JOHN FOWLES

Magicianul

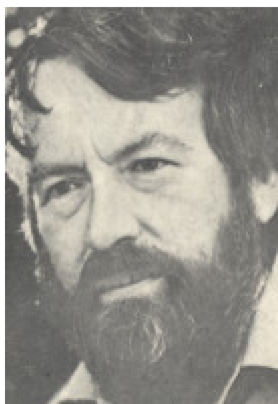

JF

univers

John Fowles

MAGICIANUL

Traducere de
Livia DEAC şi Mariana CHIŢORAN

Editura UNIVERS
Bucureşti, 1992

JOHN FOWLES *THE MAGUS*
This revised edition first published
by Jonathan Cape Ltd., London, 1977

Coperta de DAN STANCIU

Editura UNIVERS vă propune seria „JOHN FOWLES” din care vor apărea în continuare:

TURNUL DE ABANOS
COLECŢIONARUL
IUBITA LOCOTENENTULUI FRANCEZ
VIERMELE
MANTISA
DANIEL MARTIN

CUVÂNT ÎNAINTE

DEŞI VERSIUNEA DE FAŢĂ NU ESTE, TEMATIC sau structural, o versiune nouă, specială a cărţii, ea este totuşi mai mult decât o ediţie revizuită. Un număr de scene au fost în mare parte rescrise şi câteva au fost adăugate. Am făcut acest pas neobişnuit mai ales datorită faptului – dacă scrisorile pot fi considerate un test – că această carte a suscitat cel mai mare interes în comparaţie cu tot ce am mai scris. De mult m-am învăţat cu faptul că scrierile care m-aţi satisfăcut cel mai puţin (motivat fiind de primii mei critici) continuă să mulţumească majoritatea cititorilor mei.

Romanul a apărut în 1965, după alte două, şi este primul, dar nu în virtutea datei de publicare. Am încercat să-l scriu la începutul anilor '50, pe parcurs, atât starea mea, cât şi naraţiunea trecând prin multe transformări. În forma originală era vorba de un element evident supranatural – o încercare de a reedita nuvela lui Henry James The Turn of the Screw. *Nu aveam o idee coerentă nici cu privire la mersul vieţii şi nici la cel al cărţii. Eul meu obiectiv nu credea în acel moment că voi deveni un scriitor care va publica, celălalt eu, subiectiv, nu putea abandona efortul stângaci dar laborios de a produce o poveste şi tot ce-mi amintesc este că permanent aruncam pasaje la coş, fiind incapabil să descriu ceea ce doream. Atât tehnica, cât şi acea forţă bizară a imaginaţiei care mi se pare un fel de handicap al memoriei fată de realitate şi existentă – împiedicând evocarea faptului non-existent – mă făceau nefericit, mă ţintuiau în loc. Şi totuşi, atunci când succesul romanului* The Collector, î*n 1963, mi-a dat încredere în literatura mea, a venit şi rândul acestui roman permanent torturat şi handicapat de*

a-şi impune drepturile înaintea altora pe care le încercasem în anii ’50..., dintre care, măcar două erau, presupun, mai realizate şi m-ar fi făcut chiar mai bine cunoscut, cel puţin în propria mea tară.

În 1964, am reluat lucrul şi am colaţionat şi rescris toate variantele deja scrise. The Magus *a rămas cartea unui novice şi, pe lângă naraţiune, conţine notaţia explorării unui pământ necunoscut, o explorare adesea pornită pe căi greşite sau eronat concepute. Cititorul cu experienţă nu poate crede că forma finală publicată poate păstra caracterul dezordonat al scrierii produse cu naivitatea instinctului. Cele mai mari lovituri pe care criticii mi le-au dat au fost când au decis că această carte reprezintă o gimnastică deliberată a fanteziei, un joc cerebral. Aceasta înseamnă că eroarea cărţii consta în faptul că ascundea nesfârşitul şuvoi al scrierii sale.*

Pe lângă evidenta influentă a lui Jung, ale cărui teorii mă interesau profund în acea vreme, au mai existat trei romane care au contribuit la scrierea acestuia. Modelul de care am fost conştient pe de-a-ntregul a fost Le Grand Meaulnes *al lui Alain Fournier, motiv care m-a făcut să renunţ pe parcursul reviziei la un număr de referinţe prea directe. Paralela s-ar putea să nu fie foarte evidentă celui obişnuit să analizeze la nivel literal, dar* The Magus *ar fi fost o carte esenţial diferită dacă nu ar fi existat antecedentul francez. Forţa romanului* Le Grand Meaulnes *(pentru câţiva dintre noi în orice caz) de a produce o experienţă, alta decât cea literară, era exact ceea ce doream să adaug eu naraţiunii mele. Un alt defect al romanului meu, şi pe care nu-l pot remedia, provine din faptul că nu am fost capabil să văd că această dorinţă e tipică pentru adolescenţă. Cel puţin adolescenţa protagonistului lui Alain Fournier este deschisă şi specifică.*

A doua influentă ar putea fi surprinzătoare, dar a provenit de la o carte care a obsedat imaginaţia copilăriei mele, Bevis *de Richard Jefferies. Cred că romancierii încep să se formeze încă din copilărie, chiar dacă nu-şi dau seama.* Bevis, *ca şi* Le Grand Meaulnes, *proiectează o lume diferită de cea existentă sau de cea căreia copilul crescut într-o familie de mici burghezi marginali trebuia să i se integreze. Mă refer la această carte ca la una care mi-a imprimat un model profund, o stare din cele care nu se şterg chiar dacă am depăşit de mult şi evident acest tip de carte.*

A treia carte care se află la originea cărţii mele, fără ca eu s-o fi recunoscut ca atare la vremea respectivă, o pot adăuga acum datorită perspicacităţii unei studente de la Universitatea din Reading care mi-a trimis, la câţiva ani după publicare, o scrisoare în care evidenţia numeroasele asemănări cu romanul lui Dickens Great Expectations. *Ceea ce studenta nu ştia era faptul că acesta este singurul roman al lui Dickens pentru care am manifestat o admiraţie şi o dragoste absolută (un roman pentru care îi iert atâtea alte lucruri ce îmi displac în opera lui), că, în perioada când începusem să scriu romanul meu, predam, cu mare plăcere, un curs despre el, prezentându-l ca pe o carte exemplară şi că mult timp am cochetat cu ideea de a introduce un personaj feminin în locul lui Conchis. Nu am renunţat total la această idee deoarece există ceva din Miss Havisham în figura doamnei de Seitas. Un scurt pasaj introdus în ediţia de faţă reprezintă un omagiu la această influentă din umbră.*

Trebuie să mă mai refer pe scurt la două schimbări mai de esenţă. În două scene, dezlănţuirea pasiunii este mai puternică, îndreptând astfel o lipsă anterioară de curaj. Cealaltă schimbare este în finalul cărţii. Nici în prima versiune nu intenţionasem să închei în mod misterios, aşa cum unii cititori au avut senzaţia.

Cred că ei nu au acordat îndeajuns de multă atenţie celor două versuri din Pervigilium Veneris *de la sfârşit. Recunosc faptul că ar fi trebuit să declar propria mea soluţie pentru sfârşit într-un chip mai puţin ambiguu... de data aceasta o fac.*

Niciun scriitor nu recunoaşte cu plăcere care au fost cele mai intime influente de ordin biografic din opera sa şi care rareori sunt legate de evenimente, de activităţi exterioare. Eu nu fac excepţie. Insula mea, Phraxos (insula „îngrădită") a fost de fapt insula Spetsai unde am predat în 1951 şi 1952 la un internat particular, diferit în acei ani de cel din carte. Dacă l-aş fi descris fidel, aş fi scris un roman umoristic.

Binecunoscutul milionar grec care a cumpărat o parte a insulei Spetsai nu are nicio legătură cu cel din romanul meu; domnul Niarchos a venit mult mai târziu în locul respectiv. Nici proprietarul de atunci al vilei Bourani, al cărei aspect exterior şi amplasament le-am adaptat, nu este modelul personajului meu, deşi înţeleg că aceasta este pe cale de a se transforma într-o altă legendă a insulei. L-am întâlnit pe domnul respectiv, prieten al bătrânului domn Venizelos, numai de două ori şi foarte scurt. Casa lui, pe aceea mi-o amintesc foarte bine.

Este, cred, imposibil astăzi să-ţi imaginezi Spetsai aşa cum l-am descris imediat după război – vorbesc din auzite deoarece nu m-am întors niciodată în locurile acelea. Viaţa acolo era extrem de solitară, deşi erau permanent doi profesori englezi în şcoală, nu cea din carte. Faptul că actualul meu vechi prieten, Denys Sharrocks, a venit în şcoală a fost un noroc pentru mine. Era un om extraordinar de citit, un foarte bun cunoscător al grecilor. El m-a dus prima dată la vilă. Cu puţin timp înainte de aceasta, hotărâse să pună capăt propriilor ambiţii creatoare. Bourani, declara cu amărăciune, era locul unde scrisese ultima poezie din viaţa lui în cursul unei

vizite anterioare. Asta o *fost scânteia care mi-a aprins imaginaţia: vila stranie, izolată, peisajul minunat din jur, iluzia pe care prietenul meu şi-o reprimase, iar în plus, atunci când ne-am apropiat prima dată de casă, de pe creastă am auzit o melodie stranie pentru un peisaj clasic – nu chiar augustul clavecin Pleyel din cartea mea, dar ceva care amintea fără nicio legătură de o capelă galeză. Vreau să cred că orga se află tot acolo. Şi ea a avut un rol.*

Era o raritate să apară străini pe insulă, chiar şi greci. Mi-amintesc de un băiat care a dat buzna într-o zi la Denys şi la mine ca să ne anunţe sosirea cu vaporul de la Atena a încă unui englez şi cum am plecat, ca Dr. Livingstone în dublu exemplar, să salutăm această apariţie de excepţie pe insula pustie. Altă dată, ne-am grăbit să ne prezentăm omagiile lui Katsimbalis, Colosul din Maroussi al lui Henry Miller. Grecia avea în vremea respectivă un aspect de mare sat.

Dincolo de colţul ei locuit, insula Spetsai era bântuită de fantome cu mult mai frumoase decât cele create de mine. În pădurile de pini, liniştea era mai tulburătoare decât ceea ce mi-a fost dat să trăiesc în alte locuri, ca o pagină veşnic albă, aşteptând ca cineva să aştearnă o notă muzicală sau un cuvânt. Acele locuri mi-au dat cea mai specială senzaţie de ieşire din timp şi de început de mit. Simţeam ca nicăieri într-alt loc faptul că ceva s-ar putea întâmpla, plutea în aer imanenţa întâmplării. Genius loci *semăna cu cele mai rafinate poezii ale lui Mallarmé despre zborul nevăzut, despre cuvintele învinse în fata inexprimabilului. Mi-este greu să spun cât de importantă a fost această experienţă pentru mine ca scriitor. Aceasta m-a marcat mai profund decât amintirile sociale şi fizice ale acestui loc. Ştiam atunci că mă aflam într-o alienare permanentă faţă de societatea burgheză, dar soarta unui*

romancier este să trăiască alienări chiar şi mai profunde.

Privită din afară, experienţa a fost deprimantă, aşa cum au descoperit şi foarte mulţi alţi tineri viitori scriitori sau pictori care s-au dus în Grecia în căutare de inspiraţie. Noi poreclisem starea de plictis şi de acreală Aegean Blues. *Trebuie să fii un artist total ca să fii în stare să produci o lucrare bună în cel mai pur, cel mai echilibrat peisaj de pe această planetă şi în special când ştii că singurul locuitor care i se poate concepe ca potrivit a existat cândva demult. Grecia insulară este domeniul lui Circe, aici artistul călător nu trebuie să zăbovească mult dacă ţine la sine.*

Nu aş putea mărturisi nicio altă relaţie dintre romanul meu şi şederea pe insula Spetsai. Evenimentele s-au legat de fapt după ce m-am întors în Anglia. Scăpasem de Circe, dar consecinţele au fost puternice. Nu-mi dădusem atunci seama cât de importantă este experienţa plecării pentru un romancier. O experienţă fertilă pentru creaţie, în ciuda durerii pe care o pricinuieşte individului. Sentimentul unui lucru absent, irecuperabil, al unei ocazii ratate m-a făcut să îmbin dilemele unei situaţii personale întâmplate în Anglia cu amintirea insulei şi cu starea de solitudine, un paradis pierdut pe măsură ce trecea timpul, acel domaine sans nom *al lui Alain Fournier. Încetul cu încetul, protagonistul romanului meu devenea dacă nu un modern Everyman, reprezentant al omului, cel puţin un reprezentant al clasei sociale din care făceam parte, al propriului meu mediu. Şi numele pe care i l-am dat are o explicaţie personală. Când eram copil, spuneam Urfe pentru Earth (însemnând pământ), numele astfel inventat precedând cu mult legătura convenabilă cu Honoré d'Urfe şi L'Astrée.*

Cele de mai sus, mă vor absolvi, sper, de a spune ce „înseamnă” povestea romanului. Romanele, chiar cele concepute şi controlate cu mai multă luciditate decât acesta, nu sunt ca jocurile de cuvinte, unde fiecare problemă are un singur răspuns – o concepţie de care încerc cu disperare să-mi dezbar studenţii („Dragă domnule Fowles, vă rog să-mi explicaţi adevărata semnificaţie din...”). Dacă romanul de faţă are într-adevăr o semnificaţie, aceea se află în reacţia fiecărui cititor şi, din câte ştiu eu, nu există reacţie „corectă” sau „incorectă”.

Aş dori să mai adaug că atunci când am revizuit textul nu am ţinut seama de numeroasele critici justificate care menţionau excesul, complicaţiile exagerate, artificialitatea şi de multe alte reproşuri venite din partea unor recenzori gravi şi maturi la prima apariţie a cărţii. Acum cunosc generaţia căreia i se adresează şi faptul că în esenţă trebuie să rămână un roman al adolescenţei scris de un adolescent întârziat. Ceea ce vreau să argumentez este că toţi artiştii trebuie să fie liberi să-şi determine existenţa. Toţi ceilalţi, pe măsură ce se maturizează, pot să se lepede de trecut, să şi-l înmormânteze. Noi nu avem voie pentru că trebuie să rămânem puţin copii până la sfârşitul vieţii noastre, să păstrăm inocenţa copilăriei întru maturitate creatoare. Găsim într-unul din cele mai relevante romane moderne despre romancieri, ultimul roman scris de Thomas Hardy – The Well Beloved, *acest permanent reproş al artistului „copt”, aflat la maturitate, împotriva eului său mai tânăr, de care se vede dominat. Tirania eului tânăr poate fi suprimată, aşa cum a făcut Thomas Hardy, dar preţul este pierderea talentului de a scrie roman; Romanul de faţă a fost (la vremea respectivă inconştient) o recunoaştere a acceptării supremaţiei eului tânăr.*

Dacă a existat un model esenţial dincolo de ghiveciul de păreri existenţiale (mai mult de

sorginte irlandeză decât grecească), acela apărea în titlul iniţial, pe care uneori îl regret, The Godgame. *Aveam intenţia ca eroul meu Conchis să joace mai multe roluri, măşti ale diverselor imagini pe care oamenii şi le fac despre divinitate, de la una supranaturală până la cea ştiinţifică (eliberată de canon), adică o serie de reprezentări ale iluziilor oamenilor despre ceva care de fapt nu există, cunoaşterea absolută şi puterea absolută. Distrugerea unor astfel de iluzii mi se pare un scop eminamente umanist; şi mi-aş dori să existe câţiva super-Conchis care să-i treacă pe arabi şi israelieni, pe catolicii şi protestanţii din Ulster prin aceeaşi moară euristică, aşa cum i s-a întâmplat lui Nicholas.*

Nu apăr hotărârea pe care Conchis a luat-o în faţa plutonului de execuţie, apăr însă existenta dilemei. Divinitatea şi libertatea sunt concepte perfect opuse. Oamenii cred în zeii lor inventaţi pentru a nu crede în conceptul opus. Acum sunt la o vârstă care-mi permite să-i înţeleg. Rămân totuşi la principiul general, în sensul în care apare în povestirea mea: adevărata libertate se află undeva la mijloc, nu există separat într-unul sau în celălalt şi, de aceea, libertatea nu este absolută. Orice fel de libertate, cât de relativă ar fi, are capacitate de ficţiune; a mea însă, astăzi încă, preferă cealaltă ipoteză.

JOHN FOWLES, 1976

I

Un débauché de profession est rarement un homme pitoyable.
DE SADE, *Les infortunes de la Vertu*

1

M-AM NĂSCUT ÎN 1927, UNICUL FIU AL UNOR părinţi din clasa de mijloc, amândoi englezi, născuţi la rândul lor, în umbra grotesc alungită a oribilei pitice regina Victoria, umbră de care, istoric vorbind, nu am scăpat niciodată. M-au trimis la o şcoală de stat; mi-am irosit doi ani în armată; am studiat la Oxford unde am început să descopăr faptul că nu eram persoana care doream să fiu.

Cu mult înainte aflasem că nu aveam nici părinţii, nici strămoşii de care aveam nevoie. Tata, având vârsta potrivită la momentul potrivit şi mai puţin în virtutea vreunui talent, era comandant de brigadă, mama era prototipul celei care-şi dorea să fie nevastă de general-maior. Nu-l contrazicea niciodată şi se comporta ca şi cum el ar fi auzit-o din camera de alături, chiar şi atunci când erau la o distanţă de mii de kilometri. Pe el l-am întâlnit destul de rar în perioada războiului. Lungile sale absenţe mă făceau să construiesc imagini mai mult sau mai puţin imaculate pe care el reuşea să le demoleze în primele două zile de permisie.

Ca toţi cei care nu se dedică profesiunii, se lega de tot ce-l înconjura şi de fleacurile cotidiene. Bunul simţ intelectual era înlocuit la el cu o panoplie preţioasă de cuvinte cheie ca: Disciplină, Tradiţie, Responsabilitate. Dacă îndrăzneam vreodată – ceea ce se întâmpla rar – să-l contrazic, el riposta cu unul din aceste cuvinte magice şi mă zdrobea aşa cum, fără îndoială, le închidea gura subalternilor săi. Dacă refuzai să cazi la pământ ca să mori, îşi pierdea cumpătul sau firea. Firea lui era ca a unui câine furios, oricând gata să-l servească.

După o tradiţie foarte dragă familiei mele, strămoşii mei au venit din Franţa după revocarea Edictului din Nantes, fiind nobili hughenoţi, rude îndepărtate ale lui Honoré d'Urfe, autorul unui best-seller al secolului şaptesprezece, *L'Astrée.* Sigur că dacă eliminăm legătura la fel de incertă cu Tom Durfey, prietenul lui Carol al II-lea, un scriitoraş, niciunul dintre strămoşii mei nu a manifestat niciun fel de înclinaţii artistice. S-au succedat generaţii după generaţii de preoţi, ofiţeri, navigatori, boiernaşi, toţi la fel de lipsiţi de distincţie, dar cartofori ghinionişti prin excelenţă. Bunicul a avut patru fii dintre care doi au murit în timpul Primului Război Mondial, al treilea a găsit o modalitate de prost-gust pentru a-şi plăti păcatele atavice (datoriile de la joc) dispărând undeva, în America. Tata, cel mai mic dintre băieţi, cu dreptul de prim născut, nu l-a mai pomenit niciodată şi nu am nicio idee dacă mai trăieşte sau dacă de cealaltă parte a oceanului nu am cumva veri, pe care nu i-am cunoscut niciodată.

În perioada ultimilor ani de şcoală, mi-am dat seama că partea proastă la părinţii mei era faptul că aveau un dispreţ absolut pentru genul de viaţă pe care intenţionam să-l duc. Eram „bun” la engleză. Publicasem sub pseudonim poezii în revista şcolii. Îl consideram pe D.H. Lawrence ca pe cel mai mare scriitor al secolului. Ei nu auziseră de el şi tot ce ştiau era probabil legat de Lady Chatterley. Totuşi, o anume căldură afectivă a mamei sau accidentale manifestări de bună dispoziţie ale tatei m-ar fi putut face fericit; eu însă am admirat la ei alte lucruri decât ar fi dorit ei. Când am împlinit optsprezece ani, Hiller nu mai era, iar ei se transformaseră în susţinătorii mei materiali faţă de care se cuvenea să-mi manifest recunoştinţa. M-am conformat, dar nimic mai mult.

Duceam o viaţă dublă. La şcoală îmi mersese cumva vestea că sunt un estet şi un cinic. Tradiţia

şi spiritul de sacrificiu m-au forţat să intru în armată. Dorind cu tot dinadinsul să studiez mai departe, directorul şcolii m-a ajutat să ajung la facultate. Şi în armată duceam o viaţă dublă, în public jucam fără să-mi placă rolul fiului „neînfricatului” comandant Urfe, citind însă cu frenezie, când eram singur, literatură nouă din colecţia Penguin şi pamflete pe teme poetice. M-am demobilizat cât am putut de repede.

M-am înscris la Oxford în 1948. Când eram în anul doi la Colegiul Magdalena, puţin după vacanţa mare în timpul căreia de-abia mi-am văzut părinţii, tata a trebuit să plece în India, unde a luat-o şi pe mama. Avionul în care se aflau a fost prins de furtună şi s-a zdrobit de sol la optzeci de kilometri de Karachi. După un prim şoc m-am simţit eliberat. Singura mea rudă mai apropiată, fratele mamei, avea o fermă în Rhodezia, aşa că familia nu mai punea piedici în calea dezvoltării personalităţii mele. Probabil că nu am fost un fiu prea iubitor, în schimb, mă dedicasem ideilor în vogă. Cel puţin aşa credeam eu şi un grup de colegi. Constituiam un club nu foarte extins care purta numele *Les Hommes Révoltés,* beam sherry foarte sec şi în semn de protest împotriva hainelor din molton ros ale anilor patruzeci, ne îmbrăcam la întruniri în costume gri-închis cu cravate negre. Discutam despre existenţă şi despre neant şi urmăream un anume mod de comportament inconsecvent: „existenţialism”. Persoane mai puţin luminate ar fi numit aceasta capriciu sau pur şi simplu egoism. Ceea ce nu înţelegeam era că eroii sau antieroii romanelor franţuzeşti existenţialiste, pe care noi le citeam, nu se voiau realişti. Am încercat să-i imităm, confundând descrieri metaforice ale unor modele complexe de simţire cu eventuale îndreptări de comportament. Noi chiar am simţit angoasele pe pielea noastră. Cei mai mulţi dintre noi, credincioşi tradiţiei „dandy”

de la Oxford, doream să arătăm diferit. În cadrul clubului aşa a şi fost.

Am deprins obiceiuri costisitoare şi maniere afectate. Am obţinut o calificare modestă şi iluzia pretenţioasă de a fi poet. Nimic nu era mai puţin poetic decât plictisul pe care-l aveam când mă gândeam la existenţă în general şi la modul de a mi-o câştiga. Eram prea necopt ca să ştiu că cinismul de orice fel este o mască pentru neputinţa de adaptare – pe scurt, un fel de impotenţă şi că a dispreţui orice fel de efort este cel mai mare efort. Am asimilat însă o doză dintr-un element permanent necesar, cea mai importantă contribuţie a Oxfordului la viaţa civilizată: onestitatea socratică. Mă învăţa, cu intermitenţă dar destul de des, că nu este de ajuns să te revolţi împotriva propriului trecut. Într-o zi m-am manifestat faţă de câţiva prieteni revoltător de înverşunat împotriva armatei; înapoiat în camera mea, ceva mai târziu mi-am dat seama că simplul fapt de a spune cu obrăznicie lucruri care l-ar fi dat gata pe tata nu însemna că nu mă mai aflu sub influenţa lui. Adevărul este că cinismul meu venea din revoltă, nefiindu-mi în fire. Scăpasem de ceea ce respingeam şi pretindeam că nimic nu mă poate atinge pentru că încă nu descoperisem ceva care să mă atragă.

Bine echipat pentru eşec, m-am lansat în viaţă. Din panoplia de termeni esenţiali ai tatălui meu lipsea „Calculul material”. Sumele pe care le cheltuia la restaurant şi notele pentru mesele pe care le oferea erau incredibil de mari pentru că îi plăcea să fie înconjurat de lume şi în loc de farmec trebuia să ofere de băut. După ce avocaţii şi fiscul şi-au luat ce li se cuvenea, partea mea nu mai reprezenta o sumă îndestulătoare să-mi asigure traiul. Toate locurile de muncă la care mă gândeam – Ministerul de Externe, în administraţie, în colonii, într-o bancă, în comerţ, în agenţii publicitare – mi se păreau de la prima vedere pe

alături. Am fost la mai multe întrevederi dar, nesimţindu-mă îmboldit să joc rolul tânărului entuziast pe care toţi îl aşteaptă de la un viitor funcţionar începător, nu am avut niciun succes.

În cele din urmă, ca şi nenumăraţii absolvenţi de la Oxford înaintea mea, am apelat la adresa unui anunţ din „The Times Educaţional Supplement”. M-am prezentat la post, o şcoală oarecare din Anglia de Est, unde am fost angajat după o întrevedere formală. Mai târziu am aflat că mai fuseseră doi candidaţi, aceia absolvenţi ai unor universităţi mai puţin celebre. Semestrul începea după trei săptămâni.

Băieţii, copiii unor familii burgheze standardizaţi deja de şcoală, erau destul de slabi; orăşelul înăbuşitor era un coşmar. Cea mai groaznică însă era cancelaria. Când intram în clasă mă relaxam. Plictis, an de an aceeaşi previzibilă programare de viaţă închistată plana ca un nor deasupra existenţei corpului profesoral. Era plictis de-adevăratelea, nu afectare modernă. Aceasta provoca ipocrizie, făţărnicie şi furie neputincioasă a celor vârstnici care ştiau că au ratat şi a celor tineri care ştiau că vor rata. Cei mai bătrâni îţi aminteau de pedeapsa cu moartea, ţi se făcea rău să-i vezi ajunşi la capătul propriei inutilităţi pe care începusem deja s-o simt în semestrul al doilea.

Nu puteam să trăiesc o viaţă de deşert, cu atât mai mult cu cât aveam senzaţia că această şcoală limitată, pietrificată era Anglia la scară redusă şi că trebuia să le părăsesc pe amândouă ca să evit ridicolul. Mă săturasem, de asemenea, şi de o fată.

Demisia mi-a fost acceptată fără reproşuri, urmând să-mi ţin cursurile până la sfârşitul anului.

Directorul, pe fază, a bănuit, aflând că sunt un tip fără stare, că aveam de gând să merg în America sau în vreo colonie engleză.

— Nu m-am hotărât încă, domnule director.

— Cred că am fi scos din dumneata un bun profesor, domnule Urfe. Şi ai fi putut face treabă bună cu noi. Ştii, dar acum este prea târziu.

— Cam aşa.

— Nu prea sunt de acord cu experienţele departe de casă. Eu te sfătuiesc să nu te duci. Oricum... *vous l'avez voulu, Georges Danton. Vous l'avez voulu.*

Nici nu se putea să nu greşească.

În ziua plecării mele turna cu găleata. Eu însă nu mai puteam de fericire, o stare exuberantă de zbor. Nu ştiam încotro să o pornesc dar ştiam ce-mi trebuia: lucruri noi pe care nu le puteam defini în cuvinte. Îmi trebuia un nou mister pe care să-l descopăr.

2

AM AFLAT CĂ LA BRITISH COUNCIL SE RECRUTA personal.

La începutul lunii august m-am prezentat în Davies Street la o doamnă foarte aferată, cu obsesii intelectuale şi limbaj afectat. Mi-a spus că este extrem de important să fim reprezentaţi în străinătate de persoane corespunzătoare, posturile erau publicate şi candidaţii aleşi pe bază de întrevedere şi că, oricum, numărul posturilor din afară trebuiau reduse. Apoi trecu la subiect, singurele posturi erau de profesori de engleză în şcolile străine şi nu ştia dacă asta nu-mi suna „îngrozitor".

I-am spus că da.

În ultima săptămână a lunii august, mai în serios, mai în glumă, am publicat un anunţ în ziar – un anunţ obişnuit. La oferta mea concisă de a face orice şi de a merge oriunde am primit mai multe răspunsuri. Câteva predici despre Dumnezeu, stăpânul nostru, mi-au scris şi câţiva escroci faliţi, într-unul era vorba de un post special, bine plătit în Tanger – dacă ştiam italiana. Nu mi-au mai răspuns la scrisoarea în care-l solicitam.

Luna septembrie bătea la uşă. Eram descumpănit, mă simţeam strâns cu uşa să apelez din disperare la „Educaţional Supplement" şi la şirul nesfârşit de slujbe cenuşii. Într-o dimineaţă, m-am întors la British Council.

M-am interesat dacă nu aveau slujbe de profesori în zona Mediteranei. Femeia afectată s-a dus după un dosar. Stăteam în sala de aşteptare sub un tablou în tonuri de roşu de Matthew Smith şi începusem să mă şi văd la Madrid, la Roma, poate Marsilia, Barcelona, chiar şi Lisabona. Acolo va fi

altfel, fără cancelarii, voi avea toate condiţiile să scriu poezie. Femeia s-a înapoiat. Nu mai rămăsese nimic bun, îi părea tare rău. Atât a mai rămas: mi-a întins o hârtie cu o şcoală din Milano. Am dat din cap în semn de refuz. Şi ea a fost de acord.

— Atunci nu a mai rămas decât asta. Am publicat-o de puţin timp. Mi-a întins tăietura din ziar.

Liceul Lord Byron, Phraxos

> Liceul Lord Byron, Phraxos, Grecia, are nevoie pentru începutul lunii octombrie de profesor stagiar de limbă engleză. Candidaţii trebuie să nu fie căsătoriţi şi să posede o diplomă de absolvire a limbii engleze. Nu este obligatoriu să se cunoască limba greacă. Salariul este de 600 de lire pe an, convertibil în totalitate. Contractul se face pe doi ani şi poate fi prelungit. Drumul se plăteşte la începutul şi la sfârşitul contractului.

Anunţul era completat pe o foaie cu detalii ample. Phraxos era o insulă în marea Egee, la aproximativ optzeci de mile de Atena. Liceul respectiv era „unul din cele mai cunoscute internate" din Grecia, organizate în sistem englez, de unde şi numele şcolii. Avea, se pare, toate condiţiile necesare unui liceu. Orele de predare pe zi ajungeau la maximum cinci.

— Se vorbeşte numai de bine despre şcoală. Insula este o minune!

— Aţi fost acolo?

Avea cam treizeci de ani şi părea născută să rămână nemăritată. Era atât de neatrăgătoare, încât îmbrăcămintea elegantă şi fardul prea abundent îi dădeau un aer patetic: o gheişă fără har. Ea nu fusese acolo dar toată lumea spusese că este aşa. Am recitit anunţul.

— De ce au dat anunţul atât de târziu?

— Am înţeles că au angajat pe cineva nu prin intermediul nostru şi s-a întâmplat ceva neplăcut.

Noi nu am mai angajat pentru ei. Este prima dată; o facem din pură amabilitate.

Zâmbea răbdătoare. Avea dinţii din faţă cam mari. Am întrebat-o cu un accent cât mai de Oxford dacă îmi permite s-o invit la masă.

Acasă, am completat formularul pe care-l adusese la restaurant. Apoi am ieşit să-l duc la poştă. Exact în seara respectivă, ca o coincidenţă, am cunoscut-o pe Alison.

3

CRED CĂ, PENTRU VÂRSTA MEA, AVUSESEM destul de multe legături. Fetele, o anume categorie, se dădeau în vânt după mine; aveam maşină, un lucru destul de rar la vremea aceea printre studenţi, aveam şi ceva bani. Nu eram urât şi cel mai important lucru – eram „un singur”. Orice şmecher ştie că a fi „un singur” este o armă ucigătoare în relaţiile cu femeile. Tehnica mea era de a mă comporta inconstant, cinic şi indiferent. Apoi, ca un prestidigitator, în loc de iepure alb scoteam la iveală o inimă singuratică.

Nu făceam colecţie de victime, dar înainte de a pleca din Oxford zdrobisem inimile multor fete. Mă delectam cu jocul erotic şi sentimentul dragostei efemere. Ca atunci când eşti bun la golf, dar dispreţuieşti jocul în sine, totul mergea bine, fie că jucam, fie că nu. Majoritatea combinaţiilor le aveam în vacanţă, departe de Oxford, pentru ca la începutul anului sau al semestrului să abandonez locul crimei. Mai urmau câteva săptămâni plicticoase de scrisori, dar rezolvam făcând să dispară inima singuratică „asumându-mi pe de-a-ntregul toată responsabilitatea”, schimbând jocul şi masca.

Devenisem abil în începerea jocului, cât şi în terminarea lui.

Ştiu că asta părea şi era, de fapt, un calcul venind nu din răceală, ci de la un Narcis ce zăcea în mine şi care credea că stilul contează în viaţa omului.

Confundam sentimentul de eliberare, atunci când terminam o legătură, cu nevoia de libertate. Un argument în favoarea mea era că minţeam foarte puţin, aveam grijă să-mi previn victima,

înainte de a se dezbrăca, de diferenţa dintre a face amor şi a te căsători.

Acolo, în Anglia de Est, lucrurile s-au complicat, începusem să ies cu fiica unuia dintre profesorii mai vârstnici. Era drăguţă, genul obişnuit de englezoaică, şi, ca şi mine, dispreţuia provincialismul şi părea îndrăgostită; târziu mi-am dat seama că era îndrăgostită cu scop. Dorea să se mărite cu mine. Mă îngrozea ideea că orice legătură fizică risca să-mi dirijeze viaţa. Era gata-gata să-i cedez într-o seară lui Janet, o caraghioasă pe care ştiam că nu o iubesc şi nici nu puteam s-o iubesc vreodată. Scena despărţirii s-a petrecut în automobil, pe malul mării. A fost o noapte de reproşuri şi plânsete, o amintire îndelung neplăcută. Din fericire ştiam, şi ea ştia că eu ştiu, că nu era însărcinată. Am ajuns la Londra hotărât să mă ţin un timp oarecare departe de femei.

Apartamentul din Russel Square de sub cel închiriat de mine a rămas gol cam toată luna august, până într-o duminică. Se auzeau uşi trântite, lume, muzică. Luni am văzut trecând pe lângă mine nişte tipe destul de anoste; vorbeau cu un accent deosebit. Erau australience.

Ziua în care luasem masa în oraş cu domnişoara de la British Council, domnişoara Spencer-Haigh, fusese într-o vineri.

Pe la ora şase seara, cineva a bătut la uşă. Era una din cele două fete pe care le întâlnisem pe scări, cea mai solidă.

— Salut. Eu sunt Margaret. Locuiesc jos. I-am strâns mâna întinsă. Îmi pare bine să te cunosc. Ascultă, noi ne-am adunat la un pahar. Vii şi tu?

— Păi, ştiu şi eu...

— Aici tot o să fie zgomot.

Ca de obicei, o invitaţie ca să evite reclamaţii ulterioare. Am ezitat, apoi am dat din umeri. Bun. De acord. Mulţumesc.

— Ce bine! La opt, da? Începuse să coboare pe scări când a mai strigat:

— Vrei să vii cu vreo prietenă?

— Astăzi nu.

— Lasă că ne ocupăm noi...

A plecat. Îmi părea rău că am spus da.

Am coborât deci, când am auzit că veniseră şi alţii. Urâtele – ele vin printre primele – speram să aibă parteneri. Uşa era deschisă. Am intrat într-un vestiar şi m-am oprit în uşa care dădea în camera de zi, ţinând într-o mână sticla de vin algerian gata să o ofer.

Căutam cu privirea în încăperea aglomerată pe una din cele două fete pe care le cunoşteam. Se vorbea tare, cu accent australian, un bărbat purta costum scoţian, câţiva erau din Indiile de Vest. Nu era genul meu de petrecere şi aveam de gând să dispar în câteva clipe. A mai intrat cineva, o persoană care s-a postat în vestiar în spatele meu.

Era o fată cam de vârsta mea, cu o valiză grea şi un rucsac mai mic în spate. Purta o haină de ploaie albicioasă, şifonată, după care se vedea că făcuse o călătorie lungă. Era bronzată ca după săptămâni de soare torid. Părul lung, decolorat, aproape blond, era neobişnuit, acum când fetele se tundeau ca băieţii. Arăta ca o nemţoaică sau ca o daneză, cu un aer de copil abandonat şi în acelaşi timp pervers, imoral. Nu îndrăznea să intre, îmi făcu semn cu mâna ca să mă apropii şi zâmbi vag, ezitant, ambiguu.

— N-ai putea să o găseşti pe Maggie să o aduci aici?

— Margaret?

A făcut un semn că da. Mi-am făcut cu greu drum prin camera plină de lume şi în cele din urmă am găsit-o pe Margaret în bucătărie.

— A, iată-te! Ai reuşit.

— Te caută cineva. O fată cu un geamantan.

— Auleu, nu! S-a întors către o femeie din spatele ei. Aveam impresia că s-a întâmplat ceva.

A stat puţin, apoi a pus pe masă sticla de bere pe care o deschidea. Am urmat-o înapoi prin mulţimea din cameră, ascunzându-mă după umerii ei plini.

— Alison! Spuneai că vii săptămâna viitoare.

— Am cheltuit tot. Copilul abandonat avea o mutră pe jumătate vinovată, pe jumătate vicleană. Pete s-a întors?

— Nu. Coborî puţin vocea avertizând-o: S-au întors în schimb Charlie şi Bill.

— *Merde.* Era furioasă. Trebuie să fac o baie.

— Charlie a umplut cada cu bere şi gheaţă. Este plină ochi.

Fata bronzată avea un aer dezamăgit.

Am intervenit.

— Poţi să te speli la mine. Locuiesc deasupra.

— Da? Alison, dumnealui este...

— Nicholas.

— Nu te deranjează? Eu tocmai m-am întors de la Paris. Am sesizat la ea două feluri de a vorbi, unul apropiat de cel australian, celălalt apropiat de cel englezesc.

— Deloc. Te conduc sus.

— Mai întâi să intru să-mi iau nişte haine. Când intră în cameră, cei de acolo izbucniră în strigăte de bun venit.

— Hei, Allie! De unde vii, fată?

Doi sau trei australieni s-au dus către ea. I-a sărutat pe toţi în trecere. În clipa următoare, Margaret, genul de fată corpolentă care ocroteşte fetele firave, îi dădu la o parte. Alison reveni cu hainele şi am urcat amândoi la mine.

— Isuse, spuse ea, australienii!

— Unde ai fost?

— Peste tot, Franţa, Spania.

Am intrat în apartament.

— Eu mă duc să curăţ păianjenii din baie. Ia-ţi de băut. Găseşti acolo.

Când m-am întors, ţinea în mână un pahar de whisky. Zâmbi din nou făcând un efort, apoi

renunţă. Am ajutat-o să-şi scoată pardesiul. Era parfumată cu un parfum franţuzesc greu ca acidul fenic şi bluza galbenă era murdară.

— Locuieşti în apartamentul de jos?

— Da. Cu fetele, îl împărţim.

Ridică paharul în semn de noroc. Avea ochi verzi inocenţi, singura marcă de inocenţă pe o faţă pervertită, devenită aspră prin natura împrejurărilor: era o mască de apărare care cerea în acelaşi timp să fie apărată. Vocea cu intonaţie vag australiană, dar nu pe de-a-ntregul englezească, era când aspră, când nazală, când usturător directă. Era bizară, un fel de femeie oximoron.

— Ai venit singur la petrecere?

— Da.

— Pot să stau cu tine în noaptea asta?

— Sigur că da.

— Te întorci peste douăzeci de minute?

— Te aştept.

— Prefer să pleci.

Am zâmbit amândoi precaut. Eu am coborât la petrecere. Margaret s-a îndreptat către mine. Cred că mă aşteptase.

— Am o englezoaică drăguţă care aşteaptă să te cunoască, Nicholas.

— Îmi pare rău, a pierdut trenul.

Mă privi fix, apoi se uită împrejur şi mă trase în vestiar.

— Ascultă! E mai greu de explicat, dar... Alison este logodită cu fratele meu. Are câţiva prieteni aici.

— Şi ce dacă?

— A mai avut neplăceri.

— Tot nu înţeleg.

— Nu vreau scandal. S-a mai întâmplat. Eu nu reacţionam. Ştii, oamenii devin geloşi din prietenie.

— Dar n-o să fac nimic.

Cineva a chemat-o înăuntru. Voia să se liniştească în privinţa mea, dar nu a reuşit, şi părea să se fi consolat că nu este nimic de făcut.

— De acord. Ai priceput ce am spus?

— Tot.

Mi-a aruncat o privire care ştie multe, apoi a dat din cap nu foarte fericită şi a plecat. Am stat lângă uşă cam douăzeci de minute, apoi m-am strecurat afară şi m-am întors la mine în apartament. Am sunat. După un răstimp destul de lung am auzit o voce dinăuntru.

— Cine este?

— Douăzeci de minute.

A deschis uşa, avea părul prins în creştet şi prosopul legat în jurul trupului, lăsând să se vadă umerii foarte bronzaţi şi picioarele tot aşa. S-a retras repede în baie. Apa curgea gâlgâind. Am strigat prin uşă:

— M-au prevenit în legătură cu tine.

— Maggie?

— Mi-a spus că nu vrea scandal.

— Tâmpita! S-ar putea să-mi devină cumnată.

— Ştiu.

— Studiază sociologia la Universitatea din Londra. A urmat o pauză. Ce nebunie! Pleci şi crezi că oamenii s-au schimbat şi de fapt ei au rămas la fel.

— Ce vrei să spui?

— Aşteaptă un minut.

Am aşteptat mai multe până când a deschis uşa şi a intrai în salon. Avea o rochie albă, simplă şi-şi lăsase din nou părul pe umeri. Era nefardată, ceea ce o avantaja, făcând-o de zece ori mai nostimă. Îmi zâmbi reţinut.

— Se aprobă?

— Frumoasa balului. M-a deconcertat privirea ei directă. Coborâm?

— Mai dă-mi un deget de whisky!

I-am umplut paharul cu mai bine de un deget. În timp ce turnam băutura în pahar, spuse:

— Nu ştiu de ce mi-este frică. Oare de ce îmi este frică?

— De ce?

— Nu ştiu. Maggie, băieţii, dragii mei australieni.

— Scandalul?

— Doamne, ce prostie! Venise un tânăr simpatic, ne sărutam. Era o petrecere – asta este tot. Charlie i-a spus lui Pete şi s-au apucat să se certe şi – vai, ce a fost! Ştii cum este, – masculii între ei!

Jos i-am pierdut urma un timp. Făcuseră grup în jurul ei. I-am adus un pahar şi i l-am pasat peste umărul cuiva. Se vorbea despre Cannes, Collioure şi Valencia. Se auzea muzică de jazz din camera din fund. M-am îndepărtat, îndreptându-mă spre uşă ca să privesc.

Printre dansatorii din întuneric se vedeau afară, pe fereastră, copacii negri şi un cer de chihlimbar cenuşiu. Aveam un sentiment straniu de eliberare de toţi cei din jurul meu. O fată cu ochelari, o privire mioapă dinspre o faţă blândă insipidă, o intelectuală cu suflet mare sortită să fie trasă pe sfoară şi păcălită de toţi caraghioşii, îmi zâmbea de la celălalt capăt al camerei. Era singură, ceea ce m-a făcut să bănuiesc că ea era „englezoaica drăguţă” pe care Margaret mi-o hărăzise. Rujul, prea roşu, o făcea să arate şi mai comună. M-am îndepărtat ca de pe marginea prăpastiei până la nişte rafturi cu cărţi lângă care m-am aşezat pe jos prefăcându-mă că citesc un roman oarecare.

Alison a îngenuncheat lângă mine.

— Sunt făcută cui. Din cauza whisky-ului. Bea şi tu din asta. Era gin. Am dat din cap în semn că nu. Mă gândeam la fata cu obrazul palid cu buzele zmângălite cu roşu. Cel puţin fata din faţa mea este o fiinţă vie, brutală, dar plină de viaţă.

— Ce bine că te-ai întors în seara asta!

Îşi sorbea ginul măsurându-mă din ochi.

Am reluat.

— Ai citit asta?
— Nu mai face slalom! Dă-o-ncolo de literatură! Tu eşti deştept şi eu sunt frumoasă. Hai să vorbim despre noi.
Ochii verzi se jucau şi mergeau la sigur.
— Pete?
— Este pilot. Şi adăugă numele unei binecunoscute companii aeriene. Facem dragoste. Când şi când. Asta este tot.
— Înţeleg.
— El urmează un curs de specializare în Statele Unite. Fata privea podeaua cu un aer serios, altfel decât până acum. Maggie numeşte asta logodnă – noi nu. Mă privi drept în ochi. Suntem amândoi liberi.
Nu era foarte clar dacă vorbea despre logodnicul ei sau pentru ca eu să înţeleg. Oare a fi liberă era o poză sau şi adevărul despre ca?
— Cu ce te ocupi?
— Tot felul, mai mult pe la recepţie.
— În reţeaua de hoteluri?
— De toate. Îşi încreţi nasul. Am făcut o cerere să intru ca stewardesă. De asta am călătorii săptămânile din urmă, ca să mă mai familiarizez cu franceza şi spaniola.
— Vrei să ieşim mâine împreună?
Un bărbat greoi, trecut de treizeci de ani, unul dintre australieni, se postă în uşa din faţa noastră.
— Ascultă Charlie, strigă Alison în direcţia lui, domnul mi-a împrumutat baia. Nu este nimic.
Charlie dădu încet din cap, apoi făcu un semn de avertisment cu un deget butucănos. Se îndreptă cu un oarecare efort, apoi se îndepărtă cu paşi nesiguri.
— Scumpul de el!
Alison îşi privea cu atenţie palma întoarsă în sus.
— Tu ai fost doi ani şi jumătate într-un lagăr japonez de prizonieri.
— Nu. De ce?

— Charlie a fost.

— Săracul!

Apoi am tăcut amândoi.

— Australienii sunt nişte bădărani şi englezii sunt nişte fanfaroni.

— Dacă tu...

— Eu mă iau de el pentru că este îndrăgostit de mine şi îi place. Nimeni nu are voie să se lege de el când sunt eu de faţă.

Iar am tăcut.

— N-am vrut.

— Nu-i nimic.

— Şi, cu mâine cum rămâne?

— Nu, cu tine cum rămâne!

Deşi m-am simţit ofensat când mi-a dat lecţia despre arta de a nu-i dispreţui pe ceilalţi, am acceptat cu încetul să vorbesc despre mine. M-a ajutat punând întrebări directe şi neluând în seamă răspunsurile vane.

Am început prin a-i spune că sunt fiul unui comandant de brigadă, apoi despre sentimentul singurătăţii. De data aceasta nu mi-am mai dat aere, am explicat pur şi simplu. Am descoperit la ea două lucruri: că dincolo de asprime se afla o pisicuţă care se pricepea să-i ademenească pe bărbaţi, că era stăpână pe faptul că avea totodată candoare, un trup frumos şi o figură interesantă. Avea un talent, prea puţin englezesc, de a arunca o vorbă de duh, un comentariu pertinent, prin care-şi manifesta vreun interes oarecare. Am amuţit. Ştiam că are privirea îndreptată asupra mea. După o clipă, am privit-o şi eu. Avea o expresie timidă, concentrată, era o altă persoană.

— Alison, îmi placi.

— Şi tu îmi placi. Cel puţin aşa cred. Ai o gură frumoasă, având în vedere cât eşti de înfumurat.

— Eşti prima australiancă pe care o întâlnesc.

— Bietul englez!

Era întuneric, rămăsese aprinsă o singură lampă care lumina vag. Musafirii zăceau pierduţi pe

canapele, fotolii şi pe podele. Petrecerea îi despărţise în perechi. Maggie dispăruse, Charlie dormea buştean pe podeaua din dormitor. Noi doi dansam, la început strâns, apoi mai strâns. Am sărutat-o pe păr, apoi pe gât, ea îmi strânse mâna şi se lipi mai mult de mine.

— Mergem sus?

— Mergi tu înainte. Vin şi eu imediat.

Se îndepărtă uşor şi eu am urcat la mine în apartament. Au trecut zece minute, când apăru în dreptul uşii, cu un zâmbet uşor temător pe buze. Stătea acolo îmbrăcată în alb, micuţă, inocentă şi perversă, primitivă şi rafinată, o novice iniţiată.

A intrat, eu am încuiat uşa. Câteva minute ne-am îmbrăţişat în întuneric, lipiţi de uşă. Afară s-au auzit paşi şi apoi cineva a bătut de două ori puternic în uşă. Alison mi-a acoperit gura cu mâna. A mai bătut de două ori, şi încă o dată. Nu ştiam ce să facem, inima parcă ne bubuia. Paşii s-au îndepărtat.

— Vino, spuse Alison, vino, vino!

4

A DOUA ZI M-AM TREZIT TÎRZIU. EA MAI dormea cu spinarea bronzată întoarsă către mine. M-am dat jos din pat, am făcut cafea şi am adus-o în dormitor. Se trezise şi se uita la mine din vârful patului, cu o privire albă care-şi ştersese zâmbetul de pe buze. Întoarse spatele şi-şi trase cearşaful peste cap. M-am aşezat pe marginea patului încercând ca un prost să-mi dau seama ce s-a întâmplat, dar ea nu şi-a mişcat cearşaful de pe cap, aşa că am renunţat să o mai bat uşurel cu mâna peste cearşaf şi m-am întors la cafea. A mai trecut un timp, după care s-a ridicat, a cerut o ţigară şi pe urmă o cămaşă de-a mea. Îmi evita privirea. Şi-a tras cămaşa, s-a dus la baie şi când s-a întors în pat, m-a atins uşor cu părul. Stăteam la picioarele patului uitându-mă cum îşi bea cafeaua.

— Spune?

— Ştii cu câţi bărbaţi m-am culcat în ultimele două luni?

— Cincizeci.

Niciun zâmbet.

— Dacă ar fi fost cincizeci, treaba ar fi fost cinstită.

— Hai, mai bea cafea.

— Aseară, la o jumătate de oră de la întâlnirea noastră, m-am gândit că, dacă sunt chiar o vicioasă, mă culc cu tine.

— Mulţumesc frumos.

— Am ştiut după cum vorbeai.

— Ce ai ştiut?

— Că eşti genul *affaire de peau.*

— Asta-i culmea!

Alt moment de tăcere.

— Eram ameţită şi obosită.

Se uită la mine îndelung, dădu din cap şi închise ochii.

— Iartă-mă! Eşti un drăguţ. Eşti foarte drăguţ în pat. Şi acum?

— Ştiu şi eu?!

— Lasă că ştiu eu!

— Nu ai făcut nicio crimă, doar că nu te poţi mărita cu individul.

— Am douăzeci şi trei de ani. Tu câţi ai?

— Douăzeci şi cinci.

— Nu ai început să ştii ce eşti? Ce o să fii? Eu da. Ştiu că o să fiu o târâtură tâmpită.

— Potoleşte-te!

— Ştii ce face Pete? Îmi scrie şi îmi comunică: „Am ieşit vinerea trecută cu o gagică şi s-a lăsat cu wuzzamaro”.

— Cum adică?

— Adică, du-te şi tu şi culcă-te cu cine ai poftă. Se uita pe geam. În primăvara asta am fost cu el. Ne înţelegem tare bine – când nu suntem în pat, suntem ca frate şi soră. Nu ştii ce înseamnă să te trezeşti lângă un bărbat pe care ieri pe vremea asta nici nu-l cunoşteai. Pierzi ceva. Nu ce pierd fetele în general.

— Sau câştigi ceva.

— Ce poţi oare câştiga? Spune-mi şi mie.

— Experienţă, plăcere.

— Ţi-am spus că-mi place forma buzelor tale?

— De mai multe ori.

Stinse ţigara şi se lăsă pe spate.

— Ştii de ce am vrut să plâng adineauri? Pentru că o să mă mărit cu el. Este tot ce merit. Stătea sprijinită cu spatele de perete, acoperită cu cămaşa prea largă, un fel de băieţel cu trup de femeie, cu expresie jignită, privirea fixă, când pe a mea, când pe cuvertură, în tăcerea amândurora.

— Este un moment. Acum te simţi nefericită.

— Sunt nefericită atunci când stau şi mă gândesc, când mă trezesc şi constat că sunt ce sunt.

— Mii de tinere trec prin starea asta.

— Eu nu sunt ele. Eu sunt eu. Trase cămaşa de pe ea şi alunecă în pat. De fapt, cum te cheamă?

— Urfe. U-R-F-E.

— Eu mă numesc Kelly. Tatăl tău chiar a fost ofiţer?

— Da.

În glumă, timid, salută milităreşte, apoi întinse un braţ bronzat. M-am aşezat lângă ea.

— Şi mă consideri o uşuratică? Da sau nu?

Probabil că atunci, în acel moment când mă uitam la ea, am ales. Puteam să spun ce gândesc.

— Da, eşti o uşuratică şi chiar mai rău, exploatezi tot ce este aşa în tine. Îmi pare rău că nu am ascultat-o pe cumnata ta. (Dacă aş fi stat mai departe de ea, la celălalt capăt al camerei, aş fi putut să-i ocolesc privirea şi aş fi fost tăios. Dar ochii verzi, inocenţi, întrebători, dornici de adevăr m-au făcut să mint). Îmi placi tare mult.

— Vino în pat şi ţine-mă în braţe! Nimic mai mult. Ţine-mă în braţe.

M-am întins lângă ea şi am cuprins-o în braţe. Atunci, pentru prima oară în viaţă, am făcut dragoste cu o femeie plângând.

În acea primă duminică, Alison a plâns în reprize. A coborât pe la ora cinci să o vadă pe Maggie şi s-a întors cu ochii roşii. Maggie îi spusese să părăsească apartamentul. După o jumătate de oră, Ann, cealaltă fată din apartament, una din acele individe nefericite cu figura plată de la nas în jos, urcă la mine. Maggie ieşise în oraş şi îi transmitea lui Alison să-şi ia toate lucrurile. Am coborât împreună şi le-am adus sus. Am stat de vorbă cu Ann. În stilul ei liniştit, puţin pedant, îi dădea dreptate lui Alison mai mult decât aş fi crezut, considerând că Maggie era înverşunată când era vorba de păcatele fratelui ei.

Zile de-a rândul Alison nu a mai ieşit din apartament decât noaptea de teama lui Maggie, pe care avea motive să o considere un monument

antipatic al virtuţii solide australiene înfipt în mlaştina vătămătoare a decadenţei engleze. Eu aduceam de mâncare şi discutam, dormeam, făceam dragoste, dansam, găteam, indiferent de oră *sous les toils,* departe de viaţa cotidiană, de viaţa anostă a lumii londoneze pe care o vedeam doar pe geam.

Alison era femeie, nu-şi trăda feminitatea, cum şi-o trădează multe tinere englezoaice. Nu era frumoasă, de foarte multe ori când o priveai, nu se putea nici măcar spune că este drăguţă. Avea însă un trup modern, subţire, de băiat, îmbrăcată după ultima modă, cu un mers frumos de care era conştientă. Întregul valora mai mult decât părţile luate separat. Stând în maşină, o urmăream cum vine spre mine, cum se opreşte, cum traversează şi-mi plăcea nemaipomenit. Dar când se apropia de mine, aveam impresia că este superficială, răsfăţată. Chiar şi de aproape mă prindea pe picior greşit. Pentru o clipă îmi părea urâtă, ca apoi o mişcare, schimbarea expresiei, un unghi al feţei să o transforme total.

Când ieşea în oraş se farda cu mult negru în jurul ochilor, ceea ce se potrivea cu expresia necăjită a gurii, de om lovit, încât te provoca să doreşti să o loveşti şi tu.

Bărbaţii o remarcau pe stradă, în restaurante, în cârciumi, lucru pe care ea îl ştia. Îi urmăream cum îşi furişează privirile spre ea. Făcea parte din acea categorie nu prea mare, chiar şi printre femeile frumoase, care s-au născut cu un anume magnetism, în viaţa cărora contează reacţia bărbaţilor, chiar şi a celor mai potoliţi.

Când îşi spăla fardul, devenea alta, mai simplă. La început, când ne-am cunoscut, nu fusese în forma ei obişnuită, căci era imprevizibilă, ambiguă. Nu puteai să ştii când va reveni personajul sofisticat, rănit, aspru. Trecea de la pasiune la momente de plictis. În câte o zi făcea

curat în apartament, gătea, călca, apoi urmau câteva zile când trăia boem citind în faţa căminului aprins *Regele Lear,* reviste pentru femei, romane poliţiste, Hemingway, nu toate deodată, câte puţin din fiecare. Îi plăcea să facă tot felul de lucruri cărora le găsea mai târziu rostul.

Într-o zi s-a întors acasă cu un stilou foarte scump.

— Pentru *monsieur.*

— Nu trebuia.

— Nu-ţi face probleme! L-am furat.

— Furat?

— Fur tot. N-ai observat?

— Tot?

— Nu fur din magazine mici. Numai din magazine universale. Te invită. Nu mai face mutra asta revoltată!

— Nu sunt. De fapt eram. Ţineam stiloul în mână cât mai uşurel cu putinţă. Alison zâmbea.

— Am şi eu un *hobby.*

— Şase luni la pârnaie or să te lecuiască.

Îşi turnase whisky.

— *Santé!* Urăsc magazinele universale. Nu numai pe capitalişti, dar mai ales pe capitaliştii englezi. Două păsări dintr-un singur foc. Hai, băiatule, zâmbeşte! Mi-a pus stiloul în buzunar. Ei, acuma se numeşte că eşti complice la crimă.

— Vreau o picătură de whisky.

Ţinând sticla în mână, îmi amintesc că pe asta a cumpărat-o. M-am uitat la ea, dar ea-mi făcea semn din cap că nu.

S-a aşezat lângă mine în timp ce turna.

— Nicholas, ştii de ce iei toate lucrurile atât de în serios? Pentru că te iei pe tine prea în serios.

Cu un zâmbet pe jumătate tandru, pe jumătate ironic, s-a îndepărtat să cureţe cartofi. Ştiam că într-un fel, oarecum indirect, o insultasem şi mă insultasem şi pe mine.

Într-o noapte am auzit-o strigând pe cineva în somn.

— Cine este Michael? am întrebat-o a doua zi de dimineaţă.

— O persoană pe care vreau s-o uit.

A povestit tot felul de alte lucruri, despre mama englezoaică, blândă însă autoritară, despre tatăl ei, un şef de gară care murise de cancer cu patru ani în urmă.

— Asta explică duplicitatea vocii mele. De câte ori deschid gura, mama şi tata încep iar să se certe. Ăsta trebuie să fie motivul pentru care iubesc şi urăsc în acelaşi timp Australia şi ştiu că nu voi fi niciodată fericită acolo şi totuşi mi-e dor de ca. Înţelegi?

Mă tot întreba dacă înţeleg.

— Am fost în vizită la restul familiei din Ţara Galilor. Fratele mamei. Isuse! Cangurii ar lua-o la fugă.

Mă găsea foarte englez, foarte atrăgător. Într-o măsură şi datorită faptului că eram „cultivat” – un cuvânt pe care-l folosea adesea. Pete se eschiva atunci când era vorba să meargă la galerii de pictură sau la concerte. Îl imita când îi spunea: „Nu-ţi ajunge un păhărel, drăguţo?”

Într-o zi a spus:

— Nici nu ştii cât este de drăguţ Pete, chiar dacă este un ticălos. Ştiu ce vrea, ştiu ce gândeşte şi ce este în capul lui când spune ceva. Cu tine este altfel. Te supăr şi nu ştiu de ce. Te fac să te simţi bine, dar nu ştiu cum. Asta pentru că eşti englez. Tu asta nu o s-o înţelegi niciodată.

Terminase liceul în Australia şi continuase un an filologia la Universitatea din Sydney. Apoi l-a întâlnit pe Pete şi lucrurile „s-au complicat”. Venise în Anglia după un avort.

— El a vrut?

Ea stătea pe genunchii mei.

— El nu a ştiut nimic.

— Nu?

— Nu eram sigură că este al lui.
— Biata de tine!
— Ştiam că dacă era al lui nu l-ar fi vrut, nu l-ar fi vrut nici dacă ar fi fost al altuia. Aşa că....
— Cred că pentru tine a fost...
— Nici eu nu doream un copil. M-ar fi încurcat. Apoi adăugă mai duios: Da, a fost greu.
— Şi totuşi, nu regreţi?
Urmă o tăcere, ridică din umeri.
— Uneori.
Nu-i puteam vedea expresia. Stăteam alături, fiecare simţeam căldura celuilalt fără să spunem nimic, stânjeniţi de subiect. Astăzi, în comparaţie cu relaţiile sexuale de odinioară, dragostea apare hâdă.

Într-o seară ne-am dus să vedem un film vechi al lui Carné – îi spunea *Quai des Brumes.* Plângea când am ieşit din sală, apoi a plâns în pat. A simţit că mă contraria.
— Nu eşti în pielea mea. Nu poţi să simţi ce simt eu.
— Oricum, simt şi eu.
— Nu este adevărat. Tu hotărăşti că nu vrei să simţi sau aşa ceva şi totul se rezolvă.
— Nu se rezolvă, dar nu mai este chiar atât de grav.
— Filmul m-a făcut să înţeleg ce simt în general. Nimic nu are sens. Tot încercăm să fim fericiţi şi apoi intervine ceva şi totul s-a dus. Din cauză că nu credem în viaţa de apoi.
— Nu că nu credem. Nu putem.
— De câte ori pleci fără mine îmi închipui că s-ar putea să mori. În fiecare zi mă gândesc la moarte. De câte ori fac dragoste cu tine mă gândesc la preţul morţii. Ca atunci când ai avea mulţi bani, ar trebui să-i cheltuieşti; dar magazinele se închid într-o oră. Înţelegi?
— Bineînţeles. Bomba.
Fuma, stând culcată.

— Nu bomba. Noi.

Pe ea nu am păcălit-o cu povestea singurătăţii mele. Se pricepea la escrocherii sentimentale. Spunea că este foarte bine să te afli singur pe lume, să nu ai legături de familie, într-o zi, când eram amândoi în maşină şi începusem iar să spun ceva despre lipsa mea de prieteni folosind metafora mea preferată despre colivia de sticlă care mă despărţea de restul lumii, ea începu să râdă.

— Te plângi că eşti izolat, băiatule, dar de fapt gândeşti altfel. Apoi continuă după momentul meu de tăcere, ofuscată: Eşti altfel.

— Şi izolat.

Dădu din umeri.

— Însoară-te. Însoară-te cu mine.

A spus-o ca şi cum m-ar fi sfătuit să iau o aspirină pentru o durere de cap. Ţineam ochii ţintă în faţă, către şosea.

— Tu te măriţi cu Pete.

— Şi tu nu te însori cu mine pentru că sunt o uşuratică venită din colonii,

— Nu spune asta!

— Şi pentru că vrei să nu vorbesc aşa.

Când abordam subiectul despre viitor, alunecam. Vorbeam despre un viitor, despre cum o să trăim într-o căsuţă, unde eu voi scrie, cum o să cumpărăm un *jeep* ca să traversăm Australia. „Când o să fim noi în Alice Springs” a devenit un fel de basm cu cocoşul roşu.

Zilele alunecau topindu-se una într-alta. Legătura noastră nu se asemăna cu niciuna de până atunci. Neţinând cont de altceva, era, fizic vorbind, extraordinară. Când nu eram în pal, eu eram profesorul, îi corectam accentul ca să fie mai englezesc, îi atenuam asprimile, provincialismul. În pat conducea ea. Constatam amândoi acest lucru dar nu-l puteam analiza, poate şi din cauză că eram amândoi copii unici. Amândoi aveam ceva de dat şi de câştigat... şi în acelaşi timp ceva identic din

punct de vedere fizic, aceleaşi apetituri, aceleaşi gusturi, aceeaşi libertate faţă de inhibiţii. Ea mă învăţa şi alte lucruri în afară de arta de a iubi, pe atunci însă nu îmi dădeam seama.

Îmi amintesc o zi când eram împreună la Tate Gallery. Alison se sprijinea uşor de mine, mă ţinea de mână privind către un Renoir, ţinându-şi gura puţin ţuguiată, ca un copil. Am devenit atunci conştienţi dintr-odată că eram un singur trup, o singură persoană, chiar şi acolo; că dacă ar fi dispărut, eu aş fi rămas înjumătăţit. Un sentiment ca de moarte pe care orice om mai puţin cerebral şi absorbit de propria persoană l-ar fi numit dragoste. Eu credeam că este dorinţa. Am dus-o direct acasă şi am smuls hainele de pe ea.

Altă dată ne-am întâlnit în Jermyn Street cu Billy Whyte, un fost elev de la Eton pe care l-am cunoscut la colegiu – el făcuse parte din grupul „Revoltaţilor”. Era un tip plăcut, fără nicio urmă de snobism, dar cu o piele aristocratică pe care nu o lepăda niciodată, în contact numai cu lume bine, cu obraz subţire, în îmbrăcăminte şi limbaj având un aer de distincţie. Am mers împreună la un restaurant cu stridii, el aflase că aduseseră stridii proaspete de sezon din Colchester. Alison a vorbit foarte puţin, dar eu mă simţeam jenat fiind cu ea, de accentul ei, de diferenţa dintre ea şi cele două sau trei tinere din preajma noastră. Ea s-a ridicat puţin de la masă şi Billy a turnat ce a mai rămas din sticla de Muscadet.

— Drăguţă fată!

— Mai ieftină decât încălzirea centrală.

— Cred şi eu.

Ştiam foarte bine ce gândeşte.

După ce ne-am despărţit de el, Alison a stat tăcută. Ne îndreptam cu maşina spre Hampstead ca să vedem un film. M-am uitat către mutra ei posacă.

— Ce nu merge?

— Ce mărunţi puteţi fi, voi ăştia, aristocraţii!

— Eu nu sunt aristocrat, sunt burghez.
— Aristocrat, burghez, tot aia e.
După o bucată de drum, a continuat:
— Te-ai purtat cu mine ca şi cum nu am fi împreună.
— Nu fi caraghioasă!
— Ca şi cum aş fi fost o nimeni!
— Prostii!
— Ca şi cum aş umbla dezbrăcată în public.
— Cum să-ţi explic?!
— Nu te mai obosi!

Într-o zi spuse:
— Mâine mă prezint la probe.
— Chiar vrei să pleci?
— Tu cum vrei?
— Asta nu înseamnă absolut nimic. Nu trebuie să te şi hotărăşti.
— Dacă trec probele este bine pentru mine. Însuşi faptul că trec probele.
Ea schimbă subiectul. Eu nu m-am opus.
Apoi, a doua zi, am primit şi eu o scrisoare în legătură cu o întrevedere. Alison s-a prezentat, zicea că reuşise, după părerea ei. Trei zile mai târziu a primit o scrisoare care o anunţa că fusese admisă la cursurile de pregătire care începeau peste zece zile.
Eu mi-am trecut proba în faţa unei comisii mediocre. Ne-am întâlnit şi am luat masa împreună, într-un restaurant italian, stânjeniţi „ca doi străini". Avea faţa cenuşie, obosită, obrajii lăsaţi în jos. Am întrebat-o ce făcuse cât timp am fost eu plecat.
— Am scris o scrisoare.
— Ai răspuns?
— Da.
— Că?
— Tu ce crezi?
— Ai acceptat.

A urmat o pauză penibilă. Ştiam ce-şi dorea să spun dar nu am putut. Mă simţeam ca un somnambul care se trezeşte pe marginea acoperişului. Nu eram pregătit să mă însor, să mă aşez. Psihic vorbind, nu mă aflam îndeajuns de aproape de ea; între noi se aşternuse ceva ce nu puteam defini, ceva obscur, înspăimântător, care pleca de la ca, nu de la mine.

— Am zboruri şi prin Atena. Dacă eşti în Grecia, ne putem întâlni. Poate că tu rămâi la Londra. O să vedem..

Începurăm să vorbim cum o să facem dacă eu nu capăt slujba în Grecia.

Dar am căpătat-o. Mi s-a transmis în scris că mi-au trimis numele la direcţia şcolii din Atena. Era de fapt „o simplă formalitate". Mă aşteptau la şcoală la începutul lui octombrie.

I-am arătat lui Alison scrisoarea de cum am urcat în apartament. Urmăream să văd un semn de părere de rău care nu a apărut. Mă sărută.

— Ţi-am spus eu.

— Da, ştiu.

— Merită să sărbătorim. Hai la ţară!

M-am lăsat dus. Nu o lua în serios şi eu eram mult prea laş ca să stau să gândesc de ce mă simţeam vexat în sinea mea de faptul că refuza să ia lucrurile în serios. Am mers la ţară, la întoarcere ne-am dus la cinematograf şi am dansat într-un local în Soho, ea continuând să nu ia lucrurile în serios. Mai târziu, în pat, după ce făcuserăm dragoste, nu puteam dormi şi a trebuit să o luăm în serios.

— Alison, ce-o să fac mâine?

— O să accepţi.

— Tu vrei să accept?

— Nu o lua iar de la capăt!

Eram culcaţi pe spate, îi vedeam ochii cu privirea fixată în tavan. De undeva, mai de jos,

frunzele din dreptul unui felinar aruncau umbre nervoase pe tavanul camerei noastre.

— Dacă-ţi spun ce simt, vei...

— Ştiu ce simţi.

Urmă o tăcere încărcată cu reproş.

Am întins mâna şi am atins-o pe stomac. Mi-a îndepărtat mâna fără a-i da drumul.

— Tu simţi, eu simt, ce rost are? Important este ce simţim amândoi. Ce simţi tu, simt şi eu, numai că eu sunt femeie.

Mi-era teamă şi mi-am calculat răspunsul.

— Dacă ţi-aş propune, te-ai mărita cu mine?

— Aşa se vorbeşte?

— Mâine m-aş însura cu tine dacă aş şti că ai, într-adevăr, nevoie de mine sau că realmente mă vrei.

— O! Nicko, Nicko!

Ploaia se scurgea pe geamuri. Mă atinse uşor pe mâna care stătea întinsă între trupurile noastre. Urmă o tăcere îndelungă.

— Trebuie să plec din locul acesta.

Urmă iarăşi o pauză lungă după care spuse:

— Pete se întoarce la Londra săptămâna viitoare.

— Ce-o să facă?

— Nu-ţi face griji. Ştie tot.

— De unde ştii?

— Eu i-am scris.

— Ţi-a răspuns?

Suspină:

— Fără lanţuri.

— Vrei să te întorci la el?

Se răsturnă pe un cot şi mă obligă să-mi întorc capul, feţele noastre aflându-se acum aproape lipite una de cealaltă.

— Cere-mi să mă mărit cu tine!

— Vrei să te măriţi cu mine?

— Nu! Şi se întoarse înapoi pe spate.

— De ce ai făcut asta?

— Ca să terminăm odată. Eu am să fiu stewardesă, tu pleci în Grecia. Eşti liber.

— Şi tu eşti liberă.

— Dacă asta te face fericit, da, sunt liberă.

Ploaia arunca şiroaie pe deasupra copacilor, lovind ferestrele şi acoperişul ca o ploaie, de primăvară fără primăvară. În dormitor planau vorbe nespuse, acuzaţii neformulate, o tăcere vinovată, ca acele clipe dinainte de prăbuşirea unui pod.

Eram întinşi unul alături de celălalt fără să ne atingem, ca trupurile de piatră pe un pat devenit mormânt, temători până la durere să spunem ceea ce gândim.

În cele din urmă, ea vorbi cu o voce aspră, care încerca să sune normal.

— Nu vreau să te fac să suferi şi, cu cât te doresc mai mult, cu atât o să te fac să suferi. Şi nici nu vreau să mă faci să sufăr şi, cu cât mă vei dori mai puţin, cu atât o să sufăr. Se dădu jos din pat pentru o clipă. Când se întoarse, întrebă:

— Ne-am înţeles?

— Cred că da.

Asta a fost tot ce am spus. Curând, prea curând, după părerea mea, a adormit.

Dimineaţa, îşi impuse să fie veselă. Eu am telefonat la British Council. M-am dus să primesc felicitările şi instrucţiunile domnişoarei Spencer-Haigh şi am invitat-o la masă pentru a doua oară, rugându-mă la Dumnezeu să fie ultima oară.

5

CEEA CE ALISON NU AVEA SĂ ŞTIE – DEOARECE nici eu nu mi-am dat seama pe de-a-ntregul –, era faptul că la sfârşitul lunii septembrie am înşelat-o cu o altă femeie. Cu Grecia. Chiar dacă nu m-aş fi angajat, tot m-aş fi dus acolo. Nu am studiat niciodată greaca la şcoală şi tot ceea ce ştiam despre Grecia modernă, începea şi se termina cu moartea lui Byron la Missolonghi. Nu mi-a trebuit decât un cuvânt, atunci, la British Council. Era ca atunci când ţi se iveşte o soluţie genială, totul părându-ţi dinainte pierdut. Grecia! De ce oare nu mă gândisem şi eu la asta? Ce plăcut suna: „Plec în Grecia". Nu cunoşteam pe nimeni care să fi fost în Grecia, deoarece aceasta se întâmpla înainte de invazia turistică, de noul Medes. Am făcut rost de tot felul de cărţi despre acele locuri. Eram şi eu mirat de cât de puţin ştiam despre Grecia. Citeam cu nesaţ şi, ca un prinţ medieval, mă îndrăgostisem de o imagine înainte de a vedea realitatea.

Faptul că voiam să scap de Anglia devenise un fapt secundar. Mă gândeam la Alison în legătură cu plecarea mea în Grecia. Când simţeam că o iubesc, mă vedeam împreună cu ea în Grecia, când nu, atunci eram în Grecia singur. Ea nu mai avea nicio şansă.

Am primit o telegramă din partea direcţiei şcolii confirmându-mi numirea, apoi un contract prin poştă, pe care urma să-l semnez, şi o scrisoare de curtoazie într-o engleză infernală din partea directorului şcolii. Domnişoara Spencer-Haigh mi-a dat numele şi adresa unui individ care fusese la şcoala respectivă în anul şcolar anterior. Nu fusese angajat prin British Council, deci nu ştia nimic

despre el. I-am scris dar nu am primit răspuns. Mai rămăseseră zece zile până la plecarea mea.

Situaţia cu Alison s-a agravat. Eu trebuia să predau apartamentul din Russell Square şi am trăit trei zile demenţiale în căutarea unei locuinţe pentru ea. În cele din urmă, am găsit o garsonieră în Baker Street. Împachetatul, pregătirile ne-au întors pe dos. Eu aveam încă liber până în 2 octombrie, ea începuse activitatea şi sculatul devreme, reordonarea vieţii zilnice ne depăşea pe amândoi. De două ori, ne-am certat îngrozitor. Prima oară a început să toarne gaz pe un foc încins de dispreţul faţă de toţi bărbaţii, eu aflându-mă pe locul întâi, eram un snob, un încrezut, un donjuan de doi bani şi câte şi mai câte. După ce n-a scos o vorbă la micul dejun, a doua zi seara, când m-am dus să o iau, nu a apărut timp de o oră, după care m-am dus acasă. Nici acolo nu am găsit-o. Am telefonat să mă interesez de ea, nicio cursantă nu rămăsese mai târziu. Am aşteptat-o înfuriindu-mă din ce în ce până la ora unsprezece când a apărut. S-a dus la baie, şi-a scos haina, şi-a turnat ca de obicei ceaşca de lapte, nescoţând nicio vorbă.

— Unde dracu ai fost?

— Nu am de gând să răspund la nicio întrebare.

Stătea în picioare lângă maşina de gătit din nişa care ţinea loc de bucătărie. Ea a vrut o cameră ieftină. Nu puteam suferi harababura cu bucătărie, dormitor şi altele în aceeaşi cameră, sau baia în care se mai spală şi alţii, sau să trebuiască să-i menajezi pe unii vorbind în şoaptă şi mergând în vârful picioarelor.

— Ştiu unde-ai fost.

— Nu mă interesează.

— Te-ai întâlnit cu Pete.

— Aşa este. M-am întâlnit cu Pete. Şi-mi aruncă o privire furibundă, neagră. Ce dacă?

— Puteai să mai aştepţi până miercuri.

— La ce bun?

Aici mi-am pierdut cumpătul. Am folosit tot ce ştiam că o poate răni. Ea tăcu, se dezbrăcă şi se băgă în pat cu faţa la perete. Începu să plângă. Mă gândeam intens în tăcere că voi scăpa foarte curând de toate astea. Nu credeam în toate reproşurile, dar o uram că m-a determinat să i le spun. În cele din urmă, m-am aşezat lângă ea. Lacrimile se prelingeau din ochii umflaţi de plâns.

— Te aştept de câteva ore.

— Am fost la cinematograf. Nu m-am întâlnit cu Pete.

— Şi de ce ai minţit?

— Pentru că nu ai încredere în mine. Gândeşti că pot să fac aşa ceva.

— Ce final lamentabil!

— Eram gata să-mi pun capăt zilelor astăzi. Dacă aveam curaj mă aruncam în faţa trenului. Am fost la doi paşi.

— Ţi-aduc o înghiţitură de whisky. I-am adus şi i l-am dat.

— Nu aş vrea să stai singură. Poate găseşti o stewardesă.

— Nu-mi mai trebuie să stau cu altă femeie.

— Te întorci la Pete?

Se uită la mine furioasă.

— Vrei să spui că nu eşti de acord.

— Nu!

Se lăsă pe spate cu privirea în tavan. În sfârşit, îi apăru un zâmbet vag. Băutura începu să-şi facă efectul.

— E ca în desenele lui Hogarth. Amorul modern. Cinci săptămâni mai târziu.

— Suntem iar prieteni?

— Nu mai putem fi niciodată prieteni.

— Dacă nu erai tu, plecam astă-seară.

— Dacă nu erai tu, nu m-aş mai fi întors.

Întinse paharul să-i mai torn whisky. I-am sărutat încheietura mâinii.

— Ştii ce am gândit astăzi? îmi spuse de la celălalt capăt al camerei.

— Nu ştiu.

— Că dacă m-aş sinucide ai fi fericit. Ai avea posibilitatea să spui la toată lumea: s-a sinucis pentru mine. Gândul ăsta o să mă oprească întotdeauna de la gesturi sinucigaşe. Ca nu cumva vreun nemernic, aşa, ca tine, să aibă câştig de cauză.

— Nu este drept.

— Pe urmă m-am gândit că înainte ar trebui să-ţi scriu, ca să-ţi explic.

Mă privi fix în ochi fără nicio urmă de blândeţe.

— Caută la mine în geantă. Caietul pentru steno. L-am scos din geantă. Citeşte la sfârşit!

Erau două pagini mâzgălite cu scrisul ei mare.

— Când ai scris?

— Citeşte!

> Nu vreau să mai trăiesc. Îmi duc viaţa fără să doresc să trăiesc. Singurul loc în care mă simt fericită este aici unde învăţ şi sunt obligată să mă gândesc la altceva, sau atunci când citesc cărţi, sau la cinema. Şi în pat. Sunt fericită atunci când încetez să exist. Când există numai ochii, urechile, pielea. Nu-mi amintesc să fi fost fericită de doi sau trei ani încoace. De la întreruperea sarcinii. Ceea ce-mi amintesc este că uneori am făcut efortul în tot acest timp de a avea o figură fericită care, dacă o văd în oglindă, să mă facă să şi cred că sunt fericită.

Urmau încă două fraze tăiate şi şterse. Mi-am ridicat privirea către ochii ei verzi.

— Chiar aşa gândeşti?

— Am scris-o astăzi la cafea. Dacă aş fi ştiut cum să mă omor, fără zgomot, aş fi făcut-o în sala de mese.

— Asta înseamnă puţină isterie din partea ta.

— Dar sunt isterică. Aproape că ţipa.

— Şi cabotină. Ai scris-o ca s-o citesc.

A urmat o tăcere îndelungă, timp în care ea îşi ţinu ochii închişi.

— Nu numai să o citeşti.

Izbucni din nou în plâns. De data aceasta în braţele mele. Am încercat să o calmez. Am făcut promisiuni: voi amâna plecarea în Grecia, voi renunţa la slujbă, tot felul de lucruri pe care nu aveam de gând să le fac, ceea ce ştia, dar pe care le-a acceptat ca pe un paliativ.

Dimineaţa am convins-o să dea un telefon să anunţe că nu se simte bine şi am petrecut împreună o zi la ţară.

A doua zi, mai aveam trei până la plecare, am primit o carte poştală cu un timbru din Northumberland. Era de la Mitford, cel care fusese în Phraxos, anunţându-mă că urma să vină la Londra pentru câteva zile şi că ne puteam vedea dacă doream.

I-am dat telefon miercuri la Clubul Armatei şi al Marinei ca să-l invit să bem ceva împreună. Era mai în vârstă decât mine cu doi sau trei ani, bronzat, ochi albaştri cu privirea fixă, obrazul îngust. Îşi mângâia întruna mustaţa de tânăr ofiţer. Purta o haină albastră şi cravată militară în culorile regimentului. Avea un aer de gradat în civilie şi am început imediat o gherilă de prestigiu şi antiprestigiu. Fusese paraşutat în Grecia în timpul ocupaţiei germane şi tot îi dădea zor cu prenumele foarte multor condotieri ai timpului. Se străduise să apară ca un filohelen la modă, cărturar, gentleman şi aventurier totodată, dar vorbea cu un accent dubios şi un limbaj sărăcăcios, stâlcit şi infantil. Era dogmatic, intolerant, produs al câmpului de bătaie. Ajutat de gin, nici eu nu m-am lăsat. I-am spus că toată experienţa mea în război s-a redus la doi ani de dorinţă arzătoare de a mă vedea demobilizat. Era absurd. Eu aveam nevoie de amănunte despre Grecia, nu de antipatia lui, aşa că până la urmă m-am declarat fiul tatălui meu – ofiţer activ, şi l-am întrebat cum arată insula.

Făcu un semn cu capul în direcţia tejghelei barului în care ne întâlniserăm, către suportul de

farfurii.

— Aceea este insula, mi-o arătă cu ţigara, localnicii o numesc – spuse mai întâi în greacă – „pâinea”, din cauza formei, ştii. Creasta centrală. Aici, în colţ, este satul şi şcoala. Restul, în nord şi sud, e pustiu. Cam aşa se prezintă.

— Şcoala, cum este?

— Cea mai serioasă treabă din Grecia, într-adevăr.

— Disciplina?

Făcu un gest de karate cu mâna înţepenită.

— Probleme de predare?

— Obişnuite. Îşi mângâie mustaţa cu ochii în oglinda din spatele barului şi menţionă două sau trei titluri de cărţi.

L-am întrebat despre cum se desfăşura viaţa în afara şcolii.

— Aşa ceva nu există. Insula este destul de frumoasă, dacă-ţi place aşa ceva: păsărele, albine, întoarcerea la natură.

— Şi satul?

Zâmbi acru.

— Ascultă, băiete, salul grecesc nu este ca în Anglia. Viaţa socială este la pământ. Nevestele profilor. Vreo cinci sau şase persoane oficiale, ocazional un tată şi o mamă în vizită. Făcu un gest din gât ca şi cum gulerul i-ar fi fost prea strâmt. Era un tic, îl făcea să se simtă plin de autoritate. Mai sunt câteva vile închiriate cam zece luni din an.

— Nu eşti prea entuziasmat.

— Eşti foarte departe. Ăsta-i adevărul. Foarte departe. O să constaţi că şi cei care stau în vile tot limitaţi sunt. Unul singur face excepţie, dar nu cred că o să-l întâlneşti.

— Da?

— De fapt m-am certat cu el, i-am vorbit pe şleau, spunându-i ce gândesc despre el.

— Adică?

— Ticălosul a fost colaboraţionist în timpul războiului. Pufăi spre mine. Nu, dacă vrei conversaţie, trebuie să te mulţumeşti cu ceilalţi profi.

— Vorbesc englezeşte?

— Majoritatea vorbesc franţuzeşte. Este şi grecul care predă engleza împreună cu tine. Un caraghios care-şi dă aere. Într-o zi i-am învineţit un ochi.

— Cum s-ar zice, mi-ai pregătit terenul.

Râse.

— Nu trebuie să te laşi. Şi-a dat seama că exagerase. Ţăranii însă, cretanii, sunt sarea pământului. Nişte oameni minunaţi. Ţi-o spun eu.

L-am întrebat de ce plecase de acolo.

— Motivul este că scriu o carte. Experienţe trăite în timpul războiului, aşa ceva. Trebuia să iau contact cu editorul.

Avea un aer rătăcit. Mi-l imaginam ţopăind fără încetare, un membru al Organizaţiei de cercetaşi pus pe rele, aruncând poduri în aer, îmbrăcat în uniforme pitoreşti de fanfaronadă. Era însă obligat acum să trăiască într-o Anglie îndestulată, ca un dinozaur pierdut pe o plajă pustie.

— O să mori de dorul Angliei, mai ales fiindcă nu vorbeşti greceşte. Nu o să ai ce face şi o să bei. Toată lumea bea. Asta este. Mi-a vorbit de băuturi: reţină, rachiu şi uzo, şi despre femei. Fetele din Atena sunt puse la index. În afară de cazul că vrei să te pricopseşti cu vreun sifilis.

— Pe insulă nicio fată?

— Nix, bătrâne! Sunt cele mai mari urâte din Marea Egee. Şi mai este în joc şi onoarea târgului. Este al naibii de riscant. Nu se face. Eu am descoperit-o odată. Pe faţă îi apăru un zâmbet scurt şi o privire cu tâlc.

L-am condus cu maşina până spre club. Era o după- amiază reumatică, se întuneca şi oamenii, maşinile, totul era cenuşiu. L-am întrebat de ce nu rămăsese în armată.

— Se respectă prea mult litera legii, în special acum, pe timp de pace.

Mi-am dat seama că nu i se oferise nicio slujbă în armată. Ascundea sub masca militarului labilitate şi o nervozitate primitivă.

Am ajuns în locul unde spunea că vrea să coboare.

— Crezi că o s-o scot la capăt?

După privire, nu era prea sigur.

— Ia-i tare! Altfel nu merge. Ai grijă să nu te dea gata ca pe tipul de dinaintea mea, ştii! Nu l-am întâlnit, dar se pare că a luat-o razna. Nu ţinea băieţii în frâu.

Coborî din maşină.

— Toate bune, bătrâne! Zâmbi. Şi ascultă: fii atent la sala de aşteptare!

Trânti uşa brusc, ca şi cum ar fi regizat momentul. Am deschis-o şi m-am aplecat din maşină să-l mai întreb.

— La ce să fiu atent?

Se mai întoarse către mine cu un semn de salut. Mulţimea din Trafalgar Square îl înghiţi. Nu-mi ieşea din minte zâmbetul lui. Implica ceva ce nu-mi spusese – ce el păstrase pentru sine, un ultim cuvânt misterios. Sală de aşteptare, sală de aşteptare, sală de aşteptare mi-a tot sunat în cap toată seara.

6

AM LUAT-O PE ALISON ŞI NE-AM DUS LA GARAJUL unde-mi lăsasem maşina spre vânzare. I-o oferisem ei cu câtva timp în urmă, dar refuzase.

— Dacă aş avea-o, m-aş gândi tot timpul la tine.

— Atunci ţi-o dau.

— Nu vreau să mă gândesc la tine. Şi nu aş suporta să văd pe altcineva stând în locul tău.

— Pot să-ţi dau banii pe care-i iau pe ea? Nu sunt prea mulţi.

— Mă plăteşti?

— Nu fi caraghioasă!

— Nu vreau nimic.

Ştiam că-şi doreşte un scuter. Puteam să-i las un cec şi un bilet pe care să scriu „Pentru scuter", pe care să şi-l cumpere, după ce eu voi fi plecat.

Ultima seară a fost neînchipuit de calmă – parcă eu eram deja plecat şi în casă rămăseseră două fantome care mai stăteau de vorbă. Am stabilit ce să facem dimineaţa. Nu dorea să mă conducă – eu plecam cu trenul de la Gara Victoria. Vom lua micul dejun împreună ca de obicei, ea va pleca înainte, era mai cinstit şi mai simplu în felul ăsta. Am discutat ce vom face. De îndată ce va putea, se va repezi la Atena. Dacă îi va fi imposibil, s-ar putea să vin eu în Anglia de sărbători. Ne puteam întâlni la jumătatea drumului – Roma, Elveţia.

— Alice Springs! spuse ea.

Noaptea am vegheat fiecare din noi ştiind că celălalt nu doarme, fiindu-ne teamă să vorbim. A întins mâna şi mi-a prins-o pe a mea. Am stat o vreme fără să vorbim.

— Dacă ţi-aş spune că te aştept? Nu am răspuns nimic. Vreau să spun că aş fi în stare să te aştept.

— Ştiu.

— Tot spui „ştiu", dar ăsta nu este un răspuns.

— Ştiu. Mi-a ciupit mâna. Hai să zicem că-ţi spun da, aşteaptă-mă, într-un an o să ştiu. Tot timpul ăsta tu aştepţi la infinit.

— Şi ce dacă?

— Asta e nebunie. Ca şi cum ai trimite o tânără la mănăstire până când tu te hotărăşti să o iei de nevastă. Trebuie să fim liberi. Nu avem de ales.

— Nu te supăra! Te rog, nu te supăra.

— Trebuie să mai vedem cum merge.

Am tăcut amândoi.

— Eu mă gândeam să mă întorc aici mâine seară. Asta este tot.

— Îţi scriu zilnic.

— Da.

— Este o probă, să ştii! Dacă o să ne fie dor.

— Ştiu cum este când oamenii se despart. O săptămână de iad, o altă săptămână de groază, apoi începi să uiţi, şi apoi parcă nici nu s-a întâmplat, s-a întâmplat altcuiva şi dai din umeri. Spui să fiu al naibii aşa-i viaţa, asta-i lumea. Ce prostie! Ca şi cum nu tu ai fi pierdut ceva pentru totdeauna.

— Eu nu o să uit. Eu nu o să uit niciodată.

— Ba da. Ba da.

— Trebuie să trăim, chiar dacă este trist.

După mult timp spuse:

— Nu cred că ştii ce înseamnă să fii trist.

Dimineaţa am dormit peste ora normală. Special pusesem ceasul să sune târziu, ca să nu avem timp de lacrimi. Alison şi-a băut cafeaua stând în picioare. Discutam nimicuri: că trebuie să întrerupem abonamentul la lapte, unde s-o fi rătăcit permisul meu de bibliotecă. Puse pe masă ceaşca. Ne aflam în dreptul uşii. Îi vedeam faţa, obrajii bucălaţi, ochii verzi interogându-mă ca şi cum încă am fi avut vreme şi totul nu ar fi fost decât un vis urât. Lacrimile stăteau să-i picure şi deschisese gura vrând să spună ceva. Dar se aplecă într-un gest care trăda disperarea, incertitudinea, mă sărută atât de grăbit, încât abia i-am simţit buzele – şi a

plecat. Pardesiul din păr de cămilă dispăru jos pe scări.

Nu se mai uită înapoi. M-am dus la fereastră şi am văzut-o cum traversa grăbită strada, haina gălbuie, părul blond-pai aproape la fel ca şi haina, cum şi-a îndreptat mâna spre geantă, şi-a suflat nasul, nu a întors capul deloc. A început să alerge. Am deschis fereastra şi m-am aplecat ca s-o văd până a dispărut după colţul străzii care dădea în Marylebone Road. Nici atunci, în ultimul moment, nu s-a uitat înapoi.

M-am întors în cameră, am spălat vasele rămase de la micul dejun şi m-am aşezat la masă să completez un cec de cincizeci de lire şi un bilet.

> Alison draga mea, crede-mă, dacă ar fi fost să fie cineva, aceea ai fi fost tu. Nu am arătat cât de trist mă simţeam pentru ca să nu înnebunim amândoi. Te rog să porţi cerceii. Te rog să iei banii să-ţi cumperi un scuter cu care să mergi unde mergeam împreună, sau fă ce vrei cu ei. Ai grijă de tine! O, Doamne, de-aş merita aşteptarea...
>
> NICHOLAS

Doream să sune cât mai spontan, dar eu concepusem textul cu multe zile în urmă. Am pus cecul şi biletul într-un plic pe care l-am aşezat deasupra căminului alături de cutiuţa cu cerceii de agată pe care-i văzuserăm într-un anticariat închis. Apoi m-am bărbierit şi am ieşit să caut un taxi.

După ce am trecut de primul colţ, m-a cuprins un sentiment de eliberare, şi cu un sentiment mai vag, dar odios, că eu, eu eram într-un fel cel câştigat, de vreme ce o iubeam mai puţin decât mă iubea ea. Deci, pe lângă bucuria unei călătorii în necunoscut, aveam senzaţia de a fi căpătat aripi. Mă bucuram de victoria sentimentală pe care o repurtasem. O bucurie cu gust amar, dar mie-mi plăceau lucrurile cu gust amar. Mă îndreptam către Gara Victoria ca un înfometat care, după câteva pahare de aperitiv, se îndreaptă spre o masă

copioasă. Am început să fredonez o melodie nu pentru a-mi ascunde necazul, ci dintr-o dorinţă, revoltător de evidentă, de a-mi sărbători libertatea.

7

PATRU ZILE MAI TÎRZIU MĂ AFLAM PE ÎNĂLŢIMEA Hymettus, privind în jos la imensitatea Atenei şi a Pireului, oraşe şi suburbii, case ca un milion de zaruri împrăştiate peste câmpia Aticei. La sud se întindea o mare clară de sfârşit de vară, insule palid-cenuşii şi, dincolo de acestea, munţii senini ai Peloponesului se ţineau distanţi la orizont ca o magnifică scurgere încremenită de pământ şi apă. Senină, superbă, maiestuoasă, am căutat adjective mai rar întrebuinţate, dar mi se păreau minimale. Privirea cuprindea o distanţă de optzeci de mile absolut pură, nobilă, luminoasă, imensă, aşa cum s-a arătat dintotdeauna.

Era ca o călătorie în spaţiul cosmic. Mă aflam pe Marte, într-un câmp de lămâiţă care-mi venea până la genunchi, sub un cer care nu cunoscuse niciodată norii sau praful. Mi-am privit mâinile palide venite de la Londra. Păreau altfel, groaznic de străine mie. Aşa cum le vedeam ar fi trebuit de mult timp să le repudiez.

Mi se păreau minunate ultimele raze de lumină mediteraneană căzând asupra lumii care mă înconjura, deşi mie mi-erau ostile. Mă torturau fără iertare. Era ca începutul unui interogatoriu în lumina proiectorului, vedeam prin uşa deschisă masa de tortură cu chingi şi eul meu; bătrânul meu eu ştiind deja că nu va rezista. Era cumva teama de dragostea care reduce la esenţă? Căci m-am îndrăgostit din prima clipă, total şi iremediabil, de peisajul Greciei. A urmat de la sine un sentiment contradictoriu, enervant de neputinţă şi inferioritate, căci Grecia era ca o femeie senzuală, provocatoare, care mă ademenea să o doresc fizic

şi în acelaşi timp păstra o distanţă aristocratică ce îmi interzicea orice contact.

Nicio carte din câte citisem nu explica această calitate esenţială a Greciei care îi dă unicitate: o fascinaţie fatală de Circe. În Anglia, noi trăim într-o relaţie tăcută, calmă, domesticită cu ceea ce ne-a rămas din peisajul natural şi lumina blândă a Nordului. În Grecia, peisajul şi lumina sunt atât de frumoase, atât de prezente, intense, sălbatice, încât se stabileşte o relaţie de dragoste şi ură, de pasiune. Mi-au trebuit luni de zile să înţeleg aceasta şi ani ca să şi accept.

Mai târziu, în ziua aceea, stăteam la fereastra camerei din hotel, unde mă îndreptase un individ plictisit, funcţionar la British Council. Îi scrisesem o scrisoare lui Alison, dar ea era departe, nu ca distanţă sau ca timp, ci într-o dimensiune care nu avea nume. Realitate, poate. Priveam în jos peste Piaţa Constituţiei, locul de întâlnire al atenienilor, grupurile care se plimbau intersectându-se; cămăşi albe, ochelari fumurii, braţe goale bronzate. Un zumzet înăbuşit venea până la mine dinspre oamenii aşezaţi la mese. Era cald, ca într-o zi de iulie în Anglia, şi cerul nu avea nicio pată. Dacă mă aplecam şi mă uitam spre răsărit, vedeam locul unde urcasem de dimineaţă, Hymettus, panta luminată de apusul soarelui în roz-violaceu ca floarea de ciclamă. În direcţia opusă, peste panoplia de acoperişuri, se întindea Acropole, ca o siluetă neagră, masivă. Era prea la fel cu cea din imaginaţie pentru casă fie adevărată. Eram încântat şi, evident, dezorientat, fericit, vesel şi singur, ca Alice în Ţara Minunilor.

Insula Phraxos se afla la o distanţă de opt ore minunate, parcurse într-un vaporaş luat din sudul Atenei, cam la şase mile de centrul Peloponesului şi al unui peisaj şi acesta de neuitat: la nord şi vest un braţ puternic muntos în îndoitura căruia se adăpostea insula; la răsărit, la o oarecare distanţă

se afla un arhipelag de insule deluroase: la sud, deşertul molcom albastru al Mării Egee, până departe, spre insula Creta. Insula Phraxos era frumoasă. Niciun alt atribut nu i se potrivea; nu era drăguţă, pitorească, încântătoare, era pur şi simplu frumoasă. Mi-a luat răsuflarea când am văzut-o prima dată, plutea la ora serii sub *Venus* ca o maiestuoasă balenă neagră într-o mare de ametist. Mi se taie şi acum răsuflarea când închid ochii şi mă gândesc la ea. Era de o frumuseţe rară în zona Mării Egee, căci înălţimile erau acoperite cu pini, pini mediteraneeni, de un verde crud. Nouă din zece părţi ale insulei erau nelocuite şi necultivate, doar pini, golfuleţe, linişte, mare. În colţul de nord-vest, un pâlc de case albe ca zăpada în jurul câtorva porturi.

Existau totuşi două oribilităţi care se distingeau chiar înainte de a acosta. Una era un hotel obez, greco-englez, de la începutul secolului, aşezat aproape de portul principal, potrivit în Phraxos ca un automobil elegant într-un templu doric. Cealaltă, la fel de absurdă în peisaj, se afla la periferia satului şi minimaliza casele din jur: o clădire plină de cutezanţă, înaltă de şapte etaje, care dădea impresia, în ciuda faţadei corintice, că este o fabrică – asemănarea, aveam să descopăr, nu era o simplă impresie.

Cu excepţia liceului Lord Byron, a hotelului Philadelphia şi a satului, cea mai mare parte a insulei, treizeci de mile pătrate, era teren virgin. Existau câteva livezi argintii de măslini şi câteva terase de teren cultivat pe culmile abrupte de pe coasta de nord, dar în rest era pădure ancestrală de pini. Nu existau vestigii. Vechilor greci nu le-a plăcut gustul apei strânse în cisterne.

Lipsa apei deschise făcea să nu prea existe nici păsări, nici animale pe insulă. Dincolo de sat era o linişte de o calitate specială. Când şi când, te mai puteai întâlni cu câte un păstor cu cireada de capre, de gâtul cărora atârnau tălăngi din bronz, cu câte o

ţărancă adusă de spate purtând coşul în spinare sau, mai rar, cu câte un culegător de struguri. Era lumea dinainte de descoperirea maşinii, chiar înainte de apariţia omului pe pământ, şi orice întâmplare, indiferent cât de măruntă – zborul unui sfârcioc, descoperirea unei noi poteci sau a unui caic, departe, jos – căpăta valoare nemăsurată, fiind izolată, încadrată şi amplificată de propria singularitate.

Frica nu a pătruns niciodată pe insulă, singurătatea era departe de înspăimântătoarea atmosferă nordică. Aici bântuiau nu monştrii, ci nimfele.

Vrând-nevrând, făceam foarte des plimbări pentru a scăpa de atmosfera şcolii care-mi accentua claustrofobia. Mai întâi, faptul de a preda la un internat (organizat, chipurile, în sistemul de la Eton şi Harrow), situat puţin către nord faţă de locul unde Clitemnestra l-a ucis pe Agamemnon, constituia o bucurie absurdă. Sigur, profesorii, victime ale unei ţări cu numai două universităţi, erau totuşi la un nivel ştiinţific superior celui descris de Mitford, iar elevii nu erau nici mai buni, nici mai răi decât alţi elevi în general. Aveau însă o atitudine pragmatică în privinţa englezei. Manifestau un interes deosebit pentru ştiinţă şi niciunul pentru literatură. Dacă încercam să le vorbesc despre poezia lui Byron, începeau să caşte, dacă-i învăţam părţile automobilului în engleză, nu-i puteam scoate din clasă la sfârşitul orei. Aveau obiceiul să-mi aducă manuale americane de ştiinţă pline de termeni de care nu aveam mai mult habar decât ei care aşteptau un echivalent cât de cât.

Atât elevii cât şi profesorii detestau insula, o socoteau un fel de pedeapsă penală autoimpusă, unde veneau pentru a munci şi atâta tot. Îmi închipuiam şcoala mai tolerantă decât cele din Anglia, dar, de fapt, era mai aspră. Culmea ironici era că zelul obsesiv, reacţie de cârtiţă oarbă faţă de

peisajul înconjurător, constituia, se pare, caracteristica englezească a acestui sistem şcolar. Pentru greci, blazaţi de o viaţă trăită în mijlocul celor mai frumoase peisaje din lume, viaţa în acel stup nu constituia o claustrare, pe mine în schimb mă înnebunea.

Câţiva profesori vorbeau puţin englezeşte, alţii franţuzeşte, dar nu aveam prea multe în comun. Singurul pe care-l suportam era Demetriades, celălalt profesor de engleză, numai pentru că vorbea şi înţelegea mai fluent decât ceilalţi. Cu el puteam să depăşesc nivelul comunicărilor esenţiale.

M-a plimbat prin sat la cafenea şi la taverne unde am prins gust de mâncarea grecească şi de muzica lor populară. La lumina zilei, atmosfera era lugubră. Foarte multe vile erau închise, uliţele erau destul de pustii, dacă doreai să mănânci în sat nu aveai de ales decât între cele două cârciumi mai onorabile, unde apăreau veşnic aceleaşi figuri, o societate levantină provincială mucegăită, care aparţinea mai mult lumii Imperiului Otoman decât secolului douăzeci ajuns la jumătate. O societate balzaciană cu fesul pe cap. Trebuia să recunosc, Mitford avea dreptate, era îngrozitor de anost.

Am încercat câteva cârciumi ale pescarilor. Erau mai vesele, dar oamenii mă simţeau din afara lor şi greaca mea nu s-a ridicat niciodată la dialectul pe care-l vorbeau ei.

M-am interesat de individul cu care Mitford se certase, dar se părea că nimeni nu avea idee nici de individ, nici de vreo ceartă şi, în consecinţă, nici de „sala de aşteptare”. Mitford petrecuse mult timp în sat şi se pusese rău cu toţi profesorii, cu excepţia lui Demetriades. Mai aveam de îndurat efectele fobiei grecilor faţă de englezi, agravată de situaţia politică din perioada respectivă.

Curând, am pornit-o în direcţia dealurilor. Ceilalţi profesori mergeau numai unde trebuie, nici un metru mai departe, iar elevii nu aveau voie să

depăşească *les chevaux de frise* ale terenurilor împrejmuite de ziduri înalte, cu excepţia duminicilor, şi atunci numai un kilometru de-a lungul drumului de coastă în direcţia satului.

Dealurile erau îmbolnăvitor de pure, îndepărtate, luminoase. Însoţit doar de propria mea stare de plictis, pentru prima oară în viaţă am început să privesc natura şi să regret faptul că nu-i cunoşteam limbajul mai mult decât ştiam greceşte. Am început să văd altfel decât până atunci pietrele, păsările, florile, câmpul, iar mersul pe jos, înotul, clima extraordinară, absenţa oricărui fel de trafic terestru ori aerian, căci nu era niciun automobil pe insulă, neexistând drumuri în afara satului şi avioanele survolând insula o dată pe lună, toate acestea m-au făcut să mă simt mai sănătos decât mă simţisem vreodată. Începusem să realizez un fel de armonie între trup şi minte, sau aşa mi se părea. Era o iluzie.

Când am ajuns la şcoală, am găsit o scrisoare de la Alison. Era scurtă. Probabil că o scrisese la serviciu în ziua în care eu plecam din Londra:

> Te iubesc. Tu nu poţi înţelege ce înseamnă pentru că tu nu ai iubit pe nimeni. Este ceea ce am încercat să te fac să înţelegi săptămână trecută. Ceea ce vreau să-ţi spun este că, atunci când o să te îndrăgosteşti, adu-ţi aminte de ziua de azi. Aminteşte-ţi că te-am sărutat şi că am ieşit din cameră. Aminteşte-ţi că am mers pe stradă fără să privesc nici măcar o dată în urma mea. Ştiam că mă urmăreşti cu privirea. Aminteşte-ţi că am făcut acest lucru şi că te iubesc. Dacă uiţi toate celelalte despre mine, asta să nu uiţi. Am mers pe stradă fără să privesc în urma mea şi te iubesc. Te iubesc. Te iubesc atât de mult încât te voi urî întotdeauna pentru ziua de azi.

A doua zi am mai primit o scrisoare de la ea. Nu conţinea nimic decât cecul meu rupt în două şi având mâzgălit pe spatele uneia din cele două jumătăţi: „Mulţumesc, nu”.

Apoi, după încă două zile, a urmat o a treia scrisoare în care pălăvrăgea cu entuziasm despre un film pe care-l văzuse. În încheiere adăugase:

> Uită prima scrisoare pe care ţi-am scris-o. Eram atât de mâhnită! Acum a trecut. Promit să nu mai fiu romantică.

Sigur că i-am răspuns dacă nu zilnic, două sau trei scrisori săptămânal, scrisori lungi, pline de scuze şi explicaţii până într-o zi, când mi-a scris:

> Te rog nu mai scrie despre noi doi. Povesteşte-mi despre orice, despre insulă, despre şcoală. Te cunosc foarte bine, nu te mai preface! Dacă-mi scrii despre ce este acolo, pot să-mi imaginez că sunt cu tine, să văd împreună cu tine. Şi nu te supăra. A ierta este a uita.

Pe neobservate, în scrisorile noastre informaţia luă locul emoţiei. Mi-a scris despre ce lucra, despre o colegă cu care se împrietenise, despre amănunte domestice, filme, cărţi.

Eu îi scriam despre şcoală şi despre insulă, aşa cum dorise. Într-o scrisoare mi-a trimis o fotografie de a ei în uniformă. Părul, tuns scurt, şi-l trăsese sub chipiu. Zâmbea, dar uniforma combinată cu zâmbetul îi conferea un aer fals, profesionist, devenise, după cum mă avertiza fotografia, o persoană diferită faţă de aceea pe care doream să mi-o amintesc, acea Alison care-mi aparţinea, unică. Scrisorile s-au redus la una pe săptămână. Durerea fizică din prima lună se atenuase, uneori eram conştient că o doream şi că aş fi dat orice să o am alături de mine în pat. Acelea erau însă clipe de frustrare ale trupului, nu nostalgia unei iubiri. Într-o zi, mă gândeam că dacă nu aş fi fost pe insulă ar fi trebuit să o las baltă. Scriam din rutină, nu de plăcere şi nu alergam în cameră după-masă pentru ca să scriu, înşiram câteva rânduri în timpul orelor şi

trimiteam în ultimul minut un elev la poartă să le dea poştaşului.

Pe la jumătatea trimestrului, m-am dus cu Demetriades la Atena. Zicea că mergem la fete, locul lui preferat, undeva la marginea oraşului. Mi-a garantat că erau sănătoase. Am ezitat. Dar nu este oare datoria morală a poetului şi a cinicului să fie imoral? Deci m-am dus. Când am plecat de acolo, ploua şi umbra frunzelor ude din ramurile de jos ale unui eucalipt din dreptul becului de la intrare îmi aminti de camera noastră din Russell Square. Alison şi Londra erau departe, dispărute, exorcizate; le eliminasem din viaţa mea. M-am hotărât să-i scriu chiar în acea noapte ca să-i spun că nu mai doream să ştiu de ea. Când am ajuns la hotel, eram deja prea beat ca să ştiu ce voiam să-i scriu. Poate faptul că dovedisem clar că nu meritam să mă aştepte, sau că mă călca pe nervi, sau că eram îngrozitor de singur şi că aşa doream să rămân. De fapt, i-am trimis o ilustrată fără să mai menţionez nimic din toate astea şi în ultima zi m-am dus la fete singur. Fetiţa libaneză pe care mi-o doream nu era liberă şi de celelalte nu aveam chef.

În decembrie încă ne mai scriam scrisori. Ştiam că-mi ascunde anumite lucruri. Prea era simplă viaţa ei, prea nu exista niciun bărbat pentru ca să fie aşa! Ultima ei scrisoare nu m-a găsit nepregătit. Nu m-am aşteptat să mă simt atât de trădat şi amărât. Nu era gelozia fizică a bărbatului, cât mai curând furie. Zile de-a rândul mi s-au perindat în memorie clipele de intimitate în doi, când ne simţeam ca unul singur, îmi apăreau ca secvenţele unui film ieftin, romantic, de care-mi aminteam fără să vreau. Citeam şi reciteam scrisoarea refuzând ideea că totul se poate sfârşi prin intermediul a două sute de vorbe desuete şi ofilite.

Dragă Nicholas,

Nu mai pot continua. Nu aş vrea să te necăjesc, crede-mă, nu vreau asta, nu te supăra pe mine, deşi ştiu că o să te necăjesc. Parcă te aud spunând: „Nu sunt necăjit”.

Am fost atât de singură şi deprimată, nici nu ţi-am spus cât şi nici acum nu pot să spun. Atunci, la început, m-am ţinut băţoasă la lucru, pentru ca acasă să mă prăbuşesc.

Mă întâlnesc din nou cu Pete atunci când vine la Londra. Am reînceput acum două săptămâni. Te rog, te rog, crede-mă, nu aş fi reînceput dacă aş fi ştiut că... Ştii. Ştiu că ştii. Nu mai am pentru el sentimentele pe care le aveam şi nici nu se compară cu ceea ce simţeam pentru tine, nu ai de ce să fii gelos.

Este bine că nu complică lucrurile, mă face să nu mă mai gândesc, mă face să nu mă mai simt singură. Am căzut iar printre australienii din Londra. S-ar putea să ne căsătorim. Nu ştiu.

Este groaznic. Aş vrea să ne mai scriem. Nu am uitat.

Cu bine.
ALISON

Pentru mine tu o să fii întotdeauna altceva. Prima scrisoare pe care ţi-am scris-o în ziua în care ai plecat. Numai dacă ai putea înţelege!

Am scris o scrisoare în care-i spuneam că poate să se considere absolut liberă. Am rupt-o. Dacă ceva o putea face să sufere, aceea era tăcerea, şi voiam să sufere.

8

ÎN ZILELE CARE AU PRECEDAT SĂRBĂTORILE DE Crăciun, m-am simţit iremediabil nefericit. Fără nicio logică, începusem să urăsc şcoala: modul în care era organizată, modul în care era plantată, ca o închisoare oarbă în inima unui peisaj dumnezeiesc. Când scrisorile lui Alison au încetat să mai sosească, am început să fiu convenţional şi din ce în ce mai izolat. Lumea exterioară, Anglia, Londra, au devenit ireale în mod absurd şi înspăimântător. Cei doi sau trei prieteni de la Oxford cu care întreţinusem o corespondenţă sincopată au dispărut dincolo de orizont. Ascultam când şi când emisiunile pentru străinătate ale B.B.C.-ului, dar ştirile parcă veneau de pe lună şi se refereau la situaţii şi la o societate căreia cu nu-i mai aparţineam, iar puţinele ziare din Anglia care-mi parveneau se identificau tot mai mult cu propriile lor articole la rubrica: „În urmă cu o sută de ani". Întreaga insulă trăia acelaşi exil din realitatea contemporană. Cheiurile se umpleau cu lume, cu câteva ore înainte ca vaporul care venea zilnic de la Atena să apară la orizontul dinspre nord-est, deşi se ştia că opreşte doar cinci minute şi că probabil numai patru sau cinci pasageri vor coborî şi cam tot atâţia vor urca pe vas. Veneau să asiste. Eram ca nişte condamnaţi care se agăţau de un fir de speranţă că vor fi graţiaţi.

Şi totuşi insula era atât de minunată! Pe la Crăciun, vremea se făcuse aspră şi friguroasă. O masă imensă de mare albastră lovea cu putere şi se rostogolea vuind peste pietrişul plajelor şcolii. Munţii din mijlocul insulei se acoperiseră cu zăpadă şi pe fundalul apei furioase se profilau umerii albi desenaţi de Hokusai. Dealurile erau

mai pustii, mai fără zgomote. Adesea plecam la plimbare din pură plictiseală descoperind noi locuri pustii. Acest spaţiu natural, imaculat, a început să mă intimideze. Nu-mi găseam locul aici, nu mă ajuta cu nimic, nu eram făcut pentru asta. Eram citadin, eram dezrădăcinat. Îmi refuzam propria vârstă, nefiind capabil să trec într-o alta, matură. Deci ajunsesem ca Sciron, nici pe pământ, nici în aer.

Au venit şi sărbătorile. Am plecat într-o excursie prin Pelopones. Simţeam nevoia să fiu singur, să-mi acord un răgaz departe de şcoală. Dacă Alison ar fi fost liberă, m-aş fi repezit în Anglia s-o întâlnesc. Mă gândeam să-mi dau demisia, aceasta însă ar fi însemnat iar o retragere, încă o ratare, şi m-am încurajat spunându-mi că lucrurile se vor îndrepta odată cu venirea primăverii. Crăciunul l-am petrecut de unul singur în Sparta, iar Anul Nou la Pyrgos, tot la fel. Înainte de a lua vaporul înapoi spre Phraxos, m-am oprit o zi în Atena şi m-am dus din nou la fete.

De gândit nu mă gândeam la Alison, dar îmi lipsea fizic; am încercat să fac abstracţie de ea, însă nu am reuşit. Aveam zile când credeam că voi putea să rămân celibatar pentru tot restul vieţii – zile de schivnic – alteori tânjeam după o fată cu care să am ceva în comun. Femeile de pe insulă erau de origine albaneză, aspre, cu tenul măsliniu, deloc seducătoare. Bărbaţii erau cu mult mai plăcuţi la înfăţişare, băieţii de la şcoală aveau graţia măslinilor şi personalitate, ceea ce îi distingea de colegii lor, englezi stereotipi, furnici rozacee din muşuroiul secolului nouăsprezece. Trăiam clipe à la Gide, fără ecou însă, căci nicăieri pederastia nu este mai urâtă ca în Grecia burgheză; aici un burghez englez de secolul al nouăsprezecelea s-ar fi simţit ca acasă. Apoi, nici eu nu eram homo, ci pur şi simplu ajunsesem să înţeleg (realizând minciuna în care fusesem eu însumi educat) ca a fi altfel nu înseamnă a fi lipsit

de satisfacţii. La mijloc nu era singurătatea, ci Grecia. Noţiunile noastre convenţionale despre ceea ce este moral şi imoral deveneau ridicole; şi dacă eu aş fi comis o faptă socialmente nepermisă, aceasta ar fi apărut ca o chestiune ce depinde doar de dispoziţia mea, cum ar fi fumatul unei anumite mărci de ţigări şi nu al alteia. Binele şi frumosul pot fi separate în nord, nu însă în Grecia. Între trupuri se află numai lumină.

Şi mai era şi poezia mea. Începusem să scriu poezii despre insulă, despre Grecia, care mi se păreau tehnic realizate şi, filozofic vorbind, profunde. Visam din ce în ce la succes literar. Îmi petreceam ore în şir cu ochii pe pereţii camerei mele, visând la cronici, la scrisori trimise de colegii mei, poeţi celebri, celebritate, aplauze, multă celebritate. Nu cunoşteam la vremea aceea extraordinara afirmaţie a lui Emily Dickinson: „A publica nu este treaba poeţilor; să fii poet este totul, să fii cunoscut ca poet este nimic”. Viaţa mea începuse să fie dominată de imaginea mea ca poet din epoca spaţiului realităţii. Şcoala îmi oferea un confortabil pretext. Cum poţi scrie versuri admirabile în condiţiile rutinei fără sens?

Şi apoi, într-o duminică sumbră de martie, vălul a căzut. Am citit poemele greceşti şi le-am văzut aşa cum erau: literatură de studenţaş, poezii lipsite de ritm, lipsite de structură, care ascundeau stângaci, sub un strat gros de vopsea, banalităţi senzoriale. Îngrozit, am început să citesc ce mai scrisesem la Oxford. Nici gând să fie ceva mai bun, dimpotrivă. Adevărul s-a revărsat asupra mea ca o avalanşă. Nu eram poet.

Cunoaşterea nu m-a făcut fericit, m-a cuprins o furie surdă împotriva legii evoluţiei, care acceptase ca în una şi aceeaşi minte să existe atâta sensibilitate şi atâta stângăcie totodată. În mine se revolta propriul eu ca un iepure în capcană. Am luat toate poeziile pe care le scrisesem până atunci

şi încet, pagină cu pagină, le-am rupt în bucăţele cât mai mici, până am simţit că mă dor degetele.

Am ieşit apoi să fac o plimbare pe dealuri, deşi era frig şi începuse să plouă cu găleata. Tot pământul se aliase împotriva mea. De această condamnare fără drept de apel nu puteam scăpa ridicând din umeri. Cele mai neplăcute experienţe din viaţa mea se dovediseră, mai devreme sau mai târziu, de un oarecare folos şi nu numai zădărnicie şi suferinţă. Poezia fusese pentru mine consolare, barcă de salvare, justificare. Acum mă aflam în plin ocean, barca de salvare scufundată, dusă la fundul apei ca plumbul. Cu greu mă puteam abţine să nu-mi plâng de milă. Faţa mea se împietrise ca masca tragediei. Cele câteva ore de mers pe jos au fost un adevărat iad.

Un anumit tip de individ se implică în societate fără să realizeze aceasta, celălalt controlează societatea. Primul este o rotiţă, un dispozitiv, al doilea este inginerul, automobilistul. Cel care s-a exclus nu are decât propria iscusinţă de a-şi exprima dezlegarea dintre propria existenţă şi sentimentul deşertăciunii. Nu *cogito* ci *scribo, pingo, ergo sum.* Mult timp după aceasta am fost cuprins de sentimentul deşertăciunii, mai greu de suportat decât bine cunoscuta solitudine fizică şi existenţială, o stare metafizică de om abandonat în pustiu. Se manifesta aproape cu concreteţea tuberculozei sau a cancerului.

Şi într-o zi, nici nu trecuse o săptămână, răul s-a concretizat. M-am trezit într-o dimineaţă ca să constat că aveam două răni. Mă cam aşteptam la asta. Pe la sfârşitul lunii februarie, am mai fost la Atena în casa din Kephissia. Ştiam că risc, dar atunci nu conta.

În prima zi, am fost prea şocat ca să întreprind ceva. În sat erau doi doctori, unul în activitate, care se ocupa şi de şcoală, celălalt mai în vârstă, deşi se pensionase, mai dădea consultaţii. Doctorul şcolii

avea prea multe contacte cu cancelaria. La el nu mă puteam duce. M-am adresat celuilalt.

S-a uitat la răni, apoi la mine şi dând din umeri spuse:

— *Felicitations!*

— *C'est...*

— *On va voir ça à Athènes. Je vous donnerai une adresse. C'est bien à Athènes que vous l'avez attrapé, oui?* Am dat din cap în sens afirmativ. *Les poules là-bas. Infectes. Seulement les fous qui s'y laissent prendre.*

Avea faţa bătrână, galbenă şi pince-nez; un zâmbet maliţios. Întrebările mele îl distrau. Norocul era că puteam să mă vindec, nu eram contagios dar mi se interziceau relaţiile sexuale, el m-ar fi putut trata dacă ar fi avut medicamentul indicat, *penicilină cu benzatină,* dar nu avea de unde să-l ia. Auzise că se găsea la o clinică particulară în Atena, dar mă va costa o avere şi urma să vedem dacă-şi face efectul în opt săptămâni. Mi-a răspuns sec la toate întrebările; ceea ce putea el era să-mi aplice vechiul tratament cu arsenic şi bismut, dar numai după ce-mi făceam analizele la un laborator. De mult renunţase la dragostea pentru umanitate. Când i-am pus onorariul pe masă, se uita la mine cu ochi de broască ţestoasă.

Din dreptul uşii, am mai făcut o încercare zadarnică de a-l îndupleca.

— *Je suis maudit.*

Ridică din umeri. Rolul lui era acela de a expune lucrurile şi, indiferent, îmi făcu semn că puteam pleca.

Era mai mult decât îngrozitor. Mai rămăsese o săptămână până la sfârşitul semestrului şi mă gândeam să mă întorc imediat în Anglia. Nu suportam însă ideea Londrei. Aici, în Grecia, eram un anonim, chiar dacă pe insulă mă cunoştea lumea. Nu mă încredeam în doctorul Patarescu, era prieten de joc de cărţi cu vreo doi profesori mai în

vârstă de la şcoală. Căutam în privirile din jurul meu, ceva în zâmbetele care mi se adresau, ceva în legătură cu starea mea şi chiar a doua zi mi s-a părut că desluşesc priviri ironice. Într-o pauză, directorul mi se adresă:

— Haide, *hyrios* Urfe, înveseleşte-te, altfel o să credem că te-au necăjit frumoasele aici, în Grecia. Am înţeles că era un apropo direct, şi zâmbetele din jurul acestei remarci mi s-au părut deplasate. Eram sigur, la trei zile după ce l-am văzut pe doctor, că toţi, inclusiv băieţii, ştiau ce boală aveam. Când îi auzeam şoptind, auzeam cuvântul sifilis.

Brusc, în săptămână aceea îngrozitoare, a venit primăvara, o primăvară tipic grecească. În numai două zile pământul se acoperise cu anemone, orhidee, narcise, gladiole sălbatice, era plin în jur de păsări migratoare. Sus, pe cerul albastru, se unduiau şirurile de berze croncănitoare. Băieţii cântau şi chiar şi cei mai severi profesori zâmbeau. Lumea din jur prindea aripi, zbura, în vreme ce eu eram ţintuit la pământ. Catullus lipsit de talent legat de o Lesbie neiertătoare. Petreceam nopţi infernale. Într-o noapte i-am scris lui Alison o scrisoare lungă, încercând să-i explic ce mi s-a întâmplat, cum îmi aminteam ce-mi spusese în scrisoarea scrisă la cantină, cum acum, o credeam şi cât de tare mă dispreţuiam. Se strecura printre rânduri inevitabilul resentiment, căci, părăsind-o, făcusem un ultim joc mârşav. Puteam foarte bine s-o fi luat de soţie pentru a avea un companion în deşert.

Nu am pus scrisoarea la poştă, dar noapte de noapte, întruna, mă obseda gândul sinuciderii. Aveam impresia că familia mea fusese marcată de moarte, încă de la cei doi unchi pe care nu-i cunoscusem, unul ucis la Ypres, celălalt la Passchendaele, apoi de părinţii mei. Morţi violente, absurde, bătălii pierdute. Mie îmi era mai rău decât lui Alison, ea ura viaţa, eu mă uram pe

mine. Nu produsesem nimic, aparţineam unui vid, neantului, simţeam că nu puteam să mai produc decât propria mea moarte şi chiar în acel moment credeam că aceasta ar fi avut sensul unei acuzaţii aduse tuturor celor care m-au cunoscut, mi-ar fi justificat cinismul, egoismul solitar şi ar fi rămas ca o ultimă victorie macabră.

În ultima zi de şcoală m-am hotărât. Portarul şcolii avea o puşcă veche de vânătoare pe care cândva a vrut să mi-o împrumute, dacă aveam chef să vânez pe deal. I-am cerut-o. A fost fericit să mi-o dea şi să-mi umple buzunarele cu cartuşe. Pădurile de pini erau pline de prepeliţe migratoare.

Am urcat vâlceaua din spatele şcolii, apoi pe un povârniş uşor şi am pătruns între copaci. Mă aflam în umbra lor. Spre nord, pe celălalt mal al apei, o insulă de aur lucea încă în soare. Aerul era cald, luminos, cerul de un albastru intens, în depărtare, mai sus decât mă aflam eu, se auzeau clopotele unei turme de capre mânate seara spre sat. Am mai mers o bucată de drum. Căutam parcă un loc ascuns unde să mă uşurez, ferit din calea oamenilor. În cele din urmă, am găsit o ascunzătoare în stâncă.

Am încărcat puşca, m-am aşezat pe pământ sprijinit cu spatele de trunchiul unui pin. În jurul meu ciorchine de zambile se iveau dintre acele de pin. Am întors ţeava puştii către mine privind în forma de cerc a nonexistenţei mele. Am calculat unghiul la care trebuia să-mi ţin capul. Am îndreptat ţeava către ochiul drept, am întors capul, aşa încât lovitura ca un fulger negru să zdrobească creierul şi să pulverizeze craniul. Am întins mâna spre trăgaci – era o încercare, o repetiţie – şi l-am găsit cu dificultate. Întinzându-mă înainte, mi-am dat seama că s-ar putea să mi se răsucească capul în ultima clipă şi astfel să ratez totul. Am găsit o cracă uscată care intra între trăgaci şi gardă. Am scos cartuşul şi am introdus băţul şi am aşezat puşca între genunchi, iar tălpile le-am aşezat pe

băţ, ţeava dreaptă aflându-se la câţiva centimetri de ochi. Percutorul căzu cu un clic. Era simplu. Am reîncărcat puşca.

Dinspre dealurile din spatele meu se auzi vocea singuratică a unei fete. Probabil că mânase caprele în jos şi cânta sălbatic, cu toată forţa glasului neinhibat, ceva amelodic în ritm musulman, imaterial, sunet legat de loc, nu de om. Mi-am amintit că auzisem o voce identică, poate a aceleiaşi fete, cântând într-o zi, pe dealul din spatele şcolii. Cântul a ajuns în clasă şi băieţii au început să chicotească. Acum suna intens, misterios, izvorând dintr-o singurătate şi o suferinţă care o făcea pe a mea măruntă şi absurdă. Stăteam cu puşca de-a curmezişul pe genunchi, incapabil să mai fac vreo mişcare, cu urechea la sunetul plutind în aerul înserării. Nu ştiu cât timp a cântat, dar cerul s-a întunecat, marea s-a estompat într-un cenuşiu tern. Pe deasupra munţilor se aflau nori înalţi, în dungi roz, în lumina încă puternică a soarelui de apus. Întreg pământul şi marea păstrau lumina ca şi cum lumina ar fi fost căldura care nu dispare odată cu dispariţia sursei sale. Sunetul vocii se pierdea spre sat şi s-a stins în linişte.

Am ridicat din nou ţeava puştii înspre mine. Bucăţica de lemn aştepta ca piciorul să apese. Aerul era tăcut şi nemişcat. De la mare distanţă auzeam sunetul de sirenă al vaporului din Atena apropiindu-se de insulă. Venea din afara unui vid. Moartea era acum. Nu am făcut nimic. Am aşteptat. Strălucirea de apoi, galbenul cel mai palid, apoi un verde slab emanând lumină, apoi un albastru limpede ca de vitraliu cuprins în cerul de deasupra imensităţii muntoase. Am aşteptat, am aşteptat. Sirena se auzea din ce în ce mai aproape. Aşteptam acea voinţă, acel moment de întuneric să vină să-mi ridice piciorul care să se lase în jos; nu puteam. Aveam tot timpul senzaţia că sunt urmărit, că nu eram singur, că jucam o scenă în faţa cuiva, că gestul se putea face numai dacă era spontan, pur

şi moral. Căci pe măsură ce se lăsa noaptea răcoroasă, înţelegeam mai bine că ceea ce încercam eu să comit era nu o faptă morală, ci una fundamental estetică, urma să-mi curm viaţa senzaţional, cu semnificaţie, cu insistenţă. Eu căutam să realizez moartea lui Mercutio, nu o moarte adevărată. O moarte memorabilă, nu moartea printr-un adevărat suicid care face ca totul să dispară.

Şi vocea, şi lumina, şi cerul.

Se lăsase întunericul, sirena vaporului care se îndepărta spre Atena se jeluia, eu tot acolo, fumam, cu puşca rezemată alături. Mă judecam, mă vedeam un individ demn de dispreţ de acum încolo. Fusesem şi rămăsesem profund deprimat, dar fusesem în acelaşi timp, şi aşa ştiam că voi rămâne, un om fals; în termeni existenţiali, un om lipsit de autenticitate. Ştiam că nu mă voi omorî niciodată, ştiam că voi dori să trăiesc, oricât de pustiit sau bolnav aveam să fiu.

Am ridicat puşca şi am tras un foc în sus la întâmplare. Împuşcătură m-a zguduit. A urmat un ecou şi câteva crăci s-au desprins din copac. Apoi izvorul greu al tăcerii.

— Ai împuşcat ceva? întrebă bătrânul în poartă.

— Am tras o dată – i-am răspuns – şi am ratat.

9

DUPĂ ANI DE ZILE AM VĂZUT O *GABBIA* LA Piacenza: o colivie neagră, sinistră, suspendată foarte sus pe flancul unei campanile înalte. Acolo, pe vremuri, condamnaţii erau lăsaţi să moară de foame şi să putrezească în văzul oraşului de dedesubt. Privind-o, mi-am amintit iarna din Grecia, acea *gabbia* pe care mi-o construisem din lumină, singurătate şi decepţie. Să scrii poezie şi să te sinucizi – aparent – nu se potriveşte. Totuşi erau încercări similare de evadare. Sentimentele mele la capătul acelui semestru îngrozitor erau cele ale individului din colivie, condamnat să fie de râsul vechilor sale ambiţii până în ultima clipă.

M-am dus la Atena la adresa pe care mi-o dăduse doctorul. După analize, diagnosticul doctorului Patarescu a fost confirmat. Tratamentul foarte scump a durat zece zile, majoritatea medicamentelor erau marfă de contrabandă şi de furat, eu cumpărându-le la mâna a treia. Tânărul doctor absolvent al unei facultăţi americane m-a liniştit că prognoza este excelentă. La sfârşitul vacanţei de Paşti, când m-am întors pe insulă, am găsit o ilustrată în culori ţipătoare cu un cangur din gura căruia ieşea un balon spunând: „Crezi că am uitat?" Împlinisem douăzeci şi şase de ani când eram în Atena. Timbrul era din Amsterdam. Nu adăugase nimic, doar semnătura: Alison. Am aruncat-o la coş, dar în seara respectivă am luat-o înapoi.

Pentru ca să scap de teama că boala ar putea să se manifeste din nou, am început să explorez insula. Înotam fără încetare, umblam fără încetare, în fiecare zi ieşeam din casă. Era foarte cald şi în cursul după-amiezilor fierbinţi şcoala dormea. Atunci mă îndreptam către pădurea de pini.

Treceam peste culmea centrală către sudul insulei, cât mai departe, dacă puteam, de sat şi de şcoală. Acolo găseam linişte absolută, trei case de ţară în jurul unui golf, câteva bisericuţe la marginea pădurii de pini care se animau doar la hram şi o vilă aproape invizibilă şi precis nelocuită. Pretutindeni se întindea liniştea nemărginită a locurilor unde sălăşluiesc miturile, unde zace forţa pânzelor încă nepictate. Insula era împărţită egal în lumină şi întuneric. Timpul pe care şcoala mi-l răpea nu-mi permitea să mă depărtez, cu excepţia sfârşitului de săptămână sau a unor dimineţi începute foarte devreme (şcoala începea la şapte şi jumătate). Programul devenise enervant, un lanţ prea strâns legat.

Nu mă gândeam la viitor. Deşi doctorul din clinică mă asigurase de contrariu, eu eram sigur că tratamentul nu va reuşi. Curba destinului meu era clar coborâtoare.

Atunci a început seria de întâmplări misterioase.

II

Irrités de ce premier crime, les monstres ne s'en tinrent pas là; ils l'étendirent ensuite nue, à plat ventre sur une grande table, ils allumèrent des cierges, ils placèrent l'image de notre sauveur à sa tete el osèrent consommer sur les reins de cette malheureuse le plus redoutable de nos mystères.

DE SADE, *Les infortunes de la Vertu*

10

ERA ÎNTR-UNA DIN DUMINICILE DE LA sfârşitul lui mai, albastră ca aripa unei păsări. Am urcat pe drumul caprelor până la promontoriu, acolo unde spuma verde a pinilor se rostogolea pe o distantă de două mile până la malul apei. Marea se întindea ca un covor de mătase până la zidul de umbră format de munţii de pe insula principală, un zid continuat pe o distanţă de cincizeci sau şaizeci de mile spre linia de orizont, sub imensul clopot al empirelui. Lumea era azurie, neînchipuit de pură şi ca totdeauna, atunci când mă aflam pe podişul central al insulei, uitasem de necazuri. Mergeam spre apus pe culmea centrală între două imense privelişti, una spre nord şi cealaltă spre sud. Şopârlele aruncau luciri de pe trunchiurile de pini ca nişte coliere de smaralde vii. Lămâiţă, rozmarin, şi alte plante; flori scăldate în albastrul sălbatic scânteietor al cerului.

După un timp, am ajuns într-un loc unde culmea cobora spre sud într-o pantă aproape abruptă. Aveam obiceiul să mă aşez pe margine ca să fumez o ţigară şi să contemplu imensitatea mării şi a munţilor. În acea duminică, în clipa în care m-am aşezat, am observat că peisajul se schimbase. Sub locul în care mă aflam, la jumătatea drumului spre mal, era golful cu cele trei case modeste. De aici, coasta conducea la promontorii joase şi golfuleţe ascunse. Puţin mai spre apus de golful unde se aflau căsuţele, pământul urca abrupt către o stâncă nu prea înaltă, care înainta spre insulă cam o sută de metri, ca un zid coşcovit, dărâmat, apărând vila singuratică de pe promontoriul din spate. Tot ce ştiam era că vila era ocupată numai în timpul verii de un atenian despre care lumea zicea că este

bogat. O creastă de deal acoperită de pădurea de pini împiedica vizibilitatea şi de pe culmea centrală nu se putea vedea decât acoperişul plan al vilei.

Acum un fir subţire de fum făcea rotocoale deasupra acoperişului. Nu mai era pustiu. Primul sentiment a fost de regret, regretul lui Robinson, căci singurătatea din sudul insulei lua sfârşit şi eu începusem să consider că mi se cuvenea numai mie. Acesta era locul meu ascuns şi numai pescarii cei săraci care locuiau în cele trei căsuţe aveau dreptul să-l calce – sau eventual oameni de condiţie simplă ca şi ei. Totuşi eram curios şi am luat-o pe o potecă care ducea la un golf nu prea mare, dincolo de Bourani, istmul pe care se afla vila.

La un moment dat, printre pini a apărut strălucirea mării şi a malului cu pietre albicioase. M-am dus până acolo. Era un golf deschis, o fâşie de pietriş, marea limpede ca un cleştar apărată de două promontorii. Pe Bourani, promontoriul mai înalt şi mai abrupt, aflat la răsărit în stânga, se afla vila ascunsă între copaci, mai deşi decât pe restul insulei. Pe această plajă mai fusesem de câteva ori şi, ca şi alte plaje de pe insulă, îţi crea o iluzie minunată că tu eşti prima persoană care se află aici, care vede, care există, absolut prima persoană.

Nu a apărut nimeni dinspre vilă şi m-am aşezat pe plajă într-o zonă deschisă mai spre apus, am înotat, am mâncat ce adusesem cu mine: pâine, măsline şi *zouzoukakia*, chiftele reci foarte aromate, şi în tot acest timp nu am văzut pe nimeni.

După-amiază am mers pe jos peste pietrele încinse până la capătul dinspre vilă al golfului. Am descoperit în umbra copacilor, ceva mai în spate, o bisericuţă spoită în alb. Printr-o crăpătură în uşă am văzut un scaun răsturnat, un sfeşnic fără lumânări şi câteva icoane pictate naiv înşirate pe

un singur rând pe un panou de mici dimensiuni. O cruce îmbrăcată în foiţă de aur, jupuită din loc în loc, era agăţată de uşă. Pe spatele ei cineva scrisese de mână: Agios Demetrios. M-am întors pe plajă. La capătul plajei, o râpă de pietre împiedica urcuşul printre copaci şi tufăriş. Atunci am observat pentru prima dată o sârmă ghimpată întinsă la vreo zece metri de la baza pantei, gardul cotea printre copaci izolând terenul de sus. Orice babă ar fi putut trece prin gard fără probleme, dar era primul gard de sârmă ghimpată pe care-l vedeam pe insulă şi nu-mi plăcea. Mi se părea ca o insultă adusă locului.

Priveam în sus către povârnişul greu, fierbinte, printre copaci, când mi s-a părut că nu mai sunt singur. Cineva mă privea. Am căutat cu privirea în copacii din faţa mea. Nu era nimeni. M-am apropiat de stâncile unde sârma ghimpată traversa tufişurile.

Surpriză. Ceva strălucea imediat după prima stâncă. Era o labă albastră de cauciuc. Mai departe, în umbra clară a unei alte stânci, era cealaltă labă şi un prosop. Am mai aruncat o privire în jur, apoi am dat prosopul de o parte cu piciorul. Dedesubt fusese lăsată o carte. Am recunoscut-o imediat după copertă, era o antologie de poezie contemporană britanică, ieftină şi de mare tiraj. O aveam şi cu printre cărţile pentru şcoală. Totul fusese atât de neaşteptat încât m-am oprit uitându-mă ca prostul la carte în ideea că era propria mea carte furată.

Nu era cartea mea. Cel sau cea căruia îi aparţinea nu-şi scrisese numele, dar am găsit nişte foi de hârtie albă tăiate cu grijă. Prima pe care am găsit-o marea o pagină în care patru versuri din poezia lui T.S. Eliot, *Little Gidding,* erau însemnate cu roşu:

Nu vom înceta să explorăm
Şi ţinta întregii noastre explorări

Va fi s-atingem începutul
Şi să-l aflăm întâia oară.

Ultimele trei versuri erau subliniate încă o dată. Mi-am aruncat privirea înspre desişul copacilor înainte de a trece la pagina marcată de următorul semn de hârtie. Acesta, ca şi următoarele, se aflau la pagini unde apăreau imagini sau referiri la insule şi la mare. Erau în jur de zece, douăsprezece.

Mai târziu, noaptea, la mine, am redescoperit câteva în exemplarul meu:

Fiecare în pătucul său, imagina insule
Când iubirea era curată departe de oraşe.

Aceste două versuri ale lui Auden fuseseră marcate, nu însă şi cele două intermediare. Mai erau şi altele, tot fragmentare, ale lui Ezra Pound:

Vino, de nu, fluxul stelar va scade,
Ia-o spre răsărit spre-a-i ocoli sfârşirea
Acum! Căci acul tremură în suflet!...
Nu-mpiedica potopul stelelor, nici ce va fi să fie.

Şi acestea:

Fie chiar mort, e tot cu mintea-ntreagă!
Sunetu-acesta a venit în beznă.
Întâi va trebui s-o iei spre iad
Şi spre sălaşul fiicei lui Ceres, Proserpina,
Să-l vezi sub bolta de-ntuneric pe Tiresias,
Cel fără văz, o umbră ce se află în iad,
Mai ştiutor decât puternicii la trup.
De acolo în curând îţi vei sfârşi cărarea.
Aflarea este umbra unei umbre,
Şi totuşi naviga-vei etern către a afla
Aflând mai puţin decât o fiară beată.

Briza care bate în Marea Egee aproape în fiecare zi de vară aducea valuri subţiri, molcome printre pietrele plajei. Nimic nu apărea, totul se afla în aşteptare. Pentru a doua oară în acea zi m-am simţit ca Robinson.

Am aşezat cartea la loc sub prosop, am aruncat o privire în faţă spre deal, având aproape certitudinea că cineva sta cu ochii pe mine, apoi m-am aplecat, am luat de jos prosopul şi cartea şi le-am pus pe o piatră împreună cu labele pentru ca persoana să şi le găsească mai uşor. Nu am făcut-o din amabilitate ci dintr-un calcul: să ofer o explicaţie pentru curiozitatea mea. Prosopul avea un vag miros de parfum feminin, de ulei de plajă.

M-am întors în locul unde-mi lăsasem hainele pândind plaja cu coada ochiului. După un timp m-am retras la umbra pinilor din spatele plajei. Pata albă strălucea sus pe stâncă. M-am lăsat pe spate şi am adormit. Nu cred că am dormit mult, dar când m-am trezit şi m-am uitat spre plajă, obiectele dispăruseră. Fata, căci eu am decis că era vorba de o fată, se retrăsese fără să fie văzută. M-am îmbrăcat şi am coborât într-acolo.

În mod normal, cărarea care ducea la şcoală pornea de la mijlocul golfului. La acest capăt am descoperit o altă cărare îngustă care ducea de la plajă în sus, acolo unde gardul de sârmă cotea. Cărarea era în pantă şi ierburile de dincolo de gard împiedicau vederea. Din umbră se iveau capetele roz de gladiole sălbatice şi o pasăre aflată în desiş de tufe cânta puternic şi sacadat. Cred că se afla la vreo doi metri de mine, cânta ca o privighetoare, mai trist, mai dureros. Mă avertiza ori mă ademenea? Nu mi-am dat seama, dar nu era fără sens. Fluiera, ţipa strident, cânta în triluri, dădea poveţe, învăluia duios.

Deodată se auzi un clopot de undeva de dincolo de ierburi. Pasărea se opri din cântat, şi eu îmi continuai urcuşul. Clopotul mai sună de trei ori. Era probabil ora de ceai sau vreun copil se juca. Am mai urcat puţin până când locul s-a nivelat şi copacii s-au mai rărit, dar ierburile erau tot dese.

Am ajuns la o poartă vopsită legată cu lanţ. Vopseaua se scorojise, lanţul era ruginit şi stâlpul din dreapta se ţinea prin gardul de sârmă. O potecă

de iarbă destul de lată traversa promontoriul până spre mare şi cobora uşor panta, cotea printre copaci, dar nici urmă de casă. Am stat să ascult, dar nu se auzeau voci. Jos pasărea îşi reluase cântul.

Apoi am văzut o pancartă. Am trecut prin locul liber. La o distanţă de trei copaci se putea vedea o pancartă, ca cele din Anglia pe care e scris: *Trecerea interzisă.* Era abia vizibilă, prinsă neglijent în cuie, sus, pe trunchiul unui pin. Pe ea scris: *Salle d'attente, Sală de aşteptare,* cu litere grosolane, roşii, pe fond alb. Parcă ar fi fost desprinsă cu ani în urmă dintr-o gară din Franţa de un student poznaş. Acolo unde smalţul sărise, metalul era mâncat de rugină. La o margine erau urme de gloanţe. Iată avertismentul lui Mitford: Fereşte-te de sala de aşteptare!

Stăteam pironit pe poteca verde, neştiind dacă să înaintez către casă ori nu, ezitând între curiozitate şi teama de a fi prins. Mi-am dat seama că aici locuia acel colaboraţionist cu care Mitford se certase. Eu îmi imaginasem un Laval grec cu figură de şobolan prefăcut şi în niciun caz cineva care să fie destul de cultivat ca să citească Eliot şi Aucien în original. Am stat până când, enervat de nehotărârea mea, m-am silit să o iau înapoi. Am luat-o din nou prin spărtură şi apoi în sus pe potecă până la culmea centrală, unde am dat de un drum de capre pe care turma trecuse de curând, căci se vedeau pietre răsturnate cu urme de pământ roşu printre, celelalte cenuşii, albite de soare. Când am ajuns sus pe coamă, am aruncat o privire în urmă. Din locul acela casa nu se vedea, dar eu ştiam unde se află.

Marea şi munţii pluteau în lumina egală a soarelui de seară. Era ca într-un tablou de Claude Lorrain: cerul auriu, un orizont liniştit de azur, o pace atotcuprinzătoare. După ce am coborât spre şcoală, nordul insulei îmi păru banal şi oprimant.

11

A DOUA ZI DE DIMINEAŢĂ, DUPĂ MICUL DEJUN, am trecut la masa lui Demetriades. Fusese cu o seară în urmă în sat şi nu l-am aşteptat. Demetriades era un individ scund, rotund, cu figură de broscoi şi avea o fobie patologică faţă de soare şi de viaţa rurală. Se plângea întruna de viaţa provincială, infernală, pe care o ducea pe insulă. La Atena, viaţa lui se desfăşura noaptea, între cele două mari bucurii ale sale: femeile şi mâncarea. Toţi banii se duceau pe aceste două raţiuni ale existenţei şi pe haine. Normal ar fi fost să arate smead, slinos şi depravat, dar el era rozaliu şi imaculat. Eroul lui preferat era Casanova dar îi lipsea atât geniul, cât şi puterea de seducţie a italianului, însă, în felul lui vesel şi lugubru, era o tovărăşie mai simpatică decât îl descrisese Mitford. Şi cel puţin nu era ipocrit. Avea calitatea celor care, crezând în ei înşişi, se simt orişiunde stăpâni pe situaţie.

Am ieşit împreună în grădină. Era poreclit Meli sau Miere. Iubea dulciurile ca un copil.

— Meli, ce ştii despre individul care locuieşte la Bourani?

— L-ai întâlnit?

— Nu.

— *Ai!* ţipă furios la un băiat care scrijelea un cuvânt pe scoarţa unui migdal. Era un Casanova doar în viaţa de toate zilele, în clasă era un zbir.

— Nu ştii cum se numeşte?

— Conchis. Pronunţă *ch* puternic.

— Mitford spunea că au avut un conflict, că s-au certat.

— Minţea. Întotdeauna a minţit.

— Se poate. Dar cred că l-a întâlnit.

— *Po, po. Po po, î*n greceşte, înseamnă „spune-i lui Mutu”. Conchis nu se vede cu nimeni. Niciodată. Întreabă-i pe ceilalţi profesori.

— Dar de ce?

— Ei... Ridică din umeri. Tot felul de poveşti, mai vechi, eu nu le ştiu.

— Hai, spune!

— Nu este nimic interesant.

Coboram pe drumul pietruit. Meli, căruia nu-i plăcea să tacă, reluă, începând să-mi spună ce ştia despre Conchis.

— A lucrat pentru nemţi în timpul războiului. Nu vine niciodată în sat. Sătenii l-ar omorî cu pietre. Şi eu, dacă l-aş vedea.

— De ce? l-am întrebat zâmbind.

— Pentru că este bogat şi trăieşte pe insula asta pustie când ar putea să fie la Paris. Îşi rotea mâna roz în cerculeţe rapide, gestul lui preferat. Marea lui ambiţie era un apartament cu vederea spre Sena, care, printre alte caracteristici stranii, trebuia să nu aibă ferestre.

— Vorbeşte englezeşte?

— Cred că da. Dar ce te interesează?

— Nu mă interesează. Am văzut casa.

Clopoţelul anunţând intrarea la al doilea rând de ore răsuna printre copacii livezii şi de-a lungul potecilor până la zidurile din jurul şcolii. Mergând spre clasă, l-am invitat pe Meli să luăm masa a doua zi în sat.

Proprietarul celui mai bun restaurant din sat, un gigant numit Sarantopoulos, ştia mai multe lucruri despre Conchis. A venit la masa noastră să bem împreună un pahar de vin, în timp ce noi mâncam ceea ce gătise. Era adevărat. Conchis era un sihastru care nu se arăta prin sat, dar povestea cu colaboraţionismul era o minciună. În timpul ocupaţiei germane i se acordase gradul de maior şi a făcut numai bine pentru cei din sat în perioada aceea. Dar acuma îşi pierduse popularitatea; asta

era datorită faptului că-şi aducea cea mai mare parte a proviziilor de la Atena. Povestea era lungă. Dialectul vorbit pe insulă era greu de înţeles chiar şi pentru ceilalţi greci; cât despre mine, eu nu înţelegeam niciun cuvânt. Vorbea serios, aplecat deasupra mesei. Demetriades avea o figură plictisită şi dădea din cap plin de amabilitate în pauze.

— Ce a spus, Meli?

— Nimic. O poveste de război. Absolut nimic.

Brusc Sarantopoulos privi dincolo de noi. Îi spuse ceva lui Demetriades şi se ridică în picioare. M-am întors. În dreptul uşii se afla un localnic de pe insulă, înalt, cu o expresie jalnică. Se îndreptă către o masă la capătul încăperii lungi şi pustii, unde se aşezau de obicei localnicii. Sarantopoulos puse o mână pe umărul bărbatului. Bărbatul se uită la noi bănuitor, apoi acceptă şi se lăsă adus la masa noastră.

— Acesta este *agogiati* al domnului Conchis.

— Ce este?

— Are un catâr cu care duce poşta şi alimente la Bourani.

— Cum se numeşte?

Numele lui era Hermes. Mă obişnuisem să descopăr că băieţi care nu străluceau de inteligenţă se numeau Socrate şi Aristotel, şi să mă adresez unei babe nasoale care-mi făcea curăţenie în dormitor cu Afrodita, ca acum să mai zâmbesc. Omul cu catârul se aşeză şi acceptă cu oarecare împotrivire un păhărel de reţină. Se juca cu un colier de chihlimbar făcut pentru oameni nervoşi. Avea o căutătură rea, fixă şi o paloare sinistră. Meli, deşi cu gândul la homarul pe care-l avea în faţă, l-a descusut cât a putut. Ce făcea domnul Conchis? Locuia singur, da singur – cu o menajeră şi cultiva grădina, da, chiar el. Citea. Avea multe cărţi. Avea un pian. Vorbea mai multe limbi străine. Omul nu ştia câte, el zicea că toate. Unde se ducea iarna? Uneori la Atena sau în alte ţări.

Care? Omul habar n-avea. Nu ştia ca Mitford să fi fost la Bourani. Nimeni nu fusese acolo.

— Întreabă-l dacă cu aş putea să-i fac o vizită domnului Conchis.

Era imposibil. Nu se putea. Curiozitatea noastră era privită ca un lucru obişnuit în Grecia, neobişnuită era rezerva lui. Probabil că fusese ales pentru că era ursuz. Se ridică să plece.

— Sigur nu are ascuns la vilă un harem de fete frumoase? întrebă Meli. Cărăuşul îşi ridică bărbia şi sprâncenele într-un semn mut că nu, apoi se îndepărtă dispreţuitor.

— Ce ţăran tâmpit! După ce-l înjură cu cea mai aprigă înjurătură în greacă, Meli mă prinse de mână cu degetele umede.

— Dragul meu, ţi-am povestit vreodată despre scena de dragoste a două cupluri pe care le-am întâlnit la Mykonos?

— Da, dar nu-i nimic.

Eram cam dezumflat, nu numai pentru că auzeam de performanţele acrobatice ale celor două cupluri pentru a treia oară. Întors la şcoală, am mai aflat câte ceva. Numai doi profesori se aflau în sat dinainte de război. Atunci, amândoi se întâlniseră cu Conchis, dar nu de când şcoala se redeschisese, în 1949. Unul spunea despre el că este muzician ieşit la pensie. Celălalt zicea că este un tip cinic şi un ateu. Amândoi au spus că ţinea foarte mult la liniştea lui personală. În timpul războiului, nemţii l-au obligat să locuiască în sat. Într-o zi, după ce au capturat nişte *andarte* – luptători în rezistenţă – de pe continent, i-au dat ordin să-i execute. Refuzând, a fost pus în faţa plutonului de execuţie împreună cu câţiva săteni. Printr-un miracol nu a fost omorât şi a putut fi salvat. Aceasta era povestea pe care Sarantopoulos ne-o spusese. După părerea celor mai mulţi săteni şi a tuturor celor care aveau rude masacrate de nemţi, el ar fi trebuit să execute ordinul. Totul era însă de domeniul trecutului, şi dacă încălcase ordinul, îl

încălcase întru cinstea Greciei. Cu toate acestea, de atunci nu a mai călcat în sat.

Am mai descoperit un amănunt anormal. Am mai întrebat câteva persoane, în afară de Demetriades care fusese la şcoală numai un singur an, dacă Leverrier, predecesorul lui Mitford, sau chiar Mitford au spus vreodată că s-au întâlnit cu Conchis. Răspunsul a fost invariabil nu, oarecum logic, cel puţin în cazul lui Leverrier, care era prea rezervat, „prea serios”, după cum se exprimase unul dintre profesori arătând cu mâna spre cap. Întâmplător, ultima persoană cu care am discutat la o cafea în camera lui a fost profesorul de biologie. Karazoglon spusese într-o franceză stricată dar amuzantă că Leverrier cu siguranţă nu fusese niciodată acolo pentru că lui i-ar fi spus. Pe Leverrier îl cunoscuse foarte bine, amândoi având pasiune pentru botanică. A răscolit într-o comodă prin sertare de unde a scos o cutie cu foi de hârtie pe care erau lipite flori presate pe care Leverrier le culesese şi le colecţionase. Notiţele ample scrise într-o caligrafie fără cusur şi un vocabular tehnic perfect alternau cu schiţe de profesionist în tuş şi acuarelă. Răsfoind fără interes în cutie, am scăpat pe jos o foaie cu o floare presată de care era prinsă încă una cu note suplimentare şi care a căzut din agrafa care le ţinea împreună. Pe spate se afla o scrisoare descifrabilă, deşi rândurile fuseseră şterse cu o linie. Era datată 6 iunie 1951, cu doi ani în urmă. „Dragă domnule Conchis, mă tem că de la extraordinara...” aici scrisoarea se oprea.

Nu i-am arătat lui Karazoglon, care nu observase nimic; eu însă, atunci, acolo, am hotărât să-l vizitez pe domnul Conchis.

Nu pot să spun de ce brusc am devenit atât de curios. Într-un fel, pentru că nimic nu-mi stârnea curiozitatea, pe insulă toate fleacurile deveneau importante, poate din cauza frazei misterioase a lui Mitford şi descoperirea despre Leverrier şi poate şi, în primul rând, fiindcă simţeam că aveam într-

un fel dreptul de a-l vizita. Cei doi predecesori ai mei l-au întâlnit amândoi pe omul care nu putea fi întâlnit şi amândoi s-au ferit să vorbească despre aceasta. Într-un fel, acum era rândul meu.

În săptămână aceea am mai făcut ceva: i-am scris lui Alison o scrisoare. Am expediat-o pe adresa lui Ann, în Russell Square unde locuisem şi eu, rugând-o s-o trimită lui Alison. Nu spuneam mare lucru, doar că m-am gândit la ea de câteva ori, că descoperisem sensul „camerei de aşteptare”, şi că nu trebuie să-mi răspundă decât dacă într-adevăr dorea, şi că dacă nu-mi scria, puteam să o înţeleg.

Pe insulă te simţeai aruncat în trecut. Era atâta spaţiu, atâta linişte, atât de puţine contacte cu lumea încât prezentul se estompa, şi trecutul devenea de zece ori mai actual. Era normal ca Alison să nu se mai fi gândit la mine de săptămâni şi să fi avut nu ştiu câte alte combinaţii. Am pus scrisoarea la poştă aşa cum arunci în mare o sticlă cu un mesaj, nu chiar în glumă, dar aproape.

12

PRIMA SÎMBĂTĂ, LIPSITĂ DE OBIŞNUITUL VÎNT de răsărit, a fost neobişnuit de caldă. Greierii începuseră să cânte gros, într-un cor răguşit, incapabil să ajungă la unison, enervant până la disperare, parte integrantă totuşi din atmosfera totală, aşa încât, atunci când o rafală întâmplătoare de ploaie i-a amuţit, liniştea mi s-a părut o explozie. Schimbaseră personalitatea pădurii de pini. Acum era vie, populată, zgomotoasă, un stup de energie care făcuse să dispară puritatea solitudinii. Pe lângă *tzit- zikia,* aerul pulsa, scheuna, zumzăia de greieri cu aripi roşii, lăcuste, bărzăuni imenşi, albine, musculiţe, tăuni şi mii de insecte fără nume. Pe alocuri, roiuri negre de muşte mă enervau. Urcam printre copaci ca un nou Oreste înjurând şi pocnindu-mă peste obraz.

Pentru a doua oară am ajuns pe culme. Marea era turcoază, muntele, la orizont, albastru-cenuşiu în fierbinţeala fără boare. Vedeam coroana verde sclipitoare înconjurându-l. Se făcuse aproape amiază când printre copaci am ajuns la pietrişul de pe plaja cu capela. Era pustie. Am căutat printre stânci dar nu am găsit nicio urmă şi nu aveam impresia că m-ar pândi cineva. Am înotat, am mâncat pâine neagră, *ochra* şi calamar prăjit. La o distanţă considerabilă, un caiac mare remorca un şir de şase bărcuţe, arătând ca o raţă cu răţuşte. Undele se răspândeau pe suprafaţa albastră lăptoasă a mării într-un clipocit vag, semn de civilizaţie lăsat de bărcile dispărute în golful vestic. Apa străveziu-albăstruie clipocea uşor peste pietre, copacii stăteau în aşteptare, insectele cu miile se învolburau fără încetare în nesfârşitul peisaj al tăcerii. Stăteam toropit la umbra subţire a

unui pin în mijlocul peisajului atemporal al Greciei.

Razele soarelui au venit acolo unde mă aflam, m-au cuprins făcându-mă să mă gândesc la iubire. Mă gândeam la Alison şi la clipele noastre de dragoste. Aş fi vrut să o am lângă mine goală. Ne-am fi iubit la marginea covorului de brad, am fi înotat şi ne-am fi iubit din nou. Eram cuprins de o tristeţe seacă, un amestec de aduceri aminte şi de prezent, îmi aminteam ce a fost şi ce ar fi putut să fie şi ştiam că totul aparţinea trecutului, fiind convins în acelaşi timp, sau începând să fiu convins, că alte lucruri au trecut, din fericire (ca boala mea, care nu dădea semne de niciun fel). Fizic, mă simţeam excelent. Nu ştiam ce va deveni viaţa mea, dar culcat acolo, în ziua aceea, pe malul mării, nici nu mă mai interesa foarte mult. Mi-era de ajuns că exist. Mă aflam suspendat aşteptând fără teamă un îndemn care să mă propulseze. M-am întors pe burtă bucurându-mă de senzaţiile trupului meu răstignit pe pământ în timp ce gândurile erau cu Alison. Când m-am ridicat, m-am repezit la mare printre pietrele încinse.

Am urcat cărarea între sârma ghimpată şi ierburi, am trecut pe lângă poarta scorojită, m-am aplecat din nou în faţa pancartei misterioase. Poteca acoperită cu iarbă înainta drept, apoi o lua într-o parte şi în jos ca să mă conducă în afara pădurii. Am ajuns în spatele umbrit al casei orbitor de albă în soarele de după-amiază. Fusese construită în continuarea unei foste case mai mici aşezată cu faţa spre mare. Era pătrată, cu un acoperiş drept şi cu colonade cu bolţi fine cuprinzând laturile de sud şi de răsărit. Deasupra colonadei se afla o terasă. Uşile de la una din camere erau deschise. Brazde cu gladiole şi tufe mici cu flori roşii şi galbene erau plantate în spatele casei şi, pe latura dinspre răsărit, urma o alee de pietriş, apoi terenul care se ducea abrupt spre mare. Aleea pietruită era străjuită în dreapta şi

în stânga de doi palmieri înfipţi în câte o grămadă de pietre albe. Pinii din jurul casei fuseseră răriţi ca să nu acopere peisajul.

Casa m-a decepţionat. Îmi amintea de Coasta de Azur. Nu era grecească. Stând albă şi opulentă ca zăpada elveţiană, mă uimea, mă deconcerta.

Am urcat câteva trepte acolo unde colonada laterală era acoperită cu dale roşii până la o uşă închisă având un ciocan din fier forjat în formă de delfin. Obloanele de la ferestrele din părţi erau bine zăvorâte. Am bătut la uşă şi mi-a răspuns doar ecoul amplificat de podelele de piatră. Nimeni. Eu, ca şi casa, aşteptam în tăcere, înconjuraţi doar de puternicul zumzet al insectelor. De-a lungul galeriei cu coloane am ajuns la intrarea sudică a casei. Galeria exterioară se lărgea în partea aceasta şi boltele delicate erau mai mari. Din umbră, priveam pe deasupra copacilor şi a mării munţii violaceu-cenuşii, trăind sentimentul lucrului deja văzut, de a mă fi aflat cândva în acel loc, în faţa exact a acelor bolţi, în faţa aceluiaşi peisaj canicular cu contraste de umbre. Era greu de crezut.

În mijlocul galeriei se aflau două scaune din trestie şi o masă acoperită cu o faţă de masă lucrată în alb şi albastru, pe care se aflau două ceşti cu farfurioare şi două farfurii întinse, acoperite cu o pânză. La perete se afla un divan împodobit cu perne, iar în dreptul uşii deschise era atârnat un clopoţel lustruit care avea legat în jos de limbă un ciucure cafeniu decolorat.

Am remarcat că masa era pusă pentru două persoane şi m-am oprit într-un colţ, cuprins de ruşine şi de o dorinţă tipic englezească, aceea de a o lua la sănătoasa. În clipa următoare, brusc, cineva s-a ivit în dreptul uşii.

Era Conchis.

13

DIN PRIMUL MOMENT MI-AM DAT SEAMA CĂ ERAM aşteptat. Când a dat cu ochii de mine, avea pe faţă un zâmbet vag ca un rictus, fără nicio expresie de mirare. Era aproape chel, cu pielea capului maronie, ca pielea tăbăcită, un om scund, sobru, având o vârstă nedefinită, fie şaizeci, fie şaptezeci, îmbrăcat într-o cămaşă bleumarin, pantaloni scurţi până la genunchi şi o pereche de pantofi de gimnastică plini de nisip. Intensitatea privirii ochilor negri aţintiţi asupra mea, sfredelindu-mă, evidenţiată de albul clar al corneei, m-a impresionat. Erau ceva mai mult decât omeneşti.

A ridicat mâna stângă într-un salut mut şi scurt, apoi se îndreptă spre colţul galeriei, lăsându-mă în vânt cu formula dinainte pregătită dar nerostită şi strigă în direcţia căsuţei din spate:

— Maria!

Am desluşit răspunsul strigat încet.

Când se întoarse, eu am început:

— Mă numesc...

Ridică mâna stângă din nou ca să mă oprească, m-a luat de braţ şi m-a dus la marginea colonadei. Autoritatea lui, puterea de decizie m-au descumpănit. Contemplă peisajul, apoi se uită spre mine.

Mirosul dulce de şofran venea de jos, plutind în umbră la capătul aleii de pietriş.

— Am ales bine?

Vorbea perfect englezeşte.

— Minunat. Daţi-mi voie să...

Mă întrerupse din nou arătând cu braţul bronzat avântat spre mare şi spre munţii din sud, ca şi cum nu aş fi apreciat totul îndeajuns. Mă uitam la el dintr-o parte. Se vedea că zâmbeşte rece. Chipul

lui era ca o mască, lipsită de emoţii. Două riduri adânci se desenau de la baza nasului la colţurile gurii – semne ale experienţei de viaţă, ale spiritului autoritar, ale intoleranţei faţă de prostie. Părea puţin nebun, nu periculos, dar nebun. Eram sigur că mă confundă. Mă privea cu ochi ca de maimuţă. Privirea fixă ca şi tăcerea nu prevesteau ceva bun, devenise comic, parcă voia să hipnotizeze o pasăre.

Brusc dădu din cap, o mişcare rapidă, curioasă, retorică, întrebătoare, fără să pretindă niciun răspuns. Apoi se schimbă, ca şi cum ceea ce se întâmplase între noi până atunci fusese doar o glumă, o şaradă, o repetiţie care avusese loc după un program, dar care acum putea să ia sfârşit. Din nou m-a descumpănit. De fapt nu era nebun. Acum zâmbea, iar ochii de maimuţă deveniseră ochi de veveriţă.

S-a îndreptat spre masă.

— Hai să luăm un ceai.

— Eu am venit să cer un pahar cu apă. Asta este...

— Ai venit să mă vezi. Te rog. Viaţa este scurtă.

M-am aşezat. Al doilea loc era pentru mine. A apărut o femeie îmbrăcată în negru, cu părul negru încărunţit şi faţa ridată ca a indiencelor bătrâne. Mi se părea nepotrivită cu tava pe care se afla un ceainic elegant din argint, o zaharniţă, un ceainic obişnuit, o farfurioară cu felii de lămâie.

— Ea este menajera mea, Maria.

I se adresă în greceşte, vorbea foarte clar şi am putut distinge numele meu şi numele şcolii. Femeia dădu din cap în direcţia mea, îşi ţinea ochii în pământ fără să zâmbească. Conchis ridică pânza de pe una din farfurii cu gestul sigur al prestidigitatorului. Pe farfurie erau sandvişuri cu castraveţi, îmi turnă ceai şi făcu un semn înspre lămâie.

— Cum se face de ştiţi cine sunt, domnule Conchis?

— Pronunţă-mi numele ca în engleză, prefer sunetul „ch” mai moale! Sorbea din ceai. Când te adresezi lui Hermes, Zeus va fi informat.

— Colegul meu a fost lipsit de tact.

— Fără îndoială că ai aflat totul despre mine.

— Am aflat foarte puţin. Gestul dumneavoastră însă este cu atât mai amabil.

Privirea lui era îndreptată spre mare.

— Există un poem din timpul dinastiei Tang. Pronunţă cuvântul cu acel preţios stop al glotei. „Aici, la graniţă, frunzele cad. Deşi vecinii mei sunt cu toţii nişte barbari, şi tu eşti la mii de mile depărtare, pe masa mea se află întotdeauna două ceşti de ceai”.

Am zâmbit.

— Întotdeauna?

— Te-am văzut duminica trecută.

— Obiectele de acolo, de jos, erau ale dumneavoastră?

Aprobă cu un semn.

— Te-am văzut şi azi după-amiază.

— Sper că nu am abuzat de plajă.

— Deloc. Plaja mea particulară este aici jos. Arătă dincolo de pietriş. Mie-mi place să am plaja mea, cred că şi dumitale ţi-ar plăcea la fel. Te rog. Ia un sandviş!

Mi-a mai turnat ceai. Avea în el frunze mari de ceai chinezesc negru ca smoala. Pe cealaltă farfurie, *kourabiedes,* fursecuri conice tăvălite în zahăr tos. Uitasem deliciile ceaiului; şi stând acolo, viaţa îndestulată, izolată a celor bine aşezaţi a provocat în mine invidia celui care trebuia să trăiască într-o instituţie, care trebuia să accepte mâncarea instituţiei şi trebuia să accepte toate condiţiile instituţiei. Mi-am adus aminte cum am luat ceaiul la Colegiul Magdalena împreună cu un profesor celibatar şi cum am avut acelaşi sentiment de invidie pentru locuinţa lui, pentru cărţile, calmul, pacea ordonată, precisă de care se bucura.

Am muşcat din prima prăjitură şi am făcut un semn de apreciere.

— Nu eşti primul englez care-i apreciază Mariei talentul.

— Mitford? Mă fixa cu privirea. L-am întâlnit la Londra.

Mi-a mai turnat ceai.

— Ţi-a plăcut căpitanul Mitford?

— Nu este genul meu.

— Ţi-a vorbit despre mine?

— Nu. De fapt... Ochii lui mă priveau cu interes. A spus că aţi avut o divergenţă.

— Căpitanul Mitford m-a făcut să-mi fie ruşine de sângele meu englezesc.

Până în acel moment am crezut că-l pot defini: în primul rând, engleza pe care o vorbea, deşi excelentă, nu era cea de astăzi, mai curând aparţinea cuiva care nu mai fusese în Anglia de mult timp. Aspectul era al unui străin. Semăna bizar cu Picao, ceva între reptilă şi maimuţă, rezultat al existenţei duse în soare, chintesenţa omului mediteranean care scăpase de tot ce se interpunea între el şi propria vitalitate. Adept al grepurilor, al lăptişorului de matcă, trăia intens în virtutea opţiunii, al exerciţiului şi al naturii. Judecând după vestimentaţie, nu era un dandy, dar mai există şi alte forme de narcisism.

— Nu mi-am dat seama că sunteţi englez.

— Primii nouăsprezece ani i-am trăit în Anglia. Acum am naţionalitate greacă, după numele mamei. Mama a fost grecoaică.

— Vă mai duceţi în Anglia?

— Rar. Schimbă vorba. Îţi place casa? Eu am făcut planurile şi eu am construit-o.

— Vă invidiez, am răspuns privind în jur.

— Eu te invidiez pentru singurul lucru care contează. Tot ce ai de descoperit se află înaintea dumitale.

Pe faţa lui nu se afla acel zâmbet băgăcios şi protector care de obicei însoţeşte astfel de afirmaţii

banale, din contră, privirea lui adâncă mă făcu să simt că afirmaţia era departe de a fi banală.

— Acum te părăsesc pentru câteva clipe. Când revin, te conduc prin jur. Am vrut să mă ridic şi eu, dar a făcut un semn să mă aşez. Mănâncă prăjiturile. Te rog! Maria o să se bucure.

A plecat pe marginea colonadei prin soare, şi-a întins braţele şi degetele, apoi, cu încă un gest, m-a îndemnat să mai iau prăjituri şi a intrat în casă. De unde stăteam, se vedea o canapea acoperită cu creton înflorat, o masă pe care se afla un vas decorat cu flori albicioase. Tot peretele din spate, de la podea până la tavan, era acoperit de rafturi pline cu cărţi. Am mai luat o prăjitură. Soarele începuse să lunece spre culmile munţilor, şi marea lucea leneşă la marginea umbrelor lor cenuşii, opace. Pe neanunţate, se auzi un sunet străvechi, un arpegiu rapid, prea adevărat ca să fie de la radio sau din vreo imprimare. M-am oprit din mâncat, curios să ştiu ce surpriză mi se oferea.

Probabil pentru a ghici s-a făcut linişte. Apoi se auzi sunetul molcom, plângăcios al unui clavecin. Am ezitat, apoi am decis că amândoi eram liberi să facem ce vrem. Cântă întâi rapid, apoi liniştit. De vreo două ori s-a oprit pentru a relua fraza. Bătrâna veni şi, calmă strânse masa fără să se uite la mine, nici atunci când, arătând spre cele câteva prăjituri, le lăudai în greceasca mea peltică. Stăpânului sihastru îi plăceau servitorii tăcuţi. Muzica ieşea din cameră în lumina colonadei, învăluindu-mă. Se opri, reluă pasajul, apoi se întrerupse brusc, aşa cum începuse. Se auzi o uşă închizându-se şi iarăşi nimic. Au trecut cinci minute, zece minute. Soarele se întindea către mine de-a lungul dalelor roşii.

Simţeam că ar fi trebuit să fi plecat înainte, că l-am intrigat, dar Conchis apăru în uşă spunând:

— Sper că nu te-am speriat!

— Deloc. A fost Bach?

— Telemann.

— Cântaţi frumos.

— Cântam frumos cândva. Asta este. Haide!

Felul lui de a sări de la una la alta era patologic. Ca şi cum ar fi vrut să scape nu doar de mine, ba chiar şi de timpul însuşi.

M-am ridicat.

— Sper să vă mai aud. Se înclină fără să-mi răspundă cu o invitaţie. Aici omului i se face dor de muzică.

— Numai de muzică? A continuat înainte de a-i răspunde. Haide! Prospero îţi va arăta domeniul lui.

Coborând treptele spre mare, i-am spus:

— Prospero avea o fiică.

— Prospero avea şi multe alte lucruri. Îmi aruncă o privire seacă. Şi nu toate erau tinere şi frumoase, domnule Urfe.

Am zâmbit cu tact, gândind că se referă la amintiri de război, apoi am tăcut un timp.

— Locuiţi singur aici?

— Unii ar spune că da, alţii că nu.

O spunea cu un dispreţ amar şi cu privirea aţintită înainte, fie pentru ca să mă zăpăcească din nou sau pentru că unui străin nu i se cuvenea să afle mai mult. Nu ştiu.

Merse repede mai departe, arătându-mi diverse lucruri. Mi-a arătat grădina de legume în terase, castraveţii, migdalii, fisticul. De la margine puteam să văd exact locul unde stătusem o oră sau două mai devreme.

— Moutsa.

— Aud numele pentru prima dată.

— Este cuvântul albanez pentru bot. Se lovi peste nas. Bot din cauza stâncii de acolo.

— Nu este un termen foarte poetic pentru o plajă atât de frumoasă.

— Albanezii au fost piraţi, nu poeţi. Numele pe care l-au dat acestui cap este Bourani. Acum două sute de ani era cuvântul argotic pentru tigvă şi pentru craniu. Merse înainte. Moarte şi apă.

Urmându-l, i-am pus întrebarea:

— M-am întrebat ce înseamnă indicatorul de la poartă *Salle d'attente.*

— Soldaţii nemţi l-au pus acolo. Au rechiziţionat Bourani în timpul războiului.

— Dar de ce placa aceea?

— Cred că staţionaseră în Franţa. Aici se plictiseau. Întorcându-se, el mi-a surprins zâmbetul. Exact. Trebuie să fim recunoscători pentru cel mai mic grăunte de umor care vine de la nemţi. Eu nu-mi asum responsabilitatea de a distruge o asemenea plantă rară.

— Cunoaşteţi Germania?

— Germania nu poate fi cunoscută. Doar suportată.

— Dar Bach? Şi el trebuie suportat?

El se opri.

— Eu nu judec naţiunile după geniile lor, eu le judec după caracteristicile rasiale. Vechii greci râdeau de ei înşişi. Romanii nu. Acesta este motivul care face ca Franţa să fie o ţară civilizată şi Spania nu. Pentru acest motiv iert evreilor şi anglo-saxonilor nenumăratele lor păcate. De asta i-aş mulţumi lui Dumnezeu, dacă aş crede în Dumnezeu, că nu-mi curge sânge german în vine.

La capătul grădinii, pe terasa de la bucătărie, se afla un umbrar cu zorele aşezat oblic în spatele casei. Mi-a făcut semn să-l urmez. Într-un loc, la umbră, pe un piedestal făcut din pietre, era o siluetă în bronz cu un imens falus în erecţie. Ţinea mâinile în sus, ameninţătoare, şi pe faţă avea un rânjet de satir nebun. Nişte copii s-ar fi speriat de-a binelea. Nu avea mai mult de o jumătate de metru în înălţime, dar transmitea o frică ancestrală.

— Ştii pe cine reprezintă?

— Pan?

— Este un Priapus. În antichitate exista în toate grădinile şi în toate livezile ca să sperie hoţii şi să protejeze fertilitatea. Trebuia să fie făcut din lemn de păr.

— Unde l-aţi găsit?

— L-am comandat. Haide! A spus „haide” cu tonul cu care grecii îşi mână catârii, ca şi cum aş fi fost, mai târziu mi-am dat seama de asta, un viitor angajat căruia i se arăta viitorul loc de muncă.

Ne-am întors spre casă. O potecă îngustă cobora abrupt în zig-zag din faţa colonadei spre plajă, unde se ajungea la un golfuleţ, nu mai lat de patruzeci de metri între pereţii stâncoşi. La capătul unui ponton micuţ se afla o barcă verde cu roz, o barcă deschisă, cu motor. La un capăt al plajei era o peşteră; bidoane de motorină. Şi mai era o pompă cu ţeavă ce ducea în sus pe stâncă.

— Vrei să înoţi?

Ne aflam pe ponton.

— Mi-am lăsat costumul acasă.

— Nu ai nevoie de costum. Ochii săi aveau expresia jucătorului de şah care a făcut o mişcare bună. Eu mi-am adus aminte de o glumă licenţioasă cu englezi pe care mi-o spusese Demetriades ca şi de Priapus. Probabil asta era explicaţia, Conchis nu era decât un bătrân pidosnic.

— Parcă nu am chef.

— Cum doreşti.

Ne-am întors la pietrele de pe mal şi ne-am aşezat pe un trunchi adus de apă şi tras pe plajă.

Mi-am aprins o ţigară şi m-am uitat la el, încercând să-l definesc. Eu treceam printr-o stare de oarecare şoc. Nu era numai faptul că acest om, care vorbea englezeşte atât de cursiv, care era cultivat, cosmopolit, venise pe insula „mea” pustie, apăruse practic peste noapte din pământ, din iarbă verde, ca o plantă stranie. Nu era nici faptul că se potrivea atât de puţin cu ceea ce-mi imaginasem. Dar ştiam că plutea un mister legat de cele ce se întâmplaseră cu un an înainte, lucruri pe care Mitford, cu bună ştiinţă, mi le ascunsese. În aer pluteau sensuri ascunse, ambiguităţi, surprize.

— Cum aţi venit aici prima dată, domnule Conchis?

— Tu superi dacă te rog să nu-mi pui întrebări?
— Bineînţeles că nu.
— Bine.
Asta a fost tot. Mi-am muşcat buza. Dacă ar mai fi fost altcineva de faţă ar fi trebuit să râd.
Pinii îşi lăsau umbrele să cadă peste apă în dreapta noastră, şi peste mare se lăsase liniştea, linişte absolută – insectele se potoliseră şi apa era ca oglinda. El stătea tăcut cu mâinile pe genunchi, respirând adânc. Ca şi vârsta, foarte multe nu puteau fi definite la el. Aparent nu-l interesa persoana mea, totuşi mă urmărea, chiar şi când privea în altă direcţie, mă urmărea şi aştepta. Încă de la început mi-am dat seama că, deşi era indiferent, mă urmărea şi aştepta. Păstram amândoi o tăcere ca şi cum ne-am fi cunoscut atât de bine încât nu aveam nevoie să vorbim. Se potrivea cu liniştea din acea zi. Tăcerea nu era normală, dar nici stânjenitoare.
El făcu o mişcare. Aruncă o privire fulgerătoare spre vârful stâncii din stânga noastră. M-am uitat şi eu. Nu era nimic. M-am uitat din nou la el.
— Aţi văzut ceva?
— O pasăre.
Tăcere.
Mă uitam la profilul lui. Oare era nebun? Îşi bătea joc de mine! Am încercat să reiau discuţia.
— Cred că i-aţi întâlnit pe amândoi profesorii care m-au precedat.
Întoarse capul spre mine cu viteza şarpelui, acuzator, fără să răspundă. Am continuat sugerând:
— Leverrier?
— Cine ţi-a spus?
Avea, pare-se, motive să fie speriat de ceea ce am fi putut discuta în spatele lui despre el.
I-am povestit cum am descoperit foaia de hârtie şi s-a relaxat puţin.
— Nu s-a simţit bine aici, în Phraxos.
— Mi-a spus Mitford.
— Mitford? Privirea era din nou acuzatoare.

— Probabil că a auzit bârfele de la şcoală.

Conchis mi-a căutat privirea, apoi dădu din cap afirmativ, însă nu foarte convins. I-am zâmbit şi mi-a răspuns tot cu un zâmbet abia schiţat, prudent. Amândoi jucam un joc psihologic destul de neclar. Avantajul părea să fie de partea mea, dar nu ştiam de ce. Dintr-o casă, care de aici nu se vedea, se auzi un sunet de clopot. Sună de două ori, apoi de trei ori, din nou de două ori. Evident, avea un sens şi reda mai bine starea specială de tensiune a locului şi a proprietarului. Se lovea straniu de tăcerea imensă a peisajului. Conchis se ridică imediat în picioare.

— Trebuie să plec. Şi dumneata ai un drum lung de făcut.

La jumătatea pantei pe stâncă, într-un loc unde cărarea se lărgea, se afla un scaun din fier forjat.

Conchis, care urcase alert, se aşeză fericit. Amândoi respiram greu. El îşi duse mâna la piept. Eram puţin speriat, dar el a ridicat din umeri.

— Avertismentele îmbătrânirii. A nu fi. Se strâmbă.

Ne-am tras respiraţia în linişte şi ne-am revenit. Mă uitam la cerul gălbui prin grilajul delicat format de pini. Spre răsărit cerul era foarte ceţos. Câteva fire de nori de amurg se răsuceau departe, sus, pe deasupra pământului încremenit. Şi pe neaşteptate întrebă calm:

— Eşti un ales?

— Ales?

— Simţi că ai vreo anumită înclinaţie?

— Înclinaţie către ce?

— John Leverrier avea înclinaţie către religie.

— Eu nu cred în Dumnezeu şi nici nu mă cred un ales.

— Şi dacă eşti? Eu cred că eşti.

Am zâmbit neîncrezător.

— Mulţumesc.

— Nu este un compliment. Ăsta este jocul hazardului. Nu hotărăşti tu dacă eşti ori nu.

— Şi ce mă face să fiu ales?
— Întâmplarea are multe înfăţişări.
El se ridică în picioare şi puse mâna pe umărul meu. O ţinu aşa mult timp, ca să mă liniştească, ca semn că nu are importanţă. Am urcat restul dealului până la aleea de pietriş, pe lângă galeria de pe una din laturile casei. Se opri.
— Deci?
— Vă mulţumesc foarte mult. Încercam să-l fac să-mi întoarcă zâmbetul, să recunoască faptul că a râs de mine, dar faţa gânditoare nu exprima nicio urmă de umor.
— Te rog două lucruri. Unul este să nu spui nimănui că m-ai întâlnit. Din cauza unor evenimente din timpul războiului.
— Am auzit ceva.
— Ce ai auzit?
— Povestea.
— Sunt două versiuni. Nu contează. Pentru ei eu sunt sihastrul care nu se întâlneşte cu nimeni. Înţelegi.
— Sigur! Nu spun nimănui.
Ştiam care era următoarea rugăminte: să nu mai trec pe acolo.
— A doua rugăminte este să-mi faci o vizită la sfârşitul săptămânii viitoare. O să stai sâmbătă şi duminică, până luni dimineaţă. Dacă nu ţi-este greu şi te trezeşti devreme, ca să ajungi la şcoală.
— Mulţumesc, mulţumesc frumos. Ce bine!
— Cred că vom descoperi multe lucruri împreună.
— „Vom explora fără încetare”?
— Ai citit asta în cartea de pe plajă?
— Nu aţi lăsat-o special ca s-o citesc?
— De unde puteam să ştiu că vii?
— Am avut impresia că cineva mă urmăreşte.
Privirea întunecată mă străfulgera, i-a trebuit o clipă ca să răspundă. Zâmbetul era aproape fantomatic.
— Acum ai impresia că eşti urmărit?

Iarăşi aruncă privirea dincolo de umerii mei, ca şi cum vedea ceva în interiorul pădurii. M-am uitat şi eu. Nu era nimeni în pădurea de pini. M-am uitat din nou la el – glumea! Zâmbea sec.

— Sunt?

— Mă întrebam şi eu, domnule Urfe. Îmi întinse mâna. Dacă din vreun motiv oarecare nu poţi veni, lasă-i lui Sarantopoulos un mesaj pentru Hermes. A doua zi ajunge la mine.

Cu prudenţa pe care el mi-o provocase, i-am prins mâna. Mi-a strâns-o mai mult decât în cazul unui gest formal. În ochi îi lucea o căutătură maliţioasă.

— Nu uita! Hazardul!

— Dacă spuneţi dumneavoastră...

— Acuma du-te!

Îmi venea să zâmbesc. Totul era mult prea absurd: invitaţia, expedierea scurtă, parcă i-aş fi epuizat răbdarea. Nu voia să-mi facă nicio concesie, aşa că în final am făcut o uşoară plecăciune şi i-am mulţumit pentru ceai. Am obţinut doar o uşoară plecăciune indiferentă. Era cazul să-mi fac ieşirea.

După vreo douăzeci de metri am întors privirea. El se afla tot acolo, proprietarul domeniului. L-am mai salutat o dată fluturând o mână. Stătea cu un picior mai în faţă şi a ridicat braţele cu un gest hieratic de binecuvântare primitivă, înainte de locul de unde copacii ascundeau casa, am mai privit o dată înapoi, dar el dispăruse.

Indiferent ce ar fi fost, nu semăna cu nicio persoană din câte cunoşteam. Exista ceva cu mult mai mult decât sentimentul singurătăţii, decât fanteziile şi chichiţele unui om bătrân, străbătând din acei ochi izbitori, din cursul abrupt şi sacadat al conversaţiei, din neaşteptatele priviri aruncate oblic în gol. Desigur, că atunci, înaintând printre copaci, nu m-am gândit că mi se va oferi un posibil răspuns înainte de a fi parcurs o sută de metri.

14

MULT ÎNAINTE DE A AJUNGE LA POARTA pe care urma să ies din Bourani, am zărit în şanţ ceva albicios. Am crezut la început că era o batistă; când m-am oprit însă spre a o ridica, am văzut că era o mănuşă de damă. Era, culmea, o mănuşă lungă până la cot de culoarea untului. În interior, în dreptul încheieturii, se afla o etichetă gălbuie brodată cu mătase albastră pe care se putea citi: *Mireille, gantière.* Eticheta, ca şi mănuşa, părea anormal de veche, un obiect din fundul unei lăzi de demult. Am mirosit-o şi am recunoscut acelaşi miros de pe prosopul pe care-l găsisem înainte cu o săptămână, un parfum demodat de mosc, de santal. Atunci când Conchis mi-a spus că el fusese jos la Moutsa, în urmă cu o săptămână, m-a mirat mirosul de parfum dulceag feminin.

Acum începeam să înţeleg de ce nu dorea vizite inopinate şi bârfe. Nu-mi imaginam însă de ce săptămână viitoare avea de gând să rişte să-i aflu secretul, nu-mi puteam imagina cum de acea doamnă purta mănuşi de seară când se plimba, nici pe ea nu mi-o puteam imagina. Îi putea fi iubită, putea la fel de bine să-i fie fiică, soţie, soră – poate o persoană slabă la minte ori mai în vârstă. M-am gândit că poate această persoană avea voie să iasă pe domeniile Bourani şi pe plajă la Moutsa, cu condiţia să nu fie văzută. Probabil că ea mă zărise săptămână trecută şi acum, auzindu-mă când am venit, a încercat să mă vadă. Asta explica privirile lui căutătoare şi nervozitatea stranie. El ştia că ca ieşise la plimbare. Asta explica şi al doilea loc la masă şi clopoţelul misterios.

Am întors privirea aşteptând să aud un chicot de râs, un chicot de femeie nebună şi, căutând cu privirea în tufişul des din dreptul porţii, mi-am

amintit că spusese ceva de Prospero şi o explicaţie mai cumplită îmi veni în minte. O vedeam slabă la minte şi desfigurată. *Şi nu toate erau tinere şi frumoase, domnule Urfe.* Atunci am simţit pentru prima oară teama de singurătate şi un frison rece.

Soarele coborâse şi noaptea în Grecia se lasă cu viteză tropicală. Nu aveam chef să am de-a face cu pantele abrupte din nord, pe întuneric. Am atârnat mănuşa cu grijă pe bara superioară a porţii, chiar la mijloc, şi m-am îndepărtat repede. O jumătate de oră mai târziu am inventat o altă ipoteză, mai tentantă: Conchis era un personaj în travesti. Apoi am început, prima dată după luni de zile, să cânt.

Nu am spus nimănui, nici lui Meli, despre vizita mea la Conchis, dar mi-am petrecut multe ore speculând asupra celei de-a treia persoane din casă. Am ajuns la concluzia că o soţie slabă la minte era răspunsul cel mai adecvat. Aceasta explica sihăstria, tăcerea servitorilor.

Am încercat să mă hotărăsc şi cu privire la Conchis. Nu eram departe de a-l bănui de homosexualitate. Această ipoteză explica avertismentul lui Mitford, care nu mă punea într-o lumină favorabilă. Nervozitatea bătrânului, neastâmpărul, trecerea dintr-un loc într-altul, de la un subiect la altul, mersul săltat, răspunsurile impersonale, exagerările, gestul măreţ al braţelor zvârlite în sus când şi-a luat la revedere, toate erau calculate să sugereze faptul că dorea să pară mai tânăr şi mai plin de vitalitate decât era de fapt.

Mai rămânea povestea curioasă cu cartea de poezii pe care o pregătise ca să mă impresioneze. În duminica aceea înotasem mult, departe de golf şi putea foarte bine să fi dus lucrurile la capătul dinspre Bourani al plajei în timp ce eu mă aflam în apă. Era totuşi un stil sucit şi curios de a te prezenta cuiva. Şi ce însemna oare faptul că eu aş fi „ales” sau că „vom descoperi multe lucruri împreună”? Poate că de fapt nu însemna nimic decât că el nu era în toate minţile. Şi „unii vor

spune că am trăit singur" m-a făcut să-mi amintesc disprețul pe care nu şi l-a ascuns când a spus acest lucru.

În biblioteca şcolii am găsit o hartă a insulei la scară mare. Existau marcate graniţele domeniului Bourani. Era, în special înspre est, mai întins decât crezusem eu, cam cincisprezece acri. Nu-mi ieşea din cap, aşa cum îl vedeam înălţat pe promontoriul pustiu în orele lungi de caznă impusă de purgatoriul manualului Eckersley. Îmi plăceau orele de conversaţie, îmi plăceau clasele avansate, ca cea de filologie, cu un grup de puşti de optsprezece ani, care învăţau limbi pentru că erau cazuri fără speranţă la alte materii. Nesfârşita muncă de forare în creierul începătorilor mă plictisea de moarte.

„*What am I doing? I am raising my arm. What is he doing? He is raising his arm. What are they doing? They are raising their anus. Have they raised their arms? They have raised their arms".*

Mă consideram un campion de tenis condamnat să joace cu începători şi să le şi adune mingile din plasă. Mă uitam pe fereastră la cerul albastru şi la chiparoşi şi la mare şi mă rugam să se termine ziua mai repede, să pot să mă retrag în clădirea pentru profesori, să mă aşez pe pat şi să beau un pahar de uzo. Bourani părea departe de toate astea, atât de departe şi totuşi aproape, cu micile mistere care deveneau mai mărunte pe măsură ce săptămână se scurgea, încă un clopoţel, încă un moment al hazardului care mă ducea acolo spre promisiunea unei bucurii civilizate.

15

DE DATA ACEASTA MĂ AŞTEPTA LA MASA.

Mi-am lăsat sacul de călătorie pe jos sprijinit de perete şi el o strigă pe Maria să aducă ceai. Era mai puţin excentric, poate pentru că luase hotărârea să mă facă să povestesc despre mine. Am discutat despre şcoală, despre Oxford, despre familie, despre predarea limbii engleze la străini, despre motivul venirii mele în Grecia. Deşi punea mereu întrebări, îmi dădeam seama că ceea ce îi spuneam eu nu-l interesa în mod special. Îl interesa altceva, poate sindromul al cărui victimă eram, categoria din care făceam parte. Eu personal nu eram interesant decât ca exemplu. O dată sau de două ori am încercat să inversez rolurile, dar mi-a dat clar de înţeles că nu dorea să vorbească despre sine. Nu i-am spus nimic despre mănuşă.

O singură dată şi-a manifestat interesul în mod special. M-a întrebat de numele meu, care-i părea curios.

— Este francez. Strămoşii mei au fost hughenoţi.

— Aşa!

— Există un scriitor care se numeşte Honoré d'Urfe.

Mi-aruncă o privire scurtă.

— Este strămoşul dumitale?

— Aşa se spune în familie, dar nimeni nu a stabilit-o cu certitudine, după cât ştiu eu. Bietul d'Urfe, îl folosisem ca să implic faptul că în sângele meu curgeau secole de cultură rafinată. Zâmbetul lui Conchis emana căldură sinceră, îl făcea radios. I-am răspuns la fel şi l-am întrebat:

— Dar ce contează?

— Îmi place ideea. Este amuzantă.

— Poate că nici nu este aşa.

— Ba nu, cu cred. Ai citit *L'Astrée!*

— Spre disperarea mea. Foarte plicticoasă.

— *Oui, un peu fade. Mais pas tout a fait sans charmes.* Accentul lui Conchis era impecabil şi nu se putu opri să nu zâmbească.

— Deci şi dumneata vorbeşti franceza.

— Nu grozav.

— Deci astăzi la masa mea pot spune că am o legătură directă cu Marele Secol.

— Nu chiar directă.

Nu-mi displăcea modul în care reacţionase, nici amabilitatea lui flatantă. Se ridică în picioare.

— Şi acum, în cinstea dumitale, voi cânta Rameau.

Mă conduse într-o cameră construită pe toată lăţimea casei. Cărţile îmbrăcau trei pereţi. La un capăt, o sobă din teracotă verzuie era acoperită cu o consolă pe care se aflau două sculpturi moderne în bronz. Pe perete era o reproducere în mărime naturală după un Modigliani, un portret frumos al unei femei brune îmbrăcate în negru pe un fond verde-movuliu.

M-a invitat să mă aşez într-un fotoliu, a căutat într-un maldăr de partituri şi a găsit ce căuta. A început să cânte scurte piese vesele, apoi câteva *courantes* şi *passacaglii* bogat elaborate. Nu-mi plăceau în mod deosebit, dar mi-am dat seama că le interpreta cu oarecare măiestrie. Afectarea lui obişnuită dispărea în faţa instrumentului. Se opri abrupt, la jumătatea unei piese, ca şi cum i-ar fi venit o idee şi, afectat, reluă:

— *Voilà*!

— Minunat. Eram hotărât să o termin cu boala franţuzismelor înainte de a se fixa. Vă admiram tabloul. Am făcut un gest spre reproducere.

— Da. Ne-am apropiat şi ne-am oprit în faţa tabloului. Este mama mea.

Am crezut o clipă că-şi bate joc de mine.

— Mama dumneavoastră?

— Aşa se pare, după nume. În realitate este mama pictorului. A fost întotdeauna.

Am privit ochii femeii din tablou. Nu aveau culoarea palidă de peşte a ochilor pictaţi de Modigliani. Priveau, pândeau, erau întunecoşi. M-am uitat şi la aspectul suprafeţei pictate. Greu am realizat că ceea ce admiram cu nu era o reproducere.

— Doamne, Dumnezeule, dar asta valorează o avere!

— Bineînţeles. Vorbea fără să se uite la mine. Nu trebuie să crezi că dacă trăiesc simplu sunt sărac! Sunt foarte bogat. Spunea asta ca şi cum „foarte bogat" era o naţionalitate; poate chiar este. Am mai privit tabloul o dată. M-a costat mai nimic, i-am dat banii de milă. Mi-ar plăcea să pot spune că i-am recunoscut geniul. Nu ar fi adevărat. Nimeni nu l-a recunoscut. Nici chiar deşteptul domn Zborovski.

— L-aţi cunoscut?

— Pe Modigliani? L-am întâlnit de mai multe ori. L-am cunoscut pe Max Jacob care era prieten cu el. Era în ultima perioadă a vieţii. O figură a Montparnasse-ului.

L-am privit pe furiş, în timp ce el se uita în sus la pictură. Cum eu eram un snob în materie de cultură, Conchis m-a făcut să-l respect şi am început să mă îndoiesc de gradul lui de excentricitate şi de artificialitate, dar şi de exagerata mea încredere în propria experienţă de viaţă.

— Cred că regretaţi că nu aţi mai cumpărat de la el.

— Am cumpărat.

— Şi le mai aveţi?

— Bineînţeles. Nu vinzi tablouri bune decât dacă mori de foame. Le am în celelalte case. Am remarcat pluralul, într-o zi o să-l folosesc şi eu ca replică.

— Unde sunt... celelalte case?

— Îţi place piesa asta? Puse mâna pe statueta de bronz înfăţişând un tânăr; era una din cele două piese aşezate sub Modigliani. Aceasta este o machetă a lui Rodin. Celelalte case! În Franţa, în Liban, în America. Am afaceri peste tot în lume. Se îndreptă cu privirea spre bronzul scheletic, uşor de recunoscut. Asta este un Giacometti.

— Mă uimiţi! Aici pe insula Phraxos!

— De ce nu?

— Dar hoţii?

— Atunci când ai multe tablouri de valoare aşa cum am eu – o să-ţi mai arăt două sus la etaj trebuie să ştii ce vrei. Fie le consideri ceea ce de fapt sunt – pătrate de pânză pictată, fie le tratezi ca pe lingouri de aur şi-ţi pui zăbrele la ferestre şi nu dormi noaptea de grijă. Uite! Îmi arătă bronzurile. Dacă vrei, fură-le, eu anunţ poliţia, dar tu tot poţi să fugi cu ele. Nu o să reuşeşti în niciun caz să mă faci să sufăr.

— În ceea ce mă priveşte, nu este cazul!

— În insulele greceşti nu se află hoţi, dar aş vrea să nu ştie toată lumea ce se află aici.

— Am înţeles.

— Tabloul ăsta este interesant. Nu a apărut în niciun *catalogue raisonné* al operei sale, din câte cunosc. Vezi că nu este semnat. Oricum, nu este greu de autentificat. O să-ţi arăt. Apucă de un colţ.

Trase sculptura de Rodin într-o parte şi am apucat tabloul de ramă şi l-am dat jos. L-a întors cu faţa în jos. Pe spate se aflau câteva linii dintr-o schiţă pentru o altă pictură şi în jumătatea de jos a pânzei, netratate, o coloană de cifre indescifrabile, cu rezultatul adunării la marginea şasiului.

— Datorii. Uite acolo, „Toto”. Toto era algerianul de la care pictorul cumpăra haşiş. Îmi arătă „Zbo”, Zborowski.

Mă uitam la zmângălelile neglijente, ameţite, şi simţeam disperarea omului de rând şi infernala, necesara alienare a geniului de la normalitate. Un om care te tapează de zece franci, care se duce

acasă şi pictează ceea ce cândva va valora zece milioane.

Conchis se uita la mine.

— Muzeele nu ne arată niciodată această faţă a tablourilor.

— Bietul de el!

— Şi el ar spune la fel despre noi, şi pe bună dreptate.

L-am ajutat să pună tabloul la loc. M-a dus apoi să-mi arate ferestrele. Erau mici, înguste, având un stâlp central, cu capitel de marmură sculptată.

— Acestea sunt din Monemvasia. Le-am găsit încastrate într-o căsuţă, aşa că am cumpărat căsuţa.

— Ca americanii.

Nu a zâmbit.

— Sunt veneţiene. Din secolul cincisprezece.

Se îndreptă spre bibliotecă şi scoase o carte de artă.

— Uite aici.

M-am uitat peste umărul lui şi am văzut celebra *Bunavestire* a lui Fra Angelico şi mi-am dat seama de ce galeria cu coloane a casei mi se păruse cunoscută. Până şi plăcile roşii de pardoseală încadrate în alb erau asemănătoare.

— Ce să-ţi mai arăt? Clavecinul este o piesă rară. Un *Pleyel* original. Nu este modern, dar este foarte frumos. Mângâie lemnul negru lustruit ca pe o pisică. Lângă perete, puţin mai departe, era un pupitru pentru note. Stătea inutil alături de clavecin.

— Mai cântaţi la vreun instrument, domnule Conchis?

Se uită la pupitru, făcu semn din cap că nu.

— Nu. Are valoare sentimentală.

O spuse fără nicio urmă de sentiment.

— Bine. Şi acum trebuie să te las puţin să faci ce doreşti. Trebuie să mă ocup de corespondenţă. Îmi arătă cu mâna. Găseşti ziare şi reviste acolo, sau cărţi. Ia ce doreşti. Nu te superi, da? Ai o cameră sus... dacă doreşti.

— Nu, mulţumesc. Mi-e bine aşa.

Am rămas singur, am mai admirat tabloul lui Modigliani, am mângâiat Rodin-ul, am analizat camera. Mă simţeam ca o persoană care bate la uşa unei case modeste pentru ca să se trezească într-un palat puţin absurd. Am luat un teanc de reviste franţuzeşti şi americane şi am ieşit pe terasă. După un timp am făcut ceea ce nu făcusem de multe luni: am început să scriu o poezie:

De pe această stâncă roasă ca un craniu, ciudate rădăcini de aur

rostogolesc icoane şi întâmplări; omul cu mască,

el manipulează. Eu sunt smintitul care cade

şi niciodată nu învaţă, cum se pândeşte, cum se-aşteaptă,

Veşnic damnat Icar, un păcălit de timp...

Când s-a întors mi-a propus să vizitez restul casei.

O uşă ducea într-un hol pustiu, urât. Sufrageria, în partea de nord a casei, spunea că nu o folosea niciodată, şi încă o cameră, ca o librărie plină cu cărţi de mâna a doua aşezate haotic, pe rafturi, în stive, cu grămezi de ziare şi reviste. Pe masa de scris de lângă fereastră zăcea un pachet mare sosit de curând, încă nedesfăcut.

Se apropie cu un fel de compas în mână.

— Mă ocup de antropologie. Îmi dai voie să-ţi măsor craniul? Neavând de ce să mă opun, îmi aplecai puţin capul. Prinzându-l cu grijă între braţele aparatului, mă întrebă:

— Îţi plac cărţile?

Parcă uitase, sau poate nu uitase că urmasem filologia la Oxford.

— Bineînţeles.

— Ce-ţi place să citeşti?

Notă într-un carnet rezultatul măsurătorii.

— Ştiu şi eu... în primul rând romane. Poezie. Critică.

— Aici nu am niciun roman.

— Nu?

— Romanul nu mai este artă.

Am zâmbit.

— De ce zâmbeşti?

— Când eram la Oxford circula un soi de practică. Dacă nu aveai subiect de conversaţie la vreo petrecere puneai o întrebare ca asta.

— Adică?

— Credeţi că romanul este un gen perimat? Nimeni nu aştepta însă un răspuns.

— Înţeleg. Deci nu se vorbea serios.

— Nu, nici gând! Mi-am îndreptat privirea spre carnetul lui. Măsurile mele sunt interesante?

— Nu. Continuă subiectul. Eu vorbesc serios. Romanul este mort. Mort, cum este moartă alchimia. Făcu un gest de eliminare, cu mâna, cu instrumentul de măsurat, ca şi cum nici acesta nu ar fi fost de vreun interes. Într-o zi, înainte de război, mi-am dat seama de asta şi ştii ce am făcut? Am ars toate romanele pe care le aveam: Dickens, Cervantes, Dostoievski, Flaubert. Pe toţi, mari şi mici. Am ars chiar şi ceva ce scrisesem eu în tinereţe, pe vremea când mai mult de atât nu ştiam. Le-am ars acolo. Mi-au luat o zi întreagă. Cerul a preluat fumul, pământul a înghiţit cenuşa. A fost ca o purificare. De atunci am fost mai fericit şi mai sănătos. Mi-am amintit propriul gest de distrugere şi am gândit cât de minunate sunt gesturile mari dacă ţi le poţi permite. Conchis ridică o carte şi suflă praful de pe ea. Ce rost are să mă lupt cu sute de pagini de construcţie ca să descopăr doar câteva adevăruri mărunte?

— De plăcere! exclamai eu.

— Plăcere! Cuvintele trebuie să exprime adevăruri, fapte, nu invenţii.

— Înţeleg.

— Aşa ceva: *Viaţa lui Franklin Roosevelt* sau aşa ceva: o carte franceză despre astrofizică. Uite aici! Era o cărticică veche: *Un avertisment pentru păcătoşi, cu cele din urmă cuvinte ale ucigaşului Robert Foulkes, 1679.* Ia asta şi citeşte-o cât stai aici. O să vezi că este mai reală decât toate romanele istorice.

Dormitorul lui Conchis avea vederea spre mare şi fusese construit deasupra camerei de muzică pe toată lăţimea casei. La un capăt se afla patul, un pat dublu – am remarcat eu – şi un imens dulap de haine, la celălalt capăt o uşă închisă ducea către – bănuiam eu – o cameră mică pentru haine. O masă curioasă lângă uşă era, mi-a spus ridicând tăblia, un clavicord. Mijlocul camerei era aranjat ca un fel de salon-birou. Aici mai avea o sobă de teracotă şi o masă de lucru pe care erau împrăştiate hârtiile la care probabil că lucra şi două fotolii îmbrăcate în brun-deschis, asortate cu un şezlong. Într-un unghi al camerei se afla o vitrină plină cu faianţă albastră şi verde de Isnik. Scăldată în lumina amurgului, camera era cu mult mai primitoare decât cea de jos şi, prin contrast, era plăcut că nu avea cărţi.

Atmosfera venea de la cele două tablouri, două nuduri de fete în interioare însorite, cu rozuri, tonuri de verde, de culoarea mierii, a chihlimbarului.

Totul era lumină, căldură, strălucire de focuri gălbui pline de viaţă, de omenesc, de intimitate, de senzualitate, de sentiment mediteranean.

— Ştii ale cui sunt? Nu ştiam. Bonnard. Le-a pictat cu cinci sau şase ani înainte de a muri. Mă aflam în faţa tablourilor. Din spatele meu îl auzii spunând: Pe astea le-am plătit.

— Merită.

— Soare. Un nud de fată. Un prosop. Un lighean. O pardoseală. Un căţeluş. Întreaga existenţă capătă sens.

Mă uitam la tabloul din stânga mea, nu cel pe care el îl descrisese. Reprezenta, o fată în dreptul

unei ferestre însorite, întoarsă cu spatele, care parcă se spăla şi se admira în acelaşi timp în oglindă. Mi-am amintit de Alison. Alison umblând goală prin apartament, cântând ca un copil. Tabloul era impresionant, de neuitat, încadrase într-o aureolă de aur un moment de viaţă din cele mai mărunte. Acel moment, ca şi toate celelalte, nu vor mai fi mărunte.

Conchis a trecut pe terasă, şi eu l-am urmat. La vest de cele două uşi se afla o măsuţă maură cu incrustaţii de fildeş. Pe ea, un vas de flori, parcă ar fi fost aşezat să cinstească persoana din fotografia de alături.

Era o fotografie mare într-o ramă veche din argint. O tânără în rochie de început de secol în Anglia se afla în picioare alături de un vas cu trandafiri pe o imitaţie de piedestal corintian. Un plus de notă sentimentală o dădeau frunzele căzute, pictate în fundal. Era acel tip de fotografie realizată în umbre ciocolatii compensate de intensitatea spumoasă a suprafeţelor luminoase din perioada când femeilor nu li se vedeau sânii ci numai gâtul. Tânăra din fotografie avea păr blond bogat, talie fină, pielea delicată şi trăsăturile rotunde ale feţei, atât de admirate la vremea respectivă.

Conchis observă că m-am oprit să o privesc.

— A fost logodnica mea.

M-am uitat din nou. Numele fotografului apărea în chenar auriu floral în colţul din dreapta – adresa era din Londra.

— Nu v-aţi căsătorit?

— A murit.

— Pare englezoaică.

— Da. Se opri cu ochii pe fotografie. Fotografia fetei era absurd de istorică, stând în faţa vasului pompos, lângă un crâng decolorat, pictat. Da, era englezoaică.

— Care era numele dumneavoastră englezesc?

Zâmbetul lui larg îmi sugeră laba unei maimuţe ivită printre gratii.

— Am uitat.

— Nu aţi fost însurat niciodată?

Mai privi o dată fotografia, apoi spuse:

— Haide!

Într-un colţ al terasei cu parapet, construită în formă de L, era pregătită o masă acoperită cu o faţă de masă. Contemplam pe deasupra copacilor minunata cupolă de lumină aşezată peste pământ şi apă. Munţii Peloponesului se coloraseră în albastru violaceu, iar Venus atârnând pe cerul palid verzui împrăştia o lumină blândă de lampă cu gaz. Fotografia în dreptul uşii era aşezată aşa cum fetiţele aşază păpuşile în fereastră ca să vadă ce se petrece afară.

Conchis stătea în dreptul parapetului cu spatele spre peisaj..

— Dumneata eşti logodit? La rândul meu am dat din cap în semn că nu. Probabil că aici viaţa ţi se pare un pustiu.

— Am fost prevenit.

— Un bărbat atât de reuşit, la vârsta dumitale!

— A existat cineva în viaţa mea, dar...

— Dar ce?

— Nu pot să explic.

— Este englezoaică?

Mi-a venit în minte tabloul de Bonnard: aceasta era realitatea, astfel de clipe, nu ceea ce putem povesti. I-am zâmbit.

— Pot să vă rog ce m-aţi rugat şi dumneavoastră săptămână trecută? Să nu-mi puneţi întrebări?

— Bineînţeles.

În clipele următoare am stat amândoi cuprinşi într-o tăcere ca şi cea pe care el o dorise pe plajă sâmbăta trecută. Apoi se întoarse cu faţa către mare şi spuse:

— Grecia este ca o oglindă. Te face să suferi şi apoi înveţi.

— Înveţi să trăieşti singur?

— Să trăieşti obişnuindu-te cu tine însuţi. Un elveţian a venit să-şi sfârşească zilele aici – în urmă cu mulţi ani – într-o casă dărăpănată, izolată, la capătul insulei, acolo, sub Aquila. Avea vârsta mea de acum. Toată viaţa şi-o petrecuse asamblând ceasuri şi citind despre Grecia. Învăţase de unul singur greaca veche. A reparat singur casa, a curăţat cisternele, a construit terase. A făcut o pasiune, nu o să crezi, pentru capre. A început să crească mai întâi una, apoi două, până a ajuns la o mică turmă. Dormeau în aceeaşi cameră cu el, dar fiind elveţian le ţinea curate, pieptănate, periate. Uneori venea primăvara să mă vadă şi abia reuşeam să-i ţinem seraiul la uşă. Învăţase să facă brânzeturi excelente care se vindeau bine la Atena. A rămas însă singur. Nu-i scria nimeni. Nu-l vizita nimeni. Era absolut singur şi, cred eu, cel mai fericit om.

— Ce s-a întâmplat cu el?

— A murit în 1937. Un atac de cord. L-au găsit după două săptămâni, când muriseră şi toate caprele. Fiind iarnă, uşa era închisă.

Conchis făcu o strâmbătură ca şi cum pentru el moartea era o farsă. Cum avea pielea foarte întinsă peste oasele capului, numai ochii erau vii. Aveam strania impresie că vrea să joace rolul morţii, făcându-mă să aştept ca în orice clipă ochii şi pielea tăbăcită să dispară, astfel ca eu să mă aflu musafir al morţii.

Mai târziu am intrat în casă. În partea de nord a casei se mai aflau trei încăperi. Una din ele mi-a arătat-o în tăcere, era o debara cu lăzi puse una peste alta şi mobilă acoperită cu huse. Următoarea încăpere era o baie şi lângă baie se afla un dormitor micuţ. Patul era pregătit şi mi-am văzut sacul pus deasupra. Eu mă aşteptam la o cameră încuiată, aparţinând femeii cu mănuşa. M-am gândit că poate locuia în căsuţă şi că Maria avea

grijă de ea, sau poate camera în care eu urma să dorm era chiar a ei.

Conchis îmi întinse cărticica din secolul şaptesprezece pe care o lăsasem pe o masă din coridor.

— De obicei iau un aperitiv jos în salon, cam peste o jumătate de oră. Vii şi dumneata?

— Da. Sigur.

— Trebuie să-ţi spun ceva.

— Da.

— Ai aflat nişte lucruri neplăcute despre mine.

— Nu ştiu decât o singură poveste despre dumneavoastră, care vă face cinste.

— Execuţia?

— V-am spus săptămână trecută.

— Eu cred că ai aflat altceva de la căpitanul Mitford.

— Absolut nimic. Vă asigur.

Stătea în dreptul uşii cu o privire foarte pătrunzătoare. Parcă se concentra să capete forţă pentru a-mi dezvălui misterul. Apoi spuse:

— Sunt vizionar.

Casa era cufundată în linişte şi am înţeles brusc tot ce se întâmplase până în acel moment.

— Mi-e teamă că eu însă nu am nimic de vizionar.

Ne aflam ca înecaţi în lumina crepusculară: doi bărbaţi faţă în faţă. Auzeam doar bătaia ceasului din camera lui Conchis.

— Nu are importanţă. Vii peste o jumătate de oră?

— De ce mi-aţi spus asta?

— Pentru că sunt vizionar.

Plecă de-a lungul coridorului şi al palierului ca să intre în dormitor. Uşa se închise după el, şi liniştea îşi reluă stăpânirea.

16

PATUL ERA IEFTIN, DIN FIER. ÎN AFARĂ DE O A doua masă; un covor şi un fotoliu, mai exista o piesă denumită *cassone,* care putea fi găsită pretutindeni în regiune. Nu prea avea aspect de cameră pentru musafiri din casa unui milionar. Singurul obiect pe pereţi era o fotografie a unui grup de săteni în faţa casei. În mijlocul grupului am descoperit un Conchis mai tânăr, cu pălărie de pai şi pantaloni scurţi. Mai era o femeie, o ţărancă, nu era Maria, avea, în urmă cu douăzeci sau treizeci de ani, vârsta de acum a Mariei.

Am ridicat lampa şi am întors fotografia să văd dacă era ceva scris pe spate. Nu am descoperit decât o şopârliţă prinsă în gheruţe pe perete privindu-mă cu ochii bulbucaţi. Şopârlele caută camere nelocuite.

Pe masa de lângă pat se afla o scoică plată în loc de scrumieră şi trei cărţi: o antologie de poveşti cu fantome, o Biblie veche şi un album subţire intitulat *Frumuseţile naturii.* Povestirile cu fantome erau prezentate ca adevărate, autentificate de cel puţin doi martori. Titlurile din conţinut, *Borley Rectory, The Isle of Man Polecat, No. 18 Dennington Road, The Man with the Limp,* îmi aminteau de infirmeria şcolii când eram elev şi mă îmbolnăveam.

Am deschis volumul *Frumuseţile naturii.* Natura era femeia şi frumuseţea, nuditatea ei. Fotografiile de sâni văzuţi din toate unghiurile erau prea obsesive pentru ca să fie erotice.

Am luat lampa şi m-am dus în baie. Era perfect utilată, cu un dulap pentru medicamente. Căutam inutil un semn că acolo locuia şi o femeie.

Apa de la robinet era rece şi sărată – bună numai pentru bărbaţi.

Înapoiat în cameră, m-am întins pe pat. Prin fereastra deschisă se vedea cerul albastru al nopţii, iar câteva stele de miazănoapte sclipeau deasupra copacilor. În grădină greierii cântau monoton, în ritm precis, totuşi inconstant, ca muzica lui Webern. Se mai auzeau câteva zgomote din căsuţa de sub camera mea, de unde venea şi miros de mâncare. În casă era o linişte absolută.

Conchis mă deconcerta. Uneori era atât de dogmatic încât îmi venea să râd de el, să devin englezul xenofob care dispreţuieşte continentul, alteori, fără să vreau, mă impresiona nu numai pentru că era bogat şi că avea în casă obiecte de artă de invidiat. Acum mă speria. Simţeam teama lipsită de logică în faţa supranaturalului, care mă făcea să râd de alţii.

Începusem să-mi dau seama că fusesem invitat nu din exces de ospitalitate ci din alte motive. Dorea să mă folosească nu ştiu cum. Nu era pervers, avusese ocazia să se manifeste şi nu o făcuse. Şi mai erau tablourile lui Bonnard, logodnica, cartea cu nuduri, suficiente argumente.

Era vorba de ceva mai bizar. „Eşti ales?” „Sunt vizionar...”, astea mă făceau să mă gândesc la spiritism, la ciocănituri în masă. Femeia cu mănuşa poate era mediu. Este adevărat că el nu avea acel aer afectat mic-burghez şi nici nu folosea limbajul incoerent pe care eu le asociam cu spiritismul, dar era la fel de adevărat că nu era normal.

Am aprins o ţigară şi am zâmbit. În camera mică, pustie, nu conta nici măcar faptul că eu eram puţin speriat. Adevărul este că simţeam un nou impuls. Conchis era agentul hazardului, evenimentul apărut la momentul oportun. Ca la Oxford când, după o perioadă de singurătate, întâlneam o fată şi începeam cu ea o aventură, aşa începusem acum un joc pasionant cu el. Parcă era în legătură cu dorinţa mea de a o revedea pe Alison. Doream din nou să trăiesc.

Casa era tăcută ca moartea, ca interiorul unui craniu, deşi mă aflam în anul 1953. Eu eram ateu, nu credeam în absolut nimic, fie spiritism, fantome sau alte panglicării. Stăteam culcat, aşteptând în linişte deplină să treacă jumătatea de oră. În ziua aceea liniştea nu mă înspăimânta, din contră, mă simţeam în pace.

17

CÎND AM COBORÎT ÎN SALONUL DE MUZICA, încăperea era luminată dar pustie. Pe o tavă în faţa sobei se aflau o sticlă de uzo, o carafă cu apă, pahare şi un bol cu măsline de Amphisa, lucioase, negre-albăstrui. Mi-am turnat uzo într-un pahar şi am adăugat apă până când s-a transformat într-un lichid opac lăptos. Cu paharul în mână, am început să cercetez rafturile cu cărţi. Erau aşezate metodic. Două porţiuni conţineau cărţi medicale, majoritatea în franceză, multe dintre ele de psihiatrie, ceea ce nu avea nicio legătură cu spiritismul. Mai erau două rafturi cu cărţi ştiinţifice de toate felurile, mai multe rafturi cu lucrări de filozofie şi destul de multe cărţi de botanică şi ornitologie, majoritatea în engleză şi germană, marea majoritate a celorlalte conţineau biografii şi autobiografii. Erau cu miile. Fuseseră colecţionate fără metodă: Wordsworth, Mae West, Saint-Simon, genii, criminali, sfinţi, anonimi. Colecţia avea eclectismul impersonal al unei biblioteci publice.

În spatele clavecinului, sub geam, se afla o vitrină de sticlă cu câteva piese antice.

Era acolo un rhyton în formă de cap de om, între un kylix negru şi o amforă roşie. Deasupra vitrinei se mai aflau trei obiecte – o fotografie, un ceas din secolul optsprezece şi o cutie de prizat tutun din email alb. Am trecut în spatele scaunului de la clavecin ca să privesc piesele de ceramică greacă.

Pictura din interiorul kylixului, reprezentând o femeie şi doi satiri, m-a şocat prin obscenitate. Nici pictura de pe amforă nu ar fi putut fi expusă în vreun muzeu.

M-am uitat mai atent la ceas. Era montat în bronz aurit cu cadranul emailat. În mijloc se afla

un Cupidon gol rozaliu. Axul arătătorului pentru ore trecea printre coapse fiind foarte sugestiv. Orele nu erau înscrise cu cifre şi pe toată porţiunea din dreapta scria *Somn* cu alb pe negru. Pe cealaltă jumătate albă în email erau scrise cu negru cuvintele puţin şterse; la şase: *Întâlnire*; la opt: *Încântare*; la zece: *Îndrăzneală*; la douăsprezece: *În fine*. Cupidon zâmbea, ceasul stătea, şi arătătorul ceasului se oprise la opt. Am ridicat capacul inocentei cutii de prizat tutun. Pe spate se afla gravată o variantă a unei picturi de Boucher din secolul optsprezece, asemănătoare celei pictate de greci în kylix cu două mii de ani în urmă.

Nu mi-am dat seama dacă perversitatea, simţul umorului sau prostul-gust l-au făcut pe Conchis să aşeze o fotografic a logodnicei sale între cele două obiecte.

Ochii vioi zâmbitori priveau din rama ovală de argint. Decolteul pătrat, dantela bogată ţinută pe piept într-un şiret alb scoteau în evidenţă albeaţa pielii şi delicateţea gâtului. O fundă amplă neagră era prinsă într-o parte spre umăr. Era foarte tânără, purta poate prima rochie de seară, şi în această fotografic trăsăturile erau mai puţin accentuate, era o femeie picantă cu un aer jucăuş, încântată în sinea ei de faptul că este regină printre curiozităţile lui Conchis.

Auzind uşa de la dormitor închizându-se, am fugit. Ochii din tabloul lui Modigliani mă priveau sever când m-am strecurat pe terasă unde Conchis a venit şi el peste un minut. Se schimbase. Purta o pereche de pantaloni de culoare deschisă şi o cămaşă din bumbac închisă. Silueta i se profila în dreptul luminii din cameră şi făcu semn de noroc cu paharul. Munţii se mai vedeau umbroşi şi negri ca valuri de cărbune, cerul încă reţinea lumina amurgului. Deasupra, eu mă aflam pe treptele care duceau pe alee, stelele apăruseră i pe cer. Străluceau mai potolit decât în Anglia, calm, parcă fuseseră introduse într-un ulei limpede.

— Mulţumesc pentru cărţile pe care le-am găsit în cameră.

— Dacă te interesează ceva din bibliotecă, poţi să iei. Te rog.

Dinspre răsărit se auzi un ţipăt ciudat, venit dintre copacii întunecaţi. Îl mai auzisem serile la şcoală şi crezusem la început că-l scotea vreun nebun de băiat. Era un ţipăt înalt, repetat cu regularitate: chiu, chiu, chiu.

— Un sunet familiar, spuse Conchis. O clipă am intrat într-o panică absurdă, credeam că se referă la femeia cu mănuşa. O vedeam alunecând printre copacii de pe insulă, cu mănuşile de seară trase pe mâini, căutând ceea ce ea denumea chiu. Strigătul se tot repeta, straniu şi stupid, venind din noaptea care se aşternuse în spatele nostru. Conchis numără până la cinci, apoi ridică o mână şi auzirăm încă o dată cele cinci ţipete şi încă o dată.

— Ce este?

— *Otus scops*. Un soi de bufniţă foarte mică. Cam atât, mai puţin de douăzeci de centimetri.

— Am văzut că aveţi cărţi despre păsări.

— Mă interesează ornitologia.

— Aţi studiat medicina?

— Am studiat medicina. Demult.

— Şi nu aţi practicat-o niciodată?

— Numai pe propria mea persoană.

La o oarecare depărtare pe mare, spre vest, se vedea vaporul de Atena.

Sâmbătă seara cobora spre sud până la Kythera. Vasul acela de la orizont, distanţa acest Bourani mai mult de restul lumii, îl ascundea, îl făcea mai misterios. Mi-am luat inima în dinţi.

— Ce voiaţi să spuneţi prin „vizionar”?

— Dumneata ce ai crezut?

— Spiritism?

— Ce copilărie!

— Este şi părerea mea.

— Bineînţeles.

Nu-i vedeam faţa în lumina care venea din casă. Eu mă întorsesem spre el, aşa că pe mine mă putea vedea.

— De fapt, nu mi-aţi răspuns la întrebare.

— Prima dumitale reacţie este tipică pentru acest secol care nu admite nimic, un secol care nu crede, nu aprobă. Asta se ascunde în spatele politeţii dumitale. Eşti ca şi ariciul. Când ariciul îşi scoate ţepii nu poate mânca. Cine nu mănâncă moare de foame. Ţepii dispar odată cu trupul.

Am răsucit paharul în care mai aveam un rest de băutură.

— Nu este şi secolul dumneavoastră?

— Eu am trăit şi în alte secole.

— Prin literatură?

— În realitate.

Bufniţa ţipă din nou la intervale regulate. Ţineam privirea aţintită în întuneric înspre copaci.

— Reîncarnare?

— Ce prostie!

— Atunci? Am ridicat din umeri.

— Nu pot să trăiesc decât timpul propriei mele vieţi. Nu este decât o singură soluţie de a trăi în alte secole.

Tăceam.

— Abandonez.

— Nu abandona. Priveşte în sus. Ce vezi?

— Stele. Spaţiu.

— Şi mai ce? Ştii că se află acolo, deşi nu se văd.

— Alte lumi?

M-am întors către el. Se afla acolo ca o umbră neagră. Simţeam un frig rece lunecându-mi pe spinare. Mi-a ghicit gândul.

— Sunt nebun!

— Pe o cale greşită.

— Nu. Nu sunt nici nebun, nici pe o cale greşită.

— Călătoriţi în alte lumi?

— Da, călătoresc în alte lumi.

Am pus paharul jos şi am scos o ţigară. Am aprins-o înainte de a vorbi.

— În carne şi oase?

— Aş putea să-ţi răspund numai dacă-mi spui unde se termină carnea şi unde începe mintea.

— Şi... puteţi să o dovediţi?

— Pe deplin. Se opri o clipă. Celor care au destulă inteligenţă să priceapă.

— Asta înţelegeţi prin „a fi ales" şi „vizionar"?

— Într-un fel.

Tăceam socotind că va trebui să hotărăsc încotro să o iau. Simţeam faţă de el o ostilitate instinctivă, provocată de altceva decât de ce avusese loc până acum, era ca rezistenţa apei la ulei. Cea mai bună mi se părea calea scepticismului politicos.

— Şi realizaţi această călătorie, nu ştiu, printr-un fel de telepatie?!

Înainte de a primi vreun răspuns, am auzit nişte paşi uşori după colţul terasei. Maria se afla în faţa noastră şi ne salută cu o plecăciune a capului.

— *Sas efcharistoume,* Maria. Masa este gata, spuse Conchis.

Ne-am ridicat şi ne-am îndreptat spre salonul de muzică. Când ne aşezam paharele pe tavă, el spuse:

— Sunt lucruri pe care cuvintele nu le pot explica.

Priveam în jos.

— La Oxford ne-au învăţat că ceea ce nu poate fi explicat prin cuvinte nu poate fi explicat în niciun fel.

— Bine. Zâmbea. Îmi dai voie să-ţi spun Nicholas?

— Da. Vă rog.

Am ridicat şi am ciocnit paharele în care el a mai turnat câte o picătură de uzo.

— *Eis'ygeia sas, Nicholas.*

— *Sygeia.*

Dar am avut aproape convingerea că el ridicase paharul pentru altceva decât sănătatea mea.

Masa din colţul terasei lucea ca o insulă de sticlă şi argint în mijlocul întunericului, luminată de o lampa cu picior şi abajur de culoare închisă aşezată în centru. Lumina venea pe masă, se concentra pe pânza albă şi era reflectată în sus luminându-ne feţele care în întunericul din jur arătau straniu, ca într-un tablou de Caravaggio.

Masa a fost excelentă. Am mâncat nişte peştişori gătiţi în vin, pasăre, brânză cu ierburi şi o prăjitură cu miere şi lapte covăsit, după o reţetă turcească medievală, spunea Conchis.

Vinul avea un uşor gust de răşină, ca şi cum via se aflase în preajma unei păduri de pini, altceva decât poşirca cu gust de terebentină pe care o beam în sat.

Am tăcut aproape tot timpul mesei.

Mi-am dat seama că-i plăcea aşa. Am vorbit ceva despre mâncare. El mânca încet şi foarte puţin, eu însă nu am lăsat nimic în farfurie.

Când am terminat, Maria a adus cafea turcească într-un ibric de aramă şi a luat lampa care începuse să atragă prea multe insecte. A înlocuit-o cu o singură lumânare. Flacăra stătea drept în aerul nemişcat, câte o insectă insistentă mai zbura în jur şi apoi se îndepărta. Mi-am aprins o ţigară şi m-am aşezat ca şi Conchis, pe jumătate întors spre mare şi către sud. El nu avea chef să vorbească şi eu eram mulţumit să aştept.

Deodată am auzit paşi, jos pe aleea cu pietriş, mergând dinspre casă spre mare. Am crezut la început că erau paşii Mariei, deşi nu avea niciun sens ca să coboare la plajă la ora aceea. În clipa următoare am gândit că nu putea să fie decât ea, femeia cu mănuşa.

Se auzeau paşi uşori, grăbiţi, persoana respectivă încercând să nu fie auzită. Puteau fi paşi de copil. Aflându-mă la distanţă de balustradă, nu vedeam nimic jos. M-am uitat la Conchis. El privea în întuneric ca şi cum totul ar fi fost normal.

Discret, m-am apropiat de balustradă ca să pot arunca o privire pe deasupra. Paşii dispăruseră în întuneric. Un fluture de noapte se repezea întruna, cu viteză disperată la flacăra luminării, parcă ar fi fost legat de ea cu un elastic. Conchis se aplecă şi suflă în lumânare.

— Te deranjează dacă stăm în întuneric?

— Deloc.

Începusem să cred că fusese într-adevăr un copil de la căsuţele din răsăritul golfului, vreo fetiţă care venise să-i dea Mariei o mână de ajutor.

— Urma să-ţi spun cum am-ajuns aici.

— Cred că locul acesta era o minune când l-aţi descoperit.

— Sigur că da. Nu mă refer la arhitectură. A avut un moment de ezitare înainte de a se explica. Am venit la Phraxos în căutarea unei case pe care să o iau cu chirie. O casă pentru vară. Nu-mi plăcea satul pentru că nu-mi plac plajele orientate către nord. În ultima zi am angajat un barcagiu să mă plimbe în jurul insulei. Întâmplător, m-am oprit să fac o baie pe plaja de la Moutsa şi, tot întâmplător, mi-a spus că pe creastă se află o casă veche. Fără vreo intenţie specială, am urcat să o văd. În loc de casă erau nişte ziduri ruinate înecate în buruieni. Era zăpuşeală în ziua aceea de optsprezece aprilie 1928, la ora patru după-amiaza.

Făcu o pauză pentru ca amintirea acelei zile să se întipărească mai bine şi ca să mă pregătească pentru a-mi arăta încă o imagine despre sine.

— Copacii erau mai deşi atunci. Marea nu se vedea. Mă aflam în luminişul din jurul ruinelor având sentimentul că sunt aşteptat. Ceva mă aşteptase aici de când mă născusem. Stând acolo, am aflat cine aşteptase: eu eram cel care aşteptase. Eu eram aici; această casă era aici; această scară şi noi doi eram aici şi totul a existat dintotdeauna aici ca reflectări ale sosirii mele în acest loc. Era ca un vis. Mă îndreptasem către o uşă închisă care printr-o minune transformase lemnul impenetrabil în

sticlă, făcându-mă să mă văd venind din cealaltă direcţie – era viitorul. Folosesc analogii, mă înţelegi, da?

Prudent, am făcut un semn afirmativ cu capul fără să încerc să înţeleg, căci din felul în care accentuase elementele povestirii mi-a dat impresia că regiza, că totul fusese gândit dinainte şi repetat. Nu povestea ca o persoană care vrea să-ţi spună ce i s-a întâmplat. Parcă era un regizor care introduce o povestire pentru ca piesa să se lege. Apoi continuă:

— Am ştiut în acel moment că va trebui să locuiesc aici. Nu puteam trece de asta. Aici trecutul meu urma să se consume în viitor. Am rămas aici. Eu mă aflu aici în această seară. Tu te afli aici în această seară. În bezna înconjurătoare, se uita la mine dintr-o parte. În viaţa fiecăruia are loc un moment de maximă intensitate. Atunci trebuie să ştii să te accepţi. Este momentul în care eşti ceea ce eşti şi totodată ceea ce vei fi. Eşti prea tânăr să înţelegi. Eşti încă în devenire, neîmplinit.

— Poate.

— Nu poate. Sigur!

— Ce se întâmplă dacă nu-ţi dai seama de momentul de maximă intensitate? În sinea mea îmi ziceam însă, că cu avusesem deja sentimentul acelui moment – liniştea dintre copaci, sirena vaporului de Atena, gura neagră a ţevii de puşcă.

— Vei fi ca majoritatea oamenilor. Puţini identifică momentul şi acţionează în consecinţă.

— Cei aleşi?

— Cei aleşi de voia întâmplării. Am auzit scârţâitul scaunului pe care stătea. Priveşte acolo, la pescuitul cu lumina lămpii! În depărtare, la poalele munţilor, se desfăşura un şirag de lumini rubinii pe fundalul negru al întunericului. Nu înţelegeam dacă „Priveşte” mă invita să privesc sau dacă lămpile aveau vreo legătură cu „cei aleşi”.

— Uneori mă supuneţi la chinuri, domnule Conchis.
— În viitor le voi atenua.
— Ar fi bine.
Conchis tăcu din nou.
— Gândeşte-te că ceea ce-ţi voi spune va conta în viaţa dumitale mai mult decât aflarea unei poveşti.
— Asta sper şi eu.
Făcu iar o pauză.
— Fără politeţe! Politeţea ascunde refuzul de a accepta şi alte aspecte ale realităţii. Îţi voi spune ceva despre tine care o să te şocheze. Ştiu despre tine ceea ce nici tu nu ştii, Nicholas. Se opri, dându-mi parcă timp să mă pregătesc. Şi tu eşti vizionar. Tu pari sigur de faptul că nu eşti. Ştiu.
— Sigur că nu sunt. Am aşteptat şi am adăugat: Aş vrea însă să ştiu ce vă face să credeţi acest lucru.
— Mi s-a arătat.
— Când?
— Prefer să nu-ţi spun.
— Trebuie totuşi. Eu nici nu ştiu ce înseamnă acest cuvânt. Dacă este vorba de inteligenţă şi intuiţie, atunci sper să am această calitate. Cred însă că v-aţi referit la altceva.
Tăcu din nou, lăsându-mă să aud cât de ascuţit suna vocea mea.
— Reacţionezi ca şi cum te-aş acuza de vreo crimă, de vreun defect.
— Nu cred. Nu am trecut prin nicio experienţă de vizionar. Am mai adăugat naiv: Şi în orice caz, sunt ateu.
Îi auzii vocea blândă şi categorică:
— Orice om inteligent este ateu sau agnostic. Aşa cum este laş din punct de vedere fizic. Definiţia inteligenţei implică aceasta. Eu nu vorbesc despre Dumnezeu, eu vorbesc despre ştiinţă. Şi vocea lui deveni mai categorică: Bine, accept şi faptul că nu crezi că eşti vizionar.

— Nu puteţi refuza să-mi spuneţi acum ce mi-aţi promis.

— Am vrut doar să-ţi atrag atenţia.

— Mi-aţi atras atenţia.

— Scuză-mă o clipă.

A dispărut în dormitor. Eu m-am ridicat în picioare şi m-am dus în colţul terasei de unde puteam să văd în trei direcţii. În jurul casei pinii tăcuţi se aflau în lumina slabă a stelelor. Era o pace absolută. Un avion trecea la mare distanţă şi mare înălţime. De când venisem pe insulă, auzisem trecând numai două sau trei avioane. Mi-o închipuiam pe Alison trecând printre scaune cu un cărucior de băuturi. Ca şi trecerea vaporului, avionul mă făcea să realizez izolarea acestui loc. Simţeam acut absenţa lui Alison, şi mai ales faptul că o pierdusem de tot. Îmi imaginam că se află lângă mine, că-i ţin mâna, că era o prezenţă caldă, omenească, normală, aşa cum trebuie să fie viaţa. Eu mă considerasem întotdeauna protectorul ei şi pentru prima dată în seara aceea, la Bourani, am gândit că poate ea fusese sau ar fi putut să fie protectorul meu.

După câteva clipe, Conchis se întoarse. Se apropie de balustradă şi respiră adânc. În faţa noastră se întindeau cerul, marea şi stelele, jumătate din univers. Avionul se mai auzea. Mi-am aprins o ţigară aşa cum Alison şi-ar fi aprins-o într-un moment ca acesta.

18

CRED CĂ E MAI COMOD ÎN ŞEZLONGURI. L-AM ajutat să tragă cele două scaune de nuiele de la capătul terasei. Am ridicat picioarele şi ne-am lăsat pe spate. Din perna legată de spătar se insinua acelaşi parfum demodat al prosopului şi al mănuşii. Categoric, nu era parfumul lui Conchis şi nici al Mariei. L-aş fi simţit. Aparţinea unei femei care se aşeza frecvent pe acest scaun.

— Va fi greu să-ţi explic ce ştiu. Va trebui să-ţi povestesc viaţa mea.

— De şapte luni mă aflu printre persoane care vorbesc o engleză rudimentară.

— Franceza mea este mai bună decât engleza, dar nu contează. *Comprendre, c'est tout.*

— „Să stabileşti o legătură."

— Cine a spus asta?

— Forster, un romancier englez.

— Nu era cazul. Nu prin romane se stabilesc legături.

Zâmbeam în întuneric. În jur era din nou linişte. Stelele trimiteau semnale. El începu.

— Ţi-am povestit că tata era englez. Importa tutun şi smochine din Orient. Unul dintre concurenţii lui era un grec care locuia în Londra. În 1892, grecului i s-a întâmplat o nenorocire în familie. Fratele lui mai mare împreună cu soţia lui au murit în timpul cutremurului din Pelopones, rămânând în urma lor trei copii. Băieţii au fost trimişi în America de Sud la un al treilea frate. Fetiţa, fiind cea mai mare, de şaptesprezece ani, a venit la Londra să se ocupe de casa unchiului ei, concurentul tatălui meu. El era văduv. Ea avea puterea de seducţie a grecoaicei cu sânge italian în vine. Tata a întâlnit-o şi, deşi era mult mai în

vârstă decât ea, fiind un bărbat frumos şi vorbind şi puţin greceşte, s-au căsătorit. Probabil că la mijloc au fost şi interese comerciale. Astfel am apărut eu.

Primul lucru pe care mi-l amintesc sunt cântecele pe care mama le cânta.

Cânta şi la tristeţe şi la veselie. Ştia să cânte muzică clasică foarte bine, se acompania la pian, dar în minte mi-au rămas cântecele populare greceşti. Pe acestea le cânta când era tristă: ţin minte cum îmi povestea când eram mai mare, cum stătea pe culmile de deal privind în depărtare norii de praf gălbui urcând spre cerul de cleştar. Când a aflat că i-au dispărut părinţii, a urât de moarte Grecia. În acel moment, şi-a dorit să plece pentru totdeauna (ca mulţi alţi greci). Ca atâţia alţi greci, nu s-a adaptat exilului. Aceasta este plata pentru faptul de a se fi născut în cea mai frumoasă şi cea mai aspră ţară din lume.

Mama a ştiut să cânte, iar pentru mine muzica a reprezentat cel mai important lucru în viaţă, de când mă ştiu. Eram un fel de copil-minune. Primul concert l-am dat la nouă ani şi lumea m-a acceptat cu amabilitate. La şcoală eram slab la toate materiile. Nu eram prost, dar eram leneş. Nu acceptam decât o singură datorie, aceea de a cânta frumos la pian. Adesea simţul datoriei înseamnă să te conformezi unor fleacuri şi eu nu am putut.

Am avut norocul de a avea un profesor de muzică extraordinar, Charles Victor Bruneau. Avea defectele inerente unor astfel de oameni, fiind orgolios când venea vorba despre stilul său şi despre elevii săi. Dacă nu erai talentat te tortura cu sarcasmul, dacă erai, devenea un înger de răbdare. Era un muzicolog desăvârşit, ceea ce atunci constituia *rarissima avis.* Majoritatea instrumentiştilor aveau ambiţia de a se evidenţia, ceea ce îi făcea să devină virtuoşi ai execuţiilor rapide sau ale *rubato*-urilor. Nimeni astăzi nu mai interpretează în acest fel. Nici nu ar mai putea,

chiar dacă ar dori. Un Rosenthal, un Godowski nu mai revin. Burneau îşi depăşea epoca; şi astăzi mai aud sonate de Haydn şi Mozart interpretate în stilul lui.

Marele lui talent, la acea vreme, mă refer la perioada de dinainte de 1914, era să cânte la clavecin la fel de frumos ca şi la pian, lucru foarte rar atunci. I-am devenit elev exact în perioada în care renunţase la pian pentru clavecin. Clavecinul implică o digitaţie diferită de a pianului. Nu se schimbă uşor.

Profesorul visa o şcoală de interpreţi la clavecin care să înveţe de mici numai acest instrument şi să nu fie ceea ce el numea, *des pianistes en costume de bal masqué.*

La cincisprezece ani am avut ceea ce astăzi se numeşte o depresiune nervoasă. Bruneau îmi pretinsese prea mult. Sportul nu m-a atras. La şcoală eram extern. Aveam timp pentru muzică. La şcoală nu am avut prieteni buni, probabil pentru că mă credeau evreu. Doctorul a spus că va trebui să ies mai mult la aer şi să exersez mai puţin când mă voi însănătoşi. Nu-mi convenea. Într-o zi, tata a venit acasă cu o carte foarte valoroasă despre păsări. Nu cunoşteam nici cele mai obişnuite păsări şi nici nu mă atrăgea ideea. Tata fusese inspirat. Stând culcat în pat şi uitându-mă la pozele încremenite, am început să doresc să văd realitatea vie. Singura realitate care pătrundea atunci în camera mea de bolnav era cântul păsărilor. Am ajuns la păsări prin sunet. Dintr-odată şi ciripitul vrăbiilor era plin de mister, şi cântul păsărilor pe care-l auzisem de mii de ori în grădina noastră din Londra, cânt de sturzi şi de mierle. Acum le auzeam altfel. Mai târziu, în viaţă – *ça sera pour un autre jour* – păsările m-au făcut să trăiesc o experienţă absolut neobişnuită.

Înţelegi ce fel de copil am fost: leneş, singur, da, foarte singur. Un fel de papă-lapte. Nu aveam talent decât la muzică. Eram unicul copil, răsfăţat

de părinţi. Împlinisem cincisprezece ani şi era clar că nu aveam să mă ţin de promisiunea din copilărie. Bruneau şi-a dat primul seama, după aceea eu. Deşi am hotărât amândoi tacit să nu le spunem părinţilor mei, mi-era greu să accept. Este greu la şaisprezece ani să te resemnezi că nu eşti geniu. Atunci eram însă îndrăgostit.

Am văzut-o pe Lily pentru prima dată când avea paisprezece ani, eu având cu un an mai mult, era imediat după depresiunea mea nervoasă. Noi locuiam în St. John's Wood, într-o casă dintr-acelea locuite de negustorii bogaţi. Le ştii, nu? O alee semicirculară, cu portic. În spatele casei exista o grădină lungă la capătul căreia era o mică livadă, vreo şase meri pe rod şi nişte peri. Nu erau îngrijiţi, dar făceau multă verdeaţă. „Casa" mea personală se afla sub un tei. Într-o zi, în iunie, o zi minunată albastră, încinsă, clară, parcă ar fi fost în Grecia, citeam o carte despre viaţa lui Chopin. Mi-amintesc perfect. La vârsta mea îţi aminteşti mai bine ce s-a întâmplat în primii douăzeci de ani decât în cursul următorilor douăzeci şi al următorilor. Citeam şi, bineînţeles, mă credeam Chopin, lângă mine aflându-se cartea cu păsări. Mă aflam în 1910.

Deodată aud un zgomot de cealaltă parte a zidului de cărămidă care separa casa noastră de cea vecină. Ştiind casa pustie, sunt surprins. Şi... apare un cap. Încetişor. Ca un şoricel. Este capul unei fetiţe. Eu fiind pe jumătate ascuns în bordeiul meu, nu mă poate vedea imediat, aşa că am timp să o examinez. Capul apare în soare, o masă de păr blond care cădea pe spate, aşa că nu se vedea tot. Soarele aflat la sud îi transforma părul într-un nor de lumină. Îi văd faţa în umbră, ochii umbriţi şi gura întredeschisă, întrebătoare. Este serioasă, timidă dar hotărâtă. Mă vede. Speriată, stând în plină lumină, mă priveşte pentru o clipă. Se ţine drept ca o pasăre. Mă ridic în uşa bordeiului meu, tot în umbră. Niciunul nu spune nimic, niciunul nu

zâmbeşte. Toate misterele neîntrebate ale pubertăţii plutesc în aer. Nu ştiu de ce nu pot vorbi... apoi o voce o strigă.

Farmecul s-a risipit. Trecutul meu s-a risipit şi el. Există un vers al lui Seferis: „În rodia ruptă în două se află numai stele”. Aşa a fost şi atunci. Ea a dispărut, eu m-am aşezat la loc, dar mi-a fost imposibil să citesc. M-am dus la zidul de lângă casă şi am auzit vocea unui bărbat şi nişte voci argintii de femei care au dispărut după o uşă închisă.

Eram într-o stare morbidă. Acea primă întâlnire, acel misterios, cum să spun, mesaj al luminii ei adresat umbrei mele m-a obsedat săptămâni în şir.

Părinţii ei se mutaseră în casa de alături. Apoi am cunoscut-o. Ceva ne lega. Nu era numai imaginaţia mea, acest sentiment îl avea şi ea, – o legătură indisolubilă despre care nu îndrăzneam să vorbim, dar care ştiam că există.

Din multe puncte de vedere nu era mult diferită de mine. Nici ea nu prea avea prieteni la Londra. Culmea acestei poveşti fantastice este că şi ei îi plăcea muzica. Nu era extraordinar de talentată, dar avea simţ muzical. Tatăl ei era un tip mai special. Irlandez, bogat şi cu pasiune pentru muzică, cânta foarte frumos la flaut. Bineînţeles, că l-a cunoscut pe Bruneau, care venea des la noi, şi prin acesta l-a cunoscut pe Dolmetsch, care i-a arătat un *flaut de orgă,* un alt instrument de care nimeni nu-şi mai amintea. O aud şi acum pe Lily cântând prima partitură solo pe un astfel de instrument făcut de Dolmetsch, pe care i-l cumpărase tatăl ci.

Familiile noastre s-au împrietenit. Eu o acompaniam pe Lily, din când în când interpretam duete. Uneori tatăl ei ni se alătura sau mamele noastre cântau şi ele.

Am descoperit un nou univers muzical: Arbeau, Frescobaldi, Froberger – era momentul când lumea

a descoperit că se făcuse muzică şi înainte de 1700.

Conchis se opri din povestit. Aş fi fumat o ţigară, dar nu voiam să-l distrag de la amintirile vechi. Aşteptând, ţineam ţigara neaprinsă între degete.

— Avea, da, cred, o frumuseţe de Botticelli, părul lung şi blond, ochii cenuşii-violet. Imaginea asta este prea palidă, prerafaelită. Avea ceva ce femeile astăzi nu mai au. Deşi dulce, nu era sentimentală, era pură dar nu naivă. Resimţea orice ironie, orice tachinărie. Când ea tachina, o făcea cu blândeţe, ca o mângâiere. Ţi-o descriu necolorat. Sigur că atunci noi tinerii căutam sufletul mai mult decât trupul. Lily era o fată drăguţă. Sufletul ei însă era *sans pareil.*

Între noi, singurele obstacole care se ridicau erau de ordin moral. Eram asemănători în preocupări şi gusturi. Aveam temperamente diferite. Lily era reţinută, răbdătoare, darnică. Eu eram agitat, capricios şi egoist. Nu ştiu ca ea să fi jignit pe cineva. Eu, când voiam ceva, trebuia să-l am imediat. Lily mă făcea să-mi fie ruşine de mine. Aveam repulsie de sângele meu grecesc, îl simţeam întunecat la culoare. Sânge de negru.

Am început să o doresc fizic în timp ce ea mă iubea sau mă trata ca pe un frate. Ştiam că ne vom căsători, ne-am jurat unul altuia când ca avea doar şaisprezece ani. Nu-mi permitea să o sărut. Nu-ţi poţi imagina ce înseamnă să te afli în preajma unei fete şi să nu ai dreptul să o săruţi. Dorinţele mele erau cuminţi. Nu eram străin de mentalitatea generală cu privire la virtuţile castităţii, dar eu nu eram englez pursânge.

Exista o *Pappous* – bunicul – de fapt unchiul mamei. Devenise cetăţean englez, dar nu a dus anglofilia până la a fi puritan şi nici persoană respectabilă. Nu cred că era un bătrân pornit pe rele. Ce am învăţat de la el m-a corupt cu mult mai puţin decât ideile false pe care le concepeam eu

singur. Cu el vorbeam în greceşte, o limbă, poate ai observat, senzuală, lipsită de eufemisme. Pe ascuns am citit câteva cărţi pe care le-am găsit pe rafturile lui. Am văzut *La Vie Parisienne.* Într-o zi am dat de un pliant cu gravuri deocheate. Aşa am început să am imaginaţie erotică. O Lily sfioasă cu pălărie de pai, cu pălărie pe care ţi-o pot descrie acum ca şi cum aş avea-o în faţă, cu o calotă îmbrăcată în tul ca roua dimineţii... într-o bluză cu mâneci lungi, cu guler înalt, în dungi roz cu alb şi cu fusta dreaptă albastră, alături de care traversam Regent Park în primăvara anului 1914, fetiţa cuprinsă de extaz, în spatele căreia mă aflam la galeria de la Covent Garden în iunie, ce caniculă a fost în vara aceea, gata să leşine de căldură, în timp ce-l asculta pe Şaliapin în *Prinţul Igor,* se transforma în mintea mea într-o tânără prostituată. Credeam că am creat-o pe cea de-a doua Lily pentru că sunt anormal. Mi-era îngrozitor de ruşine de sângele grecesc care-mi curgea în vine şi mă domina. Toate defectele le dădeam pe seama acestui sânge făcând-o pe biata mama să sufere. Familia tatălui meu o umilise destul, nu mai era nevoie ca şi fiul ei să li se alăture.

Atunci mi-era ruşine. Acum sunt mândru că sunt grec şi italian, şi englez, şi chiar celt. O bunică a tatălui meu fusese scoţiană. Eu sunt european. Asta contează pentru mine acum. De dragul lui Lilly, în 1914, doream să fiu englez pe de-a-ntregul.

Mintea cea tânără a Europei secolului douăzeci imagina lucruri cu mult mai monstruoase decât imaginaţia mea de adolescent. Eu aveam optsprezece ani. Războiul a început. Primele zile au fost ireale. Prea mult timp oamenii se bucuraseră de pace şi de abundenţă. În conştiinţa colectivă fiecare dorea o schimbare, o purificare, un holocaust. Pentru noi cei din afara politicii era o problemă de mândrie, de mândrie militară. Treburile urmau, credeam noi, să fie rezolvate de armată şi de invincibila flotă a Maiestăţii Sale. În

lumea mea nu se punea problema, nimeni nu se gândea să plece pe front voluntar. Nici nu mă gândeam că într-o bună zi va trebui să lupt. Moltke, Bülow, Foch, Haig, French – aceste nume nu însemnau nimic. A urmat sinistrul *coup d'archet* de la Mons şi Le Cateau. Asta a fost altceva. Forţa armatei germane, povestirile cumplite despre gărzile prusace, crimele din Belgia. Şocul groaznic provocat de listele victimelor. Kitchener. Armata compusă dintr-un milion de oameni. Apoi, în septembrie, bătălia de pe Marna – ăsta nu mai era şotron. Opt sute de mii – imaginează-ţi-i aliniaţi acolo jos pe malul mării, opt sute de mii de lanterne stinse cu o singură rafală.

A venit luna decembrie. Dispăruseră „pipiţele" şi „fanţii". Într-o seară, tata mi-a spus că nici el nici mama nu mă vor condamna dacă rămân acasă. Eram de puţin timp student la Colegiul Regal de Muzică şi aici, la început, atmosfera a fost ostilă voluntariatului. Războiul nu avea nicio legătură cu arta sau cu artiştii. Ţin minte că Lily discuta cu părinţii mei despre cât era de inuman războiul. Discuţiile tatei cu mine deveniseră încordate. El făcea parte din Comitetul local de necesitate. Într-o seară, în cursul unei cine tăcute, tata ne-a spus, mamei şi mie, că fiul principalului său angajat fusese ucis în luptă. Imediat după aceasta, tata s-a ridicat şi a plecat de la masă. Nu s-au mai făcut comentarii, dar totul era foarte clar.

Într-o zi, puţin după aceasta, mă uitam împreună cu Lily la un contingent de trupe mărşăluind pe străzi. Totul era ud după ploaie, trotuarele luceau. Plecau în Franţa şi cineva de lângă noi ne-a spus că sunt voluntari. Cântau. Le vedeam feţele în lumina galbenă a lămpilor cu gaz. Oamenii din jur aclamau. Mirosea a stofă udă. Toţi, cei care mărşăluiau şi cei care aclamau, erau beţi de exaltare. Pe feţe li se întipărise un rictus de certitudine, o mască medievală. Atunci nu

cunoşteam expresia care se potrivea. Dar era *le consentement frémissant à la guerre.*

„Sunt nebuni”, i-am spus lui Lily. Mi s-a părut că nu m-a auzit, dar după ce au trecut s-a întors către mine şi a spus: „Dacă, eu ar fi să mor mâine, aş fi nebună”. Am rămas încremenit. Am mers către casă fără să mai spunem nimic. Tot drumul Lily a fredonat cântecul zilei. Acum, nu şi atunci, cred că ca cânta fără maliţie:

Te vom săruta, te vom îmbrăţişa
Şi tu sigur vei pleca.

Lângă ea mă simţeam copil. Încă un motiv să-mi blestem sângele de grec. Mă făcuse nu numai uşuratic dar şi laş. Acum, privind în urmă, gândesc tot aşa. Nu eram un laş adevărat, unul care-şi face socoteli, eram destul de grec, destul de inocent să nu-mi dau seama ce legătură aveam eu cu războiul. Sentimentul responsabilităţii sociale nu i-a caracterizat pe greci niciodată.

Când am ajuns, Lily m-a sărutat pe obraji şi a intrat în casă. Am înţeles. Nu mă putea ierta, dar îi era milă de mine. Două nopţi şi o zi am trăit un coşmar. Ziua următoare i-am spus lui Lily că mă înscriu voluntar. I-a pierit sângele din obraji. Apoi, izbucnind în lacrimi, s-a aruncat în braţele mele. Mama a reacţionat la fel, dar numai din durere.

Am fost declarat apt şi acceptat. Eram un erou. Tatăl lui Lily mi-a făcut cadou un pistol vechi. Tata a deschis o sticlă de şampanie. Când m-am dus la mine în cameră, m-am aşezat pe pat ţinând pistolul în mână şi am plâns. Nu de frică. Eram impresionat de nobleţea gestului meu. Era prima oară când mă simţeam membru al unei societăţi. Învinsesem grecul din mine. Eram, în sfârşit, cu totul englez.

M-au băgat în Regimentul 13 Kensington al prinţesei Luisa de puşcaşi londonezi. Aici eram în acelaşi timp un individ care pândea şi unul care

încerca să uite că celălalt pândeşte. Eram instruiţi mai mult cum să murim decât să omorâm. Ne arătau cum să înaintăm în rânduri la o distanţă de doi paşi într-o rafală de două sute cincizeci de gloanţe pe minut. Nemţii şi francezii făceau la fel. Ar fi trebuit să ne opunem, dar nu aveam habar de acţiuni militare. Circula o poveste că voluntarii sunt folosiţi numai în gărzi şi în transmisiuni. Combatanţii erau soldaţii activi şi rezerviştii. Şi ni se mai spunea în fiecare săptămână că războiul costă prea mult pentru ca să dureze mai mult de încă o lună...

L-am auzit cum se mişca în scaun. În tăcerea care a urmat aşteptam să continue. Nu a spus nimic. Stelele luceau în norii de lumină translucidă; dedesubt, terasa era ca o scenă de teatru.

— Un pahar de coniac?

— Sper să continuaţi.

— Hai să bem un pahar de coniac!

Se ridică, aprinse lumânarea şi dispăru.

M-am lăsat pe spate şi am privit stelele. 1953 era la distanţă planetară de 1914. 1914 era o planetă pe aceeaşi orbită cu stelele îndepărtate, aproape invizibile.

Spaţiu infinit, timp nesfârşit.

Am auzit din nou paşii.. Acum veneau către casă. Era acelaşi mers grăbit. Era mult prea cald pentru a umbla în fugă. Persoana dorea să ajungă repede în casă fără să fie văzută. Am sărit rapid la balustradă.

Am ajuns la timp pentru ca să mai văd o siluetă albă urcând treptele la celălalt capăt al casei şi intrând sub colonade. Nu am putut distinge silueta, aveam ochii tulburi de flacăra luminării după ce mă obişnuisem cu întunericul. Nu era Maria, o siluetă albă, vaporoasă, o rochie lungă sau un capot. Mi-a ajuns o clipă să-mi dau seama că era o femeie care sigur nu era bătrână. Aveam chiar o bănuială că face parte din program ca eu să o văd.

Dacă cineva ar fi vrut să intre în casă fără să fie auzit, s-ar fi apropiat fie dintr-o parte, fie din spate şi nu ar fi venit pe aleea de pietriş.

Se auzi mişcare în dormitor şi Conchis apăru în arcada luminată a uşii cu o tavă pe care se aflau o sticlă şi două pahare. Am aşteptat până a aşezat-o lângă lumânare.

— A intrat cineva la parter.

Nu păru mirat. Scoase dopul la sticlă şi turnă coniacul cu grijă.

— Era un bărbat sau o femeie?

— Femeie.

— A! Îmi oferi paharul cu coniac. Este făcut la mânăstirea Arkadion din Creta. Stinse lumânarea şi se întoarse la scaunul lui. Eu am rămas în picioare.

— Aţi spus că locuiţi singur.

— Am spus că vreau ca oamenii de pe insulă să creadă că locuiesc singur.

Tonul sec mă făcu să mă simt naiv. Femeia era iubita lui şi dintr-un motiv oarecare nu voia să o văd sau poate chiar că nu dorea să mă vadă. M-am aşezat la locul meu în şezlong.

— Sunt indiscret. Mă scuzaţi.

— Nu indiscret, poate lipsit de imaginaţie.

— M-am gândit că este aranjat în aşa fel încât să observ ceea ce nu am voie să văd.

— Nu depinde de noi să observăm, Nicholas. De noi depinde explicaţia.

— Aşa este.

— Ai răbdare!

— Îmi pare rău.

— Îţi place coniacul?

— Foarte mult.

— Mi-aduce aminte de Armagnac. Hai, vrei să continui?

Când reîncepu să povestească, aveam în nări mirosul aerului de noapte. Sub picioare simţeam podeaua dură din ciment, am atins cu mâna o cretă care se afla în buzunar. Ridicându-mi picioarele de

la sol şi rezemându-mă pe spate, am avut impresia că ceva încerca să se insinueze între mine şi realitate.

19

M-AM TREZIT ÎN FRANŢA DUPĂ PUŢIN MAI MULT DE şase săptămâni de la înrolarea mea. Mânuiam puşca neîndemânatic. Nu eram în stare nici măcar să înfig baioneta cu convingere în efigia Kaiserului Bill. Eram considerat „isteţ” şi au descoperit că eram un bun alergător. M-au făcut „curier”, ceva care însemna să servesc un ofiţer, am uitat termenul.

— Ordonanţă.

— Da. Comandantul companiei din timpul instrucţiei era un ofiţer activ de vreo treizeci de ani, căpitanul Montague. Îşi rupsese piciorul cu puţin înainte şi fusese inapt de serviciul activ până atunci. O faţă palidă fosforescentă, elegantă. Mustaţă delicată, galantă. Deţinea recordul prostiei. M-a învăţat însă foarte multe lucruri.

Înainte de sfârşitul instrucţiei, el a căpătat o misiune într-un port francez. Chiar în ziua aceea, mi-a comunicat, cu aerul că mi-ar fi oferit un cadou, că ar putea să mişte nişte sfori ca să mă ia cu el. Numai un om fără discernământ ca el nu-şi putea da seama cât de mincinos era entuziasmul meu. Ghinionul meu să mă aleagă tocmai pe mine.

Mintea lui nu funcţiona decât într-o singură direcţie. Pentru el era o *offensive à outrance*, atacul prelungit, marea contribuţie a generalului Foch la propăşirea rasei umane. „Forţa de şoc stă în mase, spunea el, forţa maselor este entuziasmul, şi forţa entuziasmului este morala. Morală puternică, entuziasm puternic, lovitură puternică. Victorie. Un pumn în masă: «Victorie!»„

Ne-a făcut pe toţi s-o învăţăm pe dinafară. La exerciţiile cu baioneta: Victorieee! Biet imbecil!

Am mai stat două zile cu părinţii mei şi cu Lily. Ne-am jurat unul celuilalt dragoste eternă. Ideea

sacrificiului eroic o contaminase pe ea, ca şi pe tata. Mama nu a spus nimic, doar un proverb grecesc: „Mortul nu poate să fie curajos”. Mai târziu mi l-am amintit.

Am plecat direct pe front. Un comandant de companie murise de pneumonie, şi Montague i-a luat locul. Era la începutul lui 1915. Era ploaie şi lapoviţă fără încetare. Aşteptam ore lungi în trenuri staţionate pe linii secundare, în oraşe cenuşii sub ploaia cenuşie. Recunoşteai trupele care trecuseră prin război.

Cei care cântau în drumul spre moarte, recruţii proaspeţi, erau fraierii războiului romantic. Ceilalţi erau fraierii care cunoscuseră războiul real, dansaseră *Totentanz.* Ca şi acei jalnici jucători de cărţi de cazinou, care ştiau că până la urmă tot roata câştigă. Dar nu aveau puterea de a se smulge.

Câteva zile le-am petrecut în manevre. Apoi, într-o zi, Montague s-a adresat companiei. Plecam în luptă, un nou fel de luptă care ne va aduce victorie, ne va conduce la Berlin într-o lună. În noaptea următoare trenul s-a pornit. Trenul s-a oprit undeva în mijlocul unei câmpii vaste şi am pornit-o în marş înspre est. În întuneric se distingeau tranşee şi sălcii. Burniţa fără încetare. De-a lungul coloanei se răspândi vestea că urma să atacăm un loc denumit Neuve Chapelle şi că nemţii aveau să fie înzestraţi cu o armă nouă: un tun uriaş. Un atac în masă al noilor avioane.

Am cotit într-un câmp de noroi adânc, şi coloana s-a îndreptat spre nişte ferme. Două ore de odihnă înainte de a lua poziţia de atac. Nu cred că a dormit vreunul din noi. Era foarte frig şi era interzis să facem foc. Eul meu începuse să se manifeste. Mi se făcuse frică. Mi-am spus că dacă era să-mi fie frică trebuia să fi ştiut înainte. Aşa am vrut eu. Aşa ne corupe războiul. Ne exploatează orgoliul în sistemul propriei libertăţi de opţiune.

Înainte de răsăritul soarelui am avansat încet, în şir indian spre poziţiile de asalt. L-am auzit pe

Montague vorbind cu un ofiţer din statul major. Întreaga Armată Întâi a lui Haig era angajată în luptă, iar cea de a Doua, gata să intre şi ea. M-a cuprins un sentiment de linişte aflând numărul combatanţilor. Am intrat în tranşee. Tranşee infernale cu miros de urină. Primele obuze au căzut în preajma noastră. Eram atât de copil încât, deşi fusesem, se zicem, instruit, avusesem parte de propagandă, nu credeam că cineva chiar voia să mă omoare. Ni s-a spus să ne oprim şi să rămânem după parapet. Obuzele şuierau, fluierau, explodau. Apoi linişte. Apoi o ploaie de bulgări de pământ. Tremurând, m-am trezit din somn la realitate.

Cred că primul lucru pe care l-am înţeles a fost sentimentul de izolare. Starea de război nu izolează, aduce oamenii la un loc. Dar câmpul de bătaie este cu totul altceva. Aici apare adevăratul duşman: moartea. Nu m-a mai încurajat numărul luptătorilor. Am văzut numai pe Thanatos, propria mea moarte. O vedeam în proprii mei camarazi, în Montague ca şi în nemţii invizibili.

Ce nebunie, Nicholas, mii de oameni, englezi, scoţieni, indieni, francezi, germani stau în gropi de pământ într-o zi de martie – la ce bun? Dacă există iad, acesta este iadul. Fără flăcări, fără furci, este locul fără raţiune, cum era Neuve Chapelle în acea zi.

O lumină ezitantă apăru pe cer la răsărit. Burniţa a încetat. Trilul unei păsări se auzi din afara tranşeelor. Am recunoscut ciripitul vrăbiei, ultimul glas din lumea cealaltă. Ne-am mai deplasat o porţiune şi am intrat în tranşeele de atac. Brigada noastră de puşcaşi trebuia să constituie al doilea val de asalt.

Tranşeele germane erau la mai puţin de două sute de metri. Montague se uită la ceas. Ridică o mână. Linişte completă. Mâna se lăsă în jos. Zece secunde nu s-a întâmplat nimic. Apoi, din spatele nostru, s-a pornit o canonadă imensă de o mie de tobe. Întregul pământ din faţa noastră a explodat.

Toţi se aflau la pământ. Se cutremura pământul şi cerul, şi creierii noştri, şi totul. Nu-ţi poţi imagina acel prim minut de bombardament. A fost primul baraj masiv de artilerie din timpul războiului, cel mai cumplit.

Un mesager a venit alergând prin tranşee la avanposturi. Era mânjit de sânge pe faţă şi pe uniformă. Montague l-a întrebat dacă este rănit. Spunea că cei din avanposturi se aflaseră atât de aproape de tranşeele germane, încât fuseseră împroşcaţi de acolo cu sânge. Erau atât de aproape. Dacă ar fi putut măcar uita cât sunt de aproape...

După o jumătate de oră, tirul de baraj se îndreptă spre sat. Montague, uitându-se prin periscop, strigă: „I-a luat dracu!” şi apoi: „Friţii sunt la pământ!” Sări pe parapet şi ne făcu semn celor din jurul lui să ne uităm peste tranşee. Cam la o sută de metri în faţă, un rând lung de oameni îşi trăgeau picioarele prin pământul hârtopit îndreptându-se spre un pâlc de copaci distruşi şi câteva ziduri dărâmate. Izolat, s-au mai tras câteva focuri. Un om căzu la pământ. Apoi se ridică continuându-şi fuga. Se împiedicase numai. Oamenii din jurul meu au început să strige. Când şirul a ajuns la primele case, li s-a răspuns cu urale. O lumină roşie ţâşni în sus, după care noi am primit ordin să pornim. Avansarea era anevoioasă şi pe măsură ce înaintam groaza lua locul fricii. Nu au tras niciun foc spre noi. Pământul arăta cumplit.

Lucruri care nu mai aveau nume, roz, albe, roşii, cuprinse în noroi, de care atârnau zdrenţe cenuşii sau kaki. Am trecut de avanposturi în zona nimănui. Când am ajuns la tranşeele germane, nu era nimic de văzut. Totul fusese spulberat sau îngropat. Ne-am oprit aici pentru un moment, aşezându-ne în gropi în bună pace. În nord focul era intens. Un regiment scoţian fusese prins în reţelele de sârmă ghimpată. În douăzeci de minute au pierdut toţi ofiţerii cu o singură excepţie. Patru cincimi din oamenii lor au murit.

Dintre ruinele caselor din faţă au apărut câteva siluete cu mâinile ridicate. Unii erau susţinuţi ca să poată merge. Erau primii prizonieri. Mulţi erau galbeni de lidită. Oameni galbeni în perdeaua albă de lumină. Unul, venind drept către mine, ţinându-şi capul într-o parte şi bălăbănindu-se ca în vis, căzu drept într-o groapă adâncă. Imediat a reapărut ţinându-se pe marginea gropii şi, ridicându-se încet în picioare, porni mai departe bălăbănindu-se. Unii prizonieri veneau plângând. Unul vomită sânge în faţa noastră şi se prăbuşi.

Apoi am alergat înspre sat. Am ajuns la ceea ce cândva fusese o stradă. Acum era dezolant. Moloz, fragmente de ziduri, grinzi rupte, lidită galbenă împroşcată pretutindeni. Burniţa care începuse iar să cadă făcea să lucească pietrele şi pielea de pe cadavre. Mulţi nemţi fuseseră prinşi în case. În zece minute am văzut în rezumat ce înseamnă un carnagiu. Sânge, răni deschise, carne străpunsă de oase, miros de intestine revărsate. Îţi povestesc asta pentru că a avut asupra mea, un băiat care nu văzuse niciun cadavru până atunci, un efect neprevăzut. Nici nu mi s-a făcut rău, nici nu mi s-a făcut frică. Multora li s-a făcut rău. Mie nu. M-am convins de faptul că nu exista nicio justificare pentru ce vedeam. Ar fi fost de mii de ori mai bine ca Anglia să fie o colonie prusacă. Citeşti în cărţi că asemenea momente trezesc dorinţa demenţială de a ucide la rândul tău. Cu mine s-a produs contrariul. M-a cuprins dorinţa dementă de a nu fi ucis.

Conchis se ridică în picioare.

— Vreau să te supun la un lest.

— Un test?

S-a dus în dormitor şi s-a întors imediat cu lampa de gaz care fusese pe masă în timpul cinei. În cercul de lumină a aşezat un zar, un pahar, o farfurie şi o cutie cu pastile. Îl vedeam, de cealaltă parte a mesei, privindu-mă cu ochi severi.

— O să-ţi explic de ce oamenii se duc în război. De ce omenirea, de când se ştie, a făcut război. Nu din raţiuni politice sau sociale. Nu ţările fac război ci indivizii. E ca şi sarea. După ce ai fost în război ai sare pentru toată viaţa, înţelegi?

— Sigur că înţeleg.

— În republica mea utopică aş simplifica lucrurile. Toţi tinerii de douăzeci şi unu de ani ar urma să treacă printr-un test. Acesta ar avea loc într-un spital unde fiecare aruncă zarurile. Din şase alternative, una ar condamna la moarte. Cel care ar nimeri-o pe aceasta ar fi omorât fără chinuri, fără bestialitate. Ar scuti priviri inocente de orori. Cu o singură aruncătură de zar.

— O metodă avansată în comparaţie cu războiul.

— Crezi?

— Sigur că da.

— Eşti sigur?

— Dacă s-ar putea face.

— Spuneai că nu ai văzut nicio luptă în timpul ultimului război.

— Aşa este.

A răsturnat din cutia de pastile, de necrezut, şase molari imenşi, gălbui, doi sau trei erau plombaţi.

— Aceştia se dădeau spionilor ambelor armate în timpul celui de-al doilea război pentru a recurge: la ei dacă ajungeau să fie interogaţi. Aşeză un molar pe farfurioară apoi, cu o lovitură nu prea puternică, îl sparse cu paharul de zaruri. S-a spart ca o bomboană de ciocolată cu lichior. Mirosul lichidului care s-a răspândit era de migdale amare, acru şi înspăimântător. Cu o mişcare grăbită îndepărtă farfurioara ţinând-o cu braţul întins, la colţul terasei şi se întoarse.

— Otravă?

— Da. Acid cianhidric. Luă zarul în mână şi-mi arătă cele şase faţete.

Am zâmbit.

— Vreţi să încerc?.

— Îţi ofer experienţa unui întreg război într-o secundă.

— Şi dacă nu vreau?

— Gândeşte-te. Peste un minut ai putea spune: Am riscat să mor. Am jucat pe viaţă şi am câştigat viaţa. Este un sentiment minunat să supravieţuieşti.

— Şi ce o să faceţi cu un cadavru? Eu încă zâmbeam, dar nu ţinea.

— Nicio problemă. O să demonstrez foarte simplu că a fost suicid. Se uita la mine cu o privire care trecea prin mine ca tridentul prin peşte. În nouăzeci şi nouă de cazuri din o sută aş fi ştiut că este o glumă, dar cu el era altceva. M-a cuprins o stare de nervozitate pe care nu mi-o puteam stăpâni.

— Ruleta rusă.

— Mai sigur. Pilulele îşi fac efectul în câteva secunde.

— Nu vreau să încerc.

— Atunci, dragul meu prieten, eşti un laş. S-a rezemat pe spate şi m-a privit.

— Am înţeles că vitejii sunt nişte smintiţi.

— Pentru că aruncă zarurile întruna. Un tânăr care nu-şi riscă viaţa nici măcar o dată este şi smintit şi laş.

— Predecesorii mei au avut şi ei parte de asta?

— John Leverrier nu a fost nici smintit, nici laş. Nici Mitford nu a fost laş.

Mă prinsese. Era absurd, dar nu suportam ideea de a fi categorisit după refuz. Am întins mâna să iau paharul de zaruri.

— Stai. Se lăsă în faţă şi mă apucă de încheietura mâinii, apoi aşeză un molar lângă mine. Nu mă joc de-a hai să ne facem. Trebuie să juri că dacă pici pe şase iei otrava. Expresia figurii lui era gravă. În acel moment voiam să merg până la capăt, să înghit otrava.

— Jur.

— Pe tot ce ai mai sfânt.

Am ezitat, am ridicat din umeri, apoi am spus:

— Pe tot ce am mai sfânt.

Mi-a întins zarul şi l-a aruncat în pahar. L-am luat, l-am scuturat timid şi repede şi l-am răsturnat. Zarul se rostogoli pe pânză, lovi marginea de alamă a lămpii, se mai rostogoli o dată, ezită, se opri. Şase.

Conchis, nemişcat, mă urmărea cu privirea. În clipa aceea mi-am dat seama că niciodată, în vecii vecilor, nu voi înghiţi otrava. Nu puteam să-mi ridic ochii către el. Cred că au trecut cincisprezece secunde. Apoi am zâmbit, m-am uitat la el şi am făcut din cap semn că nu. A întins mâna cu ochii spre mine, a luat molarul pe care-l pusese lângă mine, l-a pus în gură şi a înghiţit lichidul. M-am înroşit. Uitându-se la mine a întins mâna, a pus zarul în pahar şi l-a aruncat. Şase. L-a aruncat încă o dată. Şase. Apoi a scuipat coaja de molar.

— Decizia mea luată acum 40 de ani la Neuve Chapelle a fost la fel ca şi a ta. Ai făcut ceea ce trebuie să facă un om inteligent. Te felicit!

— Şi cu republica perfectă cum rămâne?

— Utopii. Nebunia de a căuta moartea este cea mai mare perversitate. Venim din noapte, plecăm în noapte. Ce rost are să trăim în noapte?.

— Zarul era trucat.

— Patriotismul, propaganda, onoarea profesională, *esprit de corps* – astea ce sunt? Zaruri trucate. Dar există o mică diferenţă, Nicholas. Pe masa cealaltă zarurile sunt reale. Nu zeamă dulce în plastic colorat. Şi aşeză ceilalţi molari la loc.

— Şi cum au reacţionat ceilalţi doi?

Zâmbi.

— Un alt sistem pe care societatea îl aplică pentru a controla hazardul şi pentru a opri sclavii de a se folosi de libertatea de opţiune este să le spună că trecutul era mai nobil decât prezentul. John Leverrier era catolic şi mai deştept decât tine. A refuzat chiar şi tentaţia.

— Şi Mitford?

— Nu-mi place să predic în pustiu.

Mă mai privi serios câteva clipe ca să verifice dacă am înţeles complimentul indirect, şi ca să nu-l continue stinse lampa.

Mă aflam într-un întuneric mai mult decât literal. Vagul pretext în virtutea căruia eram pur şi simplu musafirul lui dispăruse. Era clar că nu o făcea pentru prima dată. Ororile de la Neuve Chapelle erau îndeajuns de convingătoare din felul în care le povestea, dar deveneau artificiale în sistemul de a le repeta. Realitatea vie a faptelor devenea tehnică, realism obţinut în timpul repetiţiilor. Parcă era un vânzător care cu bună-ştiinţă şi conştiinţă îţi arată că un obiect este de mâna a doua argumentând că este de mâna întâi: un afront la adresa tuturor evidenţelor. Nu aveam voie să cred în aparenţe, dar de ce? De ce? De ce?

Conchis reluase între timp firul; iar eu mă pregăteam din nou să zbor spre plasa pe care mi-o ţesea.

20

ŞASE ORE DIN MIEZUL ACELEI ZILE LE-AM petrecut aşteptând. Germanii mai trăgeau rar câte un foc. Pe ei îi puseseră la pământ bombardamentele. Era evident că ar fi trebuit să atacăm imediat. Numai un general de excepţie ca Napoleon vede ceea ce este evident.

Pe la ora trei au venit întăriri şi ni s-a spus că se pregătea un atac asupra coamei Aubers. Noi formam linia întâi. Înainte de ora trei ne-am pus baionetele la armă. Eu, ca de obicei, mă aflam alături de căpitanul Montague. El ştia despre sine un singur lucru, că era neînfricat, pregătit să înghită cianura. Controla rândurile de soldaţi din dreptul lui. Crezând că nu are nevoie de periscop, scruta cu privirea orizontul peste parapet. Nemţii stăteau în continuare muţi.

Am pornit înainte. Montague împreună cu sergentul major strigau întruna ca să ne ţină în rând. Trebuia să traversăm un câmp brăzdat şi găurit de cratere până la un pâlc de plopi, după care mai traversam un câmp ceva mai mic, dincolo de care se afla obiectivul nostru, un pod. Parcurseserăm, cred, jumătate din distanţă când am rupt rândurile în pas alergător şi câţiva au început să strige. Se pare că nemţii renunţaseră să mai tragă. Montague strigă triumfător: „Înainte, flăcăi! Victorieee!”

Astea i-au fost ultimele cuvinte. Fusese o capcană. Cinci sau şase mitraliere ne-au secerat ca pe iarbă. Montague s-a răsucit şi a căzut la picioarele mele. Zăcea pe spate cu singurul ochi care-i rămăsese fixat spre mine. M-am prăbuşit lângă el, urinam, ştiind că în clipa următoare voi fi mort.

Câţiva, orbeşte, au început să tragă şi ei. Sergentul major s-a apropiat de mine. Nu ştiu de ce a început să târască trupul lui Montague în spate. Fără multă forţă, am încercat să-l ajut. Am alunecat într-un crater mai mic. În spate, craniul lui Montague explodase, dar pe faţă i se întipărise un rânjet tâmp, parcă ar fi râs în somn cu gura deschisă. Nu o să-i uit niciodată faţa. Ultimul zâmbet al unei trepte în evoluţia omului.

Focul a încetat. Ca o turmă speriată, supravieţuitorii au luat-o la fugă spre sat. Şi eu. Pierdusem chiar şi voinţa de a fi laş. Mulţi au fost împuşcaţi atunci din spate. Eu am fost unul dintre puţinii care au ajuns înapoi la tranşeele de la care porniserăm fără să fiu rănit – eram viu. Nici nu am ajuns bine că artileria a reînceput. Erau ai noştri. Din cauza vremii şi a lipsei de vizibilitate artileria trăgea orbeşte sau, poate, în virtutea unui plan stabilit cu mult timp înainte. Asemenea ironii nu sunt efecte întâmplătoare ale războiului. Ele sunt tipice.

Comanda o preluase un locotenent rănit. Se afla lângă mine, chircit, cu o rană imensă în obraz. Ochii îi ardeau sumbru. Nu mai era englezul frumuşel şi fălos, era un animal neolitic. Se simţea prins în capcană, furibund şi neînţelegând nimic. Probabil că aşa eram toţi. Pe măsură ce constatăm că suntem vii ni se părea mai puţin real.

Au venit alte trupe şi un colonel. Coama Aubers trebuia capturată. Până la căderea nopţii noi urma să capturăm podul. Eu însă avusesem timp să mă gândesc.

Vedeam în acest cataclism pedeapsa pentru crime barbare săvârşite de civilizaţie, o îngrozitoare minciună a omenirii. Cunoşteam prea puţin istorie sau ştiinţă pentru ca să ştiu exact pentru ce. Acuma ştiu că era faptul că noi credeam că servim unui scop, că facem parte dintr-un plan, că totul se va sfârşi cu bine-pentru că undeva sus toate lucrurile erau bine judecate. Nu există niciun

plan, totul este hazard. Ca să ne salvăm trebuie să contăm numai pe noi înşine.

Conchis s-a oprit; îi distingeam faţa. Privea marea ca şi cum acolo, în faţa ochilor, se afla Neuve Chapelle, mocirlă cenuşie, iad.

— Am atacat din nou. Aş fi vrut să nu ascult ordinele, să rămân în tranşee. Dar laşii erau trataţi ca dezertori şi împuşcaţi. La ordin, am ieşit din tranşee odată cu ceilalţi. Un sergent a ţipat la noi să alergăm. S-a întâmplat acelaşi lucru ca şi prima dată. Nemţii au tras foarte puţin ca să momească. Ştiam acum că nişte ochi stau ţintă pe mitralieră. Singura mea speranţă era ca aceştia să fie ochi de adevăraţi germani. Oameni cu metodă care să deschidă focul exact în acelaşi punct ca şi prima dată.

Ajunseserăm cam la cincisprezece metri de punctul respectiv. Două sau trei gloanţe au ricoşat aproape de mine. Am dus mâna la inimă, am aruncat puşca, m-am împiedicat. În faţa mea văzusem un crater vechi de obuz. Am sărit, am căzut şi m-am rostogolit înăuntru. Am auzit îndemnul: „Tot înainte!” Mă aflam cu picioarele într-o băltoacă şi aşteptam. Câteva secunde mai târziu, moartea s-a dezlănţuit aşa cum m-am aşteptat. A mai sărit unul în crater. Era catolic după bâlbâiala neîntreruptă de *Ave.* Am mai auzit o mişcare şi l-am văzut pornind mai departe printre bulgări de noroi. Mi-am tras picioarele din apă. Nu am deschis ochii decât atunci când focul a încetat.

Nu eram singur în craterul acela. O masă cenuşie zăcea în faţa mea, jumătate în apă, jumătate afară. Cadavrul unui neamţ mort de mult, pe jumătate mâncat de şobolani. Avea pântecul spintecat şi zăcea ca o femeie cu un copil născut mort alături. Să nu mai spun ce miros exala. Am stat în crater toată noaptea. Mă obişnuisem cu duhoarea. Se făcuse frig şi aveam senzaţia de febră. Hotărâsem să nu mă mişc înainte de sfârşitul bătăliei. Eram fără ruşine. Speram chiar ca

germanii să depăşească poziţiile noastre ca eu să mă pot preda.

Febră. Ceea ce eu credeam că este febră era focul vieţii, pasiunea de a trăi. Acum ştiu. Un *delirium vivens.* Nu vreau să mă apăr. Tot ce este delir este mai mult sau mai puţin antisocial, spun eu din punct de vedere clinic, nu filozofic. În noaptea aceea am retrăit în amintire toate senzaţiile mele fizice din trecut. Aceste amintiri, poate ale lucrurilor celor mai simple şi lipsite de sublim, un pahar cu apă, mirosul şuncii prăjite depăşeau sau cel puţin erau egale cu amintiri care evocau momente de artă, cea mai nobilă muzică, chiar cele mai tandre clipe împreună cu Lily. Experienţa mea a fost complet inversul a ceea ce metafizicienii germani şi francezi ai secolului nostru ne-au asigurat: că tot ceea ce este un „alt" este ostil individului. Mie tot ceea ce era un „alt" mi se părea o minune. Chiar şi cadavrul, chiar şi chiţăitul şobolanilor. Şansa experienţei, fie ea de frig, de foame, de greaţă era un miracol. Imaginează-ţi momentul în care ai descoperi că ai un al şaselea simţ, până atunci nebănuit – ceva ce nu include văzul, pipăitul – cele cinci simţuri cunoscute! Un simţ mai adânc din care celelalte se trag. Cuvântul „a fi" nu în sens pasiv şi descriptiv, ci activ... aproape imperativ.

Înainte ca noaptea să se fi scurs am ştiut că fusesem, în termenii credincioşilor, convertit. Într-adevăr lumina pogorâse de sus, pentru că fusese o noapte cu obuze, cu stele. Nu aveam sentimentul lui Dumnezeu. Trăisem în noaptea aceea o întreagă viaţă.

S-a mai oprit o clipă. Aş fi vrut să mai fie cineva alături de mine, o Alison, un prieten care să se bucure, să împărtăşească cu mine întunecimea plină de viaţă, stelele, terasa, vocea care povestea. Pentru asta ar fi trebuit să fi trăit în ultimele luni cu mine în Phraxos. Pasiunea de a trăi: mi-am iertat eşecul de a nu mă fi omorât.

— Încerc să-ţi descriu ce mi s-a întâmplat, ce eram. Nu ce ar fi trebuit să fiu. Nu binele şi răul în termenii pe care conştiinţa îi judecă. Te rog să nu uiţi asta!

Înainte de ivirea zorilor, a început încă un bombardament german. Au atacat cum s-a făcut lumină, generalii lor repetând greşeala alor noştri de cu o zi înainte. Au suferit pierderi şi mai mari decât ale noastre. Au trecut pe lângă craterul în care mă aflam până la tranşeele din care plecaserăm, dar au fost imediat respinşi. În tot acest timp eu am auzit tot zgomotul şi am simţit la un moment dat piciorul unui soldat german care a călcat pe umărul meu ca să poată trage cu puşca.

Se făcu iar noapte. Luptele se dădeau în sud şi sectorul nostru era liniştit. Bătălia se terminase. Pierderile noastre se ridicaseră la treisprezece mii de morţi. Treisprezece mii de minţi, de amintiri, de iubiri, de senzaţii, de lumi, de universuri – căci mintea omului cuprinde mai mult decât universul însuşi, totul pentru câteva sute de metri de mocirlă inutilă.

La miezul nopţii m-am târât pe burtă până în sat. Mi-era frică să nu fiu împuşcat pe la spate de vreo santinelă speriată. Locul era populat cu cadavre. Mă aflam într-un deşert al morţii. Am luat-o printr-o tranşee de comunicaţie, tot printre tăcerile cadavrelor. La o oarecare distanţă, am auzit nişte oameni vorbind englezeşte şi am strigat. Era un grup de brancardieri care mai treceau o dată să se asigure că nu rămăseseră pe câmp decât morţii. Le-am spus că am fost aruncat la pământ de suflul unui obuz.

M-au crezut. Se întâmplaseră şi lucruri cu mult mai curioase. Am aflat de la ei unde se afla restul batalionului meu. Nu aveam niciun plan, nimic în afară de instinctul copilului de a se duce acasă. Dar cum spun spaniolii, omul care se îneacă învaţă să înoate. Ştiam că pe listele oficiale sunt trecut decedat, că dacă dispar nimeni nu mă caută. La

răsăritul soarelui eram la douăzeci de kilometri în spatele liniilor. Aveam ceva bani şi franceza a fost întotdeauna *lingua franca* a familiei mele. A doua zi, nişte ţărani m-au adăpostit şi m-au hrănit. În noaptea următoare am mers mai departe peste lanuri, tot spre apus, peste Artois spre Boulogne.

Călătorind astfel, am ajuns acolo după o săptămână, ca şi emigranţii din 1789. Era plin de soldaţi şi poliţie militară. Eu eram în pragul disperării. Nu se putea, bineînţeles, să urci pe un vapor cu trupe care se întorceau în ţară. M-am gândit să mă prezint la punctul de îmbarcare şi să spun că mi s-au şterpelit actele, dar mi-a lipsit îndrăzneala. Soarta mi-a fost favorabilă. Mi-a creat ocazia să şterpelesc eu. Am întâlnit un soldat din compania mare care era beat criţă, căruia i-am mai dat să bea şi am luat vaporul cu băieţi în permisie, în timp ce el, bietul, sforăia într-o cameră deasupra unui *estaminet* de lângă gară.

Atunci au început adevăratele mele necazuri. Cred însă că am vorbit destul.

21

NU SE AUZEA NIMIC, DOAR ŢÎRÎITUL GREIERILOR, şi sus deasupra noastră o pasăre de noapte trimitea un strigăt ancestral spre stele.

— Ce s-a întâmplat când aţi ajuns acasă?

— Este târziu.

— Dar...

— Mâine.

Aprinse lampa din nou, potrivi fitilul şi se îndreptă din spate cu privirea spre mine.

— Nu ai un sentiment de ruşine să fii musafirul unui trădător de patrie?

— Care nu a trădat rasa umană.

Ne-am îndreptat spre ferestrele dormitorului.

— Rasa umană nu contează. Să nu-ţi trădezi propria persoană.

— Dar nici Hitler nu şi-a trădat propria persoană.

Se întoarse spre mine.

— Ai dreptate. El nu. Dar milioane de germani şi-au trădat propria persoană. Asta a fost tragedia. Nu că un om a avut curajul de a fi ticălos, dar că milioane de oameni nu au avut curajul de a fi buni.

Mă conduse spre camera mea şi-mi aprinse lampa.

— Noapte bună, Nicholas.

— Noapte bună.

Ridică mâna oprindu-mă să mai spun mulţumesc. Plecă.

Când am revenit din baie, m-am uitat la ceas. Era unu fără un sfert. M-am dezbrăcat şi am stins lampa, apoi m-am oprit o clipă în faţa ferestrei deschise. Se simţea un vag miros de canal în aerul nemişcat, probabil de la vreo hazna. M-am aşezat în pat şi m-am culcat gândindu-mă la Conchis.

Nu-l puteam prinde, toate raţionamentele mele se terminau într-un paradox. Dacă într-un fel ceea ce povestise îl făcea mai uman, mai supus greşelii decât îl văzusem până acum, ştiam că nu era prima dată când o spunea. Sinceritatea premeditată, calculată nu se compară cu spontaneitatea haotică. Obiectivitatea lui avea o dimensiune în plus, fatală, care semăna cu cea a romancierului faţă în faţă cu personajul, şi nu a bătrânului care-şi rememorează trecutul. Ceea ce intenţiona să fie autobiografie era de fapt biografie, era o lecţie deghizată sub forma confesiunii. Nu eram atât de orb încât să nu înţeleg morala. Dar cum putea oare face asemenea calcule când de fapt nu mă cunoştea? Şi de ce?

Şi ce era cu paşii, apoi foarte multe imagini şi incidente nu se legau, fotografia de pe vitrina cu bizarerii, priviri piezişe, Alison, o fetiţă cu numele Lily ivindu-se în plin soare.

Eram gata să adorm.

A început, vag, halucinant, indefinit. Am crezut că vine de la un gramofon din camera lui Conchis. M-am ridicat în pat, am pus urechea la perete, am ascultat. Am sărit din pat şi am ascultat. Se strecura de afară, de undeva din nord, dinspre dealuri – de la o distanţă de vreo doi kilometri. În jur nicio lumină, nimic decât greierii din grădină. Se auzea slab, abia perceptibil, aproape ca în imaginaţie sunetul surd al unui cor bărbătesc. Mi-am zis: pescari. Ce să caute pe deal? Ciobani. Ei nu se adună în grup.

Parcă se auzea mai clar, adus de o pală de vânt – dar nu era vânt. Mai intens, apoi mai slab. O clipă, de necrezut, mi s-a părut că recunosc melodia. Dispăru aproape de tot în tăcerea care mă înconjura.

Apoi, mai mult decât straniu, impresionant, sunetul s-a amplificat şi am recunoscut melodia: „Tipperary”. Din cauza distanţei sau a înregistrării, trebuia să fi fost o placă pusă special la turaţie

redusă; mi se părea că şi sunetul este modificat; melodia venea încet şi estompat ca în vis, parcă parcursese toată distanţa nopţii de la stele până la mine.

M-am dus la uşă şi am deschis-o. Bănuiam că gramofonul trebuie să fie în camera lui Conchis. Probabil că sunetul fusese transmis printr-un megafon sau mai multe, plasate pe deal, asta era probabil în cămăruţă, un generator, cablu. În casă era linişte absolută. Am închis uşa şi m-am sprijinit cu spatele de ea. Vocile, cântecul s-au pierdut uşor în noapte, în pădurea de pini, pe deasupra casei şi în mare.

Am zâmbit. Era caraghios, absurd, emoţionant, poetic aş spune. Ziceam că trebuie să fie o farsă pusă la cale de Conchis special pentru mine, un test subtil pentru ca să-mi verifice simţul umorului, tactul, inteligenţa. Ce rost avea să dau buzna să văd cum a realizat-o? O să văd dimineaţa. Pentru moment trebuia să-mi producă plăcere. M-am întors la fereastră.

Vocile abia se mai auzeau, slab; dar altceva mi-a atras atenţia. Mirosul de canal pe care-l simţeam mai devreme devenise acum penetrant. O duhoare infernală infectase aerul fără urmă de briză, un miros atroce de carne în putrefacţie şi excremente, atât de respingător că mi-am ţinut nasul ca să respir pe gură.

Sub camera mea era o trecere îngustă între cele două case, cea în care mă aflam eu şi cea mică. M-am aplecat având impresia că mirosul venea de acolo. Mirosul era legat de cântec. Mi-a venit în minte cadavrul din craterul de obuz. Nu am văzut însă nimic anormal, nicio mişcare.

Sunetul a dispărut complet. După câteva minute s-a atenuat şi mirosul. Am stat cu urechile încordate cam un sfert de oră, aşteptam o mişcare. Nu am mai auzit nimic. Nici, în casă nu se mişca nimic. Greierii îşi vedeau de ale lor, stelele pulsau, experienţa trecuse. Am mirosit aerul din dreptul

ferestrei. Duhoarea se mai simţea, dar mirosul sănătos al pinilor şi al mării predomina.

Am mai stat în pat treaz încă o oră ca după un vis. Nu mi s-a mai întâmplat nimic. Toate ipotezele erau aiurea, lipsite de temei.

Intrasem în teritoriul lui Conchis.

22

CINEVA BĂTEA LA UŞA. PRIN AERUL UMBRIT din dreptul ferestrei se vedea cerul albastru încins. O muscă se urca pe pereţi deasupra patului. M-am uitat la ceas. Era zece şi jumătate. M-am dus la uşă. Am auzit târşitul papucilor Mariei coborând scările.

În lumina orbitoare, în vacarmul greierilor, întâmplările din timpul nopţii păreau de roman, parcă aş fi fost uşor drogat. Capul îmi era limpede. M-am îmbrăcat, m-am bărbierit şi am coborât la masă sub colonadă. Maria, taciturnă, a apărut cu cafeaua.

— *O kyrios*? am întrebat.

— *Ephage. Eine epano.* A mâncat, este sus în cameră. Ca toţi cei din sat, nu încerca să vorbească mai coerent nici cu străinii. Pronunţa cuvintele într-un şuvoi neîntrerupt de vocale.

Am mâncat şi am dus tava înapoi trecând pe sub colonada laterală, am coborât treptele şi am traversat aleea către uşa deschisă a căsuţei. Camera din faţă era bucătărie. O bucătărie ca toate bucătăriile din sat de pe insula Phraxos: calendare vechi, icoane sărăcăcioase pe carton, buchete de ierburi şi ceapă franţuzească, cutia albastră pentru păstrat carne atârnată de tavan. Cuptorul era mai mare şi era utilat mai modern. Am intrat şi am pus tava pe masă. Maria se ivi din camera din spate. Am observat un pat mare din alamă, icoane, fotografii. Un zâmbet de circumstanţă îi încreţi gura. Era greu să pun întrebări în englezeşte fără să par că spionez, în greceşte nu puteam. Am ezitat, figura ei inexpresivă ca uşa din spatele ei m-a făcut să renunţ.

Am traversat aleea dintre cele două clădiri până la grădina de zarzavat. Pe latura vestică a casei, o

fereastră cu obloanele trase corespundea cu uşa de la capătul dormitorului lui Conchis. Acolo ar fi încăput mai mult decât un singur dulap. M-am uitat înspre latura de nord, spre camera mea. Era uşor ca cineva să se ascundă în spatele căsuţei, dar pământul era gol şi tare, fără nicio urmă. M-am îndreptat spre livadă. Micuţul Priapus ridica braţele spre mine aruncând batjocura lui păgână în obrazul meu de englez.

Pe aici nu se trece.

În zece minute am ajuns la plaja lui Conchis. Apa, sticlă albastru-verzuie, mi s-a părut rece la început, apoi bună, răcoroasă; am ieşit în larg înotând între stâncile drepte. După ce am parcurs o sută de metri cuprindeam de-acum cu privirea partea stâncoasă a promontoriului şi casa. Conchis stătea sus pe terasă pe locul pe care stătusem eu cu o noapte înainte, după cât se vedea, citind. După o clipă s-a ridicat şi i-am făcut semn cu mâna. A ridicat amândouă braţele în stilul lui specific, hieratic. Ştiam că era un gest deliberat, simbolic, nu întâmplător. Siluetă neagră pe terasa înaltă, albă, reprezentantul soarelui salutând soarele, putere regală străbună. Apărea, dorea să apară, să supravegheze, să binecuvânteze, să conducă: *dominus şi domeniul său.* M-am gândit la Prospero, nu pentru că el a fost cel care-l amintise primul. Am plonjat, dar mi-a intrat apă sărată în ochi şi am ieşit la suprafaţă. Conchis plecase, poate ca să vorbească cu Ariel, cel care pune muzică la gramofon, sau cu Caliban, cel care cară găleţi cu viscere împuţite, sau cu... dar m-am întors pe spate. Era caraghios să fabulez doar pe seama unor paşi grăbiţi şi a unei umbre albe apărute pentru o clipă.

Când m-am uitat spre plajă, după zece minute, el stătea aşezat pe o ridicătură. Când am ieşit din apă a spus:

— Luăm barca şi mergem la Petrocaravi. Petrocaravi, „corabia de piatră”, era o insuliţă

pustie la un kilometru de capul vestic al Phraxosului. Conchis purta pantaloni de baie şi bonetă de poloist în dungi albe şi roşii, în mână ducea nişte labe de înot albastre, două măşti subacvatice şi două tuburi de înot submarin. Mergeam în spatele lui peste pietrele încinse.

— La Petrocaravi este foarte interesant sub mare. O să vezi.

— La Bourani este foarte interesant deasupra mării. Mă apropiasem de el. Astă-noapte am auzit voci.

— Voci? Nu era absolut deloc mirat.

— O placă de gramofon. Este prima dată în viaţă când mi se întâmplă. Ce idee extraordinară!

Nu a răspuns nimic. A coborât în barcă şi a deschis cutia cu motorul. Eu am dezlegat frânghia din inelul prins în ciment. Stăteam pe vine pe debarcader şi mă uitam cum cotrobăie prin motor.

— Cred că aveţi megafoane prinse în copaci.

— Eu nu am auzit nimic.

Am lăsat odgonul să-mi alunece prin mână şi zâmbind i-am spus:

— Dar ştiţi că am auzit ceva.

Se uită spre mine.

— Doar mi-ai spus.

— Dar nu vă miraţi şi nu exclamaţi: Extraordinar, ce fel de voci, care voci? Ar fi reacţia cea mai normală, nu?

Mi-a făcut un semn scurt să urc în barcă. Am coborât şi m-am aşezat pe banca din faţa lui.

— Am vrut doar să vă mulţumesc. Mi-aţi organizat o experienţă unică.

— Nu am organizat nimic.

— Nu prea pot să cred.

Am stat un timp privindu-ne. Boneta albă cu roşu aşezată deasupra ochilor ca de maimuţă îmi crea impresia unui cimpanzeu la circ. În jur, lucrurile erau clare: soarele, marea, barca. Eu zâmbeam, el nu. Făcusem un *faux pas* menţionând cântecul. Conchis se aplecă să prindă maneta.

— Lăsaţi-mă pe mine. O pun eu. Am apucat maneta. Ultimul lucru pe care îl doresc este să vă supăr. Nu mai vorbesc despre asta.

M-am apucat să răsucesc maneta. Deodată i-am simţit mâna pe umăr.

— Nu m-am supărat, Nicholas. Eu nu-ţi cer să crezi. Îţi cer să te prefaci că ai crede. Aşa va fi mai uşor.

Curios. Cu un gest, o schimbare de expresie a feţei şi a tonului vocii a rezolvat tensiunea dintre noi. Ştiam că se joacă pe seama mea, aşa cum s-a jucat cu zarurile. Mai ştiam însă că într-un fel mă îndrăgea. În timp ce viram motorul, mă gândeam că dacă ăsta este preţul, accept *să par* bufonul lui, dar nu *să fiu.*

Am ieşit din golf. Era greu de vorbit cu motorul în mers, aşa că mă uitam în apă la cincizeci sau şaizeci de metri, unde se aflau porţiuni de stâncă albicioasă cu arici de mare ca nişte stele negre.

Conchis avea două cicatrice pe stângă – în faţă şi în spate – răni de gloanţe şi mai era o rană mai veche sus pe braţul drept. Bănuiam că erau de la execuţia din timpul celui de-al doilea război. Stând la cârmă, avea o figură de ascet, ca Ghandi, dar apropiindu-ne de Petrocaravi, se ridică şi trase de fusul cârmei în dreptul coapselor, cu un gest de expert. Anii de stat în soare îl bronzaseră şi, ca şi pescarii, avea culoarea mahonului.

Stâncile erau nişte blocuri de conglomerate, uriaşe şi stranii, monstruoase în goliciunea lor, cu mult mai mari decât am crezut văzându-le de pe insulă.

Am ancorat la cincizeci de metri. Mi-a întins o mască şi un tub. Pe atunci nu exista aşa ceva în Grecia şi le încercam pentru prima oară. Fiind în spatele lui, urmăream mişcarea lentă a picioarelor înotând pe deasupra unui peisaj pietrificat cu blocuri imense, printre care alunecau şi se roteau bancuri de peşti. Erau peşti plaţi, argintii, cu aer demn de magistraţi, peşti mici şi vioi, alţii cu

priviri rele din fundul crevasei, peşti mici de tot în albastru electric, peşti cu aripioare roşii şi negre, alţii verzui-azurii. Conchis îmi arătă o peşteră subterană, o sală de bal cu boltă înaltă, formată din umbre albastre unde peşti giganţi pluteau ca în transă. De cealaltă parte a insuliţei, stâncile se profilau într-o mare de cerneală. Conchis ridică capul deasupra apei.

— Mă duc să aduc barca. Aşteaptă-mă aici.

M-am îndepărtat înotând. Un banc de câteva sute de peşti de culoarea aurului cenuşiu veneau după mine. Când am cotit, au cotit şi ei. Am înotat mai departe, ei au venit după mine cu o curiozitate tipic grecească. M-am oprit pe o suprafaţă de piatră care încălzea apa ca în baie. Umbra bărcii se opri în dreptul ei. Conchis m-a dus puţin mai departe la o fisură adâncă între două stânci, unde a aruncat o undiţă de care legase o cârpă albă. Priveam în apă, ca o pasăre, urmărind caracatiţa pe care încerca s-o atragă. Un tentacul sinuos se întinse şi apucă momeala, după care se repeziră şi celelalte tentacule. Cu abilitate scoase caracatiţa din apă. Încercasem şi eu cândva şi ştiam că nu este chiar aşa de simplu cum ţi se pare când îi vezi pe puştii din sat. Caracatiţa se lasă adusă împotriva voinţei ei, inevitabil. Se răsucea lent, carne de navigatori înecaţi; cu tentacule lacome, apucătoare, căutătoare. Conchis o aruncă brusc în barcă, îi tăie punga de cerneală cu un cuţit, o întoarse ca pe o mănuşă.

— Am prins mii de caracatiţe în locul ăsta. La noapte o alta îi va lua culcuşul şi cândva se va lăsa prinsă tot aşa.

— Biata!

— Vezi că realitatea nu este necesară. Chiar şi o caracatiţă doreşte idealul. O bucată de pânză veche ruptă din momeală rămăsese alături de caracatiţă? Mi-am adus aminte că este duminică dimineaţa, momentul predicilor şi al parabolelor. Conchis ridică privirea din băltoaca de sepie.

— Cum ţi se pare lumea de pe fundul mării?

— Fantastică. Ca un vis.

— Aşa a fost omenirea cu milioane de ani în urmă. Aruncă prada sub bancă. Crezi că ca are parte de viaţă după moarte?

Mă uitam la masa vâscoasă şi ridicându-mi privirea am întâlnit zâmbetul lui sarcastic. Boneta roşu cu alb alunecase pe o parte. Acum arăta ca Picasso imitându-l pe Ghandi, la rândul lui imitând un corsar. A pornit motorul şi am plecat. Eu mă gândeam la Marna, la Neuve Chapelle şi am dat din cap în semn că nu. El, tot cu un gest al capului, a spus acelaşi lucru şi a strâns pânza albă din barcă. Dantura perfectă lucea fals în soarele puternic. Semnificaţia era: prostia are parte de moarte şi o priveşte, eu am supravieţuit!

23

AM LUAT MASA SUB COLONADE. O MASĂ grecească simplă: brânză din lapte de capră şi salată de ardei verzi cu ouă. Greierii cântau în pădurea de pini. Sub arcade era răcoare, însă în jur căldura lovea peste tot. Când ne-am întors, vrând să înţeleg situaţia, am încercat, ca din întâmplare, să-l fac să vorbească despre Leverrier. A ezitat, apoi m-a privit serios dar zâmbind în sinea lui.

— Aşa vă învaţă acum la Oxford? Să citiţi mai întâi ultimele capitole?

A trebuit să zâmbesc şi să-mi las privirea în pământ. Dacă răspunsul lui nu mi-a satisfăcut curiozitatea, cel puţin ne-a făcut să depăşim încă un obstacol. Cumva, într-un mod misterios cu care aveam să mă obişnuiesc de acum încolo, mă flata, eram prea inteligent ca să nu înţeleg regulile jocului nostru. Nu ar fi trebuit să ştiu că de când lumea cei vârstnici i-au păcălit pe cei tineri de fiecare dată la fel. Chiar şi aşa îmi plăcea, aşa cum ne plac chiar şi cele mai perimate figuri de stil atunci când sunt bine mânuite în texte bine potrivite.

În timpul prânzului am discutat despre universul din fundul apei. Pentru el era un imens mister, laboratorul unui alchimist unde fiecare obiect avea o valoare misterioasă, o istorie a sa care trebuia dedusă, decodată, ghicită. Conchis vedea istoria naturală ca pe o esenţă, ca pe o poezie; şi nu ca pe o activitate pentru cercetaşi şi o ţintă pentru glumele din „Punch”. După masă Conchis s-a pregătit să urce în camera lui să-şi facă siesta. Urma să ne întâlnim la ora ceaiului.

— Ce-ai de gând să faci?

Am deschis un număr vechi al revistei „Time” pe care îl aveam lângă mine. Între pagini se afla

bine aşezată scrierea din secolul şaptesprezece.

— Nu ai citit-o încă? Părea surprins.

— Acum am de gând.

— Bine. Este ceva deosebit.

A ridicat o mână şi a plecat. Am traversat aleea de pietriş şi am luat-o alene printre copaci, spre est. Pământul forma o ridicătură, apoi cobora. După o sută de metri, im pâlc de câteva pietre nu foarte mari ascundeau casa. În faţă se întindea până la plaja lui Conchis o pantă abruptă acoperită din abundenţă cu oleandri şi mărăciniş. M-am aşezat jos, cu spatele rezemat de un pin şi m-am afundat în lectura textului. Conţinea mărturisirile şi scrisorile şi rugăciunile postume ale lui Robert Foulkes, preot în Stanton Lacy – Shropshire. Deşi era om cu carte, căsătorit şi având doi fii, în 1677 a avut un copil de la o tânără şi l-a omorât, faptă pentru care a fost condamnat la moarte. Folosea un limbaj viguros, caracteristic jumătăţii secolului şaptesprezece de dinainte de Dryden. El „urcase culmile impietăţii", conştient fiind că „preotul este oglinda celor din jur". Din celula de condamnat gemea şi spunea: „Striviţi şarpele!". „După lege sunt mort." Despre fetiţă spunea că nu el „a încercat să o vicieze la nouă ani", căci „pe cuvântul unui om căruia îi este dat să moară, ochii ei au văzut şi mâinile ei au făcut tot ce s-a întâmplat."

Am citit cele patruzeci de pagini într-o jumătate de oră. Am sărit peste rugăciuni, dar, după cum spusese Conchis, era mai aproape de realitate decât orice roman istoric, mai emoţionant, mai evocator, mai uman. M-am culcat pe spate privind cerul printre crăcile răsucite. Ce curios! Stăteam aici cu o carte veche, o parte a existenţei Angliei la un moment dat, în trecut, care a ajuns cumva pe această insulă printre pini, pe pământul acesta păgân.

Am închis ochii urmărind straturile de culoare blândă ce mă învăluia, pe când îmi destindeam sau

îmi încordam muşchii pleoapelor, până am adormit.

Când m-am trezit, m-am uitat la ceas fără să-mi ridic capul. Trecuse o jumătate de oră. Am mai moţăit câteva minute şi apoi m-am ridicat.

El se afla acolo, în picioare, în umbra deasă verzuie sub un roşcov la aproximativ şaptezeci de metri de cealaltă parte a văii, cam la acelaşi nivel cu mine. M-am ridicat în picioare şi nu ştiam ce să fac, să ţip, să aplaud, să mă sperii, să râd. Uimit, l-am cercetat cu privirea. Bărbatul era în costum, îmbrăcat în negru de sus până jos. Pe cap avea o pălărie cu calota înaltă, manta, un fel de haină mai lungă, ciorapi negri. Avea părul lung, un guler pătrat din broderie albă şi două banderole albe, pantofi negri cu catarame argintii. Poza, ca într-un tablou de Rembrandt, în jocul de umbre, impresionant de autentic şi totuşi deplasat. Un bărbat voinic cu faţa roşie, Robert Foulkes.

Mi-am rotit privirea sperând să-l văd pe Conchis în spatele meu. Nu era nimeni. M-am uitat din nou la silueta care nu se mişcase, care continua să mă privească din umbră peste lumina soarelui din golf. Din spatele copacului se apropie o altă siluetă, a unei fetiţe cu pielea foarte albă. Era îmbrăcată într-o rochie maronie şi părea să aibă paisprezece ani. De unde mă aflam, mi s-a părut că poartă pe cap un soi de bonetă purpurie aşezată pe spate. Avea părul lung. Se apropie de el cu ochii spre mine. Era cu mult mai scundă decât el. Îi venea până la piept. Am stat probabil aşa toţi trei privindu-ne cam o jumătate de minut. Am ridicat o mână zâmbind. Nu mi-au răspuns. Am mai înaintat zece metri în soare cât am putut de mult pe marginea ravenei..

— Bună ziua – am strigat în greceşte. Ce faceţi acolo? Apoi din nou: *Tikanete*?

Nu au răspuns nici măcar cu un semn. Stăteau acolo cu privirea aţintită asupra mea, bărbatul cu un oarecare aer de mânie, fata fără nicio expresie. O briză de vânt mişcă fusta maronie umflând-o

puţin. M-am gândit că este Henry James. El a descoperit că mecanismul poate porni şi invers. Ce nemaipomenit curaj. Mi-am amintit că a spus în legătură cu romanul: „Cuvintele trebuie să descrie fapte nu ficţiune”.

Am privit din nou în jur şi înspre casă. Conchis ar fi trebuit să apară. Niciun semn. Zâmbeam cu un zâmbet prostesc la cele două persoane din umbra verde. Fata a făcut o mişcare ca să se apropie de bărbat. El, cu un gest de patriarh, şi-a aşezat pe umărul ei mâna grea. Parcă mă aşteptau să fac ceva. Cuvintele nu aveau rost. Trebuia să mă apropii de ei. M-am uitat în sus pe marginea văii. Pe o distanţă de o sută de metri nu putea fi traversată, după aceea însă puteam să trec în jos. Făcând un gest de explicaţie, am urcat malul. Din când în când îi mai căutam cu privirea înapoi. Perechea stătea tăcută. Stăteau întorşi către mine privindu-mă. La un moment dat, o ieşitură din mal i-a ascuns vederii. Am accelerat pasul.

În sfârşit, valea s-a lăsat traversată, deşi urcuşul era greu pe malul celălalt printre ciulini cu ţepi groşi. După ce am trecut, am început din nou să alerg. Copacul, roşcovul se vedea mai jos. Nimic altceva. Nu trecuse mai mult de un minut de când îi pierdusem din vedere. Stăteam sub copac pe un covor de roşcove uscate de la care nu aflam nimic. Priveam locul unde dormisem. Obiectele de formă pătrată, cartea şi revista se aflau pe patul de ace maronii de pin. Am înaintat dincolo de roşcov până la sârma întinsă printre copaci la marginea falezei, care demarca frontiera terenurilor Bourani. Cele trei căsuţe stăteau cuminţi jos, în mijlocul livezii de măslini. Cuprins de panică, m-am întors la roşcov şi am pornit de-a lungul malului de est al văii, către vârful stâncii de unde se vedea plaja lui Conchis. Nimeni nu se putea ascunde în tufăriş, decât culcat cu burta la pământ. Nu-l credeam în stare pe individul cu mutră de coleric să se lase la pământ ca să se ascundă.

Din casă, am auzit clopotul sunând de trei ori. M-am uitat la ceas. Era ora ceaiului. Clopotul sună din nou: de două ori scurt, o dată mai încet, şi mi-am dat seama că făcea să răsune silabele numelui meu.

Cred că ar fi trebuit să-mi fie frică. În afară de orice altceva, eram intrigat şi foarte năucit. Şi bărbatul şi micuţa zână aveau înfăţişare de englezi şi, de orice naţionalitate ar fi fost, sigur nu făceau parte din locuitorii acestei insule. Nu-mi rămânea decât să presupun că fuseseră aduşi special, că aşteptaseră să citesc cărticica lui Foulkes, stând ascunşi cine ştie unde. Adormind, a fost mai simplu în special că mă aşezasem la marginea văii. Asta a fost o pură întâmplare. Cum putea Conchis să aibă la dispoziţie asemenea persoane? Şi unde oare să fi dispărut?

Câteva clipe mi-am lăsat mintea să se scufunde în întuneric, într-o zonă în care întreaga mea experienţă de viaţă se anula şi fantomele îi luau locul. Ceea ce trăisem fusese totuşi prea material, mai cu seamă că fantomele nu sunt prea convingătoare la lumina zilei. Parcă trebuia să văd că nu era vorba de ceva supranatural. Mai era şi sămânţa de îndoială pe care Conchis o aruncase cu sfatul lui misterios, spunându-mi că-mi va fi mai uşor dacă mă voi preface că cred. De ce mai uşor? Mai complicat poate, mai politicos poate, mai uşor însemna că va trebui să mă supun unei încercări.

Mă simţeam pierdut în mijlocul copacilor. Apoi am zâmbit. Mă lansasem în jocul celor mai extraordinare fantasmagorii ale unui bătrân original. Era clar. De ce să le fi creat, de ce să le fi realizat în acest fel, şi în special de ce să mă fi ales pe mine ca singur spectator? Era un mister. Ştiam că intrasem în ceva prea unic, prea bizar pentru ca să mai renunţ sau să stric totul din lipsă de răbdare sau de simţ al umorului. Am trecut peste vale înapoi ca să iau cartea şi revista. Am mai privit o dată roşcovul şi mi s-a făcut puţină teamă. Era

teama de necunoscut, de inexplicabil, nu de supranatural.

Conchis se aşezase la masă în galerie, cu spatele spre mine. Înaintând pe alee m-am hotărât cum să acţionez, ori mai curând să reacţionez.

Se întoarse către mine.

— Te-ai odihnit?

— Da.

— Ai citit cartea?

— Aveţi dreptate. Este mai fascinantă decât orice roman istoric. Ironia subînţeleasă l-a lăsat impasibil. Vă mulţumesc. Am pus cartea pe masă.

Am tăcut. Calm, mi-a turnat ceai.

El îşi băuse deja ceaiul, aşa că a intrat să cânte douăzeci de minute la clavecin. Ascultându-l, gândeam. Întâmplările erau menite să inducă în eroare simţurile. Astă-noapte au fost auzul şi mirosul. În după-amiaza asta, prin figurile de pe deal, şi silueta fugară de aseară, văzul. Gustul nu era important, dar pipăitul – oare cum îşi închipuia că mă pot preface să cred că ce aş putea atinge este numai „viziune”. Şi apoi, ce legătură era între toate acestea şi călătoriile către alte lumi? Un singur lucru era explicabil: teama lui că aş fi putut afla ceva de la Mitford sau de la Leverrier. Fuseseră şi ei martorii straniului sistem de iluzionism şi le ceruse să păstreze secretul.

Când a terminat de cântat, m-a luat să udăm legumele. Scoteam apa dintr-una din cisternele înalte înşirate în spatele căsuţei şi, după ce am terminat de udat plantele, ne-am aşezat pe o bancă, lângă statuia lui Priapus, în mirosul de pământ reavăn, atât de rar în Grecia. El făcu gimnastică respiratorie aşa cum făcea toate lucrurile, ca pe un ritual, îmi zâmbi şi mă duse în urmă cu douăzeci şi patru de ore.

— Povesteşte-mi despre fata aceea. Era un ordin, nu o întrebare. Nici nu concepea să-l refuz încă o dată.

— Nu prea este mare lucru de povestit.
— Te-a părăsit?
— Nu. La început eu am părăsit-o.
— Şi acum ai vrea...?
— S-a terminat. Este prea târziu.
— Parcă ai fi Adonis. Ai păţit-o şi tu?

Pauză. M-am hotărât să vorbesc, îmi stătuse pe limbă de când am aflat că studiase medicina. Voiam cu asta să-i argumentez fatalismul meu de care el îşi bătea joc.

— De fapt, am păţit-o. Se uita fix în ochii mei. Am avut sifilis. L-am căpătat la începutul anului la Atena. El continua să mă privească. Acuma sunt bine. Cred că m-am vindecat.
— Cine ţi-a pus diagnosticul?
— Cel din sat, Patarescu.
— Spune-mi simptomele.
— Clinica din Atena i-a confirmat diagnosticul.
— Fără îndoială. Vocea era seacă. Mă făcu să mă gândesc la ce se referea. Acum spune-mi simptomele!

Până la urmă le-a obţinut în detaliu.

— Ce am crezut eu. Ai avut *ulcus molle.* O boală foarte frecventă în zona mediteraneană. Neplăcută, dar neimportantă. Cel mai eficace tratament este apa şi săpunul.
— Atunci de ce dracu…??

Cu degetul arătător şi cu degetul mare făcu gestul care semnifică şi în Grecia bani şi corupţie.

— Ai plătit?
— Da, pentru penicilină specială.
— Asta este, ce să-i faci.
— Pot foarte bine să dau clinica în judecată.
— Nu ai dovadă că nu ai avut sifilis..
— Adică Patarescu.
— Nu. Ca medic el a făcut ce trebuia. O analiză este întotdeauna recomandată.

Mi se părea că este de partea lor. Ridică din umeri. Aşa e lumea.

— Putea să mă prevină.

— Poate că a vrut să te prevină că pericolele veneriene sunt mai grave decât cele venale.

— Isuse Christoase!

Eram împărţit între sentimentul de uşurare şi cel de furie că am fost dus de nas. Conchis reluă după o clipă:

— Şi dacă ar fi fost sifilis – de ce nu te-ai putea întoarce la fata pe care o iubeşti?

— În realitate este prea complicat.

— Atunci este un lucru obişnuit, nu neobişnuit.

Încet, cu ezitări, cu reluări, ajutat de Conchis, i-am povestit câte ceva despre Alison. Ca o replică la sinceritatea lui, am fost şi eu sincer. Nu a reacţionat cu simpatie. Avea o curiozitate obsesivă şi inexplicabilă. I-am spus că îi scrisesem o scrisoare.

— Şi dacă nu răspunde?

Am ridicat din umeri.

— Nu răspunde.

— Te gândeşti la ea, vrei să o vezi, atunci mai scrie-i. Energia lui m-a făcut să zâmbesc. Laşi totul la voia întâmplării. Nu avem voie să lăsăm totul la voia întâmplării, aşa cum nu avem voie să ne înecăm. Mă scutură de umeri. Înoată!

— Nu este vorba de a înota. Este vorba să ştii în ce direcţie.

— În direcţia fetei. Ea vede prin tine, aşa spui, te înţelege. Asta este bine.

Nu am spus nimic. Un fluture roz cu negru, coadă de rândunică, plana peste florile din jurul statuii lui Priapus: nu a găsit miere şi a zburat înapoi printre copaci. Răscoleam pietrişul cu picioarele.

— Cred că nu ştiu ce este dragostea decât ca legătură fizică. Şi, de fapt, nici nu-mi pasă. S-o ia dracu!

— Tinere, eşti un dezastru. Atât de repede te declari învins! Atât de pesimist!

— Am fost şi ambiţios cândva. Trebuie să fi fost orb. Apoi poate că nu voiam să mă simt învins. L-

am privit. Nu sunt numai eu aşa. Aşa este toată epoca. Toată generaţia mea. Toţi simţim la fel.

— În marele secol al luminilor acestui pământ. Când am învins mai mult întuneric, în cincizeci de ani decât în cinci milioane de ani!

— Ca la Neuve Chapelle? Ca la Hiroşima?

— Şi noi doi? Noi trăim. Noi suntem această eră minunată. Noi nu am fost distruşi. Noi nu am distrus.

— Omul nu este o insulă.

— Prostii, aiurea! Fiecare din noi este o insulă. Dacă nu am fi, am înnebuni pe loc. Între aceste insule sunt vapoare, avioane, telefoane, radio – ce vrei. Oamenii rămân insule. Insule care se pot scufunda şi pot dispărea pentru vecie. Tu eşti o insulă care nu s-a scufundat. Nu poţi fi atât de pesimist! Nu este posibil.

— Pare posibil.

— Vino cu mine. Se ridică, ca şi cum timpul ar fi fost un element vital. Hai să-ţi arăt cel mai profund secret al vieţii. Hai!

Mai mult alerga de-a lungul casei pe galerie; l-am urmat sus, unde m-a împins spre terasă.

— Aşază-te la masă cu spatele la soare.

A apărut din cameră ducând un obiect greu acoperit cu un prosop alb. L-a depus cu grijă în mijlocul mesei. A stat puţin, vrând să se asigure că eram atent şi a ridicat cu seriozitate prosopul. Era un cap din piatră, greu de spus dacă de bărbat sau de femeie. Nasul se spărsese şi rămăsese doar o bucată. Părul era prins într-o reţea cu două agrafe în dreapta şi în stânga. Forţa bustului se afla în expresia feţei. Era cuprinsă într-un zâmbet triumfător, un zâmbet încrezut, dacă nu ar fi degajat calmul cel mai pur, cel mai metafizic. Ochii alungiţi, orientali zâmbeau şi atunci când Conchis a pus mâna pe gura statuii. O expresie de inteligenţă şi umor atemporal se întipărise pe gura frumos modelată.

— Acesta este adevărul. Nu crucea. Nu soarele. Nu yin şi yang. Zâmbetul.

— Este din insulele Ciclade?

— Ce contează! Priveşte-o! Priveşte-o în ochi!

Avea dreptate. Obiectul luminat de soare avea ceva special, divin, nu era o divinitate, părea să fi cunoscut divinitatea, avea o certitudine absolută. Privind-o, am început să-mi dau seama de altceva.

— Zâmbetul are ceva implacabil.

— Implacabil? Se apropie de mine din spatele scaunului şi mă privi. Este adevărul. Adevărul este implacabil, nu însă şi natura şi sensul acestui adevăr.

— Spuneţi-mi de unde provine?

— Din Didynia, în Asia Mică.

— Cât este de veche?

— Din secolul şase sau şapte dinaintea lui Christos.

— Oare ar mai fi avut acest zâmbet şi după Belsen?

— Deoarece ei au murit, noi ştim că trăim. Când o stea explodează şi o mie de lumi ca lumea noastră pier, atunci ştim că a noastră există. Acesta este sensul acestui zâmbet: ceea ce putea să nu mai fie este. Apoi spuse: când voi fi pe patul de moarte, o voi ţine alături. Vreau să o văd înainte de a închide ochii: ultima faţă omenească.

Capul mic de piatră, cald, stăpânit, maliţios, indescifrabil ne observa cum îl examinăm. Am observat că avea zâmbetul lui Conchis, parcă ar fi fost rezultatul unor repetiţii îndelungi faţă în faţă cu statuia. Tot atunci am ştiut de ce nu-mi plăcea. Era în primul rând zâmbetul ironiei dramatice, a celor care au privilegiul de a şti mai mult. M-am uitat în spatele meu către Conchis şi am ştiut că asta era.

24

BEZNĂ ŞI STELE DEASUPRA CASEI, PĂDUREA, marea, resturile de la masa de seară strânse, lampa stinsă. Eu mă aflam întins în fotoliu. Conchis aştepta ca noaptea să ne cuprindă, timpul să se dizolve, ca să mă ducă în urmă cu câteva zeci de ani.

— Aprilie 1915. M-am întors în Anglia fără dificultăţi. Nu ştiam ce voi face, doar că va trebui să mă justific. La nouăsprezece ani nu-ţi ajung faptele pe care le săvârşeşti, simţi nevoia să le şi explici. Mama a leşinat când m-a văzut. Pentru prima şi ultima oară în viaţă l-am văzut pe tata cu lacrimi în ochi. Până în clipa aceea am vrut să le spun adevărul. Dar când i-am văzut în faţa mea... probabil că a fost laşitate, nu pot să ştiu. Sunt adevăruri prea crude pentru a fi spuse celor din faţa noastră. Am spus deci că avusesem şansa de a căpăta permisie şi că voi fi trimis la primul batalion din cauză că Montague murise. Mă cuprinsese delirul de a minţi, cu lux de amănunte, fără nicio economie.

Am inventat încă o bătălie la Neuve Chapelle, ca şi cum bătălia adevărată nu ar fi fost destul de grea. Le-am spus şi că fusesem recomandat pentru avansare.

La început, norocul a fost de partea mea. La două zile după sosirea mea a venit un anunţ oficial că eram dat dispărut, mort la datorie. Ei nu au bănuit nimic. Asemenea greşeli erau frecvente. Fericiţi, au rupt hârtia.

Şi Lily. Probabil că evenimentele care se succedaseră au făcut-o să-şi dea seama de adevăratele ei sentimente faţă de mine. În niciun caz nu se mai purta cu mine ca şi cum i-aş fi fost un frate. Ştii, Nicholas, cu toate mizeriile pe care

războiul le-a provocat, un lucru a fost bun, a eliminat ceea ce era nesănătos între sexe. După un secol de castitate mânăstirească, de idealism *bien pensant*, femeia descoperea că bărbatul dorea altceva cu mult mai omenesc. Lily nu renunţase total la rezerva ei şi nici nu mi s-a dat. Mi-a dat atât cât îi era în putere. În timpul pe care-l petreceam împreună cu ea, în acele ore, prindeam putere să persist în minciună. În acelaşi timp mă simţeam tot mai groaznic. Mă obseda nevoia de a-i spune adevărul înainte de a fi deferit justiţiei. Când mă duceam acasă, mă aşteptam să găsesc poliţia. Îl vedeam pe tata furios şi pe Lily privindu-mă drept în ochi. Când eram împreună cu ea, refuzam să vorbesc despre război. Lily credea că nervozitatea mea este provocată de cu totul altceva. Era impresionată şi se străduia să fie cât mai caldă cu mine. Mă hrăneam din dragostea ei ca o lipitoare. O lipitoare senzuală. Se făcuse foarte frumoasă.

Într-o zi am mers la plimbare într-o pădure din nordul Londrei, lângă Barnet, cred, nu-mi amintesc numele pădurii, în orice caz, era o pădure frumoasă şi destul de pustie având în vedere că era aproape de Londra.

Stăteam pe iarbă şi ne sărutam. Probabil că zâmbeşti. Să stăm pe iarbă şi să ne sărutăm, atât. Voi tinerii de astăzi vă jucaţi cu trupurile cât vreţi, vi le daţi, vi le oferiţi cât vreţi. Noi atunci nu aveam voie. Dar voi, ţine minte, aţi plătit preţul vostru: aţi pierdut o lume bogată în mister şi emoţii subtile. Nu numai specii de animale dispar, dar şi specii de simţăminte. Dacă eşti destul de deştept să nu deplângi trecutul pentru ceea ce acesta nu a cunoscut, să te compătimeşti pe tine pentru ceea ce trecutul a cunoscut.

În după-amiaza aceea, Lily a spus că vrea să se căsătorească cu mine. Ne căsătoream cu dispensă, chiar şi fără permisiunea părinţilor, ca înainte de plecare să devenim un singur trup aşa cum eram un singur – să am curajul să spun spirit? – în orice

caz, o singură simţire. Doream să o am, doream să fiu împreună cu ca. Secretul meu îngrozitor se afla între noi ca sabia dintre Tristan şi Isolda. Acolo, în mijlocul florilor şi al păsărilor, al copacilor trebuia să inventez un pretext cât mai înălţător. Nu o puteam refuza decât spunându-i ca moartea mea era atât de probabilă încât nu puteam accepta din partea ei asemenea sacrificiu. A plâns. Atribuia refuzul meu ezitant, chinuit unor cauze chiar mai nobile decât încercam eu să inventez. Spre seară, când plecam din pădure cu sinceritate şi gravitate, cu o abnegaţie pe care nu ţi-o pot descrie, căci face parte din aceleaşi sentimente misterioase astăzi dispărute, mi-a spus: „Orice s-ar întâmpla, eu nu mă căsătoresc decât cu tine”.

Se opri din povestit ca un om care, mergând, se opreşte la margine de prăpastie. Efectul pauzei era probabil calculat. Aveam senzaţia că stelele, noaptea aşteptau împreună cu mine. Povestirea, naraţiunea, istoria se aflau cuprinse în natura lucrurilor, cosmosul exista pentru povestire, nu povestirea pentru cosmos.

— Presupusa permisie de două săptămâni se apropia de sfârşit. Nu aveam niciun plan. Ba aş putea spune că aveam o sută de planuri, ceea ce era chiar mai prost. Uneori mă gândeam să mă întorc în Franţa. Dar vedeam acele figuri galbene, sinistre bălăbănindu-se ca bete prin zidul de fum... Vedeam războiul, vedeam omenirea, mă vedeam pe mine. Încercam să fiu orb, dar nu puteam.

Mi-am pus uniforma şi i-am făcut pe ai mei şi pe Lily să mă conducă la Gara Victoria. Credeau că mă prezint la un centru lângă Dover. Trenul era plin de soldaţi. Eram luat de imensul şuvoi al războiului, simţeam dorul de moarte care cuprinsese Europa. M-am dat jos din tren într-un oraş din Kent. Am stat acolo vreo trei zile la un hotel pentru comis-voiajori. Eram disperat şi nu ştiam încotro s-o apuc. Era greu să scapi de război. Se afla oriunde te uitai, în orice auzeai. În sfârşit,

m-am întors la Londra, la singurul om din Anglia unde ziceam că mă pot refugia; la bunicul, de fapt fratele bunicului. Era grec, mă iubea fiind fiul mamei mele şi ştiam că pentru greci familia este mai presus de orice. M-a ascultat. S-a ridicat în picioare şi s-a îndreptat spre mine. Ştiam ce o să urmeze. Mi-a dat o palmă zdravănă, puternică, şi acum o mai simt. Apoi mi-a spus: „Asta este părerea mea".

Ştiam foarte bine că în gând a completat cu „deşi o să te ajut". Era furios pe mine, mi-a aruncat cele mai grave insulte şi vorbe în greceşte, dar m-a ascuns. Probabil şi pentru că îi spusesem că dacă mă întorc pe front voi fi împuşcat ca dezertor. A doua zi s-a dus la mama. Cred că i-a spus să hotărască dacă să-şi facă datoria de cetăţean sau de mamă. Ea a venit fără niciun cuvânt de reproş pedepsindu-mă astfel mai grav decât o *Pappous î*n furia lui. Au hotărât să mă scoată pe ascuns din Anglia şi să mă trimită la o familie din Argentina. Din fericire, o *Pappous* avea şi bani şi prieteni în lumea porturilor. Lucrurile s-au aranjat şi data a fost fixată.

Eram în casa lui de trei săptămâni şi nu puteam ieşi. Mi-era şi teamă şi silă de mine. Îmi venea să mă predau. Mă obseda gândul la Lily. Promisesem să-i scriu zilnic. Bineînţeles că nu puteam. De ceilalţi nu-mi păsa. Eram disperat. Voiam să o conving că eu sunt raţional şi întreaga lume este iraţională. Unii oameni emit instinctiv judecăţi morale, sunt capabili să discute cele mai alambicate probleme de etică cu aceeaşi virtuozitate cu care unii ţărani indieni rezolvă incredibile socoteli aritmetice într-o clipă. Toate acestea ţin de inteligenţă, în niciun caz de şcoală. Lily era aşa. Simţeam nevoia ca ea să mă aprobe.

Într-o seară nu am mai putut. M-am strecurat din ascunzătoare şi m-am dus în pădurea St. John. Era seara când ştiam că participă la un cerc patriotic de lucru de mână într-o casă parohială din

apropiere. Am aşteptat-o în stradă. Am avut noroc. A venit singură. Am făcut un pas în calea ei din poarta unde o aşteptam. Din cauza şocului, s-a albit toată. Şi-a dat seama după figura mea, după hainele civile că se întâmplase ceva îngrozitor. Când am văzut-o, am uitat tot ce am vrut să spun. Dragostea mă zăpăcise. Nu mai ştiu ce am spus. Ţin minte că mergeam unul alături de celălalt spre Regent Park ca să fim singuri în întuneric. Mult timp nu a spus nimic, nu a răspuns nimic, nu s-a uitat ta mine. Ne-am pomenit pe malul canalului lugubru, care curge în partea de nord a parcului, pe o bancă.

Ea a început să plângă. Nu m-a lăsat să o mângâi. O decepţionasem. Era de neiertat. Nu că dezertasem. Că o decepţionasem. Un timp a stat cu ochii ţintă în apă, refuzând să mă vadă, apoi a pus mâna pe a mea, ca să nu mai vorbesc, în cele din urmă, tot fără cuvinte, m-a cuprins cu braţele. Am simţit atunci tot răul din Europa cuprins în binele braţelor ei.

Între noi doi se ridicaseră atâtea neînţelegeri. Este posibil, şi chiar normal, să le simţi îndreptăţit în faţa istoriei, şi vinovat în faţa celor dragi. După un timp, Lily începu să vorbească şi mi-am dat seama că nu înţelesese nimic din ceea ce povestisem despre război. Ea se vedea îngerul meu salvator, când eu doream să fie îngerul iertării mele. M-a rugat să mă duc înapoi. Considera că dacă nu o voi face, voi fi, spiritual, ca şi mort. Folosea întruna cuvântul „reînviat”. Eu, pe de altă parte, insistam să ştiu ce se va întâmpla cu noi doi. În cele din urmă, îmi spuse că ea consideră că preţul dragostei ei va fi ca eu să mă întorc pe front – nu pentru ea, ci pentru mine, ca să-mi regăsesc adevăratul eu. Dragostea ei, spunea, era cea din pădure şi ea nu se va mărita cu un altul, fie ce-o fi.

La sfârşit, am tăcut amândoi. Trebuie să fi înţeles. Dragostea este misterul între doi oameni, nu asemănarea dintre ei. Ne aflam la cei doi poli ai

omenirii. Lily îi reprezenta pe cei legaţi de datorie, incapabili de opţiune, cei care suferă la cheremul idealurilor sociale. Omenirea crucificată, urcând spre cruce. Eu eram dintre cei liberi, gata, ca Petru, să mă lepăd de trei ori, hotărât să supravieţuiesc cu orice preţ. Privea înainte în întuneric, căutându-se parcă în altă lume. Eram încuiaţi într-o cameră de tortură. Ne iubeam, dar eram înlănţuiţi de pereţi opuşi, ne aflam faţă în faţă pentru eternitate, fără a ne putea atinge vreodată.

Sigur, ca orice bărbat, am încercat să o înduplec să-mi dea speranţă că mă va aştepta, că nu mă va judeca prea pripit. Dar m-a oprit cu o privire. Nu o s-o uit niciodată. Aproape că mă ura. Ura pe faţa ei era ca dispreţul Sfintei Fecioare Maria, schimba total ordinea naturală a lucrurilor. Ea mergea înainte, eu după ea, fără să mai spunem nimic. Ne-am luat rămas bun pe stradă, în lumina unei lămpi, lângă o grădină cu liliac înflorit. Nu ne-am atins. Nu am spus nimic. Două feţe tinere, brusc îmbătrânite, stând faţă în faţă. Există momente care rămân după ce toate celelalte, zgomote, obiecte, acea stradă urâtă au dispărut în colb şi uitare. Două feţe albe. Mirosul de liliac. Întunericul abisal.

Se opri. Vocea nu trăda emoţie, dar eu mă gândeam la Alison şi la ultima privire pe care mi-a aruncat-o.

— Cu asta s-a terminat. După patru zile, am petrecut douăsprezece ore groaznice în cala unui cargobot grecesc în docurile din Liverpool.

Pauză.

— Şi aţi mai văzut-o?

Un liliac de noapte chiţăia şi zbura deasupra noastră.

— A murit.

A trebuit să-l ajut.

— Mult timp după ziua aceea?

— La începutul zilei de 19 februarie 1916. A fost epidemie de febră tifoidă şi ea lucra într-un

spital.

Încercam să-i văd expresia, dar era prea întuneric.

— Săraca.

— Totul a trecut.

— Parcă ar fi în prezent. El lăsă capul într-o parte. Mirosul de liliac.

— Sentimentalism de om bătrân. Iartă-mă!

— Pentru asta nu v-aţi căsătorit niciodată?

— Morţii trăiesc.

În jur, copacii negri. Aşteptam să aud paşi dar nu se auzea nimic. Lumea stătea suspendată.

— Cum adică trăiesc?

A lăsat tăcerea să-mi răspundă poate mai bine decât el şi când am crezut că nu mai spune nimic, a răspuns:

— Prin dragoste.

Aveam impresia că nu mi-o spune mie, că se adresează întregului spaţiu din jurul nostru, ca pentru ea, dacă ar asculta, aflată în umbra întunecată de lângă uşă. Povestirea din trecut îi amintise, se pare, de idei şi principii redevenite proaspete. Mă impresionase şi nu am mai întrerupt tăcerea.

După un minut, s-a întors către mine.

— Mi-ar face plăcere să vii şi săptămână viitoare, dacă datoria îţi permite.

— Dacă mă invitaţi, nu văd ce m-ar împiedica.

— Bine. Mă bucur. Bucuria era mascată de politeţe. Reluă tonul de comandă. Se ridică în picioare. La culcare! Este târziu.

Am mers după el până în camera mea, unde s-a aplecat să-mi aprindă lampa.

— Nu aş vrea să se vorbească despre mine acolo, în sat.

— Bineînţeles că nu.

Se îndreptă de spate şi mă privi.

— Deci ne vedem sâmbătă.

Am zâmbit.

— Ştiţi şi dumneavoastră că vin. Nu voi uita aceste două zile. Chiar dacă nu ştiu ce mă face să fiu „un ales”. Sau ales.

— Poate ignoranţa ta.

— Dacă dumneavoastră ştiţi, atunci mă simt un privilegiat.

Îmi căută privirea şi făcu un lucru curios. A întins mâna şi, la fel ca în barcă, puse mâna părinteşte pe umărul meu. Mai trecusem o probă.

— Bine. Îţi pregăteşte Maria micul dejun. Pe săptămână viitoare.

A plecat. M-am dus la baie, am închis uşa, am stins lumina. Nu m-am dezbrăcat. Am stat la geam şi am aşteptat.

25

CEL PUŢIN DOUĂZECI DE MINUTE NU S-A auzit niciun zgomot. Conchis s-a dus la baie şi înapoi în camera lui. Apoi s-a făcut linişte. De atâta linişte, m-am hotărât să mă dezbrac şi să mă culc. Mi se făcuse somn. Uşa lui Conchis s-a deschis şi apoi s-a închis cu grijă, dar nu în secret. L-am auzit coborând pe scări. Au trecut un minut, două şi am sărit din nou. Din camera de jos se auzea muzică de clavecin. Casa de piatră îi dădea un ecou percutant, dar reţinut. Eram dezamăgit. Probabil că nu putea dormi sau era trist şi simţea nevoia de muzică. Un alt sunet m-a făcut să mă apropii de uşă. Am deschis-o cu grijă. Cred că şi uşa de jos era deschisă, pentru că se auzea mecanismul clavecinului. Am simţit că mă ia cu fiori pe spate auzind şi sunetul subţire, halucinant al unui flaut. Nu era un disc, cineva cânta la el. Muzica s-a oprit, apoi a continuat mai alert, în ritm de şase optimi. Flautul se auzea solemn, a greşit o notă, a mai greşit una, deşi persoana care cânta era maestră şi executa triluri de profesionist.

Gol cum eram, am ieşit pe palier şi m-am uitat în josul balustradei. În dreptul uşii camerei de muzică era puţină lumină. Eu trebuia să ascult, nu să cobor, dar încercarea mă depăşea. Am tras pe mine o bluză de bumbac şi pantalonii şi m-am strecurat jos, în picioarele goale. Flautul s-a oprit şi am putut auzi fâşâitul paginii întoarse pe pupitru. Clavecinul cânta un pasaj ca de lăută, o mişcare nouă, uşoară ca ploaia. Sunetele se răspândeau în toată casa în armonii îndepărtate, misterioase. Flautul începu un *adaggio* încet şi grav, pierdu puţin ritmul, apoi îşi reveni. În vârful picioarelor, m-am apropiat de cameră, dar acolo ceva m-a ţinut în loc. Eram ca un copil care face

prostii după ora de culcare. Uşa era larg deschisă în direcţia clavecinului şi marginea unei biblioteci mă împiedica să văd restul camerei.

Muzica se termină. Am auzit un scaun împins, inima a început să-mi bată. Conchis a spus un singur cuvânt pe care nu l-am putut distinge, cu voce joasă. M-am lipit de perete. Se auzi un foşnet. Cineva se afla în dreptul uşii camerei de muzică.

Era o fată subţire, cam de înălţimea mea, de vreo douăzeci şi ceva de ani. Într-o mână ţinea flautul, în cealaltă o periuţă roşie. Purta o rochie cu dungi albastre cu alb, decoltată şi fără mâneci. Pe un braţ, deasupra cotului, avea o brăţară, iar jupa cobora conic până aproape de glezne. Avea o faţă micuţă încântătoare, nebronzată, nefardată. Părul, linia generală, felul în care se ţinea, totul te făcea să te duci cu mintea în urmă cu patruzeci de ani.

Ştiam că trebuie să o recunosc pe Lily. Era aceeaşi fată, inconfundabilă, aceeaşi din fotografii, în special cea de pe vitrina cu bizarerii. Figura boticelliană, ochii violet-cenuşii. Ochii, în special, erau frumoşi, mari, cu ovalul puţin ridicat la colţuri, ochi migdalaţi de căprioară care imprimau un sens misterios unor trăsături atât de regulate încât riscau perfecţiunea.

M-a văzut imediat. Eram împlântat în podeaua de piatră. Timp de o clipă a rămas la fel de surprinsă ca şi mine. Aruncă o privire fugară, secretă în direcţia locului unde se afla Conchis la clavecin, apoi întoarse privirea din nou către mine. Ridică la buze peria şi îmi făcu semn să nu mă mişc, să nu spun nimic şi zâmbi. Eram ca într-o pictură de gen intitulată: *Secretul. Dojana.* Zâmbetul straniu spunea că dacă aveam noi doi un secret, acesta era iluzia noastră, nu a bătrânului Conchis. Expresia gurii, calmă şi amuzată, era enigmatică şi dezvăluitoare, totodată propunea şi nega prefăcătoria. Mai aruncă o privire în direcţia lui Conchis, apoi se aplecă în faţă şi-mi împinse

uşor braţul cu capătul periuţei în semn de „pleacă de aici”.

Totul nu a durat mai mult de cinci secunde. Uşa era acum închisă şi eu stăteam în întuneric şi în miros de lemn de santal. Cred că dacă ar fi fost o fantomă, dacă fata ar fi fost transparentă şi decapitată, nu aş fi fost mai uimit. Era clar că fata mi-a dat de înţeles că totul era o înscenare, Conchis nu trebuia să ştie. Ea era deghizată pentru el, nu pentru mine.

Am traversat holul până la uşa principală, am deschis zăvoarele şi am ieşit pe galerie. De acolo, am privit în casă printr-una din ferestruicile arcuite şi l-am văzut pe Conchis. Reîncepuse să cânte. M-am mişcat aşa încât să o pot vedea pe fată. Eram sigur că nimeni nu ar fi avut timp să traverseze aleea. Fata nu era în cameră. Am trecut la altă fereastră, în spatele lui, ca să pot vedea toată camera. Nu era. Am socotit că mai putea fi pe galeria din faţă. M-am apropiat încet de colţul casei şi m-am uitat. Nu era nimeni. Muzica continua. Am stat neştiind ce să fac. Probabil că a fugit de cealaltă parte a galeriei şi pe după casă. Aplecându-mă în dreptul ferestrelor deschise şi strecurându-mă pe lângă uşile deschise, am ajuns la grădina de legume şi am căutat şi acolo. Eram sigur că fugise pe acolo. M-am întors şi m-am aşezat pe un scaun, pe galerie. Era o linişte absolută. Numai greierii cântau. Sunete de picături atingând fundul unei fântâni adânci. Tot felul de legături mi se făceau în minte. Oamenii pe care-i văzusem, sunetele pe care le auzisem, mirosul acela împuţit fuseseră realităţi. Nu se potriveau însă cu lipsa unei maşinării vizibile, a unor camere secrete, a unor ascunzişuri, a unor motive. Apăruse o nouă dimensiune, cea mai uluitoare, cum că aceste „apariţii” erau montate atât pentru Conchis, cât şi pentru mine.

Am stat în întuneric, sperând că cineva, eu aş fi preferat să fie Lily, va veni să-mi explice. Mă

simţeam iar ca un copil care traversează o cameră unde toată lumea ştie ceva despre el, numai el nu ştie. Mă decepţionase tristeţea lui Conchis. *Morţii trăiesc prin dragoste.* Putem trăi şi prin întruchipări.

Eu aşteptam persoana care jucase rolul lui Lily. Trebuia să o cunosc pe această tânără cu figură de nord-europeană, inteligentă, amuzantă şi extrem de atrăgătoare. Doream să ştiu ce face în Phraxos, de unde venea, realitatea ascunsă de mister. Am aşteptat timp de o oră, dar nu s-a întâmplat nimic. Nu a venit nimeni, nu s-a auzit niciun sunet. În cele din urmă, m-am furişat din nou în casă. Am dormit mizerabil. Când Maria a bătut la uşă la cinci şi jumătate, m-am trezit ca după un bairam.

Mi-a făcut plăcere mersul pe jos până la şcoală. Mi-a făcut plăcere aerul curat, cerul roz trecând în galben, apoi în albastru, marea transparent-cenuşie cuprinsă încă de somn, pantele lungi conduse de pini tăcuţi. Într-un fel, reintram în realitate mergând pe jos. Evenimentele din timpul celor două zile dispăreau, intrau într-un sertar, ca visele. Totuşi, am avut atunci, mergând, un sentiment nemaipomenit de ciudat, ajutat de ora matinală, de absoluta singurătate şi de tot ce se întâmplase, sentimentul că pătrunsesem în lumea miturilor – o experienţă care fizic dădea senzaţia, moment de moment, de a fi fost în acelaşi timp tânăr şi dintotdeauna. Ulise mergând să o întâlnească pe Circe, Tezeu în drum spre Creta, Oedip în căutarea destinului. Nu-mi era posibil să-l descriu. Nu era un sentiment literar, ci un sentiment misterios, prezent şi concret, de entuziasm, de a fi în situaţia în care orice se poate întâmpla. Ca şi cum lumea fusese reinventată în aceste ultime trei zile numai pentru mine.

26

AM GĂSIT O SCRISOARE. O ADUSESE VAPORUL de duminică:

> Dragă Nicholas,
>
> Credeam că ai murit. Sunt din nou pe picioarele mele. Mai mult sau mai puţin. Am încercat să hotărăsc dacă vreau sau nu să te mai văd, vorba este că am putut să încerc. Avionul meu trece prin Atena acum. Adică nu sunt sigură că nu eşti un mizerabil, în care ar fi o nebunie să mai am încredere. Nu te pot uita, chiar şi atunci când mă întâlnesc cu băieţi care sunt cum tu n-o să fii niciodată. Nicko, sunt un pic ameţită şi cred că o să rup scrisoarea.
>
> Deci s-ar putea să-ţi trimit o telegramă dacă pot să mă aranjez să-mi iau câteva zile libere la Atena. Dacă o ţin tot aşa, nu o să vrei să mă vezi. Probabil că nu ştii cum este, de fapt. Când am primit scrisoarea ta, am înţeles că ai scris-o pentru că te plictiseşti acolo. E groaznic că am ajuns să beau ca să pot să-ţi scriu! Plouă. Am aprins focul, dar tot este frig. Să fie al dracului. Este amurg, este gri, este cumplit. Tapetul este mov, mai bine-zis este un mov lugubru cu prune verzi. Ţi s-ar face rău să-l vezi.
>
> A.
>
> Scrie-mi tot pe adresa lui Ann.

Scrisoarea ei a venit cât se poate de prost. M-a făcut să-mi dau seama că nu doream să împart acest Bourani cu nimeni. După ce am descoperit locul şi chiar după prima întâlnire cu Conchis – până la întâmplarea cu Foulkes am vrut să povestesc, să-i povestesc lui Alison. Noroc că nu am spus nimic, bine că nu-mi pierdusem minţile să-i scriu altfel.

Nu te îndrăgosteşti în cinci secunde, dar în cinci secunde poţi să începi să visezi că te îndrăgosteşti, în special când trăieşti într-o comunitate atât de

absolut masculină cum este Şcoala Lord Byron. Cu cât mă gândeam la figura ivită la miezul nopţii, cu atât îmi apărea mai inteligentă şi mai atrăgătoare. O vedeam delicată, rafinată, distinsă şi mă atrăgea aşa cum peştii sunt atraşi de lămpile pescarilor în nopţile fără lună. Socoteam că dacă Conchis era îndeajuns de bogat să fie proprietarul unor tablouri ale lui Modigliani şi Bonnard, era destul de bogat să aibă şi iubitele cele mai de preţ. Era normal să bănuiesc o legătură între Conchis şi fată, altfel m-aş fi considerat naiv, deşi privirea fugară pe care a aruncat-o spre el era mai mult privirea unei fiice, afectuoasă şi protectoare.

Cred că toată ziua de luni am citit scrisoarea lui Alison de vreo douăsprezece ori. Ştiam că trebuie să răspund, dar am ajuns la concluzia că este mai bine să o mai las. Ca să nu o mai văd ca pe un reproş mut, am împins-o în fundul unui sertar al biroului, m-am culcat, m-am gândit la Bourani, m-am imaginat făcând dragoste în toate chipurile cu enigmatica figură şi, deşi eram obosit, nu am mai putut dormi. Ştiindu-mă bolnav, nu m-am mai gândit la nicio femeie săptămâni întregi. Acum, aflând că-s sănătos – Conchis mi-a arătat o carte şi într-o jumătate de oră m-am convins că diagnosticul lui era corect –, dorinţa devenise din nou puternică.

Am început să mă gândesc la Alison, la bucuria de a fi împreună într-un pat de hotel din Atena, la argumentul „să nu laşi pasărea din mână pentru cea de pe gard”, la alte argumente ca singurătatea ei, perpetua ei singurătate. Mi-a plăcut doar ultima propoziţiune simplă din această scrisoare nepretenţioasă şi nu prea delicată: „Scrie-mi tot pe adresa lui Ann”. Aceasta salva stângăciile şi resentimentul dintre rânduri.

M-am dat jos din pat, am rămas în pantalonii de pijama şi am scris o scrisoare destul de lungă pe care am rupt-o de cum am scris-o. A doua încercare a fost mai scurtă. Echilibram simţul

practic nuanţat cu sentimente de regret şi destulă afecţiune şi cu dorinţa de a o întâlni într-un hotel, dacă se ivea şansa.

I-am scris că eram prins la şcoală în majoritatea weekendurilor, deşi vacanţa de mijloc de trimestru va fi peste două săptămâni, când aş putea veni la Atena, dar nu eram sigur. M-aş fi bucurat dacă ne puteam întâlni.

Când l-am văzut pe Meli singur, am hotărât să-l fac confidentul meu până la un anumit punct. Nu eram obligaţi să mâncăm împreună cu băieţii dacă nu eram de serviciu şi singurul care ar fi observat lipsa mea din şcoală putea fi numai Meli.

Întâmplător, el fusese la Atena. Luni, după-prânz, am fost la el în cameră, el stând rubicond la birou şi, nedezminţindu-şi porecla, lingând nişte miere de Hymettus dintr-un borcan şi povestindu-mi ce minunăţii degustase la Atena. Eu, întins pe pat, abia îl urmăream.

— Tu ce-ai făcut, Nicholas, în weekend?

— L-am întâlnit pe domnul Conchis.

— Tu... nu, glumeşti!

— Nu spui nimănui.

Ridică mâinile în semn de protest.

— Sigur, dar eu... nu pot să cred.

I-am oferit o versiune simplistă a primei vizite şi i-am descris omul şi casa lui cât se poate de neinteresant.

— Pare un prost. Aşa mi l-am închipuit şi eu. Ceva fete?

— Nimic. Nici băieţi.

— Nicio capră?

Am aruncat în el cu o cutie de chibrituri. Pe jumătate fără motiv, jumătate din înclinaţie naturală, trăia într-o lume în care singurele plăceri în timpul liber erau a face dragoste şi a mânca. Buzele lui de batracian se strânseră într-un zâmbet şi apoi se aruncară din nou în fundul borcanului cu miere.

— M-a invitat şi săptămână viitoare. Ia spune, dacă-ţi fac eu două lucrări, n-ai putea să faci de gardă în locul meu, duminică de la douăsprezece până la şase după-masă? Garda de duminică e simplă. Trebuia să stai în şcoală şi să faci de câteva ori turul şcolii.

— Bine. Da. Să văd. Îşi lingea linguriţa.

— Spune-mi tu ce să le spun celorlalţi dacă mă întreabă. Aş vrea să creadă că mă duc în altă parte.

Se gândi o clipă, făcu un gest cu linguriţa, apoi spuse:

— Spune-le că te duci la Hydra.

Vaporul se oprea la Hydra, în drum spre Atena, deşi se putea ajunge acolo şi cu caiacul. Erau curse regulate. Exista acolo un nucleu de colonie de artişti, deci era plauzibil să merg să-i vizitez.

— O.K. Dar nu spui la nimeni.

Făcu semnul crucii.

— Tac – cum se spune?

— Mormânt. Locul tău, fir-ai să fii.

În săptămână aceea am mers în sat de câteva ori să-i descopăr pe cei nou-veniţi. Nici urmă de cele trei persoane pe care le căutam printre puţinele figuri noi – câteva mame care veniseră la iarbă verde cu copiii de la Atena şi câteva perechi de rentieri deshidrataţi plimbându-şi bătrâneţile prin holul lugubru al hotelului Philadelphia.

Într-o seară, am coborât în port. Era cam unsprezece şi locul unde se afla tunul de la 1821 era aproape pustiu. După o cafea turcească şi un coniac într-o *kapheneion,* am plecat înapoi. La câţiva paşi de hotel, pe „promenada” de câteva sute de metri de beton, am văzut un domn relativ în vârstă. Aplecat în mijlocul drumului, părea să caute ceva. Când m-am apropiat, s-a îndreptat, era un bărbat deosebit de înalt şi foarte bine îmbrăcat pentru Phraxos – evident un turist. Purta un costum cafeniu deschis, o floare de gardenia la butonieră, o pălărie de panama de modă veche cu

panglică neagră. Am remarcat bărbuţa – Napoleon al III-lea. Ţinea de mijloc un baston cu mâner de spumă de mare. Expresia lui de om serios – era acum realmente disperată.

L-am întrebat greceşte dacă pierduse ceva.

— *Ah, pardon... est-ce que vous parlez français, monsieur?*

Am spus că da, vorbeam puţin franceza.

Tocmai pierduse, zicea, capătul metalic al bastonului. Îl auzise când a căzut şi s-a rostogolit. Am aprins câteva chibrituri şi am căutat împrejur, după un timp am găsit dopuleţul din aramă.

— *Ah, très-bien. Mille merçis, monsieur.*

A scos un portofel şi m-am temut o clipă că vrea să mă răsplătească. Obrazul lui era întunecos ca un El Greco, nesuferit de plictisit după decenii de viaţa plicticoasă şi mi-am zis în sinea mea că omul era plicticos la culme. Nu mi-a dat nimic, a aşezat obiectul metalic în portofel şi m-a întrebat politicos şi cu ipocrizie cine sunt şi cu falsitate unde învăţasem o franceză atât de bună. Am schimbat câteva vorbe. El se afla aici pentru o zi sau două. Era belgian, nu francez, Phraxosul era *pitoresque, moins belle que Delos*.

Am mai continuat puţin schimbul anost de politeţuri şi ne-am văzut fiecare de drum. Spera să ne mai întâlnim în cursul celor două zile cât mai rămânea, ca să stăm ceva mai mult de vorbă. M-am ferit cât am putut.

Veni şi ziua de sâmbătă. Făcusem ore suplimentare ca să fiu liber duminică şi eram epuizat de şcoală. Cum am terminal orele de dimineaţă, am gustat ceva de prânz, mi-am luat sacul şi am pornit spre sat. Da, i-am spus portarului, cel mai indicat să-mi răspândească minciuna – plecam la Hydra să-mi petrec week-end-ul. Când am ieşit din raza de vizibilitate a şcolii, am tăiat-o printre căsuţe şi m-am întors prin spatele şcolii spre drumul către Bourani. Nu m-am dus direct.

Toată săptămână fusesem obsedat de Conchis; la nesfârşit şi în zadar. „Jocul” lui mi se părea compus din două elemente: unul didactic, celălalt estetic. Nu vedeam dacă fanteziile măiestrit construite ascundeau înţelepciune sau nebunie. Înclinam către a doua alternativă. Părea mai logic să fie jocul unor manii decât al raţiunii.

Mă gândeam şi la grupul de căsuţe de la Agia Varvara, golfuleţul de la răsărit de Bourani. Dintr-un loc larg, cu pietriş, un rând de uriaşe *athanalos* sau agave, cu florile aşezate ca braţele unor candelabre, contemplau marea.

Am traversat păduricea şi ajungând pe o pantă acoperită cu cimbrişor m-am întins pe jos căutând cu privirea printre căsuţele de dedesubt un semn care să-mi justifice speculaţiile din timpul săptămânii. Nu am văzut decât o femeie în negru. Nu era acesta locul unde ajutoarele lui Conchis ar fi putut să locuiască. Am coborât panta şerpuită până la căsuţe. Un copil din dreptul unei uşi m-a văzut coborând printre măslini şi a dat un semn. Toată populaţia cătunului s-a prezentat: patru femei şi vreo şase copii, inconfundabili locuitori ai insulei.

Cu ospitalitatea caracteristică ţăranului, mi-au oferit într-o farfurioară dulceaţă de gutui, un păhărel de rachiu şi, la rugămintea mea, un pahar cu apă din butoi. Bărbaţii erau duşi la pescuit. Le-am spus că merg să-l văd pe *kyrios* Conchis şi uimirea grupului nu mi se păru de circumstanţă. Conchis venea vreodată la ei? Au dat repede din cap. Nici gând! Am fost obligat să mai ascult o dată povestea cu plutonul de execuţie spusă de cea mai în vârstă dintre femei într-un şuvoi de cuvinte din care am distins „maior” şi „nemţi”. Copiii ţineau mâinile ca pe nişte puşti.

O cunoşteau pe Maria? O vedeau, se înţelegea de la sine? Dar nu, nu o vedeau niciodată. Nu este din Phraxos, spuse unul din ei.

Dar auziseră muzica, cântecele din noaptea aceea? Se uitau unii la alţii. Care cântece? Asta nu m-a mirat. Era normal să se culce devreme şi să se scoale odată cu zorile.

— Şi dumneata cine eşti? a întrebat băbuţa. Eşti rudă cu dumnealui?

Pentru ei, el era un personaj străin.

Le-am spus că sunt un prieten.

— Nu are niciun prieten pe aici, spuse bătrâna şi, cu o nuanţă de ostilitate în voce, adăugă: Oamenii răi aduc ghinion.

I-am spus că avea musafiri – o tânără cu părul blond, un bărbat înalt, o fetiţă cam aşa de înaltă. Îi văzuseră? Nu. Numai bătrâna fusese o dată înăuntru la Bourani, mult înainte de război. M-au întrebat şi ei ce au vrut, întrebări obişnuite, copilăreşti, având farmecul lor, despre mine, despre Londra, despre Anglia.

În sfârşit, când m-au lăsat să plec, nu fără o ramură de busuioc, am luat-o de-a curmezişul insulei, de-a lungul falezei, până în locul unde am putut urca pe coama care ducea spre Bourani. Un grup de copii în picioarele goale m-au însoţit o bucată pe cărarea puţin umblată. La un moment dat, de pe o creastă mai înaltă, printre copaci şi pe deasupra a apărut acoperişul drept al casei. Copiii s-au oprit aici. Casa era semnul de oprire. Am plecat mai departe şi, când m-am întors, copiii se aflau tot acolo, imobili, pe gânduri. Le-am făcui un semn cu mâna, dar nu mi-au răspuns.

27

Am intrat împreuna în camera de muzica şi mi-a cântat – *Suita engleză în re minor.* La ceai aşteptasem un semn că ştie că văzusem fata. Nu se putea să nu ştie. Concertul nocturn avusese loc pentru ca să-i anunţe prezenţa. Intenţia mea era să mă comport ca şi la incidentul anterior. Să nu spun nimic înainte de a primi replica din partea lui. Conversaţia noastră a decurs impecabil.

Conchis mi se părea – deşi nu sunt expert – că nu „interpretează” ca să satisfacă un public sau vanitatea sa interioară. Cânta ca şi cum între el şi muzică nu se afla nicio barieră, aşa cum poate Bach însuşi cântase, într-un ritm mai lent decât pianiştii şi claveciniştii actuali, fără a pierde nici ritmul, nici ansamblul.

Stând în camera răcoroasă, cu obloanele trase, mă uitam la capul chel aplecat în spatele clavecinului negru şi lucios. Auzeam înaintarea perpetuă a muzicii lui Bach, insistenţa infinită. Îl auzeam interpretând această partitură pentru prima dată şi eram impresionat ca atunci când văzusem tablourile de Bonnard. Impresionat în alt fel, totuşi impresionat. Umanismul lui Conchis se impunea şi de data asta. Mi-am dat seama în timp ce-l ascultam, că în acel moment nu aş fi vrut să fiu în niciun alt loc, că tot ceea ce simţeam justifica toate experienţele de până atunci şi că experienţele prin care trecusem erau cuprinse în faptul de *a fi î*n acel loc. Conchis vorbise despre întâlnirea sa cu viitorul, de sentimentul că viaţa lui ajunsese la un moment deplin; perfect echilibrat, atunci când a venit la Bourani. Treceam acum prin experienţa pe care o descrisese. Un nou fel de acceptare de sine, a faptului că eram acest trup şi această minte cu toate virtuţile, cu toate viciile mele, înţelegeam că

nu am altă alternativă. Ajunsesem să înţeleg faptul că exista un alt fel de forţă, diferită de vechea mea accepţiune a cuvântului bazată pe iluziile ambiţiei. Toate greşelile din viaţa mea, egoismele, aberaţiile, trădările, toate se potriveau, erau sursă de construcţie, nu de haos, pentru că, sigur, nu aveau altă alternativă. Nu eram într-un moment al marilor hotărâri morale sau de alt fel. Acceptându-mă ca atare, renunţam la cel care ar fi fost să devin. Pasul făcut mă ducea înainte, şi în sus.

Conchis terminase de cântat şi se uita la mine.

— Cuvintele sunt inexpresive în faţa acestei muzici.

— Datorită lui Bach.

— Şi a dumneavoastră.

A făcut o uşoară grimasă, dar i-a făcut plăcere, deşi a încercat să o ascundă grăbindu-mă să mergem să udăm grădina de legume.

O oră mai târziu, mă aflam din nou în dormitorul meu. Lângă pat aveam alte cărţi. O carte subţire în franceză, un fascicul legat, tipărit de un editor anonim, Paris, 1932; era intitulat: *De la communication intermondiale.* Am ghicit autorul imediat. Mai era un volum: *Natura în Scandinavia.* Semăna cu *Frumuseţile naturii* de săptămână trecută, natura era feminitate – femei de tip nordic culcate, în picioare, alergând, în mijlocul pădurilor de brad şi printre fiorduri. Nu-mi plăcea coloratura lesbiană din această carte; poate fiindcă începusem să resping acea faţetă a poliedrului care era caracterul lui Conchis ce-l făcea să se simtă atras de obiecte şi literatură bizară. Nu eram un puritan – aşa-mi spuneam eu. Eram prea tânăr să ştiu că în momentul în care spuneam asta mă dădeam de gol. Nu ştiam că o persoană care nu are inhibiţii sexuale automat acceptă orice. Eram englez; ergo, puritan. Am răsfoit volumul de două ori, imaginile distonau cu muzica lui Bach, încă stăruitoare în urechile mele. Şi mai era o carte în limba franceză, o serie mică a unei ediţii elegante:

Le Masque Français au Dixhuitième Siècle. În carte, fusese pus un semn alb. Aducându-mi aminte de antologia de pe plajă în care găsisem un pasaj marcat, am deschis cartea şi am găsit următorul pasaj:

„Vizitatorilor care pătrundeau dincolo de zidurile înalte de la Saint-Martin li se oferea priveliştea încântătoare a păstorilor şi păstoriţelor care, pe iarba verde şi printre boschete, dansau şi cântau înconjuraţi de turmele albe. Nu erau întotdeauna în costumele vremii lor. Uneori erau îmbrăcaţi în stil roman sau grecesc, dând viaţă odelor lui Teocrit şi bucolicelor lui Vergiliu. Se spunea că uneori se interpretau scene cu nimfe încântătoare alergând sub clar de lună, urmărite de siluete stranii, jumătate bărbaţi, jumătate ţapi...”

În sfârşit, lucrurile se luminau. Tot ce se întâmpla la Bourani avea caracterul unei mascarade pusă pe o scenă personală. Pasajul îmi atrăgea atenţia ca, din politeţe şi pentru a mă bucura de spectacol, să nu-mi bag nasul în culise. Mi s-a făcut ruşine de întrebările pe care le pusesem la Agia-Varvara.

M-am spălat şi, conformându-mă obiceiurilor lui Conchis, m-am schimbat într-o cămaşă albă şi un costum de vară.

Când am ieşit din cameră ca să cobor, uşa de la dormitorul lui era deschisă. M-a chemat înăuntru.

— În seara asta bem paharul de uzo aici.

Stătea la birou citind o scrisoare pe care o scrisese. Am aşteptat în spatele lui, uitându-mă din nou la tablourile lui Bonnard în timp ce el completa plicul.

Uşa de la camera mică era deschisă. Văzând costume şi un dulap pentru lenjerie, mi-am dat seama că era numai pentru păstrat haine. De lângă uşile deschise, fotografia lui Lily mă privea de pe masă.

Am ieşit pe terasă. Am găsit două mese, una cu uzo şi pahare, cealaltă având pe ea cina. Conchis a observat că am văzul că sunt trei scaune.
— După-masă avem o vizită.
— Din sat?
Zâmbeam amândoi când a făcut un semn că nu. Era o seară extraordinară, grecească, un cer nesfârşit şi o lună nesfârşită pierzându-se în lumina de apus. Munţii aveau culoarea roşie cenuşie a pisicilor persane, cerul era ca un imens diamant gălbui. Cândva mai văzusem un astfel de cer, când toţi cei care stăteau în faţa cârciumii şi-au îndreptat privirile către apus, ca la cinematograf. Filmul era cerul grecesc.
— Am citit pasajul unde aţi pus semn în *Le Masque Français.*
— Este numai o metaforă, dar s-ar putea să-ţi fie de folos.
Mi-a dat un uzo şi am ridicat paharele.

Cafeaua a fost adusă şi turnată, iar lampa a fost mutată pe masa din spatele meu, în aşa fel încât lumina faţa lui Conchis.
Aşteptam amândoi.
— Sper să nu scap celelalte aventuri.
A ridicat capul în modul în care grecii spun nu. Era puţin încordat şi se uita în spatele meu către uşa dormitorului; eu amintindu-mi de prima zi. M-am întors, dar nu era nimeni.
El vorbi.
— Ştii cine vine?
— Nu am ştiut dacă săptămână trecută trebuia să intru sau nu.
— Trebuie să faci exact ce hotărăşti.
— Fără a pune întrebări.
— Fără a pune întrebări. Zâmbea vag. Ai citit cărticica mea?
— Nu încă.
— Citeşte-o cu atenţie.
— Sigur că da. De-abia aştept.

— Atunci mâine seară putem face un experiment.
— De a comunica cu alte planete?
Nu am încercat să-mi maschez neîncrederea din glas.
— Da. Acolo sus – cerul se afla prea plin de stele. Sau acolo. Privirea se îndreptă înspre linia neagră a munţilor din apus.
Am riscat o glumă.
— Acolo sus se vorbeşte greceşte sau englezeşte?
Cam cincisprezece secunde nu a zâmbit, nu a răspuns.
— Vorbesc prin emoţii.
— Nu este o limbă foarte precisă.
— Dimpotrivă. Cea mai precisă, dacă poţi să o înveţi.
Mă privi.
— Precizia despre care vorbeşti tu este importantă în ştiinţă. Nu este importantă în...
Nu am aflat niciodată în ce este importantă.
Am auzit paşii, aceiaşi paşi uşori pe aleea de pietriş de sub terasă venind ca dinspre mare. Conchis mi-aruncă o privire grăbită.
— Să nu pui întrebări. Este foarte important.
Am zâmbit.
— Cum spuneţi.
— Comportă-te cu ea ca şi cu un amnezic.
— Nu am mai avut de-a face cu amnezici.
— Trăieşte în prezent. Nu-şi aminteşte trecutul. Nu are trecut. Dacă o întrebi despre trecut, o tulburi. Este foarte sensibilă. S-ar putea să refuze să te mai vadă.
Îmi venea să-i spun, îmi place masca pe care ai creat-o, nu vreau s-o distrug. Totuşi i-am spus:
— Dacă nu înţeleg de ce, încep să înţeleg cum.
Dădu din cap în semn că era invers.
— Începi să înţelegi de ce, nu cum.
Privirea i s-a oprit asupra mea ca să imprime sensul cuvintelor în mintea mea, apoi se mută într-

o parte, spre uşă.

M-am răsucit.

Lampa fusese aşezată în spatele meu ca să-i lumineze intrarea, o intrare care mi-a tăiat respiraţia.

Era îmbrăcată într-o toaletă de seară, probabil de la 1915: o capă de seară din mătase indigo deasupra unei rochii din moar ivoar croită conic până la glezne, care o obliga să umble elegant. Pasul nesigur era ca o ezitare, ca un zbor înspre noi doi. Părul era pieptănat în sus, în stil *empire.* Zâmbea şi se uita spre Conchis. Mie însă, când m-am ridicat, mi-a arătat un interes reţinut. Conchis era şi el în picioare. Eleganţa ei era atât de impresionantă, echilibrată, sigură ea – chiar şi impresia de agitaţie părea profesională – parcă ar fi ieşit cu o clipă mai devreme dintr-o cabină de la Dior. Primul meu gând a fost: Este manechin. Al doilea a fost: Dat dracului bătrânul.

Bătrânul spuse după ce i-a sărutat mâna:

— Lily, dă-mi voie să ţi-l prezint pe domnul Nicholas Urfe. Domnişoara Montgomery.

Mi-a întins mâna. I-am luat-o într-a mea. O mână indiferentă, nicio strângere. Atinsesem o fantomă. Privirile ni s-au întâlnit, ochii ei nu au exprimat nimic. Eu am spus: “îmi pare bine”. Ea a înclinat uşor capul, s-a apropiat de Conchis care i-a luat pelerina şi a aşezat-o pe speteaza scaunului lui.

Avea braţele şi umerii goi, o brăţară grea din aur şi fildeş, un colier extrem de lung din safire sau, cred eu, ştrasuri. Îi dădeam douăzeci şi doi sau douăzeci şi trei de ani. Detaşarea ei, nici rece, nici indiferentă, era o distanţare lucidă, tipică pentru o femeie cu zece ani mai în vârstă. Era ca senzaţia de răcoare într-o zi fierbinte de vară.

S-a aranjat în scaun, a încrucişat mâinile, apoi mi-a zâmbit vag.

— Este cald în scara această.

Vocea era absolut englezească. Nu ştiu de ce mă aşteptam la un accent străin, dar pe al ei l-am determinat imediat. Era limba mea, produs al şcolii cu internat, al universităţii, accentul despre care sociologii spuneau că aparţine celor o sută de mii din clasa dominantă.

Am răspuns:

— Da, sigur, nu-i aşa?

— Domnul Urfe este tânărul profesor despre care ţi-am vorbit.

Tonul lui era respectuos.

— Da. Ne-am văzut săptămână trecută. Adică ne-am zărit, îmi zâmbi uşor, fără complicitate, apoi lăsă privirea în jos.

Constatam ce lucru bun îmi pregătise Conchis. Un lucru bun cu care mă tachina, căci faţa, în special expresia gurii dezvăluiau inteligenţa fetei. Avea şi un fel de a mă privi puţin oblic, ca şi cum ca ar fi ştiut ceva în plus – nu legat de rolul pe care-l juca, dar ceva despre viaţă în general –, ca şi cum şi ea ar fi luat lecţii de la capul de piatră. Mă aşteptasem, deoarece imaginea pe care o întâlnisem cu o săptămână în urmă fusese mai domestică, mai puţin ambiguă, mai puţin sigură pe sine.

Lily desfăcu un evantai albastru micuţ pe care-l ţinuse în mână până atunci şi îşi făcu vânt cu el. Avea o piele foarte albă. Se vedea că nu făcea plajă. A urmat o pauză neplăcută, căci niciunul nu găseam ce să spunem. Începu ea prima, ca o gazdă care are datoria să încurajeze un musafir timid.

— Trebuie să fie foarte interesant să predai.

— Nu pentru mine. Mie mi se pare anost.

— Toate lucrurile nobile şi cinstite sunt anoste. Cineva trebuie să le facă.

— Acum nu mai sunt supărat, pentru că datorită şcolii am ajuns aici. Ea aruncă o privire spre Conchis care se plecă uşor. Juca acum rolul lui Talleyrand: bătrâna vulpe amabilă.

— Maurice mi-a spus că nu sunteţi mulţumit cu ceea ce faceţi. Pronunţase Maurice în maniera franceză.

— Nu ştiu dacă cunoaşteţi şcoala, dar... M-am oprit ca să-i dau şansa să răspundă. Ea a făcut cu capul un semn că nu şi a zâmbit. Părerea mea este că îi obligă pe băieţi să muncească prea mult, şi eu nu am ce face. Este destul de greu.

— Nu puteţi să reclamaţi? Mă privea serios. O privire frumoasă şi convingătoare. Am început să cred că este actriţă, nu manechin.

— Ştiţi...

Şi am continuat cam aşa. Trebuie să fi trecut cincisprezece minute de când făceam conversaţie de salon. Ea întreba. Eu răspundeam. Conchis vorbea puţin, lăsându-ne pe noi. M-am surprins căutându-mi expresiile, ca şi cum şi eu încercam să intru în rolul unui personaj de salon de acum patruzeci de ani. În fond, era o mascaradă şi doream sau începusem să doresc să-mi joc rolul. Atitudinea ei era puţin prea condescendentă faţă de mine. Am interpretat-o ca pe dorinţa ei de a mă trece în rol secundar, sau poate dorea să mă pună la încercare, să vadă dacă îi conveneam ca partener. Mi s-a părut că surprind în ochii lui Conchis o lucire de amuzament sardonic. Ea era prea frumoasă şi când stătea şi când se mişca sau mima, ca să-i pese. Eu, care mă consideram specialist în materie de fete frumoase, ştiam că în faţa mea se află un etalon.

După o pauză, Conchis vorbi.

— Să povestesc ce s-a întâmplat după ce am plecat din Anglia?

— Nu, dacă domnişoara Montgomery nu are chef.

— Ba nu! Îmi place să-l ascult pe Maurice.

El se uita la mine, ignorând-o pe ea.

— Lily face numai ce vreau eu.

M-am uitat la ea.

— Sunteţi un om norocos.

El mă privea insistent. Umbrele îi adânceau ridurile din josul nasului.

— Ea nu este adevărata Lily.

Aşa cum scontase, revenirea la realitate mi-a dărâmat castelul de nisip.

— Da, bineînţeles. Am ridicat din umeri şi am zâmbit. Ea se uita spre evantai.

— Şi nici nu joacă rolul adevăratei Lily.

— Domnule Conchis, nu ştiu ce vreţi să-mi spuneţi.

— Să nu tragi concluzii pripite. Îmi zâmbi generos, cum nu avea obiceiul. Şi acuma, unde am rămas? Dar mai întâi trebuie să vă anunţ că nu voi spune o poveste. Voi prezenta un personaj.

Mă uitam la Lily. Părea puţin intrigată. Mă gândeam că s-ar putea să fie realmente o amnezică. Frumoasă cum era, el a pus mâna pe ea literal şi metaforic. Lily mi-a aruncat o privire neprefăcută, fără legătură cu rolul, o privire fugară, întrebătoare, care trecu apoi către Conchis şi iar la mine. Am avut impresia că suntem doi actori care se îndoiesc de regizor având motive comune.

28

BUENOS AIRES. AM LOCUIT ACOLO APROAPE patru ani, până în primăvara anului 1919. M-am certat cu unchiul Anastasios, am dat lecţii de engleză, lecţii de pian. Mă simţeam exilat din Europa. Tata nu mi-a mai vorbit şi nu mi-a mai scris niciodată. După un timp, am primit veşti de la mama.

M-am uitat la Lily, dar acum, intrată din nou în rol, îl privea pe Conchis cu interes în ochi.

Era superbă la lumina lămpii.

— Un singur lucru bun mi s-a întâmplat în Argentina. Un prieten m-a luat cu el într-o excursie prin regiunea Anzilor. Am venit în contact cu condiţiile de exploatare în care trăiau peonii şi gauchos. Am simţit acolo dorinţa de a mă sacrifica pentru dezmoşteniţii sorţii. După cele văzute m-am hotărât să devin medic. Calea pe care o alesesem s-a dovedit complicată. Nu m-au acceptat la Facultatea de Medicină din Buenos Aires şi un an de zile a trebuit să mă pregătesc zi şi noapte la ştiinţele naturii pentru a fi admis.

Războiul s-a terminat. Tata a murit curând după aceasta. Deşi nu m-a iertat niciodată nici pe mine, nici pe mama, pentru că m-a ajutat, s-a comportat ca un tată şi nici în cercul lui, nici în afară nu s-a aflat nimic. Din câte ştiu eu, autorităţile nu au aflat de cazul meu. Mama a moştenit o avere destul de mare, aşa că m-am întors în Europa şi ne-am instalat amândoi la Paris. Locuiam într-un apartament relativ mare, în faţa Pantheonului, şi eu am început să studiez serios medicina. Am format un grup dintre studenţii de la medicină şi ne-am dat numele de Societatea Raţiunii. Visam ca toţi medicii din lume să formeze o elită etică şi ştiinţifică. Noi trebuia să avem reprezentanţi în

toate ţările şi toate guvernele, să fim supermanii morali care să se ocupe de eradicarea demagogiei, a politicienilor profitori, a reacţiunii şi a şovinismului. Am publicat un manifest. Am ţinut o şedinţă publică într-un cinematograf la Neuilly. Un grup de extremişti au aflat, ne-au calificat drept „fascişti" şi au distrus cinematograful. Am încercat să ne întrunim în altă parte. Acolo a venit un grup de extremişti catolici. Nu semănau la chip cu primii, dar s-au comportat la fel, ei spunându-ne că suntem „comunişti". Măreţul nostru plan utopic s-a ales cu două încăierări şi datorii pentru pagube. Eu eram secretarul Societăţii Raţiunii. Nu vă închipuiţi câtă raţiune au avut membrii societăţii când a fost vorba să contribuie la plata datoriilor! Ne meritam soarta. Oricine poate concepe un plan pentru o lume mai raţională. În zece minute, în cinci minute. Să le ceri însă oamenilor să trăiască raţional ar fi ca şi cum le-ai cere să trăiască cu calmante. Se întoarse către mine.

— Nicholas, vrei să-ţi dau să citeşti manifestul?

— Mă interesează.

— Mă duc să-l aduc. Aduc şi coniacul.

Atât de repede am rămas singur cu ea. Dar înainte de a-i demonstra că nu văd motivul pentru care trebuia să continue jocul de-a „hai să ne prefacem că aşa este" şi atunci când Conchis lipsea, Lily se ridică în picioare.

— Hai să facem câţiva paşi.

Mă aflam lângă ea. Era cu câţiva centimetri mai scundă decât mine şi avea un mers lent, graţios, controlat.

Se uita spre mare, evitându-mi privirea ca şi cum ar fi fost timidă.

Eram atent la zgomotele din jur.

Conchis nu se auzea.

— Eşti de mult aici?

— Nicăieri nu am stat mult.

Mi-a aruncat o privire scurtă, încălzită de un zâmbet abia schiţat. Ne aflam pe cealaltă latură a

terasei, în umbra zidului de la dormitor.

— Excelent retur, domnişoară Montgomery.

— Joci dumneata, joc şi eu.

— Trebuie?

— Maurice trebuie să vă fi rugat să nu-mi puneţi întrebări.

— Ei, asta-i bună! Când este el de faţă, O.K. Dar ce vrei, suntem amândoi englezi, nu?

— Adică indiscreţi?

— Pentru ca să ne cunoaştem.

— Poate nu ne interesează în egală măsură... să ne cunoaştem. Lily se uita în noapte. Mă simţeam ofensat.

— Câtă candoare! Care este jocul? Vreau şi eu să ştiu.

— Vă rog! Vocea ei era puţin tăioasă. Nu suport.

Ştiam de ce m-a tras la întuneric, ca să nu-i văd faţa.

— Ce anume nu suportaţi?

— Domnule Urfe! Se întoarse către mine, punându-mă la punct cu o voce calmă dar categorică.

S-a îndepărtat de mine ducându-se la balustrada de la capătul terasei de unde se puteau vedea culmile dinspre nord. Dinspre mare, o briză de aer blând se strecură printre noi.

— Vreţi să-mi aduceţi şalul, vă rog?

— Poftim?

— Haina.

Am ezitat şi m-am dus să-i aduc haina indigo. Conchis nu ieşise. M-am întors şi i-am pus-o pe umeri. Pe neaşteptate, întinse mâna şi o prinse pe a mea ca şi cum ar fi vrut să-mi dea curaj şi, poate, ca să o identific cu prima Lily, aceea care fusese drăguţă cu mine. A rămas aşa, nemişcată, cu ochii la copacii de dincolo de luminiş.

— De ce ai făcut asta?

— Nu am vrut să fiu rea.

Imitându-i tonul convenţional, am întrebat-o:

— Aş putea eventual să vă întreb... unde locuiţi?

Se întoarse, se aplecă peste balustradă şi se hotărî:

— Acolo! A întins evantaiul în direcţia respectivă.

— Acolo este marea. Sau arătaţi în văzduh?

— Vă asigur. Acolo locuiesc.

Îmi veni o idee.

— Pe un iaht?

— Pe pământ.

— Ce curios! Nu v-am văzut niciodată casa.

— Probabil că nu ştiţi să vedeţi.

Am observat zâmbetul din colţul buzelor. Ne aflam foarte aproape unul de celălalt, parfumul ei ne împresura.

— Am impresia că cineva râde de mine.

— Poate singur râzi de dumneata.

— Nu-mi place să se râdă de mine!

A înclinat capul amuzată. Avea un gât frumos de Nefertiti. În fotografia din camera lui Conchis avea bărbia teşită, în realitate nu era.

— Atunci o să mai râd.

Am tăcut amândoi. Conchis lipsea prea mult pentru pretextul cu care plecase. Ea îmi căuta ezitantă privirea, dar nu i-am spus nimic şi a îndreptat ochii în altă direcţie. Blând ca în faţa unui animal sălbatic, am întins mâna şi i-am întors capul spre mine. M-a lăsat să-i ating obrajii reci cu degetele, dar ceva în privirea ei categorică o făcea inaccesibilă şi mi-am retras mâna. Ne uitam unul la altul şi am înţeles avertismentul care-mi declara: Cu blândeţe s-ar putea să mă las cucerită. Cu forţa, niciodată!

Se întoarse cu faţa spre mare.

— Vă place Maurice?

— Astăzi îl întâlnesc pentru a treia oară. Ea aştepta să continui. Îi sunt recunoscător că m-a chemat aici. În special...

M-a întrerupt înainte de a face declaraţia.

— Noi îl iubim.

— Care noi?

— Ceilalţi „vizitatori” şi eu. Am sesizat ghilimelele.

— Vizitatori parcă nu ar fi termenul exact.

— Lui Maurice nu-i place termenul „fantome”.

Am zâmbit.

— Sau actriţe.

Se vedea din expresia ei că nu era dispusă să dea înapoi, să renunţe la rol.

— Toţi suntem actori şi actriţe, domnule Urfe. Chiar şi dumneata.

— Sigur. Pe scena acestei lumi.

Lily zâmbi şi privi în jos.

— Răbdare!

— Nu cred că aş putea avea răbdare mai multă cu altcineva. Şi nici să fiu mai credul.

Privea marea în depărtare. Vocea ei era mai şoptită, mai sinceră, mai în afara rolului.

— Nu pentru mine, pentru Maurice.

— Şi pentru Maurice.

— O să înţelegeţi.

— Este o promisiune?

— O prezicere.

Se auzi un zgomot dinspre masă.

Lily se uită în spate şi din nou în ochii mei. Avea expresia de atunci, din uşa camerei de muzică, amuzată, conspiratoare, care acum mă implora:

— Te rog, prefă-te!

— O.K. Dar numai când este el de faţă.

M-a luat de braţ şi ne-am dus la el. Conchis făcu un gest întrebător cu capul spre noi doi.

— Domnul Urfe înţelege.

— Sunt fericit.

— Totul va fi foarte bine.

Lily îmi zâmbi, se aşeză şi stătu gânditoare cu bărbia rezemată de mână. Conchis îi turnă un păhărel cu cremă de mentă pe care ca îl sorbi. Mie îmi arătă un plic aşezat în dreptul locului meu.

— Manifestul. Abia l-am găsit. Citeşte-l mai târziu. Către sfârşit, o să găseşti o critică de mare

forţă.

29

CONTINUAM SA IUBESC MUZICA, ORICUM continuam să cânt. Clavecinul mare Pleyel pe care-l am aici îl aveam şi în apartamentul nostru din Paris. Într-o zi călduroasă de primăvară, era în 1920, cântam întâmplător cu ferestrele deschise, când cineva sună la uşă. Slujnica veni să-mi spună că a venit un domn care doreşte să-mi vorbească. Domnul era chiar în spatele ei şi o corectă că nu dorea să vorbească, dorea să mă asculte. Era un om cu o înfăţişare atât de extraordinară încât nu am remarcat stilul neobişnuit de a pătrunde în casă. Un domn în jur de şaizeci de ani, foarte înalt, îmbrăcat impecabil, cu o floare de gardenie la butonieră.

M-am uitat aspru la Conchis. Era întors cu faţa către mare, poziţia lui preferată când povestea. Lily, repede a ridicat discret un deget în dreptul buzelor.

— Şi la prima vedere era extrem de morocănos. Demnitatea de arhiduce era dublată de un aer sinistru. Actorul Jouvet minus sarcasmul. Mai târziu am descoperit că nu era atât de nenorocit pe cât părea. Fără prea multe cuvinte, s-a aşezat într-un fotoliu şi m-a ascultat cântând. Când am terminat, şi-a luat pălăria şi bastonul cu capăt de chihlimbar, şi aproape fără cuvinte...

Am zâmbit, Lily a observat dar s-a uitat în jos, ca să nu zâmbească şi ea – încercând să mă potolească.

— ... mi-a oferit cartea de vizită, invitându-mă peste o săptămână. Din cartea de vizită am aflat că se numea Alphonse de Deukans. Era conte. După cum se cuvenea, am dat curs invitaţiei. Locuia într-un apartament spaţios, mobilat cu o eleganţă austeră. Un servitor m-a condus într-un salon. De

Deukans s-a ridicat să mă salute. Cu economie de cuvinte, m-a invitat într-o altă cameră. Avea acolo vreo şase clavecine vechi, minunate, piese de muzeu ca instrumente şi ca obiecte de artă. M-a invitat să le încerc, după aceea a cântat şi el, mai puţin bine decât cântam eu atunci, dar, oricum, destul de bine. După aceea, mi-a oferit o gustare. Serioşi amândoi, stăteam pe scaune Boulard şi înghiţeam *marennes* şi beam vin de Moselle care, spunea, îl avea din propria lui vie.

Aşa a început cea mai grozavă prietenie din viaţa mea. Deşi ne vedeam destul de des, luni de zile nu am aflat prea multe detalii despre viaţa lui. Nu povestea nimic despre sine sau despre trecutul lui. Descuraja orice tentativă de întrebare în această direcţie. Am aflat numai că familia lui venea din Belgia, că era extraordinar de bogat şi că deliberat nu avea mulţi prieteni. Nu avea rude. Fără un motiv special, era misogin. Toţi servitorii erau bărbaţi şi despre femei vorbea cu dispreţ.

Viaţa şi-o petrecea nu la Paris, ci în imensul castel pe care-l avea în estul Franţei. Fusese construit la sfârşitul secolului şaptesprezece de un subintendent cu mijloace frauduloase. Se afla în mijlocul unui parc mai întins decât această insulă. Turnurile albastre de ardezie şi pereţii albi se vedeau de la mare distanţă. Mi-amintesc cât de intimidat am fost în cursul primei mele vizite acolo, câteva luni după ce îl cunoscusem. Era o zi de octombrie, câmpurile de grâu din Champagne, secerate de mult, erau învăluite într-o ceaţă albăstruie, în fum de octombrie. Am ajuns la Givray-le-Duc în maşina pe care mi-o trimisese la gară. Am fost condus pe o scară impozantă până în cameră, sau, mai bine-zis, într-un apartament şi apoi invitat să cobor în grădină, ca să-l întâlnesc pe domnul de Deukans. Servitorii îi semănau: tăcuţi, gravi. În jurul lui, nimeni nu râdea, nimeni nu se grăbea. Fără zgomot, fără exuberanţă. Totul era numai calm şi ordine.

M-am lăsat condus de un servitor printr-un parc imens în stil franţuzesc în spatele castelului. Am trecut pe alei de curând greblate, pe lângă tufe tunse în diverse forme, pe lângă statui, apoi printr-un arboretum până la un lac nu prea mare.

De pe mal, am văzut undeva, la câteva sute de metri în faţă, dincolo de ochiul nemişcat de apă şi printre frunzele de octombrie, o casă orientală unde se lua ceaiul. Servitorul a făcut o plecăciune şi m-a lăsat să merg singur mai departe. Cărarea ducea pe lângă lac şi peste o apă curgătoare. Nu bătea vântul. Ceaţă, linişte, o frumuseţe calmă dar melancolică.

Pavilionul fiind înconjurat de iarbă, Deukans nu m-a auzit venind. Stătea pe o rogojină şi contempla lacul. O insulă micuţă numai cu sălcii. Gâşte decorative pluteau pe apă ca într-o pictură pe mătase. Înfăţişarea lui era europeană, îmbrăcămintea era japoneză. Nu pot uita acel moment. Cum să spun mai bine, era o *mise en paysage.*

Întreg parcul era conceput în aşa fel încât să-i ofere astfel de cadre. Exista un mic templu clasic, o rotondă. O grădină englezească, o grădină maură. Eu îl voi vedea întotdeauna stând pe *tatami,* într-un kimono larg, gri-albăstrui ca ceaţa. Era artificial, fără îndoială. Orice manifestare de excentricitate este artificială într-o lume dominată de lupta acerbă pentru supravieţuire economică.

În cursul acelei vizite, eul meu, care se declarase socialist, era într-o permanentă stare de revoltă, eul meu senzual însă trăia momente de euforie. Givray-le-Due era pur şi simplu un imens muzeu. Nesfârşite galerii cu picturi, cu porţelanuri, cu obiecte de artă de toate felurile. O bibliotecă celebră, o colecţie unică de instrumente vechi cu claviatură, clavicorduri, spinete, virginale, lăute, chitare. Nu ştiai niciodată ce puteai să mai descoperi. O cameră cu bronzuri din Renaştere, o vitrină de Breguets, un zid cu faianţă extraordinară

de Rouen şi Nevers, o sală de arme, un dulap cu medalii greceşti şi romane. Aş putea să le înşir o noapte întreagă. El îşi dedicase o viaţă ca să adune aceste colecţii. Numai piesele Boulle şi Riesener puteau mobila şase castele mai mici. Cred că numai colecţia Hertford ar mai fi putut rivaliza atunci cu ceea ce avea el. Când colecţia Hertford s-a dispersat, de Deukans a cumpărat piesele cele mai bune din moştenirea Sackville. Seligman i-a dat prioritate să cumpere. El colecţiona de dragul de a colecţiona. Arta încă nu devenise valoare de schimb.

În cursul unei vizite ulterioare, m-a dus într-o galerie pe care o ţinea încuiată. Aici avea tot felul de păpuşi mecanice, unele în mărime naturală, care parcă păşiseră sau se iviseră din povestirile lui Hoffmann. Un dirijor de orchestră invizibilă, doi soldaţi bătându-se în duel, o primadonă din gură căreia se auzea aria din *La Serva Padrona.* O fată făcea o reverenţă unui bărbat. El se apleca înaintea ei şi amândoi dansau un menuet fantomatic. Păpuşa principală era Mirabelle, *la Maîtresse Machine.* Era o femeie goală, cu pielea ca de mătase, care se lăsa pe spate în patul ei cu baldachin, îşi trăgea genunchii în sus şi îi desfăcea odată cu braţele. Când stăpânul ei se aşeza deasupra, braţele se strângeau şi-l ţineau. Dar de Deukans o îndrăgea în special pentru că avea un dispozitiv datorită căruia nu putea pune coarne stăpânului. Avea o manetă micuţă aşezată în spatele capului care trebuia manevrată, pentru că altfel, la o anumită apăsare, păpuşa răspundea cu o strângere ca de cleşte a braţelor, după care un stilet cu arc puternic sărea drept în sus în pântecul vinovatului.

Acest obiect respingător fusese construit în Italia la începutul secolului nouăsprezece pentru sultanul Turciei. Când de Deukans mi-a demonstrat cum funcţiona fidelitatea lui Mirabelle,

s-a întors către mine şi mi-a spus: *„C'est ce qui en elle est le plus vraisemblable”.* Asta o face umană.

M-am uitat cu îndrăzneală la Lily. Ea îşi admira mâinile.

— O ţinea pe Mirabelle încuiată. În capela lui particulară, păstra un obiect, după părerea mea, şi mai obscen, introdus într-un relicvar de ev mediu timpuriu. Arăta ca un castravete de mare stafidit. De Deukans îl numea fără nicio notă de umor „Sfântul Membru”. Ştia, bineînţeles, că niciun element cartilaginos nu putea fi păstrat. În Europa sunt cel puţin şaisprezece asemenea obiecte. Majoritatea luate de la mumii şi la fel de infirmate. Pentru de Deukans era un obiect de colecţie, şi ideea de blasfemie umană sau religioasă pe care acesta o conţinea nu semnifica nimic pentru el. Toţi colecţionarii gândesc la fel. Instinctul moral dispare. În cele din urmă obiectul posedă posesorul.

Nu discutam niciodată religie sau politică. Mergea la slujbă numai pentru că el considera respectarea ritualului ca pe o formă de cultivare a frumosului. În anumite privinţe era naiv, poate datorită bogăţiei care l-a înconjurat întotdeauna. Nu înţelegea negarea de sine decât cuprinzând-o într-un sistem estetic. Ne uitam într-o zi la un şir de ţărani care lucrau un câmp de gulii. Tabloul lui Millet în replică naturală. Singurul lui comentariu a fost: „Ce bine că ei sunt ei şi noi suntem noi”. Cele mai dureroase contradicţii sociale, care impresionează chiar şi pe cel mai insensibil arivist, pentru el nu contau. Aveau semnificaţie ca ornamente, ca dezacorduri interesante, plăcute ca exemple de polaritate în existenţă.

Îl indispunea altruismul pe care-l denumea *le diable en puritain.* De exemplu, eu de la optsprezece ani nu am mai vrut să mănânc carne de pasăre sălbatică de niciun fel. Mai bine mâncam carne de om decât raţă sălbatică sau ortolan. Asta îl enerva pe de Deukans, ca o notă falsă într-un

manuscris. Refuza să creadă că există un astfel de manuscris. Şi totuşi, iată că eu, o persoană în carne şi oase, refuzam să mănânc pateul de ciocârlie şi sitarul umplut.

Viaţa lui nu se reducea la lucruri moarte. Avea un observator pe acoperişul castelului şi un laborator de biologie bine utilat. Nu ieşea în parc fără o cutie de eprubete de prins păianjeni. Trecuse un an de când l-am cunoscut, când am realizat că era mai mult decât o simplă excentricitate. Era, de fapt, unul din cei mai distinşi arachnologi amatori din generaţia lui. O specie de păianjen poartă numele lui: *Theridion deukansii.* S-a bucurat când a aflat că mă pricepeam puţin la ornitologie. M-a încurajat să mă specializez în ceea ce denumea în glumă: ornitosemantică – sensul sunetelor păsărilor.

A fost cel mai anormal om din câţi am cunoscut. Şi cel mai politicos. Şi cel mai distant. Şi cel mai mare iresponsabil social. Aveam douăzeci şi cinci de ani, vârsta ta, Nicholas, asta-ţi poate spune mai mult decât orice cât eram de incapabil să-l judec. Cred că este vârsta cea mai dificilă şi enervantă. Înseamnă a fi şi a observa totodată. Eşti inteligent şi considerat om în toată firea. Unii te reduc la starea de adolescenţă, pentru că numai experienţa poate să înţeleagă şi să asimileze. În fond, de Deukans, prin ceea ce era, nu prin forţa argumentelor, m-a făcut să mă îndoiesc de propria mea filozofie. Dubiile mi le-a cristalizat mai târziu, o să-ţi povestesc în cinci cuvinte foarte simple.

Vedeam cât de eronată era viaţa lui, dar mă încânta. Nu puteam să reacţionez raţional. Am uitat să-ţi spun că avea extraordinar de multe manuscrise de muzică nepublicată din secolul şaptesprezece şi optsprezece. Să stai în faţa unui superb clavecin în sala de instrumente – o galerie rococo în auriu şi verde, toată ziua în plin soare, ca într-o livadă liniştită – este o experienţă

nemaipomenită, o fericire care te face să te gândeşti la natura răului. De ce asemenea plăcere absolută face parte din ceea ce este rău? De ce îl consideram pe de Deukans ca făcând parte din rău?

O să-mi răspunzi: „Pentru că existau copii care mureau de foame în vreme ce tu cântai în soare”. Ar trebui deci să nu mai avem palate, să nu mai avem gusturi rafinate, bucurii de tot felul, să nu mai dăm curs imaginaţiei. Lumea trebuie să aibă un scop ascendent către bucurii mai înalte, fericire mai multă pentru membrii societăţii.

Aşa am început să înţeleg egoismul acestui individ singuratic. Am ajuns să înţeleg orbirea lui ca pe o poză şi totuşi poza lui era un soi de naivitate. Era un om azvârlit dintr-o lume perfectă într-una imperfectă. Având mania tragică dar mai puţin absurdă a lui Don Quijote, era hotărât să păstreze intactă perfecţiunea. Dar într-o zi...

Conchis nu şi-a mai terminat fraza. Din întuneric, ca un fulger, ne-a luat prin surprindere un sunet de corn dinspre est. M-am gândit la cornul englez de vânătoare, suna mai gros, mai arhaic. Lily, cu ochii aţintiţi asupra lui Conchis, nu mai mişca evantaiul. El se uita departe peste mare, parcă sunetul l-ar fi înţepenit. Închise ochii, dându-mi impresia că se roagă fără expresia de rugăciune pe obraz.

Cornul sparse încă o dată încordarea nopţii. Trei note. Cea din mijloc era mai înaltă. Ecoul venea slab dinspre versantul abrupt al dealurilor din insulă, sunetul primitiv trezind locul şi noaptea din somnul evoluţionist.

Am întrebat-o pe Lily:

— Ce este?

Privindu-mă în ochi, aveam impresia că bănuieşte că ştiu ce este.

— Apollo.

— Apollo!

Cornul a mai sunat o dată, înalt, aproape, atât de aproape de casă, încât nu l-aş mai fi văzut de balustradă nici dacă ar fi fost lumina zilei. Conchis, cu un aer absent, stătea pe scaun. Lily s-a ridicat şi a întins mâna spre mine.

— Vino!

Am mers după ea pe terasă unde mai stătusem, la capătul de răsărit. Ea, se uita în jos printre copaci, eu îi observam profilul.

— Cred că cineva a încurcat metaforele.

Abia şi-a reţinut zâmbetul, strângându-mă uşor de mână.

— Fii cuminte. Priveşte!

Aleea, luminişul, copacii. Nu vedeam nimic deosebit.

— Aş prefera să mi se dea un program.

— Vai ce prozaic sunteţi, domnule Urfe.

— Nicholas.

Nu a mai răspuns pentru că de undeva dintre căsuţa Mariei şi vilă s-a ivit o rază de lumină nu prea puternică, ca de lanternă. În lumina aceea, la vreo cincizeci de metri, se vedea o siluetă de bărbat ca o statuie de marmură. Am mai avut un şoc atunci când am observat că este complet gol. La distanţa asta puteam să-l văd în detaliu, era un Apollo bine făcut, bine construit, Pe cap strălucea aurie o coroană de frunze de laur. Imobil, cu faţa către noi, ţinea în mână, puţin depărtat de trup, cornul lung de vreun metru, curbat şi mărindu-se la un capăt. M-a mirat faptul că pielea era nenatural de albă, aproape fosforescentă în lumina slabă. Trupul era ca pictat.

M-am uitat în spatele meu. Conchis, nemişcat ca înainte... Lily se uita la omul gol cu o intensitate curioasă, parcă îl mai văzuse la repetiţie şi acum voia să-l vadă în plin spectacol. Am renunţat să mai fiu ironic. M-a şocat existenţa unui alt tânăr în afară de mine la Bourani. Mi-am dat seama că asta mă supără cel mai mult.

— Cine este?

— Fratele meu.

— Credeam că eşti copil unic.

Apollo a pus cornul la gură ţinându-l într-o parte şi a suflat o notă diferită acum, mai susţinută, mai insistentă, chemând parcă ogarii rătăciţi.

Lily îmi răspunse lent, neluându-şi ochii de la el:

— În altă lume.

Apoi, înainte de a-i da replica, făcu un semn spre stângă, dincolo de căsuţă. O formă imprecisă, uşor luminată s-a ivit din tunelul de întuneric, pe cărarea care lega păduricea de casă. Raza de lumină se deplasă într-acolo – era o fată, şi ea complet goală, cu excepţia sandalelor greceşti strânse cu şireturi până sus pe pulpe; sau poate nu era complet goală şi doar părul pubian îi fusese ras ori purta vreun *cache-sex.* Părul era legat în spate tot în stilul clasic, şi trupul, ca şi al lui Apollo, era anormal de albicios. Alerga prea repede ca să-i pot distinge trăsăturile feţei. Ştiindu-se urmărită, când a ajuns în dreptul nostru, a întors capul înapoi. Fugea către mare în spaţiul dintre Apollo şi noi doi. În spate a mai apărut o figură. Un bărbat s-a repezit dintre copaci pe cărare în jos. Avea aspectul unui satir, cu picioarele de ţap şi capul acela cu barbă şi două cornițe. Torsul gol era şocant de negru. În timp ce se apropia, urmărind-o pe fată, am avut un nou şoc. Un falus uriaş se înălţa dintre coapsele lui. Avea aproape optsprezece ţoli, era mult prea mare ca să fie real, dar era efectiv obscen. Mi-am adus aminte de vasul din *kylix* din camera de jos şi mi-am dat seama cât de departe mă aflam de casă. Cât de inocent şi nesigur eram în fond, chiar dacă nu voiam să se vadă. Intimidat, am aruncat o privire spre fata de lângă mine. Nu mi-a plăcut un uşor zâmbet de satisfacţie la vederea cruzimii, chiar dacă aceasta era numai mimată. Expresia din acest moment se potrivea prea puţin cu masca îndepărtatei lumi *belle epoque* din care provenea rochia pe care o purta.

M-am uitat spre nimfă, la spatele ei alb, părul în dezordine, picioarele aproape epuizate de fugă! A dispărut în pădurea de pini în direcţia mării. Ca într-o lovitură de teatru, o rază de lumină mai puternică a ţâşnit sub terasă. Pe o mică ridicătură de pământ, pe marginea promontoriului abrupt, dinspre plajă, acolo unde fata dispăruse, apăruse un personaj şi mai impresionant decât celelalte: o femeie în tunică până la genunchi, din pânză galbenă ca şofranul brodată cu roşu de culoarea sângelui. În picioare avea coturni negri cu jambiere de argint, care-i dădeau un aspect de gladiator, în contrast cu umerii şi cu braţele goale. Pielea, ca şi a celorlalţi doi, era anormal de albă. Ochii erau fardaţi în negru intens şi părul prins spre spate era pieptănat tot în stil clasic. Înfăţişarea era sinistră. O tolbă de argint atârna de umăr, şi în mâna stângă ţinea un arc de argint. Statura cât şi expresia feţei mă-nfricoşau. A stat acolo aţinând calea satirului, implacabilă, furioasă şi ameninţătoare. A dus mâna liberă la spate şi cu viteza luptătorului a scos o săgeată din tolbă şi înainte de a o vedea cum o potriveşte în arc, lumina se îndreptă asupra figurii satirului. Acesta, cu o expresie îngrozită, braţele duse la spate, capul ferindu-se într-o parte şi cu toată goliciunea neagră în plină lumină, îşi compusese o poză dramatică lipsită de realism. Acum, în lumină, a apărut zeiţa cu arcul întins şi săgeata pornită. Am văzut-o zburând şi pierzându-se în întuneric. Apoi lumina se îndreptă din nou spre satir. Ţinea încleştată săgeata, o săgeată înfiptă în inimă. A căzut încet în genunchi, s-a clătinat o clipă şi s-a prăbuşit pe o parte între pietre şi tufele de cimbrişor. Fasciculul de lumină puternică s-a îndreptat asupra lui ca să evidenţieze actul morţii, apoi s-a stins. Mai în spate, în raza mai slabă de lumină, Apollo, ca o umbră de marmură, impasibil, veghea; un arbitru divin, stăpânul arenei. Zeiţa se îndreptă spre el cu pas întins de vânătoare, cu arcul de argint în mână.

Apoi, amândoi cu faţa spre noi, ridicară fiecare mâna liberă cu palma întinsă într-un salut de tablou final, grav, care semnifica plecarea celor nemuritori, o despărţire de o clipă încărcată de adevăr şi demnitate, l-am mai zărit în întuneric, ca două umbre palide, îndepărtându-se cu graba caracteristică actorilor, care în lumea noastră părăsesc scena alergând, când luminile se sting.

Lily se mişcă parcă voind să-mi distragă atenţia de la amănunte mai puţin spectaculoase.

— Iartă-mă o clipă.

Se apropie de Conchis, se aplecă spre el şoptindu-i ceva. Eu m-am mai uitat o dată spre răsărit. O umbră neagră se îndrepta spre copaci – era satirul. Se auzi şi un zgomot de scaun răsturnat pe pardoseală. Încă patru actori, doi electricieni, tot mecanismul de motoare al spectacolului, totul începuse să mi se pară mai ireal decât întâmplările supranaturale. Încercam să-mi închipui legătura dintre bătrânul din drumul spre hotel, apariţia anticipativă a fantomei cu înscenarea la care asistasem. Credeam că înţelesesem din povestirea lui Conchis sensul caracterului lui de Deukans. Vorbise despre el şi despre mine. Paralela era prea evidentă ca să mai însemne şi altceva.

— Şi nu-i plăceau întrebările de niciun fel... nu eram capabil să-l judec... foarte puţini prieteni şi niciun fel de rude..., care era legătura cu ultimul episod?

Era o încercare de a înscena pasajul din *Le Masque Français*. La acest nivel, mă făcea să râd, aşa cum mă amuza orice încercare de a face spiritism. Miroseam că de data asta Conchis mi-o cocea mai urât. Nuditatea bărbatului, nuditatea fetei... Aveam impresia că mai devreme sau mai târziu voi fi şi eu obligat să joc, că asta reprezenta o fază dintr-o aventură mai sumbră, pentru care mă pregăteam într-o societate, un loc, ştiu şi eu ce, unde Miranda era nimic şi Caliban domnea. Eram nejustificat de gelos pe toţi aceşti oameni care

apăruseră din neant pătrunzând în ceea ce consideram cu teritoriul „meu”, conspirau împotriva mea, ştiau ceva în plus faţă de mine. Puteam să încerc să mă mulţumesc ca spectator, să las aceste incidente stranii să se deruleze în faţa mea, aşa cum stai la cinematograf şi laşi filmul să se desfăşoare. Dar în momentul în care m-am gândit la acest lucru, am ştiut că analogia este eronată. Nu se construiesc cinematografe pentru un singur privitor decât în cazul în care privitorul intră într-un sistem de intenţii.

În fine, Lily termină de vorbit în şoaptă cu Conchis, se îndreptă şi veni înapoi. După cum îi luceau ochii se vedea că era curioasă să afle ce zic eu despre tot ce se petrecuse în faţa mea.

Am zâmbit şi am dat din cap în sens că eram impresionat, dar nu şi păcălit.., am avut grijă să-i demonstrez că nici şocat nu eram. Ea zâmbi.

— Eu trebuie să plec acum, domnule Urfe.

— Transmite-le felicitări amicilor pentru spectacol.

Se prefăcu surprinsă şi clipi des, parcă ar fi ştiut că este luată peste picior.

— Doar nu ai crezut că este vorba numai de un spectacol.

— Ei haide, gata, i-am spus.

Nu mi-a răspuns. În ochi i-a apărut o urmă de zâmbet, îşi muşcă buzele uşor, şi apoi îşi prinse fusta din părţi pentru a schiţa o reverenţă.

— Când te mai pot vedea?

Deşi nu şi-a mişcat capul, aruncă o privire spre Conchis. Mi-a dat iar senzaţia că suntem complici.

— Depinde când voi fi trezită din somnul fără de sfârşit.

— Eu sper cât mai curând.

Lily duse evantaiul la gură ca în prima scară cu peria, privind pe furiş înspre Conchis. Am urmărit-o cum dispare în casă şi apoi m-am dus înapoi la masă unde m-am aşezat în faţa lui. Îşi revenise din starea lui de transă. Ochii erau mai intenşi ca

fosforul negru, aproape ca ai unui vampir; sau, mai mult, ai unui om de ştiinţă care verifică rezultatele unui experiment ori starea unui cobai, şi nu ai unei gazde dornice să afle impresiile musafirului după un divertisment spectaculos.

Ştiam că ştie că sunt năucit, deşi eu îl priveam din spatele scaunului cu acelaşi zâmbet sceptic pe care-l încercasem şi cu Lily. Mai ştiam că nu-şi închipuia că pot să cred tot ce eram îndemnat să cred. M-am aşezat pe scaun şi în faţa privirii insistente a trebuit să reacţionez cumva.

— Mi-ar plăcea mai mult dacă aş şti şi ce înseamnă.

Asta l-a amuzat. S-a aplecat pe spate şi a zâmbit.

— Dragul meu Nicholas, oamenii spun acest lucru de cei puţin zece mii de ani. Reacţia comună a tuturor zeilor cărora li s-au adresat a fost de a nu fi dat niciun răspuns.

— Zeii nu sunt aici să răspundă. Dumneavoastră, în schimb, sunteţi.

— Nu mă voi aventura acolo unde şi zeii sunt neputincioşi. Să nu-ţi închipui că eu ştiu răspunsurile. Nu le ştiu.

Mă uitam la expresia lui afabilă şi am întrebat calm:

— Dar de ce eu?

— De ce un altul? De ce tot restul?

Am făcut un semn în direcţia din care apăruseră personajele.

— Totul numai pentru ca eu să învăţ o lecţie de teologie?

Arătă spre cer.

— Cred că suntem de acord că dacă tot ce există este numai ca să învăţăm noi teologie, atunci universul nu are nici simţul umorului, nici imaginaţie. Făcu o pauză. În fond, eşti liber să le întorci la şcoală. Poate ar fi mai înţelept.

Am zâmbit şi am refuzat cu o mişcare a capului.

— De data aceasta accept să arunc zarurile.

— Şi dacă de data aceasta pastila are otravă?

— Cel puţin încep să constat că toate zarurile dumneavoastră sunt otrăvite.

— Deci nu poţi câştiga. Continuă repede, ca şi cum ar fi făcut un pas pripit. Să-ţi spun, ceva. Nu există decât un răspuns în general şi în privinţa faptului că te afli aici. Ţi l-am dat când ai venit aici prima dată. Cauza existenţei în general, a existenţei tale sau a mele, a existenţei tuturor zeilor este opera hazardului, pur şi simplu a hazardului.

I-am căutat în privire şi am perceput ceva ce puteam crede. Am înţeles vag, pe undeva, că neştiinţa mea, fiinţa mea cu vicii şi virtuţi, toate erau calculate în spectacolul cu măşti. El se ridică ca să aducă sticla de coniac de lângă lampa de pe cealaltă masă. Mi-a turnat, mie mai mult şi ceva mai puţin în paharul lui. Stând în picioare îl ridică în cinstea mea.

— Hai să bem pentru ziua când ne vom cunoaşte mai bine, Nicholas!

— De acord. Am băut zâmbindu-i precaut. Nu v-aţi terminat povestea. L-am simţit surprins, parcă uitase şi presupunea că nu mă mai interesează. A ezitat şi a reînceput.

— Bine, tocmai... dar nu are importanţă. Se opri. Mai bine trecem la punctul culminant. Momentul când zeii în care niciunul dintre noi nu crede şi-au pierdut răbdarea cu o astfel de insolenţă.

Se lasă pe spate şi se întoarse puţin cu faţa către mare.

— Când văd fotografia unei hoarde de ţărani chinezi, a unei parade militare, când văd ziare ieftine înţesate cu reclame pentru porcării produse în serie sau când văd ce porcării se pot comercializa în marile magazine, când văd monstruozităţile produse de *pax Americana* sau cele produse de civilizaţii condamnate la secole de mediocritate din cauza suprapopulaţiei şi a

subculturii, atunci îl văd pe de Deukans. Lipsa de orizont şi lipsa de graţie mă duc la el. Într-o zi, milenii de acum încolo, poate va fi o lume cu asemenea castele sau egalul lor şi astfel de oameni. Ei nu se vor dezvolta ca ciupercile pe un teren putregăit de inegalitate şi exploatare, ei vor fi produsul unei lumi ordonate şi controlate, aşa cum era mica lume de la Givray-le-Duc. Apollo îşi va relua puterea şi Dionysos se va întoarce în tenebrele care l-au creat.

Oare asta era? Vedeam acum scena lui Apollo într-o altă lumină. Conchis era ca unii poeţi moderni: încerca să prindă zece sensuri cu un singur simbol.

Într-o zi, unul din servitorii de la castel a adus o fată. De Deukans a auzit glasul unei femei râzând, nu ştiu cum... Poate o fereastră deschisă, poate ca era puţin beată. A cercetat cine a îndrăznit să aducă o femeie în lumea lui. Era unul dintre şoferi, un individ din epoca maşinii. L-a dat afară. La puţin timp după asta, de Deukans a plecat într-o călătorie în Italia.

Într-o noapte la Givray-le-Duc, majordomul a simţit miros de fum. S-a dus să vadă ce este. O aripă a castelului şi porţiunea centrală erau în flăcări. În lipsa stăpânului, majoritatea servitorilor erau pe la casele lor din împrejurimi. Cei câţiva aflaţi la castel au încercat să stingă marea de flăcări cu găleţi de apă. Au încercat să dea telefon la pompieri, dar firul fusese tăiat. Când au reuşit să-i cheme, era prea târziu. Picturile se scorojiseră, cărţile erau scrum, porţelanul era spart, monezile topite, toate instrumentele rare, tot mobilierul, toate păpuşile mecanice, chiar şi Mirabelle, transformate în cenuşă. Nu au rămas decât zidurile şi sentimentul ireparabilului.

Eu atunci eram în străinătate. De Deukans, în hotelul său din Florenţa, a aflat către dimineaţă ce se întâmplase. A plecat imediat acasă. Se pare că înainte de a ajunge la ruinele încă fumegânde,

dându-şi seama de dezastru, a plecat înapoi. Două zile mai târziu a fost găsit mort în camera sa de la Paris. Luase o cantitate imensă de somnifere. Valetul lui mi-a spus că pe faţa lui era întipărit un fel de rânjet. Omul îşi pierduse minţile.

Eu m-am întors în Franţa la o lună după înmormântarea lui. Mama era în America de Sud şi eu nu am aflat nimic decât atunci când m-am întors. Într-o zi am fost invitat la avocaţii lui. M-am gândit că poate-mi lăsase moştenire un clavecin. Îmi lăsase toate clavecinele care mai existau. Şi... probabil că ai ghicit. A tăcut, aşteptând un răspuns, dar nu am spus nimic. Sigur că nu mi-a lăsat întreaga avere, dar era o avere la vremea aceea pentru un băiat care depindea de mama lui. La început nu am putut să cred. Ştiam că ţinea la mine, că se uita la mine ca un unchi la nepotul lui. Dar atâţia bani datorită hazardului! Pentru că într-o zi am cântat la pian. Pentru că o ţărăncuţă a chicotit prea tare... Conchis s-a oprit câteva minute. Ţi-am promis să-ţi spun şi vorbele pe care de Deukans mi le-a lăsat odată cu banii şi cu amintirea lui. Nu a fost un mesaj ci un fragment în limba latină. Nu am reuşit să aflu de unde este. Sună greceşte, e ionian sau poate alexandrin. Sună aşa: *Utram bibis? Aquam an undam?* „Tu ce bei? Apa sau valul?" Oare el a băut valul?

Noi toţi bem şi una şi cealaltă. El considera că trebuie să ne punem această întrebare. Nu este un precept, este o oglindă. M-am gândit şi n-am fost în stare să spun din ce beau eu.

— Ce s-a întâmplat cu cel care a dat foc la casă?

— Legea l-a pedepsit.

— Şi aţi locuit mai departe la Paris?

— Apartamentul moştenit de la el îl am şi acum. Instrumentele muzicale pe care le-a avut acolo le am în castelul meu din Auvergne.

— Aţi descoperit de unde avea atâţia bani?

— Avea proprietăţi foarte mari în Belgia, investiţii în Franţa şi în Germania. Marea

majoritate a banilor se afla în diferite întreprinderi din Congo. Givray-le-Duc, ca şi Parthenonul, era construit pe seama suferinţei umane.

— Bourani tot aşa este construit?

— Ai pleca imediat dacă ţi-aş spune că da?

— Nu.

— Atunci nu ai dreptul să întrebi.

A zâmbit. Nu trebuia să-l iau prea în serios; se ridică pentru ca să nu continuăm.

— Nu uita să iei mapa.

M-a condus în camera mea, mi-a aprins lampa şi mi-a urat noapte bună. Din uşă, s-a mai întors o dată spre mine. Pe obraz apăru pentru prima dată îndoiala, expresia unei incertitudini de lungă durată.

— Apa sau valul?

Apoi plecă.

30

AM AŞTEPTAT, M-AM APROPIAT DE FEREASTRA. M-am aşezat pe pat. M-am culcat. M-am dus iar la fereastră. În cele din urmă am început să citesc cele două broşuri. Erau în franceză, iar prima fusese prinsă pe pereţi fiind găurită şi cu urme de rugină pe ea.

SOCIETATEA RAŢIUNII

Noi, doctorii şi studenţii facultăţilor de medicină ai universităţilor din Franţa ne exprimăm credinţa că:

1 Omul poate progresa numai în virtutea raţiunii.

2 Prima datorie a ştiinţei este să elimine din relaţiile individuale şi internaţionale orice formă a lipsei de raţiune.

3 Apelul la raţiune este mai important decât apelul la indiferent ce alt domeniu, familial, social, rasial, naţional sau religios.

4 Singura frontieră a raţiunii este frontiera umană; toate celelalte frontiere sunt marcate de lipsa raţiunii.

5 Lumea în totalitate nu poate fi mai bună decât ţările care o compun şi fiecare ţară nu poate fi mai bună decât indivizii care o compun.

6 Este o datorie a tuturor celor care acceptă aceste postulate de a adera la Societatea Raţiunii.

……………………………………………………………
………

Afilierea la Societate este obţinută în urma semnării următoarei declaraţii:

1 Mă angajez să dau o zecime din câştigul meu anual Societăţii Raţiunii pentru ca aceasta să-şi ducă scopurile la bun sfârşit.

2 Mă angajez ca oricând şi oriunde raţiunea să-mi dirijeze propria existenţă.

3 Mă voi opune, voi denunţa şi voi lupta împotriva lipsei de raţiune, indiferent de consecinţe.

4 Recunosc faptul că doctorul este fierul din lancea umanităţii. Voi face tot ce-mi stă în putinţă pentru a înţelege propria mea fiziologie şi psihologic şi, în, consecinţă, să-mi controlez viaţa în mod raţional.

5 Recunosc solemn că prima mea datorie este întotdeauna faţă de raţiune.

Fraţi şi surori, oameni, facem un apel să vă alăturaţi luptei împotriva forţelor iraţionale care au provocat demenţa sângeroasă a ultimei decade. Contribuiţi la întărirea omenirii, împotriva conspiraţiei preoţilor şi a politicienilor. Societatea noastră va fi într-o zi cea mai mare în istoria rasei umane. Alăturaţi-vă acum. Fiţi printre primii care au înţeles, care au aderat, care au luptat!

Peste ultimul paragraf cineva mâzgălise cuvântul *merde.*

Din perspectiva celor întâmplate după 1920, textul şi comentariul păreau patetice, ca doi băieţi care se bat în timpul unei explozii atomice. În acest mijloc de secol, eram prea obosiţi de răceala cuminţeniei şi fierbinţeala blasfemiei, de hipercerebral şi de hiperfecal. Rezolvarea era alta. Cuvintele îşi pierduseră din forţa de expresie a binelui sau a răului, ele pluteau ca o ceaţă pe deasupra realităţii acţiunii, distorsionând, mutilând. De la Hitler şi Hiroşima, cuvintele au devenit ceaţă, o suprastructură fragilă.

Am stat o clipă ascultând în casă şi afară în noapte. Niciun zgomot. M-am îndreptat către cealaltă broşură. Se vedea după hârtia îngălbenită şi tiparul vechi că şi aceasta era o relicvă de dinainte de război.

DESPRE COMUNICAREA CU ALTE LUMI

Pentru ca omul să ajungă la cele mai apropiate stele, ar trebui să călătorească milioane de ani cu viteza luminii.

Chiar dacă am avea posibilitatea materială de a călători cu viteza luminii, nu am putea ca în decursul unei vieţi să ne ducem şi să ne întoarcem din cea mai apropiată planetă locuită din univers. Nici nu putem comunica prin mijloace ştiinţifice cum sunt heliografele gigantice sau undele de radio. Suntem izolaţi, cel puţin aşa se pare, în globul minuscul al vieţii.

Ce inutil pare entuziasmul nostru în faţa avioanelor! Ce stupide sunt lucrările de anticipaţie ale unor scriitori ca Jules Verne şi Wells atunci când descriu fiinţele care locuiesc pe alte planete!

Nu este nicio îndoială că se află alte planete care evoluează în jurul altor stele, că viaţa urmează cursul legilor universale şi că în cosmos sunt fiinţe care au evoluat ca şi noi şi au aspiraţii ca ale noastre. Oare suntem condamnaţi să nu comunicăm niciodată cu ele?

Un singur sistem de comunicare nu depinde de timp. Unii neagă faptul că există. Sunt însă multe cazuri, argumentate ştiinţific de martori cu reputaţie, în care gândurile sunt comunicate exact în momentul în care sunt emise. În culturi primitive ca cea a laponilor, acest fenomen este atât de des şi general adoptat, încât este folosit în fiecare zi, aşa cum telegraful şi telefonul sunt folosite în Franţa.

Nu toate forţele trebuie descoperite; ele trebuie recâştigate.

Acesta este unicul mijloc prin care vom putea vreodată comunica cu alte lumi. Sic itur ad astra.

Captarea simultană a emanaţiilor de conştiinţă se produce ca în cazul pantografului. În timp ce mâna desenează, copia se produce.

Autorul acestei lucrări nu crede în spiritism. El a investigat în ultimii ani fenomene telepatice sau altele asemănătoare, marginale pentru ştiinţa medicală normală. Interesul pe care-l manifestă este pur ştiinţific şi repetă că nu crede în supranatural, în doctrinele rozicrucianismului, în hermetism sau alte aberaţii de acest fel.

El pretinde că lumi mai avansate decât lumea noastră încearcă să comunice cu noi şi că o mare parte a comportamentului mental nobil şi benefic, care se manifestă în societatea noastră sub forma conştiinţei morale, a faptelor

> omeneşti, a inspiraţiei artistice, a geniului ştiinţific, este rezultatul unor transmisii relativ înţelese, mesaje din alte lumi. El crede că muzele nu sunt o invenţie poetică, ci înţelegerea în epoca clasică a unei realităţi ştiinţifice pe care noi modernii ar trebui să o cercetăm.
>
> Autorul cere ca statul să acorde sprijin şi ajutor financiar în scopul unor studii de telepatie şi alte fenomene înrudite şi consideră că este necesară creşterea numărului de oameni de ştiinţă în acest domeniu.
>
> În concluzie, autorul va publica o dovadă concretă asupra posibilităţii intercomunicării lumilor. Urmăriţi anunţul din presa pariziană.

Eu nu avusesem niciodată experienţe telepatice şi nu mi se părea posibil să încep cu Conchis; şi dacă nişte domni amabili din alte lumi au însămânţat fapte bune şi geniu artistic în fiinţa mea, de bună seamă că nu au reuşit nimic, nici cu mine şi nici cu contemporanii mei. Pe de altă parte, începeam să înţeleg de ce Conchis îmi spusese că sunt clarvăzător, fusese în ideea lui de a mă avertiza cu încetul în legătură cu masca pe care mi-o pregătea pentru seara următoare... „experienţa”.

Masca, masca mă fascina şi mă enerva ca un poem obscur, chiar mai mult, pentru că nu era numai obscură în sine, dar nu înţelegeam nici motivul pentru care fusese concepută. În timpul serii m-am gândit la altă teorie, probabil că încerca să construiască o lume pe care o pierduse, şi eu eram distribuit în rolul junelui prim, Conchis tânăr. Ştiam foarte bine că relaţia noastră sau rolul meu se schimbaseră din nou. Eu din musafir devenisem elev, acum mă simţeam transformat în cal de bătaie. Era evident faptul că nu dorea să fac legătura cu aspectele atât de contradictorii ale personalităţii sale. Interpretarea sensibilă a muzicii lui Bach şi momentele emoţionante din viaţa lui, chiar dacă erau puţin cusute cu aţă albă, erau anulate, anihilate de anumite manifestări de

perversitate şi maliţie. El ştia şi sigur că voia să mă încurce, altfel ce rost aveau cărţile şi obiectele „curioase” pe care mi le punea în cale, chiar şi pe Lily, şi acum personajele de legendă din noapte cu substrat anormal? Trebuiau să mă prindă şi trebuie să recunosc că au reuşit. Cu cât mă gândeam, mă îndoiam de autenticitatea contelui belgian, sau, în orice caz, de ceea ce povestise Conchis despre el. Nu era decât un paravan pentru Conchis. De Deukans era adevărat prin analogie, era ca un fel de simbol.

Deocamdată jocul se terminase. Tăcerea încă domnea. M-am uitat la ceas. Trecuse aproape o jumătate de oră. Nu puteam dormi. Am ezitat puţin şi m-am strecurat jos, am traversat camera de muzică până pe galerie, sub colonade. M-am îndreptat spre copaci, acolo unde personajele dispăruseră, apoi m-am întors şi am coborât spre plajă. Marea clipocea încet, mişcând înainte şi înapoi pietrele mai mici care se loveau între ele cu un sunet sec, deşi nu era vânt, nici briză. Stâncile şi copacii şi barca se scăldau în lumina stelelor, a milioanelor de gânduri indescifrabile venite din alte lumi. Misterioasa mare a sudului aştepta în lumină. Era plină de viaţă, totuşi părea pustie. Am fumat o ţigară şi m-am întors în casa încărcată de mistere, la mine în dormitor.

31

ŞI DE DATA ACEASTA AM MÎNCAT SINGUR dimineaţa. Era vânt, cerul albastru ca de obicei, briza răscolea marea şi îndoia frunzişul palmierilor aşezaţi ca două santinele în faţa casei. Mai spre sud, dincolo de capul Malapan, sufla *meltemi,* vântul de vară din insulele ionice.

Am coborât pe plajă. Barca nu era acolo. Aceasta confirma vaga mea teorie, cum că „vizitatorii" se aflau pe un iaht ancorat într-unul din multele golfuri pustii din vestul şi sudul insulei sau printre insuliţele nelocuite aflate mai spre est. Am ieşit înot din golf să văd dacă Conchis era pe terasă. Era pustie. Pluteam pe spate stropit de valuri reci pe faţa încinsă de soare şi mă gândeam la Lily.

Mi-am aruncat o privire spre mal. Lily se afla acolo, în picioare, o siluetă superbă pe pietrişul cenuşiu, pe un fundal ocru de stâncă şi plante verzi. Am înotat spre mal cât am putut de repede. Ea a făcut câţiva paşi pe pietre şi apoi s-a oprit şi m-a privit. În sfârşit, gâfâind, am ieşit din apă chiar în faţa ei. Se afla la zece metri de mine îmbrăcată într-o rochie elegantă din timpul primului război mondial. Rochia şi umbrela cu volane erau dintr-un material de vară în dungi bleu, roz şi alb. Vântul de vară o împodobea ca o bijuterie prinzându-i rochia şi înfăşurând-o în jurul trupului. Trebuia din când în când să se lupte cu umbrela, în timp ce vântul se juca cu părul lung, mătăsos, blond, ducându-l împrejurul gâtului sau peste gură.

Râdea caraghios şi de ea, şi de mine, cum stăteam cu picioarele în apă până la genunchi. Nu ştiu de ce am tăcut amândoi, de ce ne-am simţit cuprinşi de aceeaşi expresie gravă. Era tânără,

timidă şi neastâmpărată în acelaşi timp. Zâmbetul jenat, maliţios şi buclucaş spunea că nu ar fi trebuit să se afle acolo şi că încălcase regulile.

— Ţi-a tăiat Neptun limba?

— Eşti superbă! Ca un Renoir.

S-a îndepărtat puţin şi a răsucit umbrela.

Mi-am pus papucii de baie şi, ştergându-mă pe spate, am ajuns-o din urmă. Zâmbea cu iscusită inocenţă şi s-a aşezat pe o lespede de piatră, la umbra unui pin solitar, unde malul se ridica abrupt deasupra plajei de pietriş. Cu umbrela închisă, mi-a arătat o piatră lângă lespede pe care să mă aşez. Am pus prosopul pe lespede şi m-am aşezat alături de ea. Buzele umezite, puful de pe braţele goale, o cicatrice la încheietura mâinii stângi, părul lăsat liber; tânără serioasă din seara precedentă dispăruse complet.

— Eşti cea mai dulce fantomă din câte cunosc!

— Oare?

Era adevărat şi era adevărat că am vrut să o stânjenesc, dar zâmbetul se accentua.

— Unde sunt celelalte fete?

— Care celelalte?

— Haide! Gluma-i glumă.

— Atunci, te rog nu o strica!

— Cel puţin recunoşti că este o glumă?

— Nu recunosc nimic.

Îmi evită privirea şi-şi muşcă buzele. Am respirat adânc. Se vedea că se pregăteşte să pareze o nouă lovitură. Împinse o piatră cu vârful pantofului elegant din şevro gri cu baretă prinsă într-un nasture, descoperind ciorapul alb de mătase, cu mici petale de piele ce urcau până la tivul rochiei şi dedesubt încă patru centimetri. Mi s-a părut că mişcarea fusese calculată ca să nu-mi scape încântătorul detaliu de epocă. Vântul îi suflă părul pe faţă învăluind-o. Îmi venea să i-l dau pe spate sau să o scutur de umeri, nu ştiu bine ce. Până la urmă mi-am îndreptat privirile înspre

mare, cam după principiul lui Ulise când s-a legat de catarg.

— Continui să te prefaci că joci acest joc pentru ca să-i faci plăcere bătrânului. Dacă vrei să joc şi eu, mai bine explică-mi de ce. De ce să cred că el nu ştie ce se întâmplă?

Lily a ezitat, şi pentru o clipă am crezut că am câştigat.

— Dă-mi mâna, hai să-ţi ghicesc viitorul. Poţi să te aşezi mai aproape, dar să nu-mi uzi rochia.

Din nou am respirat adânc, dar i-am întins mâna. Poate acesta era un fel de invitaţie indirectă.

Îmi ţinea mâna uşor de încheietură şi urmărea liniile palmei cu degetul arătător. Îi vedeam forma sânilor de la adâncitura decolteului, pielea foarte albă, linia ce anunţa dulci rotunjimi. Stilul ei dădea jocului un aer de curaj; parcă erau nişte copii care se ascund de mama. Degetul urmărea cuminte dar sugestiv liniile palmei mele. Ea începu să citească.

— Vei avea o viaţă lungă. Vei avea trei copii. La patruzeci de ani o să fii la un pas de moarte. Inima ta este mai slabă decât creierul. Sunt... văd multe trădări în viaţa ta. Uneori îţi trădezi propriul eu. Uneori îi trădezi pe cei care te iubesc.

— Vrei să-mi răspunzi la întrebare?

— Palma spune ce este. Niciodată de ce este.

— Pot să citesc şi eu în palma ta?

— Nu am terminat. Nu vei fi niciodată bogat. Fereşte-te de câini negri, băutură tare şi femei bătrâne. Te vei iubi cu multe fete, dar nu vei iubi adevărat decât una singură, cu care te vei căsători şi... vei fi foarte fericit.

— Deşi sunt la un pas de moarte la patruzeci de ani!

— Poate tocmai de asta. Aici este locul. Linia care arată fericire este mai puternică după asta.

Mi-a lăsat mâna şi, cuminte, şi-a aşezat mâinile în poală.

— Acum pot să citesc şi eu?

— Pot nu înseamnă că ai voie.

După lecţia de retorică a făcut-o pe timida o clipă şi apoi a întins mâna. M-am prefăcut că o citesc, am urmărit liniile din palmă în acelaşi mod şi am încercat să citesc serios în stilul lui Sherlock Holmes. Nici el nu ar fi aflat mai multe din aceste palme fine, decât că orice ar fi fost, Lily nu spălase vase niciodată.

— Vă trebuie cam mult timp, domnule Urfe.

— Nicholas.

— Poţi să-mi spui Lily, dar nu-ţi permit să stai ore întregi să mă gâdili în palmă!

— Văd clar un singur lucru.

— Ce anume?

— Mai multă inteligenţă decât s-ar părea în momentul de faţă.

Şi-a tras mâna uitându-se la ea cu o mutră ofuscată, deşi nu era genul. La o boare de vânt, o meşă de păr îi veni în faţă, rochia flutură cochet şi jucăuş făcând-o să arate chiar mai tânără decât personajul pe care-l juca. Mi-am amintit ce spusese Conchis despre adevărata Lily. Fata de lângă mine făcea un efort lăudabil sau poate că distribuirea ei în rol precedase cunoaşterea rolului. Cel mai talentat actor nu putea să joace mai bine acest rol.

Îmi întinse din nou palma.

— Şi moartea?

— Ţi-ai uitat rolul. Eşti deja moartă.

Şi-a încrucişat braţele şi a privit marea.

— Poate nu am de ales.

Aceasta era o tactică nouă. Mi s-a părut că aud o vagă nuanţă de regret, o revoltă ascunsă de travesti, un sens implicat de momentul adevărului. Am căutat un răspuns pe faţa ei.

— Adică?

— Tot ce spunem, el aude. El ştie.

— Trebuie să-i spui tot? Nu prea credeam. A făcut un semn afirmativ cu capul şi ştiam că nu renunţă la mască. Nu mai spune! Telepatie?

— Telepatie şi... ca privea în jos.

— Şi?
— Nu pot spune mai mult.
A luat umbrela şi a deschis-o ca şi cum ar fi vrut să plece. La capătul fiecărui arc atârna câte o mărgea neagră.
— Eşti iubita lui? Mă săgetă cu privirea de parcă aş fi scos-o din sistemul rolului, şocând-o. Dacă mă gândesc la spectacolul de aseară, aş vrea să ştiu unde mă aflu.
Se ridică şi se îndepărtă cu paşi grăbiţi, traversând pietrişul spre cărarea care ducea spre casă. Am fugit după ca şi i-am barat calea. S-a oprit cu privirea în jos, apoi a ridicat ochii furioşi şi plini de reproş. Vorbea cu pasiune:
— De ce vrei tot timpul să ştii unde te afli? Nu ai auzit de imaginaţie?
— Bine jucat, dar nu se prinde.
Răspunse zâmbetului meu cu răceală în ochi, apoi se uită în jos.
— Acum ştiu de ce nu eşti în stare să scrii poezie ca lumea.
Era rândul meu să mă simt şocat. Îi vorbisem lui Conchis despre eşecul încercărilor mele literare în cursul primului week-end.
— Păcat că nu mi-am pierdut un braţ. Ai mai fi avut încă un motiv să râzi.
Cu asta am provocat reacţia eului ei adevărat. A fost scurtă, foarte directă, pentru o secundă... s-a întors într-o parte.
— Nu trebuia să fi spus asta, iartă-mă!
— Mulţumesc.
— Nu sunt iubita lui.
— Şi sper nici a altuia.
Se întoarse cu spatele la mine şi cu faţa către mare.
— Ai spus o obrăznicie.
— Nu mai mare decât a ta când aştepţi să înghit toate gogoşile.
Ţinea umbrela aşa încât îi ascundea fata. Eu m-am aplecat şi am constatat că din nou expresia era

alta decât sensul cuvintelor. Nu am găsit o gură afectată şi înţepată, mai degrabă un efort fără mare succes de a masca buna dispoziţie. Mi-a aruncat o privire şi a indicat în direcţia pontonului.

— Facem o plimbare până acolo?

— Dacă este inclusă în scenariu.

S-a întors cu faţa către mine şi a ridicat un deget în semn de dojană.

— Dacă este clar că nu putem vorbi aceeaşi limbă, hai să ne plimbăm.

Am zâmbit şi am ridicat din umeri: armistiţiu, dacă aşa trebuie.

Pe ponton, din cauza vântului mai intens, Lily se lupta cu părul. Asistam la un spectacol minunat, aripi de mătase fluturau în vânt, vârfurile se amestecau cu razele de soare. Îi ţineam umbrela ca să potolească dezordinea din părul rebel. Avea complet altă dispoziţie. Râdea întruna, cu dinţii strălucind albi în soare, se rotea, sărea din faţa valului înspumat care venise peste ponton. M-a prins de braţ o dată sau de două ori, absorbită de jocul cu vântul şi cu marea... ca o şcolăriţă drăgălaşă, puţin zburdalnică în rochiţa veselă în dungi.

Mă uitam la umbrela de soare. Era nouă. Mă gândeam că o fantomă din 1915 trebuie să aibă o umbrelă, dar ar fi fost mai autentic, deşi mai puţin logic, dacă aceasta ar fi fost veche şi decolorată.

Apoi, dinspre casă, veni sunetul clopotului. Era sunetul pe care-l auzisem cu o săptămână înainte în ritmul numelui meu. Lily, nemişcată, asculta. Luat de vânt, clopotul mai sună o dată.

— Nich-o-las. Mă privea jumătate în glumă, jumătate serios. Bate pentru tine! Am privit în sus printre copaci.

— Nu-mi dau seama de ce.

— Trebuie să te duci.

— Vii cu mine? Făcu un semn cu capul că nu. De ce nu?

— Pentru că nu a bătut pentru mine.

— S-ar cuveni să ne dovedim cumva că suntem iar prieteni.

Se afla aproape de mine ţinându-şi părul să nu-i vină peste obraz. Mi-a aruncat o privire aspră.

— Domnule Urfe! Mi-a spus numele cu aceeaşi precizie şi răceală ca şi cu o noapte înainte. Îmi cereţi să mă las sărutată?

Răspuns perfect, o şmecheriţă din anul 1915 îşi bătea joc de stilul desuet victorian, ironic dublă, era caraghioasă şi drăguţă. A închis ochii şi a întins obrazul. De-abia l-am atins cu buzele şi s-a tras înapoi. Rămăsesem cu ochii la capul aplecat din faţa mea.

— Mă-ntorc imediat.

I-am dat înapoi umbreluţa. Din privirea mea speram să înţeleagă că mă atrăgea fără drept de apel, dar că prost nu eram. Am plecat sus. Am urcat cărarea mai mult privind înapoi. De pe ponton, mi-a făcut semn cu mâna de două ori. Trecusem de panta abruptă şi traversam zona de copaci mai rari. Maria stătea în uşa camerei de muzică în dreptul clopoţelului. Nici nu am făcut doi paşi pe aleea pietruită că cerul s-a despicat în două. Eu aşa am avut impresia.

Pe terasă, la o distanţă de cincizeci de metri de mine, o siluetă apăruse sus în faţa mea. Era Lily. Nu putea să fie ea, dar era ea. Acelaşi păr fluturat de vânt, rochia, umbrela, silueta, obrazul, toate erau aceleaşi. Contempla marea de sus, de deasupra capului meu, ignorându-mă.

Lovitura era violentă, dezmembrantă, năucitoare. Am ştiut din primele secunde că, deşi trebuia să cred că aceasta era aceeaşi fată ca şi cea pe care o lăsasem jos pe plajă, nu era aşa. Era atât de asemănătoare încât nu putea fi decât o singură explicaţie, era sora ei geamănă. Pe câmpul de bătaie apăruseră două Lily. Nu am avut timp de gândire. Pe terasă, lângă Lily, a apărut încă o siluetă.

Era un bărbat prea înalt ca să fie Conchis. De fapt, presupuneam că este un bărbat, poate Apollo sau Robert Foulkes sau chiar de Deukans. Nu distingeam bine pentru că silueta era neagră în soare şi avea cea mai sinistră mască. Capul unui imens şacal negru cu botul lung şi urechi lungi şi ascuţite. Se aflau acolo posesorul şi posedata, figura morţii şi fecioara fragilă. Aproape imediat după şocul vizual, am avut sentimentul grotescului, al macabrului exagerat din revistele de groază. Avea o oarecare relaţie cu un arhetip înfricoşător, dar intriga bunul simţ.

Nici de data aceasta nu am avut impresia de supranatural, era nimic mai mult decât o întorsătură neplăcută a jocului, o replică neagră a scenei de pe plajă. Nu înseamnă că nu eram înspăimântat, mi-era teamă de faptul că ştiam că orice se putea întâmpla, că această mascaradă nu avea limite în legile sociale normale sau în convenţii.

Am rămas înţepenit câteva secunde. Maria veni către mine şi cele două siluete s-au retras ca ea să nu le vadă. Dublura lui Lily a fost trasă cu autoritate de mâna neagră aşezată pe umărul ei. În ultima clipă ea se uită spre mine cu un obraz lipsit de expresie.

Fereşte-te de câinii negri.

Am luat-o înapoi la fugă spre cărare. Am aruncat o privire înapoi peste umăr. Figurile de pe terasă dispăruseră. Am ajuns la cotitura de unde puteam să văd jos, de unde cu un minut mai devreme o văzusem pe Lily stând pe plajă. Pontonul era gol, golful era pustiu. Am alergat mai departe până la locul plat unde se afla banca de unde puteam vedea toată plaja şi cărarea care ducea în sus. Degeaba am aşteptat să apară de jos rochia veselă de vară. Am crezut că se ascunde în peşteră sau pe după stânci. Deci să nu reacţionez

cum ar vrea ei. M-am întors şi am început să urc înapoi spre casă.

Maria mă aştepta în continuare la marginea galeriei. Se întâlnise cu un bărbat. Era Hermes – tăcutul căruţaş cu asini. El ar fi putut să joace rolul celui în negru, avea înălţimea potrivită, dar era prea calm şi prea în afara lucrurilor. Am spus repede, în greceşte: *Mia stigmi.* O secundă, şi am intrat pe lângă ei în casă. Maria mi-a întins un plic, dar nu m-am oprit. Odată ajuns în casă, m-am năpustit pe scări înspre camera lui Conchis. Am bătut la uşă. Nicio mişcare. Am bătut din nou. Am încercat clanţa. Uşa era încuiată.

Am coborât, m-am oprit în camera de muzică să mai aprind o ţigară şi ca să-mi revin.

— Unde este domnul Conchis?

— *Then eine mesa.* Nu este aici. Maria ridică iar plicul, dar tot nu am luat-o în seamă.

— Unde a plecat?

— *Ephyge me ti vraca.* A plecat cu barca.

— Unde?

Nu ştia. Am luat plicul. Pe el scria: Nicholas. Două foi îndoite. Una era de la Conchis:

> Dragă Nicholas,
>
> Sunt în situaţia de a te ruga să stai singur până după-amiază. Nişte treburi urgente mă obligă să merg neapărat la Nauplia.
>
> M.C.

Cealaltă era o radiogramă. Insula nu avea linie telefonică sau telegrafică. Serviciul grecesc de coastă primea mesaje radio.

Fusese trimisă seara precedentă de la Atena. Credeam că-mi comunică motivul plecării lui Conchis. Am trăit al treilea şoc în cursul a trei minute, când am văzut semnătura la următoarele rânduri:

ÎNAPOI VINEREA VIITOARE. STOP. TREI ZILE

LIBERE. STOP. AEROPORT ORA ŞASE STOP.
TE ROG VINO. ALISON.

Era trimisă de sâmbătă după-amiază.

Mi-am ridicat privirea către Maria şi Hermes. Ochii lor erau inexpresivi, priveau doar.

— Când ai adus-o?

Hermes a răspuns:

— *Proi proi.* Azi-dimineaţă, devreme.

— Cine ţi-a dat-o să o aduci?

— Un profesor. La Sarantopoulos, aseară.

— De ce nu mi-ai dat-o mai repede?

El dădu din umeri a neştiinţă şi se uită la Maria, ea dădu din umeri. Se înţelegea că i-au dat-o lui Conchis. Era vina lui. Am mai citit-o o dată.

Hermes m-a întrebat dacă vreau să trimit un răspuns, căci se întorcea în sat. I-am spus că nu am niciun răspuns.

Mă uitam la Hermes. Privirea lui ca un zid nu-mi dădea nicio speranţă. L-am întrebat totuşi:

— Le-ai văzut pe cele două tinere azi-dimineaţă?

El se uită la Maria. Ea întrebă:

— Care tinere?

M-am uitat din nou la el:

— Dar dumneata?

— *Ochi.* A întors capul către plajă.

M-am întors pe plajă. Am stat tot timpul să păzesc locul unde se forma cărarea înspre casă. M-am dus jos, la grotă. Nici urmă de Lily. După câteva minute eram sigur că nu se ascunde nicăieri pe plajă. M-am uitat în susul pantei. Putea să se fi căţărat pe acolo şi să o ia spre est, dar nu-mi venea a crede.

Am urcat o bucată să o caut ascunsă după stâncă, dar nu era nimeni.

32

STĂTEAM LA UMBRA PINULUI, PRIVEAM departe în larg şi încercam să-mi adun minţile năucite. Una dintre cele două gemene se apropia de mine, îmi vorbea. Avea o cicatrice la încheietura mâinii drepte. Cealaltă juca rolul de *Doppelganger*. Nu mă puteam apropia de ea. O vedeam pe terasă la lumina stelelor, dar întotdeauna la distanţă. Gemene... era formidabil, începusem să-l cunosc îndeajuns de bine pe Conchis ca să pot anticipa restul. Dacă eşti bogat de ce să nu-ţi acorzi dreptul de a avea cele mai grozave lucruri? De ce să nu profiţi de cele mai excepţionale bunătăţi?

Mă gândeam la Lily cea pe care o cunoşteam, cea cu cicatricea. Astăzi de dimineaţă, chiar şi aseară, îşi pusese mintea să mă cucerească. Dacă era într-adevăr iubita lui Conchis, nu înţelegeam ce-l făcea să ne permită să rămânem singuri, în doi; dacă nu cumva era chiar mai pervers decât crezusem. Ea îmi dădea impresia că se joacă cu mine, ceea ce-i făcea plăcere pe de o parte, dar pe de altă parte interpreta rolul impus de Conchis. Trebuie să recunoaştem că toate jocurile dintre un bărbat şi o femeie, chiar şi cele mai literale sunt implicit sexuale. Ea încercase aici pe plajă să mă cucerească folosind toată recuzita inocenţei. Probabil că bătrânul o determinase, dar am simţit în afară de superficialitate şi parşivenie faptul că-i plăcea nu numai să interpreteze rolul pentru care era plătită. Îi producea bucurie. Şi mai era ceva, interpretarea era mai curând a unei actriţe amatoare cu oarecare imaginaţie decât a uneia profesioniste. Tot ceea ce se afla dincolo de suprafaţă sugera că fata venea dintr-o lume şi o societate foarte asemănătoare propriei mele lumi.

Fata se născuse cu bun simţ şi cu o ironie tipic englezească. În termenii teatrali, efectul, în ciuda efortului de montare, semăna mai mult cu o şaradă jucată în sânul familiei decât cu mult râvnita iluzie teatrală pe care dorea să o realizeze. Fiecare privire a ei, fiecare expresie exprima faptul că eram tras pe sfoară. Mi-a fost dat să fug după ea din momentul în care i-am văzut zâmbetul ambiguu săptămână trecută. Pe scurt, dacă rolul ei în şaradă era să mă cucerească, va trebui să mă supun sorţii. Nu mă puteam opune. Eram şi un senzual şi un aventurier, un poet ratat care caută salvarea în aventuri dacă nu poate în versuri. Trebuia să beau valul care mi se oferea.

Asta m-a făcut să mă gândesc la Alison. Radiograma ei se ivise ca un fir de praf în ochi atunci când vrei să vezi clar. Ghiceam ce se întâmplase. Scrisoarea mea de lunea trecută a ajuns la Londra vineri sau sâmbătă când probabil că ea era în avion, plictisită. Avionul a făcut escală o jumătate de oră la Ellenikon şi a simţit nevoia să-mi cablografieze. Mie mi-a venit ca o realitate nedorită când mă gândeam la altceva, o datorie artificială impusă instinctului care-mi dicta altfel. Era exclus, nu puteam părăsi insula, nu puteam irosi trei zile în Atena. Am mai citit o dală rândurile care nu mă făceau deloc fericit. Probabil că şi Conchis o citise, nu avea plic. Demetriades probabil că o citise fiind predată mai întâi la şcoală.

Conchis ştia deci că am fost invitat la Atena şi cred că bănuia că aceasta era fata despre care îi vorbisem, spre care mă sfătuise să mă îndrept. Probabil că acesta era motivul pentru care şi pleca. S-ar fi putut să amâne anumite angajamente pentru week-end-ul viitor Eu gândisem că mă va invita din nou, că mă va invita în cele patru zile libere de la jumătatea trimestrului şi speram că Alison nu va lua în serios oferta mea călduţă.

M-am hotărât. Nici nu se punea problema ca Alison să se apropie de insulă, să se confrunte fizic cu realitatea de aici. Orice ar fi fost, dacă trebuia să o întâlnesc, era normal să o întâlnesc la Atena. Dacă el avea de gând să mă invite, găseam ceva să pretextez ca să nu merg. Dacă nu mă invita, aveam oricum program cu Alison. Nu aveam nimic de pierdut.

Clopoţelul sună din nou ca să mă cheme. Era ora prânzului. Mi-am strâns lucrurile şi beat de soare am urcat greoi panta. Mă uitam în toate direcţiile încercând să fiu nevăzut, căutând fără rost detalii ale spectacolului cu măşti. Traversând păduricea bătută de vânt mă aşteptam să apară ceva straniu, să le văd pe cele două gemene, nu ştiu nici cu de ce. Mă înşelasem, nu era nimic. Masa era pusă doar pentru mine. Maria nu a apărut. Am găsit sub pânză, *taramasalta*, ouă fierte şi o farfurie cu peşti.

Pe galerie bătea vântul. Înainte de a termina de mâncat, uitasem de Alison şi eram gata să mă supun lui Conchis, indiferent ce mi-ar fi oferit. Ca să-mi fie mai uşor, am traversat păduricea de pini până la locul unde citisem duminica trecută povestea lui Robert Foulkes. Nu am luat nicio carte cu mine, m-am lăsat pe spate şi am închis ochii.

33

NU M-AU LĂSAT SĂ DORM. NICI NU TRECUSERĂ cinci minute, când am auzit un foşnet şi în acelaşi timp am simţit mirosul parfumului de santal. M-am prefăcut că dorm. Foşnetul s-a apropiat. Auzeam foşnetul mărunt al acelor de pin. Paşi s-au oprit lângă capul meu. Apoi foşnetul s-a auzit mai tare, când s-a localizat nu departe de mine. Credeam că o să arunce un con de jos, că o să mă tragă de nas. Cu voce joasă a începui să recite din *Furtuna:*

Să nu te temi; ostrovu-i plin de zvonuri
De sunete şi ciuturi dulci ce-mbată,
Dar rău nu fac. Îmi zumzăie-n urechi
Când leneşe-alăute, mii, când glasuri
Cari, dacă m-aş trezi din somn prelung,
M-ar adormi din nou; şi-n visu-mi, norii
Îmi par că se desfac ca să-mi arate
Comori ce stau să cadă; 'ncât mă scol
Plângând de dorul de-a visa-nc-o dată.

În tot acest timp am stat cu ochii închişi, tăcând mâlc. Se juca cu intonaţia, şi cuvintele căpătau dublu sens. Vocea dulce-amară, vântul în coame de pini. Când s-a oprit, nu am deschis ochii. I-am şoptit:

— Continuă!

— ”Spiritul său vine să te turmenteze”.

Am deschis ochii. O figură diavolească, verde-neagră mă fixa cu ochi sângerii, ieşiţi din orbite. M-am răsucit în sus. Lily ţinea în mâna stângă o mască de carnaval chinezească prinsă în vârful unui băţ. Am văzut cicatricea. Acum purta o bluză albă cu mâneci lungi, o fustă lungă gri şi părul era

prins la spate într-o fundă neagră de catifea. Am dat masca la o parte.

— Joci un Caliban mizerabil!

— Atunci joacă-l tu!

— Eu speram rolul lui Ferdinand.

Ridică masca până la jumătatea feţei uitându-se pe deasupra cu o privire deliberat ironică. Continuam amândoi jocul, dar cu mai multă dezinvoltură.

— Eşti sigur că eşti la înălţimea rolului?

— Dacă nu sunt, compensez cu sentimentul.

În privire persista o oarecare neîncredere.

— Este interzis.

— De Prospero?

— Poate.

— Aşa a început şi piesa lui Shakespeare, cu o interdicţie. Lily privea în jos. Deşi Miranda era cu mult mai inocentă.

— Ca şi Ferdinand, în piesă.

— Diferenţa este că eu îţi spun adevărul şi tu numai minciuni.

Privirea era tot îndreptată spre pământ, dar îşi muşcă buzele.

— Ţi-am mai spus şi adevărul din când în când.

— Acela despre câinele negru de care ai avut amabilitatea să mă previi? Şi am adăugat repede: Şi pentru numele lui Dumnezeu, nu mă întreba care câine negru!

Lily şi-a cuprins în braţe genunchii acoperiţi cu fusta, s-a lăsat pe spate privind copacii din spatele meu. Era încălţată cu nişte ghete negre caraghioase cu şireturi. Aminteau de o cancelarie veche dintr-o şcoală de ţară, sau chiar de domnişoara Pankhurst, din perioada tentativelor timide de emancipare a femeii. După o oarecare pauză, întrebă:

— Care câine negru?

— Cel cu care sora ta geamănă a ieşit astăzi dimineaţă la plimbare.

— Aiurea!

M-am lăsat pe spate într-un cot zâmbindu-i.

— Tu unde te-ai ascuns?

— M-am dus acasă.

Era inutil, refuza să renunţe la cealaltă mască. Mă uitam la faţa ei ermetică şi am întins mâna după ţigări. Lily mă urmări cum aprind ţigara şi cum trag fumul de câteva ori, apoi, dintr-odată, întinse mâna. I-am dat o ţigară. Îşi ţuguia buzele ca fumătorii începători, trase un fum scurt, apoi unul mai lung care o făcu să tuşească. Îşi îngropă capul între genunchi întinzându-mi ţigara înapoi. A mai tuşit puţin. Mă uitam la gâtul ei, la umerii micuţi şi mi-am amintit de nimfa din seara de dinainte, la fel de înaltă şi tot aşa de subţire şi cu sâni mici. Am întrebat-o:

— Unde ai învăţat?

— Ce să învăţ?

— Arta dramatică! La Academia Regală? Rămânând fără răspuns, am schimbat direcţia de atac. Încerci să mă cucereşti şi-ţi merge. De ce?

A rămas mută încercând să pară ofensată.

Progresam mai mult prin omisiune, evitând prefăcătoriile. Îşi ridică capul şi se lăsă pe spate sprijinită puţin pe o parte. Ridică din nou masca în dreptul feţei ca un iaşmac.

— Eu sunt Astarte, mama misterului.

Ochii frumoşi cenuşii-violet erau acum mari, iar eu am schiţat un zâmbet. Voiam să simtă că ajunsese la fundul sacului. Nu mai era cazul să improvizeze.

— Regret, eu sunt ateu.

Lăsă masca jos.

— Atunci eu trebuie să te convertesc.

— La arta mistificării?

— Printre altele.

Am auzit zgomotul unei bărci cu motor în larg. Cred că şi ea a auzit, dar privirea nu o trăda în niciun fel.

— Păcat că nu ne putem întâlni undeva, departe de aici.

Ridică privirea de la pământ, printre copacii dinspre sud.

Vocea era ceva mai prezentă.

— Poate la sfârşitul săptămânii viitoare.

Mi-am dat seama că cineva i-a spus de Alison; amândoi ne prefăceam că nu ştim nimic.

— De ce nu?

— Maurice nu ar fi niciodată de acord.

— Ai depăşit vârsta când se cere voie.

— Am înţeles că tu trebuie să fii la Atena.

Am făcut o pauză. Mascarada asta mi se părea mai puţin amuzantă decât celelalte.

Acum şi ea stătea într-un cot cu faţa către mine. În sfârşit spuse ceva, dar cu voce mai scăzută.

— Sentimentele tale sunt împărtăşite întrucâtva.

Asta m-a exaltat, simţeam un real progres. M-am ridicat în capul oaselor să-i văd mai bine figura. Era ermetică, şovăitoare, dar nu falsă.

— Deci eşti de acord că este un joc?

— Aproape.

— Dacă sentimentele talc sunt la fel, remediul este simplu, spune-mi ce se întâmplă! De ce viaţa mea personală este spionată?

Ea dădu din cap.

— Nu este spionată. A venit doar vorba, asta este tot.

— Nu merg la Atena. Nu mai este nimic între noi. Lily nu comentă. Este un motiv care m-a făcut să vin în Grecia. Să scap de un sfârşit lamentabil. Este australiancă, stewardesă, am adăugat.

— Şi tu nu mai...?

— Nu mai ce?

— Nu mai ţii la ea?

— Era un alt soi de relaţie.

Din nou ea tăcu. Lily luase în mână un con de brad şi se juca cu el, făcându-mă să înţeleg că toate acestea o stânjenesc. Acum era chiar timidă, altfel decât în rol şi bănuitoare, nu ştia dacă să mă creadă sau nu. I-am spus:

— Nu ştiu ce ţi-a spus bătrânul.

— Numai că ea vrea să te întâlnească.

— Acum suntem prieteni. Ştiam amândoi că nu va dura. Din când în când ne mai scriem. Şi am adăugat: Ştii cum sunt australienii. Dădu din cap în semn că nu. Nivelul lor cultural este la pământ. În fond, ei nu ştiu ce sunt, cui aparţin. Era pe jumătate de stângă, contra britanicilor, pe jumătate... în fond, mi-a fost milă de ea.

— Şi aţi locuit împreună ca soţ şi soţie?

— Dacă este să-ţi răspund la întrebarea asta absurdă, da, timp de câteva săptămâni. Înclină capul grav, ca şi cum ar fi mulţumit pentru acest amănunt intim. Şi aş vrea să ştiu de ce te interesează? A mişcat capul într-o parte, făcând gestul celor care recunosc faptul că nu ştiu de ce. Gestul simplu era mai grăitor decât cuvintele, nu ştia de ce o interesează. Deci am continuat:

— Nu am fost fericit pe insula Phraxos înainte de a veni aici. Mă simţeam foarte singur. Ştiam că nu o iubesc pe fata aceea. Dar eram singur. Asta este tot.

— Poate că pentru ea tu eşti singurul om.

Am zâmbit amuzat.

— În viaţa ei există mulţi bărbaţi. Te asigur. Cel puţin trei de când am plecat din Anglia.

O furnică alerga înnebunită, în zig-zag, pe spatele bluzei albe. Cred că a simţit cum am scuturat-o cu mâna, dar nu s-a întors.

— Şi tu ar trebui să nu mai joci teatru. Probabil că şi tu ai avut aventuri în viaţa reală.

— Nu. Dădu iar din cap în semn că nu.

— Recunoşti însă că ai o viaţă reală. Este absurd să te prefaci că eşti şocată.

— Nu vreau să fiu indiscretă.

— Ştii bine că ţi-am prins jocul! Mi se pare că devine o prostie.

A tăcut un timp, apoi s-a aşezat în faţa mea. A privit în dreapta şi în stângă, apoi drept în ochii mei, cu o privire întrebătoare, nesigură, acceptând cel puţin parţial ceea ce tocmai spusesem. Barca

invizibilă se apropiase şi se vedea îndreptându-se către golf.

Am întrebat-o:

— Stă cineva cu ochii pe noi?

A dat uşor din umeri.

— Nu numai, pe noi. Pe tot ce există aici.

Am aruncat o privire împrejur, dar nu am văzut nimic. M-am uitat din nou la ea.

— Poate, dar nu o să mă faci să cred că totul se aude.

Şi-a aşezat coatele pe genunchi, şi-a sprijinit capul în mâini şi şi-a aţintit privirea dincolo de mine.

— Nicholas, eşti ca la v-aţi ascunselea. Trebuie să fii sigur că cei care caută vrea să se joace şi tu trebuie să stai ascuns. Altfel jocul nu este joc.

— Nu este joc nici atunci când refuzi să accepţi că ai fost prins, atunci când ai fost. Şi am mai adăugat: Tu nu eşti Lily Montgomery, dacă ea a existat vreodată!

M-a privit scurt.

— A existat.

— Dar şi bătrânul recunoaşte că nu eşti tu. Cum de eşti chiar atât de sigură?

— Pentru că eu exist.

— Acum eşti fiica ei?

— Da.

— Tu şi sora ta geamănă.

— Eu am fost copil unic.

Era prea mult. Înainte ca ea să aibă timp să facă un gest, m-am aşezat în genunchi, am apucat-o de umeri şi am trântit-o pe spate, obligând-o să se uite în ochii mei. Avea o licărire clară de teamă şi am profitat.

— Ascultă! Toate astea sunt foarte amuzante, dar ştii prea bine că ai o soră geamănă. Apari şi dispari ca prin minune, joci rol de epocă şi de mitologie şi mai ştiu şi eu ce! Câteva lucruri nu le poţi ascunde! Eşti inteligentă. Eşti o realitate în carne şi oase ca şi mine.

Când am strâns-o mai tare de umeri prin bluza de mătase, s-a strâmbat de durere;.

— Mă întreb dacă faci asta de dragul bătrânului sau pentru că te plăteşte sau pentru că te distrează? Nu înţeleg combinaţia dintre tine şi sora ta şi prietenii voştri. De fapt, nu-mi pasă, cred că toată ideea este o nebunie. În fond, pe tine te iubesc, pe Maurice îl iubesc şi pentru el sunt gata să joc fiecare detaliu, cum vrei tu – dar hai să nu o mai luăm chiar aşa de în serios! Tu joacă-ţi propria şaradă, dar, pentru Dumnezeu, nu mai aplica frecţii la picior de lemn! Ne-am înţeles?

M-am oprit. Din privire am înţeles că victoria era de partea mea. Supunerea luase locul fricii.

— Fii bun, mă doare spatele. Stau pe o piatră sau pe nu ştiu ce.

Victoria a fost confirmată de „fii bun".

— Aşa da.

M-am tras în genunchi şi apoi m-am ridicat în picioare şi mi-am aprins o ţigară. Ea s-a ridicat pe jumătate, s-a îndreptat şi a dus mâna la spate pipăindu-l. Era un con de pin în locul de unde se ridicase. Îşi trase genunchii în sus şi-şi afundă faţa în ei. Mă uitam la ea gândind că trebuia să fi ştiut mai de mult că aveam o şansă de reuşită folosind forţa. Îşi afundă capul mai mult între genunchii cuprinşi între braţe. Stătea de prea mult timp aşa, fără niciun cuvânt. Târziu mi-am dat seama că se prefăcea că plânge.

— Nu mai ţine!

Mai întâi nu a dat atenţie, dar când a ridicat capul cu o expresie amărâtă, am văzut printre gene lacrimi adevărate. Îmi evită privirea, jenată, apoi îşi şterse ochii cu dosul palmei.

M-am aşezat lângă ea şi i-am întins o ţigară pe care a luat-o.

— Mulţumesc.

— Nu am avut intenţia să te supăr.

Trăgea din ţigară normal, nu ca o novice.

— Am încercat.

— Eşti minunată... nu ai idee ce stranie a fost această experienţă! Minunată şi stranie! Numai că, ştii, ce facem cu simţul realităţii? Poţi să i te opui până la un moment dat, ca şi gravităţii.

Timidă şi tristă îşi strâmbă puţin expresia.

— Dacă ai şti ce bine înţeleg ce vrei să spui!

Ea îmi sugera un alt aspect: era posibil ca ea să-şi fi jucat rolul oarecum sub ameninţare.

— Sunt numai urechi.

Privea din nou prin mine.

— Ce spuneai azi-dimineaţă – există un fel de scenariu. Rolul meu este să-ţi arăt ceva... O statuie.

— Excelent! Du-mă!

M-am ridicat. Ea s-a întors, a răsucit ţigara în pământ şi m-a privit supusă.

— Fii bun, dă-mi voie să-mi revin. Nu mă tortura cel puţin cinci minute.

M-am uitat la ceas.

— Îţi acord chiar şase minute. Dar nicio secundă în plus. A întins o mână şi am ajutat-o să se ridice reţinându-i mâna. Eu nu cred că se numeşte „o tortură” dorinţa mea de a cunoaşte mai bine o persoană pe care o găsesc excepţional de atrăgătoare.

Îşi lăsă privirile în jos.

— Ea are mai puţină experienţă decât tine – fără niciun teatru.

— Asta nu o face mai puţin atrăgătoare.

— Nu este departe. Sus pe deal.

Mână în mână am pornit în susul coastei. După un timp, am strâns-o de mână şi mi-a răspuns mai mult ca un fel de promisiune de prietenie decât de atracţie fizică şi am crezut ce-mi spusese despre sine. Conta şi expresia figurii cu trăsături delicate care aducea cu sine timiditate. Intuiam dincolo de aparenţa de îndrăzneală, în afara jocului dublu practicat înainte, un aer minunat de inocenţă, de virginitate chiar, un aer capabil, dacă s-ar fi ivit ocazia, de a se lăsa exorcizat. Eram cum nu se poate mai privilegiat, aflându-mă – acum simţeam

din nou – într-un labirint de legendă, fabulos, acum când o găsisem pe Ariadna şi o ţineam de mână. Nu aş fi schimbat locul cu nimeni pe lume. Acum ştiam că toate fostele mele legături, egoismul meu, mojicia, chiar şi faptul că pe Alison o trădasem aruncând-o în trecut se justificau. Am ştiut-o în sinea mea dintotdeauna.

34

M-A CONDUS PRINTRE PINI UNDEVA SUS, acolo unde săptămână trecută traversasem valea. Câteva trepte grosolane ne-au condus în partea cealaltă, unde, după ce am depăşit o mică ridicătură de pământ, am ajuns la o vale, nu prea adâncă, ca un mic amfiteatru cu faţa spre mare. Jos în centru se afla statuia aşezată pe un piedestal de rocă brută. Am recunoscut-o. Era o copie a celebrului Poseidon recuperat din mare lângă Eubeea la începutul secolului. Aveam în cameră o carte poştală care-l reprezenta. Bărbatul, superb, stătea cu picioarele depărtate, arătând cu mâna întinsă sudul în direcţia mării, cu un gest imperativ, regal, absolut dumnezeiesc, un produs al artificiului în istoria umanităţii, modern ca şi un Henry Moore şi totodată străvechi ca şi piatra pe care se afla. Eram uimit, Conchis nu mi-l arătase până acum. Ştiam că o asemenea replică valora o mică avere şi faptul că o ţinea aşa, nepăsător, într-un colţ necunoscut... iar mi-am amintit de de Deukans şi de măiestria teatrală cu care pregătea surprizele. O contemplam împreună cu Lily. Ea zâmbi văzându-mi surpriza, apoi se îndepărtă către un scaun din lemn, la umbra unui migdal din spatele statuii. Marea se vedea pe deasupra copacilor, dar statuia nu putea fi văzută de pe mal. S-a aşezat cu naturaleţe, fără eleganţă, parcă ceea ce purta era costum de teatru. Era un gest de ieşire din rol. Mă aflam la câţiva paşi şi probabil că ştia că o privesc. Timpul pe care i-l acordasem trecuse dar ea-mi evita privirea şi nu spunea nimic.

— Spune-mi numele tău adevărat!

— Nu-ţi place Lily?

— La nebunie, dacă ai fi ospătăriţă într-o cârciumă victoriană.

Ea zâmbi discret.

— Nici numele meu adevărat nu-mi place. Adăugă apoi: am fost botezată Julia, dar mi s-a spus întotdeauna Julie.

— Julie şi mai cum?

— Holmes, murmură ea, dar nu am locuit niciodată în Baker Street.

— Şi sora ta?

— Am impresia că eşti foarte convins că există, spuse ea cu ezitare.

— Să nu fiu?

Mai ezită puţin şi se hotărî:

— Ne-am născut vara. Părinţii mei nu au prea avut multă imaginaţie. Dădu din cap ca de o prostie. Pe ea o cheamă June.

— June şi Julie.

— Să nu cumva să-i spui lui Maurice!

— Îl cunoşti de mult timp?

Dădu din cap în semn că nu.

— Dar pare de mult.

— Cât?

Avea privirea aţintită în jos.

— Am senzaţia că sunt un fel de trădătoare.

— Ştii că nu te-aş pârî pentru nimic în lume.

Mă privi cu acea privire căutătoare, cu un fel de reproş că sunt atât de insistent, dar şi-a dat probabil seama că nu dau înapoi. S-a aplecat puţin privind în pământ.

— Am fost aduse aici sub un pretext complet fals. Acum câteva săptămâni. Este absurd, într-un fel, că am rămas.

Am ezitat, căci în mintea mea au apărut Leverrier şi Mitford. M-am decis să ţin în rezervă această carte.

— Este prima dată când te afli aici?

Aerul ei spontan, uimit, părea autentic.

— De ce...?

— Ziceam şi eu aşa.

— Dar de ce întrebi?

— Am crezut, şi asta s-a întâmplat anul trecut.

Bănuitoare, se uită în ochii mei.
— Ai auzit că...?
— Nu, nu, am zâmbit. Ghiceam, făceam speculaţii. Dar care a fost falsul pretext?
Parcă mânam un catâr recalcitrant – încântător catâr, dar mai înspăimântat cu fiecare pas înainte. Cu privirea în pământ îşi căuta cuvintele:
— Încerc să spun că, de fapt, suntem aici de bunăvoie. Chiar dacă nu ştim ce se află în spate, ce se întâmplă de fapt, ne simţim recunoscătoare, avem chiar încredere. Se opri şi când am deschis gura să spun ceva, mi-a aruncat o privire rugătoare: Te rog, lasă-mă să termin. Şi-a pus o clipă palmele pe obraji. Este atât de greu de explicat! Amândouă avem sentimentul că-i datorăm foarte mult. Fapt este că dacă-ţi răspund la toate întrebările pe care vrei să mi le pui, ştiu eu, ar fi să-ţi povestesc un film cu mistere, înainte de a te duce să-l vezi.
— Dar poţi, bineînţeles, să-mi spui cum ai intrat în film.
— Nu cred că pot, asta face parte tot din intrigă.
Iar o pierdeam. Un cărăbuş auriu imens zumzăia sus dând ocol crengilor de migdal. Statuia, jos în plin soare, într-un gest de dirijare perpetuă, domina vântul şi valurile.
Îi observam obrazul în umbră, stătea uşor aplecată, într-un gest timid.
— Şi eşti, cum să spun, plătită pentru asta?
A ezitat.
— Da, dar...
— Dar ce?
— Nu este asta, nu este vorba de bani.
— Adineauri, când stăteam jos, nu mi s-a părut că eşti pasionată de ce faci.
— Din cauză că niciodată nu ştim cât să credem din ce ne spune. Să nu te gândeşti că noi ştim tot ce tu nu ştii! Ni s-au spus mai multe despre ce încearcă să facă, dar nu ne pricepem dacă astea nu sunt minciuni. Ea dădu din umeri. Dacă vrei să o

iei aşa, noi suntem cu câţiva paşi înainte în labirint. Asta nu înseamnă că ne aflăm mai aproape de centru decât tine.

— Acasă ai jucat teatru?

— Da, dar nu ca profesionistă.

— La facultate?

Ea zâmbi ironic.

— Mai este ceva. Într-un fel, el aude tot ce vorbim. Nu ştiu cum, dar cred că o să înţelegi înainte de sfârşitul zilei de azi, şi repede mi-a contracarat scepticismul. Nu are nicio legătură cu telepatia. Este doar un subterfugiu, o metaforă.

— Cum adică?

— Dacă-ţi spun... stric totul. Nu-ţi spun decât că este o experienţă unică, incomparabilă, că, de fapt, nu se compară cu nimic pe lume.

— Ai trăit această experienţă?

— Da. Este motivul pentru care June şi cu mine ne-am hotărât să avem încredere. Un lucru atât de frumos nu poate fi decât opera unui om minunat.

— Tot nu înţeleg cum poate el auzi ce vorbim.

Privea în imensitatea mării.

— Dacă nu-ţi explic este pentru că nu sunt sigură că nu o să afle de la tine.

— Pentru Dumnezeu, am spus, nici în vis nu te-aş trăda!

S-a uitat la mine puţin şi apoi din nou către mare. Spuse cu voce joasă:

— Nu suntem sigure că eşti ce spui că eşti, ce spune Maurice că eşti.

— Eşti nebună!

— Încerc să-ţi explic faptul că nu eşti unica persoană care nu ştie ce să creadă. Poate că, în ciuda aparenţelor, te ascunzi de noi.

— Nu ai decât să traversezi insula. Şcoala se află acolo, întreabă pe oricine! Am insistat întrebând: Şi toţi ceilalţi de aici?

— Nu sunt englezi. Sunt la cheremul iui Maurice. Noi abia dacă-i întâlnim. Oricum, ei se află de puţin timp aici.

— Vrei să spui că el m-a plătit să vă induc pe voi în eroare?

— De ce nu?

— Sfinte Doamne!

Privirea mea încercă să o înduplece, să spună că este ridicol, dar a refuzat cu încăpăţânare.

— Hai, fii serioasă, nimeni nu poate să joace chiar aşa un teatru!

I-am smuls un zâmbet.

— Aşa mi se pare şi mie.

— Hai să-ţi arăt şcoala! Poţi pleca de aici, da?

— Mi-a spus foarte clar că nu am voie.

— I-ai plăti cu aceeaşi monedă.

— Culmea ironici este că eu... dădu din cap.

— Julie, poţi să ai încredere în mine.

Respiră adânc.

— Culmea ironici este că nici nu sunt sigură dacă nu trebuie să calc regulile. Este persoana cea mai formidabilă. Un joc de-a v-aţi ascunselea... sau mai mult, de-a baba- oarba. Te răsuceşti până-ţi pierzi direcţia. Ce spune capătă dublu sens şi chiar triplu.

— Atunci încalcă regula şi vezi ce se întâmplă.

A ezitat din nou şi mi-a zâmbit mai sincer. Parcă îmi spunea că ea vrea să aibă încredere în mine, dar că şi eu trebuie să am răbdare cu ea.

— Ai vrea ca totul să se oprească? Să se termine mâine?

— Nu!

— Cred că noi suntem aici datorită lui. Am încercat o dată sau de două ori să te fac să înţelegi.

— Am priceput.

— Totul este atât de fragil! Ca ţesătura de păianjen. Ca tot ce este intelectual sau dramatic. Dacă ne-am purta într-un anumit fel, am putea să distrugem totul.

S-a mai uitat o dată la mine.

— Vorbesc serios. Acum nu joc teatru.

— A ameninţat el că opreşte spectacolul?

— Nici nu trebuie. Dacă nu am avea senzaţia că trăim cea mai grozavă experienţă din viaţa noastră... Ştiu că el îţi poate părea absurd. Înnebunitor. Un ramolit bătrân. Cred însă că a descoperit cum se ajunge la...

Nici de data asta nu a terminat fraza.

— La ceva interzis cunoaşterii mele?

— Un lucru pe care l-am putea regreta amarnic dacă-l ratăm şi – continuă – încep – să-mi imaginez ce este. Nu aş putea să-ţi explic coerent, chiar dacă...

Am tăcut pentru o clipă amândoi.

— Lasă că are el mijloace de convingere. Aseară era sora ta, nu?

— Te-a şocat.

— Acum de-abia ştiu cine era.

Vorbi blând.

— Chiar şi surorile gemene pot avea concepţii de viaţă diferite. S-a oprit, apoi a spus: Pot să ghicesc ce gândeşti. Dar nu a fost nici cel mai mic indiciu că... dacă ar fi fost, noi nu ne-am afla aici. Şi apoi a adăugat: June, în chestiuni dintr-astea, a fost mai puţin pudică decât mine. De fapt, au şi vrut s-o elimine...

S-a oprit brusc, dar era prea târziu. Mă uitam la ea cum schiţează un gest de rugă pentru a fi iertată că a spus prea mult. Râdeam de mutra ei necăjită.

— Aş fi auzit de voi la Oxford. Spune-mi deci pentru ce voiau s-o elimine de la Cambridge?

— Vai, ce proastă sunt! Şi mă imploră din ochi: Nu-i spune lui Maurice.

— Promit.

— Nu a fost mare lucru. A pozat o dată nud. A fost un fel de glumă, dar s-a aflat.

— Ce ai studiat la Cambridge?

Ea zâmbi blând.

— Încă nu, mai acordă-mi o zi!

— Dar ai studiat la Cambridge?

Neavând de ales, a făcut un semn că da.

— Ce noroc pe ei!

După puţin timp, ea reluă pe un ton mai scăzut:

— Este atât de viclean, să ştii, Nicholas! Dacă îţi spun mai mult decât ai dreptul să afli, prinde de veste imediat.

— Oare Maurice îşi închipuie că acum o să înghit toată povestea cu Lily?

— Nu! Nu îşi închipuie. Nu trebuie să te prefaci.

— Deci ce se întâmplă acum face parte din poveste?

— Da, într-un fel. Respiră adânc. Peste puţin timp, buna ta credinţă va fi pusă şi mai tare la încercare.

— Cât timp?

— Dacă-l cunosc bine, peste o oră nu o să mai poţi şti dacă să crezi un singur cuvânt din tot ce am spus.

— El era în barcă?

Făcu un semn că da.

— Probabil că este acum cu ochii pe noi aşteptându-şi replica.

Prudent, m-am uitat în spatele ei printre copacii din direcţia vilei, apoi mi-a venit să mă răsucesc să văd şi în spatele meu. Nu vedeam nimic.

— Mai putem să stăm?

— Mai putem. Depinde şi de mine.

Ea se aplecă să rupă dintr-un tufiş de lângă bancă o rămurică de oregan pe care să o miroasă. Eu mă tot uitam în adâncul pădurii dimprejur încercând să prind un petic de culoare, o mişcare... erau numai copaci şi o pădure evazivă. Aveam mii de întrebări pe care doream să i le pun, dar ca avusese grijă să le anuleze. Aveam totuşi răspunsuri cu privire la ea, dacă nu concrete, cel puţin de ordin psihologic şi afectiv. În ciuda aspectului fizic, mi-o imaginam că este preţioasă, mai mult intelectuală decât senzuală, deşi exista parcă o dorinţă să se joace, aşteptând momentul. Probabil că se elibera jucând teatru la facultate. De

fapt, şi acum juca un rol în defensivă, pentru ca să-şi ascundă sentimentele faţă de mine.

— Mi se pare că scenariul în anumite părţi trebuie realizat în colaborare, am adăugat eu, un fel de discuţii în cursul repetiţiilor.

— La care părţi te referi?

— La cele care ne privesc pe noi doi.

Îşi îndreptă fusta peste genunchi.

— Nu numai tu ai avut astăzi o surpriză. Acum două ore am aflat despre prietena ta din Australia.

— Ţi-am spus adevărul. Este exact aşa cum ţi-am spus.

— Nu aş fi vrut să fiu indiscretă. Dar a fost...

— Ce a fost?

— Curios. Parcă ai fi vrut să mă zăpăceşti.

— Dacă sunt invitat aici, nimic nu mă va determina să merg la Atena. Nerăspunzând nimic, am continuat: Nu este acesta planul?

— Din câte ştiu eu, da. Ridică din umeri. Dar depinde de Maurice. Îmi căută privirea. Noi suntem pur şi simplu nişte musculiţe căzute în plasa lui. Ea zâmbi. Să fiu sinceră, el se pregătea să te invite, dar ne-a anunţat la prânz că s-ar putea să schimbe planul.

— Credeam că s-a dus la Nauplia.

— Nu. A fost toată ziua pe insulă.

Privea mişcând între degete rămurica de oregan.

— Începusem să-ţi spun. Se pare că rolul tău în actul întâi a fost să mă cucereşti. Oricum, acesta a fost efectul. Chiar dacă eşti musca din plasă, eşti şi cea prinsă la capătul undiţei.

— O muscă artificială.

— Uneori astea sunt mai utile.

Ea îşi ţinea ochii în jos şi tăcea.

— Faci o figură de parcă nu ar fi trebuit să aduc vorba.

— Nu, eu... ai dreptate.

— Dacă ai jucat contra voinţei, cred că ar trebui să-mi spui.

— Fie că răspund da, fie că nu, tot nu ar fi pe de-a-ntregul adevărat. Nicicum.

— Deci încotro?

— În altă parte, ca şi cum ne-am fi întâlnit în cel mai natural mod.

— Adică?

Ea ezită mângâind cu neobişnuită concentrare frunzele de pe tulpină.

— Cred că aş vrea să te cunosc mai bine.

Mă gândeam la jocul ei de pe plajă din acea dimineaţă. Ştiam ce vrea, dar nu era genul care să fie luat repede. Ştiam că trebuie să-i arăt că am înţeles. M-am aplecat în faţă cu coatele pe genunchi.

— Asta am vrut să aflu.

Ea spuse încet:

— Foarte bine. Eu trebuie să fiu unul din motivele care să te aducă aici.

— S-a prins.

Răspunse ezitând:

— Pe mine altceva m-a obsedat şi s-a întâmplat. De fapt, nu vreau să te mint.

A tăcut şi eu m-am repezit să trag concluziile:

— Este vorba de altcineva.

— Exact, asta i-am explicat lui Maurice, că voi juca, pentru el, diverse scene, ca azi dimineaţă, dar nu mai mult de atât.

— Eşti propriul tău stăpân.

— Da.

— Ţi-a spus ceva...?

— Absolut nimic. Ne-a spus tot timpul că dacă nu o să vrem să facem ceva, nu trebuie.

— Te rog, dă-mi un fir să înţeleg ce se află în spatele acestor manevre.

— Cred că ai înţeles ceva.

— Am impresia că sunt un fel de cobai. Numai Dumnezeu ştie de ce. E o nebunie. Acum trei săptămâni am picat aici din întâmplare. Ca să beau un pahar cu apă.

— Nu cred că a fost o pură întâmplare. Adică, poate că aşa ai venit. Dacă nu ai fi venit, ar fi găsit o cale să te aducă. Apoi a adăugat: Noi am fost anunţaţi dinainte că vii. Atunci primul motiv, pentru care spunea el că ne-a adus la Bourani, nu mai era valabil.

— Cred că v-a spus ceva mai bun, şi că nu era pur şi simplu un joc.

— Este adevărat. Ţinându-şi un braţ pe speteaza băncii, întoarse faţa spre mine şi spuse cu părere de rău: Nicholas, mai mult de atât nu-ţi pot spune şi, în afară de asta, trebuie să plec. Sigur că a găsit ceva mai bun. Cobai... nici chiar aşa. Este vorba de ceva mai bun, motiv pentru care ne mai aflăm aici, indiferent de ce pare a fi în acest moment. Acum privea în jos către mare. Şi mai este ceva, acum mă simt cu mult mai uşurată, ai făcut bine că ai provocat discuţia. Continuă în şoaptă: Poate că lui Maurice i-am făcut un rău, în care caz vom avea nevoie de un cavaler rătăcitor.

— Îmi voi ascuţi lancea.

Se uită lung la mine, cu o doză de îndoială, răsfrântă într-un uşor zâmbet. Apoi se ridică.

— Mergem înapoi la statuie, ne luăm la revedere şi tu te întorci acasă.

Eu stăteam nemişcat.

— Te văd mai târziu?

— Mi-a spus să nu mă îndepărtez. Nu ştiu ce vrea.

— Mă simt ca un sifon gata să explodeze. Plin de întrebări în loc de gaz!

— Ai răbdare. A întins o mână spre mine să stau calm.

Coborând panta i-am spus:

— Din cauza ta îmi vin toate întrebările. Ai inventat faptul că Lily Montgomery ţi-a fost mamă. Ea zâmbi. Oare a existat?

— Tu ştii exact cât ştiu şi eu. Lăsă o privire să alunece înspre mine. Poate chiar mai mult.

— Mă bucur.

— Cred că ai constatat că eşti în mâinile unui om abil în reordonarea realităţii.

A ajuns lângă statuie. I-am spus:

— Şi diseară?

— Nu te teme. Este... este în afara jocului sau poate chiar în centru. După o clipă, s-a întors către mine: Trebuie să pleci acum!

Am prins-o de mâini.

— Vreau să te îmbrăţişez.

Privea în jos. Personajul Lily parcă reapăruse.

— Mai bine nu.

— Pentru că nu vrei?

— Pentru că suntem văzuţi.

— Altceva am întrebat eu.

Nu a spus nimic, dar nici nu şi-a retras mâinile. Am cuprins-o cu braţele şi am tras-o spre mine. O clipă şi-a ţinut obrazul întors, după care m-a lăsat să-i ating buzele. Gura i-a rămas închisă, reţinută în dreptul gurii mele până în ultimul moment, când, înainte de a mă împinge de lângă ea, am simţit-o răspunzându-mi cu un uşor fior. Comparând cu experienţele mele anterioare, nu era o îmbrăţişare, dar privirea era în mod straniu şocată, uimită, ceea ce părea că pentru ea însemnase cu mult mai mult decât pentru mine, ca şi cum aproape că se întâmplase ceva ce ea îşi interzisese. I-am zâmbit ca să o conving că nu era nicio crimă într-un astfel de sărut, că putea să aibă încredere în mine. Mă privi, apoi lăsă ochii în jos. Eram descumpănit, logica faptelor din ultima jumătate de oră se prăbuşise. Credeam că joacă, poate, iar o scenă din textul lui Conchis sau pentru cel care ne urmărea.

Şi-a ridicat privirea care, acum ştiam, mi-era adresată numai mie.

— Dacă aflu vreodată că m-ai minţit, s-a terminat.

A întors spatele înainte de a-i răspunde şi s-a îndepărtat repede, aproape în goană. Am urmărit-o cu privirea câteva clipe, apoi m-am întors să mă

mai uit o dată pe deasupra văii. Nu eram hotărât dacă să mă ţin după ea printre pini către mare. În cele din urmă am aprins o ţigară, am aruncat o ultimă privire lui Poseidon şi am plecat spre casă. M-am uitat înapoi înainte de a ajunge în vale. Prin frunziş, am mai zărit o rază albă, care a dispărut. Eu însă nu am rămas singur. Nici nu am urcat bine treptele de cealaltă parte a văii, când am dat cu ochii de Conchis. Stătea în picioare cu spatele către mine, la vreo treizeci de metri, parcă urmărea prin binoclu cine ştie ce pasăre deasupra pădurii din faţă. Când m-am apropiat, a lăsat binoclul jos întorcându-se către mine, prefăcându-se surprins că mă vede. Jocul lui nu era cine ştie ce, dar apoi mi-am dat seama că îşi menaja talentul pentru mai târziu.

35

ERA ÎMBRĂCAT MAI ÎNGRIJIT DECÂT ALTEORI ÎN CURSUL ZILEI: în pantaloni albastru-închis şi cu o bluză albastră, deschisă la gât. Traversam covorul din ace de pini în direcţia lui şi mă gândeam să fiu mai prudent, încurajat fiind şi de privirea lui ironică. Eram sigur că actriţa numărul unu nu mă minţise, cel puţin cu privire la admiraţia ei faţă de el şi credinţa că nu era un om rău. Am intuit însă şi un substrat de îndoială, chiar de teamă, pe lângă ceea ce îmi mărturisise. Simţea nevoia să se convingă pe sine cât şi pe mine. Nu trebuia decât să-l privesc pe bătrân ca să-mi dau seama că tot eu aveam cele mai multe motive de îndoială.

— Bună ziua!

— Bună ziua, Nicholas. Iartă-mă că te-am părăsit. A fost un fel de panică în Wall Street.

Wall Street era pentru mine la celălalt capăt al universului, nu al lumii. M-am prefăcut că sunt îngrijorat.

— Vai!

— Acum doi ani am făcut prostia să intru într-un consorţiu financiar. Poţi să-ţi imaginezi Versailles-ul având cinci *Roi Soleil,* în loc de unul?

— Şi ce finanţaţi?

— Tot felul de lucruri. Continuă imediat: A trebuit să merg la Nauplia ca să telefonez la Geneva.

— Sper că nu aţi dat faliment.

— Numai proştii dau faliment, cei care s-au născut cu falimentul în cei. Te-ai văzut cu Lily?

— Da.

— Bine.

Îndreptându-ne spre casă, l-am cântărit din priviri şi i-am spus:

— Şi am întâlnit-o şi pe sora ei geamănă.

Atinse binoclul masiv agăţat de gât.

— Mi s-a părut că se aude o pasăre migratoare, dar cred că este cam târziu să mai fie încă aici.

Nu m-a pus la punct. A încercat cu un gest de iluzionist să facă să dispară subiectul.

— Mai bine spus, *am văzut-o* pe sora ei geamănă.

A mai urcat câteva trepte. Simţeam că gândeşte repede ce să răspundă.

— Lily nu a avut nicio soră, deci nici aici nu are.

— Am vrut să vă spun că am fost într-o companie foarte plăcută cât aţi lipsit.

A înclinat puţin capul fără să schiţeze un zâmbet. Nu am mai spus nimic. Parcă era un maestru de şah prins între două mişcări făcând cu o viteză inimaginabilă calcule de combinaţii posibile. S-a întors la un moment dat să spună ceva, dar s-a răzgândit.

Am ajuns la pietriş.

— Ţi-a plăcut statuia mea, Poseidon?

— Minunată, tocmai voiam să...

A pus mâna pe braţul meu şi m-a oprit, apoi a privit în jos căutându-şi, mi se părea, cuvintele.

— Nu are voie să fie contrariată, trebuie să fie distrată, înţelegi de ce. Îmi pare rău de misterul pe care l-am construit în jurul dumitale. Mă strânse de braţ şi merse mai departe.

— Vreţi să spuneţi... amnezie.

Se opri din nou când am ajuns la trepte.

— Nu te-a impresionat nimic la ea?

— Multe.

— Nimic patologic?

— Nu.

Mirat, ridică sprâncenele o fracţiune de secundă, dar urcă treptele mai departe, puse binoclul pe canapeaua de răchită şi se întoarse către măsuţa de ceai.

Eu mă aflam lângă scaunul meu, întorcându-i gestul de mirare.

— Nu te-a impresionat nevoia obsesivă de a se travesti în diverse feluri, de a-şi construi false motivaţii? Asta nu te-a impresionat?

Mi-am muşcat buzele. În schimb, el avea o faţă imobilă pe când ridica pânza care acoperea farfuriile.

— Eu am crezut că aşa trebuia.

— Trebuia? După o clipă de uimire, s-a lămurit. A, te referi la simptomele schizofreniei!

— Schizofreniei?

— Nu la asta te-ai referit? Mi-a făcut semn să stau jos. Îmi pare rău! Poate nu cunoşti limbajul psihiatrici.

— Ba da. Dar...

— Dedublare de personalitate.

— Ştiu ce este schizofrenia. Dar mi-aţi spus că dumneavoastră o determinaţi să facă tot ceea ce făcea.

— Bineînţeles. Aşa cum vorbeşti cu un copil ca să fie ascultător.

— Dar nu este copil.

— Vorbesc metaforic. Aşa cum am vorbit metaforic aseară.

— Dar este foarte inteligentă.

Cu o privire de cunoscător în materie îmi răspunse:

— Este bine cunoscută legătura dintre inteligenţa marcată şi schizofrenie.

Mi-am înghiţit sandvişul şi apoi i-am zâmbit.

— Cu cât trece timpul, cu atât mă văd mai caraghios.

Mă privi mirat, chiar puţin enervat.

— Dar categoric nu-mi bat joc de tine! Nici gând!

— Ba cred că da, dar nu mă deranjează.

A împins scaunul de lângă masă şi şi-a dus mâinile la tâmple, ca şi cum ar fi fost vinovat de o

greşeală extraordinară. Nu se potrivea cu el, se vedea că joacă teatru.

— Eram sigur că mă înţelegi.

— Cred că înţeleg.

A îndreptat spre mine o privire pătrunzătoare ca să mă facă să-l cred, dar nu a reuşit.

— Chiar dacă nu aş iubi-o ca pe propria mea fiică pe nefericita cu care ai petrecut după-amiaza, din motive personale pe care nu le pot dezvălui acum, mă simt obligat să o protejez. Conchis turnă apă fiartă în ceainicul de argint. Ea este unul din principalele motive, motivul principal care mă aduce în izolarea de la Bourani. Credeam că ţi-ai dat deja seama.

— Mi-am dat seama... într-un fel.

— Aici biata copilă poate umbla nestingherită şi poate să se lase în voia fanteziei.

— Vreţi să-mi spuneţi că este nebună?

— Nebună în limbaj medical nu înseamnă nimic. Ea este bolnavă de schizofrenie.

— Se crede deci logodnica dumneavoastră, cea care a murit.

— Eu i-am dat acest rol. Deliberat i l-am inspirat. Nu este periculos şi îi place să-l joace. Alte roluri sunt mai riscante.

— Roluri?

— Aşteaptă!

A dispărut în casă şi s-a întors imediat cu o carte.

— Uite un manual standard de psihiatrie! A căutat un moment. Lasă-mă să-ţi citesc un pasaj: „Una din caracteristicile definitorii ale schizofreniei este prezenţa halucinaţiilor care pot fi elaborate, sistematice sau bizare şi neconcordante". Se uită la mine. Lily face parte din prima categorie. Citi mai departe: „Ele, aceste halucinaţii, au în comun aceeaşi tendinţă de a se raporta la pacient. Uneori ele includ elemente de prejudecată generală faţă de anumite forme de activitate şi se manifestă sub semnul autoadulării

sau al persecuţiei. O pacientă care se crede Cleopatra vrea ca toţi cei din jur să se conformeze, o alta poate să creadă că familia a hotărât s-o omoare şi va traduce chiar şi cele mai inocente şi bine intenţionate vorbe şi fapte în sistemul propriilor halucinaţii”. Şi aici: „Adesea zone considerabile ale conştiinţei nu sunt afectate de halucinaţii. În funcţie de aceste zone, pacientul este posibil să pară, chiar şi pentru un observator avizat, incredibil de raţional şi logic”.

A scos din buzunar un stilou de aur, a marcat pasajul pe care l-a citit şi mi-a dat cartea peste masă. M-am uitat la carte şi zâmbind mi-am îndreptat privirea către el.

— Sora ei?

— Mai doreşti o prăjitură?

— Mulţumesc. Am pus cartea jos. Domnule Conchis, şi sora ei?

El zâmbi.

— Da, sigur, sora ei.

— Şi...

— Da, da, şi ceilalţi, Nicholas. Aici ea este regină. Pentru o lună sau două, toţi ne supunem nevoilor vieţii ei nefericite.

Conchis avea pe figură o blândeţe, o solicitudine pe care doar rareori Lily avea talentul să i le trezească.

Nu mai zâmbeam, pierdeam aerul de siguranţă. Cum puteam să ştiu dacă nu adăuga un act la piesă? Am zâmbit din nou.

— Şi eu?

— Oare copiii mai joacă în Anglia jocul acela... şi-a pus mâna în dreptul ochilor ca să înlocuiască numele pe care-l uitase... *cache-cache?*

Am respirat adânc, îmi aminteam prea bine discuţia recentă în care folosise aceeaşi comparaţie şi mă gândeam cum aceşti doi perverşi, puştoaica şi bătrânul, mă jucaseră ca pe un maimuţoi. Privirea cei, când ne-am spus la revedere şi când

mi-a spus să nu o înşel niciodată, şi multe altele... Mă simţeam umilit şi fascinat.

— De-a v-aţi ascunselea? Sigur că da.

— Cel care se ascunde trebuie să fie urmărit de unul care-l caută. Aşa este jocul. Cel care caută nu este nici prea aspru, nici prea pretenţios.

— Am impresia că eu eram în centrul atenţiei.

— Aş vrea să intri în joc, prietene, aş vrea să ai ceva de câştigat. Nu te pot insulta oferindu-ţi bani, dar sper să beneficiezi de o recompensă.

— Nu mă plâng de salariu, dar aş vrea să cunosc mai multe detalii despre patronul meu.

— Cred că ţi-am spus că nu am practicat medicina. Nu este adevărat, Nicholas, în perioada anilor douăzeci am studiat cu Jung. Acum nu mă mai consider un discipol al lui Jung. Psihiatria a rămas însă principala mea preocupare. Înainte de război am avut un cabinet la Paris ca specialist în cazuri de schizofrenie. Şi-a aşezat mâinile pe marginea mesei. Vrei să-ţi demonstrez? Îţi pot arăta articole publicate în diverse ziare.

— Aş vrea să le citesc, dar nu acum.

Se aşează din nou comod în scaun.

— Bine. Te rog să nu dezvălui în niciun caz ce-ţi spun acum. Ochii lui mă sfredeleau.

— Adevăratul nume al lui Lily este Julie Holmes. Acum patru sau cinci ani, cazul ei atrăgea atenţia cercurilor de specialişti în psihiatrie. Este unul din cele mai cunoscute cazuri. Chiar dacă nu este un caz special în sine, este virtual unic prin faptul că sora geamănă, fiind de tip absolut normal psihologic, poate pune la dispoziţia cercetătorilor ceea ce ei numesc control. Etiologic, schizofrenia a provocat îndelungi dezbateri între neuropatologi şi psihiatri cu privire la esenţa bolii, fie psihică şi genetică, fie spirituală. Julie şi sora ei duc la o a doua concluzie. De aici şi interesul pe care l-au stârnit.

— Pot să văd şi eu foile de observaţii?

— Într-o zi le vei citi. Acum însă nu ar face decât să te jeneze în rolul pe care-l joci. Este foarte important ca ea să nu ştie că ştii cine este. Nu mai poţi să te prefaci dacă ştii toate faptele şi elementele clinice. De acord?

— Poate.

— Julie era în pericol de a deveni, ca şi alţi bolnavi notorii, un fel de monstru într-un spectacol de nebuni. Eu de aşa ceva încerc să o protejez.

Acum alunecam în cealaltă extremă – în fond ea mă prevenise. Credulitatea mea era din nou pusă la încercare. Nu puteam să cred că fata de care mă despărţisem era grav bolnavă mintal. Că era mincinoasă, da, credeam, dar nu o nebună notorie.

— Pot să vă întreb cum aţi ajuns să vă ocupaţi atât de intens de ea?

— Motivul este simplu şi deloc medical. Ea nu este o bolnavă pur şi simplu. Eu am botezat-o fiind prieten cu părinţii ei.

— Credeam că nu mai aveţi nicio legătură cu Anglia.

— Ei locuiesc în Elveţia, nu în Anglia. Acolo îşi petrece ea restul anului într-o clinică de psihiatrie, pentru că nu-mi pot dedica ei tot timpul meu.

Aş fi vrut să-l cred. Am privit în jos, apoi în sus spre el şi, cu un zâmbet abia schiţat, i-am spus:

— Înainte de a-mi povesti toate acestea, mă pregăteam să vă felicit pentru actriţa pe care aţi angajat-o.

Privirea lui s-a transformat brusc, devenind furibundă, suspectându-mă.

— Nu cumva ţi-a sugerat ea asta?

— Sigur că nu.

Nu mă credea, ştiam bine că nu avea de ce să mă creadă. Aplecă uşor capul, apoi se ridică şi se îndreptă către marginea galeriei cu privirea spre mare.

Întoarse capul spre mine şi îmi zâmbi împăciuitor.

— După câte văd, sunt depăşit de evenimente. Ea a jucat un cu totul alt rol cu tine. Nu?

— Nu mi-a spus nimic.

El mă privea fix, eu la fel. Deodată se lovi cu palmele peste frunte, ca şi cum şi-ar fi reproşat o prostie. Apoi se întoarse la scaunul lui şi se aşeză.

— Într-un fel ai dreptate, Nicholas. Nu am angajat-o propriu-zis, după cum spui tu. Dar este o artistă cu mult talent. Trebuie să-ţi amintesc faptul că cei mai abili criminali au fost schizofrenici. Se aplecă peste masă cu braţele încrucişate. Dacă o forţezi, o să te ţină în minciuni până ameţeşti. Tu eşti normal, suporţi, dar pe ea o dai înapoi. Distrugi ani de muncă.

— Nu ar fi trebuit să-mi fi spus înainte?

O clipă mă privi intens, apoi lăsă ochii în jos.

— Da. Ai dreptate. Trebuia să-ţi fi spus. Acum încep să-mi dau seama că am făcut o socoteală foarte greşită.

— De ce?

— Insistând prea mult asupra adevărului putem rata aceste mici divertismente, te asigur, cu rezultate clinice excelente. A ezitat, apoi a continuat: Câţiva dintre noi de mult timp consideră că este un paradox modul în care tratăm anomaliile mintale de tip paranoic. Plasăm pacienţii în locuri unde sunt permanent interogaţi, controlaţi, păziţi... şi multe altele. Argumentul, bineînţeles, constă în faptul că este spre binele lor. Binele societăţii. De fapt, foarte des un tratament spitalicesc fără imaginaţie produce o motivaţie plauzibilă pentru manifestările de mania persecuţiei. Eu încerc să creez aici un mediu care să-i dea Juliei sentimentul că este stăpână pe situaţie. Dacă vrei, un mediu unde să nu se simtă persecutată... persoana care nu ştie niciodată despre ce este vorba. Toţi aici încercăm să-i oferim această impresie. Uneori o las să creadă că eu nu ştiu ce se întâmplă, chiar că mă duce de nas.

Din tonul lui trebuia să pricep că nu am avut prea multă perspicacitate să înţeleg şi singur. Am simţit din nou, ca şi altă dată la Bourani, că nu înţelegeam prea bine la ce se referea Conchis, la faptul că Lily era într-adevăr bolnavă, sau la acela că eu ştiam că boala ei era un pretext în jocul cu actori.

— Iertaţi-mă. Cu un aer de om bun, ridică o mână ca să nu continui. De asta nu o lăsaţi să se îndepărteze de Bourani?

— Bineînţeles.

— Nu ar putea ieşi... Mă uitam la capătul ţigării, eventual supravegheată?

— Este în evidenţă. Eu mi-am luat singur răspunderea pentru libertatea ei, să o scap de spitalul de boli mintale.

— Dar circulă liber. Ar putea fugi.

Contrariat, Conchis ridică privirea spre mine.

— Asta nu se poate. Infirmierul nu o lasă niciodată singură.

— Infirmierul?

— Are grijă să fie discret. Pentru că aici, în special, nu suportă să-l vadă tot timpul. Stă la distanţă. Într-o zi o să-l vezi.

— Da, sub mască de şacal. Nu ţine!

Nemaipomenit era că simţeam că şi el ştia că n-o să ţină. Nu mai jucasem de mult timp şah, dar mi-am amintit că pe măsură ce dominai, jocul se transforma într-un şir de false sacrificii. El îmi punea la încercare mai mult incredulitatea decât credulitatea.

— De asta o ţineţi pe iaht?

— Pe iaht?

— Mi s-a părut că locuieşte pe un iaht.

— Este micul ei secret. Acordă-i dreptul la el!

— Şi o aduceţi aici în fiecare an?

— Da.

Unul din ei minţea. M-am abţinut să o spun. Simţeam că nu mai era vorba despre fata pe care acum trebuia să o iau drept Julie. Am zâmbit.

— Deci acesta este motivul pentru care cei doi predecesori ai mei au venit aici fără să scoată o vorbă după asta.

— John a jucat foarte bine rolul celui care-l caută pe cel ascuns. Mitford a fost lamentabil. Pe el Julie l-a păcălit cu o scenă de mania persecuţiei. Bineînţeles, ca de obicei, eu, care îmi dedic ei verile, eram persecutorul. Mitford a încercat într-o noapte, în modul cel mai brutal şi lipsit de precauţie, să o salveze. Infirmierul, bineînţeles, a intervenit. A urmat o scenă penibilă care a răscolit-o pentru mult timp. Cred că te irită anumite lucruri, dar mi-este teamă să nu se repete scena de anul trecut. Ridică o mână. Nu mă refer la tine. Eşti prea inteligent şi prea cavaler, două calităţi care lui Mitford îi lipseau cu desăvârşire.

Îmi frecam nasul gândindu-mă la toate întrebările stânjenitoare pe care i le puteam pune, dar am renunţat. Referindu-se întruna la inteligenţa mea, mă făcea bănuitor. Există trei feluri de oameni inteligenţi: unii atât de inteligenţi, încât consideră de la sine înţeles să li se spună asta, cei din a doua categorie sunt suficient de inteligenţi să-şi dea seama că sunt flataţi, nu descrişi şi cei din a treia, care sunt atât de puţin inteligenţi încât nu înţeleg nimic. Eu ştiu că aparţin celei de-a doua. Nu puteam nega tot ce spunea Conchis, ce spunea putea fi chiar adevărat. Bănuiam că încă mai există bolnavi de nervi ale căror rude bogate îi ţineau în afara spitalului, dar Conchis nu părea genul de om care să o facă. Nu ţinea, nu ţinea nicicum. Povestea era întrucâtva argumentată de anumite momente din expresia lui Julie, accese emoţionale neaşteptate, lacrimi nejustificate. Totuşi nu dovedeau nimic, poate că aşa era scris în scenariu, poate că nu a vrut să rateze totul...

— Ei, reluă el, mă crezi?

— Dau impresia că nu?

— Nici tu, nici eu nu suntem ceea ce dăm impresia că suntem.

— Mai bine nu mi-aţi fi arătat pilula otrăvitoare.

— Crezi că toată otrava mea este o zeamă dulce?

— Nu am spus asta. Eu sunt musafirul dumneavoastră, domnule Conchis. Sigur că vă cred pe cuvânt.

O clipă, mi s-a părut că şi unul şi celălalt am renunţat la o mască. Eu aveam în faţă o persoană fără umor, el, cred, avea una fără generozitate. În sfârşit, s-au declarat ostilităţile într-o confruntare de voinţe. Amândoi zâmbeam, ştiind că ascundeam adevărul fundamental al neîncrederii noastre reciproce.

— Ţi-aş mai spune două lucruri înainte de a termina, Nicholas; Aproape că nu contează dacă tu crezi sau nu ce ţi-am spus. Trebuie să crezi un lucru, şi anume că Julie este susceptibilă şi periculoasă, şi că nu este conştientă nici de una, nici de cealaltă. Răneşte uşor şi la fel de uşor poate fi rănită. Noi toţi am învăţat, vrând-nevrând, să nu ne implicăm emoţional. Dacă i se oferă ocazia, se joacă cu sentimentele noastre.

Stând cu ochii pe marginea feţei de masă, mă gândeam la impresia pe care mi-o făcuse – de timiditate, feciorie şi realizam că puteau fi provocate de boală. Aparenta inocenţă fizică putea fi rezultatul faptului că nu cunoştea bărbaţii în relaţii de dragoste. Era absurd. Nu puteam să exclud spusele lui Conchis.

— Şi al doilea lucru?

— Este jenant pentru mine, dar trebuie să ţi-l spun. Partea tragică în viaţa Juliei este că, deşi normală fizic, nu are capacitatea de a-şi exprima sentimentele. Fiind un tânăr atrăgător, poţi să o ajuţi, ceea ce ar reprezenta o şansă pentru ea. Ca să vorbim deschis, are nevoie de o persoană cu care să cocheteze, asupra căreia să-şi exercite puterea de fascinaţie. Cred că a şi reuşit până la un anumit punct.

— M-aţi văzut sărutând-o. Dacă nu m-aţi prevenit...

M-a oprit ridicând o mână.

— Nu te acuză nimeni. Dacă o fată frumoasă îţi cere să o săruţi... este normal. Acum însă, cunoscând faptele, trebuie să-ţi atrag atenţia asupra situaţiei delicate şi a rolului dificil pe care va trebui să-l joci. Nu aş vrea să respingi total avansurile ei, gesturile de intimitate, dar trebuie să accepţi limitele dincolo de care nu ai voie să treci. Nu permit aceasta din motive medicale. Dacă, vorbind ipotetic, vei merge prea departe într-un anumit moment, atunci va trebui să intervin. Julie chiar a reuşit să-l convingă anul trecut pe Mitford că va deveni o femeie normală când vor pleca şi se vor căsători. Nu o făcea din calcul, ea credea ce spune. Asta face ca minciunile ei să fie atât de convingătoare.

Aş fi vrut să zâmbesc. Chiar dacă tot ce-mi spusese până acum ar fi fost adevărat, tot nu puteam crede că ea se îndrăgostise de tâmpitul de Mitford. Nu am avut puterea să-l ironizez pe bătrân când privirea lui exprima atâta severitate şi credinţă în răspunderea pe care şi-o asumase.

— Păcat că nu mi-aţi spus de asta mai demult.

— Este şi din cauza ta. Nu am crezut că pacienta va reacţiona atât de rapid. Zâmbi şi se lăsă pe spate. Şi mai este un lucru, Nicholas, nu aş fi întreprins nimic dacă nu aş fi fost sigur că nu ai nicio legătură sentimentală. Din ce mi-ai spus...

— S-a terminat. Dacă vă referiţi la radiogramă... Nu mă duc la Atena să o întâlnesc.

Se uită în jos, dădu din cap.

— Sigur, nu este treaba mea, dar din ce mi-ai povestit, sentimentele tale profunde pentru ca m-au impresionat. Trebuie să-i spun că nu ai face bine să respingi invitaţia de a relua această prietenie.

— Cu tot respectul pe care vi-l port, nu este treaba dumneavoastră.

— Aş regreta tare dacă aş şti că hotărârea ta este cât de cât influenţată de ceea ce se întâmplă aici.

— Nu, nu este.

— Totuşi, cred că este mai bine ca acum, când înţelegi implicaţiile faptelor care se petrec aici, să te hotărăşti dacă îţi mai continui vizitele. Eu te înţeleg perfect dacă hotărăşti să nu mai ai de-a face cu noi. Nu m-a lăsat să răspund şi a continuat. În orice caz, aş vrea să-i dau bietei mele fine un răgaz. Am hotărât să o iau de aici cam zece zile. Mi se adresa ca şi cum şi eu aş fi fost medic psihiatru. Stimularea exagerată duce la efect terapeutic negativ.

Eram decepţionat şi o blestemam în gând pe Alison şi nenorocita aia de radiogramă. Nu voiam ca aceasta să se observe.

— Nu mai am ce să hotărăsc, am hotărât.

Mă privi lung şi apoi, în cele din urmă, aprobă din cap – al dracului bătrân – ca şi cum el trebuia să fie cel care să-mi aprecieze sinceritatea.

— Şi totuşi, eu îţi recomand să te mai gândeşti şi să te duci să petreci un week-end plăcut la Atena cu acea tânără, din câte am înţeles eu, foarte atrăgătoare. Am deschis gura să răspund, însă el a continuat: Nicholas, eu sunt doctor, nu este normal ca un tânăr să duca viaţa de celibat pe care o duci tu aici.

— Am plătit ca să descopăr acest lucru.

— Nu am uitat. Atunci, cu atât mai mult.

— Şi week-end-ul următor?

— Vom vedea. Hai deocamdată să lăsăm lucrurile aşa cum sunt. Se ridică brusc şi-mi întinse mâna pe care am luat-o într-a mea. Bine. Perfect. Îmi pare bine că ne-am lămurit. Îşi puse mâinile în şolduri: Şi acum, ce zici dacă te pun la treabă?

— Nu mă amuză, dar merg.

M-a condus într-un colţ al grădinii de zarzavat. O porţiune de zid care susţinea terasa se prăbuşise şi voia s-o consolideze. Mi-a arătat ce să fac. Pământul uscat trebuia îndepărtat cu târnăcopul,

pietrele ridicate la loc, aranjate şi prinse cu argilă udă. Eu am început să muncesc şi el a dispărut de lângă mine. Briza sufla, deşi era ora când se oprea, şi era mai răcoare decât de obicei; eu însă transpiram ca un cal. Mi-am dat seama de ce m-a pus la muncă, pentru ca el să o caute pe Julie să afle exact ce se petrecuse între noi sau să o felicite pentru felul în care îşi jucase rolul, eu trebuind să nu mă mişc din loc.

După vreo patruzeci de minute mi-am acordat o pauză ca să fumez o ţigară. Conchis a apărut, când nu mă aşteptam, sus pe terasă. Mă durea deja spatele şi mă sprijineam de trunchiul unui pin. Avea o privire sardonică.

— Munca îl înnobilează pe om.

— Nu pe mine.

— Aşa spune Marx.

I-am arătat palmele. Târnăcopul mă rănise.

— Aşa spune el, dar eu am făcut băşici.

— Şi ce dacă?

Se uita la mine satisfăcut de ce făceam ori satisfăcut de ce aflase despre mine după ora ceaiului; cum filozofii admiră măscăricii uneori. I-am pus o întrebare pe care o păstrasem.

— Poveştile Juliei să nu le cred, am înţeles. Dar trecutul dumneavoastră să-l cred?

Putea să se supere, dar zâmbetul i se accentuă pe figură.

— Adevărul are multe aspecte.

I-am zâmbit prudent.

— Eu nu mai înţeleg ce diferenţă este între ce faceţi aici şi ficţiunea pe care o dispreţuiţi.

— Nu am nimic de obiectat împotriva principiilor ficţiunii. Numai că atunci când sunt tipărite în cărţi, rămân simple principii. Apoi a adăugat: Să-ţi spun o axiomă, apropo de specia umană: să nu iei niciun om la modul literal. Chiar şi atunci când ai de-a face cu ignoranţi care nu ştiu nici măcar ce înseamnă „literal”.

— Nu este cazul.

Îşi ridică spre mine privirea pe care până atunci o ţintuise spre pământ.

— Eu aplic o tehnică nouă în psihiatrie. A fost recent concepută în America. Se numeşte terapie situaţională.

— Aş vrea să vă citesc lucrările.

— Bine că mi-ai amintit. Tocmai le-am căutat şi am impresia că le-am rătăcit.

Era nemaipomenit, mi-a lăsat impresia unei minciuni deliberate, parcă ar fi vrut să-mi creeze dubii.

— Păcat!

Îşi încrucişă braţele.

— Ştii, m-am gândit la... prietena ta. Ştii probabil că locuinţa lui Hermes din sat îmi aparţine. EI foloseşte doar parterul. Mă gândeam că poate vrei să vină şi ea la Phraxos. Poţi să o inviţi să stea la etaj. Spaţiu este, mobilă câtă trebuie, nu este foarte modern utilată.

Cu asta m-a dat gata, deşi nu o făcea din bunătate. Cu ce sânge rece mă prinsese în plasă şi acum mă invita în afara ei. Era prea sigur că nu-i scap, aproape că-mi venea să-i accept oferta, nu pentru că-aş fi vrut ca Alison să pătrundă pe insulă, dar numai aşa, să-l încerc.

— Asta înseamnă că nu mai este cazul să vă ajut.

— Poate ne ajută şi ea.

— Ea nu-şi lasă slujba. Şi eu nu vreau să mai continui relaţia cu ea. Am adăugat apoi: Dar oricum, vă mulţumesc.

— Bine. Oferta rămâne în picioare.

S-a întors brusc şi a plecat parcă supărat. Mi-am revărsat furia întorcându-mă la treabă. După încă patruzeci de minute, zidul îşi reluase forma iniţială. Eu am dus uneltele într-o magazie din spatele casei Mariei, apoi am ocolit vila până la intrare. Conchis se afla pe un scaun sub colonade şi citea calm un ziar grecesc.

— Ai reuşit? Mulţumesc.

Am făcut o ultimă încercare.

— Domnule Conchis, trebuie să vă spun, vă înşelaţi cu privire la fata aceea, nu a fost decât o aventură. Acum este de domeniul trecutului.

— Dar ea doreşte să vă vedeţi, nu?

— Nouăzeci la sută, din curiozitate. Ştiţi cum sunt femeile. Şi probabil pentru că prietenul ei nu este acum la Londra.

— Iartă-mă! Nu mă mai amestec. Trebuie să faci cum crezi. Bineînţeles.

M-am îndepărtat şi-mi părea rău că am deschis gura când mi-am auzit numele. M-am uitat la el. Cu un aer părintesc, autoritar mi-a spus:

— Du-te la Alena, prietene! Acum privea copacii spre est. *Guai a chi la tocca.*

Deşi nu prea ştiam italieneşte, am înţeles. Am urcat în camera mea, m-am dezbrăcat şi am făcut duş cu apă sărată. Nu ştiu cum, dar înţelegeam foarte bine ce gândea. Julie nu era pentru mine, fiindcă nu era pentru mine, nu pentru că ar fi fost o fantomă, sau bolnavă, sau pentru că juca un rol în spectacol. Era un ultimatum; dar nu ţine să dai ultimatum unui individ care a avut strămoşi cartofori.

După duş m-am întins gol în pat privind tavanul, încercând să compun obrazul Juliei, curbura genelor, atingerea mâinii, gura, senzaţia de frustrare pe care mi-o dăduse uşoara atingere a trupului ei când ne-am sărutai, trupul gol al surorii ei pe care-l văzusem cu o scară înainte. Mi-o închipuiam pe Julie venind aici la mine sau în pădurea de pini, în întuneric, în natură, un viol dorit... eu devenisem satirul, mi-am amintit de el şi am înţeles ce se întâmplă de fapt şi ce înseamnă acest hocus-pocus mitologic; m-am calmat şi m-am îmbrăcat. Începusem să învăţ să aştept.

36

CINA NU MI-A PICAT BINE. DE CUM AM VENIT la masă, mi-a luat o piesă întinzându-mi o carte.

— Articolele mele. Le-am găsit pe un alt raft.

Era un volum subţire într-o legătură verde, ieftină, pe care nu scria nimic. Am deschis-o. Erau, după formatul paginilor şi caracterele de tipar, articole decupate din diverse publicaţii adunate laolaltă. Aveam impresia că toate sunt în franceză. Am văzut o dată, 1936, şi vreo două titluri: *Prognoza precoce a schizofreniilor uşoare. Influenţa profesiunilor asupra sindromurilor de paranoia. Experiment asupra folosirii stramoniului în psihiatrie.* M-am uitat la el.

— Ce este stramoniul?

— *Datura.* Laur. Produce halucinaţii.

Am pus cartea jos:

— De-abia aştept să o citesc.

Era inutil să o citesc. Înainte ca masa să se termine, eram absolut convins că nu era novice în materie şi că fusese în preajma lui Jung. Asta nu însemna că trebuia neapărat să cred ce spunea despre Julie. Am încercat să o aduc în discuţie, dar s-a ţinut ferm. Spunea că era mai bine să nu cunosc starea bolii ei în acel moment... şi a promis că înainte de sfârşitul verii o să aflu absolut tot. Eram tentat să-l provoc, dar mă temeam de propriul meu resentiment împotriva lui, care ameninţa să explodeze într-o confruntare din care numai eu aveam de pierdut, el putând oricând să-mi spună să părăsesc locul pentru totdeauna. Simţeam că dacă îl enervez în continuare, o să aibă reacţia sepiei şi o să mă împroaşte cu substanţă usturătoare. Singura mea soluţie de apărare era de a plăti misterul cu mister. Singura mea consolare

era că şi el se abţinea să-mi pună întrebări despre Atena şi despre Alison, din acelaşi motiv, de teama de a nu mă exaspera cu întrebările.

— Cât a durat masa m-am simţit, într-un fel, musafirul unui medic impresionant de priceput, şi într-alt fel, şoarecele la masa pisicii. Am stat pe ghimpi, aşteptând ca Julie să apără, cu gândul la experienţa prevăzută pentru seara aceea. Starea mea de nervozitate era întreţinută de flacăra intermitentă a lămpii în bătaia vântului de seară. Numai Conchis era calm şi bine dispus.

După ce s-a strâns masa, mi-a turnat de băut dintr-o sticlă în formă de damigeană. Un lichid limpede, de culoarea paiului.

— Ce este?

— Rachiu. Din Chios. Este foarte tare. Vreau să te ameţesc puţin.

Şi la masă mă îmbiase să beau vinul greu *rosé,* din Antikythera.

— Să-mi tocesc simţul critic?

— Ca să devii receptiv.

— Am citit studiul dumneavoastră.

— Şi zici că este o prostie.

— Greu de verificat.

— Verificarea este singurul criteriu ştiinţific al adevărului. Nu înseamnă totuşi că nu există adevăruri care nu se pot verifica.

— Aţi avut ecouri?

— Multe. De la nechemaţi. De la şacalii care profită de pe urma nevoii omului de a-şi explica misterele. Prezicătorii, spiritualiştii, astrologii, toţi şarlatanii. Conchis avea o figură aspră. La ei am găsit ecouri.

— Oamenii de ştiinţă?

— Nu.

Sorbeam din rachiu, era ca focul, aproape alcool pur.

— Spuneaţi ceva despre dovezi.

— Am avut dovezi, dar nu mi-a fost uşor să le comunic. Mai târziu am hotărât că era mai bine că

nu puteau fi comunicate decât câtorva.

— Celor pe care-i alegeţi.

— Da. Pentru că misterul are energie. Imprimă energie în oricine caută un răspuns. Dacă dezvălui calea către mister, ceilalţi căutători vor fi lipsiţi de – şi Conchis sublinia sensul cuvintelor – *o importantă sursă de energie.*

— Şi progresul în ştiinţă?

— De acord cu progresul în ştiinţă. Soluţionarea problemelor de civilizaţie materială este o chestiune de tehnologie. Eu mă refer la sănătatea psihică a speciei umane. Omul are nevoie de mistere, nu de soluţionarea lor.

Mi-am terminat paharul de rachiu.

— Fantastică băutură!

Adjectivul, poate mai potrivit decât îl intenţionasem eu, l-a făcut să zâmbească, să ridice sticla şi să spună:

— Încă un pahar şi gata. Şi *la dive bouteille* poate fi otravă.

— Şi experimentul începe?

— Experienţa începe. Ia-ţi paharul şi întinde-te într-un şezlong. Aici. Arătă în spate. Mi-am tras scaunul unde mi-a spus. Întinde-te. Fără grabă. Vreau să priveşti o anumită stea. Cunoşti steaua Cygnus? Lebăda? Constelaţia în formă de cruce de deasupra noastră.

Când am văzut că el nu-şi ia celălalt şezlong, am ghicit despre ce era vorba.

— Este... hipnoză?

— Da, Nicholas. Nu trebuie să intri în panică.

Lily îmi spusese: *Astă-seară o să înţelegi.* Am ezitat şi m-am lăsat pe spate.

— Nu-mi este teamă, dar nu cred că sunt un mediu bun. A încercat cineva la Oxford.

— Vom vedea. Voinţa celor doi se armonizează, nu se luptă. Fă ce-ţi sugerez eu! Cel puţin nu trebuia să-mi fixez ochii în privirea lui mesmerică. Nu puteam să mai dau înapoi, dar prevenit fiind, mă simţeam înarmat. Vezi Lebăda?

— Da.

— Şi la stângă, într-un triunghi foarte obtuz, o stea foarte strălucitoare.

— Da. Am dat pe gât ultima înghiţitură de rachiu, aproape că m-am înecat şi am simţit o arsură trecând prin stomac.

— Asta este o stea cunoscută ca Alpha Lyrae. Într-un minut o să te rog să o priveşti atent. Steaua alb-albăstrie sclipea de pe un cer măturat de vânt. Mă uitam la Conchis care nu se mişcase de la masă decât ca să stea cu faţa către mine şi cu spatele spre mare. Zâmbeam în întuneric.

— Parcă aş fi pe un pat dintr-un cabinet medical.

— Nu-i nimic. Stai pe spate. Contractează-ţi muşchii, apoi relaxează-i. De asta ţi-am dat rachiu. Te ajută. Julie nu vine astă seară. Nu te mai gândi la ea. Nu te mai gândi nici la cealaltă. Nu te mai gândi la nicio întrebare, la nicio dorinţă, la nicio problemă. Nu-ţi fac decât bine.

— Este mai greu cu problemele. El tăcea. O să încerc.

— Te ajută dacă le uiţi la stea. Nu-ţi lua ochii de la ea. Stai pe spate.

Am început să fixez steaua, m-am mişcat puţin ca să-mi fie mai comod. Îmi pipăiam stofa hainei. Munca fizică la zid mă obosise. Începusem să sesizez adevăratul scop şi îmi plăcea să stau culcat cu ochii în sus şi să aştept.

A urmat o linişte lungă de câteva minute. Am închis ochii puţin, apoi i-am deschis. Steaua parcă plutea în marea aeriană, un soare alb minuscul. Simţeam alcoolul, dar eram conştient de tot ce era în jurul meu, prea treaz ca să pot cădea în transă.

Eram pe terasă, stăteam culcat pe terasa unei case pe o insulă în Grecia, era vânt, auzeam chiar sunetul vag al valurilor spărgându-se pe pietrişul de la Moutsa. Conchis începu să vorbească.

— Acum vreau să fixezi steaua, să-ţi relaxezi toţi muşchii. Este foarte important să-ţi relaxezi

toţi muşchii. Încordează-te puţin. Relaxează-te... încordat... relaxat. Acum fixează steaua. Steaua se numeşte Alpha Lyrae.

Mă gândeam: Doamne, încearcă să mă hipnotizeze, şi voiam să-l mulţumesc. Mă gândeam să stau cuminte şi să mă prefac.

— Te relaxezi da te relaxezi.

Am remarcat lipsa de punctuaţie.

— Eşti obosit şi te relaxezi. Te relaxezi. Te relaxezi. Fixezi o stea fixezi o stea.

Mi-aminteam repriza de la Oxford. Un galez nebun de la Colegiul Isus, după o petrecere. Cu el am ajuns la un schimb insistent de priviri.

— Spun că fixezi o stea o stea şi fixezi o stea. O stea frumoasă, o stea albă, stea frumoasă.

El continua, fără obişnuita lui repezeală, fără ritmul alert caracteristic.

Conştiinţa mea se elibera cu încetul de cântul legănat al mării, de senzaţia de vânt, de textura hainei, de vocea lui Conchis. La un moment dat, am ştiut bine că sunt eu şi că fixez steaua, că stau întins pe terasă.

Am trăit apoi iluzia stranie că nu priveam în sus ci în jos în spaţiu, aşa cum priveşti într-o fântână.

A dispărut apoi senzaţia clară de situaţie şi de mediu, steaua se afla nu mai aproape, dar într-o stare de izolare ca atunci când este privită prin telescop. Steaua nu făcea parte dintr-o constelaţie, plutea singură în spaţiul negru-albăstrui, într-un vid. Mi-amintesc cum am văzut steaua pe un glob de lumină albă, care produce şi absoarbe spaţiul în care se află, eu aflându-mă la celălalt capăt, suspendat într-un spaţiu de întuneric. Eu priveam steaua, steaua mă privea pe mine. Ne aflam în poziţie egală, în echilibru, două dimensiuni egale, dacă se poate vorbi de conştiinţa unei anume dimensiuni. A durat parcă mult, nu ştiu cât. Două corpuri suspendate în acelaşi fel, opuse în acelaşi fel, lipsite de semnificaţie şi de efect. Senzaţia de frumos, de moral, de divin, de geometrie erau

înlocuite de senzaţia de situaţie aşa cum o percepe orice animal.

Apoi, tensiunea a crescut. Eram într-un fel de expectativă. Aşteptam, aşteptam ceva. Nu ştiam dacă era să fie auzit, ori văzut, ori altfel. Ştiam că vine şi eu încercam să-i descopăr venirea. Parcă nu mai percepeam nicio stea. Poate mă făcuse să închid ochii. Nu era decât vidul. Mi-amintesc două cuvinte pe care Conchis probabil le-a spus: lucire, ascultare. Lucirea vidului în ascultare, întuneric şi aşteptare. Apoi m-a izbit în faţă o pală de vânt; o senzaţie absolut fizică. Am încercat să întâmpin vântul proaspăt şi cald, când mi-am dat seama cu mirare că venea dimprejur. Am ridicat mâna şi am simţit vântul din întunecime suflând peste mine din toate direcţiile, dinspre mii de evantaie. Şi senzaţia asta mi s-a părut că durează la infinit.

Şi apoi, parcă pe nesimţite, ceva s-a schimbat. Vântul a devenit lumină. Nu am perceput nimic vizual, ştiam şi nu mă miram că vântul este lumină (poate Conchis îmi sugera asta).

Lumina era făcătoare de bine, scăldarea în soare a minţii după o iarnă lungă de întuneric. Era o senzaţie extraordinară de a fi conştient de lumină şi de a o atrage, de a avea puterea de a atrage lumina şi puterea de a primi această lumină.

În acea lumină am înţeles cât de-adevărată este existenţa, viaţa. Ştiam că exist şi acest lucru era mai important decât senzaţia de lumină. Progresam, mersesem mai departe, mă transformasem. Senzaţia de vânt, senzaţia de lumină, le depăşisem, ajunsesem la senzaţia propriei existenţe – conştiinţa existenţei în sine.

Aceasta a durat, apoi s-a transformat ca şi cele de dinainte. Ştiam că ce simţeam era impus din afară, curgea ca şi curgerea vântului şi a luminii, curgea deşi nu acesta era cuvântul potrivit. Nu avea nume, venea, se lăsa asupra mea, mă cuprindea din afară. Eu eram recipientul care cuprindea ceea ce i se conferea, ce i se turna de

către – aveam strania senzaţie – emiţători din jur. Primeam din toate direcţiile, deşi cred că direcţia este un cuvânt prea geografic. Starea aceea nu poate fi descrisă în cuvinte, numind obiecte sau sentimente. Trăiam o metaforă şi o ştiam. Cuvintele mă ţineau legat ca în lanţuri între ziduri găurite. Realitatea mă invada însă eu nu mă puteam elibera total pentru a trăi deplin în ea. Eu interpretez acea senzaţie pe care m-am străduit să mi-o amintesc, dar descrierea modifică ceea ce trăisem.

Aceasta mi se părea realitatea universală fără de divinitate, comuniune, frăţie umană, fără de acele lucruri pe care presupuneam că le voi sesiza. Nici panteism, nici umanism. Altceva mai larg, mai rece, mai multiplu. Realitatea era o infinită interacţiune. Nici bine, nici rău, nici frumos, nici hidos. Nici simpatie, nici antipatie. Interacţiune. Atât. Opusurile se completau în mod necesar. Printr-un nou fel de cunoaştere am aflat că totul există. Eram invadat de sensul existenţei. Toate celelalte manifestări ale eului erau detalii care duceau spre această stare de aflare.

Vârtejul s-a întors către momentul iniţial când simţeam vântul suflând în jurul meu. Acum însă nu era vântul, erau milioane, trilioane de stări de conştiinţă a existenţei. Vertiginos, uriaş era sentimentul că Universul era nemărginit, că permanenţa şi schimbarea erau una, esenţiale şi necontradictorii. Eram un germene căzut în propriul mediu, bine hrănit, într-un context semnificativ. Simţeam o plăcere acută fizică şi intelectuală, o plutire, un echilibru, o cunoaştere de sine. Devenirea şi existenţa se contopeau.

Cred că am mai văzut steaua pentru o clipă, steaua aşa cum era, atârnată pe cer, acum ca existenţă şi devenire. Parcă aş fi ieşit pe o uşă ca să dau ocol universului şi apoi aş fi intrat pe acolo dar pe o altă uşă.

Apoi întuneric. Nu-mi amintesc nimic.

Apoi lumină.

37

CINEVA BĂTUSE LA UŞĂ. EU MĂ AFLAM ÎN PAT cu ochii pe tavan. Eram în pijama, hainele erau împăturite pe un scaun. Se făcuse ziuă, dar era foarte devreme, apăruseră primele raze de soare în vârful pinilor de afară. M-am uitat la ceas. Era aproape şase.

M-am ridicat pe marginea patului. M-a cuprins o imensă ruşine, mă simţeam umilit de a mă fi aflat gol în faţa lui Conchis, de a fi fost în deplina lui putere şi poate şi mai rău, poate că au asistat şi alţii, poate Julie. Mă vedeam întins acolo, total descoperit, răspunzând fără ascunzişuri la întrebările lui Conchis şi ceilalţi în jur distrându-se pe socoteala mea. Cred că şi pe Julie o hipnotizează şi de asta nu poate minţi.

Svengali şi Trilby, personajele romanului lui George du Maurier.

Mi s-a părut că înţeleg mecanismul de producere a existenţei pe care o trăisem şi care era clară ca o lecţie de curând învăţată, mi-o aminteam în detaliu ca pe o excursie într-un loc necunoscut. Probabil că rachiul conţinea un drog, poate *stramoniul* menţionat în articol. Apoi el mi-a sugerat etapele acelei experienţe, ale acelei aflări, mi le-a impus pe când eram inconştient şi neajutorat. M-am uitat după volumul de articole medicale legal în verde. Nu mai era în cameră. Mi se refuza şi acest detaliu.

Am stat cu capul între mâini trăind o stare contradictorie: experienţa mea fusese bogată, deşi implica sărăcia a ceea ce ştiam, totul putea să fie şi bun şi rău, lui Conchis îi purtam pică şi totodată îi eram recunoscător.

M-am ridicat, m-am dus să mă spăl, m-am privit în oglindă, am coborât la cafeaua pregătită de

tăcuta Maria. Conchis, ştiam că nu o să apară. Maria nu-mi va spune nimic. Nu era nimic de explicat, totul era planificat să mă ţină în aşteptare şi curiozitate până la următoarea vizită.

Mergând spre şcoală, încercam să deduc de ce experienţa aceasta, în ciuda frumuseţii şi concreteţii trăirii, avea ceva sinistru. Nimic din peisajul şi lumina dimineţii nu era sinistru, senzaţia neplăcută persista împreună cu starea de umilinţă. Exista un pericol nou în zonele întunecate şi stranii. Eram convins că teama lui Julie era reală, că mila lui Conchis pentru ea era falsă, boala ei poate că era adevărată, dovedit numai îmi era faptul că el hipnotiza. Deci nu erau aliaţi, pentru ca împreună să mă manevreze. Căutam disperat în memorie eventualele momente când Conchis m-ar fi putut hipnotiza fără ca eu să-mi dau seama.

Mi-era necaz că doar cu o zi înainte îi spusesem Juliei că – senzaţia de real este ca şi gravitatea. O clipă, cuprins de ameţeală, am simţit că înnebunesc. Mi-am adus aminte că Conchis fusese ca în transă în timpul scenei cu Apollo. Oare mă hipnotizase forţându-mă să imaginez acea scenă? Oare mă determinase să adorm în după-amiaza când l-am văzut pe Foulkes? Nu mai ştiam dacă într-adevăr văzusem acolo un bărbat şi o fetiţă. Acum chiar şi Julie... dar mi-am amintit atingerea pielii catifelate, a buzelor reţinute. Am revenit pe pământ dar eram groaznic de răscolit.

Nu eram descumpănit pentru că el mă hipnotizase, dar aveam sentimentul că şi fata mă hipnotizase, mai subtil însă. Sincer şi nu din cinism, crezusem până atunci că un bărbat şi o femeie ştiau din primele zece minute dacă vor sau nu să facă dragoste împreună şi că timpul care se scurgea până la împlinire nu era decât o taxă pe care o plăteau pentru a fi mulţumiţi şi care în nouă cazuri din zece era exagerată. Prevedeam un preţ

mare în cazul Juliei şi îmi dădea teoria peste cap. Julie avea vocaţia supunerii. Era uşa care aşteaptă să fie deschisă. Întunericul de dincolo mă speria. Aveam, cred, nostalgia femeii din trecut, inferioară bărbatului întru totul, cu excepţia formidabilei forţe a frumuseţii şi a misterului. Bărbatul impresionant şi viril, iar femeia misterioasă şi fragilă. În capul meu de om al secolului douăzeci, sexele nu mai erau bine definite, se confundau. Mă fascina rolul de bărbat pe care trebuia să-l joc în această nouă situaţie, avea farmecul pe care ţi-l oferă o casă veche după ce ai locuit într-un apartament ultramodern. După atâtea experienţe în care m-am complăcut să doresc femeia fizic, acum găseam foarte plăcută dorinţa de a iubi.

Toată dimineaţa, am predat elevilor ca în transă, cu gândul la o mulţime de ipoteze. O dată îl vedeam pe Conchis romancier – psihiatru fără roman folosind oameni, nu cuvinte, ca să-şi elaboreze opera, apoi îl consideram un bătrân pervers şi complicat, sau cel mai talentat mistificator din câţi există; în toate ipostazele mă fascina la fel de mult. Mă fascina şi Lily cu părul fluturându-i în vânt, cu obrazul muiat în lacrimi. Lily, prima dată cu obrazul său de fildeş în lumina lămpii. Eram vrăjit de Bourani şi nu o tăgăduiam. O forţă magnetică mă atrăgea dincolo de zidurile şcolii în aerul albastru spre culmea centrală şi de cealaltă parte unde doream să mă aflu. Rândurile de capete aplecate cu obrajii măslinii, mirosul de praf de cretă, pata de cerneală întinsă pe catedră erau ca nişte obiecte în ceaţă, reale şi ireale, totodată, fantomatice.

După masa de prânz, Demetriades a venit la mine în cameră vrând să ştie cine este Alison; refuzând să-i spun, a trecut la obscenităţi şi la repertoriul grecesc de bancuri cu tomate şi castraveţi. L-am trimis la plimbare cu o înjurătură. S-a simţit ofensat şi toată săptămână m-a evitat lăsându-mă liniştit.

După ultima oră nu am mai rezistat. Trebuia să merg la Bourani. Nu ştiam ce voi face, dar trebuia neapărat să regăsesc domeniul. În momentul în care am văzut pe deasupra pinilor stupul cu mistere învăluit în soarele de amurg, m-am liniştit ca şi cum ar fi fost posibil să nu-l găsesc. Cu cât mă apropiam, cu atât mă simţeam mai ticălos, dar eu nu doream decât să-i văd, să ştiu că erau toţi acolo şi că mă aşteptau.

Soarele apusese când am trecut de sârma ghimpată, am înaintat prudent pe la statuia lui Poseidon, peste vale şi prin pădure, până la locul de unde puteam zări casa. Toate ferestrele pe partea aceea aveau obloanele închise. Nu se zărea nici fumul deasupra casei unde locuia Maria. Am făcut un ocol ca să pot vedea casa din faţă.

Geamurile care dădeau pe terasă şi cele de la camera lui Conchis înspre terasă erau toate cu obloanele trase. Era clar că nimeni nu se afla în casă. Am făcut calea întoarsă prin întuneric, deprimat şi furios pe Conchis şi pe felul lui de a face lumea să dispară, să mă lipsească de ea. Eram ca un fumător căruia i s-a interzis să fumeze.

A doua zi i-am scris lui Mitford o scrisoare, spunându-i că am fost la Bourani, că l-am întâlnit pe Conchis, şi că-l rugam să-mi relateze experienţa lui pe de-a întregul. Am trimis-o la el în Northumberland.

L-am întâlnit din nou pe Karazoglou. El era convins că Leverrier nu-l întâlnise niciodată pe Conchis. Mi-a povestit ce ştiam şi eu, că Leverrier era catolic şi că se ducea la slujbă la Atena. Spunea cumva ce spusese şi Conchis: *„Il avait toujours l’air un peu triste, il ne s’est jamais habitué à la vie ici”.* Conchis mai spusese că Leverrier a ştiut să se joace de-a ascunselea, că se pricepea să caute.

Am găsit adresa lui Leverrier din Anglia la contabilul şcolii, dar nu am vrut să-i scriu; o

aveam la îndemână dacă mi-ar fi trebuit.

Am făcut muncă de cercetare pe subiectul Artemis sau Diana. Era în mitologie sora lui Apollo, protectoarea fecioarelor şi patroana vânătorii. Rochia de culoarea şofranului, coturnii şi arcul de argint (Crai nou) constituiau costumul în care apărea în toate poeziile clasice. Arunca săgeţile cu plăcere în tinerii îndrăgostiţi, dar nicăieri nu scria că era ajutată de Apollo. Ea face parte din tripla zeiţă a lunii legată de Astarte în Siria, şi de Isis în Egipt. Am observat că Isis era adesea însoţită de Anubis, paznicul Infernului, cel care mai târziu a devenit Cerberul.

Marţi şi miercuri am fost reţinut în şcoală la meditaţii cu elevii. Joi m-am repezit din nou la Bourani. Nimic nu se schimbase. Era la fel de părăsit ca şi luni.

Am dat ocol casei, am încercat obloanele, am căutat prin grădină, am coborât la plaja vilei şi am constatat că vasul nu era ancorat. Am meditat o jumătate de oră în amurg sub colonade. Mă simţeam exploatat, exclus şi furios şi pe mine şi pe ei. Intrasem de nebun în toată afacerea asta şi, culmea, doream să continue, deşi mi-era teamă de ce o să urmeze.

Zilele care au trecut m-am tot gândit şi acum încă o dată m-am răzgândit. Nu mai ştiam bine ce să cred despre boala Juliei, mai întâi păruse vag posibilă, acum a început să devină probabilă. Altfel nu puteam să-mi imaginez ce alt motiv ar fi avut să oprească jocul atât de abrupt. Dacă ar fi fost un simplu amuzament, ar fi continuat.

Cred că eram şi invidios, cât era Conchis de indiferent, chiar arogant, să-şi lase tablourile de preţ, Modigliani, Bonnard, aşa într-o casă pustie... şi de la tablourile lui Bonnard am sărit cu mintea la Alison. Chiar în ziua aceea un vapor de noapte ducea băieţi şi profesori acasă la Atena pentru vacanţa mică. Asta însemna să moţăi toată noaptea

într-un fotoliu de salon prăpădit de clasa întâi, dar îmi petreceam ziua de vineri la Atena. Nu ştiu dacă din furie, din mânie, din răzbunare m-am hotărât să iau vaporul. Nu mă gândeam la Alison, simţeam nevoia să stau de vorbă cu cineva. Un ultim gest al eului meu dornic de existenţialism, căutam libertatea în capriciu.

Un minut mai târziu alergam pe aleea care ducea la poartă. În acel moment mi-am mai aruncat o privire la spate sperând, unu la mie, că cineva mă va rechema.

Nu era nimeni. M-am îmbarcat neavând altceva mai bun în schimb.

38

ATENA ERA UN ORAŞ DE PRAF, SECETA, OCRU- cenuşiu. Chiar şi palmierii arătau epuizaţi. Tot ce era omenesc în om se afla ascuns în pielea negricioasă şi ochelarii fumurii. Pe la ora două la amiază, străzile erau pustii, lăsate în voia indolenţei şi a caniculei. Eram într-o cameră de hotel din Pireu; prăbuşit pe pat, dormeam cu intermitenţe la umbra perdelelor. Oraşul mă punea la dublă încercare. După Bourani, mă dezorienta trecerea la viaţa civilizată cu automobile şi cu stres.

În acea după-amiază, timpul abia se târa. Pe măsură ce se apropia ora întâlnirii cu Alison, nu mai ştiam de ce venisem; de fapt, voiam să continui jocul dublu împotriva lui Conchis. Cu o zi înainte, când stătusem de vorbă sub colonade, Alison constituia un pion în favoarea mea. Acum, când trebuia să o întâlnesc, nu aveam niciun chef de ea şi nici să-i povestesc de Bourani. Nu mai ştiam de ce am venit. Îmi venea să o şterg înapoi pe insulă. Nu voiam nici să o necăjesc, dar nici să-i spun adevărul.

Fie din milă, fie în virtutea vechilor sentimente, am rămas pe loc, curios să aflu ce a mai făcut. Era şi un fel de încercare, care să verifice sentimentele şi îndoielile mele cu privire la Julie.

Alison reprezenta realitatea trecută şi prezentă din lumea exterioară şi acum, neştiut de nimeni, o aduceam în lumea aventurii mele interioare. Noaptea pe vapor mă gândisem însă să o rezolv cu ea aşa încât să nu trebuiască să fac dragoste şi în acelaşi timp să mă compătimească.

La ora cinci m-am ridicat, am făcut un duş şi am luat un taxi spre aeroport. Stăteam pe o bancă din faţa ghişeului de sosiri; nu am stat însă mult pentru

că eram prea nervos. Pe lângă mine treceau stewardese cu mers grăbit, fete frumoase profesional, detaşate, bine puse la punct, parcă vedeam personaje ireale de science-fiction.

S-a făcut ora şase, şase şi un sfert. Mi-am dat brânci până la ghişeu. Grecoaica era în uniforma de rigoare, avea dinţi albi strălucitori şi ochii negri cu privire şăgalnică, aşezată parcă odată cu machiajul abundent.

— Trebuie să mă întâlnesc cu o colegă a dumneavoastră, Alison Kelly.

— Allie. Avionul ei a aterizat. Cred că se schimbă. Ridică receptorul, formă un număr, zâmbi descoperindu-şi dinţii strălucitori.

— Allie! Băiatul a venit. Accentul grecoaicei era impecabil, american. Dacă nu te prezinţi, pleacă cu mine. Îmi întinse receptorul. Vorbeşte cu ea.

— Spuneţi-i că o aştept. Să nu se grăbească.

— Băiatul este timid.

Alison a spus ceva care a făcut-o să zâmbească. Apoi a pus receptorul jos.

— Vine imediat.

— Ce a mai spus?

— A spus că nu eşti timid, că este o tactică.

— A!

Mi-a aruncat o privire rece, îndrăzneaţă, printre genele negre, lungi, apoi s-a întors să se ocupe de două doamne, din fericire ivite de cealaltă parte a ghişeului. Am scăpat şi m-am postat la intrare. În prima perioadă a şederii mele pe insulă, viaţa de oraş mi se părea că mă aduce la normal, la locuri cu care eram obişnuit. Acum vedeam că mă sperie, că nu o suportam, mă enerva stilul direct, apropourile ostentative, emoţiile stereotipe. Eu veneam de pe o altă planetă.

După un minut sau două, Alison a apărut în uşă. Avea părul tuns scurt, prea scurt, purta o rochie albă pe care o ştiam că a pus-o intenţionat ca să-mi amintească de prima noastră întâlnire, dar nu a fost în avantajul ei. Era mai palidă decât o ştiam eu. Şi-

a scos ochelarii când m-a văzut; era obosită, făcută zob. Trupul frumos, frumos îmbrăcată, mers frumos, aceeaşi expresie de om lovit, cu privire întrebătoare.

Alison mă trezea din amorţeală, dar Julie mă putea trezi şi din mormânt. S-a apropiat, s-a oprit în faţa mea şi amândoi am zâmbit.

— Ei?

— Bună, Alison!

— Iartă-mă, iar am întârziat.

Vorbea ca şi cum ne întâlniserăm şi săptămână trecută. Degeaba. Cele nouă luni se aşterneau între noi ca o sită prin care se strecurau numai cuvinte, fără nicio urmă de sentimente.

— Mergem?

Am luat eu sacul de companie aeriană şi ne-am îndreptat spre un taxi. Ne-am aşezat fiecare într-un colţ şi ne uitam unul la altul. Ea zâmbi.

— Am crezut că nu vii.

— Nu am ştiut unde să-ţi trimit refuzul.

— Am fost şmecheră.

Văzând un bărbat în uniformă trecând pe stradă, îi făcu un semn cu mâna. Alison părea mai în vârstă, cu prea multă experienţă acumulată, trebuia să fac efortul de a o descoperi şi nu aveam energie.

— Ai o cameră cu vederea spre port.

— Excelent!

— Ştii cum sunt oamenii pe aici. Ştii, în hotelurile greceşti este foarte strict.

— *Toujours,* ce se face. Privindu-mă ironic, continuă: Nostim. *Vive* ce se face.

Îmi pregătisem un discurs, dar mă enerva faptul că nu-şi dădea seama că m-am schimbat, că nu mai sunt sclavul convenţiilor, mă enerva şi faptul că se simţea datoare să salveze situaţia.

A făcut un gest de apropiere şi ne-am strâns de mână. Apoi mi-a scos ochelarii de pe nas.

— Ştii că te-ai făcut un tip bine? Eşti bronzat, ars de soare, puţin consumat. Cum o să arăţi la patruzeci?

Am zâmbit. Mi-am lăsat privirea în jos şi mi-am desprins mâna dintr-a ei ca să-mi iau o ţigară. Complimentele ei ţineau loc de invitaţie.

— Alison, sunt într-o situaţie cam încurcată.

Cu asta am adus-o la realitate. Se uita drept în faţă.

— Altă fată?

— Nu.

Mi-aruncă o privire.

— M-am schimbat. Nu ştiu cum să explic.

— Sperai să nu apar.

— Nu, eu... mă bucur că ai venit. Nu părea convinsă. Jur!

Nu a mai spus nimic. Maşina înainta pe şoseaua de pe coastă.

— Cu Pete s-a terminat.

— Mi-ai spus.

— Am uitat. De fapt nu uitase. De atunci am terminat cu toţi. Alison se uita pe geamul maşinii. Iartă-mă, ar fi trebuit să încep o conversaţie de salon!

— Nu. De fapt... ştii.

Mi-a mai aruncat o privire; era jignită, dar nu voia să se vadă. A făcut un efort.

— Locuiesc din nou cu Ann. De săptămână trecută. Stăm în apartamentul vechi. Maggie a plecat acasă.

— Ann îmi place.

— Da, e drăguţă.

Am trecut pe lângă Phalcron fără sa mai spunem nimic. Cu ochii pe geam, şi-a luat ochelarii din geanta albă. Văzusem marginea lucitoare umedă în jurul ochilor. Nu am atins-o, nu am prins-o de mână, am început să-i povestesc despre diferenţa dintre Pireu şi Atena, cum Pireul este mai pitoresc, mai grecesc şi că eu cred că şi ei o să-i placă mai mult. De fapt, alesesem Pireul ca să evit eventualitatea minimă dar înspăimântătoare de a ne întâlni cu Conchis şi cu Julie. Numai gândul la privirea ei rece, amuzată şi probabil dispreţuitoare

mă făcea să mă cutremur. Alison avea un aspect şi un stil care atrăgea orice bărbat spre pat. Vorbeam cu ea şi mă gândeam ce o să mă fac timp de trei zile.

I-am dat băiatului un bacşiş înainte de a părăsi camera. Alison s-a apropiat de fereastră şi privea peste cheiul alb, imens, de-a lungul căruia lumea îşi făcea plimbarea de scară. Mă aflam în spatele ei. După o clipă de gândire am prins-o pe după umeri şi imediat s-a lăsat pe mine.

— Nu pot să sufăr oraşele. Nu pot să sufăr avioanele. Vreau să locuiesc într-o căsuţă în Irlanda.

— De ce în Irlanda?

— Pentru că în Irlanda nu am fost niciodată.

Simţeam căldura, dorinţa trupului de a se abandona. În orice clipă putea întoarce capul spre mine să o sărut.

— Alison... nu prea ştiu cum să-ţi spun. Mi-am tras mâna şi m-am apropiat de fereastră ca să nu-mi vadă faţa. Acum două sau trei luni m-am îmbolnăvit. Am luat... sifilis. M-am întors către ea. În privirea ei erau la un loc îngrijorare, şoc. Nu mă credea.

— Acum sunt bine, dar... cum să-ţi spun, nu pot să...

— Ai fost la... Am dat din cap în semn că da. Acum se vedea că mă crede. Şi-a lăsat privirea în pământ.

— Eşti răzbunată.

Se apropie de mine şi mă cuprinse cu braţele.

— Vai, Nicko, Nicko.

I-am răspuns pe deasupra capului.

— Încă o lună nu am voie să am relaţii fizice, niciun sărut. Nu am ştiut ce să fac. Nu trebuia să-ţi fi scris. Nu trebuia să ne fi întâlnit.

S-a desprins de mine şi s-a îndepărtat aşezându-se pe pat. De fapt mă băgasem într-altă

încurcătură; era mulţumită să creadă că acesta era motivul ezitării mele. Alison zâmbea blând.

— Povesteşte-mi cum s-a întâmplat.

Umblam de colo-colo în cameră, povestindu-i despre doctor, despre clinica din Atena, despre poezia mea ratată, despre tentativa de sinucidere, despre toate cu excepţia locului din Bourani. Ea s-a întins, după o vreme, pe pat; fuma şi am simţit plăcerea sentimentului de duplicitate, acea plăcere, credeam eu, pe care Conchis o simţea când era cu mine. Apoi m-am aşezat şi eu la capătul patului. Alison stătea întinsă cu ochii ţintă în tavan.

— Pot să-ţi vorbesc de Pete.

— Sigur că da.

Eram doar pe jumătate atent, îmi plăcea să fiu din nou cu ea, nu cu Alison în mod special, îmi plăcea faptul că mă aflam în camera de hotel, că auzeam mulţimea forfotind la ora înserării, sirenele, că simţeam mirosul mării obosite. Pentru Alison nu simţeam nici atracţie, nici tandreţe, nu mă interesa să ştiu cum s-a despărţit de mitocanul ei, pilotul australian, trăiam doar melancolia complicată şi ambiguă a camerei invadate de întuneric. Lumina dispăruse de pe cer, amurgul se lăsa grăbit. Toate trădările amorului modern erau frumoase acum, iar marele meu secret se afla închis în siguranţă. Simţeam din nou Grecia, Grecia alexandrină a lui Kavafi şi nimic nu mai conta în afară de formele plăcerii estetice, de frumuseţea în decadenţă. Moralitatea era o minciună practicată în nordul Europei.

A urmat o tăcere îndelungată după care a întrebat.

— Noi unde ne aflăm?

— Cum adică?

Stătea sprijinită într-un cot, fixându-mă şi făcându-mă să-i evit privirea.

— Acum, bineînţeles, asta este... şi ridică din umeri. Oricum, nu am venit în calitate de prieten din copilărie.

M-am apucat cu mâinile de cap.

— Alison, mi-este silă de femei, de dragoste, de iubire, de tot. Nu mai ştiu ce vreau. Nu trebuia să te fi chemat. Alison cu privirea în pământ, parcă tacit, consimţea. Ştii, cred că în momentul ăsta am nostalgia unei surori. Dacă aşa ceva nu te interesează, este dreptul tău, eu te înţeleg.

— De acord. A ridicat privirea. Dar, dragul meu frăţior, într-o zi le vei face bine.

— Nu mai ştiu, zău că nu mai ştiu. Suna a disperare. Ascultă, pleacă, înjură-mă, fă ce vrei, în momentul ăsta eu sunt un om mort. M-am apropiat de fereastră. Este vina mea. Nu pot să-ţi cer să îţi petreci trei zile din viaţă cu un mort.

— Un mort pe care cândva l-am iubit.

Se aşternuse tăcerea de mult. S-a ridicat vioaie de pe pat, a aprins lumina şi a început să-şi perie părul. Şi-a pus cerceii de agat pe care-i lăsasem în acea ultimă zi la Londra şi şi-a fardat buzele. Mă gândeam la faptul că Julie nu se farda, la cât era de distantă, la eleganţa ei, la misterul pe care-l degaja. Mi se părea minunat să nu doresc o femeie pentru că eram capabil de fidelitate faţă de o alta.

Drumul spre restaurantul pe care l-am ales traversa, ca un făcut, cartierul deocheat al Pireului. Baruri, firme din neon în toate limbile, fotografii cu strip-tease şi cu femei dansând din pântec, grupuri de marinari hai-hui, interioare gen Lautrec, care se vedeau printre perdele de mărgele, femei înşirate pe banchete capitonate. Pe străzi era aglomeraţie de oameni dubioşi, cărucioare cu alune şi seminţe de floarea-soarelui, vânzători de costume, de plăcinte şi de bilete de loterie. Portarii ne îmbiau să intrăm, printre noi se strecurau speculanţii cu ceasuri, pachete de ţigări Lucky Strike şi Camel, suveniruri de prost gust. Din cinci în cinci metri câte unul o fluiera pe Alison.

Înaintam fără nicio vorbă. O vedeam pe Lily pe aceeaşi stradă, stârnind o admiraţie mută,

purificând totul, nu adăugându-se vulgarităţii. Alison avea o expresie închisă şi ne-am grăbit să scăpăm din acest loc. Mersul ei provoca toţi bărbaţii să descopere un aer de senzualitate imorală.

Când am ajuns la restaurantul lui Spiro, mi-a spus pe un ton exagerat de vioi:

— Ei, frate Nicholas, ce faci cu mine?

— Vrei să nu mai facem nimic?

Ea îşi răsucea paharul de uzo.

— Tu nu vrei?

— Am întrebat primul.

— Nu. Acum răspunde tu.

— Am putea face ceva. Să mergem pe unde nu ai mai fost. Eram liniştit pentru că-mi spusese că petrecuse o zi la Atena cândva la începutul verii, deci văzuse locurile turistice.

— Nu am chef de locuri turistice. Gândeşte-te la ceva special unde putem să fim singuri. Apoi adăugă repede: Nu-mi place lumea multă din cauza slujbei.

— Îţi place să mergi pe jos?

— Grozav. Unde?

— Am putea merge în Parnas. Se pare că este un urcuş simplu, un fel de plimbare mai lungă. Am putea închiria o maşină şi pe urmă să mergem la Delfi.

— Parnas? Se încruntă puţin ca să localizeze numele.

— De unde vin muzele. Muntele..

— O, Nicholas! Era din nou ea, gata să o pornească.

Ne-au adus porţiile de *barbounia* şi am început să mâncăm. Brusc a devenit exagerat de vioaie, exagerat de entuziastă la ideea că va urca Parnasul şi a început să bea cu mine reţină, pahar după pahar. Tot ceea ce ea făcea, Julie nu ar fi făcut, apoi, după cum îi era felul, a căzut în propria capcană.

— Ştiu că exagerez, dar numai din cauza ta.

— Dacă...
— Nicko...
— Alison, dacă tu...
— Nicko, ascultă. Săptămână trecută eram în fosta mea cameră. Era prima noapte. Am auzit paşi în apartamentul de sus şi am plâns aşa cum am plâns astăzi în taxi. Aşa cum aş plânge acum, dar mă abţin. Zâmbi puţin strâmb. Îmi vine să plâng pentru că ne spunem pe nume.
— Să nu ne spunem pe nume?
— Înainte nu ne spuneam. Eram prea apropiaţi unul de altul. Ce încerc eu este să-ţi spun că, bine, în regulă. Fii totuşi drăguţ cu mine. Nu mă judeca pentru tot ce spun, pentru tot ce fac. Se uita insistent la mine, obligându-mă să o privesc în ochi. Nu pot să nu fiu eu. Am dat din cap, arătându-mă impresionat şi i-am atins mâna ca să o liniştesc. Singurul lucru de care nu aveam chef era să ne certăm, o scenă sentimentală, veşnicul argument al trecutului...

După puţin timp, şi-a muşcat buzele şi am zâmbit amândoi prima dată sincer de când ne-am revăzut.

I-am urat noapte bună oprindu-ne în faţa camerei ei. M-a sărutat pe obraz şi i-am prins umerii, făcând-o parcă să priceapă că gestul meu depăşea puterea de înţelegere a oricărei femei.

39

LA ORA OPT ŞI JUMĂTATE ERAM DEJA PE DRUM.

Am traversat cu maşina munţii până la Teba, unde Alison şi-a cumpărat o pereche de pantofi mai solizi şi o pereche de jeanşi. Soarele strălucea, bătea vântul, şoseaua nu era aglomerată şi Pontiacul vechi, pe care-l închiriasem cu o seară înainte, avea încă motorul puternic.

Alison era atentă la tot: la oameni, la peisaj, urmărea ghidul Baedecker din 1939 pe măsură ce treceam prin diverse locuri. Amestecul de entuziasm şi ignoranţă pe care-l cunoşteam de la Londra nu mă mai enerva. Făcea parte din forţa ei, din candoare, din sociabilitate. Normal, ar fi trebuit să mă enerveze, aşa că am căutat alte pretexte, exuberanţa ei şi abilitatea de a scăpa de cea mai groaznică dezamăgire. Socoteam că ar fi trebuit să fie mai cuminte şi mai tristă.

La un moment dat, m-a întrebat dacă am mai descoperit ceva despre camera de aşteptare, dar eu, cu ochii pe şosea, am spus că nu, doar o pistă. Aluziile lui Mitford au rămas un mister, apoi am făcut în aşa fel încât discuţia să devieze.

Maşina cobora în viteză în valea largă, plină de verdeaţă dintre Teba şi Livadia, acoperită de câmpuri de grâu şi de pepeni. Înainte de a ieşi din vale, drumul a fost invadat de o turmă de oi şi a trebuit să opresc maşina. Ne-am dat jos şi ne-am uitat la ele. Un băiat de patrusprezece ani, în haine zdrenţuite şi bocanci de soldat, le păzea. Împreună cu el se afla sora lui, o fetiţă cu ochi negri, de vreo şase sau şapte ani. Alison i-a oferit nişte bomboane. Fetiţa era timidă şi se ascunsese după fratele ei. Alison, în rochia decoltată, fără mâneci, se apropiase la câţiva metri de ei şi ţinea bomboanele întinse, tentând-o. Clopoţeii din turmă

sunau de jur-împrejurul nostru, fetiţa o privea fix şi eu îmi pierdusem răbdarea.

— Cum să o fac să ia bomboanele?

I-am vorbit fetiţei în greceşte. Nu a înţeles, dar fratele ei şi-a dat seama că putea să aibă încredere şi a îndemnat-o să se apropie de Alison.

— Oare de ce îi este frică?

— Dacă nu ştie nimic.

— Este tare dulce.

Alison şi-a băgat o bomboană în gură, apoi a întins-o pe cealaltă fetiţei care, împinsă de fratele ei, s-a apropiat încet. Alison a prins-o de mâna întinsă înspre bomboană şi a făcut-o să se aşeze lângă ea ca să-i desfacă bomboana din hârtie. Fratele ei, aşezat în genunchi lângă ele, încerca să o convingă pe fetiţă să ne mulţumească, dar ea sugea bomboana cu seriozitate. Alison o luase pe după umeri şi îi mângâia obrajii.

— Eu nu aş face asta. Poate că are păduchi.

— Ştiu că s-ar putea să aibă păduchi.

Nu s-a uitat la mine, ci a continuat să o mângâie. În clipa următoare, fetiţa a făcut o grimasă. Alison s-a aplecat.

— Vai, ce are aici? Ia priveşte!

Fetiţa avea pe umăr un furuncul nu prea mare, pe care-l scărpinase şi care se infectase.

— Adu-mi geanta.

I-am adus geanta şi m-am uitat cum îi trage rochia, pune o alifie pe locul inflamat şi cu o mişcare rapidă pune şi restul de alifie pe nasul fetiţei, care şi-l frecă cu un deget murdar. Pe neaşteptate, ca o brânduşă care se iveşte din iarbă, un zâmbet îi lumină obrazul şi-şi aţinti privirea spre Alison.

— Să nu le dăm nişte bani?

— Nu.

— De ce nu?

— Nu sunt cerşetori. Sigur o să-i refuze.

Băgă mâna în geantă şi scoase o bancnotă pe care o întinse spre băiat făcând semn că este şi

pentru fetiţă ca să o împartă. Băiatul a ezitat, apoi a luat-o.

— Te rog, fă o poză.

Fără niciun chef, am luat aparatul din maşină şi am făcut o fotografie. Băiatul ne-a dat adresa, voia şi el o fotografie ca amintire.

Ne-am întors la maşină însoţiţi de fetiţă. Acum nu-şi mai putea opri zâmbetul – zâmbetul pe care copiii greci de la ţară îl ascund cu o timiditate gravă. Alison s-a aplecat şi a sărutat-o; când am pornit maşina s-a întors şi a fluturat mâna. A mai fluturat mâna încă o dată. O vedeam cu coada ochiului cum întorcea fericită faţa înspre mine şi înţelegea că eu nu eram la fel de fericit. S-a rezemat apoi de speteaza scaunului.

— Iartă-mă. Nu mi-am dat seama că am întârziat.

Am ridicat din umeri şi nu am răspuns nimic.

Ştiam ce voia să-mi spună. Chiar dacă nu în tot jocul mă avusese pe mine în vedere, mi se adresase în parte şi mie. Niciunul nu a mai spus nimic vreo cinci kilometri până la Livadia. Aici a trebuit să începem să vorbim pentru că aveam de cumpărat de mâncare.

Incidentul ne-ar fi putut strica ziua, dar nu s-a întâmplat aşa pentru că a fost o zi frumoasă şi peisajul din jur, unul din cele mai frumoase din lume. Ceea ce făceam acum arunca o umbră asupra noastră ca umbra albastră a muntelui Parnas înălţat deasupra.

Maşina a urcat serpentine înalte traversând poieni de munte şi ne-am oprit să mâncăm pe iarbă pe o pajişte cu trifoi des şi grozamă peste care zumzăiau albinele sălbatice. Am ajuns apoi la răspântia unde se spune că Oedip şi-a omorât tatăl. Ne-am oprit lângă un zid de piatră printre ciulini, ajunsesem sus, într-un loc exorcizat de singurătate. Din cauza lui Alison, tot drumul în sus, până la Arachova, am povestit despre tata, poate pentru

prima dată în viaţă fără furie sau amărăciune şi mai curând aşa cum Conchis vorbea despre propria viaţă. Aruncând o privire spre Alison, aşezată cu spatele spre portieră şi pe jumătate întoarsă către mine, mi-am dat seama că era singurul om căruia îi puteam spune aşa ceva, că pe nesimţite revenisem la vechea noastră legătură – prea aproape ca să ne mai spunem pe nume. Mi-am îndreptat privirea din nou asupra şoselei, dar ochii ei nu mă părăsiseră şi a trebuit să spun ceva.

— Dumnezeu să-l ierte.

— Arăţi nemaipomenit de bine.

— Tu nu m-ai urmărit.

— Ba da.

— Nu te mai uita la mine. Mă simt prost.

— Nu are voie o soră să se uite la fratele ei?

— Da, dar nu incestuos.

S-a rezemat cuminte în scaun, uitându-se la stâncile cenuşii imense care se înălţau deasupra drumului nostru şerpuit.

— Nu este decât o plimbare.

— Ştiu. Îmi făceam totuşi probleme.

— Pentru care din noi?

— Pentru tine.

— Vedem noi care clachează primul.

Arachova era un sat de munte situat sus, deasupra văii Delfi, o aşezare de case roz din teracotă. Când m-am interesat, m-au trimis la o casă de lângă biserică. O bătrână a venit la uşă; în spatele ei se vedea în umbră un gherghef pe care se afla un covor vişiniu pe jumătate lucrat. După câteva minute, ne-a confirmat ceea ce bănuiserăm doar privind muntele.

Alison se uită la mine.

— Ce a spus?

— Zice că sunt şase ore de mers dificil.

— Minunat. Aşa scrie şi în Baedecker. Ajungem sus la apusul soarelui.

Eu contemplam imensitatea muntelui. Bătrâna desprinse o cheie dintr-un cui de după uşă. Ce mai

spune?

— Sus este un fel de colibă.

— Atunci care e problema?

— Spune că este foarte frig. Era greu de crezut că putea fi frig în soarele torid de amiază. Alison îşi puse mâinile în şold.

— Mi-ai promis o aventură. Eu vreau o aventură.

De la bătrână mi-am întors privirea spre Alison. Îşi scosese ochelarii de soare şi se uita la mine cu o privire de femeie care ştie ce vrea şi, deşi era pe jumătate în glumă, mi-am dat seama că are o bănuială. Dacă-şi dădea seama că mi-era teamă să petrec noaptea cu ea, ar fi început să creadă că aura mea era din mucava.

În momentul acela, un bărbat cu un catâr trecea prin faţa casei. Bătrâna îl strigă. El se ducea să aducă lemne de lângă colibă şi o putea urca pe Alison călare pe şaua catârului.

— Întreab-o dacă pot să-mi pun pantalonii la ea în casă.

Zarurile fuseseră aruncate.

40

DRUMUL LUNG, ÎN ZIG-ZAG, URCA PE FAŢA UNEI STÎNCI şi, lăsând în urmă lumea de jos, am ajuns în lumea din vârful muntelui Parnas. Un vânt primăvăratec bătea pe deasupra kilometrilor de păşuni şi, mai departe, pădurile sumbre de pini şi fortăreţe cenuşii de stâncă urcau, se arcuiau dispărând în fuiorul de nori albi. Alison a coborât de pe catâr şi am luat-o pe jos în urma bărbatului. Era cam de patruzeci de ani, avea o mustaţă puternică, nasul arcuit şi un aer minunat de independenţă. Ne-a povestit despre viaţa lui de păstor muncind zile-lumină în timpul cărora număra oile, le mulgea, o viaţă cu stele pâlpâitoare şi vânt usturător, tăceri infinite întrerupte de clopote făcute să sperie lupii şi ereţii, o aceeaşi viaţă de şase mii de ani. I-am tradus lui Alison. S-a încălzit de îndată, stabilind, dincolo de bariera lingvistică, o relaţie pe jumătate sexuală, pe jumătate filantropică. Povestea că lucrase o vreme la Atena, după aceea *hyparchi esychia,* nu a găsit pace şi linişte. Plăcându-i cuvântul, Alison repeta întruna: *esychia, esychia.* El râdea şi o corecta, se oprea, apoi o dirija ca pe o orchestră. Ochii ei luceau sfidător în direcţia mea, căutând să vadă dacă se comportă corect. Am păstrat o expresie neutră, dar omul îmi plăcea, era unul din acei ţărani greci extraordinari care sunt cei mai puţin servili şi cei mai simpatici din întreaga Europă şi, este adevărat, o admiram pe Alison că-l plăcea.

După ce am parcurs zona de păşune, am ajuns la două colibe primitive din piatră, două *kalyvia.* Omul cu catârul o pornea mai departe pe o altă potecă. Într-un moment de impuls interior, Alison a scos din geantă două pachete de ţigări şi i le-a pus în mână. *Esychia,* a spus el. A dat mâna cu

Alison şi au stat aşa mult timp, cât eu le-am făcut o fotografie.

— *Esychia, esychia.* Spune-i că ştiu ce înseamnă.

— Ştie că ştii. De asta te place.

În sfârşit am plecat, luând-o printre copaci.

— Mă crezi sentimentală.

— Nu, nu cred. Totuşi, un pachet de ţigări ar fi fost de ajuns.

— Nu. Eu l-am îndrăgit preţ de două pachete.

Mai târziu a spus:

— Ce cuvânt frumos.

— Este un cuvânt predestinat.

Am mai urcat o bucată.

— Ascultă!

Ne-am oprit pe poteca de piatră şi am ascultat, dar nu era nimic, niciun zgomot, *esychia,* vântul în crăcile unui brad. Ea mi-a luat mâna şi am plecat mai departe.

Drumul ducea la infinit printre copaci, printre luminişuri înveselite de fluturi, peste zone stâncoase unde ne rătăceam. Când am ajuns mai sus, a început să se răcorească, iar muntele din fată, cenuşiu, rece şi umed, a dispărut total într-un nor. Nu vorbeam pentru că nu aveam suflu. Singurătatea, efortul, faptul că trebuia să o iau de mână atunci când poteca foarte des devenea o scară greu de urcat, ne-a făcut să depăşim rezerva fizică dintre noi, a creat un fel de camaraderie pe care amândoi o acceptam.

Era aproape ora şase când am ajuns la refugiu. Se afla ascunsă printre copaci, într-o viroagă, o cabană micuţă, fără ferestre, cu acoperiş arcuit străpuns de un coş. Uşa din fier ruginit mai purta urmele gloanţelor din timpul războiului civil. În interior se aflau patru paturi, câteva pături roşii, vechi, o sobă, o lampă, un ferăstrău şi un topor şi chiar şi o pereche de schiuri. Totul arăta ca şi cum nu s-ar mai fi locuit de mult timp acolo. Eu am spus:

— Să fiu al naibii, nu mă aşteptam să fie chiar aşa.

Ea nu şi-a dat osteneală să-mi răspundă, şi-a tras pe ea un pulover.

Eram acoperiţi de nori, a început să cadă lapoviţă şi sus, pe creastă, vântul tăia ca în ianuarie în Anglia. Ne-am trezit în mijlocul norilor, o ceaţă învolburată ne împiedica să vedem la o distanţă de peste zece metri sau chiar mai puţin. M-am întors spre Alison. Avea nasul roşu şi se vedea că-i este frig. Mi-a făcut semn să o luăm pe o culme pietroasă.

În vârf, am ajuns la un horn şi, ca prin minune, parcă ceaţa şi frigul ne puseseră doar la încercare, cerul a început să se lumineze, norii s-au subţiat lăsând să pătrundă săgeţile de soare şi apoi s-au deschis în imense lacuri albastre. Acum ne plimbam din nou în soare. În faţa noastră se desfăşura un imens bazin de iarbă încercuit de coame şi festonat de fâşii de zăpadă menţinută pe grohotişuri de văgăunile pantelor mai repezi. Lacurile erau pline de flori – clopoţei, genţiene, muşcate de munte de un roşu intens, ochiul-boului galbene, iarba-surzilor. Ţâşneau din toate fisurile de stâncă, smălţuiau toate suprafeţele de iarbă. Aveam impresia că ne întorseserăm în alt anotimp. Alison alerga în faţă, nebună, se întorcea spre mine râzând cu gura până la urechi, cu braţele întinse în lături, parcă şi-ar fi luat zborul, apoi alerga mai departe, o siluetă în albastru, ca un copil, în zig-zag, făcând piruete aiurea.

Lykeri, vârful cel mai răsărit, era prea înalt pentru a-l urca în fugă. Ne-am căţărat cu ajutorul mâinilor, odihnindu-ne des. Aproape de vârf, am ajuns la răzoare de violete înflorite, imense flori purpurii cu miros delicat, şi pe ultima porţiune ne-am ţinut de mână, luptându-ne să parcurgem ultimii metri până la platforma, nu prea mare, cu o movilă de pietre în vârf.

Alison a exclamat:

— Dumnezeule, ce fantastic!

În depărtare se întindea o vale imensă de umbră de aproape un kilometru. Soarele mai avea puţin până să apună, iar norii dispăruseră aproape de tot. Cerul de azur palid era de o puritate şi o claritate absolute. Spaţiul infinit nu mai cuprindea alţi munţi. Eram nemaipomenit de sus, acolo unde pământul şi tot ce există pe el se află aproape de zenit, departe de oraşe, de lume, de murdărie şi de imperfecţiune. Ne simţeam purificaţi.

Mai jos, la sute de kilometri în toate direcţiile, erau alţi munţi, văi, câmpii, insule, mări: Atica, Beoţia, Argolida, Ahaia, Locrida, Etolia, ceea ce reprezenta inima vechii Grecii. Lumina soarelui de apus îndulcea şi rafina toate culorile. La est, umbrele erau intens albastre, pantele de vest erau ca liliacul; văile erau colorate în verde palid, pământul avea nuanţă de Tanagra, marea în zare se afla visătoare, retrasă, lăptoasă, calmă ca sticla veche albastră. Cineva făcuse din pietricele, dincolo de movila de pietre mai mari, forma clasică simplă a unor litere greceşti care însemnau „lumină". Aşa şi era. Vârful pe care ne aflam atinsese lumina la propriu şi la figurat. Era dincolo de emoţii, prea vastă, prea inumană, prea senină. Eu am avut un fel de şoc, o bucurie plăcută, intelectuală, care o completa pe cea fizică, când am descoperit că în realitate locul era tot atât de frumos, calm, ideal, pe cât poeţii îl visaseră să fie.

Ne-am fotografiat, am fotografiat peisajul şi apoi, aşezaţi lângă movilă, în plin vânt, am fumat zgribuliţi de frig. Corbii de munte croncăneau deasupra noastră împinşi de vânt. Vântul era de gheaţă, înţepa ca un acid puternic. Mă gândeam la călătoria pe care Conchis mă obligase să o parcurg prin hipnoză. Erau ca două experienţe identice, aceasta avea frumuseţea lucrului imediat, direct, prezent.

Am aruncat o privire spre Alison, vârful nasului ei era roşu aprins. Mă gândeam că, în fond, fata

avea curaj, dacă nu ar fi fost ea, noi nu am fi fost aici cu toată lumea aceasta la picioarele noastre, cu sentimentul victoriei. Aici ni se cristalizase tot ceea ce simţeam pentru Grecia.

— Tu în fiecare zi ai parte de asemenea perspectivă.

— Niciodată aşa. Nici pe jumătate.

După vreo trei minute a adăugat:

— Acesta este lucrul cel mai bun care mi s-a întâmplat în ultimele luni. Astăzi. Asta. Şi după o clipă a adăugat: Şi ţie?

— Nu spune asta. Eu nu merit, sunt un păcătos murdar.

— Şi totuşi, eu nu aş fi vrut să mă aflu aici cu nimeni altul. Privea în depărtare, cu expresia ei necăjită dar liniştită. S-a întors către mine şi m-a întrebat: Tu?

— Nu pot să cred că o altă fată ar fi urcat până aici.

A stat puţin pe gânduri, pe urmă s-a uitat la mine.

— Răspuns în coadă de peşte.

— Îmi pare bine că am venit împreună. Kelly, eşti un adevărat frate de arme.

— Urfe, eşti un mare ticălos.

Ştiam că nu o spune cu ranchiună.

41

LA ÎNTOARCERE, OBOSEALA NE-A CUPRINS BRUSC. Pe Alison o rosese pantoful nou şi făcuse o băşică la picior. Ne-au trebuit ultimele zece minute din lumina de amurg pentru ca să improvizăm un bandaj. Noaptea s-a lăsat ca o cortină de teatru şi vântul a început să bată mai puternic. Stelele ardeau intens pe cerul senin. Coborând la un moment dat, am luat-o pe o pantă greşită şi acolo unde credeam că trebuie să găsim cabana nu era nimic. Urmele de paşi nu se mai vedeau, nu mai eram capabili să raţionăm cu calm. Am luat-o înainte aiurea, ajungând la un bazin vulcanic, un peisaj lunar deşert, stânci brăzdate de zăpadă, vânt turbat care urla de jur împrejur. Lupii puteau deveni o realitate, nu un subiect amuzant în cursul unei discuţii oarecare.

Cred că lui Alison îi era şi mai frică, şi mai frig decât mie. În mijlocul depresiunii, ne-am lămurit că cel mai bun lucru era să facem cale întoarsă, aşa că ne-am aşezat să ne odihnim câteva minute în adăpostul format de o stâncă. O ţineam strâns în braţe ca s-o încălzesc. Ea se cuibărise cu capul în puloverul meu într-o apropiere lipsită de senzualitate. O legănam tremurând în mijlocul acelui peisaj extraordinar, la un milion de ani, un milion de mile depărtare de noaptea sufocantă a Atenei. Îmi spuneam că nu însemna nimic. Îmi spuneam că tot aşa ar fi fost cu oricine. Priveam peisajul auster asemănător întrucâtva cu cel al vieţii mele şi mi-am amintit ce spusese omul cu catârul mai devreme, că lupii nu atacă niciodată singuri, doar în haită. Lupul singuratic era un mit.

Am obligat-o pe Alison să se ridice în picioare şi ne-am împleticit înapoi pe drumul pe care veniserăm. În lungul crestei, dinspre vest, o pantă

cobora spre oceanul negru de copaci. La un moment dat am observat profilându-se pe cer un deal de formă conică pe care-l observasem la urcare. Refugiul nostru trebuia să fie după el. Alison nu mai avea putere, o ţineam de mână şi o trăgeam cu forţa. O suduiam, o rugam, făceam tot ce puteam ca să o oblig să se mişte. După douăzeci de minute, refugiul s-a ivit în vâlcea ca un cub scund şi negru.

M-am uitat la ceas. Într-o oră şi jumătate am ajuns în vârf, dar ne-a luat trei ore să ne întoarcem.

Am orbecăit înăuntru şi am aşezat-o pe Alison pe un pat. Am scăpărat un chibrit, am găsit lampa şi am încercat să o aprind, nu avea însă nici fitil, nici gaz. Am luat soba la rând. Din fericire era plină cu lemne uscate. Am rupt în bucăţele toată hârtia pe care o aveam, un roman ieftin adus de Alison, hârtia în care era împachetată mâncarea, am aprins-o şi m-am rugat în gând. Mai întâi s-au împrăştiat fulgi de hârtie arsă, apoi s-a ridicat un fum cu miros de răşină şi focul s-a aprins, în câteva minute, cabana s-a umplut de o pâlpâire roşie, de umbre ca de sepia şi de o binevenită căldură. Am apucat o găleată. Alison a ridicat capul.

— Mă duc după apă.

— *Okay.* A schiţat un zâmbet.

— Bagă-te între pături.

Când m-am întors de la pârâu, după cinci minute, am găsit-o vioaie, punând lemne în sobă, stând în picioarele goale pe pătura întinsă între paturi şi sobă. Pe un pat mai scund întinsese ceea ce trebuia să ne fie masa de seară: pâine, ciocolată, sardele, *paximadia,* portocale. Găsise şi o cratiţă veche.

— Kelly, ţi-am ordonat să te bagi în pat.

— Mi-am adus aminte că ar trebui să mă comport ca o stewardesă la datorie până în ultima clipă.

A luat găleata şi s-a apucat să spele cratiţa. Când s-a aplecat, i-am văzut rănile de la picioare.

— Îţi pare rău că am venit?

— Nu.

— Doar atât, nu? întrebă ea, aruncându-mi o privire.

— Sunt foarte fericit.

Mulţumită, s-a întors la treabă, a umplut cratiţa cu apă şi a zdrobit ciocolata. Stând pe marginea patului, mi-am scos pantofii şi ciorapii. Voiam să mă comport cu naturaleţe, dar nu puteam, nici ea nu era în stare. Era cald, încăperea era mică, eram doar noi doi, afară era un frig dezolant.

— Ce să fac, iartă-mă, m-am topit ca o femeie.

Am simţit nota de sarcasm din vocea ei, dar nu i-am putut vedea faţa, mesteca în ciocolata de pe sobă.

— Eşti o caraghioasă.

O rafală de vânt s-a abătut pe acoperişul de tablă şi uşa s-a deschis cu un geamăt. Ea remarcă:

— Salvaţi din furtună.

M-am uitat la ea, eram lângă uşă, de care sprijinisem un băţ. Ea amesteca în ciocolată cu o crăcuţă, stând într-o parte ca să se ferească de fierbinţeală, privirea o avea aţintită spre mine. Făcu apoi ochii roată peste zidurile murdare şi pe obrazul încins apăru o strâmbătură:

— Nu-i romantic?

— Dacă nu stăm în vânt. Alison îmi zâmbi cu înţeles apoi îşi îndreptă privirea spre cratiţă. De ce zâmbeşti?

— Pentru că este romantic.

M-am aşezat iar pe pat. Alison îşi scoase puloverul şi-şi lăsă părul liber pe spate. Încercam să mă gândesc la Julie, dar asta era o situaţie care nu se potrivea cu Julie. Încercam să vorbesc degajat.

— Arăţi bine, eşti în elementul tău.

— Este normal. Mai tot timpul trag la galere într-o cutie de un metru pătrat. Îşi ţinea o mână în

şold; o clipă de tăcere; amintiri ale momentelor de viaţă domestică din Russell Square.

— Cum se numea piesa lui Sartre pe care am văzut-o?

— *Huis Clos.*

— Aici se simte din plin.

— De ce?

Stătea cu spatele spre mine.

— Când sunt mai obosită, atunci sunt mai dornică să fac dragoste. Eu respiram adânc. Ea adăugă blând: Un risc în plus.

— Dacă primele analize sunt negative, asta nu înseamnă că...

Ridicând crăcuţa maronie din cratiţă, spuse:

— Minunatul *consommé à la reine* este gata.

Se apropie de mine, se apleacă cu acea privire de sus în jos, însoţită de zâmbetul profesional al stewardeselor.

— Domnul doreşte ceva de băut înainte de masă?

Îmi trecu cratiţa pe la nas râzând de sine şi de seriozitatea mea şi am zâmbit şi eu; ca răspuns mi-a adresat un zâmbet – dintre cele mai tandre. Am luat cratiţa în mână. Cam în dreptul paturilor de la capătul cabanei a început să-şi desfacă bluza.

— Ce faci?

— Mă dezbrac.

Mi-am îndreptat privirea în altă direcţie.

După câteva secunde, se afla în faţa mea cu o pătură înfăşurată în jurul trupului ca un sari, apoi calmă, s-a aşezat pe pătura întinsă pe podea, la o oarecare distanţă de mine. Întorcându-se ca să ia mâncarea din spatele ei, pătura i s-a desfăcut şi a căzut pe picioare. Când s-a întors, a prins-o la loc.

Am mâncat. *Paximadia,* un fel de minciunele prăjite în ulei de măsline, erau insipide ca de obicei, ciocolata fierbinte era apoasă şi sardelele nu se potriveau cu nimic. Ne era prea foame ca să mai facem mofturi. În cele din urmă, ne-am rezemat satisfăcuţi de marginea patului, mă

aşezasem şi eu pe jos şi adăugam amândoi fumul de ţigară la fumul sobei. Tăceam şi aşteptam. Mă simţeam înţepenit de teamă ca un băiat cu prima fată, atunci când lucrurile trebuiau fie să se oprească, fie să continue. Umerii ei goi erau mici, rotunzi, delicaţi.

Tăcerea era greu de suportat, cel puţin pentru mine; era o încercare a rezistenţei, să vedem care din noi cedează primul. Îşi pusese mâna pe pătură între noi doi; nu trebuia decât să o întind şi eu pe a mea ca să o ating. Simţeam că exploatase momentul pe de-a-ntregul, manevrase totul ca să mă prindă, tăcerea pe care ea o domina, nu eu, căci era sigură că o doream, nu pe Alison, ci pe ea ca femeie, ca pe orice femeie care s-ar fi aflat în acea clipă lângă mine. La un moment dat, mi-am aruncat ţigara în sobă şi m-am rezemat de pat închizând ochii ca şi cum aş fi fost obosit şi aş fi dorit să dorm şi nimic altceva, dacă nu ar fost Alison.

Am simţit-o că se mişcă. Am deschis ochii. Era goală alături de mine cu pătura dată în lături.

— Alison. Nu.

— Bietul meu băiat.

Mi-a desfăcut nasturii de la cămaşă, a scos-o de pe mine. Am închis ochii şi am lăsat-o să facă ce voia.

— Nu este drept pentru tine.

— Ce bronzat eşti.

Mâinile lui Alison alunecau peste trupul meu, pe umeri, pe gât, peste buze, se juca cu mine, mă cerceta ca un copil care are o jucărie nouă. În genunchi, mă săruta pe gât şi îi simţeam mângâierea sânilor.

I-am spus:

— Nu mi-aş ierta dacă...

— Nu mai spune nimic. Stai liniştit.

M-a dezbrăcat, apoi mi-a aşezat mâinile pe trupul ei, să-i aflu din nou pielea catifelată, rotunjimile micuţe, fineţea, nuditatea ei veşnic

naturală. Mâinile ei. În timp ce mă mângâia mă gândeam că seamănă cu orice altă femeie, totul era numai plăcere fizică şi m-am lăsat plăcerii pe care mi-o oferea. După un timp s-a întins peste mine, şi-a aşezat capul pe pieptul meu. Era o linişte absolută. Focul trosnea, căldura ne încingea tălpile. Am mângâiat-o pe spate, pe cap, pe gâtul micuţ, în voia senzaţiilor mele. Îmi imaginam cum ar fi fost dacă în locul lui Alison s-ar fi aflat Julie şi ştiam că ar fi fost nespus mai tulburător şi mai pasional; nu atât de casnic, nu aş fi simţit durerile oboselii, căldura, umezeala trupului, lascivitatea puţin vulgară, ar fi fost o pasiune caldă şi curată, misterioasă, deplină.

Alison şoptea, aluneca, mă muşca, se legăna. Mângâierea paşei, cum o numea ea, ştiind că-mi place, place tuturor bărbaţilor. Alison, amanta mea, sclava mea.

Mi-amintesc că ne-am aruncat pe pat, salteaua grosolană de paie, păturile aspre, îmbrăţişarea ei, sărutul pe gură înainte de a avea timp să o îndepărtez, forma sânilor ei umezi, deasupra cărora îmi ţinea mâinile, pântecul mic, drept, mirosul părului spălat de ploaie şi apoi, în câteva clipe de care parcă nici nu mi-am dat seama, somnul.

M-am trezit la un moment dat în noapte şi m-am dus să beau apă din găleată. Prin găurile făcute cândva de gloanţe se strecurau razele lunii răsărite târziu. M-am întors şi m-am aplecat deasupra lui Alison.

Împinsese pătura şi în lumina tăciunilor pielea ei avea reflexe roşietice, un sân descoperit puţin lăsat, gura pe jumătate deschisă, sforăia uşor. Tânără şi bătrână, inocentă şi perversă ca orice femeie, femeie pe de-a-ntregul.

Valul de tandreţe şi de sentiment care m-a cuprins m-a hotărât, aşa cum te hotărăşti noaptea, trezindu-te cu senzaţia unei bruşte revelaţii, ca a doua zi să-i spun adevărul, nu ca pe o mărturisire,

ci ca un fel de a o face să înţeleagă că boala de care de fapt sufeream nu era o boală curabilă, era banală şi totuşi mult mai teribilă, o promiscuitate congenitală. Mă aplecasem deasupra ei aproape atingând-o, gata să trag pătura de pe ea, gata să mă cuprind în ea, gata să fac dragoste cu ea aşa cum îşi dorea, şi totuşi nu. Am acoperit-o cu grijă, am luat câteva pături şi m-am dus în patul de alături.

42

DIMINEAŢA NE-AM TREZIT CÎND CINEVA A BĂTUT ŞI a deschis uşa. Soarele a intrat în încăpere. Omul s-a retras când a văzut că eram încă în pat. M-am uitat la ceas. Era ora zece. Mi-am tras hainele pe mine şi am ieşit. Era un cioban. Din depărtare se auzeau clopotele de la gâtul oilor. Ţinea cu toiagul cei doi câini imenşi care-mi arătau colţii. A scos din buzunare masa noastră de dimineaţă, brânză învelită în frunză de măcriş. După câteva clipe, a ieşit şi Alison. Îşi băga bluza în pantaloni şi se strâmba la soare de prea multă lumină. Am împărţit cu ciobanul resturile de minciunele şi portocale şi am terminat filmul. Eram bucuros că ciobanul este cu noi. În ochii lui Alison se vedea clar că ea socotea că eram din nou ca înainte. Ea spărsese gheaţa, mie nu-mi rămânea decât să sar în apă.

Ciobanul se ridică în picioare, am dat mâna cu el şi a luat-o la picior împreună cu cele două sălbăticiuni de câini, lăsându-ne singuri. Alison se întinse cu faţa în sus peste dala de piatră pe care o folosisem drept masă. Vântul bătea mai slab, era cald ca în aprilie, cerul de un albastru orbitor. Din depărtare, venea dangătul clopoţeilor de la turmă şi mai sus de noi o pasăre cânta ca o ciocârlie.

— Aş vrea să stăm aici pe vecie.

— Trebuie să duc maşina înapoi.

— Spuneam că aş dori. Alison se uită către mine. Vino şi stai aici. Îmi arătă cu mâna locul unde să mă aşez. Se uita la mine cu cea mai inocentă privire cenuşie. Mă ierţi?

M-am aplecat, am sărutat-o pe obraz şi şopteam fiecare în urechea celuilalt:

— Spune dacă ai fi vrut.

— Aş fi vrut. Spune că încă mă mai iubeşti puţin.

— Încă te mai iubesc puţin. Mă ciupi.

— Încă mult.

— Şi că o să te însănătoşeşti.

— Mhm.

— Şi că nu te mai duci la femeile alea oribile.

— Niciodată.

— Este o stupizenie, mai ales când ai pe cineva care-ţi oferă şi dragoste pe deasupra.

— Ştiu.

Îi priveam şuviţele de păr răsfirate pe piatră la câţiva centimetri de mine şi încercam să mă fac să-i povestesc adevărul, dar nu puteam, aşa cum nu puteam să calc în picioare o floare atunci când aveam loc să calc alături. M-am ridicat, dar mă ţinea de umeri ca să mă uit în ochii ei. I-am susţinut privirea cinstită, dar, după o clipă, m-am întors aşezându-mă cu spatele la ea.

— Ce s-a întâmplat?

— Nimic, mă întreb ce zeu cinic a făcut o fată bună ca tine să se uite la un golan ca mine.

— Asta-mi aduce aminte de nişte cuvinte încrucişate. Le-am dezlegat acum câteva luni. Să-ţi spun? Am dat din cap în semn că da.

— Ea iubeşte şi el nu. Douăsprezece litere.

— Cum se termină?

— Se termină ca de obicei. Eu plâng.

O pasăre cânta în mijlocul tăcerii.

Am coborât. Cu cât coboram, se făcea mai cald şi vara ne întâmpina. Alison mergea în faţă şi nu-mi putea vedea chipul. Am încercat să-mi decantez sentimentele faţă de ea. Mă enerva că punea atâta importanţă în relaţia fizică, în momentul comun de eliberare. Mă enerva faptul că ea lua asta drept dragoste, că nu ştia că dragostea era acel ceva... misterul amânărilor, rezerva, plimbarea în pădure, refuzul din ultimul moment al sărutului. Acolo sus, pe muntele Parnas, mi-am dat seama că lipsa ei de

subtilitate, incapacitatea de a se ascunde după o metaforă mă enervaseră probabil, mă plictisiseră aşa cum poezia simplistă mă plictisea. Totuşi, într-un fel pe care nu-l puteam defini, avusese întotdeauna o ştiinţă secretă de a se strecura printre toate obstacolele pe care eu le aşezam între noi; ca şi cum ar fi fost propria mea soră, avea acces la tot felul de mijloace şi putea oricând argumenta asemănarea profundă dintre noi, făcându-mă să consider neimportante diferenţele de gust sau de sentimente. Ea a începui să povestească despre ea, despre viaţa de stewardesă:

— Viaţă interesantă, nici gând. Doar câteva zboruri. Figuri noi, oraşe noi, aventuri noi cu piloţi bine făcuţi. Majoritatea piloţilor ne numără printre bunurile companiei de zbor, cred că de abia aşteptăm să ne facă fericite.

Am râs.

— Nicko, nu este amuzant. Este distrugător. Un tub nenorocit. Afară spaţiu infinit, liber. Uneori îmi vine să trag de maneta de siguranţă, să mă absoarbă afară. Să cad, fericită, într-o clipă, fără pasageri.

— Nu cred că vorbeşti serios.

— Mai serios decât îţi închipui. Noi o numim depresie cauzată de zâmbet pentru că zâmbind fără încetare în mod automat ne pierdem reacţiile fireşti. Ştii cum e... uneori eşti atât de ocupată cu momentul decolării, încât nu-ţi dai seama la ce înălţime te afli şi când priveşti afară ai un şoc... ştii cum e, deodată vezi la ce distanţă te afli de pământ sau de unde erai, nu mai ştiu, nu ştiu cum să-ţi explic.

— Ba da. Foarte bine.

— Simţi că nu mai aparţii niciunde. Parcă nu aveam şi aşa destule probleme. Anglia este infernală, pe zi ce trece mai împuţită, un cimitir. Şi Australia... Australia – o urăsc, cei mai meschini, mai idioţi, mai orbi... A renunţat.

Mergeam fără oprire. Ea spuse:

— Fapt este că nu mai am rădăcini nicăieri. Nu aparţin niciunui loc. Există doar locuri către şi de unde îmi iau zborul. Sau pe deasupra cărora zbor. Nu mai am decât oameni care-mi sunt dragi sau pe care-i iubesc. Ei sunt singura mea patrie.

Aruncă o privire în spate, spre mine. O privire timidă de om care oferă ceea ce a păstrat mult timp pentru sine despre dezrădăcinare, despre lipsa de patrie adevărată şi alte lucruri la fel de valabile şi pentru mine.

— Cel puţin, am scăpat amândoi de multe iluzii inutile.

— Mari deştepţi.

A tăcut şi eu mi-am luat porţia de reproş. În ciuda independenţei ei de suprafaţă, simţea o nevoie esenţială de a se ataşa. Toată viaţa a încercat să demonstreze contrariul, dovedind-o de fapt. Era ca o anemonă de mare, care se lipeşte la prima atingere.

Se opri. Am văzut amândoi în acelaşi minut cascada din dreapta noastră, jos; se auzea căderea apei.

— Mi-aş băga picioarele în apă. Nu coborâm?

Ne-am abătut din cărare, traversând pădurea până la o potecă abia vizibilă. Ne-a condus jos până la un luminiş cu o cascadă de vreo trei sau patru metri. Cădea într-un bazin de apă limpede. Era plin de flori şi fluturi, o oază de culori verzi şi de aur, luxuriante după întunericul din pădure. Pe o margine a luminişului se afla o stâncă nu prea înaltă în care era săpată o peşteră; în faţa ei, păstorii ridicaseră un umbrar din crengi de brad. Pe pământ se vedeau căcăreze de oaie, de la începutul verii.

— Hai să înotăm.

— Trebuie să fie rece ca gheaţa.

— Da, da.

Alison şi-a tras bluza peste cap, zâmbindu-mi din lumina brăzdată a umbrarului.

— Trebuie să fie plin de şerpi.

— Ca în rai.

Îşi scoase pantalonii. S-a întins să rupă un con de brad din crăcile umbrarului şi mi l-a întins. O priveam cum aleargă goală prin iarba înaltă până la apă, apoi o încearcă, scoate un ţipăt. Se aruncă în apă şi dă din mâini, chicotind. Apa, verde ca jadul, gheaţă topită, m-a făcut să-mi simt inima când am intrat şi eu. Era totuşi minunat, umbra copacilor, luminişul însorit, muzica apei în cădere, senzaţia de gheaţă, singurătatea, veselia amândurora, nuditatea – erau clipe pe care numai moartea le poate arunca în uitare.

Stăteam pe iarbă lângă umbrar ca să ne uscăm la soare şi la vânt. Apoi Alison s-a întins pe spate, cu braţele în lături, oferindu-se soarelui şi mie, ştiam. Un timp am stat şi eu la fel, cu ochii închişi. Am auzit-o spunând:

— Sunt zâna pădurii.

Se ridicase şi se întorsese către mine sprijinindu-se într-o mână. Împletise o cunună de margarete şi garofiţe din florile din jurul nostru. O pusese într-o parte în părul nepieptănat şi-mi zâmbea cu o naivitate impresionantă. Ea nu-şi dădea seama că trăiam cu intensitate un moment literar, despre care ştiam sigur că vine din acea antologie elisabetană, *England's Helicon.* Pierdusem din vedere faptul că metaforele erau de multe feluri şi că cele mai frumoase versuri sunt cel mai adesea directe şi nemetafizice. Ea era un astfel de poem şi mă simţeam atras de ea. Nu numai din pricina pasiunii fizice provocată de înfăţişarea ei înnebunitor de frumoasă, cu sânii rotunzi, talie mică, sprijinită într-o mână, acum cu gropiţe, acum serioasă ca o copilă de şaisprezece ani, nu o femeie de douăzeci şi patru de ani, ci pentru că îi vedeam nuditatea dincolo de substanţa urâtă, respingătoare a vieţii moderne, o vedeam adevărată în toată goliciunea trupului. Alison era Eva renăscută după zece mii de generaţii.

Mi-am dat seama, era un lucru foarte simplu, că o iubeam. Doream să o păstrez aşa cum doream să o păstrez sau să o găsesc pe Julie. Nu o doream pe niciuna mai mult decât pe cealaltă. Le doream pe amândouă. Amândouă trebuiau să fie ale mele şi nu eram necinstit cu sentimentele pe care le nutream. Necinstit era sentimentul necinstei mele, faptul că nu mărturiseam... şi am mărturisit din iubire, nu din cruzime, din dorinţa de a fi liber, de a fi rău, ci pur şi simplu din iubire. Alison cred că şi-a dat seama. Probabil că a văzut pe figura mea ceva dureros şi trist, pentru că m-a întrebat blând:

— Ce ai?

— Nu am fost bolnav. Te-am minţit. S-a uitat intens la mine şi s-a culcat pe spate în iarbă.

— Doamne, Nicholas.

— Hai să-ţi spun...

— Nu acum, nu acum, te rog. Mi-este indiferent, hai să ne iubim.

Şi ne-am iubit, nu am făcut dragoste, deşi ar fi fost mai înţelept să facem numai dragoste.

Culcat lângă ea, i-am povestit ce a fost la Bourani. Vechii greci spuneau că dacă dormi o noapte pe muntele Parnas, devii poet şi înnebuneşti, însă este clar că poet nu am devenit. Chiar în momentul în care am început să vorbesc, mi-am dat seama că trebuia să fi tăcut sau să inventez ceva. Din dragoste, adică din nevoia de a fi onest, am continuat. Alesesem prost momentul, ca majoritatea celor care spun de obicei minciuni sentimentale, am suprasolicitat reacţia ei faţă de, în sfârşit, adevăr. Aveam însă nevoia îndrăgostitului de a fi înţeles. De vină era Parnasul, era totul prea grecesc, cerea adevăr, aici nimic nu-mi părea un chin.

Bineînţeles, Alison voia să ştie de ce am invocat acel pretext bizar; eu însă voiam să o fac să înţeleagă stranietatea de la Bourani, voiam să povestesc despre motivul principal care mă atrăgea acolo.

Deliberat, nu am ascuns nimic despre Conchis, am sărit totuşi peste unele amănunte.

— Nu cred că lucrurile sunt chiar aşa cum încearcă să mă facă el să cred că sunt. Nu ştiu prea bine. Ce ştiu este că atunci când mă aflu în preajma lui simt că are un fel de putere, nu de origine ocultă. Nu-ţi pot explica.

— Trebuie să fie un trucaj.

— Bine, de acord. De ce eu? De unde a ştiut că eu o să merg la el. Nu sunt nimic pentru el, cred că nici nu dă prea mulţi bani pe mine. Ca persoană. Râde de mine.

— Totuşi nu înţeleg. A înţeles în clipa următoare când s-a uitat la mine şi mi-a spus. Mai este cineva acolo.

— Alison, draga mea, pentru numele lui Dumnezeu, încearcă să înţelegi. Ascultă.

— Ascult. Stătea cu faţa întoarsă în partea cealaltă.

În sfârşit, i-am spus. Am înfăţişat lucrurile în aşa fel încât să pară că totul era o halucinaţie a minţii mele, nimic senzual.

— Da, dar te atrage altfel.

— Allie, nu ştii câtă silă mi-a fost de mine zilele astea. Am încercat să-ţi spun de nu ştiu câte ori... Nu vreau să mă las în mrejele ei. În urmă cu o lună, acum trei săptămâni, nu aş fi crezut. Nici acum nu înţeleg ce este cu ei. Cinstit. Ştiu că mă obsedează, sunt posedat de tot ceea ce se află acolo. Nu numai de ea. Totul este straniu acolo. Am şi eu un rol. Alison nu părea prea impresionată. Trebuie să mă-ntorc pe insulă. Din cauza postului. Atâtea lucruri mă leagă şi simt că nu mai sunt liber să fac ce vreau.

— Şi fata? Alison privea în pământ, apuca vârfurile de iarbă rupându-le seminţele.

— Nu are nicio importanţă. Zău. Ea reprezintă doar o parte infimă acolo.

— Atunci de ce tot circul ăsta?

— Tu nu înţelegi. Eu sunt împărţit în două.

— Este frumoasă?
— Dacă nu aş fi atât de legat de tine, ar fi cu mult mai simplu.
— Este frumoasă?
— Da.
— Foarte frumoasă?
Am tăcut. Ea şi-a ascuns capul între braţe. Am mângâiat-o pe umărul cald.
— Este complet diferită de tine, de toate fetele moderne. Nu pot să-ţi explic. Ea a întors capul.
— Alison.
— Cred că dau impresia de... nu şi-a terminat vorba.
— Acum eşti caraghioasă.
— Vezi?
A urmat o tăcere plină de tensiune.
— Ascultă, încerc cu disperare, o dată în viaţa asta păcătoasă, să fiu cinstit, nu am nicio scuză. Dacă aş fi întâlnit-o mâine, bun, i-aş fi spus: o iubesc pe Alison. Alison mă iubeşte pe mine, nu avem ce face. Am întâlnit-o acum două săptămâni şi vreau să o mai întâlnesc.
— Şi pe Alison nu o iubeşti. Privea în gol. Sau pe mine mă iubeşti până apare un alt fund.
— Nu fi vulgară.
— Sunt vulgară. Gândesc vulgar, vorbesc vulgar, sunt o fiinţă vulgară. Se aşeză în genunchi şi respiră adânc. Şi acuma eu ce fac? O reverenţă şi mă retrag?
— Aş fi fost mai fericit dacă nu eram atât de complicat.
— Complicat? Râdea dispreţuitor.
— Egoist.
— Aşa este mai bine.
Tăceam. Doi fluturi galbeni zburau unul lângă celălalt, trecând lent prin faţa noastră.
— Eu nu am vrut decât să te fac să înţelegi.
— Eu ştiu cum eşti.
— Dacă ştiai, mă trimiteai de la început la plimbare.

— Ştiu în continuare cum eşti.

Privirea glacială, cenuşie mă străpungea. A trebuit să-mi las ochii în jos. Se ridică şi se duse să se spele. Totul era lipsit de şansă. Eu nu puteam să o descurc, nu puteam să explic, ea nu putea să înţeleagă. M-am îmbrăcat şi am stat cu spatele ca să se îmbrace şi ea.

Când a fost gata, mi-a spus:

— Fii bun, nu-mi mai spune nimic. Nu suport.

Am ajuns la Arachova pe la ora cinci, am mers mai departe spre Atena. De două ori am încercat să mai discut cu ea, dar nu m-a lăsat. Tot ce era de spus fusese spus, aşa că tot timpul drumului Alison a tăcut stând pe gânduri. Am trecut pasul de la Daphni pe la opt şi jumătate, când ultimele raze de lumină cădeau peste oraşul în nuanţe roz şi de chihlimbar, când luminile de neon se înşirau ca mărgelele într-un colier în jurul oraşelor Syntagma şi Ommonia. Mi-am adus aminte unde fuseserăm cu o seară înainte şi am aruncat o privire spre Alison. Se farda. Poate că tot mai era o soluţie: să mergem la un hotel, să facem dragoste, să-i dovedesc fizic că o iubesc şi... de ce nu, să-i arăt că merit să sufere pentru mine indiferent cum sunt cu şi cum voi fi.

Am început să vorbesc detaşat despre Atena, răspundea fără interes, tăios, făcându-mă să simt ridicolul şi să tac. Roşurile au devenii violacee şi s-a lăsat noaptea.

Am ajuns la hotel în Pireu – rezervasem aceleaşi camere. Alison a urcat în timp ce eu am dus maşina la garaj. Pe drumul spre hotel am văzut o florărească şi am cumpărat treisprezece garoafe.

M-am dus direct la camera ei şi am bătut la uşă. A trebuit să bat de trei ori, înainte de a descuia. Plânsese.

— Ţi-am adus flori.

— Nu am nevoie.

— Ascultă, Alison, nu este sfârşitul lumii.

— Este sfârşitul unei iubiri.

Am reluat după câteva clipe de tăcere.

— Nu mă inviţi la tine?

— De ce oare să te invit?

Stătea în uşa pe jumătate închisă. În spatele ei, camera se afla în beznă. Avea obrazul răvăşit; furioasă şi neiertătoare, jignită.

— Dă-mi voie să intru să vorbesc cu tine.

— Nu.

— Te rog.

— Pleacă.

Am împins-o din uşă şi am intrat. S-a rezemat de perete şi mă privea. De pe stradă venea lumina şi îi vedeam ochii, l-am întins florile. Mi le-a smuls şi le-a aruncat în noapte, flori roşi, tulpini verzi şi nu s-a mişcat din dreptul geamului.

— Experienţa asta despre care-ţi vorbesc – nu pot renunţa la ca aşa cum atunci când ajung la jumătatea unei cărţi nu o pot arunca la gunoi.

— Atunci mă arunci pe mine.

Am venit din spate şi am încercat să-mi pun mâinile pe umerii ei, dar s-a scuturat furioasă.

— Du-te-n...

M-am aşezat pe pat şi mi-am aprins o ţigară. Jos, pe stradă, se auzea muzică populară macedoneană venind de la difuzorul unei cafenele. Noi ne aflam fiecare în propria găoace de singurătate, departe de cele mai apropiate obiecte.

— Am venit la Atena ştiind că nu trebuia să te întâlnesc. Am făcut cel mai greu lucru ca să-mi dovedesc că nu am niciun sentiment special pentru tine. Nu a mers. De asta am vorbit. Atât de prost şi într-un moment atât de nepotrivit. Alison părea că nu mă ascultă, aşa că am încercat ultima carte. Am vorbit atunci când puteam să nu-ţi spun nimic, atunci când te puteam minţi.

— Nu pot fi minţită uşor.

— Ascultă.

— Şi ce, mă rog, vrei să spui cu „sentiment special”? Eu tăceam. Asta este nemaipomenit, nu

te sperii numai de dragoste. Ţi-este frică şi să pronunţi cuvântul.

— Eu nu ştiu ce este dragostea.

Alison se întoarse spre mine.

— Atunci lasă că-ţi spun eu. Dragostea nu este numai ce ţi-am scris în scrisoare. A, nu te întoarce ca să priveşti înapoi. Dragoste este atunci când minţi că te duci să lucrezi şi te duci în gara Victoria pentru ca să-ţi fac o ultimă surpriză, un ultim sărut; o ultimă... nu mai contează. Te-am văzut cumpărând ziare. În dimineaţa aceea, nu aş fi putut să râd cu nimeni. Tu însă ai râs. Nu ai avut probleme să râzi cu conducătorul, cine ştie de ce râdeaţi. Atunci am descoperit ce este dragostea. Atunci când vezi omul cu care vrei să fii împreună râzând fericit că a scăpat de tine.

— Şi de ce nu ai...?

— Ştii ce am făcut? M-am furişat. Am stat toată ziua aceea blestemată încolăcită în patul nostru. Nu pentru că te iubeam. Pentru că eram înnebunită de furie şi ruşine că te iubesc.

— Nu aveam cum să ştiu.

Alison se întoarse.

— Nu aveam cum să ştiu, Isuse Christoase! Simţeam în aer o furie violentă, încărcătură electrică. Altceva. Tu confunzi dragostea cu trupul. Să-ţi spun eu ceva. Dacă pentru asta te-aş fi dorit, te lăsam după prima noapte.

— Îmi pare rău, domnişoară.

Se uită la mine, respiră adânc şi-mi zâmbi amar.

— Ei, doamne, iată-te jignit. Încerc să-ţi explic că te-am iubit pentru tine, nu pentru altceva. Privea departe în noapte. Bineînţeles că-mi este bine cu tine. Dar nu eşti... se apropie de capătul patului, se rezemă de el privind jos spre mine. Cred că eşti atât de orb, că nici nu ştii că nu mă iubeşti. Nu ştii că eşti un ticălos împuţit care nu poate, este şi asta o formă de neputinţă, decât să se considere doar pe sine pe locul unu. Pentru că nimic nu le afectează, Nicko, acolo, în fundul sufletului, acolo unde

contează. Ţi-ai construit viaţa aşa ca nimic să nu te atingă. Indiferent ce faci tu, ai puterea să spui: nu am avut ce face. Tu nu poţi pierde niciodată. Tu poţi să treci imediat la următoarea aventură. Să o ia dracu de aventură.

— Tu ai răstălmăcit întotdeauna.

— Răstălmăcit. Tu vorbeşti de răstălmăcit, tu care nu eşti în stare să spui un lucru direct.

M-am uitat în ochii ei.

— Ce vrei să spui?

— Toate gogoşile cu întâmplări misterioase. Crezi că nu m-am prins? Ai găsit o fată pe insulă şi vrei să te culci cu ea. Asta este tot. Trebuie să-ţi spun că e urât şi murdar ce faci. Aşa eşti tu. O răsuceşti ca tu să fii cel inocent, marele intelectual care trebuie să-şi trăiască experienţa. Şi aşa, şi aşa. Ca întotdeauna vrei şi porcul şi slănina. Ca întotdeauna.

— Jur... S-a desprins nervoasă de lângă pat şi am tăcut. Umbla prin cameră. Am încercat altfel: Dacă nu vreau să mă însor nici cu tine, nici cu altcineva nu înseamnă că nu te iubesc.

— A, mă faci să-mi aduc aminte. Ştii, fetiţa de pe drum. Crezi că nu am observat. Fetiţa cu furunculul. Te-ai înfuriat. Te-ai gândit că Alison face o demonstraţie, că iubeşte copiii, o face pe mămica. Să-ţi spun ceva. Da, chiar asta făceam. O clipă când fetiţa mi-a zâmbit, m-am gândit ce bine ar fi să fiu mama copiilor tăi, să-i ţin în braţe, să-i am lângă mine. Nu este revoltător? În mine s-a instalat această boală respingătoare numită iubire şi nu se poate compara cu nicio boală a trupului – şi cu sunt atât de mărginită, atât de degenerată şi, pe deasupra, am mai şi încercat să te învăţ eu pe tine...

— Alison!

Se sufocă, gata să plângă.

— Mi-am dat seama când ne-am întâlnit vineri. Pentru tine, eu voi fi întotdeauna Alison cea care se culcă cu cine o invită. Australianca aia care a

întrerupt o sarcină. Femeia bumerang. Goneşte-o şi vine iar să se hârjonească, preţ de un week-end.

— Loveşti sub centură.

Şi-a aprins o ţigară. Eu m-am dus la fereastră. Ea vorbea din dreptul uşii, pe deasupra patului.

— În tot acel timp, toamna trecută... Nu mi-am dat seama atunci. Nu mi-am dat seama că abandonezi, eu credeam că te prinzi şi tu. Nu ştiu de ce, m-am apropiat de tine aşa cum nu m-am apropiat de niciun alt bărbat. Dumnezeu ştie. Chiar în ciuda aerelor tale de domnişor, ale spiritului tău de castă. După ce ai plecat, nu mi-a trecut. Am încercat cu Pete, am încercat cu alţii, dar nu s-a putut. M-am tot legat de acel vis patetic că într-o bună zi o să-mi scrii... Am pregătit zilele astea trei ca o smintită. Nimic nu a mai contat. Dar am văzut, din păcate, am văzut că nu te interesa, te plictiseai.

— Nu este adevărat, nu m-am plictisit.

— Cu gândul la bucăţica de pe Phraxos.

— În primele luni şi mie mi-a fost groaznic de dor de tine.

Brusc, a aprins lumina.

— Întoarce-te cu faţa spre mine. Uită-te în ochii mei. Am ascultat-o. Stătea în picioare lângă uşă, îmbrăcată tot în blue jeanşi şi bluza albastră. Obrazul era ca o mască alb-cenuşie.

— Eu am pus nişte bani deoparte. Probabil că ai şi tu ceva. Dacă spui un cuvânt, mâine îmi dau demisia şi vin împreună cu tine pe insulă. Am spus că vreau o căsuţă în Irlanda. Mă mulţumesc şi cu una în Phraxos. Asta pot să-ţi ofer. Greaua răspundere de a trăi împreună cu femeia care te iubeşte.

A fost urât din partea mea, dar când am auzit „căsuţa din Phraxos” am fost bucuros că nu-i spusesem că aşa ceva ne oferise Conchis.

— Sau?

— Poţi să refuzi.

— Este un ultimatum.

— Fără ocolişuri. Da sau nu.

— Alison, dacă...

— Da sau nu.

— Aşa ceva nu se poate hotărî...

Vocea ei deveni stridentă.

— Da sau nu.

Mă uitam la ea. A strâmbat puţin gura cu dispreţ şi a răspuns în locul meu.

— Nu.

— Numai pentru că...

S-a repezit la uşă şi a deschis-o. Eram furios că m-a prins în capcana ridicolă a răspunsului fără echivoc, îmi cerea brutal o opţiune absolută. Am ocolit patul până la ea, i-am tras uşa pe care o ţinea şi am trântit-o la loc, am prins-o în braţe vrând să o sărut, în acelaşi timp întinzând o mână peste ca să sting lumina. În cameră s-a făcut iar întuneric, dar Alison se zbătea cu disperare, trăgându-şi capul dintr-o parte în cealaltă. Am tras-o spre pat peste care ne-am rostogolit lovind în cădere lampa şi scrumiera de pe măsuţa de noapte. Eram sigur că se linişteşte, că cedează, dar m-am pomenit că ţipă atât de tare, încât s-a auzit în tot hotelul şi până vizavi, în port.

— LASĂ-MĂ!

M-am depărtat puţin şi m-a lovit cu pumnii strânşi. Am prins-o de încheieturi.

— TE URĂSC!

— Stai cuminte!

Am întins-o pe o parte. Cineva a bătut în perete. A mai ţipat ca ieşită din minţi.

— TE URĂSC!

Am pălmuit-o. A început să suspine sălbatic, chircită la capul patului, aruncându-mi sudălmi printre lacrimi şi suspine.

— Lasă-mă în pace… lasă-mă în page... ticălosule... golanule... egoistule... Suspinele se înteţeau. Umerii tremurau în convulsii. M-am ridicat în picioare şi m-am dus la fereastră.

Cuvintele nu mai exprimau ce voia, aşa că a început să lovească cu pumnii în drugii de fier ai patului. Atunci am simţit că o urăsc pentru lipsa de control, pentru scena de isterie. Mi-am adus aminte de sticla de whisky din camera mea. Ea mi-o făcuse cadou în prima zi.

— Fii atentă. Mă duc să-ţi aduc ceva să bei. Termină cu văicărelile.

M-am aplecat asupra ei. Nici nu a observat, a continuat să lovească în drugii de la pat. M-am dus la uşă, am ezitat, m-am uitat la ea şi am ieşit. Trei greci, doi bărbaţi dintre care unul mai în vârstă şi o femeie stăteau în faţa camerei, făcându-mă să mă simt ca un criminal. Am coborât la mine, am deschis sticla, am tras o înghiţitură zdravănă şi m-am dus înapoi. Uşa era încuiată. Cei trei spectatori erau tot acolo, uitându-se la mine cum încerc iar, cum bat la uşă şi o strig.

Bătrânul s-a apropiat de mine.

— S-a întâmplat ceva?

M-am strâmbat şi am mormăit.

— Căldura.

Nu era nevoie dar a repetat pentru ceilalţi doi. „A, căldura”, spuse femeia ca şi cum asta ar fi explicat totul. Dar ei tot nu s-au mişcat.

Am mai încercat o dată, am strigat-o prin crăpătura dintre două plăci de lemn. Nu se auzea nimic. De ochii grecilor am ridicat din umeri şi am coborât la mine. După zece minute m-am întors, timp de o oră m-am mai întors de patru sau cinci ori, dar de fiecare dată mă bucuram în sinea mea că uşa este încuiată.

M-au trezit la ora opt aşa cum îi rugasem, m-am îmbrăcat şi m-am dus la camera ei. Am bătut, dar nu a răspuns nimeni. Am încercat clanţa, era descuiat. Patul era ca şi cum s-ar fi dormit în el dar Alison plecase, nu mai era nimic în cameră. Am alergat la recepţie unde am găsit un bătrân cu ochelarii pe nas, cam ramolit, tatăl proprietarului.

Fusese în America şi vorbea destul de bine englezeşte.

— Ştiţi fata cu care am venit aseară, a plecat în dimineaţa aceasta?

— Da, a plecat.

— Când?

Se uită la ceas.

— Acum o oră. A lăsat asta să v-o dau când coborâţi.

Era un plic cu numele meu mâzgălit: N. Urfe.

— Nu a spus unde pleacă?

— A achitat nota şi a plecat.

Ştiam după felul în care se uita la mine că auzise chiar el, sau aflase de ţipetele din timpul nopţii.

— Am spus că plătesc eu.

— I-am spus. I-am zis.

— Fir-ar să fie.

Când să plec, mi-a spus:

— Hei, ştii cum se spune în America? Marea e plină de peşte. Scapi unul, prinzi altul. O ştii pe asta?

Întors în camera mea, am deschis scrisoarea. Era o mâzgălitură, se hotărâse în ultima clipă să nu plece fără nicio vorbă.

> Gândeşte-te ce ar fi dacă, întorcându-te pe insula ta, nu mai găseşti nici bătrânul, nici fata. Nu mai găseşti joacă şi jocuri misterioase. Găseşti locul încuiat pentru totdeauna. S-a terminat. S-a terminat. *S-a terminat.*

Pe la ora zece am telefonat la aeroport. Alison nu se întorsese şi nu se întorcea până la ora zborului spre Londra, la cinci după-amiază. Am mai încercat la unsprezece şi jumătate înainte de plecarea vaporului, acelaşi răspuns. Când vaporul plin cu băieţi care se întorceau la şcoală s-a desprins de mal, am scrutat cu privirea mulţimea de părinţi, rude şi gură-cască în ideea că se afla printre ei. Dacă era, era invizibilă.

Faţa industrială, urâtă a Pireului se îndepărta şi noi ne îndreptam spre vârful zvelt, albastru al Eginei. M-am dus la bar şi mi-am comandat un uzo mare, era singurul loc unde elevii nu aveau voie. Am băut o gură bună şi am bâiguit în sinea mea un toast amar. Alesesem calea complicată, hazardată a poeziei, am mizat pe un singur număr şi-mi puteam imagina cum Alison mi-ar răstălmăci aceste ultime cuvinte.

Cineva se aşezase pe scaunul de lângă mine. Era Demetriades, care bătea din palme să vină barmanul.

— Bă, englez pervers, ia-mi şi mic un pahar şi-ţi spun ce măscări am făcut duminica asta.

43

GÎNDEŞTE-TE CE-AR FI DACĂ, ÎNTORCÎNDU-TE pe insula ta, nu mai... Toată ziua, marţi, nu m-am gândit decât la asta; m-am văzut aşa cum Alison mă vedea. Am conceput o scrisoare lungă, mai multe scrisori, în niciuna nu spuneam exact ce aş fi vrut; că nu fusese în intenţia mea să se întâmple, aşadar, că nu puteam altfel. Eram ca unul dintre navigatorii lui Ulise, transformat în porc, incapabil să mai fiu altceva. Am rupt toate paginile. Ceea ce voiam de fapt să-i spun era că mă simţeam vrăjit şi că în mod absurd doream să fiu liber ca să fiu vrăjit.

Asta m-a făcut să-mi fac datoria la şcoală, în sfârşit eram conştiincios, ca să depăşesc momentul de suspans. Miercuri seara, când m-am întors în cameră după ultima oră de clasă, am găsit un bilet pe masa de lucru. Mi-a sărit inima. Am recunoscut imediat scrisul. Pe bilet scria: „De-abia aşteptăm să le vedem sâmbătă. Dacă nu infirmi, înseamnă că vii, Maurice Conchis". Era datat mai sus, miercuri dimineaţa. M-am simţit fericit, cuprins de nerăbdare şi din nou tot ce se întâmplase în timpul ultimului week-end mi s-a părut dacă nu justificat, cel puţin necesar.

Trebuia să corectez lucrări, dar nu puteam să stau în cameră. Am plecat să mă plimb pe creastă până la punctul meu de observaţie. Trebuia să văd acoperişul vilei de la Bourani, sudul insulei, marea, munţii, întreaga realitate ireală. Nu mai era ca în săptămână când simţisem o nevoie arzătoare să cobor la vilă ca să spionez, acum era o stare de echilibru între expectativă şi siguranţă, o certitudine că ceea ce se întâmpla era un lucru sănătos. Eu le aparţineam, ei îmi aparţineau. Nu ştiu de ce, întorcându-mă la şcoală şi simţindu-mă

fericit, m-am gândit iar la Alison, aproape că o compătimeam că nu-şi cunoaşte cu adevărat rivala. Înainte de a mă apuca să corectez nişte caiete, i-am scris câteva rânduri.

> Allie, draga mea, nu poţi să spui nimănui „m-am hotărât, ar trebui să te iubesc”. Am milioane de motive pentru care să te iubesc, pentru că (am mai încercat să-ţi explic) în felul meu, felul meu absolut ticălos, te iubesc. A fost frumos sus, pe muntele Parnas, te rog să nu te gândeşti că pentru mine nu a contat sau că a contat doar trupul tău. Pentru mine va fi ceva de neuitat. Pentru numele lui Dumnezeu, să nu pierdem ceea ce ne-a fost dat. Ştiu că s-a terminat. Şi indiferent pe cine o să mai iubim, acele câteva clipe de la marginea apei şi a cascadei nu vor înceta să existe.

Aveam conştiinţa mai liniştită după ce am scris şi am pus scrisoarea la poştă a doua zi dimineaţa. Exagerasem cu bună ştiinţă ultimă frază.

Sâmbătă, la ora patru fără zece, eram la poarta vilei. Conchis se îndrepta spre mine pe alee. Era îmbrăcat în cămaşă neagră, pantaloni kaki până la genunchi, pantofi maron-închis şi ciorapi verzui. Umbla cu pas întins, aproape în fugă, parcă ar fi vrut să nu-l găsesc în drum. Cum a dat cu ochii de mine, a ridicat un braţ. Ne-am oprit la jumătatea aleii, la doi metri unul de altul.

— Nicholas.

— Salut.

A dat uşor din cap ca de obicei.

— Mica vacanţă a fost plăcută?

— Nu în mod special.

— Ai fost la Atena?

Ştiam ce aveam să-i spun. Putea să ştie de la Hermes ori de la Patarescu că am fost plecat.

— Prietena mea nu a venit. Au folosit-o pe altă rută aeriană.

— Vai, ce păcat. Îmi pare rău.

Am dat din umeri şi apoi l-am privit în ochi.

— În tot acest timp m-am gândit dacă este cazul să mă mai întorc aici. Nu am mai fost nicicând fermecat.

Conchis zâmbi, ştiind de fapt ce vreau să întreb.

— Tu eşti cel care primeşte sau respinge.

I-am răspuns cu un zâmbet vag şi mi-am amintit că m-am întors într-o lume de sensuri multiple.

— Vă sunt recunoscător că mi-aţi oferit şansa de a alege.

— Nici nu se putea altfel. Nu i-a plăcut privirea mea sceptică, aşa că a continuat mai aspru: Nu uita că sunt medic şi respect jurământul lui Hipocrat. Dacă aş fi avut intenţia să-ţi pun întrebări sub hipnoză, ar fi trebuit să-ţi cer permisiunea. În afară de asta, este o metodă nesatisfăcătoare. S-a demonstrat în nenumărate rânduri că pacienţii sunt capabili să mintă sub hipnoză.

— Dar poveştile cu hipnotizatorii aceia siniştri care-şi forţează victimele să...

— Un hipnotizator te poate forţa să faci tot felul de lucruri anormale şi nebuneşti. Este însă lipsit de forţă în faţa supraeului. Asta te pot asigura.

Am tăcut câteva momente, apoi l-am întrebat:

— Aţi ieşit să vă plimbaţi?

— Am scris toată ziua. Trebuie să fac câţiva paşi. Speram să-mi ieşi în drum. Cineva te aşteaptă la ceai.

— Şi cum să mă comport?

Aruncă o privire în spate spre casa care nu se vedea, apoi mă luă de braţ făcându-mă să merg cu el câţiva paşi până la poartă.

— Pacienta noastră nu este în toate apele. Este surescitată la ideea că te întorci şi supărată că eu cunosc micul vostru secret.

— Care secret?

Mă privi pe sub sprâncene.

— Eu o tratez prin hipnoză de investigaţie, Nicholas.

— Cu permisiunea pacientei?

— În cazul de faţă, cu permisiunea părinţilor.

— Înţeleg.
— Ştiu că acum se crede actriţă. Ştiu şi de ce. Vrea să-ţi facă pe plac.
— Mie?
— Ai acuzat-o că joacă teatru sau aşa ceva. Şi-a însuşit acuzaţia cu plăcere. El mă strângea de cot. I-am creat o altă problemă. I-am spus că ştiu, nu prin hipnoză, dar de la tine că-şi atribuie acest nou rol.
— Dacă nu va mai avea încredere în mine?
— Nu a avut niciodată. Mi-a mărturisit în cursul hipnozei că bănuieşte că eşti medic – că mă ajuţi.
Eu mi-am amintit că mi-a spus că se simte manevrată ca în jocul de-a baba oarba.
— Deci bănuielile ei sunt justificate... acum că mi-aţi spus... adevărul?
Mulţumit, a ridicat un deget.
— Exact. Parcă lăuda un elev excepţional de perspicace, în acelaşi timp orb, ignorând fără explicaţie sau sens uimirea mea. Era ca personajele din *Alice în Ţara Minunilor.* Deci tu trebuie să-i câştigi încrederea. Te rog să-i împărtăşeşti toate suspiciunile cu privire la mine. Crede-o. Fii atent. Poate să-ţi întindă capcane. Din când în când, dacă o ia razna, mai pune-te contra. Nu uita că permanent există o parte raţională în psihicul ei divizat şi că are o experienţă grozavă în a-i păcăli pe medici, a căror tehnică este de a nu contraria pacientul. Sunt sigur că o să-ţi înşire şi o poveste despre cum o persecut şi o să încerce să te câştige de partea ei.
Dacă nu în fapt, în gând tot mi-am muşcat limba.
— Dar dacă toţi ştim că nu poate fi Lily?
— Asta a căzut. Eu sunt un milionar excentric. Ea şi sora ei sunt două actriţe aduse aici de mine – o să inventeze un motiv bizar făcându-te să crezi în scopurile mele ticăloase. Trebuie să-i ceri dovezi... a făcut un semn fluturând mâna, ca şi

cum rolul meu era prea clar ca să mai fie nevoie de detalii.

— Ce se întâmplă dacă încearcă iar figura de anul trecut – încearcă să mă convingă să o ajut să scape?

Mă privi cu ochi severi, ameninţători.

— Trebuie să-mi spui imediat, dar eu nu prea cred. A învăţat lecţia atunci cu Mitford. Şi nu uita, indiferent câtă încredere pare să aibă în tine, de fapt nu are. Bineînţeles însă că în continuare vei susţine faptul că nu mi-ai spus niciun cuvânt despre ce s-a întâmplat în cursul vizitei tale trecute.

— Bineînţeles. Şi i-am zâmbit.

— Sunt convins că ştii ce vreau să obţin. Vreau ca biata fată să ajungă să-şi dea seama de adevăratele ei probleme, forţând-o să recunoască natura situaţiei artificiale pe care cu toţii am creat-o aici. Primul ei pas valabil către normalitate îl va face atunci când se va opri şi va spune: Aceasta nu este lumea reală. Acestea nu sunt relaţii umane normale.

— Are şanse?

— Puţine, totuşi are. În special dacă tu-ţi joci bine rolul. S-ar putea să nu aibă încredere în tine, dar se simte atrasă de tine.

— Încerc să fac tot ce pot.

— Mulţumesc. Am mare încredere în tine, Nicholas. Mi-a întins mâna. Sunt bucuros că te-ai întors.

Ne-am despărţit, dar după câţiva paşi m-am întors ca să văd încotro o pornise. Mi se părea că a luat-o către Moutsa. Nu l-am crezut că a ieşit să facă mişcare. Mai degrabă alerga ca şi cum ar fi trebuit să se întâlnească cu cineva, ca să aranjeze ceva. Şi din nou m-am simţit dezorientat. Venisem la Bourani, hotărât, după ore şi ore inutile de speculaţii, să nu-l cred nici pe el, nici pe Julie. Acum ştiam că trebuia să stau cu ochii pe ea ca un erete. Bătrânul era psihiatru, ştia să hipnotizeze,

acestea erau fapte dovedite şi nimic din ceea ce spusese ea nu fusese dovedit. Şi mai exista şi eventualitatea, din ce în ce mai verosimilă, că amândoi s-au aliat ca să mă joace. În acest caz, Julie Holmes era tot atât ea însăşi pe cât fusese Lily Montgomery.

Apropiindu-mă de casă şi traversând aleea de pietriş, nu am văzut pe nimeni. Am sărit treptele şi am trecut încet colţul casei spre galeria pardosită cu dale de sub colonade.

Ea se afla în picioare sub o arcadă, cu faţa către mine, pe jumătate în soare, jumătate în umbră şi – a fost o surpriză, trebuia să mă fi aşteptat – în haine moderne; o bluză albastră cu mânecă scurtă, o pereche de pantaloni albi de plajă cu cordon roşu. Era în picioarele goale, părul lung era lăsat în jos, s-ar fi potrivit perfect în ambianţa oricărui mare hotel mediteranean. Fără să mă gândesc prea mult, am constatat că este atrăgătoare în vestimentaţia modernă ca şi în travesti, o frumuseţe care atrăgea toate privirile chiar şi atunci când nu folosea artificii.

S-a întors spre mine când am apărut, dar am tăcut amândoi nejustificat şi ne-am privit cu oarecare bănuială. Ea părea uşor surprinsă, ca şi cum ar fi presupus că nu o să vin, s-a liniştit, dar s-a ţinut la distanţă. Simţeam că se gândeşte că am surprins-o necostumată, nu ştia cum o să reacţionez. Era ca o femeie care-i arată bărbatului rochia cea nouă pe care acesta va trebui să o plătească. Îşi coborî privirea. Eu, pe de altă parte, aveam conştiinţa existenţei lui Alison, a zilei petrecute pe muntele Parnas, un vag sentiment al vinovăţiei, al adulterului. Am stat aşa câteva secunde. Mă privi din nou cum stăteam în continuare la câţiva metri de ea, cu sacul de călătorie în mână. Mai era ceva la ea, începuse să se bronzeze, avea pielea de culoarea mierii. Am încercat să o înţeleg ca un psiholog sau ca un psihiatru, însă am abandonat.

I-am spus:

— Îmbrăcămintea modernă îţi vine bine.

Ezită, parcă zilele care ne despărţiseră o făcuseră să gândească diferit.

— L-ai întâlnit?

— Pe cine să întâlnesc? Greşisem, devenise nerăbdătoare. A, bătrânul? Da. Tocmai a ieşit să se plimbe.

Bănuiala nu s-a curmat; mă privea insistent. Apoi spuse cu o indiferenţă uşor de sesizat:

— Vrei un ceai?

— Nu-mi strică. Mulţumesc.

Fără zgomot, traversă dalele în picioarele goale până la masă. Lângă uşa camerei de muzică se afla o pereche de espadrile. Îi urmăream mişcările: scăpărând un chibrit, aprinzând lampa cu spirt şi punând ceainicul pe suport. Îmi evita privirea jucându-se cu bucata de muselină pusă deasupra farfuriilor cu mâncare, cicatricea de la încheietură se vedea. Era bosumflată. Mi-am aruncat sacul lângă perete şi m-am apropiat.

— Ce ai?

— Nimic.

— Nu ştiu ce ţi-a spus, dar eu nu te-am înşelat. Mi-a aruncat o privire scurtă, apoi s-a uitat din nou-spre masă. Am încercat conversaţie de salon: Tu unde ai petrecut?

— Pe iaht.

— Unde?

— O croazieră în insulele Ciclade.

— Mi-a fost dor de tine.

Nu a spus nimic. Refuza să mă privească. Anticipasem tot felul de reacţii pentru întoarcerea mea dar, evident, nu şi aerul că mai bine nu aş fi venit. M-a cuprins o teamă, era prea încordată, prea pierdută, şi fiind atât de frumoasă, nu-mi puteam închipui că nu există nimeni în viaţa ei.

— Am impresia că Lily nu mai există.

Mi-a dat răspunsul cu ochii către masă.

— Nu pari mirat.

— Nu mă mai miră nimic. Ea respiră adânc. Iar am răspuns greşit. Care este rolul tău oficial acum?

Se aşeză. Apa probabil că fiersese o dată pentru că a şi început să şuiere. Brusc ridică privirea spre mine. Întrebarea care a urmat era evident o acuzaţie.

— Şi la Atena, ţi-a fost bine?

— Nu. Şi nici nu m-am întâlnit cu prietena mea.

— Maurice mi-a spus că te-ai întâlnit.

L-am înjurat în gând şi m-a apucat groaza mincinosului de a nu fi prins.

— Mă mir. Acum cinci minute nu ştia nimic. M-a întrebat dacă am văzut-o.

Privirea ei era lăsată în jos.

— Şi de ce nu v-aţi văzut?

— Ţi-am mai spus. Totul s-a terminat.

Turnă puţină apă fiartă în ceainicul de porţelan şi traversă terasa ca să o deşerte pe margine. Când se întoarse, am adăugat:

— Şi pentru că ştiam că mă întorc la tine.

Se aşeză şi scoase dintr-o cutie o linguriţă de ceai pe care o puse în ceainic.

— Mănâncă, dacă nu mai ai răbdare şi-ţi este foame.

— Nu mai am răbdare pentru că vreau să ştiu de ce te porţi ca şi cum am fi doi străini.

— Pentru că asta şi suntem.

— De ce nu-mi răspunzi care este rolul tău actual?

— Pentru că ştii răspunsul.

Ochii violet-cenuşii mă fixau, priveau direct. A luat vasul de pe foc şi a turnat apa fiartă în ceainic. Punând vasul înapoi pe suport, a stins flacăra şi a spus:

— Nu sunt supărată că mă consideri nebună. Chiar şi eu cred uneori că sunt. Vocea era serioasă. Îmi pare rău dacă ţi-am stricat o scenă bine pregătită. Zâmbea fără veselie. Vrei lapte de capră sau lămâie?

— Lămâie.

Am simţit o mare uşurare. Făcuse un lucru pe care nu l-ar fi făcut dacă ceea ce bătrânul îmi spusese era adevărat – sau numai dacă ar fi fost înnebunitor de parşivă sau parşiv-nebună, jucându-l astfel în propriul lui joc. Mi-am amintit de o vorbă învăţată la şcoală: întotdeauna trebuie să crezi explicaţia cea mai simplă. Am jucat cu grijă.

— De ce să cred că eşti nebună?

— De ce să cred că tu nu eşti ceea ce eşti?

— Oare de ce?

— Pentru că întrebarea pe care tocmai ai pus-o dovedeşte că nu eşti. Ea îmi întinse ceaşca: Ceaiul.

— Bun, eu nu cred că reprezinţi un caz special de schizofrenie.

Mă privea, însă nu era convinsă.

— Nu vreţi un sandviş, domnule Urfe?

Nu am zâmbit, am lăsat un moment de tăcere.

— Julie, este absurd. Cădem în toate capcanele acestui om. Am crezut că ne-am înţeles data trecută. Nu avem de ce să ne prefacem când el nu este de faţă.

Pe neaşteptate, s-a ridicat şi s-a îndreptat încet spre capătul colonadei, unde treptele duceau jos la terasa de legume dinspre vest. Se rezemă de peretele casei, cu spatele la mine, cu privirea pierdută spre îndepărtaţii munţi din Pelopones. După o clipă, m-am ridicat şi m-am apropiat de ea. Nu s-a sinchisit să se întoarcă spre mine.

— Nu eşti tu de vină. Dacă el ţi-a spus despre mine tot atâtea minciuni câte mi-a spus mie despre tine. Am întins mâna şi i-am atins umărul. Ascultă, ultima oară hotărâsem să avem încredere unul în celălalt. Nefăcând nicio mişcare în direcţia mea, am luat mâna de pe umărul ei.

— Bănuiesc că doreşti să mă îmbrăţişezi.

Am fost luat prin surprindere de tonul brusc şi naiv.

— Este o crimă?

Îşi încrucişa braţele şi, întorcând spatele spre perete, mă fixă cu privirea.

— Să mă îmbrăţişezi şi să te culci cu mine?

— Numai dacă vrei şi tu.

Îmi cercetă privirea, apoi şi-o lăsă în jos pe a ei.

— Şi dacă nu vreau?

— Atunci este clar.

— Atunci poate că nu merită să te mai osteneşti.

— Încetează cu insultele.

Fiind îndeajuns de categoric, am potolit-o. Şi-a aplecat capul şi a rămas cu braţele încrucişate.

I-am vorbit mai blând.

— Ia spune-mi, ce dracu ţi-a povestit?

După o pauză lungă a spus în şoaptă:

— Dacă aş şti ce să cred.

— Instinctul ce-ţi spune?

— De când am venit aici, instinctul mă înşală. A mai urmat o pauză după care a dat uşor din cap. Vocea ei avea un ton mai puţin acuzator: Mi-a spus ceva dezgustător despre tine. Că ai fost într-un bordel şi că în Grecia bordelurile nu sunt curate şi să nu te mai las să mă săruţi.

— Şi tu crezi că de acolo vin?

— Nu ştiu de unde vii.

— De ce îl crezi pe el? Nu a răspuns. Eram furios pe Conchis, ce obrăznicie să vorbească de jurământul lui Hipocrat. Privind-o cum stătea cu capul lăsat în jos, m-am repezit: Mi-ajunge. Eu plec de aici.

Nici gând nu aveam, dar m-am îndreptat spre masă ca şi cum asta şi făceam. Fără să stea prea mult pe gânduri, m-a oprit.

— Te rog. Şi după o clipă: Eu nu am spus că l-am crezut.

M-am oprit şi am privit-o. Privirea-i era mai puţin ostilă.

— Dar aşa te comporţi.

— Mă comport aşa pentru că nu înţeleg de ce-mi spune lucruri pe care ştie că nu le cred.

— Dacă era adevărat, trebuia să-ţi fi spus de la început.

— Şi noi ne-am gândit la asta.

— Nu l-aţi întrebat?

— Ar fi răspuns că atunci a aflat şi el. A adăugat apoi pe cel mai dulce ton: Te rog, nu pleca.

M-a privit intens ca să o cred, apoi a lăsat privirea în jos. M-am întors la ea.

— Şi tot mai suntem convinşi că este un om nemaipomenit de bun?

— Într-un fel, da; şi adăugă: Indiferent ce aş face.

— Mi-a oferit o experienţă de telepatie universală.

— Da, ştiu, ne-a spus.

— Te-a hipnotizat vreodată?

— Da, de mai multe ori.

— El susţine că aşa află ce este în mintea ta.

Pe moment a rămas mirată, s-a uitat la mine şi apoi a pufăit, protestând.

— Este ridicol. Nu l-aş lăsa. June a fost întotdeauna de faţă, chiar el insista. Este un fel de procedură minunată, mă ajută să intru în rol. Ea spune că el vorbeşte întruna... eu absorb absolut tot.

— Şi Julie este un rol?

— O să-ţi arăt paşaportul. Nu-l am la, mine dar... data viitoare. Îţi promit.

— Data trecută... trebuia să mă avertizezi că ai o criză.

— Te-am avertizat cumva. Nu am avut mai mult curaj.

Simţeam că mai avem puţin şi iar începem să ne bănuim, să ne suspectăm, aşa că am dat înapoi zicând că da, mă avertizase. Ea era mai supusă, mai în defensivă.

— Bine de acord, dar psihiatru în orice caz este, fără îndoială.

— Noi ştim asta mai de mult.

— Deci astea sunt experienţele care au loc aici.

Iar mă simţeam prins. Ea se uită într-o parte spre dalele de pe jos.

— Vorbeşte mult despre momentul experienţei. Despre un modelul de comportament al unor indivizi puşi în faţa unor situaţii pe care nu le înţeleg. Despre cazurile de schizofrenie, – ea dădu din umeri – despre cum oamenii îşi dedublează personalitatea în mod etic şi în multe alte feluri în faţa necunoscutului. Într-o zi, ne spunea că necunoscutul este marele factor care motivează existenţa individului. Se referea la faptul că nu ştim de ce ne aflăm aici, de ce existăm, moartea, ce se întâmplă după. Totul.

— Dar ce vrea să afle cu ajutorul nostru?

Privirea ei era aţintită tot în pământ, acum dădea din cap.

— Drept să-ţi spun, noi am încercat să-l facem să ne spună, dar el invocă de fiecare dată acelaşi motiv – dacă noi cunoaştem scopul final, intenţia lui, atunci ne lăsăm influenţate în comportament. Cred că este destul de logic.

— Mi-a cântat şi mie melodia asta când am vrut să cunosc istoria cazului tău.

Ochii ni s-au întâlnit.

— Există o istoric a cazului meu. Am învăţat-o pe dinafară. Tot ce a inventat el.

— Un lucru este clar. Are motivele lui să ne alimenteze cu minciuni câte în lună şi în stele. Nu suntem însă obligaţi să fim ceea ce el ar vrea să fim. Eu nu sunt bolnav şi nici tu nu eşti bolnavă.

— Nici nu am crezut că eşti.

— Vreau să spun că dacă face parte din jocul lui, experienţa, sau ce o fi, nu mă interesează câte minciuni îţi spune despre mine. Îmi pasă dacă tu începi să-l şi crezi.

Se făcuse linişte. Ochii ei, aproape fără să vrea, s-au ridicat spre mine. Citeam în ei un răspuns despre momentul pe care-l trăiam, într-un limbaj mai vechi decât cel al cuvântului. Bănuiala se topise, inocenţa îi luase locul şi îşi însuşise teoria mea. O clipă scurtă colţurile gurii se lăsară în jos concesiv, supus. Şi-a lăsat privirea în jos şi a dus

mâinile la spate. Nu a mai spus nimic, era o fetiţă care aştepta timid să fie iertată.

Sărutul a fost reciproc. Buzele erau calde, fremătătoare sub gura mea, şi-a lipit trupul de mine, m-a lăsat să-i aflu rotunjimile, fragilitatea, să aflu cât de complicate sunt lucrurile în viaţă. Dorea să fie sărutată. Ne-am îmbrăţişat cu pasiune. Brusc, şi-a tras gura şi şi-a întors capul pe umărul meu, stând lipită de trupul meu. Am sărutat-o pe creştet.

— Mi-a fost un dor nebun de tine.

— Simţeam că mor dacă nu veneai astăzi, îmi şopti ea.

— Asta este realitate. Restul poate să fie ireal.

— De asta îmi este frică.

— De ce?

— Vreau să fiu sigură, dar nu sunt.

Am strâns-o mai tare în braţe.

— Nu ne-putem întâlni diseară? Singuri, undeva? Ea tăcea şi eu am adăugat repede: Pentru Dumnezeu, ai încredere. Nu sunt capabil să-ţi fac niciun rău.

S-a desfăcut uşor din îmbrăţişare, mi-a luat mâinile, privirea o ţinea însă tot în jos.

— Nu este vorba de neîncredere. Sunt atâţia în jurul nostru, tu nici nu-ţi închipui.

— Când stai aici, unde dormi?

— Este un loc ascuns... apoi adăugă repede, o să ţi-l arăt, îţi promit.

— Avem vreun program astă-seară?

— Ne povesteşte încă un aşa-zis episod din viaţa lui. Ne întâlnim după masă. Îmi zâmbi. Nu ştiu, zău, despre ce este vorba.

— Şi ne întâlnim după aceea?

— Încerc, dar nu pot...

— La miezul nopţii? La statuie?

— Dacă reuşesc. Aruncă o privire către masă şi mă strânse de mâini. Ţi s-a răcit ceaiul.

Ne-am dus înapoi la masă şi ne-am aşezat. Nu am lăsat-o să facă ceai proaspăt, l-am băut aşa

călduţ cum era. Am mâncat vreo două sandvişuri, ea a fumat şi am stat de vorbă. Ca şi mine, nici ea, nici sora ei nu pricepeau ambiţia bătrânului de a ne amesteca în jocul lui, la care era gata să renunţe în orice moment.

— De câte ori avem obiecţii, ne propune să ne ia bilete de avion pentru Anglia. Într-o seară, în timpul croazierei pe care am făcut-o, ne-am dus la el şi l-am întrebat ce are de gând, n-ar putea să... şi chestii de astea. În cele din urmă, el s-a înfuriat cum nu l-am văzut până atunci. A doua zi dimineaţa ne-am dus frumos şi l-am rugat să ne ierte, că am fost obraznice.

— Cu toţi se poartă la fel.

— Îmi spune să te ţin la distanţă. Te defăimează. Scutură scrumul pe dale şi zâmbi. S-a scuzat că data trecută nu ai fost pe fază. Mi-a plăcut în special cum ţi-ai dat seama de jocul de-a Lily din primele cinci secunde.

— Nu a încercat să-ţi vândă poanta că aş fi un fel de asistent – un tânăr psihiatru?

A rămas surprinsă şi descumpănită, ezitantă.

— Nu. Dar ne-am gândit noi la asta. Eşti sau nu?

Am zâmbit.

— Adineauri mi-a spus că ştie în urma unei şedinţe de hipnoză că asta bănuieşti tu despre mine. Julie, trebuie să fim atenţi, omul urmăreşte să nu mai fim siguri de nimic.

— Ca să ne dăm seama că nu suntem siguri de nimic. Ea îşi stinse ţigara.

— Ultimul lucru pe care-l vrea este să ne despărţim.

— Da, asta este şi impresia noastră.

— Misterul este – de ce? Ea dădu din cap. Şi de ce tu în continuare ai reticenţe faţă de mine?

— Ai spus-o data trecută. Trebuie să ne comportăm ca şi cum ne-am fi întâlnit în altă parte în condiţii absolut normale. Cu cât ne cunoaştem mai bine, cu atât suntem mai apăraţi. I-am zâmbit.

În ce mă priveşte, nu pricep cum de ai scăpat nemăritată de la Cambridge.

Se uită în pământ.

— Era să nu scap.

— Dar s-a terminat.

— Da, categoric.

— Aş vrea să cunosc multe lucruri despre tine, cea reală.

— Sunt mai puţin interesantă decât cea imaginară.

— Unde locuieşti în Anglia?

— Casa mea adevărată este în Dorset. Mama locuieşte acolo. Tata a murit.

— Cu ce se ocupa?

Nu am aflat. Privirea ei uimită se îndreptă în spatele meu. M-am răsucit. Era Conchis. Venise tiptil spre noi. Nu auzisem niciun sunet. Ţinea în sus un topor lung de un metru, parcă întrebându-se dacă să-l îndrepte sau nu spre capul meu.

Am auzit vocea stridentă a Juliei:

— Maurice, asta nu e glumă.

Nici nu-i păsa de ea, se uita doar la mine.

— Ai băut ceaiul?

— Da.

— Am dat de un pin uscat. Cineva trebuie să-l taie.

Tonul lui era deplasat de brusc şi de autoritar. Am aruncat o privire spre Julie. Era în picioare privindu-l cu furie. Mi-am dat seama că ceva nu era în regulă. Eu nici nu mai contam. Conchis a spus pe un ton straniu, nepoliticos:

— Maria are nevoie de lemne la bucătărie.

Vocea lui Julie era aspră şi aproape de isterie.

— M-ai speriat groaznic. Cum ai putut face aşa ceva?

Am aruncat o privire spre ea. Avea ochii dilataţi, ca hipnotizaţi de Conchis... L-a împroşcat cu următoarea exclamaţie:

— Te urăsc!

— Draga mea, eşti hiperexcitată. Du-te şi odihneşte-te.
— Nu.
— Te rog.
— Te urăsc.
Veninul şi disperarea din voce m-au făcut să-mi pierd încrederea în ea. Mă uitam disperat de la unul la celălalt, încercând să discern un semn de înţelegere între ei. Conchis lăsă toporul jos.
— Julie, te rog.
Deasupra capului meu se duelau două persoane cu exces de voinţă. Brusc, Julie se întoarse şi se împiedică de espadrilele din uşa camerei de muzică. Când trecu pe lângă masă – în tot timpul acesta nu-mi acordase nicio privire – probabil ca să se ducă în grădină, apucă cu un gest brusc o ceaşcă de ceai şi mi-o zvârli în faţă. Nu mai avea lichid în ca, dar gestul era de copil teribil, înciudat. M-a luat total prin surprindere. Nu a aşteptat deloc, ci s-a îndepărtat. Conchis i se adresă aspru:
— Julie.
S-a oprit în partea de răsărit a colonadei şi a aruncat spre noi o privire duşmănoasă.
— Te porţi ca un copil răsfăţat. Este de neiertat. Ea rămase încremenită. El se apropie şi-i vorbi şoptit, dar l-am putut auzi:
— Actriţele au dreptul să-şi manifeste temperamentul, dar nu faţă de un spectator nevinovat. Şi acum, du-te. Şi cere-i iertare musafirului nostru. După ce a ezitat, s-a răsucit şi trecând pe lângă el s-a apropiat de mine. Obrajii erau puţin îmbujoraţi şi privirea o ocolea pe a mea. S-a oprit în faţa mea, dar se uita revoltată în pământ. Am încercat să-i ghicesc expresia din ochii lăsaţi în jos. Apoi, disperat, m-am uitat la Conchis.
— Ne-ai cam speriat.
Din spatele ei îmi făcu semn cu mâna ridicată să mă liniştesc, apoi îi vorbi din nou.
— Julie, aşteptăm să te scuzi.

Brusc, m-a privit în ochi.

— Şi pe tine te urăsc.

Vocea arţăgoasă era de copil răzgâiat. Ca prin miracol, pentru mine cel puţin, îmi făcu semn cu ochiul ca să nu cred nimic din toată scena. Mi-a fost greu să nu-mi schimb expresia. Între timp se întorsese din nou spre bătrân. El întinse mâna să o reţină, dar Julie, furioasă, o dădu deoparte, coborî treptele şi fugi pe aleea cu pietriş. După vreo zece metri s-a oprit, a dus mâinile la obraz în semn de disperare şi a continuat să se depărteze în pas grăbit. Conchis se întoarse din nou spre mine şi zâmbi văzându-mi figura speriată pe care reuşisem să mi-o compun.

— Nu lua accesul ei de furie prea în serios. Ceva din ea are permanent tendinţa de regresiune acută. S-a prefăcut puţin.

— Aş fi putut să mă las prins.

— Ea asta dorea, să demonstreze că o tiranizez.

— Şi că vă place să provocaţi scandal. Cel puţin aşa parc. Ce dacă mi-aruncă puţin ceai în obraz? Nu accept să se spună că am sifilis. În special când ştiţi foarte bine adevărul.

— Dar n-ai ghicit de ce?

— Încă nu.

— I-am mai spus şi că te-ai întâlnit săptămână trecută cu prietena ta. Tot nu-ţi dai seama? Probabil că pe figura mea se vedea că nu. După o clipă de ezitare mi-a dat toporul. Hai, vino. Îţi explic eu.

Am luat toporul şi amândoi ne-am îndreptat spre poartă.

— Într-o bună zi, la sfârşitul acestei veri, totul se va termina. Trebuie să construiesc, cum să-ţi spun, ieşiri care să o ajute pe Julie să nu sufere prea mult. Informaţia falsă îi oferă două argumente în sensul ăsta. Ea ştie că mai există cineva în viaţa ta. Că, în definitiv, nu eşti chiar cel mai potrivit om pentru ea. Schizofrenicii, ai văzut, sunt destul de instabili emoţional. Ştiu că în tine pot avea

încredere că nu o să profiţi de slăbiciunea ei. Dar, construindu-i în minte obstacole suplimentare, tu rămâi stăpân pe situaţie.

În sinea mea eram mulţumit. Cu un simplu semn făcut cu ochiul, toate păcălelile s-au anihilat şi au devenit suportabile, îmi dădea chiar sentimentul că şi eu îl pot păcăli.

— Da, dacă aşa este vorba, înţeleg.

— De asta am întrerupt idila voastră. Ea are nevoie de probleme, de dificultăţi pe care să le depăşească. Aşa cum, dacă ţi se rupe un picior, trebuie să ţi-l recuperezi prin gimnastică. Apoi întrebă: Şi pe ea cum ai găsit-o, Nicholas?

— Este bănuitoare, aşa cum aţi spus.

— Ai reuşit să...?

— Tocmai începusem.

— Bine. Mâine mă fac dispărut. Sau o fac să creadă că am dispărut. O să stai cu ea aparent în absolută singurătate. Să vedem ce face.

— Mă bucur că aveţi atâta încredere în mine.

M-a prins de braţ.

— Recunosc că am vrut să-i provoc o reacţie excesivă. Ca să te lămuresc în caz că nu erai convins că nu este normală.

— Acum sunt convins, nu mai am niciun fel de îndoială.

El înclină din cap şi eu am râs în sinea mea. Am ajuns la copacul care era deja doborât. Trebuia să i-l tai în bucăţi mici, uşor de manevrat. Hermes urma să ducă lemnele în casă după ce i le aranjam în stive. Când am început să lovesc cu toporul, el a plecat. Acum îmi făcea plăcere să muncesc. Crăcile mai mici erau atât de uscate şi de casante, încât se rupeau din prima lovitură, iar fiecare lovitură era ca un simbol. Nu numai lemnul era tăiat la dimensiuni potrivite. Stivuind bucăţile de lemn, mă gândeam că fac ordine în misterul de la Bourani şi al lui Conchis. Eram pe cale de a afla ce este cu Julie, căci deja descoperisem ce era mai important, că era de partea mea. Într-un fel, el ne

folosea ca personificări ale atitudinii sale ironice, luându-ne ca parteneri în explorarea ambivalenţei. Adevărul era minciună, minciuna era adevăr. Ca şi Julie, am început şi eu să consider că în esenţă era bine intenţionat, în pofida capcanelor şi curselor răutăcioase. Mă gândeam la bustul din piatră, la zâmbetul acela, adevărul, în ultimă instanţă.

Era, în orice caz, mult prea inteligent ca să creadă că nu vedem dincolo de aspectul de suprafaţă al măştilor sale; în secret, probabil că asta dorea. Dar de ce? Care era scopul profund, intenţia adevărată, asta aşteptam cu răbdare să aflu. Balansând toporul în lumina soarelui de după-amiază, mă simţeam din nou bine, stăpân pe mine, având plăcerea mişcării fizice. Mă gândeam la Julie, la întâlnirea de la miezul nopţii, la ziua de mâine, la sărut. Pe Alison o uitasem. Dacă el ar fi dorit, aş fi aşteptat toată vara, iar vara aş fi vrut să dureze la infinit.

44

EA VENI CĂTRE NOI ÎN LUMINA LĂMPII, SPRE masa din colţul de sud-est al terasei de la etaj. Era o antiteză a primei apariţii când s-a prezentat ceremonios ca Lily Montgomery. Purta aproape aceeaşi îmbrăcăminte ca după-amiază... aceiaşi pantaloni albi, deşi avea o altă bluză, albă, cu mâneci largi, o vagă concesie la ritualul de seară. Colier de coral, cordonul roşu, espadrile, o umbră de fard pe pleoape, puţin ruj pe buze. Ne-am ridicat amândoi în picioare ca să o salutăm. A ezitat o clipă, apoi s-a uitat la mine fix, semnificativ, cumva disperată.

— Mă simt vinovată pentru incidentul de după-amiază. Te rog, iartă-mă.

— De ce să te iert? Nu s-a întâmplat nimic.

Se uită spre Conchis să verifice dacă avea aprobarea lui. El zâmbi şi făcu un gest invitând-o pe scaunul dintre noi. Julie duse mâna la ultima butonieră închisă a bluzei şi desprinse o ramură de iasomie pe care mi-o întinse.

— În semn de pace.

Am mirosit-o.

— Eşti foarte amabilă.

Ea se aşeză. Conchis îi turnă o ceaşcă de cafea, iar eu i-am oferit o ţigară. Părea potolită şi-mi ocolea privirea.

Conchis i se adresă.

— Nicholas şi cu mine am discutat despre religie.

Era adevărat. Adusese o Biblie la masă cu două semne introduse în ea. Am discutat dacă Dumnezeu există sau nu.

— A, da? Ea stătea cu ochii spre cafea, apoi ridică ceaşca la gură şi sorbi. În acea clipă, am simţit pe sub masă că mă apasă pe picior.

— Nicholas se consideră un agnostic, dar pretinde că lucrurile astea nu-l interesează.

— Nu? întrebă ea pe un ton politicos.

— Există lucruri mai importante.

Ea apucă linguriţa de pe farfurioara de lângă ceaşcă.

— Eu gândeam că nimic nu este mai important.

— Mai important decât atitudinea pe care trebuie să o adopţi faţă de ce nu ştii niciodată? Mi se pare o pierdere de vreme. Încercam să-i ating piciorul pe sub masă, dar ea şi-l retrăsese. Se aplecă, apucă cutia de chibrituri aflată pe masă în faţa noastră şi scuturând-o, vărsă o parte din chibrituri pe faţa de masă albă.

— Poate-ţi este frică să te gândeşti la existenţa lui Dumnezeu.

Ea nu se comporta natural şi mi-am dat seama că era o scenă dinainte aranjată – ea spunea exact ce dorea Conchis.

— Nu poţi să te gândeşti niciodată la ziua de mâine? La anul viitor?

— Ba da. Şi pot să fac presupuneri destul de realiste.

Se juca cu chibriturile, le aranja cu mişcări lente. Mă uitam la buzele ei dorind să înceteze dialogul rece şi detaşat.

— Eu pot să fac presupuneri cu privire la Dumnezeu.

— Ca de pildă?

— Că este foarte inteligent.

Cum ştii asta?

— Ştiu pentru că nu-l înţeleg. De ce există, cine este sau cum este. Maurice spune că eu sunt inteligent. Deci cred că Dumnezeu trebuie să fie foarte inteligent, ca să fie cu mult mai inteligent decât mine. Nu-mi dă indicii, nu-mi oferă certitudini, nu-mi dă raţiuni sau motive. Julie îşi ridică spre mine privirea pe care o avea aţintită spre chibrituri – ochii erau întrebători, ironici, cu o uitătură pe care o văzusem şi la Conchis.

— Foarte inteligent sau foarte răutăcios?

— Foarte înţelept. Dacă m-aş ruga lui Dumnezeu, l-aş ruga să nu mi se arate niciodată. Dacă s-ar arăta, aş şti că nu este Dumnezeu, că este un mincinos.

Acum Julie se uita spre Conchis, care, la rândul lui, privea marea; aşteptând-o, cred, să termine jocul. Am observat că bătea uşor cu arătătorul pe masă. Scurt, îşi trecu privirea de la Conchis la mine. Am îndreptat ochii în jos. Aşezase două chibrituri în diagonală şi două paralele alături: X II. Am înţeles. Mi-a evitat privirea, apoi a strâns chibriturile într-o grămăjoară, s-a aplecat ieşind din conul de lumină şi i s-a adresat lui Conchis:

— Eşti foarte tăcut, Maurice, nu-i aşa?

— Te înţeleg foarte bine, Nicholas, îmi zâmbi el, aşa gândeam şi eu când eram chiar mai matur şi cu mai multă experienţă decât tine. Noi nu avem avantajul intuiţiei feminine, aşa că nu suntem de acuzat. Nu o spunea să mă flateze, era o simplă constatare. Julie nu-mi arunca nicio privire. Obrazul era în umbră. Atunci am trăit o experienţă care m-a făcut să înţeleg ce ţi-a spus Julie acum câteva clipe. Ea ne făcuse un compliment spunând că Dumnezeu este bărbat. Cred că ştie, ca toate femeile care sunt femei, că toate definiţiile adevărate ale lui Dumnezeu sunt definiţii ale mamei, ale celei care oferă. Uneori chiar cele mai neaşteptate cadouri. Instinctul religios ne ajută să aflăm ce poate, să ne aducă fiecare situaţie nouă.

Se aşeză înapoi în scaun.

— Cred că v-am povestit că atunci când de Deukans a fost distrus moral, în 1922, de şoferul lui, reprezentantul istoriei moderne, eu mă aflam în nordul îndepărtat al Norvegiei în căutare de păsări sau, mai bine spus, al cântecului de păsări. Trebuie să ştiţi că în tundra arctică se află nenumărate păsări rare. Şansa mea este că am o ureche perfectă. Publicasem deja la vremea aceea câteva articole despre cum se înregistrează corect

strigătele şi cântecele păsărilor, începusem şi o mică corespondenţă ştiinţifică cu specialişti ca dr. Van Oort din Leider, americanul A.A. Saunders, cei doi Alexanders din Anglia. Astfel, în vara anului 1922, am plecat de la Paris pentru trei luni în Arctica.

Julie se mişcă puţin şi am simţit din nou o apăsare uşoară pe picior, apăsare mângâietoare de picior gol. Având şi eu sandale în picioare, ferindu-mă de Conchis, mi-am sprijinit călcâiul în pământ şi mi-am eliberat un picior. Am simţit atingerea tălpii alunecând pe o latură a piciorului meu gol. Degetele ei se jucau alunecând peste ale mele. Era un joc inocent dar erotic. Am încercat să pun eu piciorul peste al ei, dar m-a oprit printr-o apăsare. Aveam voie să ne atingem, doar atât. Conchis povestea mai departe.

— Mergând spre nord, un profesor de la Universitatea din Oslo mi-a povestit despre un fermier cu şcoală care trăia în inima unei imense păduri de brazi care se întindea din Norvegia, peste Finlanda şi Rusia. Acel om cunoştea păsările. El îi trimitea profesorului date despre migrarea păsărilor, deşi nu-l întâlnise niciodată. În pădurea aceea se aflau câteva specii rare de păsări pe care aş fi vrut să le aud şi aşa m-am hotărât să-i fac o vizită fermierului. După ce am epuizat din punct de vedere ornitologic tundra din nordul îndepărtat, am traversat Varangerfjord şi m-am dus în micul orăşel Kirkenes. De acolo, înarmat cu scrisori de recomandare, am pornit spre Seidevarre.

Mi-a luat patru zile ca să traversez nouăzeci de mile. Primele douăzeci de mile erau drum de pădure, după aceasta am călătorit într-o barcă cu vâsle de-a lungul râului Pasvik, oprindu-mă din când în când la câte o casă izolată. Pădure nesfârşită. Brazi înalţi, întunecoşi, pe kilometri în şir. Râul era larg şi tăcut ca un lac din basme, ca o oglindă în care nimeni nu s-a privit niciodată.

Într-a patra zi, doi barcagii au vâslit de dimineaţă până seara fără ca să trecem pe lângă vreo fermă şi vreo urmă de om. Doar sclipirea albastru-argintie a nesfârşitului fluviu, traversând pădurea fără margini. Spre seară, s-a ivit o casă într-un luminiş. Două pajişti nu prea mari acoperite de piciorul-cocoşului, ca lespezi aurii în pădurea întunecată. Ajunseserăm la Seidevarre.

Aici am găsit trei construcţii aşezate cu faţada spre grădina din mijloc. La marginea apei, pe jumătate ascunsă într-un pâlc de mesteceni argintii, era o căsuţă de ţară construită în lemn. Cealaltă era un hambar lung, acoperit cu iarbă şi un grajd construit pe piloni, ca să nu urce şobolanii. O barcă se legăna legată de un stâlp lângă casă şi plasele de pescuit erau întinse la uscat.

Fermierul era un bărbat scund cu ochi căprui şi privirea iute, cam de cincizeci de ani. Am sărit pe mal, el a citit scrisoarea, şi o femeie cam cu cinci ani mai tânără a venit şi s-a postat în spatele lui. Avea o faţă severă, impresionantă, şi, deşi nu înţelegeam ce vorbeau, am ghicit că nu dorea să stau acolo. Am văzut că îi ignora pe cei doi barcagii. Ei, la rândul lor, se uitau curioşi la ea, parcă le era străină, tot aşa cum le eram şi eu. Puţin după aceea, femeia s-a retras în casă.

Bărbatul mi-a urat totuşi bun venit. După cum ştiam, vorbea bine englezeşte, doar puţin ezitant. L-am întrebat unde învăţase. Spunea că în tinereţe studiase un an chirurgia veterinară la Londra. Asta m-a făcut să mă uit la el mai bine. Nu-mi puteam închipui cum ajunsese în cel mai îndepărtat colţ al Europei.

Femeia nu era, cum bănuiam, soţia lui, era cumnata lui. Avea doi copii, amândoi adolescenţi. Nici copiii nu vorbeau englezeşte, iar femeia, pe tăcute, fără duritate, m-a făcut să înţeleg că nu era prea bucuroasă de prezenţa mea. În schimb, Gustav Nygaard şi cu mine ne-am plăcut de cum

ne-am văzut. Mi-a arătat cărţile lui despre păsări, caietele cu note. Eram doi pasionaţi.

Când printre primele întrebări m-am interesat de fratele lui, mi s-a părut că l-am stânjenit. Plecase. Apoi, ca şi cum ar fi vrut să se explice ca să nu mai pun alte întrebări, spuse: „Au trecut ani de atunci”.

Casa era foarte mică şi au făcut un loc pentru patul meu de campanie sus, în hambarul cu fân. Masa o luam cu întreaga familie. Nygaard vorbea numai cu mine. Cumnata lui nu spunea un cuvânt. Fiica ei, cu aspect de anemică, nu vorbea nici ea. Cred că băiatul, deşi inhibat, ar fi vrut să intre cu noi în vorbă, dar unchiul nu se prea deranja să-i traducă ce vorbeam. În primele zile atmosfera domestică în care mă aflam nu mi se părea importantă, frumuseţea locului şi extraordinara bogăţie a vieţii păsărilor mă depăşeau. Îmi petreceam zile întregi privind şi ascultând speciile rare de gâşte şi raţe, de cufundări, lebedele sălbatice care împânzeau golfurile şi lagunele de-a lungul malului. Era un tărâm unde natura se afla mai presus de om. Nu era agresiv superioară omului ca la tropice. Triumful naturii era calm, nobil. Dacă vorbesc despre sufletul peisajului par sentimental, dar acel peisaj ignora omul într-un mod special. Nu mai trăisem această experienţă. Omul dispărea în peisaj nu pentru că nu ar fi putut supravieţui, râul era plin de somoni şi tot felul de peşti, vara era îndeajuns de lungă şi caldă pentru a cultiva cartofi şi a strânge fân. Peisajul era atât de vast, încât nu se lăsa dominat sau îmblânzit. Poate, după descrierea mea, vi se pare un loc prohibitiv. La început, singurătatea mă cam sperie, dar după câteva zile, mă îndrăgostisem de ea. În primul rând, era o linişte neîntâlnită, serile ne învăluiau în pace. Sunete, ca ploscăitul unei raţe aterizând pe apă sau ca strigătul unei egrete, se auzeau de la kilometri depărtare cu o claritate care la început părea de necrezut, apoi misterioasă, căci, ca un

ţipăt într-o casă pustie, făceau liniştea şi pacea mai intense. Sunetele făceau liniştea distinctă, nu invers.

Cred că în a treia zi am descoperit care era secretul lor. În prima dimineaţă, Nygaard îmi arătă o limbă de pământ împădurită, care avansa în râu la câteva sute de metri de fermă şi mă rugă să nu merg pe ea. Spunea că pusese lădiţe pentru cuibare şi că dezvoltase astfel o colonie de cufundari şi mă ruga să nu o tulbur. Bineînţeles că am priceput, deşi mi se părea cam târziu chiar şi la această latitudine ca raţele să stea în cuibar.

Am mai observat că atunci când luam masa de seară, niciodată nu eram cu toţii la masă. În prima seară a lipsit fata. A doua seară, băiatul a apărut de-abia când noi am terminat, deşi cu câteva minute înainte ca Nygaard să mă cheme la masă îl văzusem stând necăjit pe mal.

În a treia seară, din întâmplare, m-am întors chiar eu mai târziu şi, pe când traversam pădurea de brazi la o oarecare depărtare de mal, m-am oprit să privesc o pasăre. Nu am avut intenţia să mă ascund, dar, din întâmplare, nu puteam fi observat.

Conchis se opri şi mi-am amintit cum se aflase într-o poziţie asemănătoare, atunci când mi-am luat la revedere de la Julie – anticipase momentul povestirii.

— La două sute de metri a apărut pe neaşteptate fata. Traversa pădurea în direcţia râului, într-o mână ducând o găleată acoperită cu o pânză, în cealaltă o cană de lapte. M-am oprit după un copac uitându-mă după ea. Spre mirarea mea, mergea de-a lungul malului înspre promontoriul interzis şi am urmărit-o prin binoclu până a dispărut.

Lui Nygaard nu-i plăcea când stăteam noi doi în aceeaşi cameră cu rudele lui. Îl irita tăcerea lor demonstrativă. S-a hotărât să mă conducă la „dormitor”, în hambar, ca să fumeze o pipă şi să mai stăm de vorbă. Atunci, seara, i-am spus că am văzut-o pe nepoata lui cu apă şi mâncare la

promontoriu. L-am întrebat cine locuieşte acolo. Nu a făcut niciun efort să ascundă adevărul: fratele lui locuia acolo deoarece era nebun.

Am aruncat pe rând o privire spre Conchis, apoi spre Julie şi înapoi. Niciunul nu dădea niciun semn de mirare la faptul că trecutul se împletea cu prezentul aşa cum mi se prezenta. I-am făcut un semn cu piciorul lui Julie, care mi-a răspuns şi a tras piciorul înapoi. Povestea o captase şi nu dorea să fie atentă în altă parte.

— L-am întrebat dacă îl consultase vreun doctor pe fratele lui. Nygaard a făcut cu capul gestul care spunea că, cel puţin în cazul de faţă, doctorii nu pot face nimic. I-am spus că şi eu sunt doctor. După o clipă de tăcere spuse: „Cred că toţi ăştia de aici suntem nebuni”. S-a ridicat şi a ieşit dar s-a înapoiat după câteva momente. Adusese un săculeţ al cărui conţinut l-a răsturnat pe patul meu de campanie şi în care se aflau pietricele rotunde şi bucăţi de cremene, cioburi de oale vechi decorate cu benzi incizate, provenind, eram sigur, din epoca de piatră. L-am întrebat unde le găsise. Mi-a spus că la Seidevarre. Ferma căpătase denumirea de la numele promontoriului. Seidevarre era nume lapon şi însemna „dealul pietrei sfinte”, dolmenul. Promontoriul fusese cândva locul sfânt al laponilor Polmak, care aparţineau culturii pescarilor şi al crescătorilor de cerbi, descendenţi şi ei ai unor culturi mai timpurii. Iniţial, ferma fusese nimic mai mult decât o casă de vacanţă de vară, un adăpost de vânătoare şi de pescuit construit de tatăl lui, un preot original care, căsătorindu-se cu o fată bogată, a avut destui bani să pună în aplicare tot felul de idei. Într-un fel, era un preot luteran aspru, de modă veche, altfel, era un susţinător al vechilor tradiţii de viaţă rurală norvegiană; un naturalist şi un savant al locurilor, un îndrăgostit fanatic de vânătoare şi de pescuit, de întoarcere la natură. Amândoi fiii, în orice caz în tinereţe, se revoltaseră împotriva religiei pe care el o practica. Henrik, fiul

cel mare, plecase pe mare ca inginer mecanic. Gustav se dedicase medicinii veterinare. Tatăl murise lăsând aproape toţi banii bisericii. Pe când locuia împreună cu Gustav care începuse să practice în Trondheim, Henrik a întâlnit-o pe Ragna şi s-a însurat cu ea. Cred că a mai plecat un timp pe mare dar, puţin după însurătoare, o criză de nervi l-a făcut să abandoneze cariera şi s-a retras la Seidevarre.

Un an sau doi nu s-a întâmplat nimic dar, cu încetul, comportamentul lui s-a înrăutăţit. În final, Ragna i-a scris lui Gustav o scrisoare care l-a făcut să ia primul vas cu destinaţia nord. De nouă luni ea se ocupa de fermă singură având şi doi copii mici de crescut. Gustav s-a întors la Trondheim să-şi lichideze problemele. De atunci şi-a asumat răspunderea fermei şi a familiei fratelui său. „Nu am avut de ales”, mi-a spus. Eu bănuisem aceasta datorită încordării dintre ei. El era, sau fusese îndrăgostit de Ragna. Acum erau mai înlănţuiţi decât poate înlănţui dragostea, el cu devoţiune neîmpărtăşită, ea cu fidelitate absolută.

Am vrut să ştiu cum se manifesta nebunia fratelui său. Gustav, dând din cap în direcţia pietrelor, se întoarse spre casă. La început, fratele lui mergea din când în când acolo ca să „mediteze”. Apoi a început să fie convins că el, şi dacă nu el, în orice caz acel loc va fi vizitat de către Dumnezeu. Timp de doisprezece ani a stat acolo ca un sihastru aşteptând vizita lui Dumnezeu.

Nu s-a mai întors la fermă. Dacă schimbaseră în timpul acestor doi ani câteva sute de cuvinte. Ragna nu s-a mai apropiat de el. Depindea însă de ei în toate privinţele, în special de când, printr-un *surcroît de malheur,* devenise aproape orb. Gustav credea că el nu-şi mai dădea seama ce făceau pentru el. El considera totul ca pe o mană cerească şi nici nu se gândea la recunoştinţă faţă de acei oameni. L-am întrebat pe Gustav când a vorbit

ultima oară cu fratele lui, eu fiind acolo de la începutul lui august! Mi-a răspuns ruşinat, ridicând din umeri disperat. „În mai”.

Cei patru oameni de la fermă începuseră să mă intereseze mai mult decât păsările. M-am uitat la Ragna mai bine şi am descoperit la ea o dimensiune tragică. Avea ochi frumoşi, ochi de tragediană dintr-o piesă de Euripide, reci şi adânci ca sticla vulcanică. Mi-era acum milă şi de copii. Crescuseră ca microbii într-o eprubetă, într-un mediu melancolic ca în piesele lui Strindberg. Să nu poţi scăpa. Să nu ai un vecin pe o distanţă de patruzeci de kilometri. Niciun sat. Am înţeles de ce Gustav s-a bucurat că am venit. Cumva îşi păstrase raţiunea, sentimentul perspectivei. Avea şi el nebunia lui, dragostea pe care o nutrea pentru cumnată.

Ca toţi tinerii, mă simţeam capabil să salvez situaţia, mă credeam un catalizator. Învăţasem medicină, eram la curent cu cercetările savantului din Viena, pe atunci mai puţin cunoscut. Am recunoscut imediat sindromul lui Henrik, era un exemplu tipic de fixaţie, se găsea în toate manualele de boli mintale. La aceasta, se adăuga identificarea tatălui. Totul fusese exacerbat de singurătatea care-i înconjura, înţelegeam clar acest caz, aşa cum înţelegeam păsările pe care le urmăream zi de zi. Acum, când secretul nu mai era secret, Gustav nu s-a mai sfiit să vorbească. A doua seară mi-a povestit mai multe lucruri care mi-au confirmat diagnosticul.

Henrik iubise dintotdeauna marea. De asta studiase ingineria. Încetul cu încetul, şi-a dat seama că nu-i place mecanica şi nu-i plac oamenii. A început cu ura pentru maşini şi a continuat, mai încet, cu ura pentru oameni, căsătoria fiind o încercare de a amâna mersul bolii, întotdeauna iubise spaţiul, singurătatea. De aceea iubise marea, de aceea nu mai suportase obligaţia care-l înlănţuia în larma şi uleiurile din sala de maşini a vaporului.

Dacă ar fi putut să navigheze singur în jurul lumii... Venise în schimb să trăiască la Seidevarre unde pământul era ca marea. S-au născut copiii şi a început să-l lase vederea. Dărâma paharele de pe masă, se împiedica în buruienile din pădure. A început nebunia.

Henrik era jansenist, credea într-un Dumnezeu crud. În sistemul lui era un ales, desemnat să fie pedepsit şi turmentat, să asude la tinereţe în vapoare mizere, în clime nenorocite, şi apoi recompensa, paradisul să i se smulgă din mâini atunci când i se cuvenea să se bucure. El nu vedea adevărul obiectiv că destinul era hazard; nimic nu este injust pentru toţi, deşi multe lucruri par injuste fiecăruia în parte. Sentimentul injustiţiei lui Dumnezeu mocnea în el. Refuza să meargă la spital pentru boala de ochi. Sufletul ardea în el şi îl ardea din ce în ce mai puternic. S-a retras la Seidevarre ca să mediteze, nu ca să urască.

Inutil să vă mai spun că eram extraordinar de curios să-l văd pe acest maniac religios. Nu era numai curiozitatea de medic, doream să-l ajut pe Gustav, fiindu-mi foarte simpatic. Am încercat chiar să-i explic ceva despre psihiatrie, dar nu-l prea interesa. Mai bine să lăsăm lucrurile cum sunt, asta era tot ce spunea. I-am promis că voi evita promontoriul şi aici ne-am oprit.

Nu a trecut mult timp şi într-o zi cu vânt, când coborâsem în sud de-a lungul râului, mi-am auzit numele. Era Gustav în barcă. Am ieşit dintre copaci iar el a vâslit spre mine. Credeam că a ieşit la pescuit de lipani cu plasa, dar el venise să mă întâlnească. Se răzgândise şi dorea să-l văd pe fratele lui. Stând ascunşi, îl pândeam ca pe o pasăre. Gustav mi-a explicat că era cea mai bună zi. Fratele său îşi dezvoltase auzul ca să compenseze vederea foarte slabă, ca toţi cei care sunt ca şi el. Vântul bătea în favoarea noastră.

Am coborât în barca lui şi am vâslit până la o plajă micuţă la capătul promontoriului. Gustav a

dispărut şi a apărut din nou. Henrik se afla aproape de *seide,* dolmenul lapon. Acum puteam intra în coliba lui fără frică. Am pornit printre copaci urcând o pantă mică, am trecut spre sud şi acolo unde copacii erau mai deşi, într-o depresiune, se afla o construcţie stranie. Era un bordei deasupra pământului, acoperit cu iarbă şi vizibil din trei direcţii. În a patra direcţie, o pantă ducea la o uşă şi o fereastră mică. Alături stiva de lemne era unicul indiciu de activitate.

Gustav s-a aşezat la pândă şi m-a trimis pe mine înăuntru. Era întuneric şi era pustiu ca-ntr-o chilie de călugăr. Un pat scund. O masă primitivă. Nişte lumânări într-o cutie de metal. Singura concesie acordată confortului era o sobă veche. Nici covoare, nici perdele. Pe unde se locuia, încăperea era relativ curată, în colţuri era plin de murdărie: frunze moarte, plase de păianjen. Peste tot, miros de rufe murdare. Lângă singura fereastră, pe masă, exista o carte. O Biblie neagră foarte mare cu litere foarte mari. Alături, o lupă şi picuri de ceară de la lumânări.

Am aprins o lumânare ca să mă uit la tavan. Cinci sau şase grinzi de sub acoperiş fuseseră răzuite şi cineva scrijelise, cu litere lunguieţe, cafenii, două texte din Biblie. Erau în limba norvegiană bineînţeles, dar mi-am notat referinţele. Pe grinda de deasupra uşii era o altă frază, tot în norvegiană.

Când am ieşit afară în soare, l-am întrebat pe Gustav ce însemna acea propoziţiune. Mi-a spus: „Henrik Nygaard, blestemat de Dumnezeu, a scris cu sângele său în anul 1912”. Deci cu zece ani în urmă. Şi acum să vă citesc şi celelalte două texte pe care le-a incizat şi apoi le-a scris cu sânge.

Conchis a deschis o carte pe care o ţinea lângă el.

— Unul era din *Exodul*: „Şi-am aşezat tabăra la capătul pustiului. Iar Domnul mergea înaintea lor: ziua în stâlp de nor, iar noaptea în stâlp de foc”.

Celălalt era un ecou al primului text din *Apocrifa. Cartea lui Ezdra:* „Ţi-am dat lumină în stâlp de foc, şi totuşi tu m-ai uitat, spune Domnul”.

Textele mă duceau cu gândul la Montaigne. Şi el pictase grinzile biroului cu patruzeci şi două de proverbe şi citate. Avea mai mult din intensitatea faimosului *Memorial* al lui Pascal, acele două ore cruciale pentru viaţa lui pe care le-a descris mai târziu printr-un singur cuvânt: *eu.* Camerele se pătrund de spiritul celor care locuiesc în ele – celula lui Savonarola în Florenţa. Aici era tot aşa. Nu aveai nevoie să cunoşti trecutul celui care locuia aici. Suferinţa, disperarea, boala minţii sale se puteau palpa, erau ca o tumoare.

Ne-am depărtat de bordei şi m-am apropiat prudent de *seide.* Se vedea printre copaci. Nu era un dolmen propriu-zis, era o piatră foarte mare pe care vântul şi frigul o modelaseră într-o formă pitorească. Gustav îmi arăta ceva. Cam la patruzeci de metri, la capătul unui pâlc de mesteceni, se afla un bărbat, invizibil din direcţia dolmenului. Mi-am îndreptat binoclul în direcţia lui. Era mai înalt decât Gustav, un bărbat subţire cu părul negru-cenuşiu şi barba tăiată primitiv, cu un nas acvilin. Întâmplător, s-a întors cu faţa spre mine şi l-am putut vedea cât era de descărnat. M-a surprins expresia dură, severă, aproape sălbatică. Nu mai văzusem în viaţa mea o faţă care să exprime o asemenea hotărâre de a nu face niciun compromis, de a nu se abate. De a nu zâmbi. Şi ce privire avea! Ochi exoftalmici de un albastru uimitor, de gheaţă, cu o privire fără îndoială de nebun. Chiar şi de la distanţa asta îmi puteam da seama. Purta o cămaşă veche laponă de lucru tivită cu fir roşu decolorat, pantaloni de culoare închisă şi cizme lapone greoaie cu botul ascuţit. Ţinea un toiag în mână.

Am privit, atent câtva timp acest specimen uman. Credeam că voi vedea o fiinţă speriată, mormăind de una singură, strecurându-se printre

copaci şi în niciun caz acest individ ca un şoim orb şi fioros. Gustav m-a tras de braţ.

Nepotul apăruse pe lângă dolmen cu o găleată goală şi o cană cu lapte. Le-a aşezat pe jos, a ridicat o găleată goală pe care o pusese probabil Henrik, s-a uitat împrejur şi apoi a strigat ceva nu prea tare în norvegiană. Sigur ştia unde se află tatăl lui, pentru că striga în direcţia pâlcului de mesteceni şi a dispărut înapoi în pădure. După cinci minute, Henrik a pornit-o spre dolmen. Avea mersul sigur, deşi îşi croia drumul cu vârful toiagului. A ridicat găleata şi cana şi, cu toiagul sub braţ, a pornit pe poteca cunoscută până la bordei. Poteca îl adusese la douăzeci de metri de locul cu mesteceni unde ne aflam noi. Exact când se găsea în dreptul nostru, am auzit venind de deasupra capetelor noastre un cânt obişnuit deasupra râului, frumos întocmai ca cel al heralzilor lui Tutankhamon. Cânta în zbor un cufundar cu gâtul negru. Henrik se opri, deşi acele note erau probabil pentru el obişnuite ca vântul printre copaci. Stătea pe loc cu faţa spre cer, fără emoţie, fără disperare. Asculta, aştepta, parcă erau primele note cântate de arhangheli, soli ai apropiatei vizite pe care o visa.

Nu l-am mai văzut şi m-am întors la fermă cu Gustav. Nu ştiam ce să spun. Nu doream să-l dezamăgesc, să-mi mărturisesc înfrângerea. Aveam şi eu mândria mea prostească. Eram, în fond, membru fondator al Societăţii Raţiunii. În cele din urmă, am pus la cale un plan să-l vizitez singur, să-i spun că sunt medic şi că doresc să-l consult la ochi şi uitându-mă în ochii lui. Să încerc să-i văd mintea.

Am ajuns în faţa bordeiului a doua zi la prânz. Ploua încet, ziua era cenuşie. Am bătut la uşa bordeiului şi m-am retras câţiva paşi. A urmat o pauză lungă. A apărut îmbrăcat exact ca şi în scara precedentă. În faţa mea, la distanţă mică, încrâncenarea lui m-a impresionat chiar mai mult.

Albastrul palid al ochilor privea cu atâta intensitate, încât era greu de crezut că era aproape orb. De la distanţă mică se vedea că privirea nu se concentra foarte tare; am observat opacitatea caracteristică cataractei la ambii ochi. Cred că l-am speriat foarte tare, dar nu s-a manifestat. L-am întrebat dacă ştie englezeşte, ştiam de la Gustav că da, dar voiam să răspundă. În loc de răspuns, a ridicat toiagul ca să mă ţină la distanţă. Nu ameninţa, doar mă avertiza. Am înţeles că mă lăsa să vorbesc dar nu să mă apropii.

I-am explicat că sunt doctor, că mă interesează păsările, că venisem la Seidevarre ca să le studiez – şi aşa mai departe. Vorbeam lent, ştiind că nu mai auzise englezeşte de mai mult de cincisprezece ani. Mă asculta fără să trădeze nicio reacţie. Am început să-i vorbesc despre metodele moderne de tratare a cataractei. Eram sigur, îi spuneam, că într-un spital modern se va vindeca. Nu a spus nicio vorbă în tot acest timp. În cele din urmă, am tăcut.

S-a întors în bordei. A lăsat uşa deschisă, aşa că am aşteptat. A apărut brusc din nou. Ţinea în mână acelaşi lucru pe care-l ţineam şi cu astăzi după-amiază când am venit la voi pe terasă; un topor cu mâner lung. Ştiam că nu se pregăteşte să taie lemne din expresia lui de Siegfrid gata să înfrunte balaurul. A stat o clipă, după care s-a repezit la mine rotind toporul în fugă. Dacă nu ar fi fost aproape orb, m-ar fi ucis. Aşa, am avut timp să fac o săritură în spate. Tăişul toporului s-a înfipt în pământ. În cele două minute cât s-a sforţat să scoată toporul din pământ, eu am luat-o la fugă. Se împleticea alergându-mă peste luminişul din faţa bordeiului. Intrasem vreo treizeci de metri în pădurice când el s-a oprit la margine. Nu mă mai distingea printre copaci la distanţa de douăzeci de metri. Stătea cu toporul în mâini, asculta, încerca să vadă. Ştia probabil că mă uit la el, căci fără să mă aştept, a aruncat toporul cu toată puterea într-

un mesteacăn argintiu, drept în faţa lui. Era un copac destul de mare, dar s-a cutremurat de lovitură din vârf până la rădăcină. Acesta i-a fost răspunsul. Eram prea speriat de violenţa lui pentru ca să mă mişc. El s-a uitat o clipă printre copaci în locul în care mă aflam, apoi s-a întors şi a intrat în bordei lăsând toporul unde lovise.

M-am întors la fermă ceva mai înţelept. Nu mi se părea posibil ca un om să refuze cu atâta înverşunare ajutorul medicinii, al raţiunii, al ştiinţei. Simţeam că ar fi respins tot ceea ce cu îndrăgeam dacă le-ar fi cunoscut – nevoia de plăcere, de muzică, de raţiune, de medicină. Toporul s-ar fi dus direct în ţeasta civilizaţiei noastre orientate spre plăcere, spre ştiinţă, spre psihanaliză. Pentru el, tot ce se afla dincolo de întâlnirea pe care o aştepta era ceea ce budiştii denumesc *lilas,* inutila căutare de zădărnicii. Nu te lăsa să te ocupi de ochii lui nevăzători. Dorea să fie orb. Aşa putea spera ca într-o zi să înceapă să vadă.

După câteva zile, mă pregăteam să plec. În ultima seară, Gustav a stat mai mult de vorbă cu mine. Nu-i povestisem nimic despre vizita mea. Era o noapte fără vânt, dar în august, acolo în nord începe să se lase răcoarea. Am ieşit din hambar să urinez, când Gustav a plecat. Luna puternică strălucea pe cerul de vară nordică, lumina zilei încă zăbovea în întuneric şi cerul era nemaipomenit de adânc. Într-o astfel de noapte se nasc noi lumi. Am auzit un strigăt de peste apă de la Seidevarre. O clipă am crezut că este o pasăre, dar ştiam că nu poate să fie decât Henrik. M-am întors spre Gustav care se oprise din mersul către casă şi asculta. S-a mai auzit încă un strigăt. Era forţat, vrând să fie auzit de la mare distanţă. M-am apropiat prin iarbă de Gustav – „Este în pericol?” l-am întrebat. A făcut semn din cap că nu şi ochii i-au rămas aţintiţi la umbra întunecată de la Seidevarre peste apa cenuşie în lumina lunii. „Ce a

strigat?” Gustav mi-a tradus: „Mă auzi? Sunt aici”. S-au mai auzit cele două strigăte cu un interval între ele şi am auzit mai clar cuvintele în norvegiană: *„Hører du mig? Jeg er her”*. Henrik îl striga pe Dumnezeu.

V-am povestit cum se propagau sunetele la Seidevarre. Fiecare strigăt al lui se întindea până departe prin pădure, peste apă, în stele. Ecourile se întorceau în valuri. Câteva ţipete ascuţite de păsări trezite din somn. Apoi am auzit o mişcare din casa care se afla în spatele nostru. M-am uitat sus şi am văzut o siluetă albă la o fereastră – era sau Ragna sau fiica ei. Nu puteam să văd. Toţi eram ca sub o vrajă. Pentru ca să o întrerup, am început să-i pun întrebări lui Gustav. Dacă strigase de multe ori în acest fel, el a spus că nu prea des, de trei sau patru ori pe an, când nu era vânt şi era lună plină. Mai striga şi altceva? Gustav şi-a adus aminte că mai strigase: „Aştept”, „Sunt purificat”, „Sunt pregătit”. Ce auziserăm noi striga cel mai des.

M-am întors către Gustav întrebându-l dacă nu putem să mergem să vedem ce face. Nu a răspuns decât printr-un semn al capului şi am pornit. În zece sau cincisprezece minute am ajuns la capătul promontoriului. Strigătele se auzeau cam o dată pe minut. Am ajuns la dolmen, dar strigătele veneau de mai departe. Gustav spuse: „Se apropie de sfârşit”. Am trecut de bordei şi, cu grijă, să nu fim auziţi, ne-am îndreptat spre capătul promontoriului. Am traversat toată păduricea.

Se vedea o plajă cu vreo treizeci-patruzeci de metri de pietriş. Râul se îngusta şi curentul lovea puternic plaja. Deşi noaptea era extrem de nemişcată, se auzea un uşor murmur pe deasupra pietrelor. Henrik stătea la capătul cel mai avansat al plajei cu picioarele la o jumătate de metru în apă. Faţa era orientată spre nord-est, acolo unde râul se lărgea. Lumina lunii învăluia totul într-o lucire cenuşie mătăsoasă.

Departe, la jumătatea cursului, alunecau bancuri de ceaţă. Îl vedeam şi-l auzeam strigând din răsputeri: *„Hører du mig?”* parcă spre cineva de pe un mal îndepărtat invizibil. A urmat o pauză lungă. Apoi: *„Jeg er her”.* Mi-am îndreptat binoclul să-l văd. Stătea cu picioarele desfăcute şi cu toiagul în mână, un personaj de legendă. Nu se auzea nimic, o siluetă neagră în sclipirile curentului de apă.

Apoi Henrik spuse un cuvânt mai încet. Era *takk,* norvegianul pentru „mulţumesc”. L-am privit. A făcut un pas pe mal şi a îngenuncheat pe pietriş. Când se mişca, auzeam pietrele lovindu-se unele de altele. Privea acelaşi punct cu mâinile lăsate în lături. Nu era o poziţie de rugăciune, era o poziţie de contemplare. Foarte aproape de el se afla ceva ce putea să vadă aşa cum eu vedeam în întuneric capul lui Gustav, copacii, lumina lunii pe frunzele din jur. Aş fi dat zece ani din viaţă să pot percepe din interiorul minţii sale. Nu ştiam ce vedea, dar ştiam că era ceva atât de puternic, atât de misterios, ceva ce explica totul. Secretul lui mi s-a luminat prin sursa de lumină care cobora asupra lui. El nu aştepta să-l vadă pe Dumnezeu. El îl vedea de ani de zile. El nu aştepta să i se ofere o certitudine, el trăia în certitudine.

Până în acel moment cred că v-aţi dat seama că înţelegeam viaţa în mod ştiinţific, medical, prin intermediul clasificărilor. Eram condiţionat de un fel de model ornitologic de a înţelege omul. Eu gândeam în termenii speciilor, ai comportamentelor, ai observaţiilor. Aici, pentru prima dată în viaţă, mi-am pierdut încrederea în standardele, în teoriile, în prejudecăţile de până atunci. Vedeam că omul de pe plajă trăia o experienţă care depăşea nivelul ştiinţei mele şi al raţiunii mele şi că acestea vor fi pe veci defectuoase dacă nu voi include şi înţelege ce se petrecea în mintea lui Henrik. El vedea un stâlp de foc peste apă. Ştiam că acolo nu există niciun stâlp

de foc şi că puteam demonstra că există doar în mintea lui Henrik.

Într-o străfulgerare, toate explicaţiile noastre, toate clasificările şi derivările, etiologiile mi-au apărut ca o pânză foarte subţire. Acest monstru pasiv, realitatea, nu mai era mort, uşor de manevrat. Era plin de vigoare misterioasă, de noi forme, noi posibilităţi. Plasa nu însemna nimic, realitatea o rupea. Poate Henrik îmi transmisese ceva prin telepatie, nu ştiu.

Această simplă afirmaţie, nu ştiu, era stâlpul meu de foc. Îmi arăta şi mie o lume dincolo de cea pe care o trăiam. Şi pe mine m-a învăţat să fiu umil până la ferocitate. Am înţeles sensul misterului profund. Am înţeles zădărnicia atâtor lucruri pe care noi le credem importante. Nu spun că într-o zi nu aş fi ajuns la această filozofie, dar în acea noapte am câştigat o experienţă de peste zece ani. Asta ştiu precis.

Nu după mult timp, l-am văzut pe Henrik îndreptându-se înapoi spre copaci. Nu-i vedeam figura. Înţelegeam că expresia lui dură din timpul zilei era determinată de stâlpul de foc. Poate acest lucru nu-l fericea şi în acest sens aştepta să-l întâlnească pe Dumnezeu. Trăia într-o permanentă, dementă aşteptare.

A doua zi am plecat. Mi-am luat rămas bun de la Ragna. Nu devenise mai blândă. Cred că ea, spre deosebire de Gustav, înţelesese secretul bărbatului ei şi că orice încercare de a-l vindeca nu putea decât să-l omoare.

Gustav şi nepotul lui m-au dus cu barca vâslind patruzeci de kilometri spre nord, până la ferma cea mai apropiată. Am dat mâna, am promis să ne scriem. Nu l-am putut consola şi nici nu cred că dorea aşa ceva. Sunt situaţii când a consola înseamnă a ameninţa echilibrul instituit de timp. Aşa m-am întors în Franţa.

45

JULIE SE UITĂ SPRE MINE, ÎNTREBÎNDU-MĂ din priviri dacă toate astea nu erau o dovadă că, în ultimă instanţă, ne aflam, poate, în siguranţă. N-am zis nimic, dar nu numai pentru că mi-am dat seama că nici nu dorea s-o contrazic. Aproape că mă aşteptam să aud dinspre Moutsa o voce strigând ceva în norvegiană sau să văd ridicându-se din pădure o coloană de foc construită cu mare artă. Dar nu s-a întâmplat nimic. A urmat doar o lungă tăcere, tulburată numai de cântecul greierilor.

— Nu v-aţi mai întors niciodată acolo?

— Uneori întoarcerea poate fi un semn de prost gust.

— Dar aţi fost cu siguranţă curios să aflaţi cum s-a terminat?

— Nicidecum. Poate că într-o zi, Nicholas, îţi va fi dat să trăieşti o experienţă care va avea mare importanţă pentru tine.

Ironia era implicită, chiar dacă nu o puteam percepe în vocea lui.

— Vei înţelege atunci ce vreau să spun când afirm că uneori poţi fi destul de profund marcat de unele experienţe pentru a nu suporta ideea că ele nu aparţin permanent prezentului. Seidevarre este un loc pe care nu vreau ca timpul să-şi pună pecetea. Aşa că nu mă interesează ce a devenit astăzi. Nici ce s-a întâmplat cu ei şi dacă mai trăiesc.

— Dar i-aţi spus lui Gustav că îi veţi scrie, zise Julie.

— I-am scris. Şi mi-a răspuns. Mi-a scris regulat timp de doi ani, cel puţin o dată în fiecare anotimp. Dar nu mi-a vorbit niciodată despre ceea ce vă interesează pe voi; a menţionat doar că situaţia era

neschimbată. Scrisorile lui erau pline de observaţii ornitologice şi mi s-au părut foarte anoste căci pierdusem aproape orice interes pentru partea din ştiinţele naturii care se reduce la simple clasificări. Corespondenţa s-a rărit. Cred că am mai primit de la el o felicitare de Crăciun prin 1926 sau 1927. De atunci nimic. Acum e mort. A murit şi Henrik şi Ragna.

— Ce vi s-a întâmplat când v-aţi înapoiat în Franţa?

— Am văzut cum Henrik a ajuns la coloana de foc, aproape de miezul nopţii, în 17 august 1922. La Givray-le-Duc, focul a izbucnit în aceeaşi noapte, la aceeaşi oră.

Julie era vădit mai neîncrezătoare decât mine. Maurice s-a ridicat în picioare şi s-a întors; ochii mei i-au întâlnit pe ai fetei. Îşi coborî privirea cu o uşoară grimasă, ca şi cum ar fi fost dezamăgită.

Am zis:

— Doar nu vreţi să sugeraţi că...

— Nu sugerez nimic. Între cele două evenimente nu există nicio legătură. Nu poate fi găsită niciuna. Sau, mai bine-zis, singura legătură sunt eu. Eu sunt cel care dau un sens acestei coincidenţe.

Simţeam în vocea lui o nuanţă de vanitate neobişnuită, ca şi cum ar fi fost realmente convins de faptul că dacă cele două evenimente identice au avut loc în acelaşi timp, lui i se datora întrucâtva. Simţeam că această coincidenţă nu era decât o invenţie, care, la rândul ei, avea un alt sens, metaforic. Că cele două întâmplări erau legate una de alta prin semnificaţia lor; că trebuia să ne folosim de amândouă pentru a-l înţelege pe Maurice. Aşa cum povestea lui Alphonse de Deukans aruncase o oarecare lumină asupra personalităţii lui Conchis, povestea aceasta mă, ajuta să înţeleg altfel hipnoza, imaginea pe care o folosise, *realitatea răzbind prin pânza fragilă a ştiinţei... î*mi reamintise de ceva mult prea apropiat

de experienţa mea cu privire la hipnoză pentru a fi o simplă coincidenţă. Aceste legături neaşteptate, aceste fire nevăzute ce legau întâmplările între ele apăreau peste tot în jocul lui Conchis.

I se adresă părinteşte lui Julie:

— Draga mea, cred că ar trebui să te duci la culcare.

M-am uitat la ceas. Era trecut de unsprezece. Julie ridică uşor din umeri, ca şi când ora culcării nu avea nicio importanţă şi întrebă:

— De ce ne-ai povestit toate astea, Maurice?

— Pentru că trecutul conţine prezentul. Seidevarre conţinea Bourani. Tot ce se va întâmpla aici, tot ceea ce determină întâmplările din prezent se află parţial, ba chiar esenţialmente în ceea ce s-a petrecut acum treizeci de ani în pădurea aceea din Norvegia.

Îi vorbea lui Julie aşa cum îmi vorbea deseori mie. Se vedea chiar că vrea să credem că poziţia lui faţă de Julie nu se deosebea cu nimic de poziţia lui faţă de mine, că nici ea nu ştia mai multe decât mine despre ceea ce se petrecea la Bourani. Îmi dădusem seama că iniţia o nouă schimbare în relaţiile dintre noi sau în convenţiile care le determinau. Acum eram amândoi distribuiţi în rol de studenţi, de discipoli ai săi. Mi-am amintit de tabloul acela victorian, foarte cunoscut, care reprezenta un marinar elisabetan bărbos, cu degetul arătând spre mare, spunând o poveste unor puşti care îl priveau cu gura căscată. Julie mă privi din nou cu coada ochiului. Era evident pentru amândoi că situaţia evoluase. Apoi i-am simţit piciorul atingându-l pe al meu; o atingere uşoară, ca un sărut furat.

— Ei, cred că trebuie să mă retrag. Îşi pusese din nou masca politeţii formale. Ne-am ridicat toţi trei în picioare.

— A fost foarte interesant, Maurice. Absolut extraordinar.

Se apropie de el şi îl sărută uşor pe obraz. Apoi îmi întinse mâna. O umbră de complicitate în priviri, o strângere uşor prelungită a mâinii. O porni spre uşă; se opri.

— Ah, am uitat să pun chibriturile la loc în cutie.

— Nu face nimic.

Conchis şi cu mine ne-am aşezat din nou. Tăcere. Peste câteva clipe am auzit zgomot uşor de paşi îndepărtându-se pe poteca ce cobora spre mare. I-am zâmbit peste masă lui Conchis, mască impasibilă în care străluceau pupilele negre ale ochilor – ştiam că mă observă, că mă studiază.

— Textul nu are nicio ilustrare în seara asta?

— Se simte nevoia?

— Nu. Povestea, aşa cum aţi spus-o, a fost... perfectă.

Ridică din umeri punând capăt aprecierilor mele, apoi un gest larg cu mâna, îmbrăţişând casa, pomii, marca.

— Ilustrarea, priveşte-o. Lucrurile aşa cum sunt ele. În micul meu domeniu.

Altădată, în împrejurări similare, l-aş fi contrazis. În domeniul lui, nu chiar atât de mic cum pretindea el, era mai multă mistificare decât misticism. Şi singurul lucru de care puteai fi sigur era că lucrurile nu erau ceea ce păreau să fie. O parte a personalităţii sale era, fără îndoială, cea a unui om serios, profund, dar cealaltă parte era cea a unui şarlatan plin de vicleşuguri.

I-am spus pe un ton uşor indiferent:

— Pacienta dumneavoastră mi s-a părut mult mai normală astă seară.

— S-ar putea ca mâine să pară şi mai normală. Dar nu trebuie să te laşi amăgit.

— Nu-i niciun pericol.

— Aşa cum ţi-am spus, n-o să fiu disponibil mâine. Dar în cazul în care nu ne vedem deloc... poţi să vii la sfârşitul săptămânii viitoare?

— Am să fiu aici.

— Bun. E...

Se ridică în picioare ca şi cum nu ar fi aşteptat decât să treacă un timp, probabil timpul necesar ca Julie să „dispară”.

Când m-am ridicat la rândul meu, în picioare, i-am spus:

— Vă mulţumesc pentru că m-aţi prins încă o dată în mrejele dumneavoastră.

Înclină capul, ca un impresar experimentat, prea obişnuit cu complimentele de după premieră pentru a le mai lua în serios. Am intrat amândoi în casă. Prin uşa deschisă a camerei lui vedeam cele două tablouri de Bonnard luminând peretele. Ajuns pe palierul din faţa uşii, m-am hotărât brusc.

— Cred că am să ies să fac o plimbare, domnule Conchis. Nu prea mi-e somn. Am să cobor doar până la Moutsa.

Îmi dădeam seama că ar fi putut să-mi spună că vine cu mine şi, astfel, mi-ar fi fost imposibil să fiu la miezul nopţii la statuie; dar îi întindeam, în felul acesta, o contracursă; îmi luam astfel măsuri de prevedere. Dacă eram surprinşi puteam susţine că întâlnirea fusese întâmplătoare. Cel puţin, nu-i ascunsesem faptul că ieşisem la plimbare.

— Cum doreşti.

Întinse mâna şi mi-o strânse pe a mea, apoi, o clipă, se uită după mine în timp ce coboram. Dar înainte de a ajunge jos, l-am auzit închizând uşa. Se putea să fi ieşit pe terasă să asculte, aşa că am pornit călcând apăsat pe poteca acoperită cu pietriş ce ducea spre nord, dincolo de Bourani. Dar odată ajuns la poartă, în loc s-o iau în jos spre Moutsa, am mers în sus pe deal vreo cincizeci de metri şi m-am aşezat la piciorul unui copac de unde puteam vedea şi poteca şi poarta de la intrare. Era o noapte întunecoasă, fără lună; dar stelele învăluiau totul într-o lumină difuză, o palidă luminiscenţă ca un sunet cald de blană în atingere cu lemnul de abanos.

Inima îmi bătea mai puternic. În parte, la gândul c-o întâlnesc pe Julie, dar şi dintr-un motiv mult mai misterios, senzaţia că mă aflam acum în adâncul celui mai straniu labirint, din Europa. De data asta eram cu adevărat Tezeu; undeva în întuneric mă aştepta Ariadna şi poate chiar şi Minotaurul.

Am stat acolo un sfert de oră fumând, acoperind cu palma vârful incandescent al ţigării, cu urechile ciulite şi cu ochii la pândă. Nimeni n-a intrat pe domeniul Bourani şi nimeni n-a ieşit.

La douăsprezece fără cinci m-am strecurat înapoi pe poartă şi am luat-o la dreapta, printre pomi, îndreptându-mă spre râpă. Mergeam încet, păşind cu grijă; din când în când mă opream. Am ajuns la râpă, am traversat-o şi am pornit-o în sus pe poteca ce ducea la luminişul unde se afla statuia. Curând, umbra ei maiestuoasă îmi apăru în faţă. Pe banca de sub migdal nu era nimeni. M-am oprit la marginea luminişului, nemişcat în lumina stelelor, convins că ceva avea să se întâmple, străduindu-mă să văd dacă nu se afla cineva în întunericul des din spatele pomilor. Îmi trecu prin cap că poate ascundea un bărbat cu ochii albaştri, înarmat cu un topor.

Se auzi un zgomot sec, cineva aruncase cu o piatră în statuie. M-am dat un pas mai în spate cufundându-mă mai adânc în umbra pinilor ce mă înconjurau. Am văzut ceva mişcându-se şi, o clipă mai târziu, altă piatră se rostogoli pe pământ în faţa mea. Am zărit o formă albă, pe jumătate ascunsă în spatele unui pom de aceeaşi parte cu mine, dar ceva mai sus. Am ştiut că este Julie.

Am urcat în fugă panta abruptă, m-am împiedicat, m-am ridicat iar. Stătea în picioare în spatele pomului, în locul unde umbra era mai deasă. Îi puteam vedea bluza şi pantalonii albi şi părul blond; venea spre mine cu amândouă mâinile întinse. Din câţiva paşi am fost lângă ea, braţele ei

m-au cuprins şi ne-am sărutat. Un sărut lung şi pătimaş pe care nu-l întrerupeam decât pentru a respira, reluând cu pasiune îmbrăţişarea, făcând-o să dureze cât mai mult... şi în clipele acelea mă gândeam că, în sfârşit, o cunoşteam cu adevărat pe Julie. Renunţase la orice reţinere, era pasionată, aproape flămândă. Mă lăsa s-o strâng în braţe. I-am şoptit câteva cuvinte de dragoste, dar şi-a lipit din nou gura de a mea. Am întors capul ca să-i sărut mâinile, am prins-o de mână şi mi-am plimbat buzele uşor pe palmă în jos, în jurul încheieturii, până la cicatricea de la încheietură.

O secundă mai târziu mă trăgeam înapoi, i-am dat drumul din braţe şi am început să mă caut în buzunar după chibrituri. Am aprins un chibrit şi i-am ridicat mâna stângă. Nu avea nicio cicatrice. Am ridicat chibritul ceva mai sus. Ochii, gura, linia bărbiei... erau trăsăturile Juliei. Dar nu era Julie. Avea două pliuri mici la colţurile gurii, o vioiciune uşor forţată, un soi de neruşinare calculată; dar, mai ales, era foarte bronzată. Îmi înfruntă privirea, apoi plecă ochii, dar îi ridică din nou, privindu-mă printre gene.

— Fir-ar...

Am dat drumul chibritului şi am aprins altul. Se repezi să-l sufle.

— Nicholas.

O voce joasă, plină de reproş. O voce străină.

— Cred că e o greşeală. Nicholas e fratele meu geamăn.

— Mi se părea că nu se mai face douăsprezece.

— Ea unde e?

Vorbeam pe un ton răstit; eram furios, dar nu chiar atât cât voiam să par. Era o incursiune în lumea lui Beaumarchais, în lumea comediilor din secolul optsprezece. Şi ştiam că păcăleala se măsoară după furia celui tras pe sfoară.

— Care ea?

— Ţi-ai uitat cicatricea.

— Ce spirit de observaţie ai! Ai văzut imediat că era trucată!

— Şi vocea?

— Răcoarea nopţii.

Tuşi de câteva ori.

Am apucat-o de mână şi-am tras-o spre banca de sub migdal.

— Acum vorbeşte. Unde e?

— N-a putut să vină. Şi nu fi aşa brutal.

— Bun. Spune-mi unde e?

Fata tăcea. Am insistat:

— Să ştii că nu-i amuzant deloc.

— Eu găsesc că a fost destul de palpitant.

Se aşeză pe bancă şi îşi ridică privirea spre mine.

— Şi asta-i şi părerea ta.

— Dar, pentru Dumnezeu, am crezut că eşti...

Nu m-am mai obosit să termin fraza.

— Eşti June?

— Da. Dacă tu eşti Nicholas.

M-am aşezat lângă ea şi am scos din buzunar un pachet de Papastratos. Luă o ţigară şi în timp ce i-o aprindeam, am privit-o îndelung. La rândul ei, mă studie şi ea, cu o privire mult mai puţin frivolă decât tonul vocii de până atunci.

Asemănarea izbitoare cu sora ei mă tulbură într-un mod neaşteptat. June mi se părea o ipostază a lui Julie de care m-aş fi putut lipsi foarte bine; o complicaţie inutilă. Poate că era de vină pielea bronzată a fetei din faţa mea, aerul ei robust; că şi cum ar duce o viaţă mai sportivă, obrajii o idee mai plini... Părea o Julie în condiţii normale. M-am aplecat în faţă, cu coatele proptite pe genunchi.

— De ce n-a venit ea?

— Credeam că Maurice ţi-a explicat.

Nu m-am arătat, dar mă simţeam exact ca un jucător de şah foarte sigur de sine care constată deodată că regina lui pe care o considera inatacabilă avea să fie luată dintr-o singură mutare. Din nou m-am concentrat cu furie, încercând să

mă gândesc în urmă – poate că bătrânul avea dreptate când spunea că unii schizofrenici puteau fi foarte inteligenţi. Dacă nebunia ei era doar prefăcătorie, scena cu ceaşca de ceai nu se justifica deloc. Dar şi mai multă prefăcătorie ar fi putut s-o facă să conceapă scena ca pe o posibilitate de a plasa privirea complice, de a-mi face cu ochiul. Atunci mişcarea cu talpa goală a piciorului pe sub masă, mesajul transmis cu ajutorul chibriturilor... poate că el nu fusese chiar aşa de neatent.

— Nu e vina ta. Julie a dus de nas oameni cu mult mai multă experienţă decât tine.

— Ce te face să fii atât de sigură că am fost dus de nas?

— Pentru că n-ai fi sărutat aşa pe cineva pe care l-ai fi considerat dezechilibrat mintal. Sau, cel puţin, aşa îmi place să cred.

Văzând că nu răspund nimic, adăugă:

— Cinstit îţi spun că nu e vina ta. Ştiu cât de bine se pricepe să sugereze că nu ea ci cei din jurul ei sunt nebuni. Îi place s-o facă pe micuţa orfelină.

Dar simţeam o nuanţă interogativă în tonul vocii ei când pronunţă această ultimă propoziţie, ca şi când s-ar fi întrebat cum aveam să reacţionez – până unde mergea credulitatea mea.

— Ea joacă mai bine decât încerci tu să te prefaci.

Tăcu un timp.

— Nu mă crezi?

— Ştii foarte bine că nu te cred. Şi consider că este urât din partea surorii dumitale să nu aibă încredere în mine.

Tăcerea fu şi mai lungă.

— Nu puteam scăpa amândouă deodată.

Şi continuă cu glas şoptit:

— Şi voiam să fiu sigură.

— Sigură de ce?

— Că eşti cu adevărat aşa cum pretinzi.

— I-am spus adevărul.

— Aşa îmi spunea şi ea. Cu ceva cam mult entuziasm ca s-o cred capabilă să judece limpede.

Şi adăugă cu o uşoară ironic:

— Un entuziasm pe care încep să-l înţeleg. Cel puţin din punct de vedere fizic.

— Se poate verifica foarte uşor faptul că lucrez la colegiul din partea cealaltă a insulei.

— Ştim că există o şcoală. Presupun că n-ai nicio legitimaţie asupra dumitale.

— E ridicol.

— În condiţiile de faţă, e mai puţin ridicol decât dacă n-aş cere nimic.

Am fost nevoit să-i dau oarecare dreptate.

— N-am paşaportul la mine ci numai un *permis de sejour* dat de greci; dacă crezi că ajunge...

— Poţi să mi-l arăţi, te rog?

Am căutat în buzunarul din spate al pantalonilor, apoi am aprins vreo trei-patru chibrituri în timp ce studia permisul pe care era trecut numele meu, adresa şi profesiunea. Mi-l dădu înapoi.

— Mulţumită?

Vocea îi era serioasă:

— Juri că nu eşti în slujba lui?

— Numai în sensul pe care îl ştii. Că mi-a spus că Julie urmează un fel de tratament experimental pentru schizofrenici. Ceea ce n-am crezut nicio clipă. Sau, cel puţin, nu puteam crede aşa ceva când o vedeam lângă mine.

— Nu l-ai mai văzut niciodată pe Maurice înainte de a veni aici acum o lună?

— Categoric nu.

— Şi n-ai semnat niciun fel de contract cu el?

M-am uitat la ea.

— Vrei să spui că voi aţi semnat?

— Da. Dar nu pentru ceea ce se întâmplă acum. Ezită: O să-ţi spună Julie mâine.

— Aş dori să îmi arătaţi şi voi acte de identitate.

— Foarte bine. E corect.

Aruncă ţigara şi o stinse cu piciorul. Întrebarea care a urmat m-a luat pe nepregătite:

— E poliţie pe insulă?

— Un sergent şi doi oameni. De ce?

— Mă întrebam aşa.

Am ezitat o clipă, apoi m-am hotărât:

— Uite, hai să punem lucrurile la punct. La început aţi fost fantome. Pe urmă schizofrenice. Acum eşti schimbul doi la harem.

— Aproape că aş dori să fie aşa. Ar fi mai simplu. Adăugă repede: Nicholas, mi-a mers vestea că nu iau nimic în serios, şi ăsta este oarecum şi motivul pentru care suntem aici, astă seară, şi, într-un fel, e destul de amuzant, chiar şi aşa. În realitate, nu suntem decât două tinere englezoaice care în ultimele două luni s-au băgat într-o încurcătură atât de mare că...

Se opri brusc. Între noi se lăsă tăcere.

— Împărtăşeşti şi tu fascinaţia lui Julie în faţa lui Maurice?

Nu răspunse imediat. M-am uitat la ea. Zâmbi uşor.

— Am vaga impresie că noi doi o să ne înţelegem bine.

— Deci nu eşti de aceeaşi părere cu ea?

Plecă ochii.

— Julie mă depăşeşte cu mult din punct de vedere intelectual, dar... am, în schimb, un simţ al realităţii care ei îi lipseşte cu desăvârşire. Eu, când nu înţeleg ce se întâmplă, devin suspicioasă. Dar Julie crede orice.

— De ce ai întrebat de poliţie?

— Pentru că suntem prizoniere. Oh, totul este făcut într-un mod foarte subtil. Nu ni se refuză nimic, nu există gratii. Presupun că ţi-a spus că permanent ni se dă asigurarea că ne putem întoarce acasă oricând dorim. Numai că nu ştim cum se face, dar suntem tot timpul păzite şi urmărite pas cu pas.

— Acum, în clipa asta, suntem singuri?

— Sper că da. Dar trebuie să plec repede.
— E foarte simplu să aduc poliţia, dacă vreţi.
— Mă linişteşti.
— Şi care e teoria ta despre ceea ce se întâmplă aici?
Zâmbi gânditoare.
— Tocmai voiam să-ţi pun şi eu aceeaşi întrebare.
— Presupun că e adevărat că domnul Conchis se ocupă în mod special de psihiatrie.
— Stă cu Julie de vorbă ore în şir şi îi pune tot soiul de întrebări de fiecare dată când pleci de aici. Ce ai spus, cum te-ai comportat, ce minciuni ţi-a spus... mă rog, de toate. Îţi face impresia că răspunsurile ei detaliate îi fac tot atâta plăcere ca şi când ar asista la întrevedere.
— O hipnotizează pe Julie?
— Ne-a hipnotizat pe amândouă – pe mine o singură dată. E ceva extraordinar... Şi pe dumneata te-a...?
— Da.
— Pe Julie de mai multe ori. Ca s-o ajute să-şi înveţe rolurile. Toate lucrurile acelea despre Lily. A fost după aceea şi o şedinţă întreagă despre comportarea schizofrenicilor.
— O interoghează sub hipnoză?
— Ca să spun drept, nu. Are întotdeauna grijă ca cea dintre noi care nu este hipnotizată să fie şi ea de faţă. Am fost întotdeauna acolo şi am ascultat.
— Dar ai totuşi dubii?
Ezită din nou.
— Există ceva care ne nelinişteşte. Are ceva de prevestitor. Ne face impresia că vă urmăreşte cum vă îndrăgostiţi unul de celălalt. Se întoarse spre mine. Julie ţi-a vorbit despre trei inimi?
Şi-a dat probabil seama după expresia mea că nu ştiam nimic.
— Mai bine să-ţi spună ea, mâine.
— Care trei inimi?

— Ideea iniţială era că eu nu trebuia să rămân în umbră:

— Şi?

— Mai bine să-ţi spună ea.

Am riscat o sugestie:

— Noi doi?

Ezită.

— Acum s-a renunţat. Din cauza celor întâmplate. Dar noi bănuim că a existat întotdeauna intenţia să se renunţe la asta. Ceea ce mă face să mă întreb care este motivul prezenţei mele aici.

— Dar e groaznic. Doar nu suntem pioni pe o tablă de şah!

— O ştie foarte bine, Nicholas. Nu numai că vrea ca el să fie un mister pentru noi, dar vrea să fim şi noi un mister pentru el. Zâmbi şi murmură: în orice caz, sincer vorbind, nu sunt sigură că nu mi-ar fi plăcut să nu se renunţe la acea idee.

— Îmi dai voie să i-o spun şi surorii tale?

Zâmbi şi plecă ochii.

— Nu trebuie să mă iei prea în serios.

— Am început să-mi dau seama de asta.

După o scurtă tăcere, reluă:

— Nicholas, Julie abia şi-a revenit după o poveste de dragoste dezastruoasă. Şi ăsta e unul din motivele pentru care a vrut să plece din Anglia.

— Cât de bine o înţeleg!

— Da, ştiu. Ce încerc de fapt să spun este că n-aş vrea să fie lovită din nou.

— Nu sunt eu cel care s-o lovească.

Se aplecă uşor înainte.

— Are o dexteritate aproape genială de a alege omul nepotrivit. Nu te cunosc, deci nu e o aluzie la dumneata. Doar că rezultatele din trecut mă fac să fiu precaută. Ca s-o apăr.

— De mine n-are nevoie să fie apărată.

— Vreau numai să spun că e tot timpul în căutare de poezie, de pasiune şi sensibilitate. Toate

ingredientele astea romantice. Bucătăria mea e mult mai simplă.

— Proză şi *pudding-ul* tradiţional?

— Eu consider că un bărbat frumos nu trebuie să te atragă şi cu sufletul său nobil.

O spuse pe un ton sec, cu o uşoară nuanţă de regret care îmi plăcu. Mă uitam cu coada ochiului la ea. I-am văzut conturul feţei profilându-se pe cerul înstelat şi am întrezărit o lume unde ea şi Julie ar juca amândouă acelaşi rol, unde le-aş fi avut lângă mine pe amândouă, cea întunecată şi cea palidă, schimbându-se între ele ca în poveştile renascentiste. Mi-am imaginat un viitor încântător în care aveam, bineînţeles, să mă însor cu Julie, dar în care această cumnată la fel de atrăgătoare, dar totuşi diferită, ar face parte, fie şi numai sub raport estetic, din căsnicia noastră.

Murmură:

— Trebuie să plec.

— Am reuşit să te conving?

— În măsura în care acest lucru e posibil.

— Pot să te conduc până la locul unde vă ascundeţi?

— Nu vei putea intra.

— Bine. Dar am nevoie să-mi recapăt siguranţa.
Ezită.

— Dacă promiţi că te întorci când îţi spun eu.

— De acord.

Ne-am ridicat şi, în lumina stelelor, am pornit-o în jos spre statuia lui Poseidon. Nu ajunsesem încă la ea când ne-am dat seama că nu am fost singuri. Ne-am oprit amândoi împietriţi. O siluetă albă se profila la vreo douăzeci de metri mai încolo, printre tufişurile care, în partea dinspre mare, închidea luminişul din jurul statuii. Vorbisem prea încet pentru a putea fi auziţi, dar am avut totuşi un şoc.

June şopti:

— Of, Doamne! Fir-ar să fie!

— Cine?

Mă apucă de mână şi mă făcu să mă întorc.

— Câinele nostru de pază mult iubit. Nu te mişca. Acum trebuie să rămâi aici.

M-am uitat peste umăr şi l-am văzut mai clar: un bărbat într-un halat alb ca de spital, un pretins infirmier cu un fel de mască neagră pe faţa, ale cărei trăsături nu le puteam distinge. June mă strânse de mâini şi ridică ochii spre mine; o privire la fel de directă ca şi a Juliei.

— Eu am încredere în dumneata. Te rog să ai încredere în noi.

— Ce-o să se întâmple acum?

— Nu ştiu. Dar nu discuta nimic. Te rog, întoarce-te în casă.

Se aplecă puţin, mă trase uşor spre ea şi mă sărută pe obraz. În clipa următoare plecase îndreptându-se spre silueta îmbrăcată în alb. Când a ajuns în dreptul omului, am pornit-o pe urmele ei. Fără să scoată o vorbă, bărbatul se dădu la o parte, lăsând-o să pătrundă în întunericul adânc de sub copaci, dar imediat blocă din nou intrarea potecii. Brusc am avut un şoc, chiar mai mare decât în clipa când dădusem prima oară cu ochii de el, căci mi-am dat seama că omul nu purta nicio mască. Era negru: un bărbat înalt şi bine legat, cu vreo cinci ani mai mare ca mine. Mă privea impasibil. M-am îndreptat spre el, dar când nu mai eram decât la vreo zece paşi depărtare, negrul şi-a întins braţele, în semn de avertisment, barându-mi calea. Am văzut că era mai puţin întunecat la piele, că avea trăsături plăcute, o privire intensă, uşor lichidă, în ochii lui de animal la pândă concentrat să-mi ghicească mişcările. Stătea nemişcat, dar gata să sară, ca un atlet, ca un boxer care-şi adună forţele.

M-am oprit. I-am spus:

— Îmi plăceai mai mult cu masca de şacal.

Nu se clinti. Dar faţa lui June apăru din spatele lui, îngrijorată, rugătoare.

— Nicholas, întoarce-te în casă. *Te rog.*

Mi-am întors privirea de la ochii ei îngrijoraţi la figura neclintită a bărbatului dintre noi. June zise:
— Nu poate vorbi. E mut.
— Credeam că eunucii de culoare au dispărut odată cu Imperiul Otoman.
Expresia figurii lui nu se schimbă câtuşi de puţin şi am avut impresia că nici măcar nu înţelesese ce am spus. Dar o clipă mai târziu îşi încrucişă braţele şi îşi îndepărtă picioarele. Sub halatul alb, de spital, purta un pulover negru pe gât. Îmi dădeam seama că ar fi dorit să mă reped la el, şi chiar eram tentat s-o fac.
Am lăsat-o pe June să hotărască. Peste umărul lui, m-am uitat la ea. Am întrebat-o:
— N-o să ţi se întâmple nimic?
— Nu. Te rog, pleacă.
— Am să aştept lângă statuie.
Aprobă din cap şi se îndepărtă. M-am întors lângă zeul mărilor şi m-am aşezat pe soclul statuii. Fără să ştiu de ce, am întins mâna şi i-am apucat glezna de bronz. Negrul continua să stea nemişcat, cu braţele încrucişate, ca un gardian de muzeu plictisit – sau poate chiar ca un ienicer înarmat la porţile unui harem imperial. Am dat drumul gleznei divine şi mi-am aprins o ţigară. Simţeam nevoia să contracarez descărcarea de adrenalină. Un minut. Două. În ciuda celor ce-mi spuseseră cele două surori, nu credeam în existenţa unei ascunzători şi continuam să pândesc zgomotul unei bărci cu motor. Dar nimic nu tulbura liniştea nopţii. Pe lângă faptul că eram furios că fusesem tratat ca un puştan în faţa unei fete frumoase, mă simţeam stânjenit şi aveam chiar un sentiment de vinovăţie. Acum Conchis avea să fie pus imediat la curent cu întâlnirea noastră clandestină. Poate că avea să-şi facă şi el apariţia. Nu că mă temeam să-i spun în faţă ce părere aveam despre povestea lui absurdă cu schizofrenia, dar îmi era teamă că aveam să fiu definitiv îndepărtat pentru a fi violat atât de flagrant regulile jocului lui. O clipă am

studiat posibilitatea de a ajunge cu negrul la o înţelegere, să argumentez, să-mi pledez cauza. Dar el rămânea impasibil, nemişcat, în întunericul de sub copaci, figură de două ori anonimă, atât ca persoană cât şi ca rasă.

Deodată, venind de undeva de jos, dinspre mare, un fluierat puternic sfâşie liniştea nopţii. Brusc, lucrurile au început să se succeadă cu repeziciune.

Din câţiva paşi bărbatul în halat alb fu lângă mine.

M-am ridicat în picioare şi l-am întrebat.

— Ce te-a apucat?

Dar era puternic şi agil ca un leopard şi cu vreo cinci centimetri mai înalt ca mine. Pe figura lui furioasă nici cea mai mică umbră de umor. Trebuie să recunosc că mi se făcuse frică. Ochii îi străluceau de o violenţă dementă şi-mi trecu prin cap că ar putea fi un Henrik Nygaard de culoare. Brusc mă scuipă în faţă şi cu palma deschisă mă împinse cu brutalitate înapoi jos pe soclul statuii. M-am lovit cu piciorul de marginea pietrei şi am fost nevoit să mă aşez. În timp ce-mi ştergeam saliva de pe obraz, l-am văzut pornind-o în jos pe poteca în pantă. Am deschis gura să strig după el, dar am renunţat. Mi-am scos batista şi am continuat să mă şterg pe faţă. Mă simţeam murdar; îmi era scârbă. Dacă în clipa aceea Conchis ar fi fost în faţa mea, l-aş fi strâns de gât.

Dar m-am întors la poartă şi am coborât poteca ce ducea spre Moutsa. Simţeam nevoia să ies de pe domeniul lui Conchis. Ajuns pe plajă, m-am dezbrăcat şi m-am cufundat în mare: m-am spălat pe faţă cu apă sărată, apoi am pornit-o înot spre larg. Marea era luminată de algele fosforescente care se legănau în panglici lungi ce mi se încolăceau de mâini şi de picioare. Am plonjat din nou şi întorcându-mă cu faţa în sus am privit de sub apă punctele luminoase, uşor voalate, ale stelelor. Simţeam pe piele răcoarea mării, mângâierea ei mătăsoasă.

Bănuisem întotdeauna că povestea lui de Deukans şi galeria sa de automate aveau un sens ascuns. Conchis transforma sau cel puţin încerca să transforme Bourani într-o galerie asemănătoare, dar marionetele sale erau oameni reali, în carne şi oase... Şi eu nu mai puteam îndura. June mă impresionase cu felul ei raţional de a vedea lucrurile. Era limpede că eu eram singurul bărbat din preajma lor în care puteau avea încredere; şi, lăsând la o parte orice altceva, aveau nevoie de ajutorul, de forţa mea. Îmi dădeam seama că n-ar fi folosit la nimic să mă reped în casă şi să am o explicaţie cu bătrânul; cu siguranţă că mi-ar fi îndrugat alte minciuni. Era ca un animal care trebuia ademenit cu binişorul să iasă afară din vizuina lui pentru a putea fi prins şi omorât.

Călcam încet apa liniştită, privind în faţa mea panta abruptă dinspre est care ducea la Bourani; şi încet-încet mă calmam. La urma urmei nu făcuse decât să mă scuipe; putea să facă şi mai rău căci îl insultasem. Aveam eu multe defecte, dar rasist nu eram... sau cel puţin aşa îmi plăcea să cred. De altfel, era clar că bătrânul era cel care trebuia să facă mişcarea următoare, şi oricum ar fi reacţionat, eu aveam să mai aflu câte ceva despre el. Trebuia să aştept să văd cum aveau întâmplările din noaptea asta să influenţeze „scenariul” de mâine. Şi am fost din nou cuprins de emoţie – să continue jocul; acceptam chiar şi Minotaurul negru, n-avea importanţă, numai să continue, să ating în sfârşit centrul labirintului şi să obţin recompensa pe care o doream.

Am ieşit la mal şi m-am şters cu cămaşa. Apoi m-am îmbrăcat şi am pornit-o spre casă. Totul era cufundat în tăcere. Am ascultat la uşa lui Conchis fără să îmi pese dacă mă vedea cineva. Nu se auzea niciun zgomot.

46

CÎND M-AM TREZIT, MĂ SIMŢEAM OBOSIT; eram ca bătut. O senzaţie cu mult mai neplăcută decât cea pe care, în Grecia, ţi-o dă de obicei căldura. Era aproape zece. M-am spălat pe faţă şi mi-am turnat apă rece pe cap, m-am îmbrăcat în fugă şi am coborât pe terasa de sub colonade. Am ridicat tifonul care acoperea masa: micul dejun era pregătit, alături de spirtieră şi de obişnuitul ibric de aramă cu cafea. Am aşteptat puţin, dar nu a apărut nimeni. Tăcerea mă intriga; casa părea pustie. Mă aşteptasem să-l întâlnesc pe Conchis, să asist la vreun alt spectacol regizat de el şi nu eram nicidecum pregătit pentru această scenă goală. M-am aşezat la masă.

După ce am terminat de mâncat, am dus vasele murdare în coliba Mariei, sub pretext că o ajut, dar uşa era încuiată. Primul eşec. M-am dus sus şi am ciocănit la uşa lui Conchis, apoi am apăsat pe clanţă: al doilea eşec. Atunci am pornit-o prin toate încăperile de la parter. În grabă, mi-am aruncat ochii şi pe rafturile cu cărţi din sala de muzică, în căutarea lucrărilor sale de psihiatrie, dar tot fără succes. Şi brusc mi sa făcut frică: după cele întâmplate în seara precedentă, totul se terminase. Dispăruseră definitiv cu toţii.

M-am dus până la statuie, apoi am străbătut încet tot domeniul, ca şi cum aş fi pornit în căutarea unei chei pierdute – apoi m-am întors în casă. Trecuse aproape o oră. Casa era la fel de pustie. Eram disperat şi în acelaşi timp total dezorientat – ce să fac? Să mă duc în sat, să mă adresez poliţiei? În cele din urmă, am coborât pe plajă. Barca dispăruse. Am pornit-o înot; am ieşit din micul golf şi am ocolit promontoriul. Aici, cea mai impozantă faleză a insulei, un morman de

pietre şi roci sparte, cădea în mare de la o înălţime de peste treizeci de metri. Stâncile descriau spre răsărit un arc larg, fără să formeze propriu-zis un golf, dar ieşind suficient în afară pentru a ascunde plaja pe care se aflau cele trei căsuţe. Am inspectat faleza metru cu metru: niciun loc pe unde să se poată coborî sau unde să poată acosta o barcă oricât de mică. Şi totuşi aceasta era direcţia în care se îndreptau cele două surori când se duceau „acasă”. În partea de sus a falezei, după ce se termina păduricea de pini, panta abruptă era acoperită doar de tufişuri joase, în spatele cărora era practic imposibil să te ascunzi. Rămânea deci o singură soluţie: o luaseră pe creasta falezei, apoi cotiseră spre interiorul insulei şi ieşiseră dincolo de case.

Am înotat puţin mai departe spre larg, dar un curent de apă rece m-a făcut să mă întorc. Am văzut-o imediat. O fată într-o rochie de vară roz stătea la liziera păduricii de pini, sus pe faleză, cam la o sută de metri mai la est de locul unde mă aflam eu. Deşi era în umbră, silueta ei colorată nu putea scăpa privirii. Mi-a făcut semn cu mâna şi i-am răspuns. Făcu câţiva paşi de-a lungul zidului de pomi verzi. Printre ramuri, soarele păta cu auriu rochia ei roz pal; şi deodată, am tresărit surprins: am mai zărit o pată roz; altă fată. Stăteau în picioare, una lângă alta, două siluete identice; cea mai apropiată îmi făcu din nou semn cu mâna să mă întorc la mal. Amândouă se întoarseră şi dispărură ca şi când ar fi pornit să-mi iasă în cale la mijlocul drumului.

Peste câteva minute, cu cămaşa trasă în fugă peste slipul ud, am ajuns, cu sufletul la gură, la capătul opus al promontoriului. Nu erau în apropierea statuii şi am avut un moment de furie bănuind că vor să-şi bată iarăşi joc de mine – mi se arătaseră numai ca să dispară din nou. Dar am coborât spre faleză, dincolo de roşcovi, îndreptându-mă spre albastrul strălucitor al mării

ce se zărea printre pini. Brusc am zărit cele două siluete. Şedeau una lângă alta la umbră, pe o movilă de pământ pietros, ceva mai la dreapta. Simţindu-mă mai liniştit, mi-am încetinit mersul. Rochiile lor identice erau foarte simple, cu mâneci scurte, puţin bufante, decoltate adânc; purtau ciorapi gri-bleu şi pantofi gri. Păreau două fete, tinere de vreo nouăsprezece ani, drăguţe, feminine, având aerul unor orăşence în haine de sărbătoare – cam prea elegante, uşor caraghioase după părerea mea; iar coşul de răchită aşezat lângă June amintea de vremea când eram încă studente la Cambridge.

Când m-am apropiat, June s-a ridicat în picioare şi a venit în întâmpinarea mea. Ca şi sora ei, purta părul lăsat pe spate; avea pielea aurie, mai bronzată decât mi se păruse în noaptea precedenţă şi, văzute de aproape, chipurile lor nu mai erau atât de asemănătoare. June părea mai deschisă, cu o uşoară tentă de impertinenţă-tinerească. Din spatele ei, Julie ne studia fără să zâmbească, ostentativ distantă. June începu să râdă.

— I-am spus că-ţi era indiferent pe care dintre noi aveai s-o întâlneşti în dimineaţa asta.

— Drăguţ din partea ta.

Mă luă de mână şi mă duse spre movila de pământ.

— Iată-ţi cavalerul în zale strălucitoare.

Julie îmi aruncă o privire indiferentă.

— Bună dimineaţa.

— Ştie tot, zise June.

Julie o privi pe sub sprâncene.

— Dar nu ştiu a cui a fost vina.

Julie se ridică şi veni lângă noi. Reproşul din priviri se transformă în îngrijorare.

— N-ai avut probleme la întoarcere?

Le-am povestit ce se întâmplase, că negrul mă scuipase în faţă. Cele două surori uitară pe loc de neînţelegerea dintre ele, iar eu am beneficiat din plin de atenţia neabătută a două perechi de ochi albaştri-cenuşii, ce mă priveau îngrijoraţi. Apoi se

uitară una la alta, ca şi când cele povestite de mine nu făceau decât să confirme o discuţie a lor anterioară. Julie vorbi prima.

— L-ai văzut pe Maurice în dimineaţa asta?

— Nu. Nici urmă de el.

Nou schimb de priviri.

— Nici noi, zise June.

— Totul pare absolut pustiu. V-am căutat peste tot.

June aruncă o privire peste umărul meu, spre păduricea de pini.

— Poate că aşa pare. Dar fac pariu pe orice că nu e aşa.

— Cine e negrul ăla nenorocit?

— Maurice îi zice „valetul” lui. Când nu eşti tu aici ne serveşte şi la masă. Se presupune că are grijă de noi cât timp stăm ascunse. Ca să-ţi spun drept, nouă ne e cam frică de el.

— Chiar e mut?

— Cine ştie? Noi ne cam îndoim. Stă ore în şir cu ochii ficşi, cu aerul cuiva care ştie multe.

— N-a încercat niciodată...?

Julie făcu din cap semn că nu.

— Nici nu pare să observe că suntem femei.

— Atunci trebuie că e şi orb.

June făcu o uşoară strâmbătură.

— Aş putea s-o iau drept o insultă, dacă lucrul acesta n-ar fi atât de liniştitor.

— Bătrânul e probabil la curent cu ce s-a petrecut aseară.

— Asta încercăm şi noi să aflăm.

June adăugă:

— Misterul câinelui care nu a lătrat noaptea.

M-am uitat la ea.

— Credeam că, oficial, eu nu trebuia să ştiu nimic despre existenţa ta.

— Urma oricum să ne întâlnim azi. Eu trebuia să confirm povestea lui Maurice.

Julie completă:

— După ce aş fi jucat eu una din vestitele mele scene; în rol de femeie nebună.

— Dar...

— Ce ne intrigă e faptul că a omis să ne povestească ultimul capitol. Ce se întâmplă cu noi după ce îţi dai tu seama că schizofrenia mea nu e autentică.

— Aşa că ne-am hotărât să redevenim noi înşine şi să vedem ce se întâmplă.

— Acum trebuie să-mi spuneţi tot ce ştiţi.

Julie aruncă o scurtă privire spre soră-sa. June schiţă un gest ce simula uimirea.

— Nu cumva sunt *de trop?*

— Poţi să te duci să-ţi desăvârşeşti bronzul tău dezgustător. Poate că te vom tolera şi pe tine la masa de prânz.

June făcu o reverenţă, apoi se duse să ia coşul de răchită şi, ridicând un deget în semn de dojană, zise:

— Vreau să ştiu tot ce vorbiţi despre mine.

Am zâmbit şi în timp ce ea se îndepărta am observat în ochii lui Julie un reproş voalat.

— Era atât de întuneric. Şi cum era îmbrăcată la fel ca tine. Sincer, eu...

— Sunt furioasă pe ea. Lucrurile sunt şi aşa destul de complicate.

— Sunteţi foarte diferite una de alta.

— Ne-am cultivat deosebirile.

Vocea îi deveni mai caldă, mai sinceră:

— De fapt, suntem foarte apropiate una de alta.

I-am luat mâna.

— Eu te prefer pe tine.

Nu m-a lăsat s-o îmbrăţişez, deşi nu şi-a retras mâna dintr-a mea.

— Ştiu un loc pe faleză unde putem vorbi fără să fim văzuţi.

Am pornit-o prin păduricea de pini.

— Nu te-ai supărat cu adevărat, aşa-i?

— Ţi-a făcut plăcere s-o săruţi?

— Numai pentru că eram sigur că eşti tu.

— A durat mult?
— Câteva secunde.
Mă smuci de mână.
— Mincinosule!
Dar îşi ascundea cu greu zâmbetul. Am ocolit un morman de stânci, un pin solitar şi apoi am coborât panta abruptă până la marginea falezei. În spatele nostru, stânca forma spre interior un zid natural ce ne ascundea privirilor. Un alt coş ne aştepta pe un cearşaf de baie verde întins la umbra unui pin îndoit de vânt. M-am uitat în jur, apoi am luat-o pe Julie în braţe. De data asta mă lăsă s-o sărut, dar întoarse imediat capul.
— Atât de mult aş fi dorit să vin aseară.
— A fost groaznic.
— A trebuit s-o las pe ea să vină. Apoi, cu un suspin uşor: Susţine că ea n-are parte decât de lucrurile neplăcute.
— N-are importanţă. Azi avem toată ziua în faţa noastră.
Îşi lipi buzele de umărul meu, sărutându-mă prin cămaşa udă.
— Trebuie să vorbim.
Îşi aruncă pantofii, apoi se aşeză pe cearşaf cu picioarele sub ea. Ciorapii bleu nu-i ajungeau decât până sub genunchi. Rochia era de fapt albă, dar cu un imprimeu mărunt cu trandafiri roz. Decolteul adânc lăsa să se zărească puţin curba graţioasă a sânilor. Îmbrăcată astfel, Julie avea aerul unei şcolăriţe cu un soi de senzualitate inocentă. Vântul se juca prin buclele ce-i atârnau pe spate ca pe vremea când fusese „Lily” pe plajă. Dar ce contribuise cândva la întruchiparea acelui personaj dispăruse, se scursese ca apa printre degete.
M-am aşezat lângă ea şi ea s-a întors după coş. Rochia se întinse peste sâni, peste talia fină. Apoi se întoarse spre mine şi privirile ni se întâlniră; ochii aceia frumoşi albaştri-cenuşii, cu tăietura uşor oblică, priviră o clipă drept în ochii mei.

— Hai, întreabă-mă tot ce vrei.

— Ce făceai la Cambridge?

— Limbi clasice. Îmi remarcă uimirea. Asta a studiat şi tata. Era profesor, ca tine.

— Era?

— A murit. În India, în timpul războiului.

— Şi June tot asta a studiat?

Zâmbi.

— Nu. Eu am fost mielul sacrificat. Pe ea au lăsat-o să studieze ce-i plăcea. Limbi moderne.

— Când aţi plecat de la Cambridge?

— Anul trecut.

Dădu să mai spună ceva, se răzgândi, apucă coşul şi-l aşeză între noi.

— Am adus tot ce am găsit. Îmi e atât de teamă să nu vadă ce fac.

Am privit în jur, dar zidul natural ne proteja complet. Numai cineva care s-ar fi aplecat peste faleză ne-ar fi putut vedea. Scoase din coş o cărticică jerpelită, pe jumătate legată în piele neagră, cu marginile ca o marmură verde. M-am uitat la titlu: *Quintus Horatius Flaccus, Parisiis.*

— E un Didot Aîné.

— Cine de Didot?

Se putea citi data: 1800.

— Un vestit tipograf francez.

Deschise cartea; pe foaia de gardă avea o dedicaţie scrisă într-o caligrafie îngrijită: *Din partea „Idioatelor” dintr-a IV B încântătoarei lor profesoare, domnişoara Julia Holmes.* Dedesubt, vreo cincisprezece iscălituri: *Penny O' Brien, Susan Smith, Susan Mowbray, Jane Willings, Lea Gluckstein, Jean Ann Moffat...*

— Asta unde a fost?

— Te rog, uită-te mai întâi la astea.

Şase sau şapte plicuri. Trei din ele adresate: „Domnişoarei Julia şi domnişoarei Jane Holmes, c/o Maurice Conchis, Esquire, Bourani, Phraxos, Grecia”. Timbrele erau englezeşti şi ştampilele recente, toate din Dorset.

— Uite, citeşte-o pe asta.

Am scos scrisoarea din plicul de deasupra. Era scrisă pe hârtie cu antet: *Ansty Cottage, Cerne Abbas, Dorset.* Fusese probabil scrisă în grabă:

> Dragele mele, am fost îngrozitor de ocupată cu toată nebunia asta cu expoziţia şi tocmai acum domnul Arnold a sosit şi vrea să înceapă zugrăvitul cât mai curând. Şi ce vă închipuiţi, Roger – n-o să credeţi – a telefonat că e la Bovington şi s-a invitat pentru sfârşitul de săptămână. A fost foarte dezamăgit când a auzit că sunteţi plecate amândouă – nu ştia nimic. Îl găsesc mult mai agreabil – nu mai face atâta pe grozavul. Şi e căpitan!! Cum nu ştiam ce să fac cu el, am invitat-o la masă pe micuţa Drayton şi pe fratele ei şi totul a ieşit foarte bine. Billy s-a îngrăşat groaznic şi Moş Tom zice că e din cauza ierbii, aşa că am întrebat-o pe micuţa D. dacă nu vrea să mai călărească pe el din când în când şi ştiu că voi veţi fi de acord...

M-am uitat la sfârşit. Scrisoarea era iscălită *Mami.* Am privit-o pe Julie.

— Ce să-i faci! zise strâmbându-se uşor. Scrie aşa cum vorbeşte.

Îmi întinse alte trei scrisori. Una era scrisă de un fost coleg de cancelarie. Îi scria despre ceilalţi profesori, despre activităţile din şcoală. Alta era de la o prietenă care iscălea Claire. Cealaltă, de la o bancă din Londra, îi era adresată lui June, informând-o că suma de 100 de lire fusese vărsată în contul ei pe 31 mai. Am reţinut adresa: Barclay's Bank, Englands Lane, Londra NW3. Numele directorului era P.J. Fearn.

— Şi asta.

Era paşaportul ei. Domnişoara J.N. Holmes.

— N.?

— Neilson. Numele mamei de domnişoară.

Am citit *semnalmentele* pe pagina de, lângă fotografie. *Profesia*: profesoară. *Data naşterii:* 16.01.1929. *Locul naşterii:* Winchester.

— La Winchester preda tatăl tău?

— Da, era profesor titular de limbi clasice.

Ţara de reşedinţă: Anglia. *Înălţime:* l,67m.

Culoarea ochilor: cenuşii. *Părul:* blond.

Semne particulare: cicatrice la încheietura mâinii stângi (soră geamănă). În partea de jos a paginii se iscălise cu un scris aplecat. Am răsfoit paginile pentru vize. Două călătorii în Franţa, una în Italia în vara precedentă. O viză de intrare în Grecia, emisă în aprilie; o ştampilă de intrare: Atena, 2 mai – totul se pregătea încă de pe atunci. În anul precedent, nimic.

— La ce colegiu ai fost?

— Girton.

— Atunci trebuie s-o cunoşti pe bătrâna domnişoară Wainwright. Doctor Wainwright.

— La Girton?

— Specialistă în Chaucer, Langland.

Se uită fix la mine, apoi coborî privirea şi din nou mă privi zâmbind. Nu se lăsa atrasă în cursă.

— Gata, îmi cer scuze. Bine. Ai fost la Girton. Pe urmă te-ai angajat ca profesoară.

Rosti numele unei foarte cunoscute şcoli de fete, situată în partea de nord a Londrei.

— Nu prea e plauzibil.

— De ce?

— O şcoală atât de puţin *distinsă.*

— Nu ţineam să fiu la o şcoală *distinsă.* Îmi doream numai să fiu la Londra.

Îmi zâmbi şi cu un gest maşinal îşi trase fusta peste genunchi:

— Să nu crezi că sunt obişnuită cu genul de viaţă care se duce aici.

— De ce voiai să stai în Londra?

— La Cambridge, June şi cu mine făcusem teatru. Şi una şi cealaltă aveam meseria noastră, dar...

— Ea ce meserie avea?

— Lucra în publicitate. Redacta texte pentru reclame. Un mediu care nu-mi prea place. Sau, cel puţin bărbaţii.

— Dar te-am întrerupt.

— Voiam doar să-ţi spun că niciuna dintre noi nu prea înnebuneam după meseria noastră. Am făcut cunoştinţă cu o trupă de teatru de amatori care se numea Tavistock Rep. Au un teatru mic la Cononbury.

— Da, am auzit de el.

M-am lăsat puţin pe spate şi m-am rezemat în cot. Ea stătea ceva mai la o parte, sprijinindu-se pe un braţ. În spatele ei, albastrul mării se contopea în azurul cerului. Briza adia uşor printre ramurile pinilor de deasupra noastră, mângâindu-ne pielea ca un şuvoi de apă caldă! Descopeream o nouă Julie, pe Julie cea adevărată, simplă şi cu o expresie serioasă în priviri şi o găseam şi mai încântătoare decât pe cealaltă, dinainte. Începeam să înţeleg ce îmi lipsise până acum: senzaţia că e o fată ca oricare; că o simt accesibilă.

— Deci, cum spuneam, în noiembrie anul trecut au montat *Lysistrata.*

— Dar spune-mi mai întâi de ce nu-ţi place să fii profesoară?

— Ţie îţi place?

— Nu. Sau mai exact nu-mi plăcea înainte să te întâlnesc pe tine.

— Pur şi simplu... nu pot să pun suflet în ce fac. Şi aerul rigid pe care trebuie să-l arborezi!

I-am zâmbit şi am aprobat-o din cap.

— Deci *Lysistrata.*

— Poate ai auzit ce s-a spus despre spectacol la vremea aceea. Sau poate ai citit vreun articol. Nu? Ei bine, un regizor destul de isteţ, pe nume Tony Hill, ne-a distribuit pe amândouă, pe June şi pe mine, în rolul principal şi jucam amândouă în acelaşi timp. Eu stăteam în partea din faţă a scenei şi rosteam versurile, unele din ele în greacă, în timp ce June le interpreta mimând. S-a scris... în mai multe ziare. O mulţime de oameni de teatru au venit la spectacol. Pentru regie, nu pentru noi.

Răscoli prin coş şi scoase un pachet de ţigări. Am aprins ţigări pentru amândoi şi ea şi-a continuat povestirea:

— Într-o zi, spre sfârşitul spectacolului, un bărbat a venit în culise, şi ne-a spus că e impresar şi că ştia pe cineva care voia să ne cunoască. Un producător de filme!

Zâmbi când văzu privirea mea uimită.

— Normal! Şi era atât de reticent şi nu voia să spună despre cine este vorba, că totul părea cusut cu aţă albă. Dar peste două zile, când am primit amândouă câte un buchet enorm de flori şi o invitaţie la dejun la Claridge, de la cineva care semna...

— Nu-i nevoie. Am ghicit.

Plecă cu un gest brusc capul.

— Am discutat ce să facem şi am acceptat: ni s-a părut nostim. După o scurtă pauză, continuă: Când l-am văzut pe Maurice am fost uluite. Poate pentru că fusesem atât de sigure că avea să apară unul din indivizii aceia respingători, gen Hollywood. Când colo am dat de acest domn... părea absolut sincer. Era clar că aveam de-a face cu un om bogat. Ne-a spus că avea tot soiul de firme comerciale prin Europa. Ne-a dat o carte de vizită pe care era trecută o adresă în Elveţia, dar ne-a spus că stă mai mult în Franţa şi în Grecia. Ne-a descris chiar şi peisajul de la Bourani şi insula. Tot ce e aici; exact aşa cum e... locul vreau să zic.

— Despre el nu v-a spus nimic?

— L-am întrebat cum de vorbeşte atât de bine englezeşte şi ne-a spus că în tinereţe visul lui fusese să se facă doctor şi făcuse chiar câţiva ani de medicină la Londra. Ridică uşor din umeri. Ştiu că multe din cele ce ne-a spus atunci sunt baliverne, dar punând cap la cap toate frânturile de informaţii pe care le-am mai cules de atunci, am ajuns la concluzia că şi-a petrecut totuşi tinereţea, în mare parte, în Anglia. S-ar putea chiar să fi făcut

şi liceul în Anglia, stând la internat – mai zilele trecute se exprima foarte sarcastic despre colegiile particulare englezeşti. Părea să vorbească în cunoştinţă de cauză. Îşi stinse ţigara. Sunt sigură că e vlăstarul unei familii bogate şi cred că s-a răzvrătit împotriva autorităţii paterne şi a rupt-o cu familia.

— N-aţi descoperit...?

— Nu de la început. Am pus câteva întrebări timide. Îmi aduc foarte bine aminte ce ne-a spus: „Tata era un tip cât se poate de neinteresant. Un milionar cu mentalitatea unui scârţar”. Punct. Mai multe n-am putut afla. Afară doar că ne-a spus odată că s-a născut la Alexandria – el, Maurice. Există într-adevăr acolo o colonie destul de mare de greci bogaţi.

— În concluzie, nici vorbă de povestea Deukans, ba din contra.

— Bănuiesc că asta a fost o tentaţie căreia Maurice însuşi trebuie să-i fi căzut pradă la un moment dat. Un mod în care i-ar fi plăcut să folosească averea pe care a moştenit-o.

— Cam aşa mi s-a părut şi mie. Dar spune-mi ce a fost la Claridge.

— Ce să-ţi spun. Totul se potrivea perfect cu ce ni se spusese. Făcea tot posibilul să ne dea impresia că nu avem de-a face cu un milionar, ci cu un om de cultură cosmopolit. S-a interesat ce-am studiat la Cambridge – ceea ce, bineînţeles, i-a oferit un bun prilej să ne demonstreze cât e el de citit. Apoi am discutat despre teatrul contemporan, un subiect în care s-a dovedit categoric un bun cunoscător. Despre situaţia din restul Europei. Ne-a spus că subvenţiona un mic teatru experimental la Paris. Suspină. Ce să-ţi mai spun. Ne-a făcut dovada că avem clar de-a face cu un om de cultură. Ba începusem chiar să ne întrebăm ce căutau două biete fete ca noi într-o astfel de companie. În cele din urmă, June, în stilul ei caracteristic, i-a pus întrebarea direct: la care el ne-

a spus că este acţionarul principal al unei companii cinematografice din Liban şi, deodată, din senin, ne-a spus că voia să jucăm într-un film pe care îl va turna în vara asta.

— Dar sigur că aţi...

— Doar că nu ne-a pufnit râsul. Părerea noastră era că de fapt el ne propunea cu totul altceva – un lucru de care îl suspectasem de la bun început. Şi atunci a început să ne expună condiţiile.

Nici acum nu-şi revenise din uimire.

— O mie de lire fiecare din noi la semnarea contractului, încă o mie când terminam filmarea. Plus o sută de lire pe lună fiecăreia pentru cheltuieli, care, după cum s-a dovedit, până acum nu au existat.

— Isuse! Şi aţi văzut vreun ban?

— Banii de la iscălirea contractului. Şi, lunar, banii pentru cheltuieli.

Plecă ochii, uşor ruşinată, ca şi cum s-ar fi temut să nu o consider interesată. Netezi încet cu palma cearşaful de plajă.

— Asta e unul din motivele principale pentru care suntem încă aici, Nicholas. E absurd, dar n-am făcut aproape nimic ca să justificăm aceşti bani.

— Şi, mă rog, despre ce urma să trateze filmul?

— Urma să fie filmat aici în Grecia. Îţi explic imediat. Mă privi uşor tulburată. Să nu crezi că ne-am comportat ca două gâşte. N-am spus imediat da. Dimpotrivă. Dar a ştiut să prezinte lucrurile atât de bine. Ne-a vorbit aproape părinteşte. Bineînţeles că nu ne-am hotărât pe loc, voiam să ne mai interesăm şi noi în dreapta şi în stângă, să ne consultăm cu impresarul – deşi la vremea aceea n-aveam niciun impresar.

— Şi?

— Ne-a dus acasă cu maşina – un Rolls – şi noi urma să mai reflectăm. „Acasă” era un apartament minuscul într-o mansardă în Belsize Park. Ne simţeam ca două Cenuşărese. Maurice ştia cum

trebuie să acţioneze; nicio clipă nu ne-a lăsat impresia că ne presează. Asta ne-ar fi dat de bănuit. După aceea l-am mai văzut de vreo două-trei ori. Ne scotea în oraş. La teatru, la operă. N-a făcut niciodată nici cea mai mică încercare să rămână singur cu vreuna dintre noi. În sfârşit, ar fi o mulţime de lucruri de spus. Trec peste ele. Îl ştii cum e când vrea el să fie fermecător. Sentimentul acela pe care ţi-l dă că ai de-a face cu cineva care cunoaşte viaţa.

— Ce părere aveau ceilalţi? Prietenii voştri, producătorul?

— Erau de părere că trebuie să fim foarte prudente. Ne-am găsit un impresar. N-auzise nici de Maurice şi nici de compania cinematografică din Beirut. Dar foarte curând a descoperit că există într-adevăr şi face filme pentru ţările arabe. Irak şi Egipt. Aşa ne spusese şi Maurice. Ne explicase că încercau să pătrundă pe piaţa europeană, iar filmul nostru urma să fie finanţat de compania libaneză doar din motive fiscale.

— Cum se numea compania?

— „Polymus Films”.

Silabisi numele.

— Este trecută în anuarul de companii cinematografice. O compania respectabilă şi prosperă, după câte a descoperit impresarul nostru. Ca şi contractul care, când am ajuns să-l semnăm, era perfect legal.

— Crezi că ar fi putut să-l cumpere pe impresar?

Ofta.

— Asta ne-am întrebat şi noi. Dar nu cred că a fost nevoie. Suma pe care ne-o oferea era atât de mare! Oricum, banii sunt ceva palpabil, există în bancă. Bineînţeles că ne-am dat seama că există un risc. Poate dacă ar fi fost vorba numai de una dintre noi... Dar eram amândouă.

Îmi aruncă o privire uşor întrebătoare, încercând să vadă dacă o cred.

— Crezi ce-ţi povestesc?

— Consideri că am motive să mă îndoiesc?

— Nu, dar mi se pare că nu ştiu să mă exprim cum ar trebui.

— Te descurci foarte bine.

Mă privi din nou neîncrezătoare – cum aveam să reacţionez oare la atâta credulitate naivă? – apoi îşi coborî privirea.

— Şi în plus mai era şi... Grecia. Făcusem studii de filologie clasică. Toată viaţa îmi dorisem să văd ţara asta. Şi ăsta a fost un motiv. Maurice ne-a asigurat că vom avea timp să vizităm totul. Şi nu s-a dezis. Vreau să spun că... Sigur e jocul ăsta, scenele pe care trebuie să le jucăm. Dar în rest, lunile pe care le-am petrecut cu el au fost o lungă şi plăcută vacanţă.

Păru din nou stânjenită de faptul că amândouă câştigau cu mult mai mult decât mine.

— Are un iaht fantastic. Trăim ca două prinţese.

— Şi mama ta?

— Oh, Maurice a ştiut cum s-o ia. A insistat s-o cunoască într-o zi când a venit ea la noi, la Londra. A dat-o gata cu manierele lui de gentleman. Un surâs trist. Şi cu banii.

— Ştie ce se întâmplă aici?

— I-am spus că suntem încă în repetiţii. Nu vrem să fie îngrijorată din pricina noastră. Făcu o mică strâmbătură. Face atâta caz din orice fleac!

— Şi cu filmul?

— Subiectul e dintr-o povestire grecească, scrisă de un oarecare Theodoritis. Ai auzit de el? *Trei inimi.*

Am făcut din cap semn că nu.

— Se pare că nu s-a tradus. A fost scris prin anii ’20 şi e vorba de două tinere englezoaice, fiicele ambasadorului britanic la Atena (dar în original nu e vorba de gemene), care se duc să-şi petreacă vacanţa pe o insulă grecească, pe la începutul primului război mondial...

— Nu cumva pe una din ele se întâmplă s-o cheme Lily Montgomery?

— Nu, aşteaptă. Deci pe o insulă. Acolo întâlnesc un scriitor grec – un poet, bolnav de tuberculoză, pe moarte... şi care se îndrăgosteşte, pe rând, de fiecare din cele două surori, iar ele, la rândul lor, se îndrăgostesc de el şi toată lumea e foarte nefericită şi totul se termină... pricepi. De fapt, nu e chiar aşa de stupid cum pare şi are un oarecare farmec romantic.

— Ai citit cartea?

— Cât s-a putut. Câteva pasaje..

Am întrebat:

— *Xerete kala ta nea allenika*?

Îmi răspunse într-o greacă-*demotiki* cu mult mai fluentă şi mai corectă decât a mea, căci învăţase şi greaca modernă, deşi, contrar părerii generale, faptul că ştia greaca veche nu-i era de prea mare ajutor. Mă privi drept în ochi şi eu mi-am luat aerul atent al unui elev ascultător.

— La Londra, Maurice ne-a arătat şi un scenariu al filmului.

— În engleză?

— Ne-a spus că spera să-l poată difuza. În două versiuni. Greacă şi engleză. Dublând vocile.

Dădu din umeri.

— Părea ceva posibil de interpretat, deşi, de fapt, nu a fost decât un nou tertip de-al lui.

— Dar cum...

— Stai. Nu te grăbi. Altă dovadă.

Răscoli în coş, stând întoarsă cu spatele spre mine, şi scoase un portvizit din care extrase două tăieturi din ziar. Una le reprezenta pe cele două surori pe o stradă din Londra. Râdeau. Era iarnă; purtau paltoane şi căciuliţe de lână. Chiar dacă nu aş fi recunoscut caracterele tipografice ale ziarului, aş fi găsit toate informaţiile pe cartonaşul cenuşiu al agenţiei de presă pe care era lipită tăietura: *Evening Standard, 8 ianuarie 1953.* Şi dedesubt:

ŞI ÎN PLUS SÎNT ŞI INTELECTUALE!

Două gemene norocoase, de la stângă la dreapta, June şi Julie Holmes, vor fi vedetele unui film ce se va turna în vara aceasta în Grecia. Gemenele şi-au făcut amândouă studiile la Cambridge, au jucat în mai multe piese în timpul studenţiei şi la un loc vorbesc opt limbi. Aviz cititorilor noştri: pentru moment, niciuna dintre ele nu doreşte să se mărite.

— N-am scris noi nota.

— M-aş fi mirat.

Cealaltă tăietură era din *Cinema Trade News* şi dădea aproximativ aceleaşi informaţii într-o versiune mai americană.

— Ah! uite... Asta e mama.

Scoase din portvizit o fotografie şi mi-o întinse. O femeie cu părul cârlionţat stătea pe şezlong, într-o grădină, cu un prepelicar la picioare. Mai era încă o fotografie în portvizit şi i-am cerut s-o văd. Un bărbat de vreo treizeci de ani, îmbrăcat într-o cămaşă sport, cu o figură energică şi inteligentă.

— Este...?

— Da. Şi adăugă: A fost.

Îşi luă fotografia înapoi. Era clar că nu voia să vorbească despre el şi n-am insistat.

Continuă repede:

— Sigur că acum ne dăm seama că toată povestea îi furniza lui Maurice o explicaţie plauzibilă pentru ceea ce urmărea el. Dacă trebuia să jucăm rolul fiicelor binecrescute ale unui ambasador de pe la 1914... am considerat de la sine înţeles că trebuie să luăm lecţii de ţinută. Am făcut probe, la costume. Toate rochiile lui Lily au fost create la Londra şi în mai am plecat. El ne-a aşteptat la Atena şi ne-a spus că restul trupei urma să se adune peste vreo două săptămâni. Ne spusese deja treaba asta, aşa că nu ne-am mirat. Ne-a luat cu el într-o croazieră la Rodos, în Creta, pe iahtul *Arethusa.*

— Care nu acostează niciodată aici?

— De obicei e ancorat la Nauplia.

— La Atena – aţi stat la el?

— Cred că n-are casă în Atena. Cel puţin, aşa spune. Am stat la hotel, la Grande-Bretagne.

— Şi studiourile?

— Ştiu, ar fi trebuit să ne dea de gândit. Dar ni se spusese că nu se vor filma aici decât exterioarele şi interioarele la Beirut. Ne-a arătat schiţe de decor. Ezită: Nicholas, pentru noi era o lume complet nouă. Dacă n-am fi fost atât de neştiutoare şi atât de pline de entuziasm! Ne-a prezentat două persoane. Actorul grec care urma să joace rolul poetului şi regizorul. Tot grec. Am luat masa cu toţii... Amândoi ni s-au părut foarte drăguţi. Am vorbit mult despre film.

— N-aţi încercat să aflaţi câte ceva despre ei?

— N-am stat la Atena decât două zile – pe urmă am plecat cu Maurice cu iahtul. Ei urmau să vină direct aici.

— Dar n-au apărut.

— N-am mai dat ochii cu ei. E drept că ni s-a părut ciudat că nu s-a făcut niciun fel de publicitate, dar au găsit o explicaţie şi pentru asta. Se pare că aici, dacă spui că vrei să faci un film, năvălesc sute de figuranţi în speranţa că pot obţine ceva de lucru.

Se întâmplă să ştiu că era într-adevăr aşa. Cu vreo trei-patru luni în urmă venise o echipă de filmare în insula Hydra şi doi din ospătarii de la liceu plecaseră fără să anunţe în speranţa că vor fi angajaţi ca figuranţi. Câteva zile nu se vorbise decât despre asta. Nu i-am spus nimic lui Julie, dar am zâmbit ca unul ce era la curent cu astfel de situaţii.

— Şi aţi venit aici.

— După o croazieră absolut minunată. Dar aici a început nebunia. La nici două zile după sosire ne-am dat seama că Maurice se schimbase. În timpul croazierei, din multe puncte de vedere ne

apropiasem de el... Poate şi din cauză că din 1943 simţeam lipsa unui tată. Evident că nu-l putea înlocui, dar era ca şi cum ne-ar fi picat din cer un fel de unchi bogat. Faptul că stătusem atâta vreme numai cu el ne făcea să avem încredere în el. Şi am petrecut pe iaht câteva seri de neuitat. Discuţii extraordinare. Despre viaţă, despre dragoste, despre teatru... tot soiul de lucruri. Deşi, când încercam să aflăm câte ceva despre trecutul lui, brusc parcă se închidea într-o carapace. Ştii cum e. Sunt lucruri pe care le înţelegi abia când le judeci retrospectiv. Cum să-ţi explic eu – cât am fost pe iaht, totul a fost aşa de bine, de normal, de... civilizat. Şi apoi, după ce am sosit aici, totul s-a schimbat. Nu mai eram invitatele lui. Ne simţeam ca două prizoniere.

Din nou ochii ei îmi căutau privirea, încercând parcă să afle dacă nu-mi displăcea faptul că tot îi mai găsea bătrânului unele calităţi. Se lungise pe cearceaf, proptită într-un cot şi vorbea cu glas şoptit. Din când în când, îşi dădea după ureche şuviţele de păr răvăşite de vânt.

— Cunosc senzaţia asta.

— Prima dată... am vrut să vizităm satul. Nu ne-a dat voie. Voia să toarne filmul în linişte. Numai că era mult prea linişte. În afară de noi nu mai era nimeni. Nici urmă de generatoare, de reflectoare, de *travelling*-uri, nimic din toate câte se folosesc de obicei... Şi nici vorbă de echipă de filmare. În schimb, trăiam sentimentul îngrozitor că Maurice ne pândeşte fiecare mişcare. Apăruse ceva enervant în felul în care zâmbea, ca şi când ar fi ştiut ceva de care noi nu aveam habar şi că de acum, n-avea nevoie să se mai prefacă.

— Da, ştiu ce vrei să spui.

— Era, cred, a doua noastră după-amiază aici. În timp ce eu dormeam, June a vrut să facă o plimbare. Dar când a ajuns la poartă, deodată i-a ieşit în cale negrul ăla tăcut – pe care nu-l mai văzusem până atunci –, a păşit în mijlocul potecii

şi i-a barat calea. N-o lăsa să treacă. Nu scotea o vorbă. A fost, bineînţeles, îngrozită. S-a întors imediat şi ne-am dus amândouă la Maurice. Se opri o clipă, apoi cu ochii plecaţi continuă: Atunci ne-a spus că nu e vorba de niciun film. Nu chiar direct. Şi-a dat seama că suntem... în fine. Ne-a supus unui soi de interogatoriu. Se purtase vreodată necuviincios cu noi? Nu onorase toţi termenii contractului în ce priveşte partea financiară? Relaţia pe care o stabilisem pe iaht nu era...? Înţelegi. După care ne-a vorbit deschis. Da, ne amăgise cu filmul, dar nu în întregime. Avea realmente nevoie de serviciile a două actriţe inteligente şi talentate – aprecierile îi aparţin. Ne-a rugat să-l ascultăm până la capăt şi ne-a jurat că dacă după aceea nu eram convinse, atunci...

— Puteaţi să plecaţi?

Făcu din cap semn că da.

— Şi am făcut greşeala să ascultăm. A vorbit ore în şir. Pe scurt, ne-a explicat că deşi se interesa cu adevărat de teatru – şi este efectiv proprietarul acelui studio cinematografic din Liban – rămăsese mult mai legat de medicină decât ne lăsase, la început, să bănuim. Că se ocupa în mod special de psihiatrie şi că studiase un timp chiar cu Jung.

— Gogoşile astea mi le-a vândut şi mie.

— Eu ştiu atât de puţin despre Jung. Crezi că...

— Pe mine a reuşit să mă convingă.

— Până la urmă, în ciuda împotrivirilor noastre, ne-a convins şi pe noi. Dar în ziua aceea... Ne-a spus de nu ştiu câte ori că avea nevoie de noi să-l ajutăm să treacă bariera, să poată păşi într-o lume nouă, jumătate artă, jumătate ştiinţă. O aventură unică, psihologică şi filozofică în acelaşi timp. Ceea ce putea fi considerată ca o călătorie nemaiîntâlnită în subconştientul omului. Cam astea au fost cuvintele pe care le-a folosit şi bineînţeles că eram curioase să aflăm ce se ascundea în spatele acestor vorbe mari – ce aştepta de fapt, de la noi. Atunci ne-a vorbit prima oară despre tine.

Că voia să creeze o situaţie în care noi două urma să jucăm roluri asemănătoare cu cele din filmul despre care ne vorbise. *Trei inimi.* Iar tu, fără să ştii, aveai să joci rolul poetului grec.

— Doamne, Dumnezeule! Dar trebuie să fi...

Îşi lasă capul pe un umăr şi privi în depărtare, spre mare.

— Nicholas, am fost uluite. Şi totuşi, într-un fel... Nu ştiu. Era poate marea aventură. Vezi, oamenii de teatru adevăraţi, odată coborâţi de pe scenă sunt destul de limitaţi şi de neinteresanţi. În tâmp ce Maurice... îmi amintesc că June a bombănit ceva că se simte jignită. Cum îndrăznea... cum îşi permitea să creadă că poate cumpăra oamenii pentru simplul motiv că era bogat. A fost singura dată când l-am văzut pe Maurice pe punctul să-şi piardă calmul. Se enervase. S-a lansat într-o tiradă lungă şi mi-am dat seama că era şi el o dată sincer când ne-a explicat ce complex de vinovăţie îi dă, atâta bogăţie. Că singura lui pasiune reală este să cunoască, să descopere, să extindă cunoştinţele umane. Că visul vieţii lui e să pună în aplicare o teorie la care se gândeşte de mult. Că nu era vorba de niciun fel de egoism din partea lui şi nici de un simplu capriciu mai năstruşnic... mă rog atât cât se putea vorbi de autenticitate în acest domeniu. A fost de-a dreptul impresionant şi până la urmă June n-a mai zis nimic.

— Trebuia să fi întrebat care era teoria pe care voia s-o verifice.

— L-am întrebat de nu ştiu câte ori, n-ai grijă. Dar de fiecare dată ne închidea gura cu acelaşi argument. Dacă am fi ştiut dinainte, experimentul şi-ar fi pierdut autenticitatea. Expresia îi aparţine. Ne-a dat o groază de explicaţii şi ne-a înşirat o mulţime de analogii. Într-un fel, urma să fie un soi de extindere fantastică a metodei lui Stanislavski. Crearea unor relaţii mai reale decât însăşi realitatea. Urma să fii ca un om care traversează o

pădure de alternative diverse, ghidat de o voce misterioasă, mai multe voci, chiar – voci care nu ştiu nici ele (astea eram noi) care erau, de fapt, aceste alternative. Mai compara experimentul şi cu o piesă de teatru, dar o piesă fără replici scrise şi fără public. Numai cu actori.

— Şi la sfârşit – ne explică şi nouă?

— Aşa ne-a promis de la bun început.

— Chiar şi mie?

— Cred că moare să ştie ce gândeşti şi ce simţi cu adevărat. Căci tu eşti centrul atenţiei. Cobaiul principal.

— E limpede că va câştigat pe amândouă.

— June şi cu mine am discutat o noapte întreagă. Când ne hotărâm să-i acceptăm propunerea, când să i-o respingem. În cele din urmă, June s-a hotărât să facă un mic test. A doua zi de dimineaţă când am coborât, i-am spus că vrem să plecăm acasă cât mai repede. A venit cu tot felul de argumente, dar n-am cedat. Până la urmă, ne-a spus că foarte bine, o să cheme iahtul de la Nauplia să ne ducă la Atena. Dar i-am spus nu. Noi voiam chiar atunci, în ziua aceea. O să ne ducem la Atena cu vaporul care făcea curse pentru locuitorii insulei.

— Şi v-a lăsat să plecaţi?

— Ne-am făcut bagajele, ne-a urcat şi pe noi şi valizele în barcă şi am ocolit insula. N-a scos o vorbă tot timpul. Eu nu mă puteam gândi decât la faptul că mă despărţeam definitiv de lumina soarelui, de tot ce ne înconjura. Londra cenuşie. Nu mai aveam decât vreo sută de metri până la vapor. M-am uitat la June...

— Şi-ai muşcat din fructul oprit.

Aprobă din cap.

— V-ar fi cerut banii înapoi?

— Mai era şi asta. Şi a fost atât de încântat! Nu ne-a reproşat nimic. Oftă. A zis că i-am dovedit că făcuse o alegere bună.

Tot timpul aşteptasem să aud vreo referire la trecut; la faptul, cunoscut de mine, că Maurice îşi dedicase ultimele trei veri „teoriei la care se gândea demult”, sau ce dracu era. Dar n-am zis nimic. Julie a simţit, probabil, că eram încă neîncrezător.

— Povestea de aseară... despre Seidevarre. Cred că e un fel de indiciu. Locul pe care misterul îl ocupă în viaţa oamenilor. Că nu trebuie să fim niciodată siguri de nimic. O lume în care totul trebuie pus permanent sub semnul întrebării. Asta încearcă el să creeze aici.

— Distribuindu-se pe el în rolul lui Dumnezeu.

— Nu din vanitate, ci din curiozitate ştiinţifică. Ca o ipoteză posibilă, ca să vadă cum reacţionăm. Şi nu numai un singur tip de Dumnezeu. Mai mulţi.

— Îmi repetă mereu că în viaţă hazardul guvernează totul. Dar nu poţi pretinde, în mod conştient, că eşti Dumnezeu – hazardul.

— Cred că asta urmăreşte să ne facă pe noi să înţelegem. Uneori chiar face glume în legătură cu asta. Acum, de când ai apărut tu, nu-şi mai petrece atâta timp cu noi. Şi discută numai în legătură cu ce se întâmplă aici. Pare închis în el însuşi. Aşa şi spune: n-ai să te apuci să te îndoieşti de Dumnezeu.

I-am urmărit curba graţioasă a cefei, linia trupului. Îi simţeam apropierea şi parcă îi şi auzeam vocea lui Conchis răspunzând îndoielilor mele în legătură cu hazardul. Atunci de ce le afli acum, aici, cu această fată? Sau: Ce mai contează atâta vreme cât eşti aici, cu ea?

— June mi-a spus că Maurice te-a întrebat despre mine.

Îşi dădu ochii peste cap.

— Dacă ai şti! Nu numai despre tine. Vrea să ştie şi ce simt eu. Dacă eu cred că tu... Ar vrea să ghicesc şi ce-i trece lui prin cap. E de necrezut!

— Probabil că se vede de la o poştă ce actor prost sunt.

— Ba deloc. Ai fost strălucit în rolul unuia care nu-i în stare să interpreteze un rol. Se întoarse cu faţa în jos şi se uită spre mine: Ne-am dat demult seama că prima indicaţie scenică pe care ne-a dat-o – de a te mistifica pe tine – era doar o şiretenie din partea lui. Conform scenariului, trebuia să te minţim. Dar minţindu-te pe tine, ne minţeam mai ales pe noi.

— Şi scenariul?

— Scenariul nu e cuvântul potrivit. Se mulţumeşte să ne spună numai când să apărem şi când să dispărem – ne dă intrările şi ieşirile, ne explică ce gen de atmosferă trebuie să creăm. Numai rareori ne indică şi replicile.

— Şi discursul teologic de aseară?

— Da. El îmi ceruse să-ţi vorbesc astfel.

Zâmbi puţin jenată, parcă cerându-şi scuze.

— Şi, ca să fiu sinceră, eu totuşi cred puţin în lucrurile astea.

— Şi în rest ai improvizat tu?

— Ne spune mereu că dacă lucrurile nu respectă exact decupajul stabilit de el, n-arc nicio importanţă, atâta vreme cât ne înscriem în linia generală. Vrea să studieze şi modul în care reacţionează oamenii când sunt puşi în situaţii pe care nu le înţeleg. Când nu prea înţeleg ce rol sunt chemaţi să joace. Ţi-am spus. Şi aspectul ăsta îl interesează.

— Un lucru e clar: se străduieşte să ne facă să credem că el ridică tot felul de obstacole între noi, pentru a ne crea apoi tot atâtea ocazii de a le depăşi.

— La început, nu se punea problema să te îndrăgosteşti de mine. Nu trebuia să fie decât o dragoste eterică, gen 1915. Apoi, săptămână trecută, a început să mă convingă să găsesc o formulă de compromis între personajul meu fictiv, 1915, şi personalitatea ta reală, 1953. M-a întrebat

ce aş face dacă ai încerca să mă săruţi. A dat din umeri şi a continuat: Pe scenă, am fost, bineînţeles, pusă în situaţia de a mă săruta cu un partener. Aşa că i-am spus: „Dacă ar fi absolut necesar”. Dar atunci, în a doua duminică, nu luasem încă nicio hotărâre. De aceea am inventat episodul acela stupid cu ceaşca de ceai.

— A fost foarte bine jucat.

— Şi prima conversaţie pe care am avut-o cu tine. Aveam un *trac* groaznic. Mai rău ca pe scenă.

— Dar ai făcut un efort şi m-ai lăsat să te sărut.

— Numai pentru că am crezut că aşa trebuie.

I-am urmărit cu privirea linia arcuită a spatelui. Stătea lungită cu bărbia sprijinită în mâini şi cu ochii plecaţi.

Zise:

— Uneori îmi face impresia că pentru el suntem ca un fel de ecuaţie matematică. Cu singura diferenţă că noi suntem, cu toţii, x şi că în ecuaţia lui ne poate muta oriunde, după plac.

Urmă un moment de tăcere.

— De fapt, dacă e să fiu cinstită, trebuie să-ţi mărturisesc că eram curioasă să văd cum e când mă săruţi.

— În ciuda propagandei părţii adverse?

— Propaganda nu a început decât mai târziu, după duminica aceea. Deşi tot timpul îmi repetase că nu trebuie să mă las tulburată de tine.

Stătea cu ochii aţintiţi pe cearceaf. Un fluture galben zbură pe lângă noi, apoi se îndepărtă.

— Şi pe ce motiv, mă rog?

— Pe motiv că va veni o zi în care va trebui să te fac să... să-ţi displac. Avu o scurtă ezitare. Pentru că va trebui să începi să te simţi atras de June. Se revine mereu la tema stupidă a povestirii *Trei inimi.* Personajul poetului îşi transferă afecţiunile. O soră e prea frivolă; profită cealaltă. Adăugă: Nu încetează să te discrediteze. Faţă de amândouă. E ca şi cum s-ar scuza în faţa haitei de câini că le-a oferit o vulpe atât de deplorabilă.

Ceea ce este de-a dreptul absurd. Mai ales că, de fapt, vânătorul eşti tu. Ridică ochii spre mine: îţi aminteşti de discursul acela pe care mi l-a ţinut, când eram Lily, insistând că eşti lipsit de umor şi de simţ poetic? Sunt sigură că mi se adresa mie în aceeaşi măsură ca şi ţie.

— Dar de ce ţine neapărat să ne vadă împreună?

O clipă nu spuse nimic.

— Nu cred că putem găsi explicaţia în *Trei inimi.* Am putea-o găsi în altă operă literară, mult mai mare.

Tăcu o clipă, ca să mă lase să mă gândesc, apoi murmură:

— Ieri după-amiază, după mica mea scenă... Un alt magician a trimis într-o zi un alt tânăr să taie lemne.

— Adevărat. Cum de nu mi-am dat seama? Prospero şi Ferdinand.

— Pasajul pe care l-am citat.

— Îmi amintesc acum... Şi la prima mea vizită a făcut aluzie la *Furtuna.* Când nu aflasem însă nimic despre existenţa voastră.

Am observat că-mi evita privirea. Şi, ţinând seama de finalul piesei, nici nu era greu de înţeles de ce. Am şoptit:

— Doar nu putea să ştie de pe atunci că noi...

— Ştiu. Dar asta e... Dacă m-a cumpărat, dispune de mine cum vrea. Apoi adăugă: Dar nu şi de tine.

— Şi are cu siguranţă şi un Caliban.

— Da. Are, zise ea oftând.

— Ceea ce mă duce din nou cu gândul la ascunzătoarea voastră.

— Nicholas, nu pot să-ţi arăt unde e. Dacă cineva ne spionează, ne vor vedea.

— E aproape de aici?

— Da.

— Poţi cel puţin să-mi descrii locul unde este.

Păru din nou încurcată, dar parcă în alt fel. Îmi ocoli din nou privirea.

— Dacă se întâmplă să aveţi nevoie de ajutorul meu.

Zâmbi.

— Dacă ne-ar fi fost rezervată o soartă mai rea decât moartea, cred că s-ar fi întâmplat până acum.

— Dar de ce nu pot să ştiu şi eu? Mi-ai promis.

— Şi îţi promit şi acum. Dar, te rog, nu azi.

A simţit probabil răceala din glasul meu, căci m-a mângâiat încet pe braţ.

— Iartă-mă. În ora asta pe care am petrecut-o împreună mi-am călcat atâtea alte promisiuni faţă de Maurice. Simt că trebuie să-mi ţin măcar una.

— Este atât de important?

— Deloc. Doar că ne-a spus că într-o zi vrea să-ţi facă o surpriză în legătură cu ascunzătoarea noastră. Cum, nu ştiu.

Nu mai înţelegeam nimic. Şi totuşi, într-un fel, prin asta îşi întărea şi mai mult povestirea; era o contradicţie, dar o contradicţie care confirma tot ce îmi spusese. Am tăcut un timp, supunând-o astfel unui test. Ştiam că mincinoşilor nu le plac tăcerile. Dar l-a trecut cu bine.

— Ai vorbit cu celelalte persoane de aici?

— Nu e nimeni cu care să stai de vorbă; afară de Maria, dar de la ea nu poţi scoate nimic. La fel de mută ca şi Joe.

— Şi echipajul de pe iaht?

— Sunt toţi greci. Nu cred să aibă habar de ce se întâmplă aici. Deodată mă întrebă: Ţi-a spus June că noi bănuim că există un spion la tine la liceu?

— Cine?

— Maurice ne-a spus într-o zi că eşti foarte distant cu ceilalţi profesori. Că nu te bucuri de simpatie.

Mi s-a dus imediat gândul la Demetriades. Era curios că un clevetitor ca el nu pomenise nimănui despre vizitele mele la Bourani. Şi, de ce să mint, eram cu adevărat distant. În afară de Demetriades nu acceptasem niciodată compania vreunui alt coleg. Mi-am amintit, cu un suspin de uşurare, că-l

minţisem cu privire la Alison – nu din şiretenie, ci pentru a evita glumele lui nesărate.

— Cred că ştiu cine e.

— Ăsta e unul din defectele lui Maurice, care îmi displace teribil. Tot timpul spionează. Pe iaht avea o cameră de filmat. Cu teleobiectiv. Pretinde că e pentru păsări.

— Dacă-l prind vreodată pe ţapu' ăsta bătrân...

— Aici, pe insulă, n-am văzut niciun aparat. Trebuie să fie tot una din minciunile lui.

Am privit-o. Îmi dădeam seama că în ea se dădea o luptă; ar fi vrut să ia o hotărâre, dar nu putea; voia să mă facă să admit ceva diametral opus celor discutate de noi. Mi-am amintit ce-mi spusese June despre ea cu o seară înainte; şi am întrebat-o într-o doară:

— Şi vrei să continui indiferent de toate astea?

Scutură încet din cap.

— Nu ştiu, Nicholas. Azi, acum, da. Mâine, probabil că nu. Niciodată în viaţa mea nu mi s-a mai întâmplat aşa ceva. Singurul instinct clar pe care îl am, dacă e vorba de instinct, e că dacă plecăm *acum,* niciodată în viaţă nu ne vom mai întâlni cu ceva asemănător. Tu nu ai senzaţia asta?

O priveam fix în ochi şi momentul mi s-a părut potrivit. Am trecut la testul final.

— Nu tocmai. Pentru că ştiu că s-a mai întâmplat de două ori, până în vara asta.

A fost atât de uimită, încât nici nu pricepea bine ce spun. Se uita uluită la figura mea uşor zâmbitoare, apoi se propti brusc în mâini şi se aşeză cu picioarele ghemuite sub ea.

— Vrei să spui că ai mai fost... că nu e prima oară că...

Era vizibil contrariată. Privirea ei jignită şi uşor pierdută.

— Se înţelege că nu.

Apoi îmi zâmbi amuzată.

— Crezi că şi-a făcut o provizie inepuizabilă de surori gemene?

— Ca voi, nu. Nici chiar el n-ar reuşi să mai găsească altele la fel de încântătoare.

Îşi întoarse ochii jenată de privirea mea revelatoare.

— Tu ce crezi că ar trebui să facem?

— Când a zis că se întoarce? Sau când *pretinde* el că se întoarce?

— În seara asta. Sau cei puţin aşa ne-a spus ieri.

— S-ar putea dovedi o întâlnire interesantă.

— S-ar putea să fiu concediată ca incompetentă.

I-am şoptit:

— Îţi găsesc eu o slujbă.

Urmă o scurtă tăcere, apoi privirile ni se întâlniră. Mâinile se căutară. Am tras-o uşor spre mine. I-am mângâiat obrajii... ochii pe care îi ţinea închişi, nările şi conturul buzelor. Îmi sărută degetele. Am luat-o în braţe şi am sărutat-o. M-a sărutat şi ea, dar o simţeam încă reţinută; parcă voia, parcă nu voia. Am îndepărtat-o puţin de mine şi m-am uitat la ea. Mi s-a părut o faţă de care nu aveam să mă plictisesc niciodată privind-o; o eternă sursă de dorinţe; o fiinţă pe care simţeai necesitatea de a o apăra. O fată fără nici cel mai mic defect fizic sau psihic. Deschise ochii şi mă privi cu blândeţe, dar cu un zâmbet reticent.

— La ce te gândeşti?

— La cât eşti de frumoasă.

— Spui drept că nu te-ai întâlnit cu prietena ta la Atena?

— Ai fi geloasă dacă aş fi întâlnit-o?

— Da.

— Atunci n-am întâlnit-o.

— Fac pariu că v-aţi văzut.

— N-a putut să vină. Sincer.

— Dar doreai să te întâlneşti cu ea.

— Dintr-o afecţiune pe care o simţi de obicei faţă de animalele necăjite. Voiam doar să-i spun că nu are rost. Că mi-am vândut sufletul unei vrăjitoare.

— Halal vrăjitoare, ce să zic.

I-am ridicat mâna şi i-am sărutat-o; apoi i-am sărutat cicatricea de la încheietură.

— Cum ţi-ai făcut asta?

Îşi întoarse încheietura mâinii şi se uită la ea.

— Când aveam zece ani. Jucându-mă de-a v-aţi-ascunselea. Făcu o strâmbătură, bătându-şi puţin joc de ea însăşi: Am făcut o prostie. M-am ascuns în şopronul cu unelte de grădinărit şi am lovit un soi de prăjină cu un cârlig la capăt. Am ridicat mâna să mă apăr. Era o coasă.

— Sărăcuţa de tine!

I-am sărutat din nou încheietura, am strâns-o lângă mine, i-am sărutat buzele, ochii, gâtul, coborând spre pielea delicată de deasupra sânilor. Şi iarăşi buzele fierbinţi. Privirile ni s-au întâlnit din nou. În ochii ci mai persista încă o incertitudine; dar nu era decât o ceaţă uşoară gata să se împrăştie. Deodată închise ochii şi gura ei o căută pe a mea ca şi cum sărutările ei mi-ar fi spus mai mult decât cuvintele. Dar tocmai când ne abandonam unul în braţele celuilalt, indiferenţi la tot ce exista în jur şi conştienţi numai de trupurile noastre înlănţuite, un zgomot brusc ne făcu să tresărim.

Era clopotul casei, sunând monoton şi insistent ca un tocsin. Ne-am ridicat în picioare şi ne-am uitat vinovaţi în jur: nimeni, sau cel puţin aşa părea. Julie mă apucă de mână şi se uită la ceasul meu.

— June ne cheamă probabil la masa de prânz.

M-am aplecat şi am sărutat-o pe creştet.

— Aş prefera să rămân aici.

— Ar veni să ne caute.

Îmi aruncă o privire voit indiferentă.

— Mulţi bărbaţi o găsesc mai atrăgătoare decât mine.

— Atunci mulţi bărbaţi sunt idioţi.

Clopotul încetă să sune. Continuă să mă ţină de mână în timp ce şedeam unul lângă altul.

— Poate că urmăresc ceva ce pot obţine mai uşor de la ea decât de la mine.

— Orice fată le poate oferi ce doresc ei.

Continua să-mi privească mâna ca şi cum n-ar fi făcut parte din trupul meu.

— Bărbatul acela de la Cambridge, ce a însemnat pentru tine?

— Totul şi nimic

— Ce n-a mers?

Scutură din cap ca şi când ar fi fost prea complicat. Dar apoi spuse:

— Nu sunt virgină, Nicholas. Nu-i asta.

— Ţi-e frică să nu suferi din nou?

— Mi-e frică să nu... fiu folosită din nou.

— Cum s-a folosit de tine?

Clopotul începu din nou să sune. Julie zâmbi.

— Altă dată. E o poveste lungă.

Mă sărută în fugă, apoi se ridică şi luă coşul în timp ce eu am strâns cearceaful de plajă şi l-am pus sub braţ. O pornirăm înapoi spre casă. Abia făcusem câţiva paşi prin pădurea de pini când am zărit, cu coada ochiului, ceva mişcându-se spre est; o formă întunecată dispărând printre încrengătura de ramuri joase, la vreo cincizeci-şaizeci de metri de noi. Abia dacă reuşisem să-mi dau seama că e un om, dar fusese suficient ca să-l pot recunoaşte fără nicio ezitare, după felul în care se mişca.

— Suntem urmăriţi. E Joe.

Nu ne-am oprit, deşi fata încerca să scruteze pădurea.

— Nu putem face nimic altceva decât să-l ignorăm cu desăvârşire.

Numai că prezenţa celor doi ochi ascunşi printre copacii din spatele nostru nu putea fi cu totul ignorată. Ne-am continuat drumul, dar în mod conştient, aproape vinovat, ne-am depărtat unul de celălalt. Era un sentiment de vinovăţie pe care o parte din mine îl dispreţuia, căci, cu cât o cunoşteam mai bine pe fata de lângă mine, aşa cum era în realitate, cu atât mai artificială îmi

apărea situaţia care ne ţinea departe unul de celălalt. Şi totuşi, cealaltă parte din mine – copilul etern subjugat de plăcerea mistificării – îl tolera. Există ceva erotic în orice înţelegere tăinuită. Poate că s-ar fi cuvenit ca sentimentul meu de vină să fie mai puternic şi ar fi trebuit să-mi amintesc de o pereche de ochi şi mai bine ascunşi în negura pădurii subconştientului meu; poate că eram, de fapt, conştient de existenţa lor, în ciuda aparentei mele nepăsări şi poate că prezenţa lor era o nouă sursă de plăcere. Mult după aceea am înţeles de ce unii oameni, piloţii de curse automobilistice sau alţii ca ei, capătă beţia vitezei. Există unii dintre noi care gândesc că moartea nu vine niciodată din faţă, ci numai din spate: i-ar ajunge din urmă în momentul în care s-ar opri să se gândească.

47

CÎND NE-AM APROPIAT DE TERASA CU COLONADE, June, într-o bluză cărămizie şi cu picioarele goale, se ridică de pe treptele unde se aşezase la soare.

— Mi-era aşa de foame că era să mă aşez să mănânc fără voi.

Bluza, descheiată în faţă, lăsa să se vadă un bikini albastru-închis. Cuvântul era nou şi moda acestor minuscule costume de baie abia lansată. De fapt, era primul pe care îl vedeam în afara paginilor revistelor de modă şi, ca să fiu cinstit, am avut un oarecare şoc. Buricul gol, picioarele lungi, pielea arămie şi doi ochi care mă priveau amuzaţi. Am văzut-o pe Julie încruntându-se în faţa acestei tinere zeiţe a Mediteranei, care îi răspunse cu un surâs radios. Pe când o urmam spre masa ce fusese aranjată la umbră, sub colonade, mi-am amintit de povestirea *Trei inimi...* dar repede am alungat gândul. June se duse până la colţul terasei şi o strigă pe Maria, apoi se întoarse spre soră-sa.

— A tot încercat să-mi spună ceva despre iaht, dar n-am înţeles nimic.

Ne aşezasem la masă când a apărut Maria şi începu să vorbească cu Julie. Am putut urmări destul de uşor convorbirea. Iahtul sosea la cinci să le ia pe fete. Hermes venea s-o ia pe Maria care urma să-şi petreacă noaptea în sat. Trebuia să se ducă la dentist şi nu se întorcea la Bourani decât a doua zi. „Domnul cel tânăr” trebuia să se întoarcă la liceu, căci casa se va încuia. Am auzit-o pe Julie întrebând unde mergea iahtul. *„Then xero despoina”.* Nu ştiu, domnişoară. Şi repetă, ca şi când în asta consta importanţa mesajului: la ora cinci. După care făcu plecăciunea obişnuită şi se întoarse în coliba ei.

Julie îi traduse lui June ce-i spusese Maria.

Am întrebat:

— Nu era prevăzut?

— Credeam că rămânem aici.

Julie se uită întrebător la sora ei, June se uită la mine, apoi se întoarse spre Julie şi întrebă ironică:

— Ei, cum e? Să avem încredere în el? Are şi el încredere în noi?

— Da.

June îmi zâmbi:

— Atunci, bun venit, Pip.

— Pip?

M-am întors spre Julie, aşteptând lămuriri de la ea.

Şopti:

— Parcă ziceai că la Oxford ai studiat engleza.

Între noi se lăsă din nou o umbră de neîncredere, dar am înţeles şi am intrat imediat în joc.

— Da, adevărat, Pip din *Marile speranţe,* dominat de domnişoara Havisham.

— Şi de Estella.

M-am uitat de la una la alta.

— Sper că nu vorbiţi serios.

— E o glumă a noastră.

— O glumă a *ta,* protestă Julie.

— O glumă pe care am încercat să-l fac şi pe Maurice s-o împărtăşească, continuă June, întorcându-se spre mine. Bineînţeles, fără succes. Dar lasă asta. Spune-mi mai bine la ce concluzii importante ai ajuns.

— Nicholas mi-a spus ceva extraordinar.

Mi se oferea o nouă şansă să testez o reacţie, dar şi de data asta m-am convins. Deşi June a fost mai degrabă furioasă decât amuzată de dovezile duplicităţii lui Maurice. Am continuat să discutăm şi am descoperit că June era pentru Julie „sora mai mare”. De fapt, asta era şi impresia pe care o făcea din multe puncte de vedere. Am simţit la ea tendinţa de a o apăra pe Julie, tendinţă ce izvora dintr-o personalitate mai puternică decât a surorii

ei şi dintr-o experienţă mai mare cu bărbaţii. Distribuirea rolurilor se bazase pe-o situaţie reală: una dintre surori era mai sigură pe ea, cealaltă mai şovăielnică, mai fragilă. Stăteam la masă, aşezat între ele, cu faţa spre mare, căutându-l din ochi pe cel ce ne supraveghea din umbră. Eram sigur că ne spiona din vreo ascunzătoare. Fetele începură să-mi pună o mulţime de întrebări despre mine, despre viaţa mea, despre trecutul meu.

Şi am vorbit deci despre Nicholas: despre familia, visurile şi neîmplinirile lui. Folosirea persoanei a treia mi se părea foarte potrivită aici, deoarece le-am prezentat un eu ficţional, eu – victimă a împrejurărilor, o puşlama simpatică înzestrată cu un puternic simţ moral. A fost pomenit şi numele lui Alison, dar am trecut repede peste acest episod. Am dat vina pe soartă, pe întâmplare, am vorbit de afinităţi elective, de faptul că toţi tindem să căutăm să obţinem de la viaţă ceva mai mult; şi, copiind-o pe Julie, le-am lăsat impresia că nu-mi făcea plăcere să intru în toate detaliile acestei poveşti. Era ceva de domeniul trecutului, o aventură care pălise total în faţa momentului prezent.

Dejunul care se prelungea, mâncărurile gustoase, reţinea, toate aceste discuţii şi speculaţii, întrebările pe care mi le puneau, faptul că mă aflam între ele două, una aproape goală, cealaltă îmbrăcată... fiecare clipă mă apropia şi mai mult de ele. Îmi vorbeau de tatăl lor, de copilăria lor trăită în umbra unui colegiu de băieţi, de mama lor – se întreceau care mai de care să-mi povestească, cu dragoste, tot felul de întâmplări hilare, de prostiile pe care le făceau. Aveam senzaţia că intru într-o cameră caldă, primitoare, după o lungă călătorie prin ger. Spre sfârşitul mesei, June îşi scoase bluza. Julie se strâmbă la ea, dar nu obţinu în schimb decât un zâmbet ironic. Cu greu îmi puteam lua ochii de la June: partea de sus a costumului de baie abia dacă acoperea sânii; partea

de jos era strânsă în părţi cu şireturi încrucişate printre care i se zărea pielea. Îmi dădeam seama că era din partea ei o tachinărie vizuală, un mod inocent de a flirta... poate şi o mică răzbunare pentru că o obligasem să stea atâta timp pe tuşă. Dacă lucrul ar fi fost posibil, cred că în clipa aceea aş fi tors ca o pisică.

Pe la două şi jumătate ne-am hotărât să coborâm la Moutsa, să înotăm – şi, în parte, ca să verificăm dacă ne opreşte cineva. Le-am promis că nu voi interveni dacă Joe ne aţinea calea. Fetele păreau să-mi împărtăşească impresia despre forţa lui fizică excepţională. Aşa că am pornit-o în jos pe potecă, aşteptându-ne să fim opriţi din drum, aşa cum i se întâmplase lui June. Dar nu era nimeni. Doar pinii, arşiţa şi croncănitul pescăruşilor. Şi iată-ne instalaţi lângă bisericuţa dintre pini, pe la mijlocul drumului dinspre plajă. Am întins două cearşafuri de baie pe pământul acoperit cu ace de pini. Julie, care dispăruse câteva clipe înainte de a pleca de acasă, îşi scoase ciorapii de şcolăriţă, apoi îşi dezbrăcă rochia, trăgând-o peste cap. Purta un costum de baie întreg, alb, şi părea timid ruşinată de pielea ei ca laptele.

Soră-sa începu să râdă.

— Maurice a uitat să-i angajeze şi pe cei şapte pitici. Doamne, cât poţi să fii de albă!

— Taci din gură. E nedrept. N-am să pot niciodată să te ajung din urmă. Apoi, către mine, aproape cu reproş: Cât am stat pe nenorocitul ăla de iaht, Conchis m-a obligat să stau tot timpul la umbră, în timp ce ea...

Se întoarse şi-şi împături rochia.

Amândouă îşi strânseră părul la spate într-un coc şi o pornirăm pe pietrele încinse, spre apă. În timp ce înotam către larg, m-am uitat spre Bourani, dar n-am văzut pe nimeni. Eram singuri pe lume, singuri în apa răcoroasă, trei feţe vesele deasupra mării albastre. Deodată m-a cuprins din nou sentimentul acela de fericire aproape completă, o

senzaţie de echilibru pe care nimic nu o putea distruge. Nu ştiam cum se vor termina toate acestea, şi nici nu voiam să ştiu. Mă identificam total cu momentul prezent: cu Grecia, cu locul acesta uitat de lume, cu cele două nimfe care se bălăceau vesele lângă mine. Ne-am întors la mal şi ne-am întins la soare; eu lângă Julie, pe unul din cearşafuri, June pe celălalt, lungită pe burtă, cu capul sprijinit pe mâinile împreunate, cu faţa întoarsă spre noi. Julie se ungea din abundenţă cu o loţiune pentru plajă. Mă gândeam la colegiu, la elevii tiranizaţi, la profesorii acriţi; colegiul cu insuportabila lui lipsă de feminitate, de sexualitate normală. Începurăm să vorbim din nou despre Maurice. Julie îşi puse ochelarii de soare şi se întinse pe spate, în timp ce eu continuam să stau proptit în cot.

După un timp s-a lăsat tăcerea; vinul băut la prânz, soarele puternic ne toropise. June îşi duse mâna spre spate şi îşi desfăcu sutienul, apoi se săltă puţin şi îl puse să se usuce la soare pe o piatră, lângă ea. I-am zărit o clipă sânii goi când şi-a pus sutienul alături şi linia zveltă a spatelui auriu, despărţită de linia zveltă a picioarelor lungi de o fâşie îngustă de pânză albastră. Nu exista nicio urmă albă pe pielea bronzată; sânii aveau aceeaşi culoare ca restul trupului; probabil că făcuse deseori plajă aşa. Gestul păruse normal şi fusese făcut cu naturaleţe, dar eu am avut grijă să stau cu ochii pironiţi spre mare până când s-a aşezat la loc, cu faţa tot întoarsă spre noi ca şi până atunci. Am fost din nou şocat. Nu mai era vorba de ultimul strigăt în materie de costume de baie, ci de un mod de comportare impudic pentru vremea respectivă. Mă simţeam stânjenit şi pentru că îi simţeam privirea aţintită asupra mea, invitându-mă să fac o comparaţie, pândind o reacţie din partea mea. Peste câteva minute îşi schimbă puţin poziţia şi îşi întoarse faţa în partea cealaltă. I-am privit o clipă silueta bronzată, apoi m-am uitat la Julie. M-am

întins pe spate şi am căutat mâna fetei de lângă mine. Degetele ei s-au împletit cu ale mele şi am stat aşa. Am închis ochii. Întunericul. Ele două. Eternele tentaţii ale Greciei.

Dar am fost repede pedepsit pentru reveria mea lascivă. Câteva minute mai târziu, văzduhul s-a umplut deodată de un uruit care părea că se apropie. O clipă, buimac, am avut impresia că zgomotul venea dinspre Bourani. Apoi, brusc, mi-am dat seama că era un sunet pe care nu-l mai auzisem de când eram pe insulă: motorul unui avion. Un avion de vânătoare, judecând după zgomot. Julie şi cu mine ne-am ridicat. June, sprijinită în cot, ne întorcea spatele. Avionul zbura foarte jos. Apăruse din spatele capului Bourani, la câteva sute de metri spre larg, şi brăzdă cerul, trecând în goană, pe deasupra apei spre Pelopones. Peste câteva secunde dispăruse în spatele promontoriului, spre vest; dar nu înainte de a putea observa că era american. Adică eu, căci pe Julie părea s-o intereseze mult mai mult spatele gol al soră-sii.

— Ce neobrăzare, zise June.

— Acum că te-a văzut în halul ăsta, probabil că se va întoarce imediat.

— Nu mai face pe mironosiţa.

— Nicholas este perfect conştient de corpurile noastre superbe.

June se întoarse spre noi, proptindu-se în coate; un sân mic se vedea în spatele braţului îndoit. Zâmbi ironic.

— Nu ştiam că lucrurile au mers chiar atât de departe.

Julie privea drept înainte, cu ochii aţintiţi spre mare.

— Nu-i o remarcă prea spirituală.

— Nicholas nu pare să-ţi împărtăşească punctul de vedere.

— Faci pe grozava.

— Dar din moment ce Nicholas a avut deja divina fericire de a mă vedea goală

— *June!*

În timpul acestui schimb de „amabilităţi”, Julie nu se uitase deloc la mine. Dar acum se întoarse spre mine şi era evident că se aştepta să-i iau apărarea. Era delicioasă: se simţea încurcată, dar în acelaşi timp atitudinea lui June o irita; vedea în ea o provocare. Era ca o apă liniştită, uşor încreţită de vânt. Se uită la mine cu reproş, ca şi când eu aş fi fost de vină.

— Hai să mergem să vedem bisericuţa.

M-am uitat spre June în timp ce mă ridicam ascultător. Îmi surâse sarcastic şi îşi dădu ochii peste cap, cu subînţeles. Cu greu m-am abţinut să nu râd. Desculţi, Julie şi cu mine mergeam unul lângă altul în umbra pinilor. Era roşie la obraji şi părea bosumflată.

— Vrea numai să te necăjească. Asta-i tot.

— Câteodată simt că-mi vine să-i scot ochii.

— Pe tine, care ai făcut studii de clasică, n-ar trebui să te şocheze goliciunea, şi încă aici, în Grecia.

— În clipa asta nu sunt specialistul în studii clasice. Sunt numai o biată fată care se simte dezavantajată.

M-am aplecat şi am sărutat-o pe tâmplă. Am fost uşor împins, dar cu blândeţe.

Am ajuns la bisericuţa cu zidurile văruite. Credeam că e încuiată, aşa cum o găsisem şi altă dată când încercasem să intru, dar cum am apăsat pe clanţă, uşa s-a deschis. Probabil că fusese cineva înăuntru şi la plecare uitase să încuie uşa. N-avea ferestre; lumina intra doar pe uşa rămasă deschisă. N-avea nici strane, doar un şfeşnic de metal cu câteva căpătâie de lumânare înfipte în găuri; un iconostas cu picturi naive ocupa tot peretele din fund. Plutea un vag iz de tămâie. Ne-am apropiat să vedem figurile sfinţilor pictate stângaci pe catapeteasma de lemn vechi, mâncat de

cari, dar îmi dădeam seama că amândoi eram tot mai mult conştienţi de obscuritatea şi intimitatea micului lăcaş. Am luat-o de după umeri şi o clipă mai târziu era în braţele mele şi ne sărutam. Apoi se întoarse şi-şi lipi obrazul de pieptul meu. Uşa rămăsese deschisă; după ce am închis-o, m-am rezemat cu spatele de ea şi am tras-o pe Julie uşor spre mine. I-am acoperit de sărutări gâtul, umerii şi am întins mâna spre bretelele costumului de baie.

— Nu. Nu trebuie.

Dar pe tonul acela special pe care îl au femeile când nu vor să se ţină seamă de protestele lor. Am desfăcut bretelele costumului şi le-am tras în jos până au ajuns în jurul taliei; i-am mângâiat umerii, lăsându-mă încet în jos până în dreptul sânilor mici, calzi, încă umezi de apa mării, dar calzi, excitaţi. M-am aplecat şi i-am lins sarea de pe sfârcuri. Mâinile ei au început să-mi mângâie spatele, părul. Iar eu le-am coborât pe ale mele spre şolduri, încercând să-mi strecor degetele sub costum, dar atunci m-a oprit.

— Te rog. Nu încă, şopti ea.

Mă jucam cu buzele pe gura ei.

— Te doresc atât de mult.

— Ştiu.

— Eşti atât de frumoasă.

— Dar nu putem. Nu aici.

Mi-am aşezat mâinile pe sânii ei.

— Dar tu vrei?

— Ştii că vreau. Dar nu acum.

Braţele ei s-au încolăcit în jurul gâtului meu, ne-am sărutat din nou, lipindu-ne unul de altul. Mi-am lăsat mâna să alunece pe spatele ei în jos, pe sub marginea costumului, cuprinzându-i rotunjimea feselor în palme, am lipit-o mai tare de mine, de tăria dintre coapsele mele, făcând-o să o simtă, să ştie că este dorită. Gurile noastre se lipiseră una de alta, limbile se căutau cu frenezie, a început să se legene şi am simţit cum ceda, cum goliciunea, întunericul, emoţia înăbuşită, dorinţa refulată...

Deodată s-a auzit un zgomot. Un zgomot slab şi nu-mi puteam da seama de unde provenea. Dar nu încăpea nicio îndoială că venea de undeva din partea din fund, din interiorul bisericii. Stăteam nemişcaţi, împietriţi de spaimă, strângându-ne în braţe. Julie întoarse capul şi îmi urmări privirea, dar dârele subţiri de lumină ce intrau prin crăpăturile uşii erau prea slabe ca să se poată vedea ceva. Instinctiv, amândoi am întins mâna să ridicăm la loc bretelele costumului de baie. Apoi am apucat-o strâns de mână, am făcut câţiva paşi de-a lungul peretelui şi am deschis brusc uşa. În lumina puternică ce a năvălit în bisericuţă, n-am văzut decât iconostasul care ne privea din spatele sfeşnicului de metal înnegrit. Altceva nimic. Dar mi-am dat seama că iconostasul era aşezat, la fel ca în toate bisericile greceşti, cam la un metru în faţa peretelui din fund şi că la una din extremităţi avea o uşă îngustă. Deodată Julie făcu un pas în faţa mea, dând dezaprobator din cap şi fără să scoată un cuvânt. Simţise probabil că primul meu instinct a fost să mă reped spre altar. Căci ghicisem imediat cine era: nenorocitul de negru, care probabil că se strecurase neobservat în biserică pe când înotam, gândind că noi nu vom pleca de pe plajă.

Aruncând o privire fugară în spatele ei, Julie mă apucă de mână şi mă trase afară. Am trântit uşa în urma mea şi m-am întors spre fată.

— Nemernicul.

— N-avea de unde să ştie că vom veni aici.

— Dar ar fi putut, porcul, să ne avertizeze mai curând că e înăuntru.

Vorbeam în şoaptă. Mă trase mai departe. De aici de unde ne aflam, o puteam vedea pe June care se ridicase puţin şi se uita spre noi. Auzise probabil zgomotul uşii trântite.

Julie zise:

— Acum putem fi siguri că Maurice va fi pus la curent.

— E ultimul lucru care mă nelinişteşte. Să-l ia dracu! E şi momentul să afle.

June strigă:

— S-a întâmplat ceva?

Julie îşi duse un deget la buze. Soră-sa se sculă în picioare şi veni iute spre noi, încheindu-se la sutien. Julie îi spuse în şoaptă:

— E Joe. E ascuns acolo.

June privi în spatele nostru zidurile albe ale bisericuţei. Renunţase la zâmbetul ironic. Acum era îngrijorată.

Julie hotărî:

— Trebuie să am o explicaţie cu Maurice. Ori noi, ori Joe.

— De când tot îţi spun eu.

— Ştiu.

— Vorbeaţi ceva? V-a auzit?

Julie plecă capul.

— Nu vorbeam, dar...

Se înroşi. June îmi zâmbi îngăduitoare şi avu amabilitatea să se uite în altă parte.

M-am oferit:

— Sunt gata să mă duc imediat înapoi să...

Dar fetele se opuseră vehement. Ne-am întors la cearşafurile de plajă şi am continuat să discutăm urmărind pe ascuns uşa bisericuţei. Rămăsese închisă, dar locul îşi pierduse orice farmec. Prezenţa aceea neagră, invizibilă, contaminase tot peisajul, întunecând soarele, ne stricase toată după-amiaza. Şi în ce mă priveşte, mă simţeam frustrat... sexual frustrat. Dar acum nu mai era nimic de făcut şi am hotărât să ne întoarcem acasă.

Am găsit-o pe Maria acolo, şezând impasibilă în faţa colibei ei, de vorbă cu Hermes. Ne-a spus că ceaiul ne aşteaptă pe masă. Aşezaţi pe scaunele lor de lemn, cei doi ţărani ne priveau ca şi când am fi fost atât de departe de ei, atât de străini de lumea lor simplă, încât orice comunicare între noi şi ei era imposibilă. Dar, deodată, Maria făcu un gest arătând spre mare şi rosti două-trei cuvinte greceşti

pe care nu le-am înţeles. Ne-am întors şi noi să ne uităm, dar n-am văzut nimic deosebit.

Julie traduse:

— Spune ceva de o flotă de vase de război.

De la marginea falezei, în partea de sud, am descoperit ce voia să spună bătrâna. La orizont, pierzându-se deja în ceaţă, se profila un şir de vapoare cenuşii ce se îndreptau spre est, brăzdând marea Egee, între Malea şi Skyli: un portavion, un cuirasat, patru distrugătoare, încă un vapor înaintau hotărât spre o nouă Troie. Ceea ce explica încălcarea brutală a păcii noastre de către avionul de vânătoare american.

June opină:

— O fi ultima găselniţă a lui Maurice. Bombardează insula cu noi cu tot.

Am râs, dar nu ne puteam lua ochii de la formele acelea întunecate, la marginea strălucitor-albastră a lumii. Maşini ale morţii purtând în calele lor mii de oameni care mestecau gumă, cu buzunarele pline de anticoncepţionale; şi care, din motive necunoscute, ni se păreau undeva, foarte departe. Nu la o depărtare de treizeci de mile, ci ca şi cum între noi şi ele ar fi fost o distanţă de treizeci de ani. Ca şi cum nu am fi privit spre sud, ci spre viitor, către o lume fără Prospero, fără domenii întinse, fără poezie sau fantezie, fără tandre promisiuni erotice... în picioare, între cele două fete, am simţit deodată cât era de fragilă încercarea nebună a bătrânului şi cât de fragil era timpul însuşi. Ştiam că niciodată în viaţă nu voi mai trăi o asemenea aventură. Mi-aş fi dat viaţa ca această după-amiază să nu se sfârşească, să se repete la infinit, să fie un cerc închis şi nu ceea ce era de fapt: un singur pas neînsemnat înainte, un simplu pas ce nu mai putea fi făcut înapoi.

Euforia mea se risipi complet, ceva mai târziu, pe când ne luam ceaiul. Fetele intraseră în casă şi se întorseseră îmbrăcate cu rochiile de dimineaţă. Iahtul trebuia să sosească din clipă în clipă, şi, din

cauza grabei, conversaţia noastră devenise confuză. Nu se putea hotărî ce să facă; la un moment dat s-a pus chiar problema să vină cu mine pe cealaltă parte a insulei. Ar fi putut sta la hotel. În cele din urmă, am decis să-i dăm lui Conchis o nouă şansă, să-i oferim în acest sfârşit de săptămână ocazia de a-şi da cărţile pe faţă. Tocmai discutam despre asta când privirea îmi fu din nou atrasă spre mare. Un vapor, venind dinspre Nauplia, ocolea promontoriul.

Fetele îmi vorbiseră despre iahtul lui Maurice, îmi povestiseră cât era de luxos; o dovadă în plus – dacă mai era nevoie – că bătrânul Conchis era putred de bogat. Dar, cu toate că fusesem avertizat, tot mi s-a tăiat răsuflarea. Ne-am apropiat toţi trei de marginea esplanadei ca să vedem mai bine. Vasul cu două catarge şi motor se mişca încet, cu pânzele strânse; o carenă lungă, albă, cabinele aşezate deasupra, punţii, atât în partea din faţă cât şi în partea din spate. Un steag grecesc atârna moale la pupa. Am văzut vreo şase, şapte siluete îmbrăcate în alb şi albastru, probabil echipajul. Dar era prea departe – pe puţin vreo cinci sute de metri – ca să le pot distinge chipurile.

Am remarcat:

— Ei, ca închisoare, nu-i rău.

June zise:

— Să vezi interiorul! Sunt vreo opt feluri de parfumuri franţuzeşti pe măsuţa noastră de toaletă din cabină.

Acum, iahtul părea să se fi oprit pe loc. Trei oameni stăteau la gruia de ambarcaţie pregătindu-se să lase o barcă la apă. Sirena sună insistent, anunţând sosirea. Aveam o reacţie tipic englezească: un amestec de invidie şi dispreţ. Iahtul în sine nu avea nimic vulgar, dar mi se părea vulgară ideea de a poseda un iaht. Şi mă vedeam şi pe mine, într-o zi, urcat pe punte. Până acum, nu pătrunsesem niciodată în lumea celor foarte bogaţi. La Oxford avusesem câţiva colegi cu adevărat

bogaţi, tineri ca Billie Whyte, de exemplu, dar mediul lor nu-mi fusese niciodată accesibil. În clipa aceea le-am invidiat pe fete; pentru ele totul era mai uşor; frumuseţea lor era singurul paşaport de care aveau nevoie pentru a pătrunde în această lume. Cei care trebuiau să facă banii erau bărbaţii, virilitate sublimată. Poate că Julie a intuit sentimentele mele. În orice caz, când ne-am întors sub colonade să luăm bagajele, m-a luat de mână şi m-a tras în cameră pentru a nu fi auziţi şi nici văzuţi de June.

— Numai pentru câteva zile.

— Care mie mi se vor părea câţiva ani.

— Şi mie la fel.

I-am spus:

— Toată viaţa am aşteptat să te întâlnesc.

Plecă ochii. Stăteam foarte aproape unul de celălalt.

— Ştiu.

— Şi tu? Simţi şi tu acelaşi lucru?

— Nicholas, eu nu ştiu ce simt. Afară doar că vreau ca tu să continui să mă iubeşti.

— Dacă vă întoarceţi, crezi că ai să poţi să scapi de aici într-o seară, în timpul săptămânii?

Aruncă o privire spre uşa larg deschisă, apoi se întoarse spre mine:

— Aş vrea tare mult, dar...

— Eu pot veni miercuri. Ne putem întâlni jos, lângă bisericuţă. Şi am adăugat: Nu înăuntru.

Pledă:

— S-ar putea să nu ne întoarcem până atunci.

— Am să vin oricum. De cum se înserează. Te voi aştepta până la miezul nopţii. E în orice caz mai bine decât să stau să-mi rod unghiile în blestemăţia aia de liceu.

— Am să încerc. Dacă pot. Dacă vom fi aici.

Ne-am sărutat, dar vraja se rupsese. Era prea târziu.

Afară, June ne aştepta lângă masă şi, de cum ne văzu, făcu un semn cu capul spre esplanadă.

Negrul era acolo, pe poteca ce ducea la plaja particulară, îmbrăcat în pantaloni negri, pulover negru pe gât şi ochelari negri de soare. Aştepta. Sirena sună din nou. Distingeam zgomotul unei bărci cu motor ce se apropia iute de mal.

June îmi întinse mâna şi le-am urat succes la amândouă. M-am uitat în urma lor în timp ce traversau esplanada, îmbrăcate în rochiile lor roz, cu ciorapi bleu şi cu coşurile în mână. Negrul se întorsese şi o pornise în jos, cu mult înaintea lor, ca şi când nu s-ar fi îndoit nicio clipă că fetele aveau să-l urmeze. Când nu le-am mai văzut, am înaintat până în capătul potecii. Barca cu motor intrase în micul golf şi acostase la debarcaderul spre care se îndrepta acum silueta întunecată urmată de celelalte două, îmbrăcate în roz. În barcă era un marinar, în şort alb şi bluză de bumbac cu mâneci scurte, pe pieptul căruia era scris ceva cu roşu. Din locul unde mă aflam nu puteam citi; dar cu siguranţă că scria *Arethusa.* Marinarul le ajută pe fete, apoi negrul se urcă şi el în barcă. Am remarcat că s-a aşezat la prova, în spatele lor. Au pornit-o înspre larg. Peste câteva minute – probabil că m-au văzut stând acolo sus – fetele mi-au făcut semn cu mâna; şi din nou au fluturat mâinile când au ieşit din golf şi au început să se îndrepte cu toată viteza spre iaht.

O mare, de după-amiază, se aşternea în faţa mea, până în Creta, vreo sută şi cincizeci de kilometri. Flota dispăruse aproape complet. Pe la jumătatea falezei, un chiparos brăzda cu umbra-i neagră, care începea deja să se lungească, fâşia de pământ roşu şi uscat. Ziua murea. Mă simţeam deposedat de ceva; deposedat sexual şi social şi presimţeam că nu ne va fi posibil să ne întâlnim în timpul săptămânii. Totuşi eram stăpânit de o exaltare veselă, ca un jucător de pocher care ştie că nu-i lipseşte decât o singură carte pentru a câştiga partida.

M-am întors spre casa pe care Maria se pregătea s-o încuie. N-am încercat să obţin informaţii de la ea – ştiam că e inutil – dar m-am urcat în camera mea şi mi-am strâns lucrurile. Când am coborât din nou, am văzut că barca fusese ridicată pe punte şi iahtul pornise. Descrise mai întâi o curbă largă, apoi se îndreptă spre capătul de sud al Peloponesului. Eram tentat să stau până când vasul ar fi dispărut complet din raza mea vizuală, dar ştiind că eram probabil urmărit şi de acolo, am hotărât că nu eram dispus să joc rolul naufragiatului abandonat pe insulă.

Câteva minute mai târziu o porneam din nou spre cenuşia şi sinistra închisoare unde îmi ispăşeam osânda zilnică, de cealaltă parte a visului, ca Adam părăsind grădina raiului. Numai că eu ştiam că Dumnezeu nu există şi că nimeni şi nimic nu mă putea împiedica să mă întorc.

48

PE CÎND URCAM ÎNCET COASTA CE DUCEA SPRE liceu, nu mă simţeam prea în largul meu. O reacţie, inevitabilă probabil, a evenimentelor de peste zi. Julie îmi dovedise că era capabilă de sentimente sincere, dar acum îmi veneau în minte toate întrebările pe care ar fi trebuit să i le pun; şi nu puteam să nu-mi amintesc şi de cât de aproape fusesem – nu numai o dată – să mă las convins de povestea cu schizofrenia inventată de Maurice. Dar îmi fusese imposibil să verific dacă şi în ce măsură spusele lui erau adevărate. La urma urmei, nu era imposibil ca cele două surori să facă un joc dublu. Julie mă putea găsi foarte atrăgător fizic, dar asta n-o împiedica să-mi înşire tot soiul de minciuni. Mă gândeam şi la următoarea mea întâlnire cu Conchis: dacă adunam destule probe ca să-i dovedesc că acum cunoşteam tot adevărul despre cele două fete, ştiam cum să le folosesc.

În aceeaşi seară de duminică, întors în camera mea, am scris câteva scrisori: doamnei Holmes, la Cerne Abbas, domnului P.J. Fearn de la Barclay's Bank şi directoarei de la şcoala primară unde predase Julie. Celei dintâi îi explicam că i-am întâlnit fiicele, cu ocazia filmului pe care îl turnau; că învăţătorul din satul de pe insulă mă rugase să găsesc o şcoală în Anglia – tot în mediul rural – ai cărei elevi să fie dornici să corespondeze cu micuţii greci şi că fetele îmi sugeraseră să mă adresez mamei lor, rugând-o să mă pună în legătură cu şcoala din Cerne Abbas – cât mai repede, deoarece trimestrul era pe sfârşite. În cea de-a doua scrisoare spuneam că aş dori să-mi deschid un cont şi că aveam recomandarea uneia dintre clientele băncii. În sfârşit, în cea de-a treia,

mă dădeam drept directorul unei şcoli de limbi străine ce urma să se deschidă în toamnă, la Atena, şi că o anume domnişoară Julia Holmes solicitase un post.

Luni am recitit ciornele cu grijă, am schimbat un cuvânt ici-colo, apoi le-am transcris pe primele două de mână, iar pe a treia m-am chinuit s-o bat la maşină, folosind o maşină veche de scris, cu caractere latine, din biroul administratorului. Ştiam că această din urmă scrisoare părea cusută cu aţă albă, căci actriţele de film nu prea obişnuiesc să solicite posturi de profesoare în străinătate, dar răspunsul, oricare ar fi fost, îmi putea fi util.

Şi apoi, dacă tot o pornisem pe panta asta, am mai scris alte două scrisori: una pe adresa teatrului Tavistock şi cealaltă către colegiul Girton din Cambridge.

Am pus cele cinci scrisori la cutie şi odată cu ele i-am trimis o scrisoare şi lui Leverrier. Nutrisem oarecare speranţe ca la întoarcerea la liceu să găsesc un răspuns de la Mitford, dar cu siguranţă că scrisoarea pe care i-o scrisesem trebuise reexpediată la vreo nouă adresă şi nu avusese încă timp să-mi răspundă. Scrisoarea către Leverrier era scurtă, îi explicam numai cine sunt, după care continuam:

> Adevăratul motiv pentru care vă scriu este că mă aflu aici, la Bourani, într-o situaţie destul de complicată. Am înţeles de la domnul Conchis că în timpul cât aţi stat aici obişnuiaţi să-l vizitaţi. În momentul de faţă am realmente nevoie de sfatul unei persoane cu experienţă şi aş dori să precizez că nu este vorba numai despre persoana mea. Mai sunt şi alte persoane amestecate în povestea aceasta. Din motive pe care am convingerea că le înţelegeţi, v-am fi foarte recunoscători dacă ne-aţi răspunde cât mai curând.

Chiar pe când lipeam plicul, mi-am dat seama că tăcerea lui Mitford şi a lui Leverrier erau pentru mine de bun augur; dacă în anii precedenţi li s-ar fi

întâmplat la Bourani ceva realmente neplăcut, cu siguranţă că ar fi vorbit. Dacă tăceau, era fără îndoială tăcerea gratitudinii. Nu uitasem povestea lui Mitford despre cearta lui cu Conchis şi nici faptul că mă prevenise. Dar începeam să mă îndoiesc de motivele care îi determinaseră comportarea.

Cu cât mă gândeam mai mult, cu atât eram mai sigur că Demetriades era spionul. Prima regulă a contraspionajului este să le prefaci că n-ai observat nimic, aşa că duminică, după cină, m-am arătat deosebit de prietenos faţă de el. Am făcut o plimbare sus pe dig, lângă şcoală, în speranţa de a putea profita fie şi de cea mai mică adiere de vânt, în căldura apăsătoare a nopţii. Da, mulţumesc Meli, am petrecut un *week-end* foarte plăcut la Bourani. Am citit, am înotat, am ascultat muzică. Am mers până acolo că am şi râs de presupunerile lui obscene privind felul în care îmi petrecusem de fapt timpul acolo. Acum îl suspectam însă că obscenităţile lui aveau un motiv anume: prin el, Conchis verifica dacă ştiu să-mi ţin gura. I-am şi mulţumit pentru că îmi păstra atât de bine secretul faţă de ceilalţi profesori.

În timp ce ne plimbam, priveam apa întunecată din strâmtoarea dintre insulă şi continent şi mă întrebam ce fac oare în această clipă cele două fete, în ce ape întunecate navigau... Marea tăcută, cu toate secretele ei şi cu răbdarea-i nelimitată, dar lipsită de ostilitate. Acum îi înţelegeam misterele.

Şi după revărsatul zorilor aveam să le înţeleg şi mai bine. Am găsit prilejul să-l iau deoparte pe directorul adjunct, care era profesor de greacă modernă şi i-am spus că cineva îmi recomandase să citesc o carte de un oarecare Theodoritis... *Trei inimi,* auzise cumva de ea? Da, cunoştea cartea. Nu vorbea nici franceză, nici engleză şi nu prea reuşeam să urmăresc tot ce spune. Se pare că Theodoritis fusese un fel de echivalent grec al lui Maupassant. Din prezentarea subiectului am

înţeles destul ca să-mi dau seama că se confirma ce-mi spusese Julie. Dar orice umbră de îndoială dispăru la prânz, când am intrat în sufragerie. Un băiat se sculă de la masa directorului adjunct şi-mi aduse o carte. *Trei inimi* era ultima şi cea mai lungă dintr-o culegere de nuvele. Era scrisă în *kalharevousa,* forma „literară”, anti-*demotiki* a limbii moderne şi am constatat că depăşea cu mult cunoştinţele mele de greacă. Nici de data asta nu puteam solicita ajutorul lui Demetriades. Dar fiecare pasaj pe care m-am străduit să-l descifrez cu dicţionarul îmi dovedea că Julie îmi spusese adevărul.

Miercuri... Miercuri... îmi era imposibil să aştept până atunci. Marţi seara, după ore, am urcat până sus pe creasta centrală. Tot drumul încercasem să mă conving că mă duceam degeaba. Dar mă înşelam. Inima începu să-mi bată cu putere: acolo, jos, departe, pe marea violetă din golful Moutsa se profila forma prelungă, de neconfundat, a unui iaht alb. Era *Arethusa.* În clipa aceea am ştiut. Bătrânul Conchis capitulase.

49

PE LA NOUĂ JUMĂTATE ERAM ÎN FAŢA PORŢII, m-am oprit câteva secunde să trag cu urechea şi, neauzind nimic, am părăsit poteca şi am pornit-o, pe sub pomi, în direcţia casei. Se ridica în faţa mea tăcută, siluetă întunecată profilată pe cerul încă luminat de ultimele raze ale asfinţitului. O singură lumină ardea: în sala de muzică. Iar dinspre coliba Mariei venea un miros de răşină şi de lemn ars. În apropiere, o bufniţă ţipă. În timp ce mă întorceam spre poartă, o formă întunecată alunecă pe deasupra capului meu, plonjând spre mare, printre pomi: poate Conchis, magicianul, preschimbat în bufniţă.

Am pornit-o repede, în jos, pe drumul ce ducea de la proprietate spre plaja de la Moutsa. Pădurea era întunecoasă deasupra apei ce se zărea vag în depărtare. Iahtul era ancorat la vreo cinci sute de metri în larg: se vedeau luminile roşii de la babord. Nu se vedea nicio altă lumină; nicio urmă că ar fi cineva pe vas. Am pornit-o cu paşi repezi de-a lungul lizierei de pini, îndreptându-mă spre bisericuţă.

Rezemată de peretele dinspre răsărit, siluetă întunecată conturată pe zidul alb, Julie mă aştepta. Cum m-a văzut, mi-a ieşit în cale. Purta o fustă largă de pânză de culoare deschisă şi o bluză cu mâneci scurte de bumbac albastru, ca ale marinarilor de pe *Arethusa.* Îşi strânsese părul la spate cu o panglică, ceea ce îi dădea un aer uşor sever, de profesoară. Ne-am oprit la un metru unul de celălalt, deodată intimidaţi.

— Ai reuşit să scapi?

— Totul e în regulă. Maurice ştie că sunt aici. Zâmbind, adăugă: De acum, s-a terminat cu spionatul. Am avut o explicaţie.

— Vrei să spui că...?

— Ştie despre noi doi. I-am spus adevărul. Şi i-am mai spus că se prea poate să fiu schizofrenică în povestea pe care a imaginat-o el, dar în viaţa de toate zilele nu sunt.

Continuă să zâmbească. Am făcut un pas spre ea şi a venit să mi se cuibărească în braţe. Dar când, în timp ce o sărutam, am încercat s-o strâng puţin mai tare, mă împinse uşor, plecând capul.

— Julie?

Îmi luă mâna şi o duse la buze.

— Fii înţelegător... Nu e momentul... N-am îndrăznit să-ţi spun duminică.

Venisem pregătit pentru orice eventualitate, nu mai pentru întâmplarea asta banală nu. Am sărutat-o uşor pe părul înmiresmat.

— Ce păcat!

— Voiam atât de mult să vii.

— Hai să ne plimbăm până la capătul plajei.

Mână în mână, am pornit-o încet pe lângă bisericuţă şi, trecând pe sub pomi, ne-am îndreptat spre apus. Avuseseră o explicaţie cu bătrânul de îndată ce se urcaseră pe iaht, duminică după-amiază. Se părea că a încercat să facă pe nevinovatul, dar June l-a acuzat în faţă de povestea cu negrul, dezvăluindu-i prezenţa lui Joe în biserică. Se săturaseră. Sau le spunea deschis ce intenţiona să facă sau... Julie îşi ţinu o clipă răsuflarea, de parcă nici acum nu-i venea să creadă, apoi mă privi.

— Ştii ce-a zis? Indiferent şi calm de parcă îi spuneam că trebuie reparat robinetul la baie.

Am făcut din cap semn că nu.

— Citez: „Exact ce mă aşteptam şi ce speram”. Apoi, până să ne revenim noi din uimire, ne-a informat că tot ceea ce s-a petrecut până acum nu a fost decât o simplă repetiţie. Doamne, Nicholas, să-i fi văzut mutra rânjită! Parcă am fi fost două studente care tocmai reuşiseră să treacă nişte teste preliminare.

— Repetiţie pentru ce?

— *Totul* ni se va explica. Şi ţie, sâmbăta viitoare. De acum încolo, vom lucra toţi împreună, sub conducerea lui. Se pare că în curând va mai veni cineva – a spus „persoane”, deci trebuie să fie mai mulţi – care urmează să preia rolurile noastre de până acum. Vor intra *ei în* jocul acesta zăpăcit, dar de data asta noi vom cunoaşte regulile.

— Ce persoane?

— N-a vrut să spună. Şi nici ce vrea să ne explice n-a spus. Dar a precizat că vrea să fii şi tu de faţă.

— Iar trebuie să seduci pe cineva?

— Asta a fost prima mea obiecţie. M-am săturat să tot fac ochi dulci necunoscuţilor. Mai ales acum.

— I-ai spus despre noi doi?

Mă strânse de mână.

— Da. Oftă. De fapt, a spus că se temuse de treaba asta de cum te-a văzut.

— Ce treabă?

— Că şoarecele se va îndrăgosti de pisică.

— Şi acceptă ca...

— S-a jurat.

— Şi tu l-ai crezut?

Ezită o clipă.

— În măsura în care poţi să crezi ce-ţi spune Maurice. Mi-a dat şi o momeală să ţi-o flutur pe sub nas.

— Altă momeală în afară de cea pe care o ţin de mână acum?

Îşi lăsă capul pe umărul meu.

— Nu intenţionează să te pună să lucrezi pe degeaba... Vei primi şi tu salariu. Oricum, nu se începe decât după terminarea trimestrului şcolar. Şi vrea ca noi trei să locuim – în orice caz să dormim – în casa din sat. Ca şi cum nu l-am fi cunoscut pe Maurice niciodată.

— Şi te tentează?

O clipă nu zise nimic.

— Mai există şi un mic inconvenient. Ar vrea ca, în faţa celorlalţi, noi doi să ne prefacem că suntem căsătoriţi.

— Eu nu pot să mă prefac. Nu ştiu să joc teatru ca tine.

— Fii serios!

— Sunt. Mai serios decât crezi.

Îşi întoarse faţa spre mine.

— Atunci, spune-mi ce simţi.

— Totul depinde de sâmbăta viitoare. Când vom şti precis ce are de gând.

— Asta e şi părerea noastră.

— V-a dat probabil nişte indicii.

— Ne-a spus numai că putem considera totul cu experiment de psihiatrie, după care, fidel obiceiului său de a ne „ajuta”, a adăugat că, de fapt, este în legătură cu ceva pentru care nu s-a găsit încă un nume. A spus aşa... „o ştiinţă ce urmează să fie descoperită şi botezată”. Era foarte curios să afle cum de m-am hotărât eu să am încredere în tine.

— Şi ce i-ai spus?

— Că există, între două persoane, unele sentimente de a căror sinceritate nu te poţi îndoi.

— În rest, cum s-a comportat?

— A fost drăguţ, chiar foarte, aş putea zice. Cum era la început. Ne făcea tot timpul complimente – ce curajoase, ce inteligente etc., suntem.

— Fereşte-te de greci...

— Ştiu. Dar i-am spus foarte clar. La prima figură de-a lui, gata.

M-am uitat în larg, spre iahtul tăcut.

— Unde aţi fost?

— Până la Kythera. Ne-am întors ieri.

M-am gândit la modul cum îmi petrecusem eu aceste trei zile: lupta cu teancul de lucrări scrise ce trebuiau corectate; supravegherea elevilor în sala de studii; mirosul înecăcios de cretă; băieţii... Dar curând trimestrul se va sfârşi şi gândul mi s-a dus

la casa izolată din sat, la permanenta tovărăşie a fetelor.

— Am făcut rost de un exemplar din *Trei inimi.*

— Ai putut s-o citeşti?

— Suficient cât să pot verifica această parte a povestirii tale.

Un timp nu spuse nimic.

— Cineva parcă spunea ceva despre încrederea în propriile instincte. Nu mai departe decât acum trei zile, cred.

— De-ai şti... când sunt acolo... în clasă, stau şi mă întreb dacă partea aceasta a insulei există cu adevărat. Dacă nu cumva e numai un vis.

— N-ai primit nicio veste de la predecesorul tău?

— Niciun cuvânt.

Din nou tăcere.

— Nicholas, am să fac ce-mi spui tu.

Se opri din mers, mă luă şi de cealaltă mână şi mă privi în ochi.

— Mergem imediat înapoi, acum, şi îi spunem tot. Vorbesc serios.

Am avut o clipă de ezitare, apoi am zâmbit.

— Pot să-ţi amintesc de această propunere în cazul în care nu-mi place cum sună capitolul următor?

— Ştii bine că poţi.

O clipă şi braţele i se încolăciseră în jurul gâtului meu. Buzele mi-au confirmat ce-mi spuseseră ochii. Apoi ne-am continuat plimbarea, strânşi unul lângă altul. Am ajuns la capătul golfului. Aerul aproape tropical era sufocant.

— Îmi plac nopţile aici. Mai mult decât dimineţile.

— Şi mie.

— Intrăm cu picioarele în apă?

Ne îndreptam deja spre mare, croindu-ne drum printre pietre. Îşi aruncă sandalele din picioare; m-am descălţat şi eu. Stăteam în picioare în apa

călduţă şi mă lăsă s-o sărut din nou: gura, gâtul. O mângâiam uşor, protector, şi i-am şoptit la ureche:

— Blestemată fiziologie feminină!

Se apropie şi mai mult de mine ca pentru a-mi dovedi că mă înţelege.

— Ştiu. Îmi pare rău.

— Te revăd tot timpul aşa cum erai în biserică.

— Alături de tine mă simt din nou neîntinată. Tu mă faci să mă simt astfel.

— Alţi bărbaţi nu?

— Unu sau doi.

— Şi bărbatul din fotografie?

Tăcu.

— Aş vrea să-mi vorbeşti despre el.

— Nu sunt prea multe de spus.

— Hai să stăm jos.

Ne-am întors în pădurice, în susul pantei, de unde pornea promontoriul dinspre vest. Demult, câteva stânci se rostogoliseră până aici şi m-am aşezat cu spatele rezemat de una din ele şi Julie s-a strâns lângă mine. Am întins mâna şi am desfăcut panglica cu care îşi legase părul.

Îmi vorbi despre prima ei dragoste. Era un tânăr profesor de la Cambridge, matematician, cu vreo zece ani mai mare decât ea. Foarte inteligent, sensibil, cultivat, nicidecum tipul intelectualului „monomaniac". Se întâlniseră pe când ea era studentă în anul doi, dar dragostea lor fusese „semiplatonică" până pe la mijlocul ultimului an.

— Nu ştiu exact de ce, poate pentru că îmi dădeam seama că nu mai aveam decât două trimestre de stat la Cambridge, Andrew a început să se simtă jignit dacă ieşeam cu altcineva. Detesta grupul de actori amatori alături de care June şi cu mine jucam diferite piese. Părea cumva că el hotărâse că trebuia să fie îndrăgostit de mine. Era întotdeauna foarte amabil – câteodată era chiar amuzant când îmi reproşa că am corupt un celibatar convins. Îmi făcea plăcere să fiu cu el; ne duceam deseori la ţară; era foarte generos, îmi

oferea flori, cărţi... Din acest punct de vedere, nu era deloc tipul celibatarului egocentrist. Şi totuşi n-am simţit niciodată pentru el o adevărată atracţie fizică. Ştii cum e, îţi place cineva sub toate celelalte aspecte, te simţi măgulită, chiar uşor stânjenită să apari peste tot în compania unui tânăr profesor. Îl admiri ca intelectual, dar...

— Şi nu vezi ceea ce ar trebui să-ţi sară în ochi.

— A insistat să ne logodim neoficial. Asta s-a întâmplat pe la începutul ultimului trimestru. Eu lucram nebuneşte. Nu mă culcasem cu el şi găseam că e foarte frumos din partea lui. Ne înţelesesem să ne petrecem vacanţa în Italia şi în toamnă să ne căsătorim.

Tăcu.

— Şi ce s-a întâmplat?

— E atât de jenant!

Am mângâiat-o uşor pe păr.

— E mai bine decât să ţii totul închis în tine.

Ezită puţin, apoi vorbi abia şoptit.

— Ştiusem dintotdeauna că ceva nu mergea. Nu pot să explic exact ce, dar aveam permanent impresia că Andrew încerca întotdeauna să facă gesturile care „trebuiau”. Mă săruta pentru că ştia că fetele se aşteaptă să fie sărutate. N-am simţit niciodată în el dorinţa. Îşi netezi fusta care îi acoperea genunchii. În Italia am descoperit că... avea probleme serioase. Nu-mi vorbise niciodată despre asta, dar la şcoală avusese prieteni bărbaţi. Chiar şi pe vremea când fusese student la Cambridge, înainte de război. Tăcu. Apoi: Probabil că-ţi par îngrozitor de naivă.

— Numai naivă.

— Nici prin cap nu mi-ar fi trecut... Sincer îţi spun, din comportarea lui nu-ţi puteai da seama. Dorea cu atâta disperare să fie absolut normal. Poate chiar cu prea multă disperare.

— Înţeleg.

— Îmi spuneam întruna că nu contează. Că trebuia numai să am puţină răbdare... Şi... în rest

era un om tare blând şi drăguţ. Am făcut ceva groaznic, Nicholas. Am plecat din pensiunea în care locuiam la Sienna şi am luat trenul înapoi acasă, în Anglia. Aşa deodată, fără să-i spun o vorbă. Ceva s-a rupt brusc în mine. Mi-am dat, nu ştiu cum, seama că între noi va exista întotdeauna această problemă. Deseori ieşeam seara după... câte un eşec şi mă uitam la bărbaţi; la italienii care treceau pe stradă şi mă gândeam că...

Se întrerupse brusc, jenată încă de gândurile ei de atunci. Apoi zise:

— Ce am simţit cu tine acolo, în bisericuţă... mi s-a părut atât de autentic... atât de simplu...

— Nu v-aţi mai văzut de atunci?

— Ba, din păcate, da.

— Povesteşte-mi.

— Am fugit drept acasă, în Dorset. Nu-i puteam spune mamei adevărul despre ce se întâmplase. Andrew s-a întors şi el în Anglia. A insistat să vin la Londra să ne întâlnim.

Amintirea acelor clipe o făcu să scuture uşor din cap.

— Era atât de disperat! În pragul sinuciderii. Şi, în cele din urmă, am... am cedat. Te scutesc de detaliile neplăcute. Nu se mai punea problema căsătoriei. Am acceptat postul de profesoară în Londra, ca să fiu mai departe de Cambridge. Dar... am reînnodat legătura şi... oh, a durat câteva luni. Două fiinţe umane, considerate inteligente, care se distrugeau una pe alta, încet şi sigur. Dacă telefona să mă anunţe că nu putea veni la Londra, la sfârşit de săptămână, răsuflăm uşurată. Suspină adânc. În cele din urmă, June m-a determinat să fac ceea ce trebuia făcut demult. Îmi mai scrie din când în când şi atât. Făcu o scurtă pauză, după care încheie: Sfârşitul unei poveşti triste.

— Tristă, într-adevăr.

— Nu sunt o puritană, jur, dar...

— Nu eşti tu de vină.

— În ultimul timp devenise un soi de masochism. Cu cât suferea mai mult, cu atât mă simţeam mai generoasă.

— Şi de atunci n-a mai existat nimeni?

— Pe la începutul anului, ieşeam mai des cu un actor din trupa de la Tavistock. Dar a descoperit curând că nu eram ce-şi dorea el.

Continuam să-i mângâi uşor buclele lungi.

— De ce?

— Pentru că nu voiam să mă culc cu el.

— Din principiu?

— Mai existase şi altcineva la Cambridge. Când eram în anul întâi.

— Şi?

— Era exact invers decât Andrew. Era mult mai plăcut să fii cu el în pat decât afară din pat. Adăugă sec: Din păcate era mult prea conştient de treaba asta şi într-o bună zi am descoperit că nu eram singura pană la pălăria lui.

— Sărman tâmpit!

— Ştiu că pentru bărbaţi e cu totul altfel. Sau cel puţin pentru bărbaţi ca el. Dar m-am simţit atât de umilită... nu eram decât un nou trofeu adăugat la panoplie.

Am sărutat-o pe păr.

— Trebuie să recunosc că, în materie de trofee, avea gust.

După o scurtă tăcere, reluă timidă:

— Tu te-ai culcat cu multe fete?

— Cu niciuna ca tine. Şi n-am fost niciodată un Don Juan cu mai multe femei.

Probabil că realizase cu întârziere ca întrebarea fusese naivă.

— N-ar fi trebuit să... ştii...

Nu era un subiect asupra căruia intenţionam să insist, dar era clar că pe ea o fascina, acum că-l abordase.

— Dar eu nu pot fi, în această privinţă, la fel de obiectivă ca June.

— Presupun că June este obiectivă şi în cazul meu.
— Ah, cu tine e de acord. Dacă ţii neapărat la aprobarea ei.
— Tu nu pari să pui prea mult preţ pe ea.
— Duminică am urât-o.
Mă înghionti uşor cu cotul.
— Şi pe tine... pentru că tu nu o detestai.
— Numai pentru că mă ajuta să mi te închipui pe tine în situaţia ei.
— Şi de atunci nu încetează să mă tachineze. Pretinde că ea e genul tău mai mult decât mine.
Am strâns-o şi mai aproape de mine.
— Eu ştiu pe care din voi o prefer. N-am nicio ezitare.
O clipă tăcu. Îmi luă mâna.
— Ieri seară am venit aici.
— De ce?
— Să ne scăldăm. Era atât de cald, că nu puteam dormi. June spera ca un fermecător păstor grec să apară dintre pini.
— Şi tu?
— Eu mă gândeam la păstorul meu englez.
— Păcat că nu ne-am luat costumele de baie.
— Nici ieri seară nu le-am avut.
— E o propunere?
O scurtă tăcere.
— June a pariat că nu voi îndrăzni.
— N-o putem lăsa să câştige pariul.
— Înotăm şi atât.
— Dar numai pentru că....
O clipă nu spuse nimic, dar, în întuneric, mi-am dat seama că zâmbeşte. Apoi se înălţă spre urechea mea şi şopti:
— De ce oare bărbaţii ţin întotdeauna să precizeze ceea ce sare în ochi.
În secunda următoare era în picioare şi mă trăgea de mână. Ne-am întors pe plajă. Lumina roşie pâlpâia la marginea iahtului alb, fantomatic, reflectându-se în mare. Printre pomii din spatele

nostru se zărea lumina din casă. Cineva mai veghea încă. Am apucat poalele bluzei şi Julie a ridicat braţele să i-o scot; apoi se întoarse cu spatele să-i desfac sutienul, în timp ce ea îşi descheia fusta. O clipă se rezemă de mine. Am sărutat-o pe gât. Şi o porni în jos, spre apă, cu părul fluturând, o simplă siluetă palidă, într-un minuscul chilot alb; replică fidelă a soră-sii, acum trei zile, în lumina soarelui, pe aceeaşi plajă. Mi-am scos hainele. Fără să se uite înapoi, intră în apă până la brâu, apoi, cu un mic plescăit, se lăsă în jos şi începu să înoate în direcţia iahtului. O secundă mai târziu eram lângă ea, înotând unul lângă altul. Ea se opri prima şi, călcând apa, se întoarse spre mine zâmbind – îndrăznise, câştigase pariul.

Pronunţă câteva cuvinte în greceşte, dar nu era greaca pe care o ştiam eu, ci o limbă mult mai arhaică, mai clar articulată.

— Ce e asta?

— Sofocle.

— Şi ce înseamnă?

— Am spus-o numai de dragul sunetelor. Când am sosit prima oară aici, nu-mi venea să cred. Mii de semne mici, negre, care prindeau brusc viaţă; care nu mai aparţineau trecutului, ci prezentului.

— Înţeleg.

— Ca cineva care a trăit toată viaţa în exil, fără să-şi dea seama.

— Şi eu am cunoscut acest sentiment.

— Ţi-e dor de Anglia.

— Nu.

Am văzut-o zâmbind.

— Şi totuşi trebuie să existe şi un punct asupra căruia să nu fim de acord.

— Poate într-o viaţă viitoare.

— Am să fac pluta. Am învăţat de curând.

Întinse braţele şi pluti pe spate, ca un copil care se dă în spectacol. Din două mişcări am fost lângă ea. Stătea cu ochii închişi, surâzând uşor, iar părul

ud o făcea să pară şi mai tânără. Marea era absolut calmă; o oglindă întunecată.

— Parcă ai fi Ofelia.

— Să mă duc la mânăstire?

— Mă simt mai puţin Hamlet ca niciodată.

— Poate că eşti nebunul cu care mă sfătuia să mă mărit.

— Ai jucat-o pe Ofelia?

— La colegiu. Câteva scene numai... Cu o parteneră lesbiană; o individă. Îngrozitoare, care nu mai putea de fericire când se vedea în haine bărbăteşti.

— Dar fără nimic în pantaloni.

Protestă, coborând vocea:

— Domnule Urfe, nu mă aşteptam la atâta vulgaritate din partea dumneavoastră; mă uimiţi...

Dintr-o mişcare, m-am apropiat şi mai mult de ea şi am încercat s-o sărut, dar se întoarse brusc şi se scufundă în apă. O luptă scurtă, un vârtej, o trombă de apă împroşcată în toate părţile: îmi scăpase. Buzele ei le atinseră în fugă pe ale mele şi brusc... se întoarse şi porni înot spre mal.

Când ajunse aproape de ţărm, îşi încetini mişcările ca şi când efortul ar fi epuizat-o şi se ridică în picioare cu apa până la subsuori. M-am oprit şi eu lângă ea. Sub apă, mâinile ni se găsiră; de data asta nu se mai împotrivi când am tras-o lângă mine şi am luat-o de după talie. Îşi ridică braţele şi le încolăci în jurul gâtului meu. Am strâns-o şi mai mult în braţe şi i-am simţit tălpile atingându-mi uşor labele picioarelor. Trupurile ni se lipiră şi, cu ochii închişi, îşi ridică faţa spre mine. Mi-am lăsat mâna să alunece uşor de-a lungul şoldului, mi-am strecurat-o pe sub fâşia de pânză umedă ce o încingea. Cu cealaltă i-am mângâiat pieptul. Era cu totul altfel decât îmbrăţişarea pătimaşă din bisericuţă – rece, alunecos, reţinut.

Când Julie îmi vorbise despre nefericita ei poveste de dragoste de la Cambridge, ghicisem ce-

mi ascunsese: acest echilibru fragil la ea între timiditatea fizică şi imaginaţia senzuală... Prima o împinsese iniţial spre tânărul acela, cea de-a doua o făcuse să se retragă când senzualitatea ei a fost respinsă. Toate acestea îi dădeau aerul de nimfă speriată pe care soră-sa nu-l avea, în ciuda faptului că în seara asta June fusese cea aleasă să joace rolul nimfei. Julie, pur şi simplu, respingea satirul, dar în acelaşi timp îl şi invita. Avea ceva dintr-un animal sălbatic, cu adevărat sălbatic, mereu la pândă, pe care cea mai mică încercare de domesticire îl pune pe fugă. Îşi crease în jur un mic teritoriu al ei, încercuit de capcane şi bariere invizibile, în interiorul căruia avansa sau se retrăgea; se comporta şi evolua după bunul ei plac. Dar simţeam că dincolo de acest sistem de apărare exista şi o regiune fără niciun fel de îngrădire, unde, într-o zi, totul îmi va fi permis... Şi ziua aceea era aproape, căci acum se lipise de mine, lăsându-se în voia senzualităţii ei; cu adevărat femeie.

Liniştea, apa întunecată, bolta strălucitoare, şi excitaţia mea, pe care ea a simţit-o probabil. Dintr-odată şi-a întors capul, aproape cu violenţă, deşi rămăsese agăţată de mine. După o clipă am auzit-o şoptind:

— Bietul de tine. Nu-i cinstit.

— N-am încotro. Mă exciţi atât de mult.

Se depărtă puţin şi o mână îi alunecă prin apă, printre noi, în jos. Mă ridică uşor, îşi încolăci degetele în jurul meu, cu timiditate, cu aceeaşi inocenţă pe care o cunoşteam dinainte.

— Bietul ţipar.

— Care n-are unde să se ducă.

Începu să mângâie şi să se joace cu degetele prin apă, apoi şopti din nou:

— Îţi place dacă îţi fac aşa?

— Prostuţo!

A ezitat, apoi s-a întors, şi-a strecurat braţul drept în jurul taliei mele, în timp ce eu, cu braţul

stâng, am luat-o pe după umeri şi am tras-o mai aproape de mine. Mâna ei stângă a coborât, explorând în jurul coapselor, mângâind, ridicând şi dând drumul, atingându-mă. Degetele păreau neexperimentate, speriate să nu facă rău. Mi-am dus atunci mâna liberă acolo şi i-am ţinut o mică lecţie. Apoi am lăsat totul în seama ei. I-am căutat gura. Nu mai ştiam ce se petrece în jur. Nu mai era decât limba ei, goliciunea ei, părul ud, ritmul mâinii de sub apă. Mi-ar fi plăcut să fie aşa toată noaptea. Această stare de seducţie, această convertire a celei distante, elegante, a vocii care cita Sofocle într-o gheişă ascultătoare, o sirenă, adorabilă. Îmi depărtasem picioarele ca să am mai multă stabilitate, iar unul din picioarele ei se încolăcise în jurul meu.

Dacă am fi rămas aşa toată noaptea; dar era prea mult. Ghicise, se pare, că n-o mai voiam delicată; s-a lipit mai tare de mine, nu mai era atât de neştiutoare. Şi-n timp ce eu, sub apă, mă descătuşam, ea îşi lăsă capul pe umărul meu şi mă muşcă, ca şi cum ar fi atins şi ea acea clipă supremă.

Gata. Mâna ei mă părăsi, trecu uşor peste stomacul meu. Am sărutat-o; puţin uimit de această transformare a ei atât de rapidă şi totală. Poate că trebuia să-i mulţumesc puţin şi lui June, cu înţepăturile ei, pentru asta, dar simţeam că Julie însăşi dorise în sinea ei ca asemenea lucru să se petreacă. Rămăsesem aşa îmbrăţişaţi, fără să simţim nevoia să vorbim, să ne mişcăm; conştienţi că de acum între noi nu va mai exista nicio barieră. Îşi lipi uşor buzele de umărul meu; un sărut plin de promisiuni.

— Trebuie să mă întorc. Mă aşteaptă June.

Un ultim sărut grăbit. Din câteva mişcări am fost pe plajă şi Julie după mine. Mână în mână ne îndreptarăm spre locul unde ne lăsasem hainele şi fără să mai aşteptăm să ne uscăm am început să ne îmbrăcăm, ajutându-ne unul pe celălalt,

îmbrăţişaţi, o pornirăm înapoi, pe malul mării, spre Bourani. Intuiam că ceea ce se petrecuse cu noi era deosebit de important pentru ea, era un fel de descoperire – sau redescoperire – a propriei sale sexualităţi latente. Şi în noaptea caldă, prinsă în mrejele eternului farmec al bătrânei Grecii, faţa ei părea mai blândă, mai deschisă, mai simplă; renunţase la orice mască. Mai ştiam, şi în sinea mea eram cuprins de o adâncă bucurie, că distrusesem şi ultimii germeni de neîncredere pe care Conchis se străduise să-i semene între noi. Acum nu mai aveam nevoie de răspuns la scrisorile mele. Acolo în apă, nu fusese decât un joc erotic banal, dar era o plăcere împărtăşită, dorită de noi amândoi şi, ca să mă asigur şi mai mult, am strâns-o pe Julie mai aproape. Se întoarse spre mine şi îmi întinse buzele cu tot atâta spontaneitate ca şi când ar fi putut să-mi citească gândurile. De acum, între noi doi, totul era transparent.

Am condus-o până aproape de casă. Nu mai era lumină în sala de muzică, dar fereastra camerei unde dormeam eu de obicei era luminată. Mai fusese adus un pat; ea şi June dormea acolo când eram eu la colegiu – şi mi se păru o încheiere simbolică, perfectă a acestei nopţi. Julie avea să doarmă în patul „meu”. Pe şoptite, făcurăm în grabă planuri pentru sfârşitul săptămânii viitoare, dar acum totul ni se părea uşor. Bătrânul se ţinuse de cuvânt. Nu ne spionase nimeni. Mă accepta în sfârşit în rolul lui Ferdinand, alături de Miranda sa cu părul ud şi plin de sare, cu buze dulci şi braţe învăluitoare. Orice s-ar întâmplă, tot restul verii, tot restul vieţii era al nostru.

Mă sărută, se îndepărtă câţiva paşi, apoi se întoarse repede şi alergă în braţele mele să mă mai sărute o dată. Am rămas pe loc până am văzut-o dispărând pe sub colonade.

Deşi mă simţeam obosit, am urcat în grabă poteca ce ducea spre creastă, ca să-mi usuc hainele jilave. Nici nu-mi păsa de ziua care avea să înceapă, de lipsa de somn, de strădaniile de a mă ţine treaz în clasă. De acum, toate astea deveniseră suportabile. Julie mă vrăjise. Era ca şi când dădusem peste frumoasa din pădurea adormită şi, trezind-o din somn, descoperisem nu numai dragostea ei pentru mine, ci şi dorinţa. Eram aproape sigur că Julie nu se mai comportase cu niciun bărbat aşa cum se comportase cu mine; descoperea emoţii noi şi găsea, fără îndoială, multe deosebiri faţă de amara deziluzie a legăturii ei amoroase din anul precedent. Îmi imaginam o Julie care să aibă experienţa şi pasiunea lui Alison, dar îmbogăţite, diversificate, datorită gustului ei rafinat, a inteligenţei ei superioare, a poeziei... Continuam să zâmbesc în timp ce păşeam absent pe drumul pe care ajunsesem să-l ştiu pe dinafară, printre pinii Aleppo, prin pădurea tăcută şi plină de fantome. Pe cerul spuzit de stele, strălucea craiul nou.

Am început să recapitulez acea savantă împletitură de mister şi miracol care ne adusese unul în faţa celuilalt – Conchis şi planurile lui. Dacă ai o menajerie particulară, grija ta principală este să-ţi ţii animalele în cuşcă, nu să le dictezi tu ce să facă, cum să se comporte. Conchis construise în jurul nostru bare – subţiri bare psihosexuale ce ne ţineau înlănţuiţi de Bourani. Era aidoma nobililor elisabetani care întreţineau o companie teatrală: noi eram trupa personală de actori a lordului Leicester. Dar „experimentul" său era bazat şi pe principiul lui Heisenberg, aşa încât experienţa era parţial nedeterminată, atât pentru el ca observator-*voyeur*, cât şi pentru noi, simple particule umane pe care le studia. Îmi dădeam seama că voia să ne confrunte cu falsa dicotomie dintre o Europă înţeleaptă şi o Anglie infantilă. În ciuda jargonului său gnomic era, ca atâţia alţi

europeni, total incapabil să înţeleagă modul adânc şi subtil al englezilor de a concepe existenţa. Ne considera, pe mine şi pe fete, imaturi şi naivi, dar noi ne puteam dovedi de zece ori mai perfizi decât el, tocmai pentru că eram englezi – născuţi pentru a purta mască şi educaţi de mici să minţim.

Am ajuns pe creasta principală. Mergând, loveam din când în când câte o piatră cu piciorul, dar în rest, linişte deplină. Departe, jos, dincolo de vârfurile cenuşii şi catifelate ale pinilor, marea lucea întunecată sub cerul înstelat. Lumea aparţinea nopţii.

Pomii se răreau în locul unde pământul se înălţa într-o pantă abruptă pe versantul sudic ce ducea spre creastă. M-am oprit o clipă să-mi trag sufletul şi m-am întors să mai arunc o ultimă privire spre Bourani. M-am uitat la ceas. Trecuse puţin de miezul nopţii. Insula întreagă dormea. În noaptea argintie – fără să încerc niciun fel de melancolie –, am fost cuprins de acel sentiment de singurătate existenţială pe care ţi-o dau uneori nopţile liniştite, senzaţia de a fi singura fiinţă din tot universul.

Atunci, din spatele meu, de undeva dinspre creastă, am auzit un zgomot. Un sunet slab, dar a fost suficient să mă facă să mă adăpostesc iute în umbra pinilor. Acolo sus, cineva sau ceva lovise o piatră. Apoi linişte. Şi dintr-odată am înţepenit; nu numai de teamă, dar şi din prudenţă.

Sus, pe marginea falezei, pe cerul nopţii se profila silueta cenuşie a unui om. Apoi apăru încă unul, şi încă unul. Le auzeam sunetul înfundat al paşilor pe stâncă, zornăitul înăbuşit al unui obiect metalic. Deodată, ca prin farmec, se făcură şase. Şase umbre întunecate profilate pe cerul înstelat. Unul din ei ridică braţul arătând ceva, dar n-am auzit niciun murmur de voci. Să fie oare locuitori din insulă? Dar vara ei nu foloseau aproape niciodată poteca de pe faleza de sus; şi nu la ora asta. Mi-am dat seama ce erau. Erau soldaţi.

Reuşeam să disting contururile armelor, strălucirea mată a unei căşti.

Fuseseră nişte manevre ale armatei greceşti pe continent, luna trecută, şi un du-te-vino de ambarcaţiuni în strâmtoare. Oamenii ăştia făceau probabil vreun exerciţiu de comando. Dar, prudent, n-am făcut nicio mişcare.

Unul dintre ei se întoarse din drum şi ceilalţi îl urmară. Credeam că ştiu ce se întâmplase: veniseră de-a lungul potecii de pe faleză şi trecuseră, fără să-l vadă, de drumul transversal ce cobora spre Bourani şi Moutsa. Ca pentru a-mi confirma ipoteza, în depărtare se auzi deodată un zgomot asemănător cu explozia unor focuri de artificii. De undeva, dinspre vest de Bourani, o jerbă de lumini se înălţă spre cer. Era un soi de rachetă de semnalizare, care căzu pe pământ, descriind o parabolă amplă. Eu însumi trăsesem zeci de asemenea artificii în timpul exerciţiilor de noapte. Cei şase erau cu siguranţă porniţi să „atace" un obiectiv dincolo de Moutsa.

Cu toate acestea, m-am uitat cu atenţie împrejur. Douăzeci de metri mai încolo erau nişte stânci printre care crescuseră arbuşti pitici în spatele cărora mă puteam ascunde. Am luat-o fără zgomot pe sub pomi şi fără să-mi pese de hainele mele curate, m-am lăsat să cad într-o groapă, între două stânci, care încă îşi mai păstraseră căldura acumulată în timpul zilei. De acolo puteam vedea, profilată la orizont, scobitura din linia falezei, în locul unde începea poteca.

Aproape imediat am zărit câteva forme palide care se mişcau şi am ştiut că avusesem dreptate. Oamenii coborau. Erau probabil numai un grup de flăcăi inofensivi din Epir sau din altă parte. Totuşi m-am ghemuit cât am putut mai mult. Când, după zgomot, mi-am dat seama că ajunseseră în dreptul meu, la vreo treizeci de metri de mine, am privit pe furiş printre ramurile arbuştilor care mă acopereau.

Inima îmi tresări. Purtau uniforme germane. O clipă m-am gândit că poate că se costumaseră în „duşman” pentru manevre; dar, după atrocităţile din timpul ocupaţiei, era de neconceput ca un soldat grec să îmbrace de bunăvoie o uniformă nemţească, fie şi numai pentru un exerciţiu. Şi atunci am înţeles: Conchis, bătrânul diavol, nu renunţase nicidecum şi spectacolul se juca acum dincolo de hotarele domeniului său.

Ultimul soldat purta o raniţă mai mare decât a celorlalţi, din care ieşea, abia vizibilă, o baghetă subţire. O antenă! Adevărul îmi sărea în ochi. Mi-am dat deodată seama că Demetriades nu era singurul din şcoală care mă spiona. Mai era şi altcineva. Era un grec cu mutră de turc, un individ masiv şi taciturn, ras în cap, care preda chimia. Nu venea niciodată în cancelarie; îşi petrecea tot timpul în laborator. Colegii îl porecliseră o *Alchemikos,* alchimistul. Descopeream subit noi dovezi ale trădării: mi-am amintit că era unul din cei mai buni prieteni ai lui Patarescu. Dar, în primul rând, mi-am amintit că avea în laborator un radio-emiţător pentru uzul câtorva dintre elevii care intenţionau să devină ofiţeri de radio-transmisiuni. Şcoala avea chiar şi un indicativ al staţiei de amatori. Am bătut cu pumnul în pământ.

Acum totul era limpede. Nu era de mirare că cei de la Bourani erau întotdeauna preveniţi de sosirea mea. Colegiul nu avea decât o singură poartă şi bătrânul portar era tot timpul la post.

Oamenii dispăruseră. Purtau probabil cizme de cauciuc şi trebuie că-şi împachetaseră cu multă grijă echipamentul, judecând după cât de puţin zgomot făceau. Stătuseră aici să mă aştepte şi să pună mâna pe mine, dar faptul că mersesem foarte repede le încurcase socotelile. Salva de artificii nu putea fi decât un semnal întârziat că pornisem. O clipă am suspectat-o pe Julie, apoi am disculpat-o. Asta voia şi Conchis: s-o bănuiesc pe ea. Dar calculase greşit. Nu se gândise că „momeala”

dovedise cu probe că e de partea „şoarecelui”. Ştiam precis că Julie nu avea nimic de-a face cu această nouă cursă; şi şoarecele era vulpe; nu putea fi tras pe sfoară aşa uşor.

Aproape că eram tentat să mă iau după soldaţi să văd unde se duc. Dar mi-am amintit de lecţiile din timpul milităriei: pe cât posibil, nicio patrulă în nopţile fără vânt; nu uitaţi că omul plasat mai aproape de lună vă vede mai bine decât îl vedeţi voi pe ei. Numai treizeci de secunde se scurseseră de când trecuseră soldaţii şi deja nu-i mai auzeam decât foarte vag. Un zgomot de piatră lovită, apoi nimic. Încă un zgomot uşor şi linişte. Le-am mai acordat alte treizeci de secunde, apoi m-am ridicat şi am început să urc poteca în fugă.

În vârful falezei, creasta era plată şi trebuia să străbat vreo cincizeci de metri de teren descoperit înainte ca drumul să coboare din nou spre nord. Locul era bătut de vânturi, presărat cu pietre şi câţiva arbuşti pitici ici şi colo. La celălalt capăt se întindea, pe o distanţă destul de mare, o pădurice de tamarisc. De unde mă aflam, puteam vedea, în desişul ramurilor, deschizătura neagră făcută de potecă. M-am oprit să trag cu urechea. Niciun zgomot. Am traversat în fugă terenul descoperit.

Străbătusem cam jumătate când am auzit o împuşcătură.

O secundă mai târziu o salvă de artificii izbucni la vreo două sute de metri spre dreapta. Toată creasta fu inundată de lumină. M-am aruncat la pământ, întorcând capul. Lumina scăzu. În clipa în care salva de artificii se stingea cu un şuierat, eram din nou în picioare, alergând spre pădurice, fără să-mi pese de zgomotul pe care-l făceam. Odată ajuns în pădure, m-am oprit o clipă încercând să înţeleg ce nou subterfugiu nebun mai inventase Conchis. Atunci am auzit zgomot de paşi; alergau pe creastă, venind dinspre locul de unde fusese trasă salva. Am pornit-o în goană în jos pe potecă, printre tufişurile înalte de doi metri.

Am ajuns pe un loc plat, unde poteca făcea o curbă largă şi astfel am putut să alerg şi mai repede. Deodată, piciorul mi se prinse în ceva şi, îngrozit, am căzut cât eram de lung. Am simţit o arsură vie când palma întinsă s-a lovit de marginea ascuţită a unei pietre. O durere groaznică în coaste. Am auzit şuieratul aerului care mi-a ieşit din plămâni în momentul când am atins pământul şi vocea mea prostită gemând: „Ce dracu...". O clipă am fost prea ameţit ca să-mi pot da seama ce se întâmplă. Apoi, din spatele tufelor de tamarisc, din dreapta, se auzi o voce joasă, un ordin scurt. Nu ştiam decât câteva cuvinte din limba asta, dar vocea mi-a sunat autentic nemţească.

Am fost împresurat de zgomote, de ambele părţi ale potecii. Am fost înconjurat de oameni îmbrăcaţi în uniforme nemţeşti. Erau şapte.

— Ce dracu de joc mai e şi ăsta?

M-am ridicat în genunchi, ştergându-mi palmele pline de ţărână. Dintr-una îmi curgea sânge. Doi oameni veniră din spate şi mă apucară de braţe, ridicându-mă cu brutalitate. Altul stătea în mijlocul potecii. Părea să fie şeful. Nu avea nici puşcă şi nici mitralieră ca ceilalţi, ci numai un pistol. M-am uitat pe furiş la puşca pe care omul din dreapta mea şi-o punea din nou în bandulieră. Arăta a puşcă adevărată, nu un accesoriu din recuzita vreunui teatru. Iar el arăta a neamţ. Nu a grec deghizat în neamţ.

Omul cu revolverul – un fel de subofiţer, fără îndoială – spuse din nou ceva în nemţeşte. Doi oameni, câte unu de fiecare parte a drumului, se aplecară să desprindă ceva dintre ramurile de tamarisc: o sârmă întinsă. Omul cu pistolul suflă scurt din fluier. M-am uitat la cei doi soldaţi de lângă mine.

— Vorbiţi englezeşte? *Sprechen Sie Englisch?*

Nu mi-au acordat nici cea mai mică atenţie, mulţumindu-se numai să-mi smucească braţele mai spre spate, ca să mă facă să tac. Mă gândeam:

„Doamne, nu pun eu mâna pe Conchis!” Subofiţerul rămase în drum cu spatele la mine, iar ceilalţi patru soldaţi stăteau grupaţi puţin mai încolo. Doi dintre ei se aşezară.

Unul a întrebat ceva. Probabil dacă au voie să fumeze şi subofiţerul a încuviinţat.

Flacăra chibritului le-a luminat feţele. Purtau căşti. Şi-au aprins ţigările şi au început să vorbească în şoaptă. Păreau toţi nemţi. Nu erau greci care ştiau câteva cuvinte nemţeşti, ci nemţi adevăraţi. M-am adresat subofiţerului:

— Când terminaţi cu circu’ ăsta, poate îmi spuneţi şi mie de ce stăm aici.

Omul se întoarse pe călcâie şi veni spre mine. Era un tip de vreo patruzeci şi cinci de ani, cu faţă prelungă. Veni foarte aproape de mine. Nu părea din cale afară de brutal, dar îşi juca bine rolul. Mă aşteptam la clasicul scuipat în obraz, dar nu; se mulţumi să-mi spună liniştit:

— *Was sagen Sie?*

— Mai du-te-n mă-ta! Du-te dracului!

O clipă se uită fix la mine fără să înţeleagă, dar ca şi cum persoana mea părea, în sfârşit, să-l intereseze. Apoi, impasibil, îmi întoarse spatele. Soldaţii îşi slăbiră puţin strânsoarea. Dacă nu m-aş fi simţit atât de contuzionat, aş fi încercat să scap. Deodată am auzit un zgomot de paşi undeva, mai sus de noi. Câteva clipe mai târziu, cei şase oameni pe care îi văzusem la început coborau drumul în şir indian. Dar s-au oprit înainte să ajungă la noi, lângă cei care fumau.

Băiatul care mă ţinea din dreapta nu avea mai mult de vreo douăzeci de ani. Începu să fluiere uşor în surdină şi melodia aduse acestei convingătoare interpretări actoriceşti – deşi eu o numisem „circ” – o notă de autenticitate, căci era binecunoscutul *Lili Marlene.* Sau poate că, din contră, compromitea spectacolul. Avea o faţă lată, plină de acnee şi ochi mici fără gene. Mă gândeam că fusese ales special din cauza aerului său teuton

şi a curioasei lui indiferenţe de maşină, ca şi când nu ştia nici de ce era acolo, nici cine sunt eu. Şi puţin îi păsa. Îndeplinea pur şi simplu un ordin.

Socoteam: treisprezece oameni, din care cei puţin jumătate erau nemţi. Cheltuiala pentru a-i aduce în Grecia, apoi de la Atena în insulă şi înapoi în Germania, echipamentul, repetiţiile nu puteau fi sub cinci sute de lire. Şi toate astea pentru ce? Pentru a speria – sau poate numai a impresiona – o persoană total neînsemnată. În acelaşi timp, acum când panica din primele momente îmi trecuse, începeam să văd lucrurile din alt unghi. Scena asta era atât de bine montată, până în cele mai mici amănunte, încât iată-mă din nou victima vrăjitoriilor magicianului Conchis. Eram speriat, dar fascinat. Şi atunci am auzit iar zgomot de paşi pe potecă.

Apărură alţi doi bărbaţi. Unul scund şi slab cobora panta cu paşi mari. Altul, mai înalt, venea în urma lui şi amândoi purtau şapcă ofiţerească şi insigna cu vulturul teuton. Soldaţii pe lângă care treceau se ridicară repede în picioare, dar cu un gest al mâinii le-a ordonat repaus. Unul din ei veni drept spre mine. Era evident un actor care se specializase în roluri de colonel neamţ: faţă dură, buze subţiri; nu-i lipseau decât ochelarii cu lentile dreptunghiulare şi rame metalice.

— Salut.

Nu-mi răspunse, dar mă privi liniştit, cum mă privise şi subofiţerul care acum stătea în poziţie de drepţi, puţin mai în spatele lui. Celălalt ofiţer trebuie că era locotenent, vreun aghiotant. Am observat că şchiopăta uşor. Era un bărbat frumos, figură de italian, cu sprâncene negre şi o faţă plină, bronzată.

— Regizorul unde e?

„Colonelul” scoase un porţigaret dintr-un buzunar interior şi alese o ţigară. „Locotenentul” se întinse să i-o aprindă. În spatele lor am observat un soldat traversând poteca, ducând ceva înfăşurat

în hârtie – ceva de mâncare, fără îndoială. Oamenii începură să mănânce.

— Trebuie să recunosc că rolul vă vine mănuşă.

Rosti un singur cuvânt pe care îl pronunţă cu grijă şi, ţuguindu-şi buzele, îl scuipă ca pe un sâmbure de strugure.

— *Gut.*

Se întoarse cu spatele şi spuse ceva în nemţeşte. Sergentul urcă poteca şi se întoarse cu un lămpaş pe care îl aprinse şi-l aşeză în spatele meu.

„Colonelul” făcu câţiva paşi şi se opri lângă „sergent”. Am rămas faţă în faţă cu „locotenentul”. Mă privea într-un fel ciudat, ca şi când ar fi vrut să mă întrebe ceva şi nu putea; căutând un răspuns pe faţa mea. Privirea îi şovăi şi brusc se întoarse cu o mişcare stângace şi se duse lângă „colonel”. Am auzit câteva cuvinte nemţeşti rostite în şoaptă, apoi ordinul laconic al subofiţerului.

Oamenii se ridicară şi, fără să înţeleg de ce, se aliniară de ambele părţi ale potecii, faţă în faţă, la distanţe neregulate, fără să stea în poziţie de drepţi, ca şi când ar fi aşteptat să treacă cineva. M-am gândit că vor să mă ducă undeva şi că urma să trec printre ei. Dar cei doi care mă ţineau mă traseră mai în spate, silindu-mă să mă aliniez şi eu cu ceilalţi. Numai subofiţerul şi cei doi ofiţeri rămăseseră în mijlocul potecii. Lampa arunca un cerc de lumină în jurul meu. Îmi dădeam seama că era o indicaţie regizorală.

Urmă o tăcere încordată. Fusesem distribuit mai degrabă în rol de spectator decât de protagonist. În sfârşit, am auzit că se apropiau şi alte personaje. Apăru o siluetă mai altfel decât celelalte; era un civil. O clipă mi-a făcut impresia că e beat, dar apoi mi-am dat seama că avea mâinile legate la spate şi că era, ca şi mine, prizonier. Purta pantaloni negri, iar în sus era cu pieptul gol. Alţi doi soldaţi veneau în urma lui. Unul din ei păru să-l lovească şi l-am auzit gemând. Când s-a apropiat, am observat că era desculţ şi atunci am avut

impresia că spectacolul era pe punctul să le scape din mână. Mersul lui poticnit nu era prefăcut.

Ajunse în dreptul meu. Era un tânăr destul de mic de statură, categoric grec. Faţa îi era îngrozitor de tumefiată, plină de sângele care îi curgea dintr-o tăietură urâtă lângă ochiul drept. Părea complet uluit şi abia mai putea să meargă. Nu şi-a dat seama de prezenţa mea decât în ultimul moment şi atunci s-a oprit şi mi-a aruncat o privire sălbatică. Mă cuprinse brusc un sentiment de groază; era un băiat din sat, pe care îl prinseseră şi-l bătuseră îngrozitor; cineva care nu *interpreta* rolul, ci îl *trăia.* Deodată, pe neaşteptate, soldatul din spatele lui îl lovi cu brutalitate peste şale. Totul perfect autentic; i-am văzut mişcarea spasmodică înainte şi i-am auzit geamătul de durere, absolut autentic. Cu mersu-i poticnit mai făcu câţiva paşi, după care „colonelul" dădu un ordin scurt, sec, un singur cuvânt. Soldaţii l-au smucit cu brutalitate, imobilizându-l. Cei trei stăteau nemişcaţi în mijlocul potecii, cu faţa spre pantă. „Colonelul" coborî câţiva paşi şi veni chiar în faţa mea. Şchiopătând, „locotenentul" i se alătură. Amândoi stăteau cu spatele spre mine.

Linişte. Apoi un gâfâit şi imediat apăru o nouă siluetă, absolut identică: mâinile legate la spate, împins de doi soldaţi. Acum ştiam unde mă aflu: eram în Grecia, în urmă cu zece ani, în 1943, şi aveam în faţa mea doi luptători din rezistenţă capturaţi de nemţi.

Cel de-al doilea, un bărbat solid, de vreo patruzeci de ani, înalt de aproape un metru optzeci, era evident şeful – *kapetan.* Avea braţul gol legat de gât cu o sfoară şi o legătură subţire îmbibată de sânge îi acoperea umărul. Părea să fi fost sfâşiată din mâneca propriei lui cămăşi. Făcu câţiva paşi pe potecă, apropiindu-se de mine. O figură frumoasă de *klepht* cu mustaţă neagră stufoasă şi nas acvilin. Mai văzusem o dată sau de două ori asemenea feţe în Pelopones, dar ştiam precis de unde venea omul

acesta, căci mai purta încă în jurul frunţii legătura neagră cu ciucuri a cretanilor de la munte. Părea un personaj dintr-o gravură din secolul XIX, nobil brigand din mitul byronian, îmbrăcat în costum tradiţional, cu pistoale la brâu şi iatagan cu mâner de argint. De fapt, purta nişte pantaloni milităreşti de doc şi o cămaşă kaki. Şi el era tot desculţ, dar părea să se forţeze să meargă normal. Nu fusese atât de rău bătut ca celălalt prizonier, probabil, din cauză că era rănit.

Când ajunse în dreptul meu, se opri şi, neacordând nicio atenţie „colonelului" şi „locotenentului", se uită drept spre mine. Am înţeles că mă cunoştea, că-l mai întâlnisem undeva. Era o privire încărcată de scârbă, aproape violentă. Dispreţ şi în acelaşi timp o disperare plină de furie. O clipă nu spuse nimic, apoi şuieră printre dinţi un cuvânt în greceşte:

— *Prodotis.*

Trădătorule.

Un singur cuvânt, dar cu atâta putere. Îşi juca perfect rolul. Şi aproape inconştient, ca şi când m-aş fi simţit şi eu actor în piesa lor, am reuşit să mă stăpânesc şi să nu-i răspund, acceptând în tăcere privirea plină de ură. O clipă m-am simţit efectiv trădător.

L-au lovit cu picioarele, dar se întoarse şi din marginea cercului de lumină îmi aruncă o ultimă privire pătrunzătoare. Şi rosti din nou cuvântul, ca şi cum nu l-aş fi auzit de prima dată:

— *Prodotis!* În clipa aceea „colonelul" strigă un ordin:

— *Nicht schiessen!*

Soldaţii care mă păzeau mă prinseră strâns. Cu o smucitură, primul prizonier se eliberase, aruncându-se printre tufele de tamarisc. Cei doi gardieni se aruncară după el, apoi trei sau patru dintre soldaţii aliniaţi pe potecă o porniră şi ei după el. Nu putea să aibă un avans de mai mult de opt-nouă metri. Se auzi un strigăt, ceva în

nemţeşte, un urlet de durere care îţi îngheţa sângele, apoi încă unul. Sunetul înfundat al unui trup lovit cu piciorul, cu paturile puştilor.

Când se auzi cei de-al doilea ţipăt, „locotenentul” care stătuse nemişcat, urmărind scena chiar în faţa mea, se întoarse şi privi în noapte, dincolo de mine.

Voia să mă facă să înţeleg că era revoltat de toată brutalitatea asta, ceea ce explica şi privirea lui de mai înainte. „Colonelul” se uită spre „locotenent”, apoi se întoarse spre soldaţii care mă ţineau şi vorbi, în franceză de data aceasta, asigurându-se astfel că eu îl înţelegeam, dar soldaţii nu-l puteau înţelege:

— *Mon lieutenent, voilà pour moi la plus belle musique dans le monde.*

Rostea cuvintele cu un puternic accent german şi pronunţă cuvântul *musique* cu o afectare sarcastică şi dispreţuitoare care explica toată situaţia. El era tipul tradiţional al neamţului sadic, iar „locotenentul” tipul tradiţional al neamţului blând.

„Locotenentul” dădu să spună ceva, dar deodată noaptea fu sfâşiată de un ţipăt puternic. Strigase celălalt, nobilul brigand, un ţipăt din rărunchi şi, dacă mai era cineva treaz la ora asta, îl auzise din celălalt capăt al insulei. Un singur cuvânt, dar cel mai grecesc dintre toate.

Ştiam că joacă un rol, dar îl juca absolut minunat. Izbucnise aprig, ca focul, un urlet diabolic, din adâncul fiinţei lui.

Fu pentru „colonel” ca o lovitură de cravaşă. Probabil că înţelegea greceşte. Se repezi şi din trei paşi ajunse în faţa cretanului şi-l pălmui cu furie peste faţă. Lovitura îl dezechilibra puţin, dar imediat se redresă. M-am simţit din nou la fel de îngrozit ca şi când eu aş fi fost cel lovit. Vânătăile, braţul însângerat puteau fi trucate, dar lovitura asta nu.

Ceva mai jos, soldaţii reapărură pe potecă târând din tufişuri corpul celuilalt. Nu se mai putea ridica şi îl trăgeau de braţe. Îl aruncară în mijlocul potecii şi rămase lungit pe o parte, gemând. Subofiţerul se apropie, luă bidonul cu apă al unui soldat şi-l vărsă peste faţa bărbatului care încercă să se ridice. Subofiţerul spuse ceva şi cei doi soldaţi îl apucară din nou şi-l ridicară în picioare.

„Colonelul" vorbi.

Soldaţii se despărţiră în două grupuri şi cu prizonierul în mijloc se puseră în marş. În mai puţin de un minut nu mai rămăsese niciunul. Eram singur, cu cei doi paznici ai mei, cu „colonelul" şi cu „locotenentul".

„Colonelul" se apropie de mine, mă privi cu ochii lui reci de bazilisc şi mi se adresă într-o engleză sacadată, despărţind cu grijă silabele.

— Nu-S-a-Ter-mi-nat.

Şi zâmbetul lui lipsit de umor se schimbă aproape imediat într-un rânjet ameninţător. Ca şi când voia să-mi spună nu numai că scena la care asistasem avea şi o urmare, ci că întregul *Weltanschauung* al naziştilor va fi reînviat şi realizat. Era tipul perfect al omului de fier german. Se întoarse brusc şi porni în urma soldaţilor. „Locotenentul" îl urmă. Am strigat:

— Ce nu s-a terminat?

Dar nu-mi răspunse nimeni. Cele două siluete întunecate, cea mai înaltă şchiopătând uşor, dispărură între cei doi pereţi de tamarisc. M-am întors spre paznicii mei:

— Şi acum?

Drept răspuns, mă împinseră înainte, apoi mă împinseră înapoi forţându-mă să mă aşez. Au urmat câteva momente ridicole de luptă pe care o câştigară cu uşurinţă. O clipă mai târziu îmi legaseră strâns gleznele, apoi mă ridicară şi mă proptiră cu spatele de stâncă. Cel mai tânăr se căută în buzunarul de sus al tunicii şi scoase trei ţigări. M-am uitat la ele la lumina chibritului pe

care l-am aprins. Erau ţigări ieftine, după câte păreau, şi pe fiecare din ele, între două svastici negre, se vedeau imprimate cu roşu cuvintele: *Leipzig dankt euch.* Cea pe care o fumam eu avea gust de tutun trezit, vechi de vreo zeci ani, ca şi când ar fi fost deosebit de precauţi şi grijulii şi folosiseră ţigări dintr-un pachet de pe timpul războiului, care fuseseră proaspete prin 1943.

Am încercat în repetate rânduri să le vorbesc. Mai întâi în engleză, apoi în germana mea stâlcită, în franceză, în greacă. Rămaseră impasibili, în faţa mea, de cealaltă parte a potecii. Nu schimbară mai mult de zece cuvinte între ei şi era evident că li se interzisese să vorbească cu mine.

Mă uitasem la ceas când mă legaseră prima dată. Era douăsprezece şi treizeci şi cinci. Acum era unu jumătate. Undeva, dinspre versantul de nord al insulei, vreo două mile la vest de colegiu, am auzit primul bâzâit de motor. Un motor diesel ca al vaselor mari de coastă, mai curând decât un motor de iaht. Trupa se reîmbarcase. Probabil că ăsta era şi semnalul pe care îl aşteptau cei doi paznici ai mei. Se ridicară în picioare şi cel mai bătrân îmi arătă un cuţit de masă pe care îl aruncă spre locul unde şezuseră. Apoi, fără un cuvânt, o porniră, nu în direcţia în care plecaseră ceilalţi, ci în direcţie opusă. Se căţărară din nou pe coastă şi coborâră spre Bourani.

De cum m-am asigurat că au plecat, m-am târât printre pietre până la locul unde aruncaseră cuţitul. Lama era tocită, sfoara nouă şi au mai trecut douăzeci de minute exasperante până am reuşit să mă eliberez. Am urcat pe creasta de unde puteam vedea partea de sud a insulei. Aveam în faţa mea un peisaj liniştit, un cer senin acoperit cu stele, o insulă din Egee cufundată în obişnuita-i pace nocturnă. Iahtul era ancorat jos. Se mai auzea încă zgomotul bărcii cu motor, sau ce-o fi fost, undeva în spatele meu, depărtându-se spre Nauplia. O clipă m-am gândit să mă reped la Bourani, să

trezesc fetele, să-l înşfac pe Conchis şi să-i cer pe loc explicaţii. Dar mă simţeam epuizat. Eram sigur că fetele nu aveau niciun amestec şi era foarte puţin probabil că voi fi lăsat să mă apropii de vilă. Conchis se aştepta poate la o astfel de reacţie din partea mea şi, oricum, de unul singur nu aveam nicio şansă. Mai era ceva. Cu toată furia mea, mă simţeam din nou cuprins de vechiul respect pentru tot ce realizase Conchis. Eram din nou prizonierul unui mit, incapabil să-l înţeleg, dar conştient că întâmplările trebuiau să continue, oricât de sinistre ar fi putut deveni.

50

DIMINEAŢA, CURSURILE ÎNCEPEAU LA ŞAPTE, AŞA că nu dormisem nici cinci ore când am intrat în clasă. Vremea era urâtă. Era o zi fără vânt, necruţător de caldă şi înăbuşitoare. Soarele distrusese toate culorile insulei; rarele urme de verdeaţă păreau epuizate şi veştejite. Cohorte de omizi distruseseră pinii: florile trandafirii de leandru se înnegriseră pe margini. Singură marea mai avea viaţă şi numai pe la prânz, după terminarea cursurilor, după ce m-am cufundat în apele ei limpezi, liniştite, m-am simţit, în sfârşit, în stare să gândesc coerent.

Îmi venise un gând în timpul dimineţii. În afara actorilor principali, aproape toţi „soldaţii" nemţi mi se păruseră foarte tineri – între optsprezece şi douăzeci de ani. Eram la începutul lui iulie; anul universitar, atât în Germania cât şi în Grecia, probabil că se încheiase. În cazul în care Conchis avea, într-adevăr, ceva de-a face cu industria cinematografică, ar fi putut eventual angaja, fără prea mare dificultate, studenţi nemţi care, după ce terminau ce aveau de făcut pentru el, aveau să-şi petreacă restul vacanţei în Grecia. Dar îmi venea greu să cred că-i adusese până aici ca să-i folosească doar o singură dată. Aşa cum mă avertizase „colonelul", jocul sadic nu se sfârşise încă.

Dar ştiam că nu aveam să scriu scrisoarea furioasă şi sarcastică pe care o compusesem în minte în timp ce coboram spre colegiu. Printre altele şi pentru că bătrânul se aştepta probabil la o astfel de scrisoare – observasem în dimineaţa asta privirea cercetătoare a lui Demetriades – şi singura mea reacţie judicioasă era să nu fac ceea ce se aşteptau ei. Şi dacă stăteam să mă gândesc bine, nu

vedeam niciun pericol pentru cele două surori. Atâta vreme cât Conchis credea că fetele nu şi-au dat seama de adevăr, erau în siguranţă; mă rog, atât cât fuseseră în siguranţă şi până acum. Dacă voiam să le scot din afacerea asta, era mai bine să aştept până le vedeam personal; să nu-i dau lui Conchis nimic de bănuit. Şi pe urmă, mai avea şi imensul avantaj că el era cel care dădea spectacolul – şi ce spectacol! Într-un fel, era o prostie să fii nemulţumit de modul în care fusese realizat, când numai simplul fapt că se putuse realiza aşa ceva era absolut uluitor.

Poşta a sosit cu vaporul de douăsprezece şi a fost distribuită în timpul mesei de prânz. Aveam trei scrisori: una din rarele scrisori de la unchiul meu din Rhodezia, alta cu buletinele trimise de Consiliul britanic din Atena; şi a treia... am cunoscut imediat scrisul, rotund, mare, uşor lăbărţat. Am deschis-o. Scrisoarea mea către Alison alunecă din plic, nedeschisă. Atât. Câteva minute mai târziu, întors în camera mea, am pus-o, aşa nedeschisă, într-o scrumieră şi am ars-o.

A doua zi era vineri. Am mai primit o scrisoare la prânz. Fusese adusă de cineva şi, din nou, am recunoscut scrisul. N-am deschis-o decât după ce am ieşit din sufragerie – ceea ce a fost foarte bine, căci, deşi scurtă, conţinutul ei m-a făcut să înjur cu glas tare. Era neaşteptată şi brutală şi am simţit-o ca o palmă. Nedatată, fără vreo indicaţie a locului unde fusese scrisă, fără antete. Simplu:

> Orice vizită la Bourani este inutilă. Nu cred că e nevoie să-ţi explic de ce. M-ai dezamăgit cumplit.
>
> MAURICE CONCHIS

Eram uluit, furios şi amarnic dezamăgit. Cu ce drept lua Conchis asemenea hotărâre arbitrară? Era de neînţeles; în contradicţie cu tot ce-mi povestise Julie; dar, aşa cum aveam să aflu în curând, nu şi

în contradicţie cu ce se întâmplase după plecarea mea... Acuzaţia de trădare căpăta o nouă semnificaţie. Îmi dădeam seama, cu spaimă, că însuşi episodul cu ocupaţia nemţească ar fi putut reprezenta un final, un semn de concediere – nu mai avea timp pentru mine. Dar mai erau şi fetele. Ce poveste le mai îndrugase oare? Sau ce le-ar mai fi putut spune acum când ştiau că le minţise tot timpul?

Toată ziua aproape că mă aşteptam să le văd apărând la colegiu. De data asta trebuie că îşi dăduseră seama cu cine au de-a face. De câteva ori am fost tentat să mă duc la comisariatul de poliţie, să iau legătura cu ambasada engleză din Atena. Dar încetul cu încetul m-am calmat. M-am gândit din nou la paralela cu *Furtuna*, tânărul uzurpator judecat de bătrânul care l-a surprins pe domeniul *său.* Mi-am amintit de multiplele ocazii în care Conchis spusese altceva decât gândise; şi, mai ales, mi-am amintit de Julie... nu numai de trupul ei gol în apele mării, ci de intuiţia ei, de încrederea ei instinctivă în Prospero al nostru.

La ora culcării, ajunsesem la concluzia că scrisoarea Iui Conchis nu trebuia luată decât ca ultima lui glumă proastă, un soi de test înşelător, asemănător cu jocul de zaruri sau cu pastila de otravă. Refuzam să accept ideea că mă putea lipsi de Julie sau de adevăr timp de o săptămână. Trebuia să-şi dea seama că aveam să mă duc la Bourani chiar a doua zi. Avea să continue probabil cu aerele sale de totală dezaprobare, dar eram sigur că avea să fie acolo; şi cealaltă marionetă a lui avea să fie şi ca acolo să mă ajute ca, în cele din urmă, să-l demasc.

Sâmbătă, puţin după două, am pornit-o în sus spre coline. Pe la trei am intrat în păduricea de tamarisc. Sub arşiţa soarelui – căci aerul continua să fie nemişcat, înăbuşitor – era greu de crezut că scenele la care asistasem în noaptea precedentă

avuseseră loc cu adevărat. Dar erau câteva crăci şi crenguţe proaspăt rupte, iar în locul unde „prizonierul” încercase să fugă erau câteva pietre mişcate din loc, încă pătate de pământul roşu al insulei; şi iar crăci rupte de tamarisc. Ceva mai sus, am adunat câteva chiştocuri de ţigară. Una din ele fusese fumată doar pe jumătate şi se puteau citi cuvintele: *Leipzig da...*

M-am oprit pe vârful colinei, de unde puteam vedea cealaltă parte a insulei. Mi-am dat imediat seama că iahtul nu era în golf, dar nu m-am lăsat dezamăgit.

Am intrat pe poartă şi am pornit-o drept spre casă. Sub soarele puternic de amiază, cu toate obloanele închise, casa părea pustie. Am zgâlţâit tare oblonul de la uşă şi le-am încercat şi pe celelalte, dar n-am putut deschide niciunul. Tot timpul mă uitam în dreapta şi în stângă, nu atât pentru că mă simţeam supravegheat, ci, mai degrabă, pentru că simţeam că ar fi trebuit să am această senzaţie. Căci „ei” mă supravegheau cu siguranţă; poate chiar din interiorul casei, zâmbind în întuneric, la doi paşi de mine, în spatele obloanelor. În căldura înăbuşitoare, m-am dus să-mi arunc o privire spre plaja domeniului; faleza, umbrarul pompei, gura neagră a micii peşteri. Dar nici urmă de barcă. M-am dus apoi la statuia lui Poseidon, o statuie mută, printre ramurile nemişcate. Şi, în cele din urmă, m-am dus pe faleză, în locul unde stătusem cu Julie duminica trecută.

O pală de vânt rătăcită brăzda uşor marea imobilă sau poate că era şirul lung, punctat al unui banc de peşti. Benzi întunecate, de un albastru cenuşiu, când mai late, când mai înguste, descriau lent mişcări şerpuitoare pe oglinda înşelătoare a apei, ca şi cum marea genera o secretă corupţie.

Am pornit-o de-a lungul coastei spre golful unde se aflau trei căsuţe. Priveliştea se lărgea spre est. Am ajuns la gardul de sârmă care împrejmuia

Bourani. Şi aici, ca peste tot, sârma era ruginită şi nu reprezenta decât o barieră simbolică, nu una reală. Puţin mai încolo, faleza interioară cobora brusc, într-o pantă abruptă de vreo douăzeci de metri. M-am strecurat pe sub sârmă şi am pornit-o spre interiorul insulei, mergând pe creastă. Pe alocuri, poate s-ar fi putut coborî dacă te agăţai de stânci, dar jos se întindea o junglă impenetrabilă de pini şi liane. Am ajuns în punctul în care gardul cotea la stângă spre poartă. Nicio piatră nu era clintită din loc; nicio gaură în gardul de sârmă. Continuând să merg de-a lungul falezei, până în locul unde se aplatiza, am găsit, în cele din urmă, poteca mai puţin folosită pe care mersesem şi alte dăţi.

Curând după aceea traversam păduricea de măslini care ducea spre colibele din golf şi, printre pomi, le-am zărit pereţii proaspăt văruiţi. Era curios să nu întâlneşti nici măcar o găină sau un măgar. Sau vreun câine, deşi îmi aminteam că văzusem vreo doi-trei.

Casele nu aveau decât parter. Două dintre ele erau lipite una de alta şi uşile de la intrare închise cu lacăt. Cea de-a treia părea ceva mai uşor de deschis, dar la încercările mele uşa nu s-a mişcat decât unu sau doi centimetri; era blocată cu o bară de lemn pe dinăuntru. Am încercat uşile din spate, dar erau încuiate şi ele. Ocolind un coteţ de găini am ajuns la ultimul zid şi am observat că două din obloane nu erau închise bine. Prin ferestrele murdare am zărit un pat vechi de bronz în mijlocul căruia se afla un teanc de cearceafuri împăturite. Un perete acoperit cu fotografii şi icoane. Două scaune cu fundul de trestie împletită, un leagăn de copil lângă fereastră şi un cufăr vechi. Pe pervazul ferestrei, în faţa mea, un capăt de lumânare cafenie înfipt într-o sticlă de reţină, o coroniţă de imortele scuturate, o roată dinţată, ruginită, de la cine ştie ce maşinărie şi un praf de o lună. Am închis obloanele.

Cea de-a doua casă avea şi uşa din spate închisă cu lacăt. Cea de-a treia avea lacăt, dar era legat cu fir de pescuit. Am aprins un chibrit şi peste o jumătate de minut mă aflam înăuntrul colibei, tot într-un dormitor. Nimic din cele ce se aflau în camera întunecoasă nu părea câtuşi de puţin suspect. Am trecut prin bucătărie şi am intrat în camera din faţă a casei. De aici, o uşă ducea direct în casa de alături, altă bucătărie, şi, dincolo, alt dormitor cu iz de mucegai. Am deschis un sertar, apoi dulapul. Nimic neobişnuit. Locuinţe tipice ale unor localnici săraci. Nu se punea problema niciunui trucaj. Singurul lucru neobişnuit era faptul că erau nelocuite.

Am ieşit şi am legat zăvorul cu o bucată de sârmă. La câţiva zeci de metri mai departe, am zărit printre măslini o latrină văruită. M-am îndreptat într-acolo. Un păianjen îşi ţesuse pânza peste groapa săpată în pământ. De un cui ruginit atârnau câteva bucăţi îngălbenite dintr-un ziar vechi, grecesc.

Înfrângere totală.

M-am dus la fântâna de lângă cele două case lipite, am ridicat capacul şi am dat drumul găleţii agăţate de o frânghie care se afla lângă marginea de lemn văruit. Din adâncul fântânii mă izbi un aer rece, umed, ca un şarpe care fusese ţinut închis. M-am aşezat, pe marginea fântânii şi am băut o gură de apă proaspătă. Avea gustul acela de apă de fântână, proaspătă şi rece, mult mai plăcută decât apa fadă de la robinet.

Un păianjen strălucitor, roşu cu negru, ţopăia pe buza fântânii, îndreptându-se spre mine. Am întins mâna în calea lui şi mi-a sărit în palmă; privindu-l de aproape, îi vedeam ochii negri minusculi, ca două lanterne mici. Îşi mişca neîncetat, dintr-o parte într-alta, capul masiv şi pătrat, o parodie arahnoidă a gestului zeflemitor al lui Conchis; şi, din nou, aşa cum mi se întâmplase şi cu bufnita, am avut senzaţia că mă înconjoară un soi de

vrăjitorie, o lume ce se supune omniprezenţei lui Conchis, prezenţei lui obsedante, halucinante.

Dar ce mă înfrânase total era dovada pe care mi-o dădea bătrânul că nu eram indispensabil. Considerasem de la sine înţeles că „experimentul” necesita în primul rând prezenţa mea. Dar probabil că nu eram decât un personaj secundar, de care se putea lipsi de îndată ce încercam să-mi asum un rol prea important. Ce mă irita mai mult era faptul că mă aflam, după câte se părea şi fără să ştiu de ce, pus în aceeaşi categorie cu Mitford. În acelaşi timp simţeam că mă cuprinde frica şi un sentiment aproape paranoic. Deşi mă gândeam că găsise probabil vreo minciună pentru fete, îndrugându-le că din cine ştie ce motiv nu puteam veni în sâmbăta aceea, nu-mi puteam scoate din minte posibilitatea că erau înţeleşi toţi trei. Dar cum puteam crede aşa ceva acum? Toate sărutările, mângâierile, mărturisirile. Baia aceea simbolică în mare... Era de necrezut. Poate că trebuia să găsesc răspunsul în descoperirea neaşteptată că se puteau foarte bine lipsi de mine. Mi se dădea astfel o obscură lecţie metafizică referitor la locul omului în univers, la limitele egocentrismului. Dar aducea mai degrabă a cruzime gratuită, asemănătoare cu obiceiul de a chinui animalele decât cu dorinţa de a da cu adevărat o lecţie. Mă scufundam într-o mare de neîncredere şi puneam sub semnul întrebării atât aparenţele cât şi motivele reale. De săptămâni întregi aveam senzaţia că eram sfâşiat, rupt de propria mea personalitate de până atunci, de acea complexă structură de idei şi sentimente care constituie eul meu; şi acum zăceam, în bucăţi disparate, aruncate pe masa de lucru a unui ceasornicar. Dar ceasornicarul plecase şi nu ştiam cum să asamblez din nou toată această maşinărie delicată.

M-am surprins gândindu-mă la Alison, pentru prima oară cu un sentiment de regret, nu atât de vinovăţie. Aproape că-mi doream să fie aici lângă

mine, să-mi ţină tovărăşie, să nu mai fiu singur. Să-i pot vorbi, doar atât, ca unui adevărat prieten. Nu mă mai gândisem deloc la ea de când îmi trimisese înapoi scrisoarea nedeschisă, Evenimentele din ultima vreme o împinseseră în umbră; făcea parte din domeniul trecutului. Dar acum îmi reveniră viu în minte clipele petrecute în Parnas; zgomotul cascadei, soarele care îmi încălzea spatele, ochii ei închişi... acea ciudată senzaţie – pe care o avusesem întotdeauna, chiar şi când minţea, că ştiam cum şi pentru ce minţea; şi mai ştiam că în viaţa de toate zilele era incapabilă să mintă. Desigur că asta o făcea, în termeni cotidieni, să apară neinteresantă şi previzibilă, aproape plicticos de transparentă. Ce mă atrăsese întotdeauna la sexul opus era tocmai ce căuta să ascundă. Seducerea echivala metaforic cu arta de a dezbrăca femeile, nu numai de veşminte, ci şi de minciunile lor. Cu Alison lucrul acesta fusese întotdeauna mult prea uşor. Şi oricum... M-am ridicat călcând în picioare, odată cu mucul de ţigară, şi gândurile mele lascive. Alison era un capitol încheiat. Dorinţele mele mă purtau spre Julie.

Mi-am petrecut restul după-amiezii cercetând coasta spre răsărit, dincolo de cele trei căsuţe şi apoi am trecut din nou pe lângă ele, întorcându-mă la Bourani, exact la ora ceaiului ce se servea de obicei sub colonade. Dar casa era la fel de pustie ca şi înainte. Am mai pierdut o oră în căutarea vreunui bilet, un semn, orice; devenea ceva la fel de stupid ca încăpăţânarea de a căuta un obiect într-un sertar pe care-i mai goliseşi de zece ori.

La şase am pornit din nou spre şcoală, pradă unui sentiment de furie şi frustrare. Eram furios pe Conchis, pe Julie; pe tot şi toate.

În capătul cel mai îndepărtat al satului mai exista un alt port, folosit numai de pescarii localnici. Toţi de la şcoală îl ocoleau, ca şi toţi

locuitorii mai cu pretenţii din insulă. Multe case fuseseră despuiate fără milă. Din unele nu mai rămăseseră decât câteva ziduri dărâmate; iar puţinele case care mai stăteau în picioare, de-a lungul cheiului mâncat de ape, erau acoperite cu tablă ondulată şi consolidate ici-colo sau cârpite cum se putuse cu pălăşti de ciment grunjos. Erau trei cârciumi; una singură mai încăpătoare. Afară, în faţa uşii, fuseseră aşezate câteva mese de lemn cioplit.

Odată, mai demult, într-una din singuraticele mele plimbări hibernale, intrasem acolo să beau ceva; mi-am amintit cât de sociabil şi chiar guraliv fusese cârciumarul şi că, spre deosebire de alţi locuitori ai insulei, pe el reuşisem destul de bine să-l înţeleg. Îl chema Georgiou. Avea o mutră de vulpe, cu câteva fire de păr cărunt pe capul pleşuv, iar mustaţa ca o perie îl făcea să aducă oarecum cu Hitler. Duminică dimineaţă m-am aşezat la o masă mai la umbră şi de cum m-a văzut a venit imediat spre mine, servil şi încântat că-i picase un client „gras". Da, desigur, se simţea onorat să ia un uzo cu mine. Strigă la unul dintre copii să ne aducă cel mai bun uzo şi cele mai bune măsline. Cum mergea treaba la şcoală; îmi plăcea Grecia...? L-am lăsat să-mi pună întrebările obişnuite. Apoi m-am pus pe lucru. Vreo douăsprezece bărci verzi şi roşii pluteau pe marea liniştită ce se întindea în faţa noastră.

— Păcat că nu aveţi turişti străini aici... Iahturi.

— Aş! Scuipă un sâmbure de măslină. Phraxos e o insulă moartă.

— Am avut impresia că domnul Conchis de la Bourani îşi ţine iahtul aici câteodată.

— Tipul ăla! Îl cunoaşteţi?

Am priceput imediat că Georgiou era unul din localnicii care îl duşmăneau pe Conchis.

I-am spus că nu, dar că mă gândeam să-i fac o vizită. Avea deci un iaht; nu?

Da, dar nu-l aducea niciodată în partea asta a insulei.

El, Georgiou, îl întâlnise vreodată pe Conchis?

— *Ochi.* Nu.

— Are şi case în sat?

Numai cea în care locuieşte Hermes. Lângă biserica Sf. Elias, spre partea din spate a salului.

Ca şi cum atunci mi-ar fi venit ideea, l-am întrebat, ca într-o doară, despre cele trei căsuţe de lângă Bourani. Unde plecaseră familiile acelea?

Făcu un gest cu mâna spre mare.

— Pe continent. Pe timpul verii.

Mi-a explicat că un număr mic de pescari din Phraxos erau seminomazi. În timpul iernii pescuiau în apele adăpostite din jurul insulei. Vara îşi luau familiile şi pescuiau în jurul Peloponesului, ba uneori se duceau până în Creta în speranţa că vor prinde mai mult peşte. Reveni la discuţia despre cele trei căsuţe. Îmi arătă cu degetul în jos, apoi făcu gestul de a bea.

— Cisternele rele. Apa nu bună vara.

— Adevărat? Apa nu-i bună?

— Nu.

— Ce păcat!

— E vina lui. Ala de la Bourani. Putea face cisterne bune, dar e prea zgârcit.

— Cum, şi căsuţele sunt ale lui?

— *Vevaios.* Bineînţeles. De partea cealaltă a insulei totul e al lui.

— Tot pământul?

Începu să numere pe degetele lui boante: Korbi, Streini, Bourani, Moutsa, Pigadi, Zastena... numele tuturor golfurilor şi capurilor din jurul proprietăţii Bourani; părea să fie şi ăsta unul din motivele pentru care nu-l simpatiza pe Conchis. Mai mulţi atenieni, „oameni bogaţi”, ar fi dorit să-şi construiască vile pe acolo dar Conchis n-a vrut să vândă nici măcar un metru de pământ; lipsise insula de banii de care avea mare nevoie.

Un măgar încărcat de vreascuri cobora încet cheiul, îndreptându-se spre noi; îşi freca copilele una de alta, cu mersul afectat al unui manechin care prezintă moda. Aveam acum dovada complicităţii lui Demetriades. De ce nu-mi spusese nimic despre asta? Era cu siguranţă un lucru ştiut de toată lumea.

— Presupun că-i întâlneşti pe invitaţii lui Conchis, când vin în sat?

Cu un aer indiferent, făcu din cap semn că nu. Ce-i păsa lui de musafirii lui Conchis? Am insistat. Nu cumva ştia dacă avea acum nişte străini la Bourani?

Ridică din umeri.

— *Isos.* Poate. El nu ştia.

Dar am avut totuşi noroc. Din spatele lui Georgiou, de pe o potecă lăturalnică, apăru un bătrânel care se îndreptă spre noi. Purta o beretă marinărească ponosită, un costum de pânză albastră care de atâta spălat părea alb în lumina puternică a soarelui. Când trecu pe lângă masa noastră, Georgiou se uită spre el şi-l strigă:

— Hei, *Barba Dimitraki! Ela.* Vino încoace. Hai să vorbeşti cu profesorul englez.

Bătrânul se opri. Să fi avut vreo optzeci de ani; mâinile îi cam tremurau şi era neras, dar nicidecum senil. Georgiou se întoarse spre mine:

— Înainte de război era ca Hermes. Ducea scrisorile la Bourani.

Am insistat să-şi ia un scaun, am mai comandat un uzo şi încă un *meze.*

— Cunoşti bine proprietatea Bonrani?

Făcu cu mâna un gest ce voia să însemne foarte bine; mai bine decât ar fi putut spune. Zise ceva ce n-am înţeles. Georgiou, care avea oarecare înclinaţii lingvistice, puse pachetele noastre de ţigări şi cutiile de chibrituri una peste alta, ca nişte cărămizi.

— Construcţie.

— Înţeleg. În 1929?

Bătrânul aprobă din cap.

— Domnul Conchis avea mulţi musafiri înainte de război?

— Mulţi, mulţi musafiri.

Asta îl uimi pe Georgiou. Repetă şi el întrebarea mea şi primi acelaşi răspuns.

— Străini?

— Mulţi străini. Francezi, englezi, tot felul.

— Dar profesorii de engleză de la colegiu. Ei se duceau pe acolo?

— *Ne, ne. Oloi.* Da, toţi.

— Nu-ţi aminteşti numele lor?

Zâmbi de ridicolul întrebării. Nici măcar nu-şi mai aducea aminte cum arătau. Afară de unul care era foarte înalt.

— Îl întâlneai şi în sat?

— Câteodată. Câteodată.

— Ce făceau la Bourani înainte de război?

— Erau străini.

În faţa acestei mostre de logică locală, Georgiou îşi pierdu răbdarea.

— *Ne, Barba. Xenoi. Ma ti ekanon?*

— Muzică. Cântau, dansau.

Georgiou se arătă neîncrezător şi de data aceasta. Îmi făcu cu ochiul, ca şi când ar fi vrut să-mi spună că bătrânul s-a cam ţicnit. Dar ştiam că nu e aşa şi că Georgiou venise în insulă abia prin 1946.

— Ce fel de cântece şi dansuri?

Nu ştia; ochii lui lăcrimoşi păreau să încerce să revadă scene din trecut, dar nu reuşeau. În cele din urmă zise:

— Şi altele. Jucau în piese.

Georgiou izbucni în râs, dar bătrânul dădu indiferent din umeri şi spuse:

— E adevărat.

Georgiou se aplecă spre el şi, zâmbind ironic, îl întrebă:

— Şi tu ce erai, Barba Dimitraki? Karayozis?

Era numele măscăriciului din teatrul de umbre grecesc. Ţineam ca bătrânul să vadă că eu îl cred.
— Ce fel de piese?
Dar după faţa lui mi-am dat seama că nu ştie.
— Era un teatru în grădină.
— Unde în grădină?
— În spatele casei. Cu cortină. Un teatru a adevărat.
— O ştii pe Maria?
Dar se părea că înainte de război fusese altă îngrijitoare pe care o chema Soula, dar murise.
— Când ai fost ultima oară acolo?
— Mulţi ani. Înainte de război.
— Şi îţi place domnul Conchis?
Barba făcu din cap semn că da. Dar era o mişcare scurtă, puţin forţată. Arătând spre bătrân, Georgiou interveni:
— Fiul lui cel mare a fost executat.
— Îmi pare rău. Tare rău.
Bătrânul ridică din umeri; soarta. Zise:
— Nu-i un om rău.
— A colaborat cu nemţii în timpul ocupaţiei?
Cu un gest hotărât, bătrânul făcu din cap semn că nu. Dar Georgiou, cu o tuse zgomotoasă, îşi exprimă dezacordul, începură să se certe, vorbind atât de repede, că nu-i puteam urmări. Dar l-am auzit pe Barba zicând:
— Eu am fost aici, tu nu.
Georgiou se întoarse spre mine şi-mi făcu cu ochiul.
— I-a dat bătrânului o casă. Şi îi dă bani în fiecare an. Bietul de el, nu poate să spună ce gândeşte.
— Face acelaşi lucru şi pentru rudele celorlalţi.
— Ah, unu sau doi. Cei bătrâni. Şi de ce nu? E milionar, îşi frecă degetul mare de arătător, gestul corupţiei.
— Îşi linişteşte conştiinţa.
Deodată, bătrânul îmi spuse:

— *Mia phora...* odată a fost un *paneyiri* mare, cu lumini multe, cu muzică şi jocuri de artificii şi lume multă.

În faţa ochilor, am avut deodată imaginea absurdă a unui *garden party:* sute de femei şi bărbaţi îmbrăcaţi elegant.

— Când a fost asta?

— Cu trei-patru ani înainte de război.

— Şi ce se sărbătorea?

Dar bătrânul nu ştia.

— Erai acolo?

— Eram cu fiul meu. Noi pescuiam. Vedeam totul de jos, de pe coasta de la Bourani. Lumini multe. Gălăgie. *Kai ta pyrotechnimata.* Şi jocurile de artificii.

Georgiou zise:

— Erai beat, Barba.

— Nu. Nu eram beat.

Dar, în ciuda încercărilor mele, n-am mai putut scoate nimic de la bătrân. Aşa că, în cele din urmă, mi-am luat rămas bun de la amândoi, am plătit consumaţia neînsemnată, adăugând şi un bacşiş substanţial pentru Georgiou şi am pornit-o înapoi spre şcoală.

Un lucru era clar. Existaseră Leverrier, Mitford şi acum eu; dar mai fuseseră şi alţii, încă din anii ’30, ale căror nume nu le ştiam; o listă lungă. Asta îmi dădea speranţe şi curajul de a face faţă la tot ce se mai pregătea în acest teatru unde cortina se ridicase din nou, acolo, la celălalt capăt al insulei.

În seara aceea m-am întors în sat. Am pornit-o în sus pe îngustele străduţe pietruite, mărginite de zidurile văruite ale căsuţelor ţărăneşti. Am traversat micile pieţe adormite la umbra migdalilor şi am luat-o în sus, spre locul unde ramuri mari, purpurii, de bougainvillea străluceau ca o vâlvătaie în lumina soarelui sau ardeau ca un foc mocnit în umbra palidă a serii. Partea asta era un fel de cartier vechi al satului, foarte pitoresc. Jos,

strălucirile bruşte, de oţel cenuşiu, ale mării, sus, pe deal, verdele pinilor, pătat cu aur în lumina asfinţitului. Oamenii aşezaţi în faţa porţilor mă salutau şi în spatele meu se formase inevitabilul şir de copii care se iau după orice străin, puşti care începeau să chicotească când mă întorceam spre ei să le fac semn să plece. Ajuns la biserică, am intrai înăuntru. Voiam să-mi justific într-un fel prezenţa în acel loc. În biserică era întuneric, aproape lugubru şi totul era învăluit într-un miros înecăcios de tămâie. Un şir de icoane, siluete întunecate pe un fond de aur înnegrit, mă privea fix de pe pereţi. O privire severă adresată străinului care intrase în criptica lor lume bizantină.

Peste cinci minute am ieşit. Din fericire, copiii dispăruseră şi am putut s-o iau pe poteca din dreapta bisericii, mărginită de o parte de contraforturile absidei şi de cealaltă de un zid înalt de trei metri. Zidul continua şi după cotitură, dar pe la jumătatea lui am văzut o uşă boltită pe frontispiciul căreia era săpată în piatră o dată: 1823 şi deasupra un loc unde se vedea că fusese cândva un blazon. Am ghicit că înăuntru era una din casele construite de piraţii „amirali” din timpul războiului de independenţă. În partea din dreapta a porţii cu două canaturi era o portiţă îngustă cu un mic spaţiu pentru scrisori. Deasupra, pictat cu alb pe o bucată veche de tablă neagră, se citea numele: *Hermes Ambelas*. La stânga, din spatele bisericii, drumul cobora într-o râpă pietroasă. M-am îndreptat spre portiţă şi am încercat să văd dacă e descuiată. Nu era. Locuitorii insulei erau recunoscuţi ca oameni cinstiţi; nu existau hoţi. Şi nicăieri la Phraxos nu mai văzusem – sau cel puţin aşa aveam impresia – o poartă exterioară care să fie încuiată.

Drumul pietros cobora în pantă abruptă între două şiruri de case scunde. Jos, o potecă transversală mă scoase în partea cealaltă. Aici panta era şi mai abruptă şi m-am trezit la baza unei stânci verticale de câţiva metri înălţime. De aici,

peste peretele de stâncă şi dincolo de zidurile grădinii, se putea vedea casa, care nu era mare, deşi, după standardul local, era mult prea impunătoare pentru un cărăuş.

Două ferestre la parter, trei la etaj. Toate cu obloanele închise, bătute acum de ultimele raze ale soarelui. Cu siguranţă că de la oricare dintre ele ai fi avut o vedere minunată spre sat şi spre strâmtoarea ce despărţea insula de continent. Oare Julie venise vreodată să vadă priveliştea asta? Mă simţeam ca Blondel sub ferestrele lui Richard-Inimă-de-Leu; doar că eu nu eram nici măcar în stare să-mi transmit mesajul prin intermediul cântecului. În mica piaţetă de la poale, vedeam câteva femei care mă urmăreau curioase. Le-am făcut cu mâna şi mi-am urmat drumul, ca şi cum o simplă curiozitate mă mânase aici. Am ajuns în altă străduţa şi am luat-o în sus până am ajuns din nou în locul de unde pornisem, lângă biserica Sf. Elias. Casa nu dezvăluia nimic trecătorilor.

Ceva mai târziu, ajuns jos, în faţa hotelului Philadelphia, am privit înapoi. Dincolo de acoperişuri puteam vedea biserica şi la dreapta ci casa cu cele cinci ferestre oblonite. Deşi oarbe, păreau să mă sfideze.

51

Lunea era o zi de corvezi şcolare, trebuia să termin de corectat teancurile de caiete care se adunau neîncetat pe biroul meu. O adevărată muncă de Sisif. Mai aveam de pus la punct – tristă exprimare pentru o tristă activitate – subiectele pentru lucrările de sfârşit de trimestru. Şi, în tot acest timp, trebuia să mă forţez să nu mă gândesc la Julie.

Ştiam că era inutil să-l rog pe Demetriades să mă ajute să aflu numele profesorilor de engleză care lucraseră la colegiu înainte de război. Nu mi-ar fi spus nici dacă le-ar fi ştiut; şi probabil că nici nu le ştia. M-am adresat administratorului şcolii, dar de data asta nu mi-a fost de niciun ajutor; toate registrele fuseseră luate de furtuna din 1940. Marţi am încercat cu profesorul care se ocupa şi de bibliotecă. S-a dus imediat la un raft, de unde a scos un volum legat conţinând toate programele de la înfiinţarea şcolii – câte un fascicol pentru fiecare an dinainte de război. Nu se neglijase nimic din câte ar fi putut impresiona părinţii care vizitau şcoala şi pe spatele fiecărei programe anuale figura o listă a obiectelor şi o listă a profesorilor. În zece minute am obţinut numele a şase dintre profesorii care predaseră engleza între 1930 şi 1939. Dar nu şi adresele lor.

Mi se părea că săptămână nu se mai sfârşeşte. La ora prânzului pândeam factorul din sat care aducea scrisorile şi le dădea profesorului de serviciu; acesta făcea atunci încet – oh! atât de încet – turul meselor şi trecea pe lângă mine fără să se oprească. Mă aşteptam ca bătrânul Conchis să nu aibă pic de milă pentru mine, dar îmi era greu să găsesc o scuză tăcerii lui Julie.

Prima probabilitate, şi cea mai plauzibilă, era că plecaseră înapoi în Anglia, în care caz nu puteam să cred că nu mi-ar fi scris imediat, cel puţin ca să mă anunţe. Cea de-a doua era că fusese nevoită să accepte hotărârea lui Conchis, care îi interzicea să mă vadă sâmbătă; dar şi în acest caz ar fi putut să-mi scrie ca să-mi explice, să mă consoleze. În sfârşit, exista şi a treia posibilitate: că era prizonieră sau cel puţin *incommunicado, î*n imposibilitatea de a-mi scrie fie şi câteva rânduri. O ipoteză destul de neverosimilă, deşi îmi provoca accese de furie şi-mi venea să mă adresez poliţiei.

Zilele treceau încet. Din întâmplare, am făcut totuşi o mică descoperire. Răsfoind nişte cărţi în bibliotecă, în căutarea unor texte „necunoscute" pentru lucrările elevilor, am luat de pe raft un roman de Conrad. Pe pagina de gardă, era trecut un nume: D.P.R. Nevinson. Ştiam că fusese profesor aici înainte de război. Dedesubt era scris „Colegiul Balliol, 1930". Am început să caut şi în celelalte cărţi. Nevinson donase mai multe, dar nu trecuse nicio adresă în afară de Balliol. Numele W.A. Hughes, alt profesor dinainte de război, apărea şi el pe prima pagină a două volume de versuri; dar tot fără adresă.

Joi am plecat mai devreme de la masă, rugând un elev să-mi aducă scrisorile în caz că primeam vreuna. De fapt, renunţasem să mai aştept. Dar peste vreo zece minute, când mă dezbrăcasem deja să mă culc de după-amiază, băiatul bătu la uşă. Două scrisori. Una de la Londra, cu adresa bătută la maşină: fără îndoială, catalogul vreunei edituri care publica lucrări cu caracter pedagogic. Dar cealaltă...

Timbru grecesc. Ştampilă indescifrabilă. Scris aplecat. În engleză.

Siphnos, luni

Dragul şi bunul meu Nicholas,

Ştiu că ai fost foarte dezamăgit că nu ne-am putut vedea la sfârşitul săptămânii, dar sper că acum te simţi mai bine. Maurice mi-a dat scrisoarea ta. Sunt dezolată, dar să ştii că şi eu păţeam la fel, luam toate bolile pe care derbedeii ăştia mici le aduceau la şcoală. N-am putut să-ţi scriu mai devreme, căci am fost pe mare şi astăzi este prima zi când am ajuns la o cutie poştală. Trebuie să mă grăbesc, căci tocmai mi s-a spus că vaporul care duce poşta la Atena pleacă peste o jumătate de oră. Îţi scriu în fugă, dintr-o cafenea din port.

Maurice, deşi mut, a fost totuşi un înger. Insista să nu vorbească, să aşteptăm până la venire ta, la sfârşitul săptămânii ăsteia, dacă te faci bine. (Te rog să te faci şi nu numai pentru asta). De fapt, M. şi-a luat şi un aer puţin jignit că noi – June şi cu mine – două creaturi iraţionale, tot nu i-am promis că vom continua cu noul lui plan până ce nu ştim exact în ce constă. Am încetat să ne mai chinuim să scoatem ceva de la el – e curată pierdere de timp şi el e încântat când poate să fie ascuns şi enigmatic.

Şi, ah! era să uit! L-a luat gura pe dinainte şi a scăpat că vrea să-ţi povestească ultimul capitol (expresia îi aparţine) din viaţa lui, adăugind că acum ştii la ce să te aştepţi. A spus-o cu subînţeles... ca şi cum s-ar fi întâmplat ceva de care noi habar n-avem. E groaznic; nu încetează să joace teatru. Sper că tu ştii despre ce este vorba.

Am păstrat vestea cea bună la urmă. A jurat că s-a terminat cu deplasările. Dacă vrem, putem să locuim în casa din sat. Dar poate că n-ai să mă mai iubeşti dacă ai să mă vezi în fiecare zi. Aşa pretinde June, de ciudă, când a văzut că în câteva zile am să fiu la fel de bronzată ca ea.

Când vei primi scrisoarea, nu va trebui să mai aşteptăm decât două-trei zile cel mult. S-ar putea să ne joace vreo *festă à la* Maurice, aşa că te rog să te prefaci. Nu uita că habar n-ai de acest „ultim capitol"; lasă-l să creadă că te mai mistifică o ultimă dată, dacă asta îi face plăcere. Cred că e puţin gelos. Spune întruna că ce noroc ai tu... şi nu ascultă când îi spun... ştii tu ce-i spun.

Nicholas.

Baia nocturnă. A fost atât de bine!

Trebuie să închei.

Te iubesc.

A ta, JULIE

Am citit scrisoarea de două ori, de trei ori. Era clar că bătrânul diavol iar se ţinuse de rele. Julie nu-mi cunoştea scrisul, aşa că fusese uşor să mă plastografieze şi Demetriades i-ar fi putut furniza o mostră a scrisului meu, dacă ţinea neapărat să facă lucrurile cum trebuie. De ce tot voia să amâne? De ce punea noi piedici? Nu puteam să înţeleg. Dar n-avea importanţă. Scrisoarea lui Julie, ultimele câteva cuvinte, gândul că va locui în sat – asta era tot ce conta. M-am simţit din nou plin de viaţă. Totul avea să fie bine atâta vreme cât ea era încă în Grecia, şi mă aştepta şi mă dorea.

La ora patru m-a trezit clopotul care anunţa sfârşitul pauzei de prânz, pe care profesorul de serviciu îl suna cu o violenţă „revanşardă" în mijlocul coridorului de piatră din aripa profesorilor. Se auzi obişnuitul cor de strigăte furioase ale colegilor mei. M-am ridicat într-un cot şi am recitit scrisoarea lui Julie. Apoi mi-am amintit de cealaltă scrisoare, pe care o aruncasem pe birou, şi, căscând, m-am dus s-o iau.

Înăuntru era o notă scrisă la maşină şi o altă scrisoare, *par avion,* al cărei plic fusese deschis, dar nici nu m-am uitat la ele pentru că atenţia mi-a fost imediat atrasă de două tăieturi de ziar prinse de nota dactilografiată. Am început cu ele.

Primele cuvinte.

Primele cuvinte.

Mai avusesem senzaţia asta. Exact acelaşi sentiment, aceeaşi impresie că nu putea fi adevărat dar că era totuşi adevărat. O cădere vertiginoasă după o linişte aparentă. La Oxford, tocmai ieşeam de la Randolph cu doi-trei colegi, urcam spre Carfax; un om la picioarele turnului vindea ziarul „Evening News". Rămăsesem nemişcat. O tâmpită care spunea: Ia uitaţi-vă la Nicholas, vrea să spună că mai vede să citească. Şi eu am ridicat capul şi,

cu vestea accidentului de avion de la Karachi şi cu moartea părinţilor mei întipărită pe faţă, repetam întruna „mama, tata”, ca şi cum atunci descopeream prima oară existenţa lor.

Prima tăietură era dintr-unul din ziarele londoneze locale; în josul unei coloane scria:

SINUCIDEREA UNEI STEWARDESE

Stewardesa australiană Alison Kelly, 24 de ani, a fost găsită ieri de prietena ei Ann Taylor, tot de origine australiană, care se întorcea, după câteva zile petrecute la Stratford on-Avon, zăcând fără cunoştinţă în apartamentul din Russell Square, unde locuiau împreună.

A fost dusă de urgenţă la *Middlesex Hospital,* unde s-a constatat că murise. Domnişoara Taylor, foarte traumatizată după această tragică întâmplare, a avut nevoie de îngrijiri. S-a deschis o anchetă.

În cea de-a doua tăietură se spunea:

NEFERICITA ÎN DRAGOSTE A HOTĂRÂT SĂ SE SINUCIDĂ

Agentul de poliţie Henry Davis a declarat marţi comisarului din Holborn că duminică 29 iunie, seara, a găsit într-un apartament din Russell Square, o tânără care zăcea fără cunoştinţă, cu un tub gol de somnifere lângă ea. Fusese chemat la faţa locului de domnişoara Ann Taylor, fizioterapistă australiană care împărţea apartamentul cu tânără pe care, la întoarcerea după câteva zile petrecute la Stratford-on-Avon, a găsit-o moartă. Este vorba de Alison Kelly, 24 de ani. Ancheta a hotărât că e vorba de o sinucidere.

Domnişoara Taylor a declarat că deşi prietena ei avea accese depresive şi se plânsese în ultimul timp de insomnii, nu vedea niciun motiv pentru care domnişoara Kelly să se hotărască să-şi pună capăt zilelor. Întrebată de posibilele motive ale acestei drame, domnişoara Taylor a răspuns: „Prietena mea a fost în ultima vreme foarte deprimată din

cauza unei decepţii în dragoste, dar aveam impresia că-şi revenise".

Medicul curant al domnişoarei Kelly, doctorul Behrens, a declarat judecătorului că aceasta îl lăsase să înţeleagă că insomniile de care suferea se datorau muncii ei. La întrebarea judecătorului, dacă doctorul obişnuia să prescrie doze atât de mari de barbiturice puternice, doctorul a răspuns că avusese în vedere faptul că domnişoara Kelly, prin natura muncii sale, nu avea mereu posibilitatea să se ducă la timp la farmacie. Nu existase niciun indiciu care să-i dea de bănuit că victima ar fi avut intenţia să se sinucidă.

Judecătorul a declarat că două scrisori găsite de poliţie la faţa locului nu aducea nicio clarificare în legătură cu motivul real al acestei tragice întâmplări.

Scrisoarea bătută la maşină era de la Ann Taylor.

Dragă Nicholas Urfe,

Tăieturile din ziar anexate îţi vor explica de ce îţi scriu. Scuză-mă că nu m-am priceput să-ţi anunţ această groaznică veste cu mai puţină brutalitate. Alison era foarte deprimată când s-a întors de la Atena, dar nu voia să spună nimic. A cui e vina, nu ştiu. A fost un timp când pomenea mereu de sinucidere, dar credeam cu toţii că glumeşte.

A lăsat acest plic pentru tine. Poliţia l-a deschis. Nu era nicio scrisoare înăuntru. Ţi-l trimit aşa. A mai fost şi un bilet pentru mine, în care mă ruga să nu fiu supărată. Atât.

Aici suntem toţi îndureraţi. Simt că e vina mea. Acum, când nu mai e lângă noi, ne dăm seama ce om minunat era. Nu pot să înţeleg cum un bărbat să nu fi reuşit s-o cunoască cu adevărat şi, cunoscând-o, să nu fi vrut să se însoare cu ea. Sau poate că eu nu mă pricep la bărbaţi.

Cu multă tristeţe,
ANN TAYLOR

P.S. Nu ştiu dacă vrei să-i scrii mamei ei. Urna cu cenuşă urmează să fie trimisă în Australia. Adresa ei este – Doamna Mary Kelly, 19 Liverpool Avenue, Goulburn, N.S.W.

Am deschis plicul *par avion.* Îmi era adresat mie. Era scrisul lui Alison. Am răsturnat conţinutul pe birou. Câteva flori presate: două-trei violete şi câteva garofiţe sălbatice. Două din ele erau încă împletite.

Trei săptămâni.

Îngrozit am început să plâng.

Dar n-am avut prea mult răgaz să plâng. Clopoţelul sună reluarea orelor. Demetriades îmi bătu în uşă. Mi-am şters repede lacrimile cu dosul mâinii şi m-am dus să deschid. Eram tot în pijama.

— Hei, ce faci? E târziu.

— Nu mă simt prea bine.

— Arăţi cam rău, bătrâne.

Îşi luă un aer pretins îngrijorat. I-am întors spatele.

— Spune, te rog, celor de la prima oră să repete pentru lucrare. Şi spune şi celorlalţi acelaşi lucru.

— Dar...

— Lasă-mă în pace!

— Şi colegilor ce le spun?

— Spune-le ce vrei.

L-am împins pe uşă afară.

De îndată ce zgomotul paşilor şi al vocilor s-a stins şi am fost sigur că începuseră orele, mi-am tras repede ceva pe mine şi am ieşit. Voiam să fiu cât mai departe de şcoală, de sat, de Bourani, de tot şi de toate. Am pornit-o de-a lungul coastei de nord spre un mic golf pustiu şi acolo m-am aşezat pe o stâncă, am scos din buzunar tăieturile din ziar şi le-am recitit. 29 iunie. Trebuie că unul din ultimele lucruri pe care le-a mai făcut a fost să-mi expedieze scrisoarea nedeschisă. Poate că a fost chiar ultimul. O clipă am fost furios pe cealaltă fată; dar îmi aduceam aminte de ea; de apartamentul ei, de trăsăturile ingrate şi de ochii ei blânzi. Scria într-o engleză preţioasă, dar era dintre persoanele acelea care nu pot vedea pe cineva în suferinţă fără să încerce să-i vină în ajutor. Femeile

ca Ann sunt toate la fel. Mi-am dat seama de cele două faţete ale personalităţii lui Alison – partea practică, tare, care te făcea să o crezi capabilă să învingă orice greutăţi; şi cealaltă Alison, aparent histrionică, pe care nu-ţi venea s-o iei în serios. În cele din urmă, într-un mod tragic, aceste două aspecte sfârşiseră prin a se împleti: cu ea nu se putea pune problema unei tentative de sinucidere nereuşite, nu era genul care să înghită câteva pastile ştiind că cineva va sosi s-o salveze la timp. Nu, ea se asigurase de un week-end întreg ca să moară.

Nu aveam numai sentimentul de vinovăţie că, la Atena, mă descotorosisem de Alison fără menajamente. Dar ştiam, cu una din acele intuiţii secrete care se stabilesc între două persoane, că sinuciderea fusese urmarea directă a faptului că-i vorbisem de propria mea tentativă. Scurtele figuri de stil pe care le folosisem în mărturisirea mea voiau să lase impresia unei suferinţe fără margini şi, în felul ei personal, Alison îmi dovedise, pentru ultima oară, că nu crezuse minciunile mele. *Nu cred că tu ştii ce înseamnă tristeţea.*

Mi-am amintit de scenele de isterie de la hotelul din Pireu; de notele din carnetul ei, pe care mi le arătase înainte de plecarea mea din Londra prin care, atunci, am considerat că mă şantajează cu sinuciderea. O revedeam la Parnas; în Russell Square. Îmi aminteam de lucruri pe care le spusese, pe care le făcuse, de omul care era Alison. Şi mă simţeam strivit de norul negru al culpabilităţii care mă împresura şi de egoismul meu îngrozitor, de care acum eram conştient, îmi aminteam de toate adevărurile brutale pe care mi le trântise în faţă încă de la început... şi, cu toate astea, se încăpăţânase să mă iubească. Într-o zi îmi spusese: *Când mă iubeşti* (nu când faci dragoste cu mine), *e ca şi cum Dumnezeu mă iartă de toate greşelile şi neroziile mele.* Iar eu considerasem această remarcă drept o manevră abilă, un nou soi

de şantaj sentimental pentru a mă convinge că ea avea nevoie de mine, iar eu aveam oarecare responsabilitate faţă de ea. Într-un fel, moartea ei era un ultim şantaj a cărui victimă eram eu. Numai că în asemenea cazuri, cel şantajat se simte eliberat, pe când eu mă simţeam vinovat. Era ca şi când în momentul în care îţi doreşti mai mult să fii curat te trezeşti cufundat într-o mocirlă puturoasă. Deşi eliberat pentru viitor, mă simţeam, de fapt, şi mai strâns înlănţuit de trecut.

Şi Julie? Aveam acum şi mai multă nevoie de ea. Nu numai că voiam să mă însor cu ea, dar simţeam şi nevoia să mă spovedesc ei. Dacă ar fi fost acum lângă mine, aş fi putut să-i mărturisesc totul şi astfel, purificat, să iau totul de la început. Simţeam o nevoie disperată să mă arunc la picioarele ei, să-i spun totul şi să-mi dobândesc iertarea. Acum, iertarea ei era singurul lucru care îmi mai putea justifica existenţa. Şi eram obosit, sătul, sătul de minciună; de minciunile mele şi de minciunile altora; şi eram mai ales sătul să mă mint pe mine însumi, să fiu mereu pradă instinctelor mele, dorinţelor mele nestăvilite de mai bine, care nu mă duceau decât spre mai rău.

Şi florile. Florile acelea uscate a căror vedere nu o mai puteam îndura.

Crima mea monstruoasă fusese păcatul originar, crima lui Adam, cea mai veche şi cea mai vicioasă dintre toate formele de egoism masculin: de a-i fi impus lui Alison să joace rolul personajului de care aveam nevoie eu. Era mai rău decât crima de *lèse-majesté.* Era o crimă de *lèse-humanité.* Ori, cum spusese ea despre cărăuşul ăla din Parnas? *De ce să-i dau un singur pachet de ţigări? Mi-a plăcut de el preţ de două pachete.*

Şi pe mine mă iubise preţ de o moarte.

În seara aceea, când m-am întors, am scris două scrisori. Una lui Ann Taylor, cealaltă mamei lui Alison. Lui Ann i-am mulţumit pentru scrisoare şi,

fidel hotărârii mele din după-amiaza aceea, i-am spus că mă simţeam singurul vinovat.

Mamei ei (din Goulburn N.S.W. – îmi aminteam cum se strâmba Alison când venea vorba de oraşul ăsta), mamei ei i-am scris o scrisoare de condoleanţe, foarte greu de redactat căci nu ştiam ce-i spusese Alison despre mine.

Înainte de culcare am luat antologia de poezie engleză *England's Helicon* şi am citit din Marlowe:

Vin ' cu mine, fii-mi iubită,
Dragostea ne-o fi-nflorită,
Pe văi, crânguri şi câmpii,
Codri, dealuri, munţi, tării.

Şi vom sta pe stânci privind
La păstori cu turme-albind
Lângă ape-n a lor cale
Păsări cântă madrigale.

Şi ţi-oi face pat de roze
Şi poeme cu mireasmă,
Straie noi şi pălărioare
Doar din foi de mirt şi floare.

52

SÎMBĂTA DIMINEAŢĂ, ÎN ACEEAŞI SĂPTĂMÎNĂ, am mai primit o scrisoare din Anglia. Pe spatele plicului era tipărit un vultur mic negru: emblema băncii Barclay.

Stimate domnule Urfe,

Vă mulţumesc pentru scrisoarea pe care mi-aţi trimis-o la recomandarea domnişoarelor Holmes. Am plăcerea să vă trimit un formular pe care vă rog să aveţi amabilitatea să-l completaţi şi să mi-l returnaţi. Alăturat veţi găsi şi o broşură cu toate detaliile referitoare la serviciile pe care le putem oferi clienţilor noştri din străinătate.

Cu stimă, al dumneavoastră

P.J. FEARN
Director

Am ridicat ochii de pe scrisoare şi am întâlnit privirea băiatului care stătea în faţa mea, la masă, şi i-am zâmbit, zâmbetul mulţumit al jucătorului de pocher ageamiu, care nu ştie să-şi ascundă satisfacţia când primeşte o carte bună.

Jumătate de oră mai târziu urcam spre creastă, prin pădurea nemişcată. În aerul cald, fără nicio urmă de adiere, munţii păreau un peisaj de carton. La răsărit, o întindere de apă imobilă, stranie iluzie optică. Ajuns în vârf, m-am îndreptat spre un loc umbros de unde se putea vedea domeniul Bourani. Iahtul era ancorat. Am stat acolo vreo jumătate de oră. Amintirea morţii lui Alison mă apăsa ca o povară care mă menţinea într-o stare de prostraţie, deşi eram însufleţit totuşi de o nouă speranţă: Julie

era aici, aproape de mine şi dacă o doream cu atâta ardoare însemna că sufletul meu acceptase moartea Iui Alison ca pe o fatalitate, şi că sentimentul de culpabilitate ceda locul unei dureri mai puţin acute, mai suportabile.

Ca să-mi alin suferinţa, am recurs la vechiul şi sinistrul *adaggio,* potrivit căreia suferinţa îl înnobilează atât pe cel ce o cauzează, cât şi pe cel ce o suportă sau că cel puţin ne face mai puţin abjecţi. Un soi de autoiertare deghizată, ideea că, într-un fel, suferinţa înnobilează *viaţa,* astfel încât suferinţa pe care o cauzăm altora devine, conform unor reguli algebrice dubioase, egală cu înnobilarea sau, oricum, cu îmbogăţirea vieţii, prin intermediul acelei retrageri – caracteristică secolului XX – o retragere din conţinut spre formă, din sens în aparenţă, din etică în estetică, din *aqua* în *unda.* Aşa mi-am înăbuşit eu durerea acestei morţi a cărei vină o purtam şi despre care am luat hotărârea să nu pomenesc nimic la Bourani. Eram hotărât să-i mărturisesc totul lui Julie; dar la momentul oportun şi numai după ce mă asiguram că mărturisirea mea îi va stârni compasiunea şi-mi va aduce iertarea.

Înainte de a-mi continua drumul, am scos din buzunar scrisoarea de la bancă şi am recitit-o. Rândurile directorului mă făceau să fiu mai indulgent cu Conchis. Nu mai aveam nicio obiecţie faţă de câteva noi mici disimulări atât din partea lui, cât şi dintr-a noastră.

Era ca în prima zi. Venisem neinvitat; eram nesigur; am împins poarta şi m-am îndreptat spre casă, şi azi la fel de misterioasă ca şi atunci, sub soarele dogoritor; totul era cufundat în linişte; m-am îndreptat spre colonade. Şi aici totul era ca atunci: masa pusă pentru ceai era acoperită cu un tifon. Nimeni. Marea, lumina care intra prin arcade, podeaua acoperită cu dale; linişte, aşteptare. Şi nervozitatea mea a cărei cauză era acum diferită. Mi-am pus sacul pe canapeaua de

răchită şi am intrat în sala de muzică. O siluetă se ridică din faţa clavecinului şi se apropie tăcută.

— Mă aşteptaţi?

— Da.

— În ciuda scrisorii pe care mi-aţi trimis-o?

Se uită la mine, apoi privirea i se mută pe mâna mea încă umflată în urma episodului de acum zece zile, cu naziştii. Infirmiera colegiului mi-o pansase, turnându-mi hipermanganat din abundenţă.

— Vezi să nu faci tetanos. Trebuie să fii atent.

Cu un surâs sarcastic i-am răspuns:

— Asta e şi intenţia mea.

Nici scuze, nici explicaţii, nici măcar răspuns la întrebări. Era clar că, indiferent de ce le spusese fetelor, nici gând n-avea să înceteze cu mistificările la adresa mea. Prin fereastra din spatele lui am văzut-o pe Maria trecând cu o tavă. Am mai observat ceva: că fotografia lui „Lily” dispăruse din vitrina cu antichităţi obscene. Mi-am pus sacul jos, apoi mi-am încrucişat braţele şi tot cu un surâs sarcastic i-am spus:

— Am stat de vorbă cu Barba Dimitraki, zilele trecute.

— Adevărat?

— Am înţeles că am mai mulţi colegi de suferinţă decât credeam.

— Colegi de suferinţă?

— Mă rog, depinde cum îi numiţi pe cei pe care-i faceţi să sufere fără voia lor.

— Mi se pare o manieră excelentă de a defini omul.

— Pe mine m-ar interesa mai degrabă maniera de a defini pe cineva care pare să creadă că e Dumnezeu.

A zâmbit, părând să ia drept compliment ceva ce fusese spus clar în bătaie de joc. Apoi, ocolind clavecinul, veni spre mine.

— Dă-mi voie să mă uit la mână.

Am ridicat-o impacientat. Fusese julită rău la încheieturi, dar acum aproape că se vindecase. M-a examinat, m-a întrebat dacă a fost infectată, apoi m-a privit în ochi.

— Ascultă-mă, n-a fost intenţionat, te rog să mă crezi.

— Domnule Conchis, nu vreau să ascult nimic. Afară doar de adevăr.

— Poate că ai să constaţi că erai mai fericit când nu-l ştiai.

— Îmi asum acest risc.

Păru să mă cântărească cu privirea, apoi ridică din umeri:

— Foarte bine. Hai să ne bem ceaiul.

Am ieşit după el afară, sub colonade. În picioare, îmi turnă ceaiul şi, uşor impacientat, îmi făcu semn să mă aşez pe scaunul din faţa lui. M-am aşezat. Făcu din nou semn spre mâncare.

— Te rog.

Am luat un sandviş, dar înainte de a muşca din el, i-am spus:

— Credeam că fetele aveau să afle şi ele adevărul, odată cu mine.

— Ele îl cunosc deja.

Se aşează pe scaun.

— Chiar şi faptul că aţi plastografiat o scrisoare a mea către Julie?

— Plastografiate sunt scrisorile ei către tine.

Am remarcat pluralul. Ghicise probabil că ea îmi scria, dar nu ghicise şi numărul. Am zâmbit:

— Îmi pare rău, dar nu mă las prins în plasă.

Îşi coborî privirea, apoi, puţin nesigur pe el – aşa mi s-a părut mie – netezi cu palma marginea feţei de masă. Era clar că nu ştia care erau exact raporturile mele cu Julie. Mă privi lung.

— Şi... cam ce crezi tu că fac?

— Că vă asumaţi unele drepturi nepermise.

— Te-a obligat vreodată cineva să te întorci aici? Chiar prima dată când ai venit. Te-a obligat cineva să vii?

— Aţi devenit deodată naiv. Ştiţi foarte bine că niciun om normal n-ar fi putut rezista tentaţiei. I-am arătat mâna bandajată: Şi în ciuda acestei întâmplări, să nu credeţi că sunt un nerecunoscător. Dar primul act al comediei – sau, mă rog, al experimentului, dacă preferaţi – s-a terminat. Cobaii s-au prins.

Mă privi întrebător şi mi-am dat seama că nu înţelesese expresia argotică. I-am tradus:

— Nu mai înghit braşoave. Şi nu văd niciun motiv pentru care să mă las din nou tras în piept fără să ştiu de ce.

Mă privi din nou cercetător. Mi-am amintit de ce îmi spusese odată June: *Vrea ca şi noi să fim un mister pentru el.* Dar era clar că nu ne acorda decât o libertate limitată; şi misterioşi nu ne permitea să fim decât în mică măsură. Oricât de încâlcit este labirintul pe care îl construieşte, cercetătorul intenţionează să poată urmări personal orice mişcare. Păru că ia brusc o hotărâre:

— Barba Dimitraki ţi-a spus că înainte de război era aici un mic teatru particular?

— Da.

— În timpul războiului, când am avut mai mult timp să reflectez şi n-am avut prieteni care să mă distreze, am conceput un nou gen de teatru în care să fie abolită despărţirea convenţională dintre actori şi public. În care să nu se mai ţină seama de împărţirea tradiţională a scenei, de noţiunile de avanscenă, de scenă şi de sală. În care să nu se mai acorde atenţie ideii de continuitate a spectacolului în timp şi spaţiu. Naraţiunea, intriga rămâneau fluide, desfăşurându-se între două puncte fixe: punctul de plecare şi deznodământul dinainte stabilit. Între aceste două puncte, participanţii îşi inventau singuri acţiunea.

Mă fixa cu privirea lui fascinantă.

— Şi vei constata că Artaud, Pirandello şi Brecht tindeau şi ei, fiecare în felul său, spre acelaşi gen de teatru. Dar ei n-au avut nici bani,

nici tenacitate – şi, fără îndoială, nici timpul – să poată merge atât de departe ca mine. Pentru ei, publicul a rămas un element pe care nu şi-au putut permite să-l ignore.

M-am uitat la el, zâmbindu-i sceptic. Într-adevăr, ce-mi spunea acum avea mai mult miez decât „explicaţiile” lui de până atunci, dar nu părea să-şi dea seama că eu nu voi mai putea niciodată să dau crezare spuselor lui. Îmi vorbea calm, sigur de el, ca întotdeauna, fără ca măcar să-i treacă prin cap că ar exista posibilitatea să nu iau de bună povestea lui.

— Înţeleg.

— Aici, prietene, suntem toţi actori. Niciunul dintre noi nu este ceea ce pare. Cu toţii minţim o parte din timp şi unii dintre noi mint chiar tot timpul.

— În afară de mine.

— Mai ai multe de învăţat. Eşti atât de străin de propriul tău eu pe cât e de străină masca aia egipteană de figura prietenului nostru american care o poartă.

Am protestat.

— Prietenul dumneavoastră, nu al meu.

— Dacă l-ai fi văzut interpretându-l pe Othello, n-ai mai vorbi aşa. Este un actor deosebit de talentat.

— Foarte posibil. Îl găsesc perfect în rolul de mut.

— Atunci aprecierile mele s-au dovedit întemeiate.

— Păcat de atâta talent irosit.

Conchis şedea nemişcat, privindu-mă cu zâmbetul lui lipsit de umor. I-am spus:

— Contul dumneavoastră din bancă trece probabil prin fluctuaţii surprinzătoare.

— Unul din neajunsurile de a fi foarte bogat este că nu mai poţi avea nicio surpriză în ce priveşte contul bancar. Altfel e plăcut. Dar recunosc că ce intenţionam să realizez anul acesta

urma să fie încercarea cea mai ambiţioasă, un fel de apoteoză. Şi adăugă: Căci e posibil ca pentru mine să nu mai existe un an viitor.

— Inima?

— Inima.

Dar figura bronzată, alura sportivă... părea nemuritor. Era departe de a-mi trezi compasiunea.

— De ce aţi spus „urma să fie”?

— Pentru că te-ai dovedit incapabil de a-ţi interpreta rolul aşa cum trebuie.

Am zâmbit. Devenea absurd.

— Poate mi-ar fi fost mai uşor dacă aş fi ştiut despre ce este vorba.

— Ţi s-au dat nenumărate indicaţii.

Mă săturasem de reproşurile lui.

— Uite ce e, domnule Conchis, ştiu ce i-aţi spus lui Julie în legătură cu sfârşitul verii. Nu am venit aici să mă las provocat la ceartă. Aşa că hai s-o lăsăm baltă cu povestea asta ridicolă că n-am fost la înălţimea aşteptărilor dumneavoastră. Aici există două posibilităţi: ori nu v-am dezamăgit deloc, ori, dacă v-am dezamăgit, înseamnă că asta şi doreaţi.

— Eu îţi spun, în calitate de regizor, dacă vrei, că nu ai reuşit să te califici pentru rol. Dar, dacă asta te consolează cu ceva, pot să-ţi mai spun că şi în cazul în care ai fi reuşit să obţii rolul, tot nu ţi-ar fi adus ceea ce îţi doreşti... tânără pe care o găseşti atât de atrăgătoare. Acest eşec era deznodământul pe care îl fixasem dinainte pentru vara asta.

— Aş dori s-o aud din gura ei.

— Tu ai fi fost cel care ai fi refuzat s-o mai vezi. Comedia s-a sfârşit.

— Da, dar eu intenţionez să conduc actriţa acasă, după spectacol.

— Ţi-a spus desigur că i-ar face plăcere.

— Şi a fost mult mai convingătoare decât dumneavoastră.

— Promisiunile ei nu valorează nimic. Aici totul este doar artificiu. Fata interpretează pur şi simplu un rol. Se distrează. Ea e Olivia şi tu Malvolio.

— Să presupunem că nici nu o cheamă Julie Holmes.

— Prenumele ei adevărat e Lily.

Nu m-am putut stăpâni să nu râd şi a trebuit să-i admir o dată mai mult puterea de a se abţine, de a rămâne impasibil. Eu am fost cel care, până la urmă, am plecat ochii.

— Unde sunt? Pot să le văd acum?

— Sunt la Atena. N-ai să le mai vezi niciodată, nici pe Lily, nici pe Rose.

— Rose?

Am rostit întrebarea cu neîncredere sarcastică. Dar el s-a mulţumit să aprobe din cap. I-am spus:

— Nu mai sunteţi în pas cu moda. În ziua de azi, fetele de vârsta lor nu mai au astfel de nume.

— N-ai să le mai vezi niciodată.

— Am să le revăd. În primul rând pentru că dumneavoastră sunteţi cel care doriţi să le revăd. În al doilea rând, pentru că în cazul în care nu vreţi să le mai văd şi le-aţi spus cine ştie ce minciuni ca să le faceţi să rămână la Atena, nimic nu mă poate împiedica să mă duc acolo să mă întâlnesc cu Julie. Şi în al treilea rând, pentru că sentimentele noastre, ale lui Julie şi ale mele, unul pentru celălalt, nu vă privesc câtuşi de puţin.

— De acord. În cazul în care ar fi la fel de sincere de ambele părţi.

Am făcut un efort să-i vorbesc pe un ton mai puţin agresiv.

— Ştiu, de asemenea, că sunteţi un om mult prea rezonabil ca să credeţi că puteţi dispune atât de uşor de sentimentele oamenilor.

— E mai uşor decât s-ar crede. Dacă cunoşti desfăşurarea acţiunii.

— Subiectul acţiunii de faţă, povestea cu *Trei inimi* nu mai are niciun rost. O ştiţi şi dumneavoastră chiar mai bine decât mine.

Am făcut o ultimă încercare.

— Ştiu că aţi recunoscut acest lucru faţă de fete. De ce încercaţi acum să mă convingeţi pe mine de

contrariu?

Nu-mi răspunse. Am continuat pe un ton cât se poate de calm:

— Domnule Conchis, nu e nevoie să vă străduiţi să ne convingeţi. Recunoaştem de bunăvoie că ne aflăm cu toţii sub vraja dumneavoastră. Şi suntem încântaţi să continuăm jocul dar în limitele rezonabilului.

— În meta-teatru nu există limite.

— Atunci nu trebuie să implicaţi în el oameni obişnuiţi.

De data asta nimerisem la ţintă. Îşi plecă ochii, ţinându-i o clipă aţintiţi pe masa dintre noi, şi o fracţiune de secundă am avut senzaţia că am câştigat. Dar când m-a privit din nou, mi-am dat seama că mă înşelasem.

— Ascultă sfatul meu. Întoarce-te în Anglia şi împacă-te cu fata despre care mi-ai vorbit. Căsătoreşte-te cu ea, întemeiază-ţi o familie şi învaţă să fii ceea ce eşti cu adevărat.

M-am uitat în altă parte. Îmi venea să-i strig că Alison murise; în parte pentru că el hotărâse să împletească viaţa lui Julie cu a mea. Eram pe punctul să-i spun că eram sătul de minciunile şi de discursurile lui ambigue... Dar am tăcut. Nu voiam sa se erijeze el în judecătorul comportării mele.

— Să mă însor şi să fac copii? Aşa înveţi să te cunoşti cu adevărat?

— De ce nu?

— O slujbă sigură? O casă în afara oraşului?

— Aşa trăieşte majoritatea oamenilor.

— Mai bine mor.

Ridică din umeri, exprimând prin această mişcare şi regret, şi indiferenţă faţă de persoana mea. Brusc se ridică în picioare:

— Ne vedem la cină.

— Aş vrea să văd iahtul.

— Nu se poate.

— Vreau să vorbesc cu fetele.

— Ţi-am spus. Sunt la Atena. Apoi adăugă: În seara asta intenţionez să-ţi povestesc ceva care nu e pentru femei.

Am ghicit despre ce era vorba. „Ultimul capitol".

— Referitor la ce s-a întâmplat în timpul războiului?

— Da. Ce s-a întâmplat atunci.

Îmi făcu un uşor semn din cap:

— Pe diseară.

Se întoarse şi intră în casă şi asta a fost tot. Eram furios pe el, dar în furia mea era mai multă nerăbdare decât teamă. Presupuneam că, într-un fel, Julie şi cu mine îi cam stricasem plăcerea, că demascasem jocul mai repede decât se aşteptase. De unde şi această copilăroasă iritare a bătrânului. Ştiam că fetele trebuie să fie pe iaht şi chiar dacă nu le vedeam în seara asta aveam să le văd a doua zi. Am luat o prăjitură şi, în timp ce o mâncam, m-am gândit că era ridicol să faci atâtea pregătiri complicate pentru un divertisment estival, ca să renunţi la tot în momentul când devenea mai interesant. Trebuia să continuăm. În ce mă privea, fusesem martorul unei mici cacialmale de la începutul unei partide de pocher. Adevăratul joc încă nici nu începuse.

Mi-am amintit de dejunul luat la această masă, în urmă cu două săptămâni, apoi m-am întors şi am privit dincolo de colonade. Poate chiar în clipa asta, surorile aşteptau undeva, pe aproape, în spatele pinilor... Nu fusese poate decât una din ideile perverse ale bătrânului, ca să mă facă să le caut. Mi-am luat lucrurile şi mi le-am dus în camera de sus; am căutat sub pernă, în dulap, în speranţa că Julie mi-a lăsat vreun mesaj. Dar n-am găsit nimic. Am ieşit.

Am străbătut tot domeniul. Era o căldură sufocantă. M-am oprit puţin, aşteptând, în toate locurile unde Julie şi cu mine ne oprisem altădată, dar totul era cufundat în linişte; nu apărea nimeni

şi nimic. Nici pe iaht nu era niciun semn de viaţă, deşi am observat că mica barcă cu motor era lăsată la apă, amarată lângă o scară de frânghie. Scena era cu adevărat goală; şi ca toate scenele goale, îţi stârnea un sentiment de teamă. Asta fusese, fără îndoială, şi intenţia bătrânului diavol.

Urma să luăm masa afară, sub colonade, nu sus, ca de obicei. Masa, pusă pentru două persoane, fusese aşezată în partea de vest, de unde jos, dincolo de vârfurile pinilor, se vedea Moutsa. În faţă, lângă treptele care urcau spre terasă, mai era o masă pe care se aflau sticle cu sherry şi uzo, un mic castron cu măsline şi o carafă cu apă. Eram la al doilea pahar când a apărut bătrânul. Asfinţitul aluneca în noapte. Totul era liniştit în aerul nemişcat.

Cât aşteptasem, luasem hotărârea să fiu mai diplomat. Bănuiam că cu cât mă înfuriam mai mult, cu atât se amuza mai mult în sinea lui. Mă resemnasem să nu le văd pe fete şi aveam să mă prefac că accept explicaţia lui. Se apropie fără zgomot de mine şi i-am zâmbit.

— Pot să vă servesc cu ceva?

— Puţin sherry, mulţumesc.

I-am întins paharul.

— Îmi pare sincer rău că v-am încurcat planurile.

— Planurile mele? Tot ce se întâmplă face, de fapt, parte din planurile mele.

Ridică paharul.

— Deci nu poţi schimba nimic

— Dar trebuie să vă fi dat seama că nu aveam să ne lăsăm mistificaţi de rolurile pe care ni le-aţi atribuit.

Se uită spre mare:

— Acesta este şi scopul meta-teatrului – să permită participanţilor să-şi înţeleagă clar rolurile, încă de la începutul piesei. Dar asta e numai *catastasis.*

— Mă tem că nu cunosc acest cuvânt.

— În tragedia greacă, este ceea ce precede actul final sau catastrofa. Apoi adăugă: Sau în comedia clasică. După cum e cazul.

— Şi de ce depinde cazul?

— De aptitudinile noastre de a trage învăţăminte din rolurile pe care ni le atribuim noi înşine în viaţa de toate zilele.

Pentru întrebarea următoare i-am copiat propriul lui stil, aruncând-o brusc, după o scurtă tăcere:

— În ce măsură faptul că nu vă sunt simpatic face parte din rolul pe care vi-l atribuiţi *dumneavoastră?*

Rămase imperturbabil.

— Simpatia nu este importantă între bărbaţi.

Paharul de uzo pe care îl băusem mă ardea pe gât.

— De acord. Dar recunoaşteţi că nu vă sunt simpatic.

Mă privi cu ochii lui negri.

— Trebuie să răspund?

Am făcut semn din cap că da.

— Ei bine, nu. Dar foarte puţini oameni îmi sunt simpatici. Şi cei de vârsta şi sexul dumitale îmi plac şi mai puţin. Ideea că ne plac oamenii este o iluzie pe care trebuie s-o păstrăm în noi dacă vrem să trăim în societate. Dar eu am expulzat-o de mult, cel puţin cât trăiesc aici. Tu vrei să fii iubit? Eu mă mulţumesc pur şi simplu să „fiu”, să exist. Poate că într-o zi ai să înţelegi şi tu ce înseamnă asta. Şi ai să zâmbeşti. Un zâmbet aprobator, un zâmbet sarcastic.

După o scurtă tăcere, i-am spus:

— Vorbiţi ca anumiţi chirurgi interesaţi mult mai mult de operaţie în sine decât de pacient.

— N-aş dori să fiu pe mâinile unui chirurg care nu împărtăşeşte acest punct de vedere.

— Deci... meta-teatrul dumneavoastră este un teatru terapeutic?

Umbra Mariei alunecă în spatele lui. Aducea o supieră pe care o aşeză în conul de lumină, pe faţa de masă imaculată.

— Poţi să-l consideri astfel. Eu prefer să-l văd ca un teatru metafizic.

Maria anunţă că masa e servită. Îi făcu din cap semn că a auzit-o, dar nu se mişcă. Continuă:

— Este, mai presus de orice, o încercare de a scăpa de astfel de categorii.

— Mai mult artă decât ştiinţă?

— Adevărata ştiinţă este artă, după cum adevărata artă este ştiinţă.

Cu acest aforism, care suna frumos dar nu însemna nimic, puse paharul jos şi-mi făcu semn să ne îndreptăm spre masă. Păşind în urma lui, i-am spus:

— Mie mi se pare că, după părerea dumneavoastră, aici, adevăratul schizofrenic sunt eu.

Nu răspunse decât după ce se aşeză.

— Adevăraţii schizofrenici n-au niciun cuvânt de spus în legătură cu boala lor.

M-am aşezat la masă, în faţa lui.

— Atunci eu sunt un fals schizofrenic?

O clipă a părut că se relaxează puţin, ca şi când aş fi spus ceva copilăresc, dar amuzant. Îmi făcu semn spre supieră:

— Acum nu mai are nicio importanţă. Să mâncăm.

Abia începusem să mâncăm, când am auzit un zgomot de paşi în spatele meu, pe pietrişul din jurul căsuţei Mariei. Am întors capul, dar masa fusese aşezată – fără îndoială premeditat – în aşa fel ca să nu pot vedea nimic.

— În scara asta vreau să-mi ilustrez povestirea, îmi spuse Conchis.

— Aveam impresia că aţi făcut-o tot timpul. Şi încă o ilustrare foarte vie.

— Astea sunt documente autentice.

Îmi făcu semn să continui să mănânc; nu va mai spune nimic. Atunci am auzit paşi sus pe terasă, în faţa dormitorului lui. Un zgomot ascuţit, un scârţâit metalic. Mi-am terminat supa şi, în aşteptarea Mariei, am încercat din nou să-l îmbunez:

— Îmi pare rău că nu-mi mai spuneţi nimic despre viaţa dumneavoastră dinainte de război.

— Ţi-am spus esenţialul.

— Dacă am înţeles bine episodul norvegian, aţi renunţat la ştiinţa. Dar, mai târziu, se pare că v-aţi întors spre psihiatrie.

Ridică din umeri:

— Nimic serios.

— Lucrările dumneavoastră pe care mi le-aţi arătat dovedeau că era vorba de ceva serios.

— Nu erau lucrările mele. Paginile de titlu erau false.

N-am putut să nu zâmbesc. Brutalitatea afirmaţiei era un indiciu sigur că nu trebuia crezut. El bineînţeles că n-a zâmbit, dar şi-a dat, evident, seama că era nevoie să-mi confirme imaginea lui de om serios.

— Există totuşi şi ceva adevăr în cele ce ţi-am spus. Mirarea ta este deci justificată. În viaţa mea a avut loc o întâmplare similară cu cea din povestea pe care am inventat-o. Tăcu o clipă, apoi se hotărî să continue: A existat întotdeauna în mine un conflict între gustul pentru mister şi setea de cunoaştere. Ca doctor, ca socialist şi om al raţiunii, am ales-o pe cea de-a doua, am venerat-o. Dar am văzut atunci că eforturile mele de a explica realitatea în mod ştiinţific, de a-i da un nume, de a o caracteriza, de a o diseca pentru a extrage existenţa era o treabă la fel de absurdă ca şi când aş fi vrut să extrag aerul din atmosferă. Vidul astfel creat atrăgea după sine moartea cercetătorului, pentru simplul motiv că el se afla în mijlocul vidului.

— Când aţi devenit bogat... s-a întâmplat ca în povestea cu de Deukans?

— Nu. Eu m-am născut bogat. Şi nu în Anglia.

— Şi primul război mondial...

— Simplă fabulaţie.

Am respirai adânc. De data asta îmi evita privirea.

— Dar v-aţi născut totuşi undeva.

— Am încetat de mult să mă gândesc la mine în termenii ăştia. Unde m-am născut? Ce sunt?

— Aţi trăit desigur în Anglia.

Se uită la mine, mă cercetă cu privirea, fără să zâmbească, dar pe undeva, bine ascunsă, exista o umbră de ironie.

— Pofta de fabulaţie nu ţi se astâmpără niciodată?

— Cel puţin ştiu sigur că aveţi o casă în Grecia.

Se uită dincolo de mine, în noapte.

— Mi-am dorit întotdeauna să am un teritoriu. Într-un sens tehnic ornitologic. Un domeniu strict personal în care nimeni din cei din aceeaşi specie cu mine să nu poată pune piciorul fără aprobarea mea.

— Şi totuşi locuiţi foarte puţin aici.

Avu o scurtă ezitare, ca şi când tot acest interogatoriu începuse să-l plictisească.

— Pentru oameni, viaţa e mai complicată ca pentru păsări. Şi teritoriul uman este cel mai puţin delimitat de frontiere fizice.

Maria aduse un platou cu friptură de ied şi luă farfuriile de supă. Un timp n-am vorbit niciunul. Dar brusc, după plecarea ei, bătrânul mă privi insistent. Mai avea ceva să-mi spună.

— Bogăţia e un monstru. Îţi trebuie o lună ca să înveţi s-o controlezi din punct de vedere financiar, dar e nevoie de ani întregi ca să înveţi s-o controlezi din punct de vedere psihologic. Şi în toţi anii aceia am dus o viaţă egoistă. Mi-am oferit toate plăcerile. Am călătorit mult. Am pierdut o parte din bani în întreprinderi teatrale, dar am

câştigat mult mai mulţi la bursă. Mi-am făcut mulţi prieteni, dintre care unii sunt azi oameni cunoscuţi. Dar n-am fost niciodată fericit. Totuşi, în cele din urmă, am descoperit ceva ce unii oameni bogaţi nu descoperă niciodată – că toţi avem o anumită aptitudine pentru fericire şi nefericire, care nu depinde de hazardul economic.

— Când aţi început teatrul de aici?

— Veneau prieteni să mă vadă. Se plictiseau. Deseori mă plictiseau ei pe mine. O persoană care ţi se pare amuzantă la Londra sau la Paris poate deveni insuportabilă într-o insulă din marea Egee. Ne-am făcut un mic teatru, o scenă fixă, unde este acum Priapus. *Et voilà.*

— Aţi mai ţinut legătura cu vreunul din predecesorii mei?

Îşi puse o bucată de friptură pe farfurie.

— Înainte de război era altfel. Jucam piese scrise de alţii. Sau versiunile lor uşor modificate. Nu pe ale noastre.

— Barba Dimitraki mi-a spus ceva despre nişte focuri de artificii. Le-a văzut de pe mare.

Clătină uşor din cap.

— Fără să ştie, a fost martorul unui moment foarte important din viaţa mea.

— Nu şi-a putut aminti când a fost exact.

— 1938.

Mă lăsă o clipă să aştept, apoi continuă:

— Am dat foc teatrului. Focul de artificii a marcat evenimentul.

Mi-am amintit de povestea pe care mi-o spusese că-şi arsese toate romanele, pe care le avea în bibliotecă şi eram pe punctul să-i amintesc de asta când făcu un gest uşor cu cuţitul:

— Acum lasă. Hai să mâncăm.

Am gustat amândoi foarte puţin din friptura excelentă şi înainte să fi terminat eu ce aveam în farfurie el se şi sculase de la masă.

— Mănâncă liniştit. Mă întorc imediat.

Intră în casă. Curând după aceea am auzit sus murmur de voci care vorbeau greceşte; apoi din nou linişte. Maria aduse desertul şi cafeaua. Mi-am aprins o ţigară şi am aşteptat. În ciuda celor discutate, tot mai speram că Julie şi sora ei vor veni. Aveam atâta nevoie de prezenţa lor! Erau calde, normale şi, în plus, erau englezoaice. La masă, tot timpul cât vorbise, îl văzusem pe Conchis întunecat şi retras, ca şi când se termina ceva ce nu era o simplă comedie. Renunţase, e drept, la multe din prefăcătoriile sale, dar în ce mă privea pe mine, atitudinea lui rămânea neschimbată. ÎI credeam când îmi spunea că nu-i sunt simpatic. Eram aproape sigur că acum nu le va mai împiedica pe fete să se întâlnească cu mine. Dar cum să nu te temi de un om înzestrat cu o asemenea putere de minciună? Mă obseda ideea că ştia că mă văzusem cu Alison la Atena şi că reuşise cumva să aducă fetelor dovezi că şi eu eram un mincinos şi încă un mincinos de cea mai banală speţă.

Reapăru în uşa sălii de muzică, cu un dosar de carton în mână.

— Aş dori să ne instalăm aici.

Îmi făcu semn spre arcada din mijloc, la măsuţa de pe care Maria strânsese paharele şi sticlele cu băuturi.

— Dacă eşti drăguţ, adu două scaune şi lampa.

Am adus scaunele. Când am venit cu lampa, am auzit pe cineva dând colţul spre colonade. Inima mi-a tresărit în piept, căci o fracţiune de secundă am crezut că e Julie şi că pe ea o aşteptasem de fapt. Dar era Joe, îmbrăcat în negru din cap până în picioare. Avea în mână un cilindru lung. Se îndreptă spre esplanada acoperită cu pietriş din faţa noastră şi instală un trepied la câţiva metri de noi. Mi-am dat seama că era un ecran de cinematografie. Am auzit un fâşâit metalic în clipa când a desfăşurat micul dreptunghi alb, apoi l-a

agăţat de cârlig şi i-a corectat poziţia. De undeva, de deasupra noastră, cineva spuse liniştit:

— *Entaxi.* E bine.

Era o voce de grec pe care nu o recunoşteam.

Negrul se îndepărtă în tăcere, fără să se uite spre noi. Conchis coborî la maximum lumina lămpii şi îmi făcu semn să mă aşez lângă el, cu faţa spre ecran. După o pauză, începu:

— Ceea ce-ţi voi povesti acum te va ajuta să înţelegi de ce am să te rog ca începând de mâine să-ţi încetezi vizitele la Bourani. Şi de data asta e vorba de o poveste adevărată.

N-am spus nimic, deşi a făcut o mică pauză, aşteptându-se probabil, că am să protestez.

— Aş dori, de asemenea, să ţii seama de faptul că astfel de întâmplări nu au putut avea loc decât într-o lume în care bărbatul se consideră superior femeii. În lumea pe care americanii o numesc *a man's world* – o lume a bărbaţilor. Adică o lume guvernată de forţa brutală, de aroganţă totalmente lipsită de umor, de gustul prestigiului iluzoriu şi de prostia funciară. Continuă, cu ochii aţintiţi pe ecran: Bărbaţilor le place războiul pentru că li se pare singurul mod de a fi luaţi în serios. Pentru că îşi imaginează că este singura ocazie când femeile încetează să-şi mai bată joc de ei. Războiul le permite să reducă femeile la rang de obiecte, în aceasta constă marea deosebire dintre sexe. Bărbaţii văd obiecte acolo unde femeile văd relaţiile dintre obiecte; relaţii generate de nevoia pe care obiectele o au unul de celălalt, de nevoia de dragoste şi de dorinţa de armonie. Este o dimensiune în domeniul sentimental care bărbaţilor le lipseşte cu desăvârşire. O dimensiune care face ca toate femeile adevărate să nu vadă în război decât o odioasă absurditate. Am să-ţi spun cu ce e războiul. Războiul e o psihoză creată de incapacitatea noastră de a percepe relaţiile. Relaţiile noastre cu cei din jur; relaţiile cu situaţia

noastră economică şi istorică. Şi, mai ales, relaţia noastră cu neantul. Cu moartea.

Tăcu. Figura lui, imobilă ca o mască, era concentrată, la fel de interiorizată cum o mai văzusem şi altă dată. Spuse:

— Acum încep.

53

CÎND ITALIENII AU INVADAT GRECIA, ÎN 1940, luasem deja hotărârea să nu plec. N-aş putea să-ţi spun de ce. Poate din curiozitate, poate dintr-un sentiment de vinovăţie sau din indiferenţă poate. Şi aici, într-un colţ îndepărtat dintr-o insulă îndepărtată, nu era o dovadă de cine ştie ce curaj. La 6 aprilie 1941, nemţii i-au înlocuit pe italieni. La 27 aprilie ajunseseră la Atena. În iunie au invadat Creta şi un timp ne-am aflat în inima războiului. Avioane militare de transport brăzdau cerul deasupra insulei şi porturile erau pline de ambarcaţiuni germane. Dar, curând, insula, care nu reprezenta o valoare strategică, nici pentru Axă, nici pentru forţele Rezistenţei, îşi găsi din nou liniştea. Efectivul garnizoanei de aici era foarte redus. Patruzeci de austrieci – naziştii lăsau în grija austriecilor şi a italienilor punctele unde ocupaţia nu prezenta greutăţi – sub comanda unui locotenent care fusese rănit în Franţa.

Imediat după ocuparea Cretei mi s-a ordonat să părăsesc Bourani. Un post de observaţie îşi stabilise aici cartierul general şi, de fapt, acest post de observaţie era motivul pentru care exista o garnizoană în insulă. Din fericire, mai aveam şi casa din sat. Nemţii s-au purtat destul de corect. Mi-au ajutat să-mi duc toate lucrurile în noua locuinţă şi mi-au plătit chiar şi o modestă taxă de rechiziţionare pentru Bourani. Dar tocmai când lucrurile începeau să se liniştească, s-a întâmplat ca *proedros,* primarul de atunci al satului, să moară subit în urma unei tromboze. Două zile mai târziu am fost chemat să mă prezint la comandantul insulei, proaspăt sosit. El şi oamenii lui se instalaseră la colegiul care fusese închis încă de la Crăciun.

Mă aşteptam să întâlnesc vreun sergent-major mai bătrân, proaspăt avansat în grad. Dar m-am pomenit în faţa unui tânăr frumos, de vreo 27-28 de ani, care, într-o franceză perfectă, mi-a spus că fusese informat că vorbesc fluent această limbă. Era extrem de politicos, şi-a cerut scuze că m-a deranjat şi, atât cât se poate în astfel de împrejurări, ne-am simpatizat reciproc. N-a întârziat să-mi spună pentru ce mă chemase: Voia să fiu noul primar al satului. Am refuzat net. Nu voiam să am nimic de-a face cu războiul. Atunci a trimis să cheme două-trei persoane din notabilităţile satului, ne-a lăsat singuri şi am descoperit că ei fuseseră cei care făcuseră propunerea. Bineînţeles că niciunul nu voise să accepte o sarcină dinainte sortită eşecului, iar eu eram un ţap ispăşitor ideal. Au încercat să-mi vorbească de înalte consideraţiuni morale, au încercat să mă laude, să-mi spună cât de mult mă apreciau, dar n-am cedat. În cele din urmă, au fost cinstiţi – mi-au promis sprijinul lor tacit... Pe scurt, în final, am acceptat.

Onoarea, destul de dubioasă, care mi se făcuse implica dese contacte cu locotenentul Kluber. Într-o seară, la vreo cinci-şase săptămâni de la prima noastră întâlnire, mi-a spus că i-ar face plăcere dacă ne-am spune pe nume când suntem numai între noi şi mi-a spus că-l cheamă Anton. Asta dovedeşte că eram deseori singuri şi că între noi se născuse o simpatie reciprocă. Primul lucru care ne-a unit a fost muzica. Avea o voce frumoasă de tenor şi, aşa cum se întâmplă cu mulţi amatori realmente talentaţi, cânta Schubert şi Wolf mai bine – cu mai multă simţire – decât unii profesionişti, cu excepţia, evident, a marilor interpreţi de lieduri. Cel puţin aşa îmi spunea mie. La prima vizită pe care mi-a făcut-o a văzut clavecinul. Şi, cu oarecare maliţiozitate, i-am cântat *Variaţiunile* lui Goldberg. Nu există mijloc mai sigur de a stârni lacrimile unui neamţ sensibil.

Nu că ar fi fost greu să-l emoţionezi pe Anton. Era mai mult decât dispus să se simtă ruşinat de rolul pe care era chemat să-l joace şi era gata oricând să-şi răscumpere obligaţiile de ofiţer neamţ, îngropându-le într-o sinceră admiraţie faţă de un adevărat geniu antinazist.

Într-o zi, când m-am dus la colegiu, m-a rugat să-l acompaniez la pianul şcolii, care pusese să fie mutat în apartamentul lui. Atunci a fost rândul meu să fiu impresionat. Nu chiar până la lacrimi. Dar a cântat foarte bine şi cu am avut întotdeauna o slăbiciune pentru Schubert.

Unul dintre primele lucruri pe care am fost curios să le aflu a fost de ce Anton, cu franceza lui perfectă, nu se afla în Franţa, ocupată. Se părea că „unii dintre compatrioţii” lui nu-l considerau destul de „neamţ” în atitudinea sa faţă de Franţa. Fără îndoială că lăudase prea des la popotă cultura galică şi de aceea se afla îngropat în acest colţ uitat de lume. Ah! nu ţi-am spus că fusese rănit la genunchi în 1940, în timpul invaziei, şi că şchiopăta, ceea ce îl făcea inapt pentru serviciul militar activ. În cele din urmă se hotărâse să se facă arhitect, dar războiul îi întrerupsese, bineînţeles, studiile.

Conchis tăcu şi mări puţin lumina lămpii. Apoi deschizând dosarul, scoase un plan mare şi-l întinse pe masă. Două-trei schiţe – perspective şi relevee – ale unei clădiri în sticlă şi beton.

— Nu-i plăcea deloc casa asta şi mi-a promis că după război se va întoarce aici să-mi construiască una nouă, după cele mai grozave principii ale *Bauhaus-ului.*

Toate notele erau scrise în franceză. Nicio vorbă nemţească, nicăieri. Planul era semnat*: Anton Kluber, le sept juin, l'an 4 de la Grande Folie.* Mă lăsă să le privesc câteva clipe, apoi coborî din nou lumina lămpii.

— Cam un an de la începutul ocupaţiei, totul a fost suportabil. Era lipsă de mâncare, dar Anton şi

oamenii lui închideau ochii la tot soiul de acţiuni de contrabandă. Ideea de a considera ocupaţia pur şi simplu ca pe o confruntare între cizma necruţătoare a invadatorilor în uniformă SS şi populaţia ostilă e de-a dreptul absurdă. Majoritatea austriecilor de pe insulă erau trecuţi de patruzeci de ani, aveau şi ei copii şi reprezentau deci o pradă uşoară pentru puştii din sat. Într-o dimineaţă de vară, în 1942, în zori, un avion aliat a venit să torpileze un vas care transporta alimente pentru armată şi care, în drum spre Creta, ancorase în vechiul port. Sute de lăzi cu alimente pluteau pe suprafaţa apei. De aproape un an populaţia insulei nu mâncase decât peşte cu pâine neagră şi nu au putut rezista tentaţiei când au văzut cutii cu lapte, carne conservată şi câte altele. Curând golful s-a umplut de ambarcaţiuni de toate felurile, fie cât de mici, orice putea pluti era lansat la apă. Cineva m-a anunţat ce se întâmplă şi am alergat într-un suflet în port. Dar când am ajuns, locuitorii insulei începuseră deja să tragă la mal lăzile cu alimente, ducându-le pe plajă la nici o sută de metri de mitraliera amplasată de nemţi. Anton stătea în faţa postului cu plutonul de gardă. Nu s-a tras niciun foc. Către prânz am fost convocat de Anton. I-am mulţumit călduros. Mi-a spus că avea să raporteze că mai mulţi membri ai echipajului bombardat au fost salvaţi datorită acţiunii curajoase a localnicilor care îşi lansaseră bărcile pe mare. Dar ar trebui, totuşi, să-i cedăm câteva lăzi ca dovadă a eforturilor făcute pentru a salva încărcătura. Celelalte vor fi considerate pierdute. Aşa s-a risipit şi bruma de ostilitate pe care sătenii o resimţeau faţă de Anton şi de oamenii lui.

Îmi amintesc că într-o seară, cam peste o lună, nişte soldaţi mai băuţi începuseră să cânte, undeva jos, în port. Şi, deodată, grecii au început să cânte şi ei. Apoi din nou austriecii. Şi iar grecii. Nemţii şi grecii. Când un colind tirolez, când un

kalamatiano. Ceva nemaiîntâlnit. Până la urmă fiecare grup cânta cântecele celuilalt.

Dar ăsta a fost apogeul scurtei noastre epoci de aur. Trebuie să fi existat un spion printre austrieci, căci, cam o săptămână după povestea cu cântecele, un nou pluton de nemţi a fost ataşat garnizoanei lui Anton pentru a le „întări moralul". Într-o zi Anton a venit să-mi spună, furios ca un copil:

— Mi s-a reproşat că sunt pe punctul de a discredita Wehrmachtul şi că trebuie să mă îndrept.

Soldaţilor li s-a interzis să mai dea alimente populaţiei şi numai rareori îi mai vedeam în sat. Apoi, în luna noiembrie a aceluiaşi an, în urma acţiunii de la Gorgopotamos, situaţia a devenit mai încordată. Dar sătenii, care, cu destulă uşurinţă de altfel, considerau că-mi datorează mie regimul blând de până atunci, au acceptat uşor schimbarea.

Conchis se opri din povestit şi bătu de două ori din palme.

— Aş vrea să ţi-l arăt pe Anton.

— Cred că l-am şi întâlnit.

— Nu. Anton a murit. N-ai văzut decât un actor care-i seamănă. Eu vorbesc de Anton cel adevărat. În timpul războiului aveam un mic aparat de filmat şi câteva role de peliculă pe care le-am păstrat până în 1944. Abia atunci am reuşit să le developez, dar calitatea filmului e destul de slabă.

Am auzit bâzâitul uşor al aparatului de proiecţie. Un fascicol de lumină veni de sus, de deasupra capetelor noastre, căzând pe mijlocul ecranului. O imagine la început neclară fu repede focalizată.

Pe ecran a apărut un tânăr cam de vârsta mea, cu înfăţişare plăcută. Nu era cel pe care-l văzusem în urmă cu-o săptămână, deşi amândoi aveau aceleaşi sprâncene negre, stufoase. Dar privindu-l, îţi dădeai imediat seama că acesta era clar un ofiţer din timpul războiului. Ceea ce te izbea nu era atât un aer de blândeţe, cât mai degrabă o indiferenţă elegantă, care amintea de piloţii din bătălia pentru Anglia. Mergea pe o potecă de-a lungul unui zid

înalt, poate zidul casei lui Hermes Ambelas. Zâmbea şi întreaga lui atitudine avea ceva uşor teatral şi părea puţin stânjenit. Secvenţa de zece secunde se termină brusc. În secvenţa următoare bea cafea, jucându-se cu o pisicuţă. Aruncă o privire spre aparatul de filmat, o privire timidă şi serioasă, ca şi când cineva i-ar fi spus să nu zâmbească. Filmul era neclar, film de amator. O nouă secvenţă: soldaţi încolonaţi mărşăluind în jurul portului. Imaginea părea să fie filmată de undeva de sus, de la o fereastră de la etaj.

— Locotenentul din spate e Anton.

Şchiopăta uşor. Şi am avut dovada că ceea ce vedeam nu era trucat. Pe cheiul larg, mai în fund, se construise după război clădirea vămii şi, mai târziu, casa paznicului de coastă. În filmul lui Conchis, aceste clădiri nu existau.

Fascicolul de lumină se stinse.

— Asta e. Am mai filmat şi alte scene, dar o bobină s-a voalat. Asta e tot ce am putut recupera.

După o scurtă pauză, continuă:

— Ofiţerul care venise să întărească autoritatea trupelor germane în această parte a Greciei era un colonel SS pe care îl chema Wimmel. Dietrich Wimmel. În perioada despre care îţi vorbesc începuse să apară în Grecia o mişcare de rezistenţă. Bineînţeles, acolo unde terenul o permitea. Dintre insule, numai Creta oferea un câmp favorabil operaţiunilor celor din *Maquis*. Dar în nord, acolo în Pelopones, ELAS şi alte grupări începuseră să se organizeze. Li se paraşutau arme şi specialişti în acţiuni de sabotaj. Wimmel sosise la Nauplia spre sfârşitul lui ’42, venind din Polonia, unde succesul acţiunilor lui devenise celebru. Răspundea de partea de sud-vest a Greciei, deci şi de Phraxos. Tehnica lui era simplă. Îşi stabilise un barem fix: pentru fiecare neamţ rănit, zece ostateci executaţi; pentru fiecare neamţ ucis, douăzeci de ostateci omorâţi. Nu e greu să-ţi imaginezi cât de eficace era sistemul.

Avea în subordine o companie de monştri teutoni, selecţionaţi cu grijă, care se ocupau de interogatorii, torturi, execuţii şi toate celelalte. Erau cunoscuţi sub numele de *die Raben,* corbii, datorită insignei pe care o purtau.

Când l-am întâlnit pentru prima dată pe Wimmel, infamiile lui nu deveniseră încă notorii. Într-o dimineaţă de iarnă, am auzit că o vedetă rapidă adusese în insulă un ofiţer superior neamţ, venit pe neaşteptate. Ceva mai târziu, în aceeaşi zi, Anton a trimis după mine. În biroul lui am fost prezentat unui tip slab, cam de înălţimea şi de vârsta mea. O uniformă impecabilă şi o politeţe scrupuloasă. Vorbea puţin englezeşte, atât cât să-şi dea seama că engleza mea era mult mai bună ca a lui. Când am mărturisit că eram pe jumătate englez, după mamă, mi-a spus: „Marea tragedie a epocii noastre este că Anglia şi Germania au ajuns la război". Anton mi-a spus că-i vorbise colonelului despre serile noastre muzicale. Colonelul dorea să iau masa cu ei şi după masă să-l acompaniez pe Anton la pian. Bineînţeles, *à titre d'office,* a trebuit să accept.

Colonelul, nu mi-a plăcut deloc. Avea o privire rece şi tăioasă ca o lamă de oţel. Ochii cei mai nesuferiţi pe care i-am văzut vreodată la o fiinţă omenească. Lipsiţi de orice urmă de simpatie pentru tot ce vedeau în jur. Cred că aş fi preferat să descopăr în privirea lui brutalitate sau chiar sadism mai curând decât această cumplită răceală. Erau ochii unei maşini. O maşină cu oarecare rafinament, e drept. Colonelul adusese câteva sticle de vin de pe valea Rinului şi eu de multă vreme nu mai mâncasem atât de bine. Am discutat despre război, foarte puţin, cam cum se discută de obicei despre vreme. Wimmel a fost cel care a schimbat subiectul şi a trecut la literatură. Era, fără îndoială, un om cultivat. Cunoştea bine piesele lui Shakespeare, nu ignora nimic ce era în legătură cu Goethe şi Schiller. Făcea comparaţii interesante

între literatura engleză şi cea germană – şi erau toate în favoarea Germaniei. Am remarcat că bea mai puţin decât noi şi, de asemenea, vedeam că Anton îşi dădea prea mult drumul la gură. De fapt, eram amândoi supuşi unei stricte supravegheri. Mi-am dat seama de asta pe la mijlocul mesei şi colonelul a observat. Anton nu mai conta. Rămăseseră să se înfrunte numai doi bărbaţi mai în vârstă, care se cântăreau reciproc. Colonelul nu ar fi trebuit să aibă decât dispreţ faţă de primarul unui sat din Grecia şi mă simţeam foarte onorat să fiu tratat de la egal la egal. Dar nu mă lăsam înşelat.

După dejun, Anton a cântat câteva lieduri şi Wimmel ne-a complimentat. Şi-a exprimat apoi dorinţa să inspecteze postul de gardă. Locul nu prezenta prea mare importanţă strategică, aşa că m-a invitat să-i întovărăşesc. Vedeta rapidă ne-a dus la Moutsa şi apoi am urcat până la vilă. Instalaseră acolo o întreagă aparatură militară, sârmă ghimpată, câteva cazemate. Dar am fost fericit să constat că vila nu suferise nicio stricăciune. Colonelul a trecut oamenii în revistă şi li s-a adresat în nemţeşte. Când s-a referit la mine, a folosit cuvintele „acest domn" şi a insistat ca bunurile mele să fie respectate. Dar îmi amintesc de un detaliu semnificativ. Pe când ne pregăteam de plecare, s-a oprit să-i facă observaţie unuia dintre soldaţi pentru felul incorect în care îşi purta echipamentul. S-a întors spre Anton şi i-a spus: *„Schlamperei, Herr Leutnant, sehen Sie?" Schlamperei î*nseamnă neglijenţă, lipsă de ţinută. Este cuvântul pe care prusacii îl folosesc când vorbesc de bavarezi. Şi de austrieci. Era evident că Wimmel se referea la o discuţie anterioară. Cu asta, mi-a oferit cheia caracterului său.

Nouă luni nu l-am mai văzut. Până în toamna lui 1943. În anul acela, spre sfârşitul lui septembrie, într-o seară splendidă, devreme, Anton a intrat la mine şi mi-am dat imediat seama că s-a întâmplat ceva groaznic. Tocmai se întorcea de la Bourani,

unde era cantonat un grup de doisprezece oameni care făceau de pază cu rândul. De dimineaţă, patru dintre cei care nu erau de gardă coborâseră la Moutsa să facă baie în mare. Şi, bineînţeles, deveniţi mai neglijenţi, mai *schlamperei* ca la început, nu se gândiseră să rămână unul de pază pe plajă. Mai târziu, ieşiseră din apă unul câte unul şi se jucaseră cu mingea în timp ce se uscau la soare. Deodată, din păduricea de pini, din spatele lor, au apărut trei bărbaţi. Unul dintre ei avea o mitralieră. Nemţii erau pierduţi. Subofiţerul din post a auzit împuşcăturile. I-a trimis imediat lui Anton un mesaj prin radio, apoi a coborât la Moutsa. A găsit trei cadavre şi un rănit, care a mai trăit atât cât să spună ce se întâmplase. Cei din rezistenţă dispăruseră luând cu ei şi armele soldaţilor. Anton a luat o vedetă şi a plecat imediat la Bourani.

Bietul Anton! Era sfâşiat între sentimentul datoriei şi dorinţa de a întârzia momentul când colonelul Wimmel avea să afle cele întâmplate. Era, bineînţeles, conştient că nu putea să nu raporteze totul. Asta a şi făcut, dar numai după căderea nopţii şi nu înainte de a vorbi cu mine. Mi-a spus că se gândise că avea de-a face cu un grup de *andarte* de pe continent, care probabil că se furişaseră pe insulă în timpul nopţii şi care nu puteau risca să plece înainte de căderea serii. Cercetase deci cu atenţie insula jur împrejur, căutând fiecare colţişor unde s-ar fi putut ascunde o barcă. Şi a găsit una, trasă pe uscat sub pomi, la celălalt capăt al insulei, vizavi de Petrocaravi. N-avea nicio alternativă. Partizanii probabil că auziseră vedeta şi-l văzuseră cercetând coasta. Pentru asemenea situaţii înaltul Comandament emisese ordine stricte. Trebuia tăiată orice cale de retragere. Anton dăduse foc bărcii. Şoarecii erau prinşi în cursă.

Venise să-mi explice mie toate astea. Tariful stabilit de Wimmel pentru astfel de cazuri era ştiut: îi datoram optzeci de oameni. După părerea lui

Anton, nu ne mai rămânea decât o singură şansă: capturarea partizanilor şi predarea lor, a doua zi, când avea să sosească Wimmel. Ar fi constituit cel puţin o dată că făptaşii nu erau locuitori ai insulei, ci un grup de *agents provocateurs,* membrii organizaţiei ELAS.

În aceeaşi seară, la ora opt, am convocat la mine toţi locuitorii de vază ai satului şi le-am explicat situaţia. Era prea târziu ca să mai acţionăm în noaptea aceea, dar singura noastră şansă era să ajutăm, a doua zi, trupele lui Anton să cerceteze insula pas cu pas. Bineînţeles că locuitorii erau înnebuniţi de furie să-şi vadă satul şi chiar viaţa în pericol. Au promis că toată noaptea aveau să stea de pază la ambarcaţiunile lor, până şi la cele mai neînsemnate bărcuţe şi în zori aveau să pornească în căutarea partizanilor.

Dar la miezul nopţii am fost trezit de un zgomot de paşi. Cineva a bătut în uşă. Era tot Anton. Venise să mă anunţe că era prea târziu, că i se preluase orice iniţiativă. Wimmel urma să sosească dimineaţă cu o companie de „corbi”. Eu trebuia să fiu pus imediat sub stare de arest. Toţi localnicii de sex masculin, între paisprezece şi şaizeci de ani, trebuiau să fie adunaţi în zori. Anton mergea de colo până colo prin camera mea, stăpânindu-şi cu greu lacrimile, în timp ce eu, aşezat pe marginea patului, îl ascultam cum îmi spunea că îi e ruşine că e neamţ, că îi e ruşine că s-a născut şi că şi-ar fi pus singur capăt zilelor dacă n-ar fi considerat de datoria lui să intervină pe lângă colonel, a doua zi. Am stat mult de vorbă. Mi-a spus tot ce ştia despre Wimmel. Noi aici trăiam izolaţi şi existau multe lucruri cu care cu nu eram la curent.

În cele din urmă mi-a declarat că, pentru el, războiul a avut totuşi o urmare fericită: îi oferise ocazia să mă cunoască. Ne-am strâns mâna, apoi m-am dus cu el la colegiu, unde am fost pus sub pază.

A doua zi dimineaţă, pe la nouă, când am fost dus în port, am găsit acolo toţi bărbaţii şi majoritatea femeilor din sat. Trupele lui Anton păzeau toate ieşirile. Şi, bineînţeles, nimeni nu-i văzuse pe partizani. Sătenii erau disperaţi, dar nu puteau face nimic.

La ora zece au debarcat „corbii”. Între ei şi austrieci deosebirea era uluitoare. *Die Raben* erau bine instruiţi, mai disciplinaţi şi total inaccesibili la orice sentimente umane. Şi erau atât de tineri! Asta mi s-a părut trăsătura cea mai înspăimântătoare: tinereţea lor fanatică. Două minute mai târziu a amerizat un hidroavion. Îmi amintesc şi acum de umbra aripilor lui ca o imensă coasă neagră peste căsuţele albe. Lângă mine, un pescar tânăr a cules o floare de nalbă şi şi-a prins-o în piept, în dreptul inimii. Am înţeles cu toţii ce voia să spună.

Wimmel a debarcat, a dat un ordin scurt şi soldaţii i-au silit pe bărbaţi să se îngrămădească pe chei şi pentru prima oară locuitorii insulei au aflat ce înseamnă să fii lovit cu cizma şi cu patul puştii de trupele străine. Femeile au fost împinse pe străzile şi pe potecile laterale. Apoi Wimmel a intrat într-o cârciumă, împreună cu Anton. Curând după aceea am fost chemat şi eu. Toţi sătenii şi-au făcut semnul crucii şi doi soldaţi m-au împins cu brutalitate spre uşa cârciumii. Wimmel nu s-a ridicat ca să-mi vorbească; mi s-a adresat ca unui străin. Nici măcar nu a vrut să vorbească englezeşte; mi se adusese un interpret grec, un colaboraţionist. Anton era vizibil pierdut şi nu mai avea nicio putere de acţiune.

Wimmel şi-a făcut cunoscută hotărârea: avea să aleagă acum, pe loc, optzeci de ostateci. Toţi ceilalţi urmau să cerceteze insula pentru a-i găsi pe partizani, pe care trebuiau să-i aducă în sat, împreună cu armele furate.

Nu folosea la nimic să venim cu cadavrele a trei eroi voluntari. Dacă în douăzeci şi patru de ore condiţiile puse de el erau îndeplinite, ostatecii

aveau să fie deportaţi în lagăre de muncă. Dacă nu, vor fi executaţi.

Am întrebat cum puteam noi, în cazul în care i-am fi descoperit, să capturăm trei oameni înarmaţi, care nu mai aveau nimic de pierdut. Drept răspuns, Wimmel s-a uitat la ceas şi a spus în nemţeşte: „Este ora unsprezece. Aveţi timp până mâine la prânz”.

Pe chei am fost pus să repet în greceşte ce mi se spusese. Oamenii au început să strige toţi deodată fel de fel de sugestii, să se plângă, să ceară arme. În cele din urmă, colonelul a reuşit să restabilească ordinea trăgând un foc în aer. S-a făcut apelul bărbaţilor din sat şi, când au fost aşezaţi în rând, Wimmel a desemnat el însuşi ostatecii. Am observat că-i alegea pe cei mai viguroşi, între douăzeci şi patruzeci de ani, ca şi când îi şi vedea în lagărul de muncă. Dar cred că dacă alegea specimenele cele mai frumoase, o făcea pentru a-i trimite în faţa plutonului de execuţie. A ales şaptezeci şi nouă de inşi, apoi a arătat cu degetul spre mine. Eu am fost al optzecilea ostatec.

Am fost toţi încolonaţi şi duşi la colegiu, unde am fost puşi sub pază strictă. Ne-au înghesuit într-o singură sală de clasă şi paznicii noştri, *die Raben,* nu ne-au dat nimic să mâncăm sau să bem. Ne-au refuzat chiar şi accesul la instalaţiile sanitare. Dar lucrul cel mai groaznic era că nu aveam veşti. Numai târziu am aflat ce se întâmplase în acest timp.

Cei rămaşi pe chei se repeziseră fiecare la casele lor şi înarmându-se cu furci, cu bâte, cu cuţite şi tot ce le cădea în mână, s-au adunat cu toţii pe vârful unei coline de deasupra satului. Bătrâni care abia mai puteau merge, băieţi de zece-doisprezece ani. Câteva femei au vrut să li se alăture, dar au fost date deoparte. Ele reprezentau cea mai sigură garanţie că bărbaţii aveau să se întoarcă.

Cei care formau acest trist regiment au început prin a discuta – aşa cum fac întotdeauna grecii – ba

un plan, ba altul. În cele din urmă, cineva a preluat comanda operaţiunilor, a stabilit poziţiile şi a distribuit zonele ce trebuiau cercetate. Erau o sută douăzeci şi toţi o sută douăzeci s-au pus pe treabă. Nu aveau de unde să ştie că eforturile lor erau zadarnice. Şi chiar dacă partizanii ar fi fost cu adevărat în pădurea de pini, tot nu cred că ar fi reuşit să-i găsească. Erau atâţia pomi, atâtea şoave, atâtea stânci...

Toată noaptea au cutreierat insula, formând, dintr-un capăt în celălalt, un fel de cordon de supraveghere, în speranţa că partizanii vor încerca să ajungă în sat. A doua zi dimineaţă şi-au continuat insistent căutările. La ora zece s-au adunat din nou şi în disperare de cauză au discutat posibilitatea de a ataca trupele cantonate în sat. Dar cei mai rezonabili dintre ei şi-au dat seama că rezultatul nu putea fi decât o tragedie şi mai groaznică. În urmă cu două luni, într-un sat din Mani, nemţii uciseseră toţi locuitorii – bărbaţi, femei, copii – ca represalii la o provocare mult mai neînsemnată.

La prânz, oamenii au coborât în sat, purtând o cruce şi câteva icoane. Wimmel îi aştepta. Purtătorul de cuvânt, un marinar bătrân, a încercat o ultimă minciună inutilă, spunând că-i văzuse pe partizani fugind într-o barcă. Wimmel a zâmbit, a scuturat din cap şi a ordonat să fie arestat marinarul. Nemţii îi prinseseră ei pe partizani, în sat. Dar hai să-l vezi pe Wimmel.

Conchis bătu din nou de câteva ori din palme.

— Iată-l la Atena. Una din grupările din rezistenţă l-a fotografiat, ca să putem mai târziu să-l recunoaştem.

Ecranul se lumină. O stradă într-un oraş. Un vehicul nemţesc, un fel de jeep, staţiona la umbră, de partea cealaltă a străzii. Trei ofiţeri ieşiră din el şi păşiră în plin soare, înaintând în diagonală spre aparatul de filmat, care fusese probabil amplasat într-una din camerele de la parterul casei vecine cu

cea în care au intrat. Capul unui trecător, luat în prim plan, i-a ascuns o clipă pe cei trei ofiţeri. Apoi am văzut că unul din ei mergea înainte, cel mai scund, cel mai îngrijit dintre ei şi m-a frapat imediat aerul lui de autoritate incontestabilă. Ceilalţi doi păreau numai să-l escorteze. Ceva, un oblon sau o draperie se interpuse şi ecranul se întunecă. Apoi se lumină iarăşi: de data asta era fotografia unui bărbat îmbrăcat civil.

— Asta e singura lui fotografie de dinainte de război. Singura cunoscută.

O figură destul de comună, dar cu o gură subţire, crudă. Mi-am dat seama că existau priviri reci şi total lipsite de umor, care puteau fi mult mai neplăcute decât a lui Conchis. Trăsăturile nu prezentau decât o asemănare vagă cu cele ale colonelului de pe creastă.

— Şi iată câteva secvenţe din jurnale de actualităţi filmate în Polonia.

Pe măsură ce imaginile apăreau pe ecran, Conchis le comenta:

— Iată-l în spatele generalului.

Sau:

— Wimmel e în extrema stângă.

Deşi era evident că secvenţele erau autentice, aveam acea senzaţie de ireal pe care mi-o dau întotdeauna filmele naziste, senzaţia unei distanţe enorme între o Europă care putea zămisli asemenea monştri şi o Anglie incapabilă de aşa ceva. Şi Conchis, fără îndoială, voia să mă convingă de inocenţa rasei noastre. Când i-am privit faţa, pe care se reflecta lumina oscilantă a ecranului, mi se părea că el era mai absorbit decât mine de ceea ce vedea. Pentru el, acel trecut continua să fie prezentul.

— Iată ce trebuie să se fi întâmplat cu partizanii. De îndată ce şi-au văzut barca pradă focului, s-au repliat spre sat. Ajunseseră probabil foarte aproape când a venit Anton la mine. Ce nu ştiam noi era că unul dintre ei avea rude la marginea satului. Îi

chema Tsatsos. Era o familie compusă din tată, mamă, două fete de optsprezece şi douăzeci de ani şi fratele lor. Cei doi bărbaţi plecaseră în ajun la Pireu cu un transport de ulei de măsline. Aveau o barcă şi nemţii permiteau unele deplasări de-a lungul coastelor. Unul din partizani era văr cu familia Tsatsos şi probabil iubitul fetei mai mari.

Partizanii au reuşit să ajungă în casa lui Tsatsos fără să fie văzuţi, înainte ca satul să afle de catastrofă. Îşi făcuseră, probabil, planul să folosească barca familiei. Dar barca era plecată. Mai târziu, o vecină disperată, a venit, plângând, să le spună fetelor despre atentat şi să le repete ce spusesem eu oamenilor. Partizanii erau atunci ascunşi. Nu se ştie exact unde au petrecut noaptea. Poate într-o fântână, căci grupuri constituite în grabă, de oameni însărcinaţi să percheziţioneze toate casele, au intrat peste tot, inclusiv în casa lui Tsatsos şi nu au găsit nimic suspect. Nu vom şti niciodată dacă fetele au fost prea speriate ca să dezvăluie adevărul sau dacă în ziua aceea dăduseră dovadă de un patriotism ieşit din comun. Nu aveau rude apropiate în sat, iar tatăl şi fratele lor erau la adăpost.

Probabil că partizanii au hotărât a doua zi să se despartă şi fetele s-au apucat să facă pâine. O vecină vigilentă a observat şi şi-a amintit că fetele mai făcuseră pâine şi cu două zile în urmă, înainte de plecarea tatălui şi a fratelui lor. În primul moment n-a avut nicio bănuială, dar mai târziu, pe la cinci, s-a dus la colegiu şi le-a spus nemţilor. Trei bărbaţi din familia ei se aflau printre ostateci.

O companie de „corbi" a descins în casa familiei Tsatsos. Nu a fost găsit decât vărul, care s-a aruncat într-un dulap. A auzit ţipetele celor două fete bătute de soldaţi şi şi-a dat seama că totul este pierdut. A sărit în mijlocul camerei, cu pistolul în mână, şi a tras înainte ca soldaţii să aibă timp să reacţioneze. În zadar: arma se blocase.

A fost luat, împreună cu cele două surori, şi supus unui interogatoriu. Cele două fete au fost torturate, iar vărul s-a lăsat repede convins să colaboreze cu nemţii. Două ore mai târziu, la lăsarea serii, băiatul i-a dus în faţa unei case goale, a bătut în fereastra oblonită şi a şoptit celor doi tovarăşi ai săi că fetele reuşiseră să găsească o barcă. În momentul când au deschis poarta, nemţii au năvălit. Şeful partizanilor a fost împuşcat în braţ; nimeni altcineva nu a fost rănit.

L-am întrerupt pe Conchis ca să-l întreb:

— Era cretan?

— Da. Ca şi omul pe care l-ai văzut. Dar mai scund şi mai lat în spate. În tot acest timp, noi, ostatecii, continuam să stăm în sala de la colegiu. Ferestrele clasei dădeau spre pădure, astfel că nu aveam cum să vedem ce se petrece în sat. Dar în jur de nouă am auzit două urlete de durere şi, o clipă mai târziu, un strigăt înspăimântător. Cuvântul grecesc: *eleutheria.*

Ai să crezi poate că am strigat şi noi în semn de răspuns. Ei bine, nu. Nouă ne revenise speranţa, căci ne-am dat seama că partizanii fuseseră prinşi. Ceva mai târziu s-au auzit două împuşcături. Curând, uşa clasei în care stăteam îngrămădiţi a fost dată brusc de perete şi am fost strigat eu şi un alt ostatec, măcelarul satului.

Am fost împinşi pe scări în jos şi duşi în aripa colegiului unde, dacă nu mă înşel, acum sunt camerele profesorilor, în clădirea dinspre vest. Wimmel stătea la uşă, cu unul din locotenenţii săi. În spatele lor, colaboraţionistul, care făcea oficiul de interpret, stătea jos pe trepte, cu capul în mâini, palid, vizibil traumatizat. Vreo douăzeci de metri mai încolo, la picioarele zidului, zăceau două cadavre. Când ne-am apropiat, soldaţii le-au aruncat pe o targă. Locotenentul s-a apropiat de noi şi cu un gest scurt i-a ordonat măcelarului să-l urmeze. Wimmel s-a întors şi a intrat în clădire. L-am văzul din spate, înaintând pe coridorul

întunecos, şi cineva m-a împins în urma lui. Colonelul m-a aşteptat la capătul culoarului, în faţa unei uşi pe sub care se vedea o rază de lumină. Când am ajuns în dreptul lui, mi-a făcut semn să trec înainte.

Cred că, în afară de un doctor, oricine ar fi intrat în camera aceea ar fi leşinat. Tare aş fi vrut să pot leşina şi eu. În încăpere nu era nimic în afară de o masă aşezată în mijloc şi pe care era întins un bărbat tânăr, legat cu frânghii. Era vărul. Nu avea pe el decât un flanel pătat de sânge. În jurul gurii şi al ochilor se vedeau urmele unor arsuri adânci. Dar o clipă mai târziu, ochii mi-au rămas aţintiţi pe partea de jos a trupului său, pe locul unde ar fi trebuit să se afle organele genitale şi unde nu mai era decât o plagă sângerândă. Îi tăiaseră penisul şi testiculele. Cu un cleşte de tăiat sârmă!

În celălalt colţ al camerei, zăcea alt bărbat gol, cu faţa în jos. Nu puteam să-mi dau seama ce-i făcuseră. Părea să-şi fi pierdut cunoştinţa. N-am să uit niciodată liniştea din această cameră. Înăuntru erau patru soldaţi. Soldaţi? Nu. Criminali. Psihopaţi sadici. Unul dintre ei avea în mână o tijă lungă de fier şi jos, pe podea, lângă el, se afla un radiator electric aprins. Trei dintre soldaţi aveau şorţuri de piele, şorţuri de fierari, ca să nu-şi păteze uniformele. Te îneca un miros groaznic de excremente şi urină.

Într-un colţ am văzut un alt bărbat legat de un scaun, cu căluş la gură. Era un tip înalt, avea o rană în braţul drept şi era acoperit tot de vânătăi, dar părea să nu fi fost torturat. Wimmel începuse cu cei mai vulnerabili.

Am văzut şi eu filme, ca cele ale lui Rossellini, de pildă, care înfăţişează reacţiile nobile ale unor oameni în faţa unor astfel de scene. În filme, actorul se repede la monştrii fascişti şi-i pedepseşte cu o splendidă conciziune. Îi pune pentru totdeauna la locul lor, îi condamnă pe veci în numele istoriei, în numele umanităţii. Cât

despre mine, trebuie să mărturisesc că m-a năpădit o spaimă îngrozitoare. Gândul care mi-a trecut prin cap – şi tăcerea lui Wimmel mi-a dat destul răgaz să gândesc – a fost că acum aveau să mă tortureze şi pe mine. Nu vedeam de ce ar fi făcut-o, dar m-am gândit, Nicholas, că în lume nu mai există raţiune din moment ce oamenii puteau să se poarte astfel faţă de semenii lor.

M-am întors şi m-am uitat la Wimmel. Lucrul cel mai extraordinar e că el părea singurul care rămăsese cât de cât uman. Părea obosit, furios. Puţin dezgustat chiar; ca şi cum i-ar fi fost ruşine de măcelul la care asistam.

Mi s-a adresat în engleză:

— Oamenii ăştia fac aceste lucruri de plăcere. Eu nu. Înainte să înceapă să se ocupe de criminalul de colo, aş dori să-i vorbiţi.

L-am întrebat:

— Ce trebuie să-i spun?

— Vreau numele prietenilor săi. Vreau numele celor care l-au ajutat. Vreau să spună unde sunt ascunzătorile lor şi locurile unde îşi ţin armele. Îi veţi da cuvântul meu că dacă vom obţine aceste informaţii de la el va fi pur şi simplu împuşcat de un pluton de execuţie.

— Şi ceilalţi? *Ei* nu v-au spus destul?

— Au spus tot ce au ştiut, dar el ştie mai multe. E un individ pe care de mult îl caut. Prietenii lui n-au reuşit să-l facă să vorbească. Nu cred că reuşim nici noi. Dar poate că dumneata ai să poţi. Îi vei spune aşa. Adică adevărul, Că nu-ţi plac nemţii; că eşti un om civilizat şi vrei numai să încerci să opreşti ce se petrece aici. Îl vei sfătui să spună tot ce ştie. Dacă vorbeşte, acum, odată prins, nu se mai poate considera vinovat. Ai înţeles? Vino cu mine.

Am trecut în camera de alături. Câteva minute mai târziu, doi soldaţi au târât rănitul, aşa legat de scaun cum era, până în mijlocul încăperii. Am fost aşezat în faţa lui, iar colonelul a rămas mai în spate

şi a făcut semn soldaţilor să se îndepărteze. Am început să vorbesc.

Am urmat întocmai ordinele lui Wimmel. L-am implorat pe prizonier să spună tot ce ştia. Vei considera poate că a fost ceva ruşinos, căci te gândeşti la familiile şi la patrioţii pe care i-ar fi putut trăda. Dar în noaptea aceea, pentru mine, singurele lucruri reale erau cele două camere de tortură. În afară de ele, nu mai exista nimic. Eram sincer convins că era de datoria mea să pun capăt acestor atrocităţi, acestei degradări a omului. Iar prin tăcerea lui încăpăţânată, cretanul din faţa mea contribuia la această degradare, făcând-o posibilă.

I-am spus că nu eram colaboraţionist, ci un simplu doctor al cărui principal duşman era suferinţa oamenilor. Că-i vorbeam în numele Greciei şi că voiam să-l asigur că, dacă vorbea, Dumnezeu avea să-l ierte. Există o limită dincolo de care omul nu mai poate îndura. Am vorbit multă vreme, aducând toate argumentele la care mă puteam gândi, dar pe figura lui nu se citea decât ostilitate şi ură. Mă întrebam dacă mă asculta. Hotărâse, probabil, că eram un trădător şi că îndrugam minciuni.

În cele din urmă am tăcut şi m-am întors spre colonel. Am fost nevoit să recunosc că am eşuat. Probabil că Wimmel a făcut un semn soldaţilor de pe culoar, căci unul dintre ei a intrat în cameră, a trecut în spatele cretanului şi i-a dezlegat căluşul. În clipa aceea, omul a strigat din rărunchi: un singur cuvânt, acelaşi: *eleutheria.* Strigătul nu avea în el nimic nobil. Omul îşi arunca strigătul sălbatic aşa cum ar fi aruncat peste noi un bidon de benzină şi ne-ar fi dat foc. Soldatul i-a înfundat brutal căluşul în gură şi l-a legat la loc.

Era limpede că pentru cretan cuvântul nu reprezenta numai un concept sau expresia unui ideal, ci şi ultima armă care-i mai rămăsese.

Colonelul a spus:

— Duceţi-l şi aşteptaţi ordinele mele.

Soldaţii au târât prizonierul în sinistra cameră de alături. Colonelul s-a apropiat de fereastra cu obloanele închise, le-a deschis spre noaptea de afară şi a rămas aşa, câteva clipe, după care s-a întors spre mine:

— Acum vedeţi de ce sunt nevoit să folosesc alt limbaj.

I-am răspuns:

— Nu văd. Nu mai văd nimic.

Wimmel a replicat:

— Ar trebui, poate, să vă cer să fiţi de faţă la dialogul dintre oamenii mei şi acest sălbatic.

— Nu. Vă rog.

M-a întrebat dacă aveam impresia că lui îi făceau plăcere asemenea scene. N-am răspuns, apoi a adăugat:

— Aş fi tare fericit să pot sta liniştit la cartierul meu general şi să nu am nimic de făcut decât să semnez hârtii şi să mă bucur de frumuseţea monumentelor clasice. Nu mă credeţi? Mă consideraţi un sadic. Dar nu sunt. Sunt un realist.

Nu m-am clintit şi n-am răspuns nimic. S-a oprit în faţa mea şi mi-a spus:

— Veţi fi condus într-o cameră unde veţi fi singur. Vreau să vă tratez aşa cum un om civilizat tratează alt om civilizat. Am să dau ordin să vi se dea de băut şi de mâncat. Regret ce s-a întâmplat astăzi, ce aţi văzut în camera de alături. Nu veţi fi, bineînţeles, reţinut ca ostatec.

Am ridicat ochii spre el. Probabil că în ei se citea un amestec de stupefacţie şi gratitudine.

Wimmel continuă:

— Vă rog să nu uitaţi că viaţa mea, că viaţa oricărui ofiţer nu are decât un singur ţel: să contribuie la îndeplinirea misiunii istorice a Germaniei, aceea de a impune spiritul de ordine unei Europe haotice. Când acest lucru va fi îndeplinit, va sosi şi momentul să cântăm lieduri.

N-aş putea spune de unde îmi venea această certitudine, dar eram convins că minte. Una din

aberaţiile istoriei contemporane constă în ideea de a considera indiscutabilă afirmaţia că naziştii au preluat puterea pentru că au înlocuit haosul cu ordinea. Adevărul este exact contrariul. Au reuşit tocmai pentru că au impus haosul acolo unde exista ordine. Au făcut *tabula rasa* din cele zece porunci; au negat evidenţa unui *super-ego.* Au susţinut că „este permis să-i persecuţi pe cei slabi, să-i torturezi, să-i ucizi, să-i forţezi să se cupleze şi să procreeze fără dragoste". Au oferit umanităţii toate marile sale tentaţii. Nimic nu este adevărat, totul este permis.

Cred că, spre deosebire de majoritatea nemţilor, Wimmel ştia, ştiuse dintotdeauna, ce era, ce făcea, şi că, de fapt, se juca cu mine. Dar eu n-am observat acest lucru de la început. A ieşit din cameră, după ce mi-a aruncat o ultimă privire, şi l-am auzit vorbind cu unul din soldaţii care mă conduseseră. Am fost dus într-o cameră de la etajul de sus şi mi s-a dat ceva de mâncare şi o sticlă de bere nemţească. În acele clipe, sentimentul care predomina în mine era speranţa de a supravieţui. Aveam să văd iar soarele, voi respira din nou, voi mânca pâine, degetele mele vor atinge iarăşi clapele unui clavecin.

Noaptea a trecut. Dimineaţă mi s-a adus cafea; mi s-a permis să mă spăl. Apoi, la zece şi jumătate, am fost scos afară. Toţi ostatecii erau în curte. Aşteptau. Ei nu băuseră şi nu mâncaseră nimic şi mi s-a interzis să le vorbesc. Nici urmă de Wimmel sau de Anton.

Am pornit-o în marş spre port. Tot satul era acolo: patru-cinci sute de persoane, în hainele lor sărăcăcioase, negre, cenuşii, sau albastru spălăcit, adunaţi pe chei, păziţi de un şir de „corbi". Preoţii din sat, femeile, chiar şi copiii. Când am apărut, au început să ţipe. Erau înghesuiţi unii într-alţii ca un fel de protoplasmă amorfă.

Am continuat să înaintăm. În faţa portului este o casă mare cu coloane – o ştii – unde, pe vremea

aceea, era la parter o cârciumă. În balconul de sus l-am văzut pe Wimmel; Anton în spatele lui şi de o parte şi de alta soldaţi cu mitraliere. Am fost scos din coloană, dus sub balcon şi împins cu spatele la perete, printre mese şi scaune. Ostatecii îşi continuau drumul pe o stradă care urca în pantă şi, după o vreme, nu i-am mai văzut.

Era îngrozitor de cald. Cerul era senin ca sticla; o zi perfectă. Sătenii au fost împinşi dinspre chei spre esplanada unde se află vechile tunuri, în faţa cârciumii. Stăteau acolo, unii lângă alţii, cu feţele înnegrite ridicate spre soare; în adierea vântului, basmalele cernite ale femeilor fluturau uşor. De unde eram, nu puteam vedea balconul, dar ştiam că deasupra mea colonelul aşteaptă, strivindu-i pe toţi cu tăcerea sa. Şi încetul cu încetul au tăcut, au rămas nemişcaţi: un zid de feţe care aşteaptă. Dincolo de ei vedeam rândunelele şi lăstunii învârtindu-se nepăsători în văzduh, ca nişte copii care continuă să se joace într-o casă în care adulţii trăiesc o tragedie. Era ceva atât de neobişnuit! Atâţia greci la un loc, adunaţi pe această esplanadă şi singurele zgomote care se auzeau erau strigătele uşoare ale păsărilor.

Wimmel începu să vorbească. Colaboraţionistul traducea:

— Veţi vedea ce se întâmplă celor... care sunt duşmanii Germaniei... şi celor care îi ajută pe duşmanii Germaniei. Din ordinul curţii marţiale a Înaltului Comandament German, întrunit noaptea trecută... trei au fost executaţi... şi alţi doi vor fi executaţi acum.

Toate mâinile acelea arse de soare s-au ridicat deodată şi au făcut semnul crucii. Limba germană se potriveşte cu moartea aşa cum limba latină se potriveşte cu ritualul religios. Wimmel continuă:

— După care... cei optzeci de ostateci... luaţi în conformitate cu legile ocupaţiei... ca urmare a uciderii brutale... a patru membri nevinovaţi ai Forţelor Armate Germane...

Şi aici se opri din nou, apoi continuă:

— Vor fi executaţi.

Când interpretul a tradus ultima frază, s-a auzit un geamăt prelung, ca şi cum toţi ar fi primit o lovitură în stomac. Mai multe femei, câţiva bărbaţi au căzut în genunchi, implorându-l pe omul din balcon. Omenirea în suferinţă încercând în zadar să obţină îndurarea unui *deus vindicans.* Probabil că Wimmel plecase. Rugăminţile se transformaseră în vaiete.

Acum am fost scos de sub balcon şi dus în urma ostaticilor. Soldaţii austrieci păzeau toate intrările în port şi-i împingeau pe săteni, împiedicându-i să iasă. M-a îngrozit ideea că-i ajutau pe *die Raben,* că ascultau de ordinele lui Wimmel, că putea sta aici impasibili, împingând cu brutalitate oamenii pe care, numai cu o zi înainte, ştiam cu siguranţă că nu-i urau.

Străduţa în pantă cotea, urcând printre şiruri de case spre piaţeta din spatele şcolii din sat. Este un fel de scenă naturală, uşor înclinată spre nord, de unde, peste acoperişurile caselor, se deschidea o privelişte spre mare şi spre continent. În partea mai ridicată, piaţeta era mărginită de zidul şcolii şi în partea de vest de alte două ziduri înalte, îţi aminteşti, desigur, că este un nuc bătrân în curtea casei din dreapta. Ramurile atârnau peste zid. Când am ajuns în piaţă, iată privelişştea pe care ne-au căzut ochii: trei trupuri spânzurate de crăcile nucului, cu feţele, palide în umbra bătrânului copac, o imagine la fel de monstruoasă ca în gravurile lui Goya. Corpul gol al vărului, cu rana lui înfiorătoare şi trupurile goale ale celor două fete. Li se scoseseră intestinele printr-o tăietură care se întindea de la stern la pubis. Carcase golite ce se legănau uşor în adierea brizei.

Dincolo de aceste trei forme îngrozitoare, se aflau ostaticii. Fuseseră înghesuiţi în peretele şcolii, în spatele unor şiruri de sârmă ghimpată. Cei din spate se aflau chiar în umbra zidului, cei

din faţă erau în plin soare. De cum m-au văzut, au început să strige. Mi-am dat seama imediat că-mi adresau insulte, dar şi strigăte de ajutor, ca şi cum aş mai fi putut spune ceva care să-l înduplece pe colonel. Wimmel era aici, în mijlocul pieţii, împreună cu Anton şi vreo douăzeci de „corbi". Cea de-a treia latură a pieţii, spre est, este formată de un zid lung – cred că ştii – cu o poartă în mijloc. O poartă cu bare de fier. Cei doi partizani încă în viaţă erau legaţi de barele porţii, dar nu cu frânghii, ci cu sârmă ghimpată.

Am fost dus în spatele celor două şiruri de soldaţi, la vreo douăzeci de metri de locul unde stătea Wimmel. Anton mi-a evitat privirea, dar Wimmel s-a întors şi s-a uitat spre mine. Anton stătea cu ochii aţintiţi în gol, ca şi cum s-ar fi hipnotizat singur, convingându-se că nimic din tot ce vedea nu exista cu adevărat, că nici el însuşi nu exista. Colonelul făcu semn colaboraţionistului să se apropie. Cred că voia să afle ce strigă ostatecii. O clipă stătu pe gânduri, apoi se îndreptă spre ei. Au tăcut. N-aveau de unde să ştie că erau deja condamnaţi. Le-a spus ceva şi interpretul a tradus. N-am putut auzi ce spusese, dar sătenii au fost reduşi la tăcere.

Deci nu era sentinţa cu moartea. Colonelul se îndreptă spre mine şi îmi spuse:

— Le-am făcut sătenilor o propunere.

M-am uitat la el, dar pe faţă nu i se vedea nicio urmă de tulburare, de nervozitate. Era perfect stăpân pe el. A continuat:

— N-am să-i împuşc. Am să-i trimit într-un lagăr de muncă, cu o condiţie: dumneata, primarul satului, să-i execuţi cu mâna dumitale, aici în faţa lor, pe cei doi partizani.

I-am răspuns:

— Eu nu sunt călău.

Dar sătenii au început să urle la mine.

Wimmel s-a uitat la ceas şi mi-a spus:

— Ai trei secunde ca să te hotărăşti.

Bineînţeles că în asemenea situaţii mintea nici nu-ţi mai funcţionează. Nu poţi să gândeşti. Simţi un gol în cap. Ţine seama de asta şi nu uita că din acel moment am acţionat fără să mă gândesc, total iraţional. Eram incapabil de raţiune.

I-am spus:

— N-am de ales.

S-a îndreptat spre capătul unuia din şirurile de soldaţi din faţa mea, a luat o mitralieră atârnată pe umărul unuia dintre ei, s-a asigurat că este încărcată corect, apoi s-a întors şi mi-a întins-o cu amândouă mâinile, ca şi când mi-ar fi înmânat un premiu pe care-l câştigasem. Ostatecii m-au aclamat, şi-au făcut cruce, apoi s-a lăsat o linişte mormântală. Colonelul mă urmărea cu privirea. O clipă mi-a venit ideea nebunească să întorc arma spre el. Dar, în acest caz, era limpede că masacrarea întregului sat ar fi fost inevitabilă.

M-am îndreptat spre oamenii legaţi cu sârmă de barele metalice ale porţii. Ştiam de ce Wimmel luase această hotărâre. Avea să se scrie despre asta în toate ziarele controlate de nemţi. Nu se va pomeni nimic despre şantajul la care fusesem supus şi aveam să fiu prezentat ca un primar grec care cooperase la aplicarea ordinii germane. Un avertisment pentru ceilalţi primari. Un exemplu pentru a-i înspăimânta pe grecii de pretutindeni. Dar cum puteam eu condamna optzeci de oameni la moarte?

M-am îndreptat spre partizani şi m-am oprit în faţa lor, foarte aproape, la vreo cinci metri, pentru că nu mai trăsesem cu puşca de foarte mulţi ani. Din diverse motive, până atunci, evitasem să mă uit la feţele lor. Mă uitasem la zidul înalt, terminat cu un şir de olane, la cele două vase urâte de ceramică, aşezate în capătul stâlpilor de o parte şi de alta a porţii, la frunzele unui arbore de piper, dincolo de zid. Dar acum am fost nevoit să-i privesc. Cel mai tânăr părea să fie deja mort. Capul îi era căzut pe piept. Îi făcuseră ceva la

mâini, nu-mi dădeam seama ce, dar degetele îi erau pline de sânge. Dar nu era mort. L-am auzit gemând; murmurând ceva. Delira.

Celălalt, îi rupseseră gura cu lovituri de pumn sau de cizmă. Buzele îi erau contuzionate şi roşii. Când m-am oprit în faţa lui şi am ridicat arma, a încercat să muşte ce-i mai rămăsese din ele şi am văzut că-i smulseseră dinţii, iar gura îi era ca o gaură neagră. Dar eram prea disperat ca să pot măcar să-mi dau seama de toată hidoşenia rănii. Şi lui i se striviseră degetele sau i se smulseseră unghiile şi trupul îi era acoperii de arsuri. Dar nemţii făcuseră o greşeală capitală: nu-i scoseseră ochii.

Am ridicat arma orbeşte şi am apăsat pe trăgaci. Nimic. Un declic. Am apăsat din nou. Alt declic. Şi iarăşi, nimic.

M-am întors şi am privit în jur. Wimmel şi cei doi soldaţi care mă aduseseră erau la vreo zece metri în spatele meu şi mă urmăreau. Deodată, ostatecii au început să strige. Au crezut că nu mai aveam curajul să trag. M-am întors spre partizani şi am mai încercat o dată. Tot nimic. M-am întors către colonel şi am făcut un gest cu puşca să-i arăt că nu ia foc. În căldura înăbuşitoare, simţeam că mi se face rău. Îmi era greaţă. Dar nu puteam să leşin.

Colonelul m-a întrebat:

— S-a întâmplat ceva?

Am răspuns:

— Arma. Nu ia foc.

— Este o puşcă Schmeisser. Armă excelentă.

— Am încercat de trei ori.

— Nu ia foc pentru că nu e încărcată. E strict interzis ca populaţia civilă să aibă arme încărcate.

Am rămas o clipă cu ochii la el, apoi m-am uitat la puşcă. Nu mai înţelegeam nimic. Ostatecii tăcuseră din nou.

Cu vocea pierită, am întrebat:

— Atunci, cum pot să-i omor?

A zâmbit; un surâs subţire, sardonic. Apoi a zis:

— Aştept.

Atunci am înţeles. Trebuia să-i omor lovindu-i cu patul puştii. Atunci am înţeles multe. Ce era Wimmel cu adevărat, care era situaţia lui reală. Şi de aici mi-am dat seama că era dement şi deci nevinovat, căci toţi oamenii nebuni, până şi cei mai cruzi, sunt nevinovaţi. Reprezenta una din forţele întunecate pe care viaţa le poate crea dacă vrea; forma cea mai primitivă de viaţă transformată într-o hidoasă combinaţie de carne şi gândire. Poate ăsta era şi motivul pentru care reuşea să se impună atât de puternic, ca o divinitate a întunericului. Căci în această vrajă malefică exista ceva ce nu ţinea de omenesc. Aşa că adevărata monstruozitate se afla în ceilalţi nemţi, în cei pe care îi comanda, locotenenţii, caporalii, soldaţii, care nu erau dementi, dar care stăteau aici, martori ai acestei scene, fără să sufle un cuvânt.

M-am îndreptat spre el. Soldaţii au crezut probabil că vreau să-l atac, căci şi-au ridicat brusc armele, dar, cu un cuvânt, Wimmel i-a liniştit. A rămas absolut nemişcat. M-am oprit la trei metri în faţa lui şi l-am privit drept în ochi.

— În numele civilizaţiei europene vă implor să puneţi capăt acestei barbarii.

— Iar eu vă ordon să continuaţi executarea pedepsei. Şi adăugă fără să-şi plece privirea: Refuzul de a executa ordinul va atrage după sine executarea dumitale imediată.

Şi din nou m-am îndreptat spre poarta metalică. M-am oprit din nou în faţa celor doi. Aş fi vrut să-i spun celui care încă mai părea capabil să mă înţeleagă că nu aveam de ales, că eram nevoit să-l fac să îndure această atrocitate. Dar am lăsat câteva clipe să treacă; apropiindu-mă de el am înţeles deodată ce-i făcuseră: gura nu-i fusese numai lovită cu pumnii şi cu cizmele, ci i-o arseseră. Mi-am amintit de radiatorul electric şi de

vergeaua metalică din mâna unuia dintre soldaţi. Îi spărseseră maxilarul şi-i arseseră limba cu fierul roşu, până la rădăcină. Cuvântul acela pe care prizonierul îl strigase probabil că-i înnebunise şi nu-l mai putuseră suporta. Şi în aceste uluitoare cinci secunde, cele mai importante cinci secunde din viaţa mea, l-am înţeles pe partizan. Vreau să spun că am înţeles mult mai bine decât o înţelegea el însuşi ce era, ce reprezenta el. Asta m-a ajutat. A reuşit să întindă capul spre mine şi să îngâne cuvântul pe care nu-l mai putea rosti. Nu mai era nici măcar un sunet, ci o simplă contracţie a gâtului, un horcăit de patru silabe. Şi, totuşi, o dată mai mult, acelaşi cuvânt; nu exista nicio îndoială.

Cuvântul îl rosteau ochii lui, fiinţa sa întreagă. Ce a spus Isus pe cruce? „De ce m-ai părăsit…”. Ce spunea acest om era mult mai puţin patetic, mult mai puţin uman chiar, dar mult mai profund. Vorbea dintr-o lume perfect opusă lumii mele. În lumea mea viaţa însemna totul, valoarea ei era atât de mare, încât era de nepreţuit. În lumea lui, un singur lucru era de nepreţuit: *eleutheria,* libertatea. Omul acesta era dovada a tot ceea ce nu putea fi distrus, falsificat, deformat, a tot ceea ce se afla deasupra raţiunii, deasupra logicii, mai presus de istorie şi civilizaţie. El nu era Dumnezeu pentru că nu există un Dumnezeu pe care să-l putem cunoaşte. Dar reprezenta dovada că există un Dumnezeu pe care nu-l vom cunoaşte niciodată. Reprezenta dreptul final de a respinge. De a fi liber să alegi. El sau ceea ce se manifesta prin el – inclusiv Wimmel cu demenţa lui şi trupele germane şi austriece demne de dispreţ – reprezenta toate libertăţile, de la cea mai groaznică până la cea mai bună. Libertatea de a dezerta de pe câmpul de luptă de la Neuve Chapelle. Libertatea de a se confunda cu un zeu primitiv, la Seidevarre. Libertatea de a scoate intestinele fetelor de la ţară şi de a castra băieţii cu cleştele de tăiat sârmă. Reprezenta ceva ce mergea dincolo de moralitate,

dar care izvora din însăşi esenţa lucrurilor – incluzând totul, libertatea de a face orice şi de a te ridica împotriva unui singur lucru – refuzul oricărei interdicţii.

Ca să-ţi explic toate astea am folosit multe fraze, multe cuvinte, dar nu ţi-am spus nimic despre certitudinea intensă care m-a copleşit atunci: că această intransigenţă, această putere absolută de a refuza erau esenţialmente, greceşti. Atunci, în sfârşit, m-am recunoscut ca grec. Toate acestea nu au durat decât câteva secunde sau poate că s-au petrecut în afara timpului. Şi mi-am dat seama că, în această piaţă a satului, eu eram singura fiinţă căreia îi era dată libertatea de a alege şi că recunoaşterea şi apărarea acestei libertăţi erau mult mai importante decât raţionalul, decât instinctul de conservare, erau, da, chiar mai importante decât viaţa mea şi viaţa a optzeci de ostateci. Din clipa aceea, aceşti optzeci de oameni nu au încetat niciodată să-mi bântuie somnul, să mi se înfăţişeze spre a mă acuza. Nu trebuie să uiţi că eram convins că am să fiu omorât şi eu. Dar aceste câteva minute de cunoaştere a adevărului reprezentau tot ce puteam interpune între mine şi feţele lor torturate. Era un adevăr arzător, imuabil. Raţiunea mi-a spus adesea că am greşit, dar fiinţa mea întreagă îmi spune şi azi că am avut dreptate.

Am stat acolo nemişcat. Cât timp? Poate cincisprezece secunde; nu ştiu. În asemenea situaţii timpul nu mai înseamnă nimic. Am dat drumul armei şi m-am dus lângă şeful partizanilor. L-am văzut pe colonel uitându-se atent la mine. Şi am rostit pentru el, aşa fel ca ce rămăsese din omul de lângă mine să poată auzi, singurul cuvânt care mai avea rost să fie spus.

Undeva, în spatele lui Wimmel, l-am văzut pe Anton pornind cu paşi repezi spre colonel. Wimmel dădu un ordin scurt, mitralierele răpăiră şi am închis ochii exact în momentul în care m-au lovit primele gloanţe.

54

DUPĂ O LUNGA PAUZĂ, SE ÎNTINSE PESTE masă şi ridică fitilul lămpii; apoi se uită la mine. Am simţit că, în sfârşit, era şi el emoţionat. Dar n-a durat decât o clipă. Privirea i-a devenit din nou rece şi tăioasă, aşa cum i-o ştiusem dintotdeauna.

— Dezavantajul noului nostru gen de teatru este că în rolul tău nu ştii niciodată ce poţi crede şi ce nu. Nu mai există nimeni pe insulă dintre cei care s-au aflat în piaţă în ziua aceea. Dar mulţi îţi pot confirma celelalte întâmplări pe care ţi le-am istorisit.

M-am gândit la scena de pe creastă; faptul că nu se insera în întâmplările trăite o făceau să pară veridică. Nu puneam la îndoială cele povestite de Conchis. Eram convins că ascultasem istorisirea unor evenimente ce se întâmplaseră cu adevărat; şi că povestea vieţii lui păstrase pentru încheiere adevărul indiscutabil.

— Şi după ce au tras?

— Am fost lovit şi am căzut jos şi n-am mai ştiut nimic pentru că am leşinat. Înainte de a-mi pierde total cunoştinţa, am mai auzit strigătele ostatecilor. Şi poate că asta m-a salvat. Presupun că atenţia soldaţilor care trăgeau a fost, o clipă, abătută. Li se dădea acum ordinul să tragă în ostateci. Mi s-a spus că peste vreo jumătate de oră, când sătenilor li s-a permis să vină să-şi plângă morţii, am fost găsit, într-un lac de sânge, la picioarele partizanului. Hermes m-a găsit şi menajera mea de atunci, Soula. Când m-au luat din piaţă, au observat că încă mai respiram. M-au ascuns în camera lui Soula şi m-a îngrijit Pataresc.

— Pataresc?

— Da, Pataresc.

Încercam să-i descifrez privirea şi ceva în expresia lui m-a lăsat să înţeleg că recunoştea că amândoi complotaseră împotriva mea, dar nu se considera vinovat; şi că era gata oricând să se justifice dacă l-aş fi presat.

— Şi colonelul?

— Imediat după terminarea războiului a fost condamnat pentru nenumărate atrocităţi. Cele mai multe urmau acelaşi tipic: o graţiere acordată în ultima clipă, care se dovedea curând a nu fi decât o simplă prelungire a agoniei celor prinşi. Comisia de investigare a crimelor de război a făcut tot ce a putut, dar acum e în America de Sud sau la Cairo, poate.

— Şi Anton?

— Anton a crezut că am fost ucis. Servitorii mei nu au spus nimănui nimic, în afară de Patarescu. Chiar m-au şi înmormântat. Adică au înmormântat un sicriu gol. Wimmel a părăsit insula chiar în după-amiaza aceea, lăsându-l pe Anton singur în mijlocul acestui carnaj, ca să nu mai vorbim de distrugerea relaţiilor bune pe care, săracul de el, se străduise să le stabilească. Şi-a petrecut probabil toată seara, poate chiar toată noaptea, redactând un raport detaliat referitor la cele întâmplate. Şi l-a bătut singur la maşină – şapte copii. A menţionat numărul în raport. Presupun că atâta intra o dată în maşină. N-a ascuns nimic şi nu a încercat să scuze pe nimeni, cu atât mai puţin pe el însuşi. Am să-ţi arăt imediat.

Negrul traversă terasa şi se apucă să demonteze ecranul. Am auzit zgomot sus.

— Ce s-a întâmplat cu el?

— Peste două zile, trupul lui a fost găsit jos, lângă zidul şcolii, acolo unde pământul era deja înnegrit de sângele ostaticilor. Se împuşcase. Era, bineînţeles, un act de penitenţă şi a vrut ca sătenii să ia cunoştinţă de el. Nemţii au muşamalizat incidentul şi curând după aceea garnizoana a fost

mulată şi a venit alta. Dar raportul fusese deja scris.

— Ce s-a întâmplat cu cele şapte exemplare?

— Unul i l-a dat chiar Anton, a doua zi, lui Hermes şi i-a spus să-l înmâneze primului prieten de-al meu din străinătate, care, după război, s-ar fi interesat de mine. Altul a fost dat unuia dintre preoţii satului cu aceleaşi instrucţiuni, iar un al treilea a fost lăsat pe biroul său când s-a dus să se împuşte. Era deschis – cu intenţia să poată fi citit de toţi soldaţii lui şi de cei de la Comandamentul german. Trei copii au dispărut fără urmă. Au fost poate trimise rudelor sau prietenilor săi din Germania. E posibil să fi fost interceptate. Cine poate să ştie? Şi ultimul exemplar a apărut după război. Fusese trimis unui ziar din Atena, împreună cu o sumă de bani ce trebuia folosit în scopuri de binefacere. Judecind după timbru, scrisoarea fusese expediată din Viena. Era clar că Anton dăduse acest exemplar unuia dintre soldaţii lui.

— A fost publicat?

— Da. Parţial.

— A fost înmormântat aici?

— Nu. În cavoul familiei – lângă Leipzig.

Ţigările!

— Şi sătenii nu au ştiut niciodată de alegerea pe care aţi făcut-o?

— Când s-a publicat raportul, unii l-au crezut, alţii nu. Am avut, bineînţeles, grijă ca familiile celor ucişi să aibă cu ce trăi.

— Şi partizanii? Aţi descoperit ceva despre ei?

— Vărul şi celălalt bărbat, da, ştiu cum îi cheamă. Li s-a ridicat un monument în cimitirul satului. Dar conducătorul lor... Am făcut eu însumi cercetări. Se pare că înainte de război făcuse vreo şase ani de puşcărie. O dată pentru omor – o crimă pasională – şi de celelalte dăţi pentru violenţă şi furt. În Creta se credea că fusese implicat în cel puţin alte patru crime, una din ele deosebit de sângeroasă. Era deja căutat de poliţie în momentul

când au intrat nemţii. După aceea făcuse o serie întreagă de acte de violenţă în Pelopones. Se pare că nu aparţinea niciuneia dintre grupările organizate din rezistenţă, ci doar cutreiera ţara în lung şi în lat, ucigând şi jefuind. După cum s-a dovedit, în cel puţin două cazuri, victimele nu au fost nemţi, ci greci. Am găsit câteva persoane care luptaseră cu el. Unii au spus că le inspira teamă, alţii îi admirau curajul, dar cam atât. Am descoperit un ţăran bătrân din Mani care îl ascunsese de câteva ori. Mi-a spus: *Kakourgos, ma Ellenas.* O brută, dar un adevărat grec... Cuvintele îi pot folosi drept epitaf.

După un timp am întrerupt tăcerea.

— Anii aceia trebuie să vă fi schimbat întrucâtva filozofia. Zâmbetul capului de piatră.

— Din contră. Experienţa m-a făcut să înţeleg ce este cu adevărat umorul. Este o manifestare a libertăţii. Tocmai pentru că există libertate, există şi surâs. Numai un univers total predeterminat ar putea trăi fără el. În final numai devenind victimă poţi scăpa de gluma de pe urmă – care constă tocmai din descoperirea că, tot retrăgându-te de peste tot, te retragi din tine însuţi până la punctul când nu mai eşti liber şi sfârşeşti prin a nu mai exista. Este un lucru pe care majoritatea oamenilor nu l-au descoperit încă şi nu-l vor descoperi, poate, niciodată.

Luă de pe masă dosarul de carton.

— Dar acum, în încheiere, dă-mi voie să-ţi arăt raportul scris de Anton.

— Am văzut un teanc subţire de foi dactilografiate cu o pagină de titlu: *Bericht über die von deutschen Beselzungs- truppen unmenschliche Grausamkeiten...*

— Există, pe verso, traducerea în engleză.

Am întors pagina şi am citit:

Raport asupra atrocităţilor comise de trupele de ocupaţie germane, sub comanda colonelului Dietrich Wimmel, pe

insula Phraxos între 30 septembrie şi 2 octombrie 1943.

Am citit mai departe:

> În dimineaţa zilei de 29 septembrie 1943, patru soldaţi de la postul de observaţie nr. 10, sectorul Argolis, situat pe creasta cunoscută sub numele de Bourani, pe coasta de sud a insulei Phraxos, nefiind de serviciu, au primit învoirea să se ducă să înoate în mare. La 12’45...

Conchis îmi spuse:
— Citeşte ultimul paragraf.

> Jur pe Dumnezeu şi pe tot ce am mai sfânt că întâmplările relatate mai sus au fost descrise exact aşa cum s-au petrecut. Le-am văzut cu ochii mei şi nu am intervenit. Pentru acest motiv mă condamn singur la moarte.

M-am uitat la Conchis:
— Un neamţ bun.
— Nu. Afară de cazul în care consideri că sinuciderea e un lucru bun. Disperarea e o boală. O boală la fel de periculoasă ca şi boala lui Wimmel.
Mi-am amintit deodată pasajul acela din Blake – cum suna? „Mai bine să omori un prunc în leagăn decât să nutreşti dorinţe neîmplinite”. Un text pe care îl folosisem deseori pentru a-i amăgi pe alţii şi chiar şi pe mine însumi. Conchis continuă:
— Trebuie să alegi, Nicholas. Ori îl urmezi pe *kapelan,* ucigaşul care nu cunoştea decât un singur cuvânt, dar singurul cuvânt care contează cu adevărat, sau îl urmezi pe Anton. Priveşti şi disperi. Sau disperi şi priveşti. În primul caz e sinucidere fizică, în cel de-al doilea e sinucidere morală.
— Pot, totuşi, să am un sentiment de milă faţă de Anton.
— Da, poţi. Dar se cuvine, oare?
M-am gândit la Alison şi am înţeles că nu am de ales. Îmi era milă de ea aşa cum îmi era milă şi de

neamţul necunoscut a cărui figură o zărisem pe câţiva centimetri de peliculă ştearsă. Şi poate că încercam şi un sentiment de admiraţie, acea admiraţie care e, de fapt, invidie faţă de cei care au reuşit să meargă mai departe pe drumul pe care ni l-am ales şi noi. Amândoi disperaseră atât cât să nu mai dorească să vadă. În timp ce sinuciderea mea era o sinucidere morală. Am spus:

— Da. Trebuie să ne fie milă de Anton. Nu a putut face altfel.

— Atunci eşti bolnav. Trăieşti în acord cu moartea, nu cu viaţa.

— E o părere.

— Nu. O convingere. Pentru că istoria pe care ţi-am relatat-o este singura istorie a Europei. Asta este Europa: un colonel Wimmel; un rebel fără nume; un Anton sfâşiat între ei doi, sinucigându-se când e prea târziu. Ca un copil.

— Poate că nu am de ales.

S-a uitat la mine, dar n-a spus nimic. I-am simţit atunci toată energia, ardoarea sălbatică, duritatea, nerăbdarea faţă de stupiditatea mea, de melancolia şi de egoismul meu. I-am simţit şi ura, nu numai faţă de mine, ci faţă de tot ceea ce hotărâse el că reprezint: un tip pasiv, englez, gata să abdic de la viaţă. El era tipul care voia să schimbe totul şi, neputând, ardea de nerăbdare şi nu mă avea decât pe mine, un microcosm minuscul, să mă convertească sau să mă deteste.

În cele din urmă mi-am plecat ochii:

— Deci crezi că sunt un al doilea Anton. Presupun că ăsta e verdictul.

— Eşti cineva care nu poate înţelege ce este libertatea. Şi mai ales faptul că cu cât o înţelegi mai mult, cu atât o ai mai puţin.

Am încercat să pătrund paradoxul.

— Şi mi-am asumat prea multă libertate pentru a fi pe gustul dumneavoastră?

— Da. Pentru a mai prezenta vreun interes pentru mine.

Luă dosarul de pe masă.

— Acum propun să ne culcăm.

I-am spus cu voce aspră:

— Nu puteţi trata oamenii în felul ăsta. Ca şi când am fi toţi nişte ţărani ce trebuie împuşcaţi pentru ca să vă dovediţi dumneavoastră o teorie abstractă despre libertate.

Se ridică şi mă aţinti cu privirea.

— Atâta vreme cât ai despre libertate părerea pe care o ai, tu eşti cel care apasă pe trăgaci.

Gândul mi s-a dus din nou la Alison, dar repede mi-am alungat-o din minte.

— Ce vă face să fiţi atât de sigur că mă cunoaşteţi aşa bine?

— Nici nu susţin aşa ceva. Concluzia mea se bazează pe certitudinea că eşti incapabil să te cunoşti pe tine însuţi.

— Chiar vă credeţi Dumnezeu!

Spre stupefacţia mea nu a protestat; iar ochii lui îmi spuneau că era poate singura ipoteză valabilă. Am pufnit pe nas cu dispreţ, ca să-l las să înţeleagă ce credeam despre el, apoi am continuat:

— Şi acum ce aţi dori să fac? Să-mi iau sacul şi să mă întorc la colegiu?

Am fost surprins să-l văd uşor descumpănit. Înainte de a-mi răspunde, a avut o uşoară ezitare care îi dezvăluia tulburarea.

— Cum vrei. Mâine dimineaţă urma să aibă loc o mică ceremonie, dar n-are importanţă.

— Ah! Atunci, mi-ar părea rău s-o pierd.

S-a uitat o clipă la mine; a înregistrat zâmbetul amar cu care îl priveam, apoi a înclinat uşor capul.

— Îţi doresc noapte bună.

Am întors spatele. Am auzit zgomotul paşilor săi depărtându-se. Dar în uşa sălii de muzică se opri.

— Dar îţi repet. Nu va veni nimeni.

N-am răspuns nici de data asta şi a intrat în cameră. Îl credeam când spunea că nu va veni nimeni şi, totuşi, îmi venea să zâmbesc. Ştiam că

amenințarea că voi pleca imediat îl cam alarmase în sinea lui; îl obligase să-mi arunce repede altă momeală, un motiv pentru a rămâne. Trebuie că totul nu fusese decât un test, o nouă încercare la care trebuia să fac faţă înainte de a intra în cercul de iniţiaţi... în orice caz, eram mai sigur ca oricând că fetele se aflau pe iaht. Fusesem, ca să zic aşa, adus în faţa plutonului de execuţie, dar de data asta urma să fiu graţiat în ultima clipă. Cu cât mă împiedica mai mult s-o văd pe Julie, cu atât acţiunea lui era mai conformă cu filozofia lui Wimmel... Şi, Conchis, ştiam sigur că nu este Wimmel. Dacă era neîndurător, o făcea, în ultimă instanţă, spre binele victimei sale sau cel puţin aşa gândea el.

Am fumat o ţigară, apoi alta. Calmul, liniştea mă sufocau. O lună gheboasă strălucea deasupra planetei Pământ; o lume moartă deasupra unei lumi muribunde. M-am ridicat şi am traversat esplanada, până la banca de la marginea drumului ce cobora spre plajă.

Nu mă aşteptam la un asemenea final: statuia de piatră încadrată în uşa comică. Dar sigur că el n-avea de unde să ştie sensul secret pe care îl avea pentru mine. Ghicise, pur şi simplu, faptul că în concepţia mea libertatea însemna libertatea de a-mi satisface dorinţele personale, micile mele vanităţi. Şi la asta îmi opunea o libertate care să le facă pe de-a întregul responsabil de actele tale; ceva mult mai vechi decât libertatea existenţialistă, un imperativ moral, un concept aproape creştin, care nu era, cu siguranţă, nici politic, nici democratic. Mi-am trecut în revistă ultimii câţiva ani din viaţă, strădania de a ne găsi personalitatea, care obsedase toată generaţia mea, după limitările şi conformismul pe care ni le impuseseră războiul, replierea noastră în noi înşine, dispreţul nostru faţă de ideea de societate, de naţiune... Ştiam că nu puteam răspunde, cu adevărat, acuzaţiilor lui Conchis, întrebării pe care o punea povestea lui. Şi

nici nu mă puteam sustrage proclamându-mă o victimă a istoriei, incapabilă de altceva decât de egoism. Sau cel puţin nu mă voi mai putea sustrage de acum înainte. Era ca şi când mi-ar fi înfipt un cuţit în umăr sau mi-ar fi aruncat un demon în spate: îmi oferise o cunoaştere pe care eu n-o dorisem.

Din nou, în tăcerile cenuşii ale nopţii, gândurile îmi zburară nu la Julie, ci la Alison. Aţintindu-mi privirea asupra mării, am reuşit în cele din urmă să-mi impun să nu mă mai gândesc la ea ca la o persoană care există undeva, fie şi numai în amintire, ca la o persoană în viaţă, care respiră, se mişcă, ci ca la un pumn de cenuşă deja risipită în cele patru vânturi. Alison, o legătură ruptă, un impas biologic, o eternă retragere din realitate, un obiect cândva complex care acum se diminua, se diminua tot mai mult şi mai mult până când nu rămânea decât o urmă abia vizibilă, un strop de funingine pe o coală albă.

Ceva mult prea mic pentru a purta doliu după el. Doliu! Până şi cuvântul era arhaic, superstiţios, de pe vremea lui Browne sau Hervey. Şi totuşi Donne avea dreptate: moartea lui Alison îmi ştirbea cu ceva viaţa, pentru totdeauna. Fiecare moarte apasă asupra celor vii, fiecare moarte apasă cu povara grea a complicităţii; fiecare moarte este absurdă, lăsându-i pe ceilalţi cu un sentiment de permanentă vinovăţie şi o tristeţe fără sfârşit.

Nu m-am rugat pentru Alison, căci rugăciunile nu au efect; nu am plâns pentru ea, căci numai extrovertiţii plâng de două ori; am stat acolo, în tăcerea nopţii, învăluit în infinita ei ostilitate faţă de om, faţă de tot ce durează şi vrea să dureze, faţă de dragoste. Mă gândeam la ea. Îmi aminteam, îmi aminteam.

55

ORA 10. AM SĂRIT IMEDIAT DIN PAT, CONŞTIENT că dormisem prea mult. M-am bărbierit în grabă. Undeva, jos, cineva bătea cu ciocanul. Se auzea o voce de bărbat şi vocea, cred, a Mariei. Dar când am coborât, sub colonade nu era nimeni. Lângă perete erau patru lăzi mari de lemn. Trei dintre ele păreau să conţină tablouri. Mi-am aruncat ochii în sala de muzică. Tabloul de Modigliani dispăruse, la fel şi micul Rodin, şi Giacometti; şi nu mi-a fost greu să ghicesc că în celelalte două lăzi se aflau tablourile de Bonnard de la etajul întâi. Optimismul meu din seara dinainte se spulberă în faţa acestei dovezi evidente că „teatrul" se demonta. Am avut, deodată, certitudinea înspăimântătoare că bătrânul Conchis îmi spusese adevărul.

Maria apăru cu tava cu cafea. Am făcut semn spre lăzi.

— Ce se întâmplă?

— *Phygoume.* Plecăm.

— *O kyrios Conchis*?

— *Tha elthei.* O să vină.

Am oprit aici discuţia cu ea, am băut o ceaşcă de cafea, apoi încă una. Vântul bătea mai tare. Era o dimineaţă radioasă ce-ţi amintea de mişcarea şi culorile animate ale tablourilor lui Dufy. M-am apropiat de marginea terasei. Iahtul prinsese viaţă. Pe punte se zăreau câteva persoane, dar nu părea să fie nicio femeie. M-am întors spre casă. Conchis stătea sub colonade, aşteptându-mă parcă.

Purta o vestimentaţie ciudată, ca şi când s-ar fi pregătit de bal mascat. Arăta ca un om de afaceri ceva mai intelectual: servietă neagră de piele, costum de vară bleumarin, cămaşă crem şi papion cu picăţele. O ţinută perfectă pentru Atena, dar

care, aici, la Phraxos, părea ridicolă şi inutilă, căci ar fi avut destul timp să se schimbe pe iaht; traversarea dura cel puţin şase ore. Voia, desigur, să-mi demonstreze că acum intra într-o altă lume. Nu mi-a zâmbit când m-am apropiat de el.

— Am să plec foarte curând.

Se uită la ceasul de mână pe care nu-l mai purtase până acum.

— Mâine la ora asta am să fiu la Paris.

În bătaia vântului, frunzele cerate ale palmierilor trosneau uşor. Ultimul act avea să fie *presto.*

— E ultima cortină?

— Într-o piesă adevărată nu există cortină. Piesa este jucată şi continuă să se joace.

Ne-am uitat unul la altul.

— Şi fetele?

— Vin cu mine la Paris.

Am avut o scurtă ezitare, apoi am surâs sceptic. Mi-a spus:

— Eşti tare naiv.

— În ce sens?

— În sensul că-ţi închipui că oamenii bogaţi sunt dispuşi să renunţe la jucăriile lor.

— Julie şi June nu sunt jucării.

Îmi adresă un zâmbet lipsit de umor şi, furios, i-am strigat:

— N-o să mă faceţi s-o înghit şi pe asta!

— Îţi închipui că inteligenţa şi bunul gust, ca să nu mai vorbim de frumuseţe, nu pot fi cumpărate? Te înşeli amarnic.

— Atunci ai două amante foarte infidele.

Continua să se amuze.

— Când ai să mai îmbătrâneşti, ai să-ţi dai seama că genul ăsta de infidelitate nu prezintă nicio importanţă. Le plătesc ca să le văd aici, prezenţe agreabile, să-mi vorbească. Asta e tot ce cumpăr. La vârsta mea n-ai nevoie de altceva.

— Chiar vă închipuiţi că am să cred?

Mă întrerupse brusc.

— Ştiu ce crezi. Că le-am închis cu forţa într-o cabină; concluzia tuturor absurdităţilor pe care ţi le-am vândut. La sfârşitul săptămânii trecute n-am vrut să te vedem dintr-un motiv foarte simplu: Lily trebuia să aibă răgazul să se hotărască dacă alege viaţa alături de un profesoraş fără un ban şi, presupun, şi fără talent... sau o existenţă într-o lume mult mai bogată şi mai interesantă.

— Dacă este ceea ce susţineţi că este, n-avea nevoie să se gândească prea mult.

Îşi încrucişă braţele.

— Dacă asta îţi poate consola amorul propriu, află că a stat şi a cumpănit. Dar, în cele din urmă, a avut atâta minte să înţeleagă că un viitor plat şi lipsit de imprevizibil este un preţ prea mare pentru o trecătoare atracţie fizică.

Un timp n-am spus nimic, apoi am pus ceaşca pe masă.

— Lily? Şi cealaltă cum ziceaţi c-o cheamă? Rose?

— Ţi-am spus aseară.

M-am uitat la el, apoi am scos din portvizit scrisoarea de la banca Barclay şi am împins-o spre el. A luat-o, dar i-a aruncat numai o privire fugară.

— Un fals. Te rog să mă scuzi.

I-am smuls scrisoarea din mână.

— Domnule Conchis, insist să le văd pe cele două fete. Ştiu şi cum le-aţi ademenit să vină aici. Povestea mea ar putea să intereseze poliţia.

— Atunci o să intereseze poliţia din Atena pentru că fetele sunt acum acolo; şi cei de acolo se vor distra grozav de acuzaţiile tale.

— Nu vă cred. Fetele sunt pe iaht.

— Dacă ţii neapărat, peste câteva minute poţi să vii cu mine pe iaht. Caută peste tot. Întreabă echipajul. Te vom aduce înapoi pe mal înainte de a ridica ancora.

Ştiam că putea să fie un bluf, dar începeam să fiu din ce în ce mai convins că nu minţea – şi,

oricum, dacă le-ar fi reţinut cu forţa nu ar fi folosit un loc atât de uşor accesibil.

— Bine. Recunosc că abil cum sunteţi aţi fi găsit o minciună mai bună. Dar cum mă întorc în sat am să informez ambasada britanică de toată povestea.

— Nu cred ca ambasada să fie prea încântată. Când vor descoperi că nu este vorba decât de reclamaţia unui îndrăgostit părăsit, care le cere sprijinul...

Continuă repede, ca şi cum ameninţările mele prosteşti îl plictiseau.

— Acum, doi dintre actorii trupei mele vor să-şi ia rămas bun de la tine.

O porni spre colţul casei şi strigă:

— Catherine?

Pronunţă numele ca în franceză. Se întoarse spre mine.

— Maria, bineînţeles, nu este o biată ţărancă grecoaică.

Dar nu mă lăsam distras atât de uşor. Am continuat să-l acuz:

— Orice aţi spune, chiar dacă Julie este ceea ce pretindeţi că este, tot ar avea curajul să vină să-mi comunice personal hotărârea ei.

— Astfel de scene ţin de teatrul trecutului. Nu-şi găsesc loc în teatrul nou.

— Teatrul nu are nimic de a face cu Julie.

— Poate că într-o zi ai s-o întâlneşti din nou. Şi ai să poţi atunci să dai frâu liber instinctelor tale masochiste.

Venirea Mariei puse capăt discuţiei. Era aceeaşi femeie în vârsta, cu faţa ridată, dar purta un taior negru bine croit, cu o broşă de aur şi granate la rever. Ciorapi de mătase, pantofi cu tocuri nu prea înalte, puţină pudră şi ruj pe buze... Tipul burghezei în jur de şaizeci de ani pe care o întâlneşti adesea în cartierele elegante ale Atenei. Mă privea cu un surâs amuzat. Era surpriza,

intrarea unui personaj transformat la iuţeală. Conchis mă privea impasibil.

— Ţi-o prezint pe doamna Catherine Athanasoulis, specialistă în roluri de ţărancă. M-a ajutat de mai multe ori până acum.

Făcu un gest cu mâna, invitând-o politicos să se apropie. „Maria" făcu câţiva paşi şi ridică uşor din umeri ca şi când ar fi vrut să se scuze că mă indusese atâta timp în eroare. Deşi surprins, am privit-o cu răceală; nu aveam de gând s-o şi felicit pentru interpretare. Îmi întinse mâna, dar m-am făcut că nu văd. Dădu ironic din cap în semn de rămas bun.

Conchis o întrebă:

— *Les valises?*

— *Tout est prêt.*

Apoi întorcându-se spre mine:

— *Eh bien, monsieur. Adieu.*

Se retrase la fel de discret cum venise. Începeam să mă simt năpădit de un fel de disperare – o stare de şoc. Ştiam că bătrânul minte, dar minţea de atâta vreme, cu atâta perseverenţă, cu atâta substanţă... Şi nu mi se acorda niciun *respiro,* căci acum se întoarse spre esplanadă:

— Ah, foarte bine. Uite-l pe Joe. Asta este ce se cheamă *dezintoxicaţie.*

Era negrul. Venea spre noi, urcând încet pe cărarea care ducea spre plajă, îmbrăcat elegant într-un costum maron, cămaşă roz, cravată şi ochelari de soare. Când a văzut că aşteptăm, ne făcu semn cu mâna şi se îndreptă spre terasă. Îi surâse lui Conchis. Pe mine mă salută uşor ironic.

— El e Joe Harrison.

— Salut.

N-am spus nimic. S-a uitat cu coada ochiului spre Conchis, apoi mi-a întins mâna:

— Scuză-mă, prietene. Am îndeplinit instrucţiunile stăpânului.

Şi de data asta m-am făcut că nu văd mâna întinsă spre mine.

— Chiar foarte convingător.

— Ah, bine – dar precum se ştie noi „cioroii” suntem veri buni cu maimuţele. Dacă ni se spune eunuci, noi nici nu înţelegem.

O spuse cu dezinvoltură, ca şi când acum nu mai avea nicio importanţă.

— N-am vrut să spun că...

— E în regulă.

Ne-am uitat cu neîncredere unul la celălalt, apoi Joe se întoarse spre Conchis.

— Vor veni imediat să ia bagajele.

Conchis spuse:

— Mai am ceva sus.

Am rămas cu Joe. Pe potecă au apărut câteva persoane, vreo cinci marinari cu tricouri bleumarin şi şorţuri albe. Patru dintre ei aveau figuri de greci, dar celălalt, cu păr blond aproape alb, semăna mai degrabă a scandinav sau a neamţ. Fetele nu-mi spuseseră mai nimic despre echipaj. Pomeniseră numai de „nişte marinari greci”. Am simţit din nou o înţepătură de gelozie care mi-a accentuat şi mai mult starea de nesiguranţă. Începeam să devin tot mai conştient de faptul că eram efectiv concediat, dat la o parte ca un obiect care te încurcă... un imbecil. Toţi ştiau că sunt un imbecil. Îl observam pe Joe, rezemat neglijent de o coloană. El era ultima mea şansă. Nu prea mare dar totuşi o şansă.

— Unde sunt fetele?

Îşi întoarse alene spre mine lentilele negre.

— La Atena.

Dar brusc îşi întoarse privirea spre uşa pe care dispăruse Conchis. Apoi se întoarse din nou spre mine cu un surâs uşor melancolic. Scutură din cap, cu un gest care exprima oarecare simpatie.

— Ce înseamnă toate astea?

Joc ridică din umeri. Asta era situaţia. L-am întrebat:

— Vorbeşti din experienţă?

Murmură:

— Tot ce se poate.

Marinarii au trecut pe lângă noi şi s-au dus să ia lăzile. Hermes a apărut de după casă, cu două valize în mână, şi o luă în jos pe poteca ce ducea la plajă. Maria, cu taiorul ei elegant, venea şi ea puţin în urma lui. Joe se îndreptă de spate şi făcu câţiva paşi spre mine, întinzându-mi un pachet de ţigări americane. Am ezitat puţin, dar am luat una şi când m-am aplecat s-o aprind de la bricheta lui îmi spuse în şoaptă:

— Mi-a spus să-ţi spun că te roagă s-o ierţi.

I-am căutat privirea când a înălţat capul, după ce şi-a aprins ţigara.

— Nu-s baliverne. O spune sincer.

Am continuat să-l privesc. S-a uitat din nou spre uşă, ca şi când s-ar fi temut să nu fie surprins vorbind cu mine:

— Bătrâne, toate şansele sunt de partea lor. Las-o baltă. *Compris?*

Cumva, nu ştiu de ce, deşi împotriva voinţei mele, vorbele lui m-au convins mai mult decât tot ce-mi spusese Conchis. Eram aproape tentat să-i încredinţez un mesaj usturător pentru Julie, dar pe când încă îmi mai căutam cuvintele, mi-am dat seama că era prea târziu. Conchis se afla în pragul uşii, cu o mică valiză în mână. Spuse ceva în greceşte unuia dintre marinari. Joe îmi atinse uşor braţul, cu un gest care, încă o dată, părea să-mi dovedească în secret simpatia lui, după care se duse la Conchis şi-i luă valiza din mână. Când trecu din nou prin faţa mea, îmi făcu cu ochiul.

— O ştii pe aia cu bagajele albului? Ei le fac, noi le cărăm.

Ridică mâna în semn de salut şi o porni pe poteca pe care dispăruseră Hermes şi Maria. Marinarii plecară cu lăzile şi iată-mă din nou singur cu Conchis. Întinse braţele îndepărtându-le de trup, fără zâmbet, cu un aer aproape sarcastic: acum n-aveam ce face, eram nevoit să-l cred.

I-am spus.

— Veţi mai auzi de mine.

— În locul tău aş fi mai rezonabil. În ţara asta puterea e banul.

— Şi sadismul, după câte, se pare.

Se uită lung la mine pentru ultima dată.

— Hermes se va întoarce imediat să încuie casa.

Am tăcut.

— Ţi s-au oferit toate şansele. Îţi propun să încerci să descoperi ce anume te-a făcut să le pierzi.

— Du-te dracului.

N-a scos o vorbă, fixându-mă numai cu privirea, ca şi cum ar fi putut, hipnotizându-mă, să mă oblige să-mi retrag cuvintele.

— Da. La dracu! Acolo aş dori să te văd.

O clipă tăcu, apoi clătină încet din cap.

— Nici tu nu ştii încă ce vrei. Şi n-ai de unde să ştii ce urmăresc eu.

După care – dându-şi probabil seama că nu aveam să-i strâng mâna – trecu pe lângă mine spre marginea terasei. Dar ajuns în capul scărilor, se opri şi se întoarse:

— Ah, uitam. Sadismul meu nu merge până acolo încât să te înfometez. Hermes îţi va da un pachet cu sandvişuri. E pregătit.

Până să-mi găsesc eu replica, coborâse de pe terasă şi ajunsese pe potecă.

— Sandvişuri cu cianură?

Dar nu-mi acordă nicio atenţie. Îmi venea să fug după el, să-l apuc de braţ şi să-l ţin cu forţa; să fac orice, numai să acţionez cumva. Dar în acelaşi timp ştiam că nu am nicio putere. Hermes se întorcea de pe plajă. Am auzit zgomotul bărcii cu motor care făcea primul transport pe iaht. Ajuns în dreptul lui Conchis, Hermes s-a oprit, au schimbat câteva cuvinte, şi-au dat mâna şi cărăuşul a pornit-o în sus pe potecă, îndreptându-se spre mine. Conchis continuă să coboare şi curând nu l-am mai văzut. Hermes se opri în dreptul scărilor şi rămase acolo. Apoi îmi arătă un mănunchi de chei. L-am întrebat în greceşte:

— Cele două fete sunt şi ele pe iaht?

Ridică din umeri. Nu ştia.

— Azi le-ai văzut?

Făcu din cap semn că nu.

Dezgustat, i-am întors spatele. Hermes a intrat după mine în casă, a venit până sus dar nu a intrat după mine în cameră, ci s-a apucat să închidă obloanele şi ferestrele prin alte odăi. Nu i-am mai acordat, însă, nicio atenţie, căci odată ajuns în cameră, am observat că mi se lăsase un cadou de despărţire. Era pe pernă: un plic plin cu bancnote greceşti. Le-am numărat: douăzeci de milioane de drahme. Cu toată inflaţia din vremea aceea, reprezentau cu mult peste două sute de lire, mai mult de o treime din salariul meu pe un an. Am înţeles atunci de ce bătrânul venise sus, înainte de plecare. Banii, care sugerau implicit că şi eu puteam fi cumpărat, mă înfuriară. Era umilinţa supremă. Dar în acelaşi timp reprezentau o sumă serioasă. Mi-a trecut prin cap să dau fuga până la debarcader să-i arunc în faţă – mai aveam timp, barca trebuia mai întâi descărcată şi pe urmă se întorcea să-l ia pe el. Dar nu am făcut-o. Când l-am auzit pe Hermes întorcându-se, am îndesat repede plicul în sac. A stat în uşă până mi-am strâns lucrurile şi a coborât după mine, ca şi cum fiecare gest al meu trebuia supravegheat.

O ultimă privire în sala de muzică, la cuiul din perete, la urma lăsată de tabloul de Modigliani; şi câteva minute mai târziu mă aflam singur sub colonade, ascultându-l pe Hermes încuind pe dinăuntru uşa sălii de muzică. Jos, dinspre debarcader, am auzit zgomotul bărcii cu motor; am fost din nou tentat să mă duc să... dar simţeam nevoia să fac ceva concret, mai mult decât un simplu gest simbolic. Cu puţin noroc poate reuşeam să-l conving pe sergentul de poliţie din sat să mă lase sa folosesc staţia lor de radio. Trecusem de stadiul când îmi păsa dacă mă făceam de râs. Mai nutream o ultimă speranţă: că, poate, Conchis

îndrugase fetelor o poveste nouă pentru a le convinge să plece. M-am gândit că şi ele se aflau, poate în aceeaşi situaţie ca şi mine. Poate că le convinsese că eram şi eu în solda lui şi că tot ce-i spusesem lui Julie nu erau decât minciuni... Trebuia să iau neapărat legătura cu ele, fie şi numai ca să descopăr că erau cu adevărat ce pretindea bătrânul. Dar până nu auzeam totul din gura lor, nu puteam să-l cred. Mă agăţam de amintirile mele despre Julie; Julie, cea care în atâtea ocazii fusese, cu siguranţă, sinceră. Îmi spuneam că este englezoaică şi că amândoi provenim din acelaşi mediu, frecventasem acelaşi tip de şcoli. Ca să te vinzi, chiar şi unuia ca Maurice, trebuia să fii total lipsit de umor, de obiectivitate, trebuia să fii superficial şi uşuratic până la punctul la care nu mai aveai ce pierde dacă renunţai la decenţă pentru lux, la viaţa spirituală pentru cea trupească... Dar era în zadar. Şi, chiar dacă aidoma atâtor alţi naivi compatrioţi ai mei, refuzam să accept decadenţa şi venalitatea europeană, tot nu-mi puteam explica cum două fete atât de încântătoare acceptau lipsa admiratorilor şi trăiau departe de lume, de dragul lui Conchis. Mai era şi impactul intelectual pe care bătrânul părea să-l aibă asupra lui Julie; mai era şi averea lui, plus impresia că cele două surori erau mai obişnuite cu viaţa de lux decât erau dispuse s-o recunoască. Era prea complicat. Am renunţat.

L-am auzit pe Hermes ieşind pe uşa – rareori folosită – de la celălalt capăt al colonadei; uşa cu mâner în formă de delfin. A încuiat-o. M-am hotărât: cu cât acţionez mai curând cu atât mai bine. M-am întors şi, sărind de la marginea colonadelor pe esplanadă, m-am îndreptat spre poartă. Am auzit glasul autoritar al lui Hermes.

— *Kyrios,* sandvişurile!

I-am făcut semn cu mâna fără să mă opresc: s-o ia dracu de mâncare. I-am văzut măgarul deja încărcat cu doi desagi plini, legat lângă uşa căsuţei.

Dar cărăuşul veni în fugă după mine şi se opri lângă măgar, ca şi când s-ar fi temut că-l paşte vreo primejdie dacă nu execută întocmai ordinele stăpânului. Fără să-mi pese de el, mi-am văzut în continuare de drum, deşi l-am văzut luând ceva ce fusese pus în căsuţă, lângă uşă, la umbră. Apoi, în spatele meu, i-am auzit paşii grăbiţi. M-am întors să-l alung cu un gest de nerăbdare, dar braţul îmi căzu moale, am rămas împietrit.

În mână avea un coş de răchită. Un coş pe care-l mai văzusem o dată; îl văzusem pus jos, lângă Julie în duminica pe care o petrecusem numai noi doi. M-am uitat la Hermes. Îmi întinse coşul, îmbiindu-mă să-l iau, apoi îmi spuse în greceşte:

— Trebuie.

Pentru prima oară de când îl cunoşteam i-am văzut o umbră de zâmbet pe figură.

Am ezitat. Brusc mi-am pus jos sacul, am luat coşul şi am început să răscolesc în el: două mere, două portocale, două pacheţele învelite în hârtie albă, legate cu grijă, şi dedesubt, pe jumătate ascuns, gâtul învelit în poleială al unei sticle de şampanie franţuzească. M-am uitat la etichetă: Krug. M-am uitat din nou la Hermes şi presupun că ochii mei exprimau uimirea unui copil. Rosti un singur cuvânt:

— *Perimeni.* Vă aşteaptă.

Şi îmi făcu cu capul semn spre faleza din spatele lui, la est de plaja vilei. M-am uitat într-acolo, aşteptându-mă să văd pe cineva. Liniştea fu tulburată de zgomotul bărcii cu motor ce se întorcea de la iaht. De data asta Hermes îmi arătă cu mâna spre faleză şi rosti din nou acelaşi cuvânt.

Ce zisese Conchis? *N-ai de unde să ştii ce urmăresc eu.*

Forţându-mă să-mi păstrez o umbră de demnitate, am mers liniştit până la scările de la capătul falezei, dar acolo nu m-am mai putut stăpâni şi am luat-o la goană, în jos şi apoi în sus,

de partea cealaltă. Statuia lui Poseidon stătea în plin soare, dar de data aceasta nu mai avea nimic maiestuos. De mâna întinsă, fusese atârnată o bucată de hârtie ce flutura în bălaia vântului ca o rufă uitată pe frânghie. Nu avea pe ea decât un desen: o mână ale cărei degete erau îndreptate spre faleza de dincolo de pădurice. Am coborât, printre tufişuri, până la liziera pădurii de pini.

56

AM ZĂRIT-O IMEDIAT PRINTRE PINI. STĂTEA ÎN picioare la marginea falezei, o siluetă în pantaloni albastru-deschis şi bluză albastru-închis, cu o pălărie roz de soare pe cap. Privea în direcţia de unde veneam şi când i-am făcut semn cu mâna mi-a răspuns, dar, în loc să vină spre mine, se întoarse, începu să coboare panta abruptă din partea de sus a falezei, şi brusc dispăru. Eram prea fericit, prea uşurat ca să-mi mai pun întrebări. Voia, fără îndoială, să-i facă semn lui Conchis, pe iaht, că totul era în regulă. Nu trecuseră mai mult de treizeci de secunde din momentul în care o zărisem făcându-mi semn cu mâna de aici, din locul unde mă aflam eu acum şi... priveam în jur uluit. Era incredibil: panta cobora brusc spre marginea falezei, pe o distanţă de vreo douăzeci de metri. Nu exista niciun locşor unde să te poţi ascunde; numai piatră şi câteva smocuri mici de iarbă ici-colo. Şi totuşi dispăruse, îmbrăcată în culori aşa vii, era greu să se confunde cu peisajul. Am pus jos sacul şi coşul de răchită şi am luat-o la fugă de-a lungul pantei în direcţia spre care se îndreptase ea. Inutil: nu era nicio stâncă mai mare, niciun intrând necunoscut. M-am dus până în marginea falezei, dar numai un alpinist antrenat, legat cu corzi, ar fi putut escalada peretele de piatră.

Era absurd, incredibil, dar oricât ar părea de iraţional, se evaporase, m-am uitat spre iaht. Pe punte erau cel puţin vreo zece persoane, pasageri şi membri ai echipajului. Ridicaseră barca şi silueta lungă şi albă se pusese deja în mişcare şi părea să se îndrepte spre locul unde mă aflam, ca şi când ar fi vrut să mai râdă de mine o ultimă dată.

Dar iată că în spatele meu se auzi o tuse discretă. M-am întors brusc şi priveliştea ce se înfăţişa ochilor mei mi-a tăiat răsuflarea. Numai la câţiva metri mai încolo, pe la mijlocul pantei, de undeva, din adâncul pământului, apăruseră în lumină capul şi umerii lui Julie. Stătea cu coatele sprijinite chiar pe pământ şi în spatele ei, ca o sinistră aureolă, un cerc negru îi înconjura capul. Dar surâsul ei şăgalnic nu avea nimic sinistru.

— Căutaţi ceva?

— Sfinte Dumnezeule!

Am urcat panta spre ca şi m-am oprit la vreo doi metri de locul de unde apărea mutriţa ei zâmbitoare. O faţă aproape tot atât de bronzată ca a lui June. De unde mă aflam mi-am putut da seama că cercul din spatele ei era un capac de fontă în genul capacelor de canal. Jur împrejur fuseseră cimentate bucăţi de piatră. Julie se afla într-un soi de tub metalic înfipt vertical în pământ. Două sârme de oţel erau fixate de o parte şi de alta a capacului, formând un fel de mânere. Îşi muşcă buzele şi îndoind degetul arătător îmi făcu semn să mă apropii.

— Eu sunt păianjenul ce ademeneşte musca.

Era adevărat. Exista cu adevărat în insulă un anumit soi de păianjen care săpa găuri în malul falezei. Îi văzusem deseori pe băieţii de la colegiu stând la pândă, încercând să-i prindă. Dar deodată zâmbetul îi dispăru şi tonul vocii i se schimbă:

— Dragul de tine! Ce-ai păţit la mână?

— Nu ţi-a spus?

Cu un aer îngrijorat făcu din cap semn că nu.

— Nu e nimic serios. Acum nu mai are importanţă.

— Arată destul de urât.

Ieşi din groapa în care era, o clipă stătu nemişcată, apoi întinse mâna şi o apucă pe a mea ca să-mi examineze cicatricea. Se uită la mine plină de solicitudine. I-am zâmbit.

— Asta nu-i nimic. Aşteaptă numai să-ţi povestesc prin câte am trecut în ultimele douăzeci şi patru de ore!
— Bănuiam eu.
Se uită din nou la mâna mea rănită.
— Acum merge mai bine?
— Stai să-mi revin puţin.
Am făcut cu capul semn spre gaura de unde ieşise.
— Asta ce dracu mai e?
— Nemţii; în timpul războiului.
— Bineînţeles. Ar fi trebuit să ghicesc.
Postul de observaţie... Conchis ascunsese numai intrarea şi astupase ieşirile spre mare. M-am apropiat. Era întuneric, dar se zărea totuşi o scară metalică, nişte greutăţi masive la capătul celor două sârme metalice şi jos, în fundul gropii o bucată de podea cimentată. Julie se aplecă şi împinse capacul care căzu fără zgomot, închizând groapa. Pietrele cimentate atât în jurul capacului, cât şi peste el se adaptau perfect la restul peisajului, aşa că intrarea în postul de observaţie nici nu se vedea. Pentru cine ar fi călcat peste capac, imobilitatea pietrelor ar fi părut poate nefirească, dar pietrele fuseseră aşezate în aşa fel ca să formeze o uşoara proeminenţă pe care instinctiv o ocoleai. Am privit-o:
— Nici nu-mi vine să cred!
— Doar nu-ţi închipui că aşi fi...
Dar se întrerupse.
— Nu mai departe decât acum o jumătate de oră mi-a spus că eşti iubită lui şi că nu aveam să te mai văd niciodată.
— Iubita lui?
— Şi June la fel.
Era rândul ei să fie scandalizată. Se uită scrutător la mine să vadă dacă nu cumva o puneam la încercare, apoi protestă:
— Să nu-mi spui că l-ai crezut!
Privirea îi deveni aproape severă:

— Dacă l-ai crezut fie şi numai o secundă, nu vreau să mai vorbesc niciodată cu tine.

În clipa următoare era în braţele mele şi buzele ni se întâlneau. O sărutare scurtă, dar convingătoare. Întoarse încet capul.

— Cred că suntem supravegheaţi.

M-am uitat în jos, spre iaht, şi am lăsat-o să se depărteze puţin de mine, dar continuam s-o ţin de mână.

— Unde e June?

— Ghici!

— Sunt sătul de ghicitori.

— Astăzi am făcut o plimbare lungă. Dar a fost minunată.

— În sat? În casa lui Hermes?

— Suntem acolo de vineri. Atât de aproape de tine. A fost groaznic.

— Maurice...

— Ne-a pus-o la dispoziţie toată vara. Surâsul îi lumină faţa. Ştiu. Şi mie mi se pare că visez.

— Şi restul? Cu proiectele lui cum rămâne?

— A abandonat totul. Brusc, ne-a anunţat într-o seară că nu mai are timp de ele. A pomenit ceva despre anul viitor, dar...

Dădu uşor din umeri. Era preţul fericirii noastre. I-am căutat privirea.

— Şi mai vrei să rămâi?

Avu o secundă de ezitare, apoi, cu ochii în pământ, îmi spuse:

— Dacă poţi să accepţi relaţia noastră ca pe o legătură între doi oameni obişnuiţi... Fără toată agitaţia asta, fără... aventură?

— E o întrebare atât de stupidă că nici nu merită răspuns.

Îmi zâmbi din nou.

— Ei, atunci cred că te-ai pricopsit cu mine!

Sirena de pe iaht sună. Mână în mână, ne-am întors să-l privim. Era acum chiar în faţa noastră, la vreo trei sute de metri de mal. Julie ridică braţul şi făcu semn cu mâna. O clipă mai târziu am făcut

şi eu la fel. Îi puteam zări pe Conchis şi pe Joe şi, între ei, distingeam silueta neagră a Mariei. Ne-au răspuns la salut. Conchis făcu semn unui om de la proră. O uşoară volută de fum alb, o detonare şi aproape imediat un minuscul obiect negru îşi luă zborul spre cer. Urcă, îşi încetini ascensiunea şi explodă. O ploaie de steluţe incandescente umplură o clipă cerul albastru, apoi încă una şi încă una. Piesa se termina cu foc de artificii. Sirena sună îndelung. Jos braţele se agitau. Julie le trimitea sărutări din vârful degetelor. Le-am făcut din nou semne cu mâna. Apoi, carcasa albă începu să descrie o curbă uşoară, îndepărtându-se încet de coastă.

— Chiar ţi-a spus că sunt iubita lui?

I-am repetat cuvânt cu cuvânt ce-mi spusese Conchis. Julie privea în urma iahtului care se depărta.

— Ce tupeu!

— Eram convins că e o minciună. Dar aşa e el, gata să inventeze ceva, cu mutra lui de jucător de pocher.

— Pe care am s-o plesnesc la prima ocazie. June o să fie furioasă.

Apoi zâmbi:

— Dar hai să nu mai vorbim de el... Mor de foame... Ştii, plimbarea...

— Vreau să văd unde ai locuit.

— Mai târziu. Întâi să mâncăm. Te rog.

Ne-am întors sus, până unde lăsasem coşul, şi ne-am instalat sub un pin. Julie a desfăcut sandvişurile, iar eu am destupat şampania, irosind, bineînţeles, o parte din ea. Dar am închinat unul pentru celălalt, ne-am sărutat din nou şi am început să mâncăm. Voia să ştie tot ce se întâmplase de când nu ne văzusem şi a trebuit să-i povestesc totul, nu numai ce se întâmplase în ziua precedentă, dar şi episodul cu soldaţii şi s-o asigur că scrisoarea pe care o primise era un fals, că eu nu fusesem nicidecum bolnav.

— Ai primit scrisoarea mea din Sipftnos?

— Da.

— De fapt, ne întrebam dacă nu era vorba de o ultimă festă pe care voia să ne-o joace. Dar a fost atât de drăguţ cu noi din ziua când am avut explicaţia...

Am întrebat-o ce făcuseră în Creta şi în timpul croazierei pe iaht. Făcu o strâmbătură:

— Am făcut plajă şi ne-am plictisit.

— Nu pot pricepe de ce a fost nevoie de amânarea asta.

Julie ezită:

— Sâmbăta trecută a făcut o ultimă încercare... sugerând să... te pasez lui June. Presupun că tot mai avea o umbră de speranţă că s-ar putea face ceva.

— Ia te uită!

Am răscolit în sac şi i-am întins plicul cu bani. I-am spus câţi erau şi ce-mi venea să fac cu ei. Dar protestă imediat:

— Nici vorbă. Trebuie să-i iei. De altfel, ai muncit pentru ei şi, oricum, el are destui. Zâmbi: Şi pe urmă trebuie să te gândeşti că în curând vei fi nevoit să mă hrăneşti şi pe mine, acum că sunt şomeră.

— N-a încercat să te ademenească cu bani?

— Ba a încercat. Dacă renunţam la casa din sat şi la tine îmi oferea un cec... N-a pronunţat nicio cifră.

— Cam nedrept faţă de June.

Pufni pe nas cu dispreţ:

— Pe ea, oricum, n-o întreba nimeni.

— Grozav îţi stă cu pălăria asta.

Era dintr-un material moale, roz, cu bor mic, cum poartă copiii. Şi-o scoase şi se uită la ea cu un surâs la fel de copilăresc, de parcă nu-i mai făcuse nimeni vreodată un compliment. M-am aplecat şi am sărutat-o uşor pe obraz, apoi am luat-o de după umeri şi am strâns-o lângă mine. Acum iahtul se afla la vreo patru-cinci kilometri de noi; curând

avea să dispară dincolo de capul dinspre răsărit al insulei.

— Şi marea enigmă? Nu ţi-a spus nimic?

— Nimic. Aproape că l-am implorat şi eu şi June, dar în zadar. Asta e alt preţ pe care trebuie să-l plătim dacă vrem să se pună capăt acestui joc absurd. Să nu-i aflăm intenţiile.

— Pe mine tare m-ar interesa să ştiu ce s-a petrecut aici anul trecut – şi în anul dinainte.

— Nu ţi-au răspuns la scrisori?

— Niciun rând... Şi, pentru că veni vorba, trebuie să-ţi mărturisesc...

Şi i-am spus despre scrisorile pe care le scrisesem ca să-i verific identitatea; i-am arătat răspunsul primit de la bancă.

— Nicholas, eşti un tip groaznic. Auzi la el să nu aibă încredere în ce-i spunem noi! Eşti aproape la fel de groaznic ca June, care a telefonat la Consiliul britanic din Atena să afle dacă nu eşti un impostor. Zâmbi şăgalnic: Eu am mizat 10 şilingi pe tine şi am câştigat.

— 10 şilingi! Numai atât fac eu?

— Numai atât face ea.

M-am uitat spre est. Iahtul dispăruse, marea era acum pustie. Julie râdea, vântul adia uşor printre pini, jucându-se în părul ei. Stăteam pe jos cu spatele rezemat de un trunchi, o ţineam strâns în braţe şi în mine simţeam o efervescenţă, ca într-o cupă de şampanie, ca un joc de artificii. I-am mângâiat faţa, am întors-o spre mine şi am sărutat-o uşor pe buze. Eram acum unul în braţele celuilalt, aici, la umbră, între petele aurii lăsate de razele de soare ce se strecurau printre pini. O doream pe Julie, dar nu cu nerăbdare, acum când ştiam că avem o vară întreagă în faţa noastră. Pentru moment mă mulţumeam să-i mângâi pe sub bluză pielea catifelată a spatelui; să-i simt buzele lipite de ale mele. În cele din urmă se întinse lângă mine, tăcută, cu gura lipită de umărul meu.

Am şoptit:

— Ţi-a fost dor de mine?
— Dacă-ţi răspund, ai să ţi-o iei în cap.
— Aş dori să stăm aşa toate nopţile din viaţa mea.
— Eu nu. Nu mi se pare prea confortabil.
— N-o lua şi tu *à la lettre.*
Am strâns-o mai tare lângă mine.
— Spune-mi că am să pot. Chiar în noaptea asta.
Pe sub cămaşă degetele ei îmi mângâiau pieptul.
— Prietena ta australiancă... îţi făcea plăcere să te culci cu ea?
Am îngheţat. Am rămas cu ochii pironiţi pe petecul de cer ce se zărea printre ramuri, o clipă tentat să mă spovedesc ei. Dar nu. Era mai bine să mai aştept.
— Într-o zi am să-ţi povestesc totul.
Îşi înfipse puţin unghiile în pielea mea:
— Credeam că nu mi-ai ascuns nimic.
— Atunci de ce mai întrebi?
— Pentru că...
— Pentru că ce?
— Pentru că nu sunt chiar atât de... în fine, înţelegi tu.
— Proastă?
Am strâns-o mai tare.
— Ai dovedit deja că eşti foarte isteaţă.
O clipă tăcu, dar nu părea pe deplin liniştită.
— Eu nu am iubit cu adevărat pe nimeni. Fizic, vreau să spun.
— Nu e o boală.
— Dar e o zonă necunoscută.
Apoi, după o scurtă pauză:
— Păcat că nu există şi un al doilea „tu” pentru June.
— Vrea să rămână şi ea?
— Da. Un timp... Asta e necazul când ai o soră geamănă: avem amândouă aceleaşi gusturi.
— Parcă înţelesesem că nu vă potriviţi în ce priveşte bărbaţii.

Mă sărută pe gât.
— Cu excepţia celui de faţă.
— Te necăjeşte.
— Fac pariu că-ţi pare rău că n-am jucat *Trei inimi.*
— Vai, scrâşnesc din dinţi de dezamăgire!
Îşi înfipse din nou unghiile în pieptul meu, ceva mai tare de data asta.
— Vorbeşti serios?
— Câteodată eşti ca o fetiţă.
— Chiar sunt o fetiţă. Şi tu eşti jucăria mea.
— O jucărie pe care o iei cu tine în pat când te culci.
— Am un pat foarte îngust.
— Atunci n-o să mai fie loc şi pentru pijamale.
— Ca să-ţi spun drept, de când sunt aici nici n-am mai purtat.
— Vrei să mă înnebuneşti?
— Înnebunesc eu, toată noaptea singură în pat, cu gândul la tine.
— Da? Şi la ce te gândeşti?
— La tot felul de lucruri.
Se ridică într-un cot.
— Lasă. Diseară. Îţi promit. Acum hai! Ne aşteaptă June.
— Mai întâi vino să-mi arăţi ascunzătoarea voastră.
— E groaznică. Un cavou!
— Numai puţin. Vreau să arunc doar o privire.
O clipă mă fixă ca şi când ar fi fost tentată să încerce să mă facă să renunţ, apoi îmi zâmbi, se ridică şi-mi întinse mâna să mă ajute. Am coborât panta de sus, deasupra mării. Julie se aplecă şi apucă o piatră. Trase de ea, capacul se ridică dând la iveală o gaură neagră. Se întoarse, se aşeză în genunchi, pipăi cu piciorul până dădu de prima treaptă a scării metalice şi începu să coboare. Curând ajunse jos, la capătul scării, vreo cinci metri în pământ şi îşi întoarse faţa spre mine.
— Ai grijă. Sunt câteva bare cam uzate.

Am coborât la rândul meu. În interiorul tubului, cât coborai scara, aveai o senzaţie neplăcută; locul era prea strâmt dar jos se deschidea o cameră de vreo cinci metri pe cinci. În semiobscuritate am zărit câte o uşă în fiecare din pereţii laterali. În partea dinspre mare fuseseră astupate deschizăturile care serviseră probabil pentru mitraliere sau lunete. O masă, trei scaune de lemn, un dulap mic. Plutea un miros stătut, ca şi când tăcerea ar fi avut miros.

— Ai un chibrit?

Îmi întinse un lămpaş pe care l-am aprins. Peretele din stângă era acoperit de o frescă stângace; o scenă de cabaret: halbe de bere cu spumă, fete cu sâni provocatori şi ochi şăgalnici. Ici-colo se mai zăreau şi urme de culoare, dar numai contururile negre se mai vedeau clar. În locul acesta părea un lucru la fel de insolit ca o pictură etruscă; vestigii ale unei culturi de mult dispărute. Pe peretele din dreapta se vedea ceva oarecum mai artistic: perspectiva unei străzi pe care mi-o închipuiam aparţinând unui oraş austriac – Viena, poate. Mă întrebam dacă Anton contribuise la executarea „capodoperei”. Cele două uşi laterale semănau cu uşile etanşe ale unui vapor. Amândouă erau închise cu lacăte grele.

Julie făcu un gest cu capul spre ele:

— Camera de colo era a noastră. În cealaltă stătea Joe.

— Ce loc sinistru! Ce miros!

— Îi spuneam *vizuina.* Ai simţit vreodată cum miroase o vizuină de vulpe?

— De ce sunt zăvorite uşile?

— Nu ştiu. Nu erau. Probabil că există oameni pe insulă care cunosc existenta ascunzătorii.

Îmi zâmbi ironic:

— Nu pierzi nimic, să ştii. Dincolo nu sunt decât paturi, costume şi picturi murale şi mai urâte decât astea.

Am privit-o la lumina lămpaşului.

— Ştii că eşti foarte curajoasă? Doamne, în gaura asta!

— O detestam. Atâţia oameni acriţi, toţi nefericiţii care au stat închişi aici, lipsiţi de lumina soarelui.

I-am atins uşor braţul.

— Gata. Mi-ajunge: am văzut destul.

— Atunci stinge, te rog, lampa.

Julie se întoarse şi o porni în sus pe scară. Picioare zvelte... în lumina soarelui care venea de sus... Am aşteptat până a ajuns pe la jumătatea scării şi am început şi eu să urc.. Partea de sus a trupului nu i se mai vedea.

Şi atunci am auzit-o strigându-mi cu disperare numele.

O persoană, poate chiar două se repeziseră din spatele capacului şi o apucaseră puternic de braţe. Cineva a ridicat-o, a smucit-o afară şi a fugit cu ea. I-am văzut un picior agitându-se violent ca şi când ar fi încercat cu disperare să se agaţe de sârmele de oţel. Mai strigă încă o dată numele meu sau, mai bine zis primele silabe. Cineva îi astupase gura. Am auzit un zgomot de piatră zgâriată. În fugă, am urcat ultimele trepte.

O fracţiune de secundă, o figură apăruse în dreptul deschizăturii. Un tânăr cu părul blond tuns scurt. Marinarul pe care-l văzusem dimineaţă lângă casă. Când tocmai ajungeam sus, cu un gest brusc, lăsă să cadă capacul. Cele două greutăţi se loviră de peretele metalic în dreptul picioarelor mele. Am urlat deodată, în bezna care mă împresura:

— Hei! Pentru Dumnezeu, aşteaptă puţin!

— Am împins cu toată puterea capacul de fontă. Deplasarea fu infimă, ca şi când ar fi stat cineva pe el. La următoarea încercare, capacul nici nu se clinti. Locul în care mă aflam era prea strâmt ca să-mi permită o mişcare mai violentă, dar am continuat să împing cu încăpăţânare. Inutil.

Am tras cu urechea. Niciun zgomot. Am mai făcut o ultimă încercare de a deschide capacul, apoi am renunţat şi am coborât în încăperea de jos. Mi-am scos chibritul şi am aprins din nou lămpaşul. Am încercat să deschid cele două uşi masive. Imposibil. Am smucit uşa dulapului, dar era gol. Nebun de furie, îmi aminteam de plecarea iahtului; Conchis, geniul benefic, vesele gesturi de rămas bun, sticla de şampanie, focul de artificii. Plăcerile noastre luaseră sfârşit. Dar era un Prospero nebun, un bătrân maniac veghind-o, plin de gelozie, pe Miranda sa, ferm hotărât să n-o elibereze.

Stăteam la picioarele scării tremurând de furie, forţându-mă, totuşi, să înţeleg acest nou joc dublu al bătrânului sadic; să-i descifrez regulile. Teoria lui referitoare la „teatrul fără spectatori" nu avea niciun sens. Nu în asta consta explicaţia. În teatru, singurul lucru de care actorii şi actriţele nu se pot lipsi e publicul. Conchis elaborase teoria lui personală despre teatru, dar nu spusese chiar el că *jocul, masca, nu sunt decât o metaforă?* Atunci? Vreo nouă filozofie incomprehensibilă: metaforismul? Poate că se vedea pe el însuşi ca un fel de Empson, profesor care se străduieşte să predea o nouă estetică a ambiguităţii? Învârteam în cap tot felul de ipoteze ca până la urmă să nu ajung nicăieri, constatând doar că incertitudinea creştea tot mai mult, până când se întinse şi asupra fetelor. M-am reîntors la povestea cu schizofrenia. Era deci adevărat. Totul fusese prevăzut de la bun început. Julie nu avea să fie niciodată a mea; nu vor înceta niciodată să mă tortureze, Să râdă de mine, biet Tantal modern ce eram. Şi totuşi încă mai simţeam pe buze gustul sărutărilor ei, îmi aminteam fiecare vorbă pe care o schimbasem în şoaptă, un dialog voit erotic pe care îl iniţiase ea, ca, Julie, o bolnavă de nervi care nu-şi putea ţine niciodată promisiunile.

Dar cum se putea ca cineva care se pretindea doctor să permită asemenea absurdităţi?

O jumătate de oră mai târziu, după mai multe tentative zadarnice, capacul cedă, în sfârşit, la eforturile mele. În trei secunde am fost afară. Marea, păduricea de pini din jurul meu erau pustii. Am pornit-o în sus pe coastă pentru a putea cuprinde cu ochii o porţiune cât mai mare a domeniului; nimic neobişnuit. Vântul adia printre pini, indiferent, inuman, un vânt de pe altă planetă. O bucată de hârtie albă, vestigiu al frugalului nostru dejun, flutura în vânt, aninată, la vreo douăzeci de metri mai încolo, într-un tufiş. Coşul cu gustarea şi sacul meu erau acolo unde le lăsasem, iar pălăria lui Julie – acolo unde o pusese când şi-o scoase de pe cap.

Două minute mai târziu eram lângă casă. Uşile şi obloanele erau tot închise, aşa cum le lăsasem mai devreme. Am luat-o pe poteca ce ducea spre poartă şi atunci, ca şi la prima mea vizită la Bourani, am descoperit uimit că mi se lăsase un indiciu.

57

SAU, MAI DEGRABĂ DOUA INDICII. ERAU agăţate de creanga unui pin, la vreo trei metri de sol, în mijlocul potecii, aproape de poartă. Legănându-se uşor în bătaia vântului, atârnau acolo, impasibile şi inocente în, lumina soarelui. Primul era o păpuşă. Cel de-al doilea – un craniu omenesc.

Craniul era agăţat cu un şnur negru, care trecea printr-o gaură ce străpungea fruntea, iar păpuşa cu un şnur alb, cu gâtul trecut printr-un laţ; spânzurată şi la propriu şi la figurat. Avea vreo douăzeci de centimetri, sculptată stângaci în lemn şi vopsită în negru, cu ochii mari şi o gură mare, zâmbitoare până la urechi, trasată naiv cu vopsea albă. Era goală; doar două zdrenţe albe îi atârnau în jurul gleznelor. Păpuşa era Julie şi voia să spună că era malefică, neagră, sub inocenţa albă pe care o afişa adesea.

Am întors craniul şi când i-am dat drumul a început să se învârtească. Gura rânjea, orbitele erau cuprinse de umbre.

Vai, sărmane Yorick.

Cadavrele golite de intestine?

Sau poate Frazer... *Creanga de aur?* Am încercat să-mi amintesc. Ori cum era? „Păpuşi spânzurate în pădurile sacre...”

Am privit în jur. Simţeam că de undeva nişte ochi mă spionau. Dar nu se clintea nimic. Pomii uscaţi în bătaia soarelui, smocuri de iarbă pe pământul arid. Mă cuprinse din nou frica, sentimentul unui mister ce mă ameninţă. Realitatea părea atât de fragilă, aici, sub pomi, sub soarele arzător. Mă simţeam total exilat, departe de casă. Distanţele cele mai mari nu sunt niciodată cele geografice.

Lumina puternică. Aleea dintre pomi. Totul era dublat de o obscuritate profundă.

Ce este nu are nume.

Craniul şi tovarăşa sa se legănau în adierea brizei şi lăsându-le acolo, în această comuniune plină de mister, m-am îndepărtat grăbit.

Mă încurcasem într-o deasă reţea de ipoteze, ca un Gulliver modern legat cu nenumărate fire. Singurul lucru de care încă mai eram sigur este că trebuia neapărat s-o văd pe Julie; că eram nebun după ea; că fără ea lumea nu mai avea pentru mine niciun sens. Şi am pornit-o înapoi spre colegiu cu pasul hotărât al unui şef de clan dintr-o saga islandeză, care ţese un plan de cumplită răzbunare. Continuam, însă, să nutresc speranţa că o voi găsi pe Julie aşteptându-mă la şcoală. Dar când am năvălit pe uşă, camera era goală. Am fost o clipă tentat să-l caut pe Demetriades şi să-i smulg adevărul, să-l oblig să vină cu mine la profesorul de ştiinţe. Mi-a trecut prin cap să plec la Atena şi mi-am dat chiar jos valizele de pe dulap; dar m-am răzgândit. Nu mai acordam importanţă decât unui singur fapt: că mai erau doar două săptămâni până la sfârşitul trimestrului; două săptămâni în timpul cărora mai puteau să *ne* tortureze... sau să *mă* tortureze, mai exact.

În cele din urmă am coborât în sat şi m-am dus drept la casa din spatele bisericii. Poarta era descuiată. Prin grădina plină de verdeaţa lămâilor şi portocalilor, o potecă pietruită ducea spre casă. Era o casă mică, dar construită cu oarecare eleganţă; o mică intrare cu coloane, ferestre cu frontoane elegante. În umbră, faţada văruită în albastru pal se profila pe albastrul intens al cerului la asfinţit. Pe când înaintam printre cele două rânduri de pomi, Hermes apăru în uşă. Se uită în spatele meu şi păru mirat că mă vede singur. L-am întrebat în greceşte:

— Tânăra domnişoară e aici?

Mă privi fix, apoi îşi depărtă mâinile de trup, în semn că nu înţelege. M-am răstit impacientat:

— Cealaltă domnişoară – sora.

Făcu din cap semn că nu.

— Unde e?

Plecase cu iahtul după-amiază.

— De unde ştii? Tu n-ai fost aici.

Aşa îi spusese nevastă-sa.

— A plecat cu domnul Conchis la Atena?

— *Nai.* Da.

Iahtul acostase probabil într-unul din golfurile din sat, după ce dispăruse din raza noastră vizuală şi presupuneam că June nu se împotrivise să se urce pe vas, dacă i se spusese că eram şi noi acolo. Poate că lucrurile fuseseră chiar dinainte aranjate astfel. M-am uitat atent la Hermes, apoi l-am dat deoparte şi am intrat în casă cu pas hotărât.

Un vestibul aerisit, răcoros şi gol, un splendid covor turcesc agăţat pe un perete; pe celălalt perete un soi de blazon în genul celor care se văd în Anglia pe morminte. În camera din stângă, prin uşa deschisă, se vedeau lăzile cu tablouri aduse de la Bourani. Un puşti stătea în prag; unul din copiii Iui Hermes, probabil. Omul îi spuse ceva şi copilul mă mai privi o dată cu ochii lui negri şi se îndepărtă.

Din spatele meu, Hermes mă întrebă:

— Ce doriţi?

— În ce cameră au stat fetele?

Avu un moment de ezitare, apoi îmi făcu semn spre scară. Aveam tot mai mult impresia că efectiv nu pricepe ce vreau. Am urcat la etaj. Culoarul se întindea şi la dreapta, şi la stângă. M-am întors spre Hermes, care mă urmase. După o nouă ezitare îmi făcu semn spre uşa din dreapta. Am intrat într-o încăpere tipic ţărănească, aşa cum erau toate casele sătenilor din insulă, cu podea de lemn ceruită şi patul acoperit cu o velinţă ţesută de mână. Un scrin, o ladă de zestre frumoasă şi câteva acuarele reuşite reprezentând case din insulă. Se

cunoştea linia netă, eleganţa geometrică a unei mâini de arhitect şi, deşi nu erau semnate, mi-am dat imediat seama că fuseseră făcute de Anton. Obloanele, care dădeau spre vest, erau pe trei sferturi închise. Pe pervazul ferestrelor deschise se afla un *kanali,* ulciorul de pământ pe care grecii îl aşază pe fereastră ca să ţină apa rece şi camera răcoroasă. Un vas mic cu iasomie şi flori de piatră, o împletitură de spumă albă şi petale albăstrui, era aşezat pe lada de zestre. O încăpere simplă, plăcută şi primitoare.

Am deschis unul dintre obloane, lăsând lumina să pătrundă. Din uşă, Hermes mă privea neîncrezător. Mă mai întrebă o dată ce doresc, dar am observat că nu s-a obosit să mă întrebe unde era Julie şi nici nu i-am mai răspuns. Aproape că doream să încerce să mă oprească din căutările mele, căci simţeam nevoia crescândă de violenţă fizică. Dar nici nu s-a clintit şi mi-am vărsat furia pe scrin. În afara celor două sertare mai mici cu cosmetice şi articole de toaletă, în rest nu conţinea decât îmbrăcăminte. Am renunţat să mai cotrobăi şi m-am întors spre cameră. Într-un colţ fusese fixată o bară metalică de care atârna o perdea. Cu un gest brusc am dat-o deoparte: rochii, fuste, un pardesiu de vară şi am recunoscut rochia roz pe care Julie o purtase în duminica în care îmi spusese „adevărul” sau cei puţin ce am crezut cu atunci că este adevărul. Pe jos, pantofi, şi în spatele lor, într-un colţ, o valiză. Am ridicat-o, am aruncat-o pe pat şi, fără prea mari speranţe, am încercat încuietoarea. Spre mirarea mea, nu era încuiată. Conţinea tricouri de lână, o fustă groasă de tweed, hainele de care Julie nu avea nevoie vara, pe această insulă din Grecia; două traiste greceşti de pus pe umăr, cu preţul pe ele, destinate, probabil, să fie făcute cadou. Dedesubt, câteva cărţi: un ghid al Greciei, publicat înainte de război, şi câteva cărţi poştale nescrise. Un roman de Graham Greene. O carte americană despre

vrăjitorie într-o ediţie ieftină, cu o scrisoare folosită ca semn de carte. Am scos din plic un cartonaş imprimat. Era de la colegiul unde Julie îmi spusese că a fost profesoară, o invitaţie la serbarea de împărţire a premiilor, cu o săptămână în urmă. Am inspectat plicul. Fusese trimis cam cu o lună înainte din Cerne Abbas în Dorset, de unde fusese reexpediat la Bourani. Mai era şi un exemplar din *Antologia palatină.* L-am deschis la prima pagină: *Julia Holmes, Girton.* Unele poezii aveau însemnări pe margine, cuvinte traduse în engleză, cu caligrafia îngrijită a Juliei.

Hermes întrebă:

— Ce căutaţi?

Am mormăit:

— Nimic.

Aveam tot mai mult impresia ca Maurice acţiona conform principiilor ce se foloseau pentru celulele de spioni: nu li se dezvăluia subalternilor decât ceea ce era absolut necesar să ştie. Hermes, deci, nu ştia mai nimic. Poate, în cazul de faţă, i se spusese că ar fi posibil să se trezească cu mine peste el, că probabil aveam să fiu furios şi că rolul lui era să mă calmeze. Am lăsat baltă valiza şi m-am întors spre el:

— Camera celeilalte domnişoare?

— Nu e nimic. Şi-a luat toate lucrurile.

L-am pus totuşi să-mi arate camera, care era alături de a lui Julie, mobilată identic. Dar nu exista niciun semn că a fost ocupată. Până şi coşul de hârtii, de lângă masă, fusese golit.

— De ce n-a luat şi hainele lui Julie?

Ridică din umeri, ca şi când aş fi pus o întrebare fără rost.

— Stăpânul mi-a spus că domnişoara se va întoarce. Cu dumneavoastră.

Întors la parter, l-am pus pe Hermes să-şi cheme nevasta. Era o femeie ştearsă, de vreo cincizeci de ani, cu faţa oacheşă, îmbrăcată în negru, ca toate femeile din insulă, dar părea mai puţin închisă, mai

vorbăreaţă decât bărbatul ei. Da, marinarii aduseseră lăzile şi venise şi stăpânul. Pe la două, tânără domnişoară plecase cu el. Dacă părea supărată? Nu, deloc. Râdea. O fată frumoasă, continuă femeia. O mai văzuse înainte de vara asta? Nu, niciodată. Şi adăugă, ca şi când eu nu aveam de unde să ştiu, că era străină. A spus unde pleca? La Atena. A spus dacă se mai întoarce aici? Femeia ridică din umeri: nu ştia. Apoi zise: *Isos.* Poate. Am mai pus câteva întrebări dar n-am obţinut un răspuns explicit. Mi se părea tare curios că ei nu-mi puneau nicio întrebare. Şi totuşi eram convins că nu erau decât doi pioni. Dar era clar că şi dacă ar fi ştiut ce se întâmplă, tot nu mi-ar fi spus nimic.

Eyele. Râdea... Cred că numai cuvântul ăsta m-a oprit să nu mă duc la poliţie. Mi-o puteam închipui pe June trasă pe sfoară de Conchis, dar ceva tot ar fi bănuit şi nu i-ar fi venit să râdă. Era, cumva, ca o notă falsă care îmi confirma bănuielile cele mai groaznice. Şi toate lucrurile lui Julie rămase în camera de sus; asta era altă anomalie, deşi cu implicaţii mai liniştitoare pentru mine. Deci povestea nu se terminase... Jocul regizat de Conchis, de a mă atrage numai pentru a mă respinge din nou, avea să continue. Oricât de dezamăgit mă simţeam, eram din ce în ce mai sigur că nu trebuia decât să aştept.

Luni la prânz am primit o scrisoare. Era de la doamna Holmes, expediată din Cerne Abbas marţea precedentă:

Dragă domnule Urfe,

Bineînţeles că nu m-a deranjat faptul că mi-aţi scris. Am transmis scrisoarea dumneavoastră domnului Vulliamy, directorul şcolii noastre primare, un om tare drăguţ, care s-a dovedit foarte interesat de propunerea dumneavoastră. Schimbul de scrisori cu tineri din Franţa şi America s-a cam banalizat, nu găsiţi? Aşa că sunt sigură că va lua cât de curând legătura cu dumneavoastră. Am fost bucuroasă să aflu

că le-aţi cunoscut pe fiicele mele şi că mai este un englez pe insulă. Asta mă linişteşte. Amintiţi-le că aştept veşti de la ele. Sunt groaznic de delăsătoare când e vorba de scris scrisori.

Sincere salutări,
CONSTANCE HOLMES

Eram de serviciu în seara aceea, dar după ce s-au culcat elevii m-am strecurat pe poartă şi am dat o fugă până la casa lui Hermes. La etaj nu se vedea nicio lumină.

Veni ziua de marţi. Eram neliniştit, tulburat, incapabil să iau vreo hotărâre. Spre sfârşitul după-amiezii am pornit-o încet de pe chei, în sus, spre locul execuţiei. Puseseră o placă pe zidul şcolii pentru a marca locul. La dreapta, nucul bătrân mai exista încă, dar la stânga, barele de fier fuseseră înlocuite cu un gard de lemn. Câţiva puşti băteau mingea de zidul de alături; şi locul îşi pierduse sensul de odinioară, ca şi camera de tortură unde încercasem să intru duminică scara, când m-am întors de la Hermes. Uşa era încuiată, dar făcusem ocolul şcolii şi mă uitasem pe fereastră. Acum era folosită ca debara, plină de şevalete, tablouri, mese şi scaune vechi. Ar fi trebuit lăsată aşa cum fusese, pătată de sânge, cu reşoul electric şi cu macabra masă de tortură din mijloc.

Îmi dau seama că în zilele acelea exageram cu înverşunarea mea faţă de colegiu. Examenele avuseseră loc; şi, în prospect, se prevedea că „fiecare student va fi examinat la engleză pe baza unei lucrări scrise ce va fi corectată de profesorul de engleză, englez de origine”. Ceea ce însemna că aveam de corectat vreo două sute de lucrări. Într-un fel, îmi prindea bine. Mă sustrăgea de la gândurile şi frământările mele şi-mi mai potolea nerăbdarea.

Îmi dădeam seama că în mine se opera pe nesimţite o schimbare. Simţeam că nu mai puteam avea încredere în fete – forţaseră prea tare nota. Şi

faptul că Julie mă cicălise, chiar cu câteva minute înainte de a fi „răpită”, pentru presupusa mea atracţie faţă de June, mi se părea acum, când priveam în urmă, nota cea mai falsă dintre toate. Dacă n-aş fi fost atât de prostit după ea, aş fi putut observa toate astea încă de atunci. Era clar că fetele continuau să execute tot ce le spunea Conchis, ceea ce însemna că ştiau, ştiuseră de la bun început ce se ascundea în spatele acestui joc. Dar dacă asta era o presupunere rezonabilă, la ea trebuia să adaug încă una: că Julie simţea o sinceră atracţie pentru mine. Punând cele două lucruri cap la cap, ajungeai la concluzia că, într-un fel, juca pe două terenuri... trăgându-mă pe mine pe sfoară de dragul bătrânului, dar trăgându-l şi pe el pe sfoară de dragul meu. Asta însemna deci că era conştientă de faptul că până la urmă avea să fie tot a mea, că jocul ăsta avea să ia într-o zi sfârşit. Îmi părea rău că nu-i spusesem totul în legătură cu Alison când se ivise ocazia, deoarece asta ar fi contribuit – dacă într-adevăr sentimentele ei faţă de mine erau sincere – să curme acest absurd joc de-a v-aţi ascunselea. Dar tăcerea mea de atunci îmi aducea măcar o alinare: nu era posibil ca ea să fi ştiut tot adevărul *şi totuşi* să fi continuat jocul enigmatic al lui Conchis.

Miercuri a fost o zi foarte neegeană, o zi sufocantă cu cerul înnorat, când ţi se pare că e sfârşitul lumii. După cină, mă pregăteam să mă apuc să corectez tot teancul de lucrări. Joi era ultimul termen când trebuiau predate directorului adjunct. Aerul era apăsător şi pe la zece şi jumătate am auzit tunete înfundate. Ploaia binecuvântată avea să înceapă în curând. O oră mai târziu, pe când corectasem cam trei sferturi din lucrări, cineva a bătut la uşă. I-am strigat să intre. Credeam că era vreun profesor sau poate un elev din clasa terminală, care voia să afle rezultatul ceva mai devreme.

Dar era Barba Vassili, portarul. Zâmbea pe sub mustaţa lui albă şi stufoasă şi la primele cuvinte pe care le rosti am sărit de pe scaun ca fript:

— *Sygnomi, kyrie, ma perimeni mia thespoinis...*

58

— VĂ ROG SĂ MĂ SCUZAŢI, DOMNULE, DAR O tânără domnişoară...

— Unde e?

Făcu un gest cu capul spre poartă. Mi-am aruncat o haină pe umeri.

— E o domnişoară foarte frumoasă. O străină. A...

Dar o luasem deja la fugă pe culoar. M-am întors şi, fără să mă opresc, i-am strigat: *To phos!* – să stingă lumina şi m-am năpustit în jos pe scări, am ieşit din clădire ca o vijelie şi am pornit-o spre poartă. Deasupra ferestrei de la ghereta lui Barba Vassili ardea un bec puternic. Dedesubt o pată mare de lumină albă. Mă aşteptam s-o văd acolo, dar nu era nimeni. La ora aceea din noapte, poarta era încuiată, căci noi, profesorii, aveam fiecare cheia noastră. Am căutat în buzunar, dar mi-am amintit că o lăsasem pe a mea în cealaltă haină, pe care o purtasem dimineaţa. M-am uitat printre barele porţii. Pe drum nu era nimeni, nu era nimeni nici la malul apei. Am strigat cu voce şoptită.

Dar nicio siluetă nu apăru din spatele gardului. Exasperat, m-am întors spre clădire. Barba Vassili venea şontâc-şontâc dinspre aripa profesorilor.

— Nu e acolo?

Mi s-a părut o veşnicie până a reuşit să descuie poarta laterală, pe care o foloseam noaptea. Am ieşit amândoi în drum. Bătrânul îmi făcu semn spre direcţia opusă satului. L-am întrebat:

— Pe aici?

— Aşa cred.

Am început să devin bănuitor. Era ceva în zâmbetul bătrânului... furtuna... drumul pustiu...

Dar m-am gândit că atâta vreme cât se întâmplă ceva, nu-mi mai păsa ce avea să se întâmple.

— Barba, iau cheia dumitale!

Dar nu mi-a dat-o pe cea pe care o avea în mână; a trebuit să intre în gheretă să scotocească după alta. Parcă dinadins mă reţinea; şi când, în cele din urmă, se întoarse cu cheia, i-am smuls-o pur şi simplu din mână.

Am pornit-o grăbit spre drumul care se depărta de sat. Spre răsărit, cerul fu brăzdat de fulgere. La vreo şaptezecioptzeci de metri mai încolo, zidul şcolii făcea un colţ. Credeam că Julie mă aştepta acolo, dar nu era nimeni. Drumul o pornea spre interiorul insulei şi traversa albia secată a unei mici cascade. Exista un podeţ şi dincolo de el, la vreo sută de metri spre stângă, una din nenumăratele bisericuţe ale insulei, spre care ducea o alee de chiparoşi înalţi. Luna era complet acoperită de un văl gros de nori, dar peisajul era scăldat într-o lumină cenuşie, asemenea tablourilor lui Samuel Palmer. Ajuns la podeţ, am avut un moment de ezitare: să merg înainte sau să mă întorc în sat? Nu era mai firesc s-o fi luat într-acolo? Atunci am auzit-o că mă strigă.

Vocea venea dinspre aleea de chiparoşi. Am pornit-o grăbii spre bisericuţă. Cam pe la jumătatea aleii am văzut ceva mişcându-se în stângă mea. Stătea la vreo zece metri mai încolo, între doi pomi, ca să nu poată fi văzută din drum. Purta un fulgarin subţire de culoare închisă, basma pe cap, pantaloni şi o bluză ce părea neagră sub ovalul palid al feţei. În ciuda celor spuse mai înainte, am ştiut imediat: era ceva în felul în care mă aştepta, cu mâinile vârâte în buzunarele fulgarinului.

— Julie?

— Sunt eu, June. Slavă Domnului c-ai venit!

M-am dus lângă ea.

— Unde e Julie?

Întâi m-a privii lung, apoi şi-a plecat capul.

— Am crezut că ţi-ai dat seama.

— Ce să-mi dau seama?

— Ce se petrece...

Ridică ochii spre mine.

— ...Ce există... între ea şi Maurice.

Am continuat s-o privesc fără să scot o vorbă şi şi-a plecat din nou capul.

— Drept cine mă luaţi toţi trei? Pari să fi uitat că mi s-a mai jucat o dată farsa cu amanta bogătaşului.

Scutură din cap.

— N-am vrut să spun asta. Numai că ea... va face tot ce-i cere el. În alte privinţe.

Rămăsese aşa, cu capul plecat. Atunci aş mai fi avut posibilitatea să fac o alegere. Ar fi trebuit să mă întorc pe călcâie şi să mă duc drept la colegiu, înapoi în camera mea, la masa mea de lucru, la teancul de lucrări; pentru că era clar că o luasem iar de la început cu mascarada. La urma urmei, nu ştiam nimic mai mult despre fata asta decât în clipa când dădusem prima oară cu ochii de ea, alergând goală, noaptea, sub terasa de la Bourani. Dar îmi era cu neputinţă, cum nu e cu putinţă ca o piatră să se întoarcă cu de la sine putere înapoi în mâna aruncătorului.

— Şi *tu* ce faci aici?

— Găsesc că de data asta au exagerat.

— Cu ce?

Ridică ochii spre mine.

— Totul era aranjat dinainte. Julie ştia ce avea să se întâmple. Că va fi luată „cu forţa”.

— Şi ce se întâmplă acum…, aici... scena asta n-a fost şi ea aranjată dinainte?

Resemnată, privi în noapte, peste umărul meu.

— Cum aş putea să te învinuiesc că poţi gândi astfel?

— Tot nu mi-ai spus unde e Julie.

— La Atena. Cu Maurice.

— De unde tu tocmai ai sosit?

Aprobă din cap.

— Şi de ce la ora asta neaşteptată?

— N-am putut ajunge aici decât spre seară.

Am privit-o cu atenţie. În faţa neîncrederii mele, figura ei, ca de altfel întreaga atitudine, nu exprima decât o inocenţă jignită şi reproş. Era clar că juca un rol.

— De ce nu m-ai aşteptat la poartă?

— Mi s-a făcut frică. Portarul a lipsit atât de mult!

Un fulger scurt; o rafală de vânt; miros de ploaie şi, spre răsărit, o rostogolire aproape continuă de tunete ce se auzeau tot mai aproape.

— Şi de ce, mă rog, ţi s-a făcut frică?

— Eu am fugit, Nicholas. Probabil că ei îşi închipuie unde.

— De ce nu te-ai dus la poliţie... la ambasadă?

— Dar nu e nicio crimă, Nicholas... Să faci pe cineva să se îndrăgostească de tine, fără să răspunzi la sentimentele lui. Şi pe urmă, Julie e sora mea. Nu e vorba aici de ce face Maurice, ci de Julie.

Vorbea sacadat, făcând pauze între propoziţii, ca şi când ar fi vrut să-mi lase timp să înţeleg, să se asigure că o cred, înainte de a trece mai departe. Nu o slăbeam din ochi. În întuneric, asemănarea cu Julie era izbitoare. Continuă:

— Am venit numai să te avertizez. Asta-i tot.

— Şi să mă consolezi?

Un zgomot de voci venind dinspre drum o scoaseră din încurcătură. Ne-am uitat amândoi printre chiparoşi. Trei siluete estompate, bărbaţi, mergeau agale, îndreptându-se spre pod. Vorbeau greceşte. Deseori, seara, oameni din sat sau de aiurea, profesori de la colegiu, o porneau la plimbare pe acest drum, pentru că pe aici era mai răcoare. June îmi aruncă ceea ce ar fi vrut să fie o privire speriată. Altă scenă nereuşită, neconvingătoare.

— Ai venit cu vaporul de prânz?

Dar evită cursa pe care i-o întindeam:

— Am venit pe uscat. Pe la Kranidi.

Unii părinţi de-ai elevilor noştri, care nu suportau marea, veneau uneori pe acest drum. Trebuia să schimbi la Corinth, să iei un taxi până la Kranidi şi să închiriezi apoi o barcă să traversezi strâmtoarea dintre insulă şi continent. Dura o zi întreagă şi era o călătorie destul de grea, mai ales pentru cine nu ştia destul de bine greceşte.

— De ce?

— Pentru că Maurice are spioni peste tot. Chiar şi aici şi în sat.

— Partea asta o cred.

M-am întors din nou înspre drum. Cei trei bărbaţi mergeau liniştiţi înainte. Trecuseră de aleea de chiparoşi şi acum erau cu spatele spre noi. Panglica cenuşie a drumului, tufişurile negre, marea întunecată. Erau exact ceea ce păreau a fi: simpli trecători, ieşiţi la plimbare.

M-am adresat din nou lui June:

— Ascultă, m-am săturat până peste cap. Jocuri, de acord. Dar nu să te joci cu sentimentele oamenilor.

— Poate că asta e şi părerea mea.

— Jocul ăsta nu poate dura la infinit. Sunt dezolat, dar de data asta nu mai merge.

Coborând vocea întrebă:

— I-ai căzut în mreje, nu-i aşa?

— Da. Jocul ei e mult mai convingător decât al tău – şi noi doi am mai discutat o dată pe tema asta. Aşa că gata. Ajunge! Spune-mi unde e.

— În clipa asta? E probabil în pat cu adevăratul ei amant.

Mi-am muşcat buzele:

— Maurice?

— Omul pe care tu îl cunoşti sub numele de Joe.

Era prea de tot. M-a pufnit râsul.

June zise:

— Dacă preferi, n-ai decât să nu mă crezi.

— Dacă vrei să nu mă întorc imediat la colegiu, va trebui să-ţi dai osteneala să găseşti ceva mai bun.

Tăcu. Am adăugat:

— Presupun că de asta ne spiona şi ne urmărea când ne sărutam, Julie şi cu mine.

— Nu-i vine prea greu când ştie că el o ţine în braţe în fiecare noapte şi că de tine trebuie numai să-şi bată joc.

Sărise peste cal. Era ca un negustor necinstit, dar nu prea isteţ, care încearcă să vândă de două ori aceeaşi marfă proastă aceluiaşi client.

— M-am săturat. Toate astea mă dezgustă. M-am întors să plec, dar m-a apucat de braţ.

— Nicholas, te rog... Pe lângă toate astea nici nu ştiu unde am să-mi petrec noaptea. Nu mă pot duce în casa din sat.

— Încearcă la hotel.

Înregistră răceala din glasul meu. O clipă tăcu, apoi făcu o nouă tentativă:

— Probabil că mâine vor fi înapoi şi dacă e să fiu acuzată de ceva, aş vrea să te ştiu lângă mine. Să mă susţii. Asta-i tot. Cinstit.

De data asta tonul era mai autentic, vocea sună mai convingător. În cele din urmă surâse, un zâmbet trist cu care încerca să mă îmbuneze.

I-am spus pe un ton ceva mai blând:

— N-ar fi trebuit să-mi spui povestea *Trei inimi.*

— Ţi se pare chiar atât de imposibilă?

— Imposibilă e încăpăţânarea ta de a transforma ficţiunea în realitate.

— Nu văd ce ar fi atât de uimitor în faptul că tu şi cu mine...

Clătină din cap, evitându-mi privirea.

— Deci să petrecem noaptea împreună. Asta e ideea, nu?

— Vreau numai ca atunci când vei descoperi adevărul despre Julie, dacă...

Dar se opri şi clătină din nou din cap.

— Şi de ce să aşteptăm atâta timp?

— Pentru că... ştiu că încă nu mă crezi.

— Ştiam eu că mai e ceva. Nu e chiar aşa simplu.

Îi vorbeam din ce în ce mai sarcastic, dar acum mă privi drept în ochi. Ochii ei erau larg dilataţi, ca ai unui copil pe care-l întărâţi.

— Dacă e o provocare, o accept. Dacă astfel te fac să mă crezi.

— Cu cât vă cunosc mai mult, pe Julie şi pe tine, cu atât vă găsesc mai incredibile.

— Pentru că amândouă ne simţim atrase de tine? Şi pentru că se întâmplă ca mie să-mi pară rău de toate necazurile tale? Ca şi de ale mele, dacă e să spun adevărul.

Am privit-o lung, tentat s-o pun la încercare. Dar era limpede că cu eram cel pus la încercare.

— Ţi-a spus Julie că i-am scris mamei voastre?

— Da.

— Am primit răspunsul acum câteva zile. Mă întreb ce ar zice dacă i-aş scrie şi i-aş spune cu ce se ocupă de fapt cele două fiice ale ei.

— N-ar crede nimic, pentru că nici nu există.

— Dar se întâmplă că aveţi pe cineva la Cerne Abbas care vă scrie şi vă transmite scrisorile?

— N-am fost în Dorset în viaţa mea. Numele meu adevărat nu e Holmes. Şi nici June.

— Ah, văd. Ne-am întors iar la Rose şi Lily?

— Da. Dar mi se spune de obicei Rosie.

— Pe dracu!

Se uită la mine, apoi îşi plecă ochii.

— Nu-mi amintesc exact cuvintele, dar scrisoarea primită de la presupusa noastră mamă suna cam aşa: Dragă domnule Urfe, am dat scrisoarea dumitale domnului Vulliamy, directorul şcolii primare de aici. După care urma ceva precum că schimbul de scrisori cu Franţa şi America este deja banal. Şi că fetele ei nu-i scriu destul de des. Aşa-i?

Acum era rândul meu să mă dezumflu. Ca de atâtea alte dăţi am simţit cum pământul ferm de sub picioare se transformă în nisipuri mişcătoare.

Continuă:

— Îmi pare rău, dar să ştii că există ceva care se cheamă ştampila internaţională. Scrisoarea a fost scrisă aici; i s-a pus un timbru englezesc, după care...

Făcu gestul de a ştampila ceva.

— E simplu, nu?

Încercam cu disperare să-mi adun ideile. Dacă îmi deschideau scrisorile pe care le expediam... atunci...

— Deschideţi şi scrisorile care îmi sunt adresate?

— Mă tem că da.

— Atunci ştiţi despre...

— Despre ce?

— Prietena mea australiancă.

Făcu un uşor gest din umeri: bineînţeles că ştia. Deodată am avut însă senzaţia că nu ştie nimic şi că acum căzuse în plasă.

— Atunci spune.

— Ce să spun?

— Ce s-a întâmplat?

— Că ai trăit cu ea.

— Da, şi?

Făcu din nou un gest vag cu mâna. Am insistat:

— Mi-aţi citit toată corespondenţa, deci ştiţi tot.

— Bineînţeles.

— Deci ştiţi că m-am întâlnit cu ea la Atena, în vacanţa de la mijlocul trimestrului.

O prinsesem. Nu mai ştia dacă minţisem atunci sau dacă minţeam acum. Ezită, zâmbi, dar nu zise nimic. Lăsasem scrisoarea doamnei Holmes pe masă. Demetriades sau altcineva care ar fi intrat la mine ar fi putut s-o citească. Dar scrisoarea de la Ann Taylor o ascunsesem bine, într-o valiză pe care o ţineam încuiată.

— Ştim totul, Nicholas.

— Atunci dovedeşte-o. M-am întâlnit sau nu cu ea la Atena?

— Ştii foarte bine că nu.

Înainte să poată face vreo mişcare i-am tras o palmă peste faţă. O calculasem, nu o lovisem tare, atât cât s-o usture. Dar a fost şocată. Îşi duse încet mâna la obraz.

— De ce ai făcut asta?

— Am s-o fac din nou şi am să te plesnesc al dracului, dacă nu te hotărăşti să spui adevărul. Mi se deschid *toate* scrisorile?

Ezită, continuând să-şi ţină mâna la obraz, apoi recunoscu:

— Numai scrisorile care par să aibă interes pentru noi.

— Păcat. Aţi fi putut face lucrurile mai temeinic. Şi aţi fi aflat astfel că am întâlnit-o pe amărâta aia de fată la Atena.

— Nu văd ce...

— Pe care, din cauza surorii tale, am rugat-o să fie drăguţă şi să dispară definitiv din viaţa mea.

June avea acum un aer şi mai speriat, nu ştia unde voiam să ajung.

— După vreo două săptămâni, nu s-a mulţumit să dispară numai din viaţa mea, ci şi din viaţa ei. S-a sinucis.

După o scurtă tăcere, am adăugat:

— Acum ai aflat preţul distracţiilor voastre şi al focurilor de artificii de la Bourani.

Se uita fix la mine. O clipă am avut impresia că mă crede; dar îşi întoarse privirea:

— Te rog, nu încerca şi tu să-l imiţi pe Maurice cu jocurile lui.

Am apucat-o de braţ şi am zgâlţâit-o:

— Biată proastă ce eşti, nu joc niciun joc. E adevărat. S-a *omorât.*

Acum vedea că nu mint, dar tot mai încerca să nu mă creadă:

— De ce... de ce nu ne-ai spus nimic?

I-am dat drumul la braţ.

— Pentru că mă simţeam vinovat.

— Dar oamenii nu se sinucid numai pentru...

— Sunt unii oameni care iau viaţa mult mai în serios decât vă închipuiţi voi.

Un timp nu zise nimic, apoi întrebă cu un soi de naivă timiditate:.

— Te... iubea?

Am ezitat puţin:

— Am încercat să fiu cinstit. Prea cinstit, poate. I-aş fi spus totul într-o scrisoare dacă în weekendul acela nu v-aţi fi schimbat planurile. Atunci mi s-a părut o laşitate să nu-i spun direct, faţă în faţă, că...

Am ridicat din umeri.

— I-ai spus de Julie?

I se simţea îngrijorarea în voce?

— Nu-ţi fie teamă. Cenuşa nu vorbeşte.

— Nu la asta mă refeream...

Plecă capul:

— Şi a fost o lovitură grea pentru ea?

— N-a lăsat nimic să se vadă. Dacă mi-aş fi dat seama, poate... încercam pur şi simplu să fiu sincer. Să nu o fac să mă aştepte în zadar.

După o scurtă tăcere, spuse în şoaptă:

— Dacă este adevărat, atunci nu înţeleg cum ai putut... să ne laşi să continuăm.

— Pentru că eram îndrăgostit de soră-ta ca un prost.

— Dar Maurice te avertizase.

— I s-a întâmplat vreodată să-mi spună şi ceva adevărat?

Era din nou tăcută, gânditoare. Se schimbase şi am observat că nu mai pretindea că e de partea mea. Mă privi drept în ochi:

— Nicholas, este foarte important. Nu mă minţi?

— Am dovada în camera mea. Vrei să ţi-o arăt?

— Te rog.

Acum vocea îi era rugătoare, apologetică.

— Bine. Să fii peste două minute la poartă. Dacă nu eşti acolo, n-aveţi decât să vă duceţi dracului cu toţii.

M-am întors şi m-am îndepărtat cu paşi mari, fără să-i dau răgazul să-mi răspundă şi mi-am continuat drumul fără să întorc nici măcar o dată capul, să văd dacă vine după mine. Dar pe când descuiam poarta laterală a colegiului, a fulgerat din nou, mai aproape de data asta, un fulger mare bifurcat, şi la lumina lui am văzut-o păşind încet pe drum, la vreo sută de metri în urmă.

Două minute mai târziu, când m-am întors cu scrisoarea de la Ann Taylor şi cu cele două tăieturi din ziar, am zărit-o imediat, la marginea drumului, în faţa porţii. Barba Vassili ieşise în uşa gheretei lui luminate, dar nu i-am acordat nicio atenţie. June veni în întâmpinarea mea şi luă plicul pe care i l-am întins în tăcere. Acum era evident emoţionată; a scăpat şi scrisoarea pe jos când a scos-o din plic şi a trebuit să se aplece s-o ia. Apoi se întoarse cu faţa spre lumina becului din uşa gheretei şi începu să citească. Termină scrisoarea lui Ann Taylor, dar o clipă rămase cu ochii aţintiţi asupra ei. Apoi ridică foaia scrisă de mână şi aruncă o privire celor două tăieturi din ziar. Deodată închise ochii şi îşi înclină capul, ca şi când s-ar fi rugat. Şi, încet, împături din nou hârtiile, le puse la loc în plic şi mi le întinse. Rămăsese cu capul plecat.

— Îmi pare rău. Nici nu ştiu ce să spun.

— E o schimbare foarte bine venită.

— Crede-mă că noi n-am ştiut nimic.

— Ei, acuma ştiţi.

— Ar fi trebuit să ne spui.

— Şi să-l aud pe Maurice informându-mă că face parte din comedia vieţii?

Ridică brusc capul şi mă privi jignită:

— Dacă ai şti... Aici eşti sincer nedrept, Nicholas.

— *Dacă* aş şti?

Mă privi cu gravitate şi, după o scurtă pauză, adăugă:

— Nu ştiu ce să-ţi spun. Trebuie să fi fost...

— Foloseşti un timp greşit. Trebuie să fie...

— Da cred... Şi regret.

— Nu eşti tu principala vinovată.

Negă puternic din cap.

— Tocmai asta e. Într-un fel eu sunt de vină.

Dar nu-mi explică de ce. Câteva momente am stat aşa, ca doi străini în faţa unui mormânt. A fulgerat din nou şi fulgerul părea s-o fi determinat să ia o hotărâre. Puse mâna pe mâneca mea şi cu un surâs trist îmi spuse:

— Aşteaptă-mă aici o clipă.

Se întoarse şi se îndreptă spre Barba Vassili, care ne urmărise tăcut în uşă.

— *Barba Vassili...* şi am auzit-o vorbind greceşte fluent, mult mai bine ca mine. După primele cuvinte vocea îi coborâse prea mult ca să mai pot auzi ce spune. L-am văzut pe bătrân aprobând din cap, o dată, apoi încă de vreo două ori, acceptând instrucţiunile ce i se dădeau. După care, June se întoarse, veni spre mine, dar se opri la câţiva paşi în faţa mea.

— Vino.

— Unde să vin?

— Acasă. Julie e acolo. Te aşteaptă.

— Atunci de ce dracu...

— Acum nu mai are nicio importanţă.

Aruncă o privire spre cerul acoperit, prevestitor de ploaie şi adăugă:

— Meci pierdut prin abandon.

— Se pare că ai învăţat foarte repede greceşte.

— Pentru că mi-am petrecut vara aici.

Zâmbi, amabilă, încercând să-mi potolească furia. Apoi veni cu paşi hotărâţi spre mine şi mă apucă de amândouă braţele, silindu-mă să mă uit la ea.

— Vreau să uiţi până şi cel mai neînsemnat cuvânt pe care ţi l-am spus în seara asta. Mă numesc cu adevărat June Holmes. Pe sora mea o cheamă Julie şi e drept că avem o mamă cam ciudată, deşi nu locuieşte la Cerne Abbas.

Continuam s-o privesc neîncrezător. Fata adăugă:

— Aşa ne scrie, dar scrisoarea aceea am compus-o noi.

— Şi Joe?

— Julie... ţine la el.

Mă privi ironică şi continuă:

— Dar pot să te asigur că nu este iubitul ei.

Acum părea nerăbdătoare, neştiind cum să facă să mă dezarmeze. Îşi împreună mâinile într-un gest rugător.

— Nicholas, te rog, *te rog* ai încredere în mine. Măcar câteva minute până ajungem acolo. Jur pe ce vrei că n-am ştiut nimic despre prietena ta. Că dacă am fi ştiut, am fi încetat să te mai sâcâim. Trebuie să mă crezi.

Acum, vocea ei căpătase forţă, un accent convingător. Era altă fată, cu o natură total diferită.

— Dacă după un singur minut petrecut cu Julie nu-ţi vei da seama că nu ai de ce să fii gelos pe nimeni, îţi dau voie să mă îneci în prima fântână.

Continuam totuşi să fiu neîncrezător.

— Ce i-ai spus lui Barba Vassili?

— Avem un fel de parolă pentru cazuri de urgenţă. „Opriţi experimentul”

— Experimentul?

— Da.

— Bătrânul e aici?

— E la Bourani. I se va trimite mesajul prin radio.

În spatele ei, Barba Vassili încuia poarta. L-am văzut apoi îndreptându-se spre aripa profesorilor. June se întoarse să vadă la ce mă uit, mă luă apoi de mână şi mă scutură încet.

— Hai!

Încă mai ezitam, dar de data asta era hotărâtă să mă ia cu ea şi nu m-am mai împotrivit. Mă forţă să merg alături de ea, ţinându-mă de mână ca pe un prizonier.

— Ce fel de experiment?

Mă strânse uşor de mână, dar un timp nu răspunse nimic.

— Maurice o să fie furibund.

— De ce?

— Pentru că prietena ta a făcut exact ce s-a străduit el toată viaţa să împiedice.

— De fapt, cine e el?

Ezită puţin, apoi se hotărî să nu-mi mai ascundă nimic.

— La un moment dat a fost ceva foarte aproape de ceea ce ţi-a spus ţie că este. Un fel de echivalent francez al unui „profesor emerit" de psihiatrie. Până acum vreo doi ani a fost una din celebrităţile facultăţii de medicină de la Sorbona.

Se uită repede spre mine cu coada ochiului.

— Iar eu n-am fost la Cambridge, ci la Universitatea din Londra, unde am studiat psihologia. După care m-am dus la Paris şi mi-am continuat pregătirea cu Maurice, ca şi colegul meu Joe, care a venit din America. Şi mai ştiu aici vreo alţi câţiva pe care nu i-ai întâlnit încă. Şi fiindcă veni vorba... ţi-ai făcut probabil foarte multe impresii false, dar ţin să-ţi spun un lucru – trebuie să-l ierţi pe Joe pentru ce a făcut în seara aceea. În realitate este o persoană foarte inteligentă... şi... un om tare drăguţ şi cumsecade.

M-am uitat la ea. Avea un aer puţin timid, părea cam încurcată şi uşor ironică.

— Nu de Julie se simte el atras.

— Nu mai înţeleg nimic.

— Nu te mai frământa. Foarte curând ai să înţelegi totul. Julie nu te-a minţit când ţi-a spus că asta a fost prima ei vară petrecută aici. Aşa e. Într-un fel este şi ea, ca şi tine, o victimă.

— Dar care ştia ce se pune la cale.

— Da, dar... şi ea trebuie să-şi găsească drumul prin labirint. Am trecut cu toţii prin asta, mai demult. Joe, eu, toţi ceilalţi. Ştim ce înseamnă să te simţi pierdut, respins, cuprins de furie

neputincioasă. Dar, mai ştim cu toţii că în cele din urmă a meritat.

În spatele nostru fulgerele se succedau cu repeziciune, brăzdând continuu cerul. La cincisprezece-douăzeci de kilometri spre est, insule se conturau pe cerul incandescent, apoi piereau. Mirosul ploii era apăsător, vântul se stârnise în rafale prevestitoare de furtună. Ne îndreptam cu repeziciune spre sat. Undeva, un oblon se trânti cu zgomot, dar n-am văzut pe nimeni.

— Şi care este scopul experimentului?

Brusc, se opri şi se întoarse cu faţa spre mine, forţându-mă s-o privesc:

— Nicholas, mai întâi trebuie să ştii că până acum ai fost cel mai interesant subiect al nostru. În al doilea rând, toate reacţiile talc secrete, impresiile, presupunerile... tot ce nu i-ai mărturisit nici lui Julie... totul este pentru noi de o importanţă capitală. Avem sute de întrebări să-ţi punem, dar dacă-ţi dăm prea multe explicaţii la început, răspunsurile tale nu vor mai fi la fel de interesante. Îţi cer să mai ai răbdare o zi-două.

Privirea ei era foarte directă, atât de directă, că a trebuit să-mi plec capul.

— Mi-am cam pierdut răbdarea.

— Ştiu că ţi se pare că cer foarte mult, dar îţi vom fi foarte recunoscători.

N-am protestat, dar nici n-am dat vreun semn că aş fi de acord. Am pornit din nou. După câţiva paşi, ca şi când ar fi simţit că eram încă ostil, făcu o nouă încercare să mă îmbuneze:

— Am să-ţi dau un indiciu. Toată viaţa, Maurice şi-a concentrat cercetările asupra naturii halucinaţiilor ca simptom al dezechilibrului mintal. Îşi băgă mâinile în buzunare şi continuă: Psihiatria se ocupă tot mai mult de celălalt aspect al problemei – de ce oamenii normali, care au mintea sănătoasă, nu acceptă halucinaţiile şi fantasmele ca pe ceva real? Este, evident, dificil să duci

cercetarea la bun sfârşit odată ce cobaiul este informat. Mai ales, în cazul tău, când trebuie să avertizezi un cobai cu mintea sănătoasă că tot ce i se va spune nu constituie decât o încercare de a-l mistifica.

N-am spus nimic. Am lăsat-o să vorbească:

— Cu siguranţă că te gândeşti că suntem cam pe muchie de cuţit în ce priveşte etica medicală. Suntem conştienţi de treaba asta. Dar ne găsim o justificare spunându-ne că va veni o zi în care persoane cu mintea perfect sănătoasă, aşa ca tine, îşi vor da seama că au contribuit la alinarea suferinţelor unor biete fiinţe bolnave. Foarte bolnave. Va fi un ajutor foarte eficace, mai eficace decât îţi poţi imagina.

Un timp ne-am continuat drumul tăcuţi, unul lângă celălalt, apoi am întrebat:

— Şi în seara aceasta ce mistificare era în program?

— Că eu eram ultimul tău prieten adevărat.

Şi se grăbi să adauge:

— Ceea ce în parte e adevărat; prietenă, oricum, îţi sunt.

— N-aveam să înghit chestia asta, în niciun caz.

— Nu prea contam nici noi pe ea.

Zâmbi.

— E ca şi cum ai juca şah... dar nu cu scopul de a câştiga... ci numai ca să vezi ce mişcări va face adversarul.

— Şi absurditatea asta cu Lily şi Rose ce mai e?

— Numele sunt un fel de glumă. Printre cărţile jocului de tarot, există şi o carte care se cheamă *Magus* – magicianul... scamatorul, iluzionistul. Două din simbolurile lui tradiţionale sunt trandafirul – roza – şi crinul – lys-ul sau lily, în engleză.

Am trecut prin faţa hotelului, prin mica piaţă din faţa portului principal. La fiecare fulger, faţadele erau o clipă scăldate în lumină, ca un decor de teatru. În minte se repercuta aceeaşi alternanţă de

întuneric şi lumină, de îndoială şi încredere. Dar aceasta din urmă câştiga tot mai mult teren.

— De ce a venit Julie anul acesta pentru prima oară?

— Viaţa ei sentimentală a fost... Cred că ţi-a povestit...

— Ea a fost la Cambridge?

— Da. Legătura ei cu Andrew a fost cu adevărat un dezastru. Ştiam că nu reuşea să-şi revină şi m-am gândit că venirea aici ar putea-o ajuta. Iar, pe de altă parte, Maurice găsea că două surori gemene puteau oferi noi posibilităţi de cercetare: Dar ăsta a fost al doilea motiv.

— Se hotărâse ca eu să mă îndrăgostesc de ea?

Ezită puţin, apoi:

— Nimic din evoluţia experimentului nu este realmente „hotărât". Oamenii pot fi forţaţi să facă multe, dar nu-i poţi forţa să simtă o atracţie fizică pentru cineva anume, după cum nu-i poţi forţa nici să n-o simtă.

Ţinea ochii aţintiţi pe pietrele din pavaj.

— Nu există un plan precis, Nicholas. Totul este mai degrabă o improvizaţie. Cobaiul este, să zicem, pus pe acelaşi plan cu cercetătorul. Uneori tocmai cobaiul este cel care trasează zidurile labirintului. Este exact ce ai făcut tu, fără să-ţi dai, probabil, seama.

Şi, după alţi câţiva paşi făcuţi în tăcere, adăugă:

— Am să-ţi spun un secret. Duminica trecută, Julie nu era deloc încântată de ce se plănuise. Nu eram prea siguri că până la urmă are să se lase „răpită".

M-am gândit la ziua aceea. Mi-am amintit că Julie nu a vrut să-mi arate macabra ascunzătoare subterană înainte de a ne lua gustarea de prânz. Şi chiar după aceea a trebuit să insist, aproape s-o forţez, ca să mă ducă acolo.

— Cel puţin în viaţa reală am aprobarea surorii tale?

— Eşti, cred, întruchiparea tuturor rugăciunilor ei. Dacă l-ai fi cunoscut pe ultimul ei curtezan!... Nu, acum sunt rea. De fapt, Andrew era un tip foarte deştept, sensibil. Dar era bisexual. Avea probleme groaznice. Julie are nevoie de cineva...

Făcu o uşoară strâmbătură şi adăugă:

— Din punct de vedere strict clinic, părerea mea e că l-a găsit.

Urcam o străduţă care ducea la locul execuţiei.

— Ce mi-a povestit Conchis din trecutul lui... e numai fabulaţie?

— Ne interesează foarte mult să aflăm mai întâi părerile şi concluziile tale.

— Dar tu cunoşti adevărul?

— Ştiu şi eu?... În mare parte cred că da.

I-am făcut semn spre placa comemorativă de pe zid.

— Şi asta?

— Poţi să întrebi pe oricine în sat.

— Bun. A fost aici, de acord. Dar lucrurile s-au petrecut chiar aşa cum spune el?

O clipă rămase gânditoare.

— Ce te face să crezi că n-ar fi aşa?

— Tot ce îndrugă despre însăşi esenţa noţiunii de libertate e perfect. Dar optzeci de vieţi omeneşti mi se pare un preţ prea mare. Şi nu se prea potriveşte cu ura pe care pretinzi că o resimte faţă de sinucidere.

— Atunci poate că a făcut o gravă eroare de judecată?

O clipă, răspunsul ei m-a descumpănit, dar, în cele din urmă, i-am spus:

— Aşa consider eu.

— I-ai spus-o?

— Nu chiar pe şleau.

A zâmbit.

— Atunci, poate că asta a fost eroarea *ta* de judecată.

Şi continuă înainte să-i fi putut răspunde:

— Pe când eram eu... ceea ce eşti tu acum, şi-a petrecut o seară întreagă străduindu-se să-mi distrugă orice încredere în propria mea inteligenţă, în utilitatea muncii mele, totul în împrejurări în care eram nevoită să-l cred... în cele din urmă, nervii mi-au cedat. Repetam întruna: „Nu-i adevărat, nu-i adevărat, eu nu sunt aşa”. Apoi m-am uitat la el şi am văzut că zâmbea: Mi-a spus doar atât: “în sfârşit”.

— Mi-ar plăcea să nu aibă aerul că simte atâta sadică bucurie când face lucrurile astea.

— Dar tocmai din cauza asta îl crezi. Sau, cum ar zice el, tocmai ăsta este motivul pentru care nu ne mai opunem manifestărilor reale de cruzime, atunci când se întâmplă să apară în viaţa noastră.

Mă privi ironic:

— Conspiraţia aparent sadică împotriva individului, pe care o numim Evoluţie. Existenţă. Istorie.

— Îmi dădeam seama că meta-teatrul voia să exprime ceva în genul ăsta.

— A ţinut un curs celebru despre arta ca iluzie ridicată la rang de instituţie. Teama noastră ascunsă este ca nu cumva cobaiul să-i fi citit cursul. S-ar fi putut ca tu să-l fi citit. În orice caz, n-am putea face experimentul cu un tânăr intelectual francez.

— El nu e francez?

— Nu. Grec. Dar e născut la Alexandria şi a crescut în Franţa. Taică-său era foarte bogat. Cosmopolit. Cel puţin aşa îmi închipui. Maurice pare să se fi răzvrătit împotriva genului de viaţă pe care se presupunea că trebuie s-o ducă. Pretinde că, iniţial, a plecat în Anglia ca să scape de părinţi. Să studieze medicina.

— Îl admiri foarte mult, după cum văd.

Aprobă din cap, apoi spuse cu căldură:

— Cred că este cel mai mare profesor din lume. Nu, nu cred. Ştiu.

— Anul trecut cum s-au întâmplat lucrurile?

— Doamne! Ce om îngrozitor! A trebuit să căutăm alt subiect. Nu de la colegiu. Cineva de la Atena.

— Şi Leverrier?

Zâmbi. Un zâmbet plin de afecţiune; o amintire plăcută:

— John!... Asta e cu totul altă poveste. Mâine. Acum e rândul tău. Povesteşte-mi mai multe despre... prietena ta.

Aşa că i-am povestit câte ceva despre Alison. Bineînţeles că nu încercasem s-o mint, la Atena. Dar nu-mi dădusem seama cât de mult îmi ascunsese adevăratele ei sentimente faţă de mine.

— Nu mai făcuse înainte nicio altă tentativă de sinucidere?

— Sunt sigur că nu. Întotdeauna păruse o persoană care ştie să ia lucrurile aşa cum sunt.

— Stări depresive...?

— Nu.

— Se întâmplă, mai ales la femei. Chiar din senin. Tragedia e că de cele mai multe ori n-o doresc neapărat.

— Nu e cazul ei.

— Avea probabil vreo înclinaţie spre morbiditate. Deşi, de obicei, există unele semne. Şi adăugă: în general e nevoie de mai mult decât o simplă despărţire, pentru ca drama să se producă.

— Asta încerc şi eu să-mi spun.

— Cel puţin n-ai minţit-o în niciun fel.

Mă strânse consolator de mână:

— Nu e vina ta.

Ajunsesem în faţa casei. Era şi timpul, căci primele picături de ploaie începuseră să cadă. Furtuna părea să vină drept peste insulă. June împinse poarta şi am intrat în curte după ea. Ne-am apropiat de casă. June şi-a scos cheia din buzunar şi a descuiat uşa din faţă. În vestibul era lumină, deşi curentul îşi modifica intensitatea din cauza excesului de electricitate din aer. Aproape timid îşi apropie buzele de obrazul meu şi-mi spuse:

— Aşteaptă aici. Poate că doarme. Vin imediat.

Am privit după ea în timp ce urca scara. Dispăru. Am auzit un ciocănit şi am auzit că o striga încet pe Julie. O uşă se deschise; apoi se închise. Linişte. Nu se mai auzea decât tunetul de afară şi bătaia puternică a ploii în fereastră. Trecură vreo două minute, apoi sus, la etaj, uşa invizibilă se deschise din nou.

Julie cobora prima, desculţă, cu un chimono negru peste cămaşa de noapte albă. O clipă se opri, mă privi îngrijorată, apoi coborî scările în goană.

— Oh! Nicholas.

Se repezi în braţele mele. Nu ne-am sărutat. June, rămasă sus, în capul scării, zâmbea. Julie mă îndepărtă puţin de ea, ca să-mi poată vedea faţa.

— De ce nu mi-ai spus *nimic*?

— Nu ştiu.

Se lipi din nou de mine, ca şi cum ea ar fi avut nevoie să fie consolată. Am bătut-o uşor pe spate. De sus, June ne trimise, cu vârful degetelor, o sărutare; din capul scărilor ne dădea binecuvântarea; apoi dispăru.

Julie mă întrebă:

— Ţi-a spus June?

— Da.

— Totul?

— Asta n-am de unde s-o ştiu.

Mă strânse şi mai aproape de ea:

— Sunt atât de uşurată că s-a terminat totul.

— Încă nu te-am iertat pentru duminică.

Se uită la mine, gravă, implorându-mă s-o cred.

— Nicholas, a fost *cumplit.* Era gata-gata să n-o pot face. Cinstit. Nici nu ştii cât de oribil era pentru mine să ştiu ce urma să se întâmple.

— Dar ţi-ai ascuns teama... dezgustător de bine.

— Numai pentru că ştiam că toată povestea era aproape pe sfârşite.

— După câte înţeleg, şi pentru tine este primul an.

— Şi ultimul. Mi-ar fi imposibil s-o iau de la capăt. Mai ales acum...

Din ochi pleda din nou pentru înţelegere, iertare. Adăugă:

— June era întotdeauna atât de misterioasă. Trebuia să vin să văd despre ce este vorba, ce se petrece aici.

— Până la urmă, îmi pare bine.

Se lipi din nou de mine.

— Există un lucru în legătură cu care n-am minţit.

— Mă întreb ce-o fi?

Mă ciupi de braţ în semn de reproş.

— Oricum, nu te poţi întoarce la colegiu pe ploaia asta. Şi mi-e groază să stau singură când tună şi fulgeră.

— Se nimereşte foarte bine. Nici mie nu-mi place.

Următoarele noastre replici nu au fost spuse în cuvinte; şi odată exprimate, mă luă de mână şi mă duse sus. Ne-am oprit în uşa camerei pe care o percheziţionasem cu trei zile în urmă. Aici însă ezită şi-mi aruncă o privire în care se citea timiditatea, dar şi o uşoară ironie la adresa ei înşişi.

— Îţi mai aminteşti ce ţi-am spus duminică?

— E mult de când m-ai făcut să uit orice altă fată pe care am cunoscut-o vreodată.

Plecă ochii.

— Aici iau sfârşit vrăjile mele.

— E mult mai bine când suntem Ferdinand şi Miranda.

Zâmbi ca şi când uitase de asta; mă privi insistent, fu pe punctul să spună ceva, se răzgândi, apoi deschise uşa. Am intrat. În cameră, lampa ardea pe măsuţa de la capul patului şi obloanele erau închise. Patul era aşa cum îl lăsase, cearşaful şi macatul ţesut de mână aruncat într-o parte, perna şifonată; lângă lampă era o scoică folosită ca scrumieră şi o carte deschisă. Puteam distinge

rândurile inegale: poezii. Stăteam unul în faţa celuilalt, puţin pierduţi, timizi, aşa cum se întâmplă de obicei celor care aşteaptă asemenea clipe de prea multă vreme. Părul îi cădea pe spate, tivul alb al cămăşii de noapte îi ajungea până aproape de glezne. Se uită prin cameră, ca şi cum încerca s-o vadă cu ochii mei şi se strâmbă. Se gândea, probabil, că aş putea privi cu dispreţ asemenea simplitate rustică. Am zâmbit, dar timiditatea ei era contagioasă şi între noi realitatea se schimbase, nu mai exista ceea ce numise ea „vrăjile" ei: gata cu disimulările, cu provocările şi speranţele dezamăgite, cu jocurile perverse care, ciudat, timp de câteva secunde, acum, privind în urmă, păreau să conţină o paradoxală inocenţă. Adam şi Eva înaintea alungării din rai.

Din fericire, lumea de afară ne-a venit în ajutor. Un fulger puternic. Lumina lămpii pâlpâi, apoi se stinse. Eram învăluiţi într-o beznă adâncă. Aproape imediat se auzi un bubuit teribil de tunet. Părea să se rostogolească deasupra capetelor noastre. Zgomotul încă nu se risipise, că şi era în braţele mele şi ne sărutam cu pasiune. Alt fulger, urmat de un tunet şi mai puternic, şi mai aproape. Se lipi de mine, speriată ca un copil. Am sărutat-o pe păr, am mângâiat-o uşor pe spate, încercând s-o liniştesc.

Îmi spuse:

— Hai să ne aşezăm o clipă. Furtuna mă sperie.

În întuneric, mă conduse până la un scaun de partea cealaltă a patului, lângă perete. M-am aşezat şi a venit pe genunchii mei, lipindu-se de mine. Ne-am sărutat din nou. Îmi căută mâna şi-şi împleti degetele într-ale mele.

— Povesteşte-mi despre prietena ta. Ce s-a întâmplat exact?

I-am spus şi ei ce-i spusesem lui June cu câteva minute în urmă.

— A fost un impuls de moment. Eram atât de sătul de Maurice. De voi; de tine. Nu puteam să mai suport să tot dau târcoale pe aici.

— I-ai vorbit despre mine?.

— I-am spus numai că întâlnisem pe cineva pe insulă.

— Ţi s-a părut tulburată?

— Tocmai asta e absurd. De-ar fi părut tulburată! De nu s-ar fi ascuns atât de bine!

Mă strânse încet de mână, în semn că mă înţelege.

— Şi tu n-o doreai deloc?

— Îmi părea rău pentru ea. Dar nici ea nu dădea impresia că e surprinsă.

— Nu mi-ai răspuns la întrebare.

Am zâmbit în întunericul camerei de această bătălie, nu tocmai bine disimulată, între înţelegere şi curiozitate feminină.

— Eu mă gândeam cât de mult aş fi preferat să fiu cu tine.

— Biata fată! Pot să-mi închipui cum trebuie să se fi simţit.

— Nu era ca tine. Nu lua niciodată nimic în serios. Mai ales bărbaţii.

— Dar, în cele din urmă, pe tine trebuie că te-a luat în serios.

Mă aşteptam la remarca asta; eram pregătit:

— Cred că pentru ea eram mai curând un simbol. Un simbol a tot soiul de lucruri care nu-i reuşiseră în viaţă. Ultima speranţă presupun.

— Ce-aţi făcut la Atena?

— Ne-am plimbat, am vizitat câteva monumente. Am luat masa. Am stat de vorbă. Am băut... cam prea mult. Totul a decurs foarte civilizat... Sau cel puţin aşa părea.

Şi-a înfipt uşor unghiile în dosul mâinii mele.

— Pot să jur că te-ai culcat cu ea.

— Ai fi furioasă dacă aş fi făcut-o?

Făcu semn că nu, mişcându-şi uşor capul lipit de obrazul meu.

— Nu. O meritam. Aş înţelege... Dar aş vrea să-mi spui, totuşi.

— De ce eşti atât de curioasă?

— Pentru că sunt atâtea lucruri despre tine pe care nu le ştiu.

Am tras aer în piept.

— Poate că ar fi trebuit s-o fac. Probabil că acum ar mai fi fost în viaţă.

Urmă o scurtă tăcere, după care mă sărută pe obraz.

— Încerc doar să descopăr dacă îmi petrec noaptea cu un măgar cu inima de piatră sau cu un înger cu inima zdrobită.

— Există un singur mod de a afla adevărul.

— Crezi?

Un nou sărut pe obraz. O ţineam strâns în braţe, dar se liberă încet, se ridică şi se îndepărtă pe bâjbâite, pipăind tăblia patului. Camera era cufundată în întuneric; nu vedeam absolut nimic. Deodată, lumina unui fulger se strecură printre lamele oblonului. În lumina albăstruie, am zărit-o doar o clipă, lângă lada de zestre, scoţându-şi cămaşa de noapte. Apoi am auzit-o apropiindu-se; bubuitul tunetului, respiraţia precipitată; am întins braţele şi am strâns-o lângă mine.

Gurile noastre s-au întâlnit şi am început să-i explorez trupul: sânii, pântecul neted, triunghiul mic acoperit de păr des, coapsele. Aş fi avut nevoie de o mulţime de mâini, nu de una... ca ea să cedeze, să-mi răspundă, să fie a mea. S-a mişcat, s-a oprit o clipă şi apoi a început să-mi descheie cămaşa. Într-o străfulgerare i-am zărit expresia feţei – avea un aer serios, concentrat, asemenea unui copil care dezbracă o păpuşă. Mi-a tras jos cămaşa şi haina pe care o mai aveam pe mine, apoi şi-a încolăcit braţele în jurul gâtului meu, aşa cum făcuse la Moutsa, depărtându-se puţin.

— În viaţa mea n-am văzut ceva mai frumos ca tine, am şoptit eu.

— Dar nici nu poţi să mă vezi.

— Dar te simt.

M-am aplecat şi i-am sărutai sânii, apoi am lipit-o de mine şi am sărutat-o din nou. Avea un parfum

ciudat, proaspăt şi totodată amărui, un miros de mosc şi în acelaşi timp de portocală, ce părea să se potrivească perfect cu ea, inocentă şi totuşi senzuală. Se desprinse din îmbrăţişarea mea, ca şi când ar fi fost epuizată şi după câteva clipe şopti:

— Hai să deschidem oblonul. Îmi place mirosul de ploaie.

Era deja în faţa ferestrei. Mi-am scos repede şi celelalte haine. O clipă mai târziu, când se îndrepta spre pat, am tras-o încet cu spatele spre mine şi am stat aşa cu faţa spre ploaia puternică de afară, spre acest perete întunecat de aer proaspăt. În sat nu mai era lumină; probabil că fusese un scurt circuit la generator. Un fulger brăzdă cerul înspre continent şi, o clipă, casele de sub noi, îngrămădite una într-alta, zidurile, acoperişurile, până şi marea, departe, jos, au fost inundate de o stranie incandescenţă violetă. Bubuitul tunetului nu se auzi decât ceva mai târziu; furtuna se îndepărta.

Julie se rezemă de mine abandonându-şi pieptul în dezmierdarea nopţii şi a mâinilor mele. Am mângâiat-o pe pântecul mic şi i-am ciufulit părul pubian. Capul ei s-a întors spre mine, apoi şi-a ridicat piciorul drept şi l-a aşezat pe scaunul de lângă fereastră, în aşa fel încât mâna să poată mângâia mai lesne. Mi-a luat cealaltă mână şi a dus-o spre sâni. Apoi a rămas absolut pasivă, lăsându-mă pe mine s-o excit – ca şi cum ploaia ar fi fost iubitul ei, şi noaptea de afară, ca şi cum eu trebuia să-i fac acum ceea ce îmi făcuse ea în mare. Picăturile de ploaie săreau de pe pervaz pe mâna mea şi pe pielea ei, dar ea nici nu le băga în seamă.

— Mi-ar place să ieşim afară, i-am şoptit eu.

Şi-a întors gura sărutându-mă uşor, consimţind, dar apoi, mâinile ei le-au găsit pe ale mele, ţinându-le acolo unde se aflau. Aşa voia să fie, luată cu binişorul, cucerită încet.

Afară, fulgerele care continuau să brăzdeze cerul începuseră să se îndepărteze într-o altă lume,

căci cea adevărată era formată din trupurile noastre, din conştiinţa existenţei celuilalt trup gol. Era aşa cum mi-am imaginat că va fi „momentul, Lily Montgomery”, această fiinţă delicată, timidă, gata să leşine, s-a lăsat pradă instinctelor nematurizate încă – mascate de aere şi fasoane – cu aerul pervers al fetiţei care se uită curioasă la băieţi.

Brusc, după o clipă, mi-a luat mâinile şi mi le-a aşezat pe propriile-i şolduri; mă înlănţuise.

— Ce s-a întâmplat?

— Eşti un rău.

— Aşa este jocul.

Julie îşi îngropă faţa în pieptul meu.

— Spune-mi, cu ea cum îţi plăcea cel mai mult?

M-a făcut să-mi aduc aminte de o vorbă care spune că la fete tactul în dragoste este în proporţie inversă cu nivelul lor de educaţie. Ştiam ce va urma.

— De ce vrei să ştii?

— Ca să nu fiu mai prejos.

— Te plac aşa cum eşti.

— Eşti aşa de mare, şopti ea.

Îşi strecură mâinile între noi. Ne depărtasem puţin. Era feciorelnică şi totuşi dorea să nu mai fie, să afle mai mult. Şopti din nou:

— Ai ce ne trebuie?

— În haină.

— Ţi-l pun eu?

M-am dus să iau prezervativul, iar Julie s-a postat lângă pat. Se făcuse puţină lumină, probabil că norii se mai subţiaseră şi puteam să-i zăresc silueta. A luat cutiuţa, m-a pus să mă aşez la capul patului, a îngenuncheat, s-a aplecat înainte, a scos prezervativul şi mi l-a pus; apoi şi-a plecat capul şi i-a dat un sărut fugar. S-a lăsat pe spate, pe călcâie, cu mâinile încrucişate în poală, cuminte. I-am văzut zâmbetul.

— Mincinoaso! Nu eşti chiar aşa de timidă.

— Nu uita că am petrecut cinci ani la internat, într-o mănăstire; imaginaţia noastră n-a scăpat nimic.

Ploaia se domolise şi în cameră pătrundea aerul proaspăt, mirosul de apă scursă pe piatră, din bazin. Îmi imaginam sute de bazine din care apa se scurgea, în fundul cărora ţiparii se încolăceau de bucurie.

— Şi nu vorbeaţi decât despre cum o să fugiţi de acolo.

Zâmbetul i s-a accentuat, dar nu a spus nimic. Am întins mâna, s-a ridicat şi s-a lăsat peste mine. Tăceam în dialogul trupurilor. Se prefăcea că mă posedă, se retrăgea, mă consola cu un sărut, şi a urmat o tăcere absolută, în nemişcare, o topire în aşteptare. Am rupt vraja şi Julie s-a întins lângă mine pe patul aspru cu capul pe pernă. Am îngenuncheat şi i-am sărutat trupul aşezat puţin pe o parte, cu un braţ în lături, capul cu un obraz pe pernă. Dar atunci când m-am apropiat, s-a lăsat pe spate şi în clipa următoare am pătruns adânc în ea. Era a mea, era altfel decât celelalte femei. Aveam sentimentul că o posedam mai mult decât trupeşte, în această clipă se afla trecutul încărcat de frustrări şi un viitor inerent. Stăteam sprijinit în mâini, peste ea; ea se uita la mine în întuneric.

— Te ador, i-am spus.

— Şi eu te doresc.

— Întotdeauna?

— Întotdeauna.

Începusem să împing încet – când s-a întâmplat ceva curios. Brusc, lampa de lângă pat s-a aprins. Probabil că reparaseră generatorul jos, în sat. Amândoi am rămas încremeniţi, caraghioşi, ca doi străini speriaţi, cu privirea atât de jenată, încât a trebuit să zâmbim. Îmi plimbam privirea peste trupul ei subţire, spre locul unde eram înlănţuiţi, înapoi spre chipul ei. Am simţit-o tulburată şi timidă, dar apoi a închis ochii şi şi-a întors capul într-o parte. Dacă aşa voiam eu...

M-am pornit. Şi-a încrucişat braţele în spatele capului, ca şi cum ar fi fost lipsită de apărare, de două ori expusă, la dispoziţia mea; acea moliciune caldă, supusă în toate, în afara coapselor. Se auzea un scârţâit subţire, ritmic, de undeva din rama palului. Părea atât de mică, fragilă, provocând acea brutalitate pe care, spunea ea, o simţise în bisericuţa de la Moutsa. Mâinile i s-au crispat de parcă într-adevăr aş fi făcut-o să sufere. Veneam, era prea devreme, dar nu mai rezistam. Îmi ziceam că e mult prea repede pentru ea, dar chiar în clipa când simţeam că voi sfârşi şi eram pe cale să abandonez, ea şi-a înălţat dintr-odată braţele, chemându-mă: o scurtă mişcare convulsivă. Apoi am fost tras cu putere în jos întâlnindu-i gura. Am mai stat puţin îmbrăţişaţi în liniştea adâncă a casei, apoi ne-am separat şi m-am întins lângă ea. Julie a întins mâna spre întrerupător şi ne-am aflat iar în întuneric. Se întorsese cu faţa în jos şi o mângâiam simţind de data asta o euforie de nedescris. Nu mă aşteptam ca acest moment să ne aparţină atât de total şi de egal, atât de plin de promisiuni ca şi pielea de-a lungul căreia mă plimbam. Nu credeam că poate fi capabilă de atâta dăruire. Trebuia să-mi fi dat seama că Julie, mai puţin extrovertită decât June, care-mi dăduse senzaţia că se bucură de dragoste, era la fel ca sora ei. Ştiam că ne va fi bine împreună în viitor. Tunetele se îndepărtau şi afară se luminase, pe când luna îşi făcea loc printre nori. Nu numai această furtună se îndepărtase, dar şi toate celelalte, şi noi stăteam culcaţi unul lângă celălalt în liniştea paradisului regăsit.

Trecuseră vreo cinci minute. Stăteam tăcuţi; nu aveam nevoie de cuvinte. Dar brusc se ridică, se aplecă o clipă peste mine şi mă sărută în fugă. Apoi, cu faţa încă aplecată spre mine, într-un nor de păr ce-i cădea în valuri peste faţă, zâmbind, îmi spuse:

— Nicholas, promiţi că ai să-ţi aminteşti toată viaţa ceva în legătură cu seara asta?

Mi-a venit să râd.

— Ce?

— Că important e şi *cum,* nu numai *de ce.*

Continuam să zâmbesc.

O clipă ezită, ca şi când ar fi fost un fel de formulă pe care ar fi dorit s-o repet. Apoi, deodată, se întoarse şi sărind din pat îşi luă chimonoul. Ar fi trebuit să reacţionez mai prompt, cel puţin la gestul rapid cu care a apucat veşmântul, dacă nu la tonul vocii şi la expresia feţei când se aplecase asupra mea în pat – o seriozitate care nu avea nimic cu naivitatea cu care o confundasem eu la început. M-am ridicat şi m-am proptit în cot.

— Unde te duci?

Nu mi-a răspuns imediat, dar s-a întors şi m-a privit în timp ce-şi lega chimonoul. Cred că încă îi mai persista o urmă de zâmbet pe faţă.

— La judecată.

— La ce?

Totul s-a petrecut cu o incredibilă repeziciune. Se depărtase deja înainte ca eu să fi putut înregistra schimbarea din vocea ei, absenţa totală a oricărei urme de inocenţă.

— Julie?

La uşă se întoarse şi, lăsând o mică pauză ca actriţele care vor să impresioneze publicul cu ultima replică înainte de ieşirea din scenă, rosti:

— Nu mă cheamă Julie, Nicholas. Şi-mi pare foarte rău că nu putem oferi şi tradiţionalele flăcări.

De data asta am sărit în capul oaselor. Flăcări? Ce flăcări? Dar înainte să pot scoate o vorbă, dăduse uşa de perete şi ieşise afară. Odaia fu brusc inundată de lumină..

Câţiva oameni năvăliră în cameră.

59

ERAU TREI, ÎN PANTALONI ÎNCHIŞI, ŞI PULOVERE negre pe gât. Apăruseră atât de brusc, încât nu avusesem decât timpul să mă acopăr cu cearşaful. Primul era Joe. Se repezi asupra mea chiar când deschideam gura să strig. Îmi puse brutal palma peste gură şi mă împinse înapoi cu toată puterea. Probabil că unul dintre ceilalţi aprinsese din nou lampa de la capul patului. La lumina ei am văzut o figură cunoscută: ultima oară o văzusem sus pe creastă şi omul purta atunci o uniformă germană, jucând rolul lui Anton. Cel de-al treilea era marinarul blond pe care îl întâlnisem la Bourani, duminica precedentă. Încercam să-l îndepărtez puţin pe Joe ca s-o văd pe Julie. Tot nu puteam accepta ideea că nu e vorba de un coşmar. Trăiam opera unui legător fantezist care intercalase pagini din Kafka într-un roman de D.H. Lawrence. Dar n-am putut să văd decât spatele lui Julie pe când ieşea din cameră. Cineva o întâmpină în uşă; un braţ o cuprinse de după umeri, ca şi când tocmai scăpase cu viaţă dintr-un accident de avion şi o trase afară din cameră. Acum n-o mai puteam vedea.

Am început să mă zbat cu putere, dar prevăzuseră această reacţie şi se înarmaseră cu o coardă. În treizeci de secunde am fost legat burduf şi întins pe pat cât eram de lung, cu faţa în jos. Nu ştiu sigur dacă le strigam tot soiul de vorbe murdare sau dacă le gândeam numai, dar mi-au pus căluş la gură. Cineva mă acoperi cu cearşaful. Am reuşit să întorc puţin capul, atât cât să pot vedea uşa.

În prag, apăru o nouă siluetă. Conchis. Ca şi ceilalţi, era şi el îmbrăcat tot în negru. Nu avuseseră flăcări, în schimb aveau demoni veniţi

din infern. Se apropie şi privirea mea furibundă o întâlni pe a lui, total golită de orice expresie, încercam să-i strig în faţă toată ura pe care o resimţeam pentru el, chinuindu-mă să scot sunete pe care să le poată înţelege.

Mi-am amintit deodată incidentul din timpul războiului pe care mi-l povestise: camera de la capătul culoarului, un om întins pe masă, castrat. Ochii mi se umplură de lacrimi, de furie şi umilinţă. Ştiam acum ce-mi amintise ultima privire a lui Julie. Era cea a unui chirurg care tocmai a terminat o operaţie dificilă; care îşi scoate mănuşile de cauciuc, aruncând o ultimă privire asupra cusăturii. Judecată... Flăcări... Erau nebuni cu toţii, asta era singura explicaţie şi Julie era cea mai vicioasă dintre toţi, neruşinată, degenerată...

„Anton” îi întinse lui Conchis o mică trusă din care acesta scoase o seringă hipodermică, verifică dacă e umplută corect, apoi, aplecându-se spre mine, mi-o arătă.

— N-o să te mai speriem, tinere. Acum vrem să te adormim. Va fi mai puţin dureros pentru tine. Te rog, nu te mai zbate.

Îmi veni în minte imaginea absurdă a teancului de lucrări încă necorectate. Joe şi celălalt mă forţară să mă întind pe pat şi-mi strânseră braţul stâng ca într-o menghină. După câteva eforturi zadarnice, am încetat să mai opun vreo rezistenţă. Un tampon de vată muiat în alcool; înţepătura acului în antebraţ. Am simţit morfina – sau altceva de genul ăsta – intrându-mi în sânge; acul scos şi din nou tamponul îmbibat în alcool. Conchis se îndreptă, mă urmări o clipă, apoi se întoarse şi puse seringa la loc în trusă.

Eram nevoit să accept evidenţa: mă aflam printre oameni pentru care nu existau nici legi, nici limite.

Un satir, cu o săgeată în inimă.

Mirabella. *La maîtresse – Machine*; o maşină oribilă a cărei înfăţişare în carne şi oase este şi mai

hidoasă.

Trecuseră trei minute, poate. Apoi June apăru în prag. Nu-mi aruncă nicio privire. Era îmbrăcată şi ea tot în negru, bluză neagră şi pantaloni negri. Furia mă cuprinse din nou când mi-am amintit că purtase aceleaşi haine când venise la colegiu; ştia deci de atunci ce avea să se întâmple. Şi toate astea după ce le vorbisem de moartea lui Alison. June traversă camera. Părul îl avea acum legat cu un fular negru de voal. Liniştită, începu să umple valiza cu hainele din dulap. Capul îmi vâjâia. Figuri, obiecte, tavanul, toate deveneau ireale; mă scufundam adânc, tot mai adânc, într-o prăpastie neagră de şoc, de zădărnicie, de imposibilitate de a mă răzbuna.

60

ÎN URMĂTOARELE CINCI ZILE N-AM MAI AVUT niciun fel de noţiune a timpului. Când m-am trezit prima dată, nu ştiam câte ore trecuseră. Îmi era foarte sete şi cred că asta mă şi trezise, de fapt. Îmi amintesc vag câte ceva: că am fost mirat să constat că eram îmbrăcat cu pijamaua mea – deşi nu mă aflam în camera mea de la colegiu; apoi descoperirea că mă aflam undeva pe apă, într-o cabină, pe un vas. Era cabina din faţă a unui iaht, o încăpere care se îngusta la un capăt. Nu voiam să mă trezesc, nu voiam să mă gândesc, nu voiam nimic decât să adorm din nou. Marinarul blond cu părul tuns scurt care, după toate aparenţele mă aştepta să mă trezesc, îmi întinse un pahar cu apă. Îmi era atât de sete, încât nu am putut să nu beau apa, deşi am observat că era suspect de tulbure. Probabil că am adormit din nou.

Acelaşi marinar mă conduse mai târziu la toaletă, şi îmi amintesc că a fost nevoie să mă sprijine: mă poticneam ca un om beat. Şi am adormit şezând pe scaunul de la W.C. Existau, bineînţeles, hublouri, dar erau acoperite cu capace metalice prinse în şuruburi. I-am pus două sau trei întrebări dar n-a scos o vorbă; n-am acordat însă nicio importanţă faptului.

M-am trezit din nou, o dată sau poate chiar de două ori, în împrejurări diferite. De data asta eram într-o cameră, într-un pat adevărat; de fiecare dată era noapte sau dacă era lumină, era lumină electrică, siluete estompate, voci înfundate; şi iar întuneric.

Dar într-o dimineaţă – sau cei puţin mie mi s-a părut că era dimineaţă, deşi s-ar fi putui foarte bine să fie şi miezul nopţii, n-aveam de unde să ştiu

căci ceasul mi se oprise – am fost trezit de marinarul blond care îmi devenise dădacă şi care m-a ridicat pe marginea patului, m-a pus să mă îmbrac şi să merg în sus şi în jos prin cameră de vreo douăzeci – treizeci de ori. Lângă uşă mai era cineva, o persoană pe care nu o mai văzusem până atunci.

Mi-am dat seama că fresca extraordinară ce acoperea peretele văruit din faţa patului, şi pe care eu credeam că o văzusem doar în vis, era de fapt reală. O siluetă neagră de dimensiuni uriaşe, un soi de schelet viu, ca ororile din Buchenwald, stătea pe jumătate întins peste ceva care semăna a iarbă sau poate flăcări arătând cu mâna descărnată spre o mică oglindă atârnată pe perete; mă îndemna, presupun, să mă privesc în ea, şi să consider că trebuie să mor. Figura osoasă avea o expresie intensă, stranie împletire de ferocitate şi spaimă şi îmi era imposibil s-o privesc fără să mi se facă frică; căci îmi dezvăluia câte ceva şi despre mintea care o plăzmuise şi care ghidase mâna pictorului. Era evident că fresca fusese pictată recent.

O bătaie în uşă. O a treia persoană intră în cameră, aducând o tavă cu o cană mare de cafea. O aromă minunată, de cafea adevărată, nu searbădul praf negru de cafea „turcească" care se foloseşte în Grecia. Pe tavă mai erau şi chifle, unt şi marmeladă de gutui, o farfurie cu ouă prăjite şi şuncă. Am fost lăsat singur. În ciuda situaţiei în care mă aflam, a fost una din mesele cele mai gustoase din viaţa mea. Fiecare aromă avea intensitate, acuitate proustiană. Am descoperit că îmi era îngrozitor de foame şi am mâncat tot ce era pe tavă, am băut cafeaua până la ultima picătură şi la sfârşit mi-am dat seama că aş fi putut să o iau de la început. O mână grijulie pusese pe tavă un pachet de ţigări americane şi chibrituri.

Am privit cu atenţie în jur. Eram îmbrăcat cu unul din tricourile mele şi nişte pantaloni de catifea reiată pe care nu îi mai purtasem din iarnă.

Tavanul înalt şi boltit era cel al unei cisterne construite sub o casă; pereţii fără ferestre deşi uscaţi, erau totuşi pereţi subterani. Încăperea avea lumină electrică. Într-un colţ: o valiză mică – a mea – şi, mai încolo haina mea atârna de un cui bătut în perete.

Zidul de cărămida de care era rezemată masa fusese construit de curând. Se tăiase în el o uşă grea de lemn masiv, fără clanţă, fără vizor şi fără broască; nu se vedea nici măcar balamalele. Am împins-o. Era blocată pe dinafară cu un zăvor sau cu vreo bară transversală. O masă mai mică, triunghiulară, ocupa un colţ al încăperii – era un lavoar demodat, şi dedesubt un vas ce suplinea lipsa instalaţiilor sanitare. Am răscolit prin valiză: o cămaşă curată, un rând de lenjerie de corp, un pantalon de vară. Mi-am găsit aparatul de ras şi pămătuful, ceea ce mi-a sugerat că aş putea aprecia durata timpului care trecuse după cât de mult îmi crescuse barba.

M-am dus să mă privesc în oglindă. O barbă de cel puţin două zile. Propria-mi figură mi se părea ciudată: descompusă şi neobişnuit de indiferentă. M-am aşezat pe pat şi am studiat din nou fresca macabră de pe perete: un cap de mort în celula unui condamnat la moarte. Şi imediat mi-a venit în minte ideea că mi se oferise masa cea din urmă, înainte de executarea sentinţei. Un simulacru de execuţie era ultima umilire la care mai puteam fi supus.

În spatele tuturor întâmplărilor se afla groaznica, ultima trădare de neiertat a Iui Julie.... Lily... sau cum o cheamă. Nu numai pe mine mă trădase, ci trădase toate sentimentele frumoase. Am început din nou să mă gândesc la ea ca la Lily, poate pentru că acum primul personaj pe care îl jucase mi se părea cel autentic, mai veridic pentru că era evident mai fals decât celelalte. Am încercat să îmi imaginez ce era în realitate – desigur o actriţă deosebit de înzestrată... şi deosebit de

imorală, pe deasupra. Numai o prostituată s-ar fi putut comporta ca ea; două prostituate, căci eram convins că şi soră-sa, June-Rose, ar fi fost gata să joace şi ea oribila scenă a seducţiei din final. Probabil că ar fi vrut astfel să mă umilească de două ori mai mult.

Toate poveştile lor nu fuseseră decât minciuni sau curse pe care mi le întinseseră. Scrisorile erau falsuri – şi se îngrijiseră să nu le pot descoperi. Trebuia să accept adevărul: toată corespondenţa îmi fusese interceptată, toate scrisorile pe care le scrisesem sau pe care le primisem. Şi de aici nu se putea trage decât o singură concluzie, sinistră: că ştiuseră totul despre Alison de la bun început. Când Conchis mă sfătuise să mă întorc în Anglia şi să mă însor cu ea, ştia că Alison murise; şi o ştiuse şi Lily. Nu m-am oprit aici cu deducţiile mele. Prăpastia era adâncă, căzusem în abisul de dincolo de realitate. Compuseseră câteva tăieturi de ziar referitor la cele două surori; dacă era aşa... M-am repezit la haină şi am căutat în buzunarul unde pusesem scrisoarea de la Ann Taylor după ce o citise „June”. Era tot acolo. Am studiat scrisoarea şi cele două tăieturi din ziar prinse de ea, căutând vreun indiciu că şi ele erau false... în zadar. Mi-am adus aminte de celălalt plic pe care îl lăsasem în camera mea, pe care ei nu i-l arătasem şi pe care Alison scrisese numele meu; mica şi patetica împletitură de flori uscate... Pe acestea numai de la Alison le-ar fi putut avea.

Alison.

M-am privit cu atenţie în oglindă şi, deodată, realitatea morţii lui Alison – simbol al cinstei, al loialităţii ei – deveni singura ancoră care mă mai ţinea. Dacă şi ea, dacă ea... totul era pierdut. Viaţa nu era nimic altceva decât un înspăimântător complot. M-am străduit să privesc înapoi pentru a o regăsi pe Alison, să fiu absolut sigur de ea, dincolo de puterea ei de a iubi şi de a urî, dincolo de toată corupţia lor. Dar nu am reuşit decât să mă

scufund într-un abis de presupuneri nebune. Dacă *toată* viaţa mea în acest ultim an fusese opusul a ceea ce Conchis mi-a repetat de atâtea ori – de atâtea ori pentru a mistifica şi mai mult viaţa în general? Adică opusul unui şir de întâmplări. Apartamentul din Russell Square... dar îl obţinusem răspunzând unui anunţ din „New Statesman”. Prima întâlnire cu Alison, în seara aceea... dar aş fi putut foarte bine să nu mă fi dus la petrecere, să nu fi aşteptat acele câteva minute la uşă... şi Margaret, Ann Taylor, toţi ceilalţi... Ipotezele se adunau una peste alta într-un teanc înalt care se surpa.

Continuam să mă uit în oglindă. Încercau să mă înnebunească, să mă supună unui fel de spălare a creierului. Dar eu mă agăţam de realitate din toate puterile. Şi mă mai agăţam de ceva: găsisem la Alison ceva ca un minuscul cristal limpede de eternă loialitate. Ca o lumină în întunericul nopţii. Ca strălucirea tremurândă a unei lacrimi. Absoluta incapacitate a lui Alison de a fi crudă. Şi lacrimile, care o clipă mi-au umezit ochii, erau o amară garanţie că nu mă puteam îndoi de moartea ei.

Nu erau numai lacrimi pentru Alison, ci şi lacrimi de furie. Conchis şi Lily ştiau că ea murise şi totuşi făcuseră să crească în mine o nouă îndoială, folosind această speranţă, deşi ştiau că este imposibilă, spre a mă tortura; pentru a proceda, din motive de neînţeles, la o nemiloasă vivisecţie a creierului meu.

Ca şi când nu urmăreau decât să mă pedepsească; să mă pedepsească şi iarăşi să mă pedepsească. Fără niciun drept, fără nicio raţiune.

Stăteam întins, cu mâinile sub cap.

Îmi reveneau în minte frânturi din lucruri pe care le spuseseră şi care acum mi se părea că aveau un dublu sens; o permanentă ironie dramatică. Aproape fiecare frază rostită de Conchis sau de Lily nu era altceva decât o ironie; până la acest din

urmă dialog cu „June” referitor la halucinaţii şi la psihiatrie.

Pentru week-end-ul acela... îşi schimbaseră planurile, desigur, ca să îmi lase un timp plauzibil pentru a primi „scrisoarea de referinţă” din partea băncii. Mă reţinuseră o clipă la marginea prăpastiei pentru a mă împinge apoi cu şi mai multă brutalitate în ea.

Noi şi noi imagini ale lui Lily, ale lui Lily din faza Julie, mi se perindau prin faţa ochilor; clipe de dragoste, şi alte momente de drăgălăşenie, sinceritate, reacţii spontane, ce nu ar fi putut fi regizate şi care nu puteau izvorî decât dintr-o perfectă identificare cu rolul interpretat. M-am întors chiar la vechea mea teorie de la început, că îşi juca rolul sub puterea hipnozei. Dar era de neconceput.

Mi-am mai aprins o ţigară, încercând să mă gândesc la prezent. Dar totul mă împingea înapoi la aceeaşi furie, la aceeaşi profundă umilire. Un singur gând mă mai putea linişti: gândul de a o umili şi eu pe Lily la rândul meu. Îmi venea să mor de ciudă că nu mă purtasem mai violent cu ea. Acesta era de fapt afrontul cel mai mare pe care mi-l făcuseră: folosiseră împotriva mea şi bruma de decenţă care îmi mai rămăsese.

Se auzi un zgomot afară şi uşa se deschise. Marinarul cel blond intră în cameră, urmat de un alt bărbat. Purtau aceleaşi bluze şi aceiaşi pantaloni negri şi pantofi negri de gimnastică. În spatele lor intră „Anton”. Acum purta un halat alb de doctor; creioane în buzunarul de la piept, voce clară cu puternic accent german; părea un doctor de gardă care îşi face vizita. Am observat că nu mai şchiopăta.

— Cum vă simţiţi?

L-am privit, străduindu-mă să îmi păstrez calmul.

— Minunat. Gust fiecare minut cu mare plăcere.

Privi spre tava cu gustarea de dimineaţă.

— Mai doriţi puţină cafea?

Am făcut din cap semn că da. Făcu un gest cu mâna spre celălalt bărbat care ieşi cu tava. „Anton” se aşeză pe scaun, lângă masă, iar marinarul se rezemă uşor de tocul uşii. În spatele lui era un coridor lung şi la capăt se zăreau treptele care duceau spre lumină. Era o cisternă mult prea mare pentru a aparţine unei case particulare de pe insulă. „Anlon” mă privea cu atenţie. Am refuzat să vorbesc şi un timp am stat aşa în tăcere.

— Sunt doctor. Am venit să vă examinez.

Mă studie o clipă.

— Vă simţiţi... nu prea rău?

M-am rezemat de perete şi l-am privit fix.

Mă ameninţă uşor cu degetul:

— Vă rog răspundeţi.

— Grozav îmi place să fiu umilit. Ador să văd o fată care îmi place călcând în picioare orice urmă de demnitate umană. De fiecare dată când imbecilul ăla bătrân îmi mai spune o minciună simt fiori de extaz pe şira spinării.

Am strigat:

— Şi acum unde dracu mă aflu?

Îmi dădea impresia că nici măcar nu aude ce îi spun; nu îl interesa decât comportarea mea.

Rosti rar:

— Bun. V-aţi trezit.

Stătea pe scaun picior peste picior, cu bustul uşor lăsat pe spate; perfectă imitaţie a unui doctor în cabinetul său.

— Unde e târfa aia?

Părea că nu înţelege.

— Lily, Julie. Sau cum o cheamă.

Zâmbi.

— Târfă înseamnă prostituată?

Am închis ochii. Capul începea să mă doară. Trebuia să îmi păstrez calmul. Marinarul din uşă întoarse capul; celălalt bărbat apăruse pe treptele de la capătul coridorului, cu o tavă în mână; intră în cameră şi puse tava pe masă. „Anton” umplu o

ceaşcă pentru mine şi una pentru el. Marinarul mi-o aduse pe a mea. Anton şi-o bău repede pe a lui.

— Prietene, te înşeli. Este o fată cumsecade. Foarte inteligentă. Foarte curajoasă. Da, da...

Contrazicea surâsul meu batjocoritor.

— Curajoasă, da.

— Tot ce vreau să vă spun este că în clipa în care am să ies de aici am să fac un scandal de o să vă ia mama dracului pe toţi şi o să regretaţi până în ziua de apoi că...

Ridică mâna într-un gest calm, iertător.

— Mintea dumneavoastră nu e bine. V-am dat multe sedative zilele astea.

Mi-am oprit respiraţia.

— Câte zile?

— E duminică.

Pierdusem deci trei zile: mi-am amintit de nenorocitele de lucrări scrise. Băieţii, ceilalţi profesori... nu se putea ca toată şcoala să fie în cârdăşie cu Conchis. Eram buimăcit mai mult de îndrăzneala loviturii, de enormitatea abuzului pe care şi-l permiseseră, decât de efectul sedativelor pe care mi le administraseră. Îşi permiseseră să calce în picioare legile, cerinţele meseriei mele, respectul datorat morţilor, tot ce dă omenirii aspectul ei cotidian, obişnuit, tot ce îi conferă sens şi stabilitate. Nu era numai negarea propriei mele lumi ci şi a ceea ce crezusem eu că este lumea lui Conchis.

L-am privit fix pe Anton:

— Probabil că ăsta e genul de umor pe care îl apreciaţi voi, nemţii.

— Sunt elveţian. Şi mama mea e evreică, dacă vă interesează.

Sub sprâncenele negre, sfufoase, ochii îi zâmbeau amuzat.

Am agitat uşor puţina cafea ce mai rămăsese în ceaşcă, şi brusc i-am aruncat-o în faţă, pătându-i halatul. Scoase o batistă şi se şterse pe faţă apoi

spuse ceva omului de lângă el. Nu părea furios. Ridică din umeri, apoi se uită la ceas.

— Este zece şi treizeci şi opt. Astăzi va avea loc procesul şi trebuie să fiţi treaz... Deci, foarte bine.

Făcu un semn spre petele de pe halat.

— V-aţi trezit!

Se ridică în picioare.

Am întrebat:

— Proces?

— Foarte curând ne vom duce acolo şi ne veţi judeca.

— Vă voi judeca eu?

— Da. Credeţi că aici e un fel de închisoare. Deloc. Este... cum chemaţi camera unde locuieşte judecătorul?

— Cabinetul judecătorului.

— Ah! Cabinet. Aşa că poate doriţi...

Făcu un semn spre bărbie.

— Isuse!

— Va fi multă lume acolo.

Îl priveam cu neîncredere.

— Veţi arăta mai bine.

Renunţă.

— Cum vreţi. Adam...

Rosti numele cu accentul pe silaba a doua şi îmi făcu un semn cu capul spre marinarul blond:

— Adam va reveni în douăzeci de minute să vă pregătească.

— Să mă pregătească?

— Nu e nimic. Avem un mic ritual. Nu pentru dumneavoastră. Pentru noi.

— Noi?

— Foarte curând veţi înţelege tot.

Îmi părea rău că nu păstrasem cafeaua să i-o arunc în faţă acum.

Zâmbi, se înclină şi ieşi. Ceilalţi doi au închis uşa după ei şi am auzit zgomotul zăvorului. Am privit fix la scheletul de pe perete. În felul lui macabru părea să îmi spună şi el acelaşi lucru: Foarte curând, vei înţelege. Totul.

61

Mi-am întors ceasul, peste exact douăzeci de minute, cei trei oameni s-au întors, îmbrăcaţi în aceeaşi ţinută ca mai înainte. Îmbrăcămintea lor neagră, ca uniformele fasciste, îi făcea să pară şi mai agresivi decât erau în realitate, căci nu era nimic deosebit de brutal în expresia figurilor lor. Blondul Adam se postă în faţa mea. Avea în mână un soi de valijoară mai neobişnuită.

— Vă rog... nu luptaţi.

Puse valijoara pe masă şi scoase din ea două perechi de cătuşe. Am întins mâinile cu un gest sfidător şi l-am lăsat să mă lege de ceilalţi doi oameni ce se postaseră lângă mine, de o parte şi de alta. După care scoase un căluş negru cu o formă curioasă, o legătură concavă cu o bucată groasă de burete în care trebuia să muşti.

— Vă rog... pun asta. Nu doare.

Am avut amândoi o uşoară ezitare. Eram hotărât să fiu calin, să nu mă împotrivesc şi să aştept momentul când aş fi putut să pocnesc pe cineva pe care ţineam cu tot dinadinsul să îl lovesc. Întinse cu un gest nesigur căluşul. Am ridicat indiferent din umeri. Am muşcat buretele; avea gust de dezinfectant. Adam îmi legă căluşul cu dibăcie, apoi scoase din valijoară, o bucată lată de leucoplast şi lipi câteva bucăţi la marginea căluşului ca să îmi stea strâns pe piele. Acum regretam că nu mă bărbierisem.

Operaţia care a urmat mă miră şi mai mult. Adam îngenunche şi ridicându-mi pantalonul deasupra genunchiului drept îl prinse cu o jartea elastică. Apoi m-au ridicat în picioare. Cu un gest liniştitor – n-aveam, se pare de ce să mă alarmez – Adam îmi ridică puloverul peste cap şi îl trase în spate până rămase agăţat de încheieturile mâinilor.

După care îmi descheie cămaşa şi îmi dezgoli umărul stâng. Scoase din valijoară două panglici albe, late de vreo trei centimetri, pe care erau cusute două rozete roşii ca sângele. Legă una în jurul pulpei şi o trecu pe cealaltă pe sub braţ şi peste umărul gol. Apoi, îmi lipi în mijlocul frunţii o pată neagră de leucoplast, un cerc, cu un diametru de trei centimetri. Şi la urmă, cu un nou gest liniştitor îmi acoperi capul cu un sac negru. Am fost o clipă tentat să mă opun, dar era prea târziu. Am pornit. Am simţit o mână pe fiecare braţ.

La capătul coridorului s-au oprit. Adam îmi spuse:

— Încet aici. Mergem sus.

Mă întrebam dacă „sus” însemna “în casă” sau era numai engleza lui incorectă.

Am păşit cu grijă înainte şi când am terminat de urcat scara, mi-am dat seama că ieşisem la soare. Îi simţeam căldura pe piele, deşi sacul care îmi acoperea faţa nu lăsa să filtreze decât o palidă rază de lumină. Parcursesem, probabil, vreo două-trei sute de metri. Mi s-a părut că simt mirosul mării, dar nu eram sigur. Mă tot aşteptam să îmi simt brusc spatele lipit de un zid şi să descopăr că mă aflu în faţa unui pluton de execuţie. Dar ne oprirăm din nou şi o voce zise:

— Acum, jos.

Mi se dădu destul timp ca să pot coborî încet treptele – mai multe decât urcasem – şi aerul deveni deodată foarte rece. La un moment dat am cotit pe un coridor, am mai coborât nişte trepte şi în cele din urmă, judecând după rezonanţa paşilor, mi-am dat seama că intrasem într-o cameră mare. În aer plutea un miros ciudat, neliniştitor, de lemn ars şi de smoală. Ne-am oprit; cineva îmi scoase sacul de pe cap.

Mă aşteptasem să văd oameni. Eram singur cu cei trei paznici ai mei. Ne aflam la unul din capetele unei uriaşe încăperi subterane, un soi de

cisternă enormă, cam de dimensiunile unei biserici mai mici, cum se pot vedea uneori sub vechile castele dărăpănate turco-veneţiene din Pelopones. Mi-am amintit că văzusem una asemănătoare iarna trecută, când fusesem la Pylos. Şi, într-adevăr, când m-am uitat în sus am văzut două conducte groase ale căror orificii superioare fuseseră probabil astupate la nivelul solului.

La celălalt capăt al încăperii se afla o mică estradă şi, pe estradă, un tron. În faţa tronului, o masă sau, mai bine-zis, trei mese puse cap la cap, ca o semilună plată acoperită cu pânză neagră. În spatele mesei se aflau douăsprezece scaune negre şi, în mijloc, un al treisprezecelea loc, un spaţiu liber.

Pereţii fuseseră daţi cu var până la o înălţime de vreo cinci metri şi deasupra tronului era pictată o roată cu opt spiţe. Lângă peretele din dreapta, între masă şi tron, câteva rânduri de bănci, aşezate în amfiteatru, evocau boxa juraţilor dintr-o sală de tribunal.

Exista un lucru absolut ciudat în această stranie sală de judecată. Lumina provenea de la un şir de torţe aprinse fixate pe pereţii laterali. Dar în fiecare colţ, în spatele tronului, se afla o baterie de proiectoare îndreptate asupra mesei în formă de semilună. Nu erau aprinse dar simpla prezenţă a cablurilor şi a lentilelor proiectoarelor sporea atmosfera sinistră, şi aşa destul de alarmantă, a acestei încăperi ce îţi amintea de Ku Klux Klan. Nu arăta a sală în care se face dreptate, ci mai curând, a sală în care se face nedreptate, un fel de *Star Chamber* ca în secolul XI; un complet de judecată din timpul Inchiziţiei.

Am fost împins uşor înainte, m-au dus pe lângă perete dincolo de masă şi m-au condus spre tron. Mi-am dat deodată seama că acolo aveau de gând să mă aşeze. S-au oprit ca să mă pot urca pe estradă; vreo cinci trepte duceau la o mică platformă pe care era tronul. Nu era un tron

adevărat ci, ca şi estrada de lemn, un accesoriu de recuzită, vopsii negru, cu braţe şi spătar în ogivă, încadrat de două coloane. În mijlocul panoului de lemn solid un ochi alb ca cel pe care pescarii din Mediterana îl pictează pe prova bărcilor lor pentru a alunga deochiul. Pe scaun se afla o pernă roşie. M-au aşezat acolo.

Imediat după aceea, cei doi gardieni, de care eram legat, îşi scoaseră cătuşele şi le prinseră de cele două braţe ale tronului. M-am uitat în jos: picioarele scaunului erau fixate cu şuruburi solide în scândurile platformei. Am mormăit sub căluşul de la gură, dar Adam scutură din cap trebuia să privesc, nu să vorbesc. Ceilalţi doi gardieni, se aşezară în spatele tronului, pe prima treaptă a estradei. Adam, servitor fidel – şi dement – mai verifică o dată cătuşele, îmi trase în jos cămaşa pe care cu o mişcare a umărului încercasem să mi-o pun la loc, apoi coborî treptele. Jos se întoarse, aşa cum, la biserică, te întorci cu faţa spre altar, şi se înclină uşor. Apoi ocoli masa şi ieşi din sală prin uşa de la cealaltă extremitate. Am rămas pe scaun, singur, numai cu cei doi gardieni, nemişcaţi şi tăcuţi în spatele meu; niciun zgomot în afară de trosnetul uşor al torţelor arzânde.

Am privit în jur, forţându-mă să observ totul cu calm şi indiferenţă. Mai existau şi alte semne cabalistice. Pe peretele din dreapta era o cruce – dar nu crucea creştină, căci capătul de sus era rotunjit, ca o pară aşezată invers; la stânga, faţă în faţă cu crucea era un trandafir roşu închis, singura pată de culoare în această cameră alb-negru. La celălalt capăt, deasupra unicei uşi a sălii, era pictată o mână imensă, neagră, laba mâinii stângi, până la încheietură, cu arătătorul şi degetul mic ridicate şi cele două degete din mijloc şi degetul mare îndoite spre palmă. Camera era evident decorată conform unui ritual; şi mie toată viaţa îmi fusese silă de ritualurile de orice fel. Îmi repetam necontenit aceeaşi frază: păstrează-ţi demnitatea,

păstrează-ţi demnitatea, păstrează-ţi demnitatea. Îmi dădeam seama cât eram de ridicol cu panglicile, rozetele şi ochiul de ciclop din frunte. Trebuia totuşi să fac un efort să nu devin ridicol.

Deodată inima îmi sări din piept.

O formă înspăimântătoare.

Brusc, şi fără zgomot, în uşa din celălalt capăt al sălii apăruse Herne Vânătorul. Un zeu neolitic, spirit al întunericului şi al pădurilor nordice, negru şi rece ca fierul, venit din timpuri străvechi.

Un om cu cap de cerb apăruse în uşă; siluetă gigantică, imagine de neuitat, profilându-se pe peretele văruit al coridorului slab luminat din spatele său. Coarnele erau enorme, ramificate, negre ca ramurile de migdal. Şi omul era îmbrăcat în negru din cap până în picioare, numai ochii şi nările fuseseră conturate cu alb. Stătu un timp nemişcat, ca şi cum mi-ar fi lăsat un răgaz să mă pătrund de prezenţa sa, apoi se apropie încet de masă şi se opri puţin în mijlocul sălii, cu ţinuta-i maiestuoasă şi, în cele din urmă, se aşeză în extrema stângă. Între timp, avusesem răgazul să observ mănuşile negre, pantofii negri ce ieşeau de sub sutana strâmtă, precum şi faptul că enorma-i mască părea să îl stânjenească.

Frica pe care o resimţeam era aceeaşi frică veche: nu îmi era frică de apariţia din faţa mea, ci de motivul ce se ascundea în spatele acestei deghizări. Nu de mască mă temeam căci în secolul nostru, secolul romanelor de anticipaţie, suntem prea siguri de realitatea ştiinţifică pentru a nu fi imuni la teama de supranatural, şi nu ne mai speriem de o mască, ci de ce se ascunde în spatele ei. Eterna sursă a tuturor spaimelor, a tuturor ororilor, a tuturor răutăţilor: omul.

Altă siluetă apăru şi se opri în uşă, aşa cum aveau să facă toţi cei care urmau.

De data asta era o femeie. Era îmbrăcată în costumul tradiţional al vrăjitoarelor din Anglia: pălărie neagră cu bor şi cu calotă ascuţită, plete

lungi cărunte, şorţ roşu sub pelerină neagră şi o mască răutăcioasă cu nas coroiat. Adusă de spate, îndoită aproape în două, se îndreptă şchiopătând spre extremitatea dreaptă şi puse pe masă pisica pe care o avea în braţe. Animalul era împăiat în poziţie şezândă, şi mă fixa cu ochii de sticlă aşa cum mă fixau şi ochii vrăjitoarei şi cei ai omului cu cap de cerb.

Veni, apoi, alt personaj înfricoşător, un om cu cap de crocodil, o mască proeminentă cu o coamă ciudată, cu colţi de fiară şi ochi bulbucaţi. Se opri doar o clipă şi se duse repede să îşi ocupe locul lângă cerb, ca şi cum, neobişnuit cu astfel de costume, nu se simţea în largul lui în aceasta scenă.

Urmă un personaj mai scund, un bărbat: un cap anormal de mare pe care un rânjet larg, până la urechi, dezvăluia două şiruri de dinţi albi, cubici. Ochii păreau înfundaţi în orbitele negre, adânci. În jurul frunţii avea o creastă de iguana. Era îmbrăcat cu un poncho negru şi părea mexican, aztec. Se aşeză lângă vrăjitoare.

O nouă siluetă, feminină de data aceasta. De cum am zărit-o am fost aproape sigur că e Lily, deghizată în vampir înaripat, cu un cap de liliac din blană neagră şi doi colţi albi, lungi: în partea de jos a trupului purta o fustă neagră, ciorapi şi pantofi negri. Picioare lungi şi zvelte. Cu aripile ca nişte gheare întinse, bătând uşor aerul, sinistră în lumina torţelor, îşi luă locul lângă crocodil. O umbră mare, mişcătoare, ce acoperea crucea şi trandafirul.

Personajul următor părea african, o sperietoare de ciori cum se văd atâtea pe câmp, un pachet de zdrenţe care atârnau până în pământ, într-un soi de volane suprapuse. Până şi faţa măştii era făcută tot din cârpe înnodate în vârful capului, de unde ieşeau trei pene albe. Ochii mari ca două farfurioare. Nu părea să aibă nici mâini, nici picioare şi nu îţi puteai da seama de ce sex era. O

păpuşă hidoasă, un coşmar de copil, se îndreptă târşâind spre locul prestabilit alături de vampir şi mă fixă cu ochii ei imenşi.

Apoi veni un demon bondoc cu un fel de bot în mijlocul feţei, ce părea descins direct din picturile lui Bosch.

Prin contrast, personajul care urmă părea în întregime alb, macabru, un fel de arlechin-schelet, ecou al scheletului din fresca din celulă. Masca lui era un craniu. Contururile pelvisului fuseseră voit exagerate şi fantoşa avea un mers rigid, sacadat.

O nouă mască şi mai ciudată: o femeie. Şi am început să mă întreb dacă vampirul era, cu adevărat, Lily. Partea din faţă a fustei croite dintr-un material rigid avea forma unei cozi de peşte care mergea umflându-se, continuându-se cu pântecele unei femei însărcinate; care la rândul său mergea în sus, transformându-se, deasupra sânilor, într-un cap de pasăre. Silueta avansa încet, mâna stângă sprijinind pântecul, dreapta aşezată între sâni. Capul alb cu ciocul ascuţit şi ochi migdalaţi părea îndreptat în sus, spre tavan. Era extrem de frumoasă această femeie-peşte-şi-pasăre, neaşteptat de gingaşă după morbiditatea ameninţătoare a celorlalţi. În gâtul întins în sus, se vedeau două găuri mici pentru ochii persoanei ce se ascundea sub mască.

Mai rămăseseră patru locuri neocupate.

Masca următoare era o cunoştinţă veche: Anubis, cel cu cap de şacal, alert şi vicios. Se duse la locul lui cu pas uşor şi mişcări suple, mers de negru.

Urmă un bărbat cu pelerină neagră pe care erau desenate cu alb semne astrologice şi simboluri alchimiste. Purtă pe cap o pălărie ascuţită, înaltă de vreun metru şi cu boruri largi. Din spate îi atârna pe umeri un voal negru. Omul purta mănuşi negre şi ţinea în mână un baston lung, alb, terminat la capăt cu un cerc: un şarpe care îşi muşca coada. Pe faţă nu avea decât o simplă mască neagră. Ştiam

cine e. Îi puteam vedea ochii strălucitori şi gura implacabilă.

Mai rămăseseră două locuri în mijloc. Urmă o clipă de aşteptare. Într-o linişte mormântală, imobile, personajele din spatele mesei mă fixau cu privirea. M-am uitat la cei doi gardieni ai mei care, impasibili, priveau drept înainte, ca soldaţii. Am ridicat din umeri. Aş fi vrut să pot căsca să îi pun astfel pe toţi la locul lor şi să mi-l găsesc şi eu pe al meu.

Patru oameni apărură pe coridorul alb. Duceau un soi de lectică neagră, atât de îngustă încât părea mai curând un coşciug în poziţie verticală. Am observat că perdelele erau trase atât în faţă cât şi în părţi. Pe panoul din faţă era pictată aceeaşi emblemă ca cea de deasupra tronului: o roată cu opt spiţe. Pe acoperiş era fixată un fel de diademă neagră şi fiecare vârf se termina cu un menisc alb, formând un şir de semiluni.

Cei patru purtători erau îmbrăcaţi în negru şi pe faţă aveau măşti groteşti, figuri de doctori-vrăjitori în alb şi negru, iar pe creştetul capului aveau câte o cruce enormă, de cel puţin un metru înălţime. În loc să se termine în linie dreaptă, partea de sus, ca şi braţele laterale ale crucii, se destrămau la capete în franjuri negre de cârpă sau de rafie. Crucea părea că arde cu flăcări negre.

Nu au venit direct spre centrul mesei, dar, ca şi cum ar fi fost vorba de o gazdă, sau o relicvă purificatoare, au purtat scaunul-coşciug în jurul camerei, mai întâi pe partea stângă, au trecut apoi prin faţa tronului meu, între mine şi masă, aşa că am putut observa şirul de semiluni albe de deasupra, simbolurile Dianei-Artemis de pe panourile laterale. Au continuat apoi pe partea dreaptă, până au ajuns din nou la uşă şi, în sfârşit, s-au întors la masă. Stâlpii au fost scoşi din inele şi cutia a fost împinsă înainte şi aşezată în locul gol din mijloc, în tot acest timp, celelalte măşti nu îşi luaseră ochii de la mine. Purtătorii îmbrăcaţi în

negru se întoarseră şi se postară lângă torţe, dintre care trei erau aproape stinse.

Atunci apăru şi cel de-al treisprezecelea personaj.

Veşmântul alb până în pământ contrasta cu îmbrăcămintea neagră a celorlalţi. Singura garnitură erau două dungi negre în jurul mânecilor largi. Ţineau un baston negru în mâinile înmănuşate în roşu. Avea un cap negru de ţap, un cap de ţap adevărat, purtat ca un soi de şapcă, aflându-se deci mult deasupra umerilor persoanei care îl purta şi a cărei figură era ascunsă de barba aspră a animalului. Coarne mari învârtite spre spate; ochi de sticlă de culoarea chihlimbarului şi, ca singur ornament, o luminare roşie, groasă, ce fusese fixată între coarne şi era aprinsă. Tare aş fi vrut să fi putut vorbi căci simţeam teribil nevoia de a striga ceva defăimător, o glumă de adolescent, ceva sănătos şi englezesc, ceva gen:

— Doctorul Crawley, presupun.

Dar tot ce puteam face era să îmi încrucişez picioarele pentru a părea ceea ce nu eram nici pe departe – indiferent.

Ţapul înainta spre masă cu mersul său maiestuos, se apropie cu o demnitate super-diabolică şi mi-am adunat tot curajul pentru ce avea să urmeze: o liturghie neagră, probabil. Poate că masa avea să fie altarul. Îmi dădeam seama că tot costumul lui era o reprezentare bufă a imaginii tradiţionale a lui Isus. Bastonul era cârja pastorală; barba neagră era barba castanie a lui Cristos; luminarea roşie un soi de parodie blasfematorie a nimbului său. Veni la locul lui. Tot şirul de marionete negre, în costume de carnaval continuau să mă fixeze de jos. M-am uitat la ei: diavolul-cerb, diavolul-crocodil, vampirul, demonul bondoc, femeia-pasăre, magicianul, lectica-coşciug, diavolul-ţap, diavolul-şacal, arlechinul-schelet, păpuşa-sperietoare, aztecul, vrăjitoarea. Am înghiţit şi m-am uitat din nou la cei doi

paznici. La cea mai mică mişcare a capului, căluşul începuse să mă jeneze destul de rău. Am hotărât deci să stau nemişcat cu ochii pe picioarele estradei.

Trecu un minut, poate mai mult. Se mai stinse o torţă. Ţapul ridică bastonul, îl ţinu o clipă în aer, apoi îl puse pe masă în faţa lui. Probabil că în mişcarea aceasta bastonul s-a agăţat de vestmântul său şi uşoara confuzie care urmă îmi făcu plăcere. De îndată ce a reuşit să-şi desprindă vestmântul, ţapul îşi ridică amândouă mâinile cu o mişcare sacerdotală, dar cu degetele formând două coarne, îndreptate spre cele două colţuri din spatele meu. Cei doi paznici se duseră spre reflectoare şi brusc încăperea fu inundată de lumină; şi, după o clipă de totală imobilitate, fu cuprinsă de mişcare.

Ca actorii la ieşirea din scenă, şirul de personaje din faţa mea începu să îşi scoată măştile şi costumele. Oamenii cu cruci pe cap, care se retrăseseră lângă perete se întoarseră, apucaseră torţele şi se îndreptară spre uşă în şir indian. Odată ajunşi la uşă se opriră, căci apăru un grup de vreo douăzeci de tineri. Intrară în sală în dezordine, îmbrăcaţi în hainele lor obişnuite, şi nu păreau să respecte niciun fel de indicaţii regizorale. Unii aveau dosare sau cărţi. Se mişcau în tăcere şi veniră repede să-şi ocupe locurile pe băncile aşezate în amfiteatru, în dreapta mea. Oamenii cu torţele dispărură. M-am uitat la noii veniţi – germani sau, poate, scandinavi, figuri inteligente de studenţi, doar vreo două persoane erau ceva mai în vârstă, şi trei fete, având o medie de vârstă în jur de douăzeci-douăzeci şi ceva de ani. Am recunoscut doi dintre ei: îi văzusem cu ocazia incidentului de sus, de pe creastă.

În tot acest timp, personajele din spatele mesei îşi scoteau costumele. Adam şi cei doi paznici ai mei le dădea o mână de ajutor. Adam aşeza în dreptul fiecărui loc câte un dosar de carton cu etichetă albă. Pisica împăiată fu luată de pe masă,

la fel ca şi bastoanele şi celelalte accesorii. Totul în mare viteză, ca o scenă deseori repetată. Mă uitam de la unul la altul, privind cum personajele îşi scoteau măştile, şi îi descopeream unul câte unul.

Ultimul sosit, capul de ţap, era un bătrân cu barba albă scurtă şi ochii albaştri-cenuşii, care aducea cu Smuts. Ca şi ceilalţi, îşi dădea şi el toată silinţa să nu se uite la mine, dar l-am văzut zâmbindu-i lui Conchis, magicianul-astrolog de lângă el. Lângă Conchis, de după capul de pasăre şi pântecul de femeie însărcinată, apăru o femeie slăbuţă între două vârste, care purta un taior gris-închis, o directoare de şcoală sau o femeie de afaceri. Joe cel cu capul de şacal purta un costum bleumarin şi, spre uimirea mea, de sub costumul de arlechin-schelet, apăru Anton. Demonul din picturile lui Bosch se dovedi a fi alt bărbat mai în vârstă, cu figură blândă şi pince-nez. Păpuşa-sperietoare era Maria, iar figura de aztec era fostul colonel german, alias Wimmel, din incidentul de pe creastă. Vampirul nu era Lily ci soră-sa, fără cicatrice la încheietura mâinii, cu o bluză albă şi fusta neagră care făcuse parte din costum. Crocodilul era un tip spre treizeci de ani, grec sau italian, cu o barbă mică ce îi dădea un aer de artist. Şi el era îmbrăcat în costum de stradă. Capul de cerb era tot o persoană necunoscută, un bărbat foarte înalt, în jur de patruzeci de ani, tip de evreu intelectual, foarte bronzat şi cu început de chelie.

Nu mai rămăsese decât vrăjitoarea de la celălalt capăt al mesei. Era Lily, îmbrăcată într-o rochie de lână albă închisă pe gât şi cu mâneci lungi. Am privit-o netezindu-şi părul strâns într-un coc sever; apoi îşi puse ochelari. Se aplecă să audă ce îi şoptea la ureche „colonelul” de lângă ea. Făcu un gest aprobator cu capul, şi deschise dosarul din faţa ei.

O singură persoană nu se dezvăluise: persoana din lectica-coşciug.

De pe tronul meu, priveam un grup de oameni ce păreau perfect normali, care şedeau în jurul mesei şi îşi studiau dosarele şi care, acum, începuseră să se uite la mine. Pe figurile lor se citi interes dar nu şi simpatie. Mi-am întors privirea spre June-Rose, dar faţa ei era lipsită de orice expresie, se uita la mine ca la o figură de ceară. Însă cel mai mult aşteptam să mă privească Lily; dar când se uită la mine, ochii ei nu îmi spuseră nimic. Se comporta aşa cum părea să sugereze şi locul ei de la capătul mesei, ca un membru de curând cooptat într-un juriu de selecţie.

În cele din urmă, bărbatul în vârstă, cu barba mică, albă se ridică în picioare şi murmurul care începuse să se audă printre cei din sală încetă. Ceilalţi membri ai „consiliului" se întoarseră spre el. Am văzut că unii dintre studenţi – nu toţi – aveau carnetele deschise pe genunchi, gata să ia note. Bătrânul cu barba albă privi în sus spre mine, prin lentilele ochelarilor săi cu rame de aur zâmbi şi se înclină.

— Domnule Urfe, probabil că a trecut destul de multă vreme de când trebuie să fi ajuns la concluzia că aţi căzut în mâinile unei bande de nebuni. Ba mai rău, de nebuni sadici. Şi cred că prima mea sarcină este să vă prezint acestor nebuni sadici.

Câţiva zâmbiră. Vorbea într-o engleză excelentă, deşi se mai simţea un uşor accent german.

— Dar mai întâi, acum că noi ne-am regăsit aspectul normal, se cuvine să vi-l recăpătaţi şi dumneavoastră.

Făcu un semn celor doi paznici ai mei care, între timp, îşi reluaseră locurile lângă mine. Imediat îmi dezlegară panglicile cu rozete, îmi reaşezară hainele la locul lor, îmi dezlipiră petecul negru de pe frunte şi merseră până acolo, încât îmi pieptănară chiar şi părul: dar căluşul din gură nu mi l-au scos.

— Bun. Acum... dacă îmi permiteţi, am să mă prezint. Sunt doctorul Friedrich Kretschmer, originar din Stuttgart, actualmente director al Institutului de psihologie experimentală de la Universitatea Idaho, din Statele Unite. La dreapta mea se află doctorul Maurice Conchis, de la Sorbona, pe care îl cunoaşteţi. La dreapta lui, doctoriţa Mary Marcus, care lucrează acum la Universitatea din Edinburgh, dar, iniţial, a lucrat la Fundaţia William Alanson White din New York.

Femeia cu alură de profesoară înclină capul.

— La dreapta cei, profesorul Mario Ciardi, din Milano.

Omul scund, cu înfăţişare blândă se ridică în picioare şi salută.

— Lângă el se află încântătoarea şi talentata noastră creatoare de costume, domnişoara Margaret Maxwell.

June-Rose îmi adresă un zâmbet fugar.

— În dreapta domnişoarei Maxwell îl vedeţi pe domnul Yanni Kottopoulos care s-a ocupat de punerea în scenă.

Omul cu barbă se înclină. Apoi se ridică intelectualul cu figură semită.

— Cel care vă salută acum este Arne Halberstedt de la Queen’s Theatre din Stockholm, dramaturgul şi regizorul nostru căruia noi ceilalţi, simpli amatori în ce priveşte teatrul nou, îi datorăm foarte mult – ca şi domnişoarei Maxwell şi domnului Kottopoulos – pentru reuşita şi valoarea estetică a... ceea ce am întreprins.

Conchis mai întâi, apoi şi ceilalţi membri ai „consiliului” şi studenţii au început să aplaude. Până şi cei doi paznici ai mei li s-au alăturat. Bătrânul se întoarse:

— Acum – la stânga mea – vedeţi o cutie goală. Dar nouă ne place să credem că înăuntru se află o zeiţă. O zeiţă virgină pe care niciunul dintre noi n-a văzut-o şi n-o va vedea niciodată. O numim Astaroth cea Invizibilă. Cunoştinţele

dumneavoastră de literatură vă vor permite cu siguranţă, să ghiciţi ce simbolizează. Şi de aici, să vă imaginaţi cu uşurinţă ce încercăm noi, bieţi oameni de ştiinţă, să exprimăm.

Îşi drese glasul.

— Dincolo de cutie, se află doctorul Joseph Harrison de la catedra mea din Idaho, despre al cărui strălucit studiu privind nevrozele caracteristice populaţiei de culoare din ghettourile urbane, intitulat: *Mentalitate albă, mentalitate neagră,* probabil că aţi auzit.

Joe se ridică şi îmi făcu un semn familiar cu mâna. Era rândul lui „Anton”.

— Lângă el, doctorul Heinrich Mayer, care lucrează în prezent la Viena. În partea cealaltă, doamna Maurice Conchis, pe care mulţi dintre noi o cunosc mai bine ca cercetătoare a efectelor traumatizante ale războiului asupra copiilor refugiaţi. Mă refer, bineînţeles, la doctoriţa Annette Kazanian de la Institutul din Chicago.

Am refuzat să mă arăt uimit, ceea ce nu aş putea spune despre unii dintre „spectatori” care au început să vorbească în şoaptă şi s-au plecat mai în faţă să o vadă mai bine pe „Maria”.

— Alături de doamna Conchis, îl vedeţi pe Privatdozent Thorvald Jorgensen de la Universitatea din Aalborg.

„Colonelul” Wimmel se ridică în picioare cu o mişcare bruscă şi se înclină.

— Lângă el, doctor Vanessa Maxwell.

Prin lentilele ochelarilor, Lily îmi aruncă o privire fugară, total inexpresivă. Mi-am întors din nou ochii spre bătrânul cu barbă; îşi privea colegii.

— Cred că suntem cu toţii de acord că succesul clinic al cercetării noastre din această vară se datorează în mare parte doctoriţei Vanessa Maxwell. Doamna doctor Marcus îmi spusese deja la ce să mă aştept când a sosit la noi, la Idaho, cea mai talentată dintre studentele ei. Dar aş dori să subliniez că niciodată până acum aşteptările mele

nu s-au realizat atât de deplin ca în cazul Vanessei Maxwell. Sunt deseori acuzat că insist prea mult asupra rolului femeii în profesiunea noastră. Permiteţi-mi să spun că doctoriţa Maxwell, tânără şi încântătoarea mea colegă, Vanessa, îmi confirmă credinţa dintotdeauna: că într-o bună zi, toţi psihiatrii practicieni – nu şi cei teoreticieni – vor fi reprezentaţi de urmaşele Evei.

Aplauze. Lily ţinea ochii aţintiţi pe masa din faţa ei şi, după ce aplauzele au încetat, se uită la bătrân şi murmură:

— Mulţumesc.

Bătrânul se întoarse spre mine.

— Studenţii pe care îi vedeţi aici sunt austrieci şi danezi, studenţi care fac cercetări în facultatea doctorului Mayer din Aalborg. Cred că toată lumea vorbeşte englezeşte, nu?

Câţiva au răspuns „da”. Le zâmbi cu bunăvoinţă şi bău o înghiţitură de apă.

— Ei bine, domnule Urfe, probabil că până acum ne-aţi ghicit deja secretul. Suntem un grup internaţional de psihologi al cărui conducător, exclusiv din motive de vârstă am onoarea să fiu.

Doi sau trei protestară cu o mişcare a capului.

— Din diverse motive, cercetarea care ne interesează în mod deosebit pe toţi cere ca subiecţii noştri să nu fie voluntari, nici să nu bănuiască măcar că sunt supuşi unui experiment. Nu suntem toţi adepţii aceloraşi teorii de comportare, aparţinem unor şcoli diferite, dar suntem cu toţii de acord că experimentul nostru este de asemenea natură, că este mai bine ca subiectul să nu fie – nici chiar la sfârşit – informat asupra scopului lui. Deşi sunt convins că – atunci când vă veţi putea gândi în linişte – veţi vedea că veţi fi capabil să deduceţi din efecte măcar o parte din cauze.

Toată lumea a zâmbit.

— Ei bine, v-am ţinut, în ultimele trei zile, sub narcoză şi materialul pe care l-am obţinut de la

dumneavoastră s-a dovedit extrem de interesant, preţios chiar. Şi am dori să începem prin a ne exprima aprecierea pentru normalitatea de care aţi dat dovadă în toate straniile labirintului pe care v-am silit să le parcurgeţi.

Se sculară toţi în picioare să mă aplaude. N-am mai putut să mă stăpânesc. Îi vedeam pe Conchis şi pe Lily bătând din palme; şi pe studenţi. Mi-am învârtit încheieturile mâinilor şi depărtându-mi degetele le-am făcut de două ori un semn în formă de V, însoţit de o mişcare în sus. Bătrânul păru descumpănit şi întorcându-se spre Conchis îl întrebă ce însemna gestul meu. Conchis, la rândul său, se întoarse spre femeia în costum gri care era, dacă spuneau adevărul, doctor la Universitatea din Edinburgh. Aceasta răspunse cu un puternic accent-american:

— Acest semn este echivalentul gestic al unei verbalizări de tip „Du-te în mă-ta" sau „Să mă pupi în fund".

Bătrânul păru foarte interesat. Repetă gestul privindu-şi cu atenţie mâna.

— Dar parcă Sir Winston Churchill...

Lily se apleca puţin în faţă şi îi explică:

— Mişcarea în sus este cea care poartă încărcătura de sens, doctore Kretschmer. Semnul victoriei se făcea cu palma spre faţă şi era static. Am vorbit despre gestul pe care l-a făcut acum subiectul în articolul meu privitor la *Metafora erotico-anală directă în literatura clasică.*

— Ah, da. Îmi amintesc. *Ja. Ja.*

Conchis i se adresă lui Lily:

— *Pedicabo ego vos el irrumabo, Aureli pathici el cinaedi Furi?*

Şi Lily:

— Exact.

Wimmel-Jorgensen se aplecă mai în faţă şi cu un accent foarte gutural întrebă:

— Nu există cumva o legătură şi cu gestul încornorării?

Şi îşi duse degetele arătătoare la frunte imitând două coarne.

Îi răspunse Lily:

— În lucrarea mea, sugeram că insulta poate avea la bază motivul castrării, dorinţa de a degrada şi a umili rivalul mascul, motiv care în cele din urmă ar putea fi privit ca efectul unei relevante fixaţii infantile şi a fobiilor ce decurg în genere din această fixaţie.

Îmi contractam şi îmi relaxam muşchii, îmi frecam picioarele unul de altul, obligându-mă să îmi păstrez calmul şi să caut ce anume, în toată lipsa asta de raţiune, aş fi putut lua drept raţional. Nu credeam, nu puteam să cred că erau psihologi. N-ar fi riscat să îşi dezvăluie numele.

Pe de altă parte, felul în care improvizau jargonul meseriei era absolut strălucit. Gestul meu nu fusese premeditat şi nimic nu îi lăsase să prevadă reacţia mea. Sau poate că... M-am gândit deodată că avuseseră nevoie de gestul meu pentru a introduce replicile acestui dialog; şi era un gest pe care nu îl mai făcusem de ani de zile. Dar mi-am amintit că auzisem undeva că, sub hipnoză, se putea obţine de la un pacient o anume reacţie la un anume semnal. Părea o treabă uşoară. Când am fost aplaudat am simţit nevoia să fac gestul. Trebuia să fiu atent; să nu fac nimic fără să mă gândesc.

Bătrânul puse aici capăt discuţiei.

— Domnule Urfe, gestul dumneavoastră semnificativ mă aduce la scopul adunării noastre de azi. Suntem, bineînţeles, conştienţi de profunda dumneavoastră furie şi chiar ură faţă de cel puţin câţiva dintre noi. Deşi reacţiile subconştientului dumneavoastră ne-au dezvăluit o situaţie diferita, voi spune, citându-l pe doctorul Harrison, că „important este *ce credem* că resimţim”. Ne-am adunat deci aici pentru a vă permite să ne judecaţi la rândul dumneavoastră. Acesta este motivul pentru care v-am aşezat în scaunul judecătorului.

V-am pus în imposibilitate de a vorbi pentru că justiţia trebuie să fie mută până în momentul pronunţării sentinţei. Dar înainte de a ne judeca, vă vom ruga să ne permiteţi să mai aducem alte câteva probe î*mpotriva* noastră. Adevărata noastră justificare este dorinţa de a servi ştiinţa, dar suntem gata să recunoaştem, cu toţii, că cerinţele unei bune practici medicale ne interzic să recurgem la asemenea scuză. Voi ruga acum pe doamna doctor Marcus să binevoiască să dea citire capitolului din raportul nostru care tratează despre dumneavoastră, nu ca subiect al experimentului, ci ca fiinţă umană obişnuită. Doamnă doctor Marcus, aveţi cuvântul.

Femeia din Edinburgh se ridică. Avea în jur de cincizeci de ani, părul cărunt tuns băieţeşte, nefardată, trăsături dure, inteligente, o persoană ce părea să nu aibă niciun fel de indulgenţă pentru proşti. Cu o voce monotonă dar fermă, începu să citească:

> Subiectul experimentului nostru din anul 1953 aparţine binecunoscutei categorii de introvertiţi semi-intelectuali. Deşi excelentă pentru experimentul nostru, personalitatea sa nu reprezintă niciun alt interes. Trăsătura cea mai semnificativă a stilului său de viaţă este negativă: imposibilitatea de a se integra în societate. Motivele acestei atitudini pot fi atribuite complexului Oedip numai parţial rezolvat. Subiectul prezintă simptome caracteristice: o împletire de teamă şi respingere în faţa oricărei forme de autoritate, în special de autoritate masculină, precum şi sindromul de bază ce însoţeşte, de regulă, aceste simptome; o atitudine ambivalentă faţă de femei, care sunt văzute ca obiecte dorite dar şi ca obiecte care l-au trădat, ca surse de perfidie, meritând din partea sa numai răzbunare şi trădare. Timpul nu ne-a permis să ne ocupăm şi de studierea traumatismelor de despărţirea de pântec şi de sânul matern la care a fost expus subiectul, dar mecanismele compensatorii pe care le-a dezvoltat apar atât de frecvent la cei pe care îi numim „intelectuali” încât se pot trage concluziile obişnuite

şi putem considera ca certă existenţa unei perioade tulburi ca urmare a separării de sânul matern, datorate probabil exigenţelor carierei militare a tatălui subiectului şi o identificare timpurie a tatălui, sau a masculului în general, ca factor despărţitor – rol pe care, în experimentul nostru, şi l-a asumat doctorul Conchis. Subiectul s-a dovedit incapabil să accepte pierderea iniţială a gratificării orale şi a protecţiei materne, ceea ce a determinat modul său autoerotic de abordare a problemelor afective şi a vieţii în general. În plus, subiectul corespunde descrierii lui Adler privitoare la personalitatea copilului unic. Subiectul şi-a ales de mai multe ori ca pradă, atât pe plan sexual cât şi afectiv, un număr de fete tinere. Metoda sa, conform celor spuse de domnişoara doctor Maxwell, este să îşi etaleze şi să insiste asupra singurătăţii şi nefericirii sale. Pe scurt, să joace rolul băieţandrului în căutarea mamei pierdute. Acţionând astfel, trezeşte sentimentul matern al victimelor sale pe care apoi le exploatează cu despotismul semi-incestuos caracteristic tipului.

Aşa cum s-a dovedit, subiectul îl identifică pe Dumnezeu cu figura tatălui, respingând prin urmare, cu agresivitate orice credinţă în cel. În căutarea unei meserii, s-a plasat permanent în situaţii de izolare. Sindromul de părăsire de care suferă îl determină să îşi asume rolul de rebel, de înstrăinat, în scopul inconştient de a îşi găsi o justificare în modul de comportare faţă de femei şi de a se menţine departe de orice comunitate orientată în direcţii ostile necesităţilor sale fundamentale egocentriste. Originea subiectului, familia, clasa socială, naţionalitatea nu sunt de natură să fi dus la rezolvarea problemelor sale. Provine dintr-o familie de militari în care puternica personalitate a tatălui a dat naştere la un anumit număr de tabu-uri. În faţa sa, clasa socială din care provine, clasă pe care Zwiemann o numeşte *tehnoburghezie* este marcată, precum se ştie, de o adeziune obsesivă la astfel de regimuri. Într-o remarcă adresată doctorului Maxwell subiectul a mărturisit că: „Toată adolescenţa mea am fost nevoit să duc o viaţă dublă”. Este o perfectă descriere, făcută de un profan, paraschizofreniei sau „nebuniei ca lubrifiant” – cum a numit-o atât de strălucit

Karen Horney, motivată de mediul înconjurător şi, în fapt, provocată conştient.

La absolvirea universităţii, subiectul s-a plasat singur într-un mediu pe care nu îl putea suporta – cel al unei şcoli particulare pentru copiii familiilor bogate din înalta societate, organul social de transmitere tocmai al acelor virtuţi de autoritate şi paternalism pe care subiectul le respinge. Aşa cum era de prevăzut, s-a condamnat astfel singur să părăsească mai întâi şcoala şi mai târziu ţara, adoptând rolul de exilat. Şi, continuând să se asigure împotriva oricărei posibilităţi de adaptare, a ales un mediu care avea să îi furnizeze din nou elementele necesare de ostilitate; colegiul din Phraxos. Activitatea pe care o desfăşoară acolo poate fi calificată cu indulgenţă ca satisfăcătoare, iar relaţiile sale cu colegii şi elevii lasă de dorit.

În rezumat, comportamental, este victima unei compulsii repetate pe care nu a reuşit să o înţeleagă. În orice mediu caută elementele care îi permit să se simtă izolat, să îşi justifice respingerea oricăror relaţii şi responsabilităţi sociale, şi, ca urmare, întoarcerea sa la starea infantilă de egocentrism frustrat. În prezent, această regresiune narcisistă a căpătat forma – menţionată mai sus – a aventurilor cu femei tinere. Deşi unele tentative anterioare de a se orienta către artă par să fi eşuat, se poate prevedea că vor mai avea loc şi alte tentative similare care vor duce la schema culturală obişnuită: respect excesiv pentru arta iconoclastă de avangardă, dispreţuirea tradiţiei, o paranoică afinitate cu rebelii şi non-conformiştii, ce vor alterna cu frecvente faze depresive, în cursul cărora subiectul se va considera persecutat în relaţiile sale personale şi în relaţiile cu colegii de muncă.

Aşa cum a arătat doctorul Conchis în lucrarea sa *Boala jumătăţii de secol,* rebelul lipsit de calităţi speciale pentru a se răzvrăti este destinat să devină trântorul stupului. Şi chiar şi această metaforă este inexactă, deoarece trântorul are totuşi şansa, e drept foarte mică, de a fecunda regina, pe când trântorul-rebel, fiind lipsit şi de această infimă şansă, este în cele din urmă constrâns să se considere totalmente steril, neputând deci împărtăşi nici viaţa strălucită a reginei şi nici umilele satisfacţii ale lucrătorilor din stupul uman. O astfel

de personalitate este redusă la condiţia de ceară, capabilă numai să reţină forme şi contururi şi această condiţie este însăşi negarea elanului său fundamental spre rebeliune. Nu este de mirare deci că, pe măsură ce avansează în vârstă, asemenea rebeli-rataţi, reduşi la situaţia de trântori, de care sunt perfect conştienţi, şi dându-şi seama de susceptibilitatea lor faţă de diversele mode intelectuale, adoptă o mască cinică, fără să reuşească însă să îşi ascundă sentimentul, mai mult sau mai puţin paranoic, că viaţa i-a trădat.

Cât timp vorbise, ceilalţi, în jurul mesei, o ascultaseră în atitudini diferite; unii se uitau la ea, alţii erau cufundaţi în contemplarea mesei din faţa lor. Lily o urmărise cu deosebit interes. „Studenţii" îşi luaseră notiţe. Iar eu nu îmi putusem lua ochii de la femeia care citea şi care nici măcar o dată nu se uitase spre mine. Pentru ea, ca şi pentru ei toţi, nu simţeam decât ură. Exista un sâmbure de adevăr în ce spunea. Dar, chiar dacă era adevărat, nimic nu putea totuşi justifica o astfel de analiză prezentată public, aşa după cum nu putea fi justificată nici comportarea lui Lily – căci cea mai mare parte a materialului pe care se bazase analiza fusese, evident, furnizată de ea. O fixam cu privirea dar nu şi-a ridicat nicio clipă ochii spre mine. Ştiam cine redactase raportul. Recunoşteam mâna lui Conchis. Nu mă lăsam înşelată de noua lui mască. Continua să rămână maestrul de ceremonii, omul care urzise totul din umbră, păianjenul din centrul pânzei.

Femeia cu accent american bău o gură de apă. Urmă un moment de tăcere, dar era clar că raportul nu se terminase. Continuă să citească.

— Mai sunt şi două anexe sau note de subsol. Una din ele a fost trimisă de profesorul Cardi. Iată ce conţine:

Personal nu sunt de părerea că subiectul nu prezintă interes în afara sferei experimentului nostru. După părerea mea, se poate prevedea că peste douăzeci de ani Occidentul

va cunoaşte o perioadă de prosperitate considerabilă, aproape inimaginabilă în prezent. Continui să susţin că pericolul unei catastrofe nucleare va avea asupra Americii şi a Europei de Vest un efect benefic. În primul rând, va stimula producţia economică şi în al doilea rând, va asigura menţinerea păcii. În al treilea rând, va păstra mereu vie senzaţia existenţei unui pericol permanent, real, a cărui absenţă a fost, după părerea mea, cauza ultimului război mondial. Deşi pericolul unui război va contracara, până la un punct, rolul dominant al femeii în societate, în timp de pace, liberă să se dedea oricăror plăceri, se poate prevedea că tipul bărbatului cu fixaţia despărţirii de sân, cum este şi subiectul nostru, va deveni norma generală. Intrăm într-o epocă imorală şi de nerespectare a regulilor, în care gustul plăcerilor egoiste a unei majorităţi crescânde de indivizi va putea fi satisfăcut prin salarii ridicate şi abundenţă de bunuri de consum pe fundalul unui dezastru universal iminent. În astfel de perioade personalitatea caracteristică va deveni, în mod inevitabil, tipul auto-erotic sau, în termeni clinici, autopsihotic. O astfel de persoană, din motive economice, va fi izolată, aşa cum este şi subiectul nostru, dar şi din motive personale: contactul direct cu vicisitudinile inerente condiţiei umane, foametea, sărăcia, condiţii de viaţă neadecvate şi altele. În lumea occidentală, *homo sapiens* va deveni *homo solitarius.* Şi, deşi personal nu nutresc niciun fel de simpatie faţă de subiect, ca psiholog consider că problemele sale prezintă interes, cu atât mai mult cu cât reacţiile sale au fost cele la care ne aşteptam din partea unei persoane cu inteligenţă medie dar cu o foarte redusă capacitate de analiză şi lipsită de orice cunoştinţe ştiinţifice. Aceasta ne dovedeşte că, prin judecăţile-i confuze de valoare, prin afirmaţiile sale gratuite, arta este incapabilă să înarmeze omul modern pentru rolul pe care el este chemat să îl joace în evoluţie.

Femeia puse hârtia pe masă şi luă alta.

— Cea de a doua anexă a fost redactată de doctoriţa Maxwell care a avut raporturi mult mai strânse cu subiectul. În notă se spune:

După părerea mea, egocentrismul subiectului, precum şi imposibilitatea sa de adaptare au fost determinate de trecutul său şi în toate raporturile noastre către el este necesar să specificăm clar că deficienţele personalităţii sale se datoresc unor circumstanţe în afara controlului său. Este posibil ca subiectul să nu înţeleagă că ne limităm la descrierea unui caz clinic fără a face niciun fel de asociere, cel puţin în cazul meu, cu aspecte morale reprobabile. În ce ne priveşte, nu putem să avem decât un sentiment de milă faţă de o personalitate care manifestă nevoia de a-şi ascunde slăbiciunile sub atâtea minciuni conştiente sau inconştiente. Nu trebuie să uităm că subiectul a fost lansat în lume fără niciun fel de pregătire pentru auto-analiză sau auto-orientare, şi că aproape toată educaţia pe care a primit-o i-a fost dăunătoare. A fost, dacă putem spune astfel, miop din naştere iar mediul înconjurător l-a dus la orbire. Nu este deci de mirare că nu îşi poate găsi un drum.

Femeia se aşeză. Bătrânul cu barbă albă o aprobă din cap, mulţumit de cele spuse. Se întoarse spre mine, apoi se uită la Lily.

— Cred, doctore Maxwell, că pentru a fi corecţi faţă de subiect, ar fi bine să repetaţi ce mi-aţi spus aseară în legătură cu el.

Lily plecă capul apoi se adresă celorlalţi, după ce îmi aruncă o privire rapidă, ca şi cum ar fi privit o diagramă de pe tablă.

— În timpul relaţiilor mele cu subiectul am înregistrat la mine unele semne de contra-transfer. Analizându-le, cu ajutorul doamnei doctor Marcus, am ajuns la concluzia că acest ataşament emoţional poate fi considerat ca având două componente. Una din ele are la origine atracţia fizică pe care am resimţit-o faţă de subiect, exagerată în mod artificial datorită rolului pe care trebuie să îl joc. Cealaltă este de natură empatică: auto-compătimirea manifestată de subiect este puternic proiectată asupra celor din jur, contaminându-i astfel. Având în vedere

comentariile doctorului Ciardi, am considerat că observaţiile mele ar putea prezenta interes.

Bătrânul o aprobă din cap.

— Mulţumesc.

În timp ce Lily se aşeza la locul ei, bătrânul se întoarse, spre mine:

— Toate acestea vi se par probabil o cruzime din partea noastră, dar nu vrem să vă ascundem nimic. Se uită la Lily: În ce priveşte prima componentă a ataşamentului dumneavoastră, şi anume atracţia sexuală, sunteţi amabilă să descrieţi subiectului – şi nouă celorlalţi – impresia dumneavoastră în momentul de faţă.

— Consider că subiectul nu posedă calităţile necesare unui soţ, prezentând interes numai ca partener sexual.

Îmi aruncă o privire tăioasă; apoi se întoarse spre bătrân.

Nu mă puteam elibera de amintirea trupului ei lipit de al meu, noaptea, în timpul ploii.

Doctoriţa Marcus interveni:

— Prezintă unele tendinţe care pot duce la destrămarea unei căsnicii?

— Da.

— Mai precis?

— Infidelitate. Egoism. Lipsă de consideraţie în viaţa cotidiană.

Şi iar bătrânul:

— Credeţi că situaţia s-ar putea ameliora dacă ar accepta psihanaliza?

— După părerea mea, nu.

Bătrânul se întoarse:

— Maurice?

Conchis luă cuvântul:

— Cred că sunt în asentimentul tuturor când afirm că acest tânăr a constituit un subiect excelent în ce priveşte scopul urmărit de noi, dar există la el unele trăsături masochiste care îl vor face să găsească plăcere până şi în discuţia noastră privitoare la defectele sale. După părerea mea,

prelungirea interesului nostru faţă de el este inutilă şi îi poate fi chiar dăunătoare. Bătrânul mă privi din nou: Sub narcoză aţi dezvăluit faptul că sunteţi încă puternic ataşat de doctoriţa Maxwell. Unii dintre noi au fost de asemenea îngrijoraţi de efectul pe care pierderea tinerei dumneavoastră prietene din Australia, pentru care, trebuie să v-o spun, în subconştient vă simţiţi profund vinovat, urmată acum de o a doua pierdere, a persoanei mitice pe care o cunoaşteţi sub numele de „Julie", ar putea să-l aibă asupra dumneavoastră. Mă refer la o posibilă sinucidere. Concluzia la care am ajuns este că ataşamentul dumneavoastră egocentrist este prea puternic pentru a ne teme de altceva decât, poate, de o bruscă hotărâre de a vă pune capăt vieţii într-un moment de isterie. Este de datoria noastră să vă semnalăm acest pericol şi să vă punem în gardă.

I-am mulţumit cu o plecăciune sarcastică. Demnitatea, păstrează-ţi bruma de demnitate ce ţi-a mai rămas.

— Mai doreşte cineva să mai adauge ceva?

Privire interogatoare spre cei de la masă, din dreapta şi din stângă lui. Cu toţii făcură din cap semn că nu.

— Foarte bine. Am ajuns la capătul experimentului nostru.

Făcu semn „consiliului" să se ridice, ceea ce şi făcură.

„Publicul" continua să stea jos. Se întoarse spre mine:

— Nu am încercat să ne ascundem adevăratele noastre păreri despre dumneavoastră, şi deoarece aici este vorba de un proces, noi nu am fost decât martori împotriva noastră. Dumneavoastră, vă reamintesc, sunteţi judecătorul şi acum a sosit timpul să ne judecaţi. Dar, mai întâi, am ales un *pharmacos.* Un ţap ispăşitor.

Se întoarse spre stângă. Lily îşi scoase ochelarii, ocoli masa şi, cu capul plecat, veni să se aşeze în

faţa mea, la picioarele estradei, în rochia ei de lână albă, veşmânt de penitenţă. Chiar şi atunci eram atât de prost încât tot mă mai aşteptam la cine ştie ce schimbare nebună; vreo căsătorie în bătaie de joc sau vreo altă încheiere fericită... şi mă gândeam că am să le arăt eu lor cum aveam să reacţionez dacă încercau iar să mă ridiculizeze.

— Este prizoniera dumneavoastră dar nu puteţi face cu ea ce vreţi, deoarece codul deontologiei medicale pe care îl respectăm specifică exact pedeapsa de care este pasibil cel ce se face vinovat de crima de a distruge puterea de iertare a subiectului unui experiment.

Se întoarse spre Adam, care rămăsese lângă uşă:

— Aparatul.

Adam strigă ceva. Toţi cei care stătuseră la masă s-au strâns într-o parte, în grup compact, cu faţa spre „studenţi”, cu Bătrânul în frunte. Patru bărbaţi în uniforme negre au intrat în sală. Cu mişcări repezi au mutat lectica şi două dintre mese, eliberând astfel mijlocul camerei. Cea de a treia masă a fost adusă sus, pe estradă, în faţa mea, lângă Lily. După – care doi dintre bărbaţii în uniformă au ieşit şi s-au întors cu un cadru greu de lemn ca o ramă de uşă de vreo doi metri înălţime, cu picioare curbe. La capătul de sus al bucăţilor verticale erau fixate inele metalice. Lily se îndreptă spre locul unde fusese instalat dispozitivul, cam pe la jumătatea încăperii. Se postă în faţa cadrului şi ridică braţele. Adam îi puse la fiecare mână câte o cătuşă pe care le prinse apoi de inelele metalice. Era acum răstignită în mijlocul cadrului, cu spatele la mine. După care i se puse pe cap un soi de cască ţeapănă de piele care se prelungea în partea din spate acoperindu-i ceafa şi protejând-o.

Era unul din acele aparate concepute special pentru flagelare.

Adam plecă şi se întoarse peste două minute.

La început n-am putut vedea obiectul pe care îl avea în mână, dar pe când se apropia de mine îl agită puţin desfăcându-l şi am înţeles rolul de necrezut pe care voiau să mă pună să îl joc în încheiere.

Era un mâner tare, negru, de care erau ataşate mai multe sfori lungi cu un nod la capăt. Adam descurcă câteva care se înnodaseră şi puse biciul pe masă, cu mânerul spre mine. Apoi se duse înapoi la Lily – totul în această secvenţă părea să fi fost foarte bine regizat – şi îi deschise fermoarul lung al rochiei până la talie. Desfăcu până şi agrafele sutienului şi aranjă apoi cu grijă sutienul şi rochia de o parte şi de alta, dezgolind astfel complet spatele fetei. Puteam distinge pe piele urmele lăsate de bretelele sutienului.

Urma să joc rolul eumenidelor, al furiilor necruţătoare.

Palmele mi se umeziseră. Simţeam din nou că mă scufund. Cu Conchis aveai întotdeauna senzaţia că te scufunzi şi aveai impresia că ai atins fundul, dar, în cele din urmă, îţi dădeai seama că se putea merge şi mai jos.

Bătrânul cu barba albă avansă din nou şi veni în faţa mea.

— Iată ţapul ispăşitor şi iată şi instrumentul cu care urmează să se administreze pedeapsa. Acum sunteţi şi judecător şi călău. Toţi cei aici de faţă urâm suferinţa inutilă: va trebui să ţineţi seama de asta când veţi reflecta asupra acestor evenimente. Dar suntem cu toţii de acord că există un moment în experimentul nostru când trebuie să lăsăm subiectului libertatea absolută de a decide dacă vrea, la rândul lui, să ne facă şi pe noi să suferim – o suferinţă care ne face oroare tuturor. Am ales-o pe doctoriţa Maxwell pentru că ea simbolizează cel mai bine ce suntem noi pentru dumneavoastră. Acum vă cerem să faceţi ce făceau şi împăraţii romani, să ridicaţi degetul mare de la mâna dreaptă sau să-l lăsaţi în jos. Dacă îl lăsaţi în jos veţi fi

dezlegat şi veţi avea libertatea să aplicaţi pedeapsa cât de sever şi de brutal doriţi, până la cel mult zece lovituri. Sunt suficiente pentru a cauza cea mai cumplită suferinţă şi vor lăsa urme ce nu se vor şterge. Dacă ridicaţi degetul mare în semn de îndurare, după o ultimă şi scurtă perioadă de dezintoxicare, veţi fi eliberat de noi definitiv. Veţi fi, de asemenea, liber, şi dacă veţi opta pentru pedeapsă, fapt care va constitui şi o dovadă că dezintoxicarea a avut deja loc. Acum nu am să vă mai cer decât un singur lucru: înainte de a lua o hotărâre, vă rog să vă gândiţi, să vă gândiţi bine.

Ca la un semnal nevăzut, „studenţii" se ridicară în picioare. Toţi cei din cameră mă priveau. Îmi dădeam seama că voiam să fac alegerea corectă; ceva care să îi facă pe toţi să îşi aducă aminte de mine, care să le dovedească că au greşit. Ştiam că sunt judecător numai cu numele. Ca toţi judecătorii, eu eram, în cele din urmă, cel judecat; judecat de propria mea putere de judecată.

Mi-am dat imediat seama că alegerea pe care mi-o ofereau era absurdă. Totul era aranjat astfel ca să mă pună în imposibilitate să o pedepsesc pe Lily. Singurul mod în care aş fi vrut să o pedepsesc era să o aud implorându-mă să o iert nu să o aud urlând de durere. Ştiam de altfel că şi dacă lăsam degetul mare în jos, aveau să găsească un mijloc să mă oprească. Întreaga situaţie, cu izul ei de sadism gratuit, nu era decât o cursă, o falsă dilemă. Chiar şi atunci, fierbând de furie şi de ură să mă văd astfel expus în piaţa publică, aveam totuşi un sentiment care, dacă nu avea nimic de a face cu indulgenţa sau şi mai puţin cu gratitudinea, era un fel de întoarcere la acea stupefacţie pe care o resimţeam de atâtea ori: că tot acest teatru era montat numai pentru mine.

Nu fără ezitări, reflectând, încercând să hotărăsc dacă eram sau nu liber să aleg, şi fiind convins că nu fusesem condiţionat dinainte, am lăsat degetul mare în jos.

Bătrânul mă privi lung, apoi făcu un semn paznicilor şi îşi reluă locul lângă ceilalţi. Mi-au dezlegat mâinile. M-am ridicat frecându-mi încheieturile, apoi mi-am smuls căluşul. Fâşiile de leucoplast se lipiseră de firele de barbă şi, timp de câteva secunde, tot ce am putut să fac a fost să clipesc prosteşte de durere. Gardienii n-au făcut nicio mişcare. Mi-am frecat pielea din jurul gurii în timp ce priveam în jur.

Tăcere. Se aşteptau să spun ceva, deci n-aveam să vorbesc.

Am coborât treptele de lemn şi brusc am apucat biciul. Mă aşteptasem să fie un obiect din recuzită, dar era neobişnuit de greu. Mânerul era din piele împletită pe lemn; avea un ochi la capăt, sforile erau uzate şi nodurile de la capete tari ca fierul. Părea un obiect antic, care ar fi putut aparţine marinei regale în timpul războaielor napoleoniene. Pe când întindeam mâna spre mâner, mi-am făcut o socoteală rapidă. Soluţia lor cea mai probabilă va fi să stingă lumina; se va isca o busculadă. Adam şi cei patru gardieni în uniformă se aflau în dreptul uşii şi orice încercare de fugă era imposibilă.

Brusc am apucat biciul şi l-am pocnit cu putere de masă. Un şfichiuit şi pocnetul frânghiilor lovite de tăblia mesei răsună ca un foc de armă. Câţiva „studenţi" tresăriră, o fată întoarse capul. Dar nimeni nu se mişcă. Am început să mă îndrept încet spre locul unde era Lily, dar nu mă aşteptam nicidecum să ajung până la ea.

Şi totuşi am ajuns. Nu mişcase nimeni. Eram acum lângă ea, puteam s-o lovesc, şi persoana cea mai apropiată era la mai bine de treizeci de metri de noi. M-am oprit ca şi cum aş fi vrut să apreciez distanţa, şi cu piciorul stâng înainte, m-am întors puţin, în poziţie de lovire. Am încercat chiar să văd cum funcţionează acel obiect cumplit; biciul a mângâiat uşor spatele gol. Nu-i puteam vedea faţa ascunsă de reflectoare. Am ridicat biciul peste umăr ca şi cum aveam de gând să-i fac vânt cu

toată puterea, să plesnesc spatele acesta alb. Aproape că mă aşteptam să aud un ţipăt, să văd sau să aud pe cineva repezindu-se spre mine. Dar nimeni nu s-a mişcat şi mi-am dat seama, aşa cum probabil şi-au dat şi ei, că ar fi fost oricum prea târziu. Numai un glonte m-ar mai fi putut opri. Am aruncat o privire în jur, aşteptându-mă să văd o armă. Dar cei unsprezece, paznici, „studenţii”, toţi stăteau nemişcaţi.

M-am întors din nou spre Lily. Exista un diavol în mine, un demon al răului, care mă împingea să lovesc, să văd urmele roşii brăzdând pielea delicată; nu atât ca să o lovesc pe ea, cât ca să îi şochez pe ei, să îi determin să înţeleagă enormitatea actului pe care îl făceau; ideea monstruoasă de a lăsa fata să se expună la acest risc. „Anton” mi-o spusese: *Foarte curajoasă.* Ştiam că trebuie să fi fost absolut siguri de spiritul meu de decenţă, prosteasca mea decenţă britanică, în ciuda tuturor lucrurilor pe care le spuseseră, a tuturor pumnalelor pe care le împlântaseră adânc în amorul meu propriu, erau absolut siguri că nici într-o sută de mii de ani nu aveam s-o plesnesc cu biciul. Şi atunci am lovit-o, dar foarte încet, ca şi când era vorba tot de o încercare, de a stabili distanţa, şi apoi am tras biciul înapoi. Am încercat să cumpănesc dacă nu fusesem din nou condiţionat de Conchis să n-o biciuiesc; dar mi-am dat seama că de data asta aveam libertatea totală de a alege. Puteam s-o fac dacă voiam.

Apoi, brusc, am înţeles.

Nu aveam în mână un bici şi nu mă aflam într-o cisternă subterană ci afară, într-o piaţă scăldată în lumina soarelui în urmă cu zece ani, şi în mână aveam o mitralieră germană. Şi nu Conchis juca acum rolul lui Wimmel. Wimmel era în mine, în braţul meu încordat şi întins spre spate, în tot trecutul meu şi, mai ales, în tot ce-i făcusem lui Alison.

Cu cât înţelegi mai bine ce este libertatea, cu atât o pierzi mai mult.

Iar libertatea mea consta în a nu lovi, oricare ar fi preţul şi orice ar putea gândi despre mine ochii aceştia care mă urmăresc; chiar dacă ar ajunge la concluzia, aşa cum probabil prevăzuseră, că îi iertam, că eram îndoctrinat, că mă duceau de nas. Am lăsat biciul în jos şi mi-am simţit ochii umplându-mi-se de lacrimi – lacrimi de furie, lacrimi de umilinţă.

Prin toate manevrele sale, Conchis urmărise să mă aducă aici. Toate şaradele, psihicul, teatralul, sexualul, psihologicul; şi stăteam acum aşa cum stătuse el atunci, în faţa partizanului, incapabil să îl omoare, bătându-l cu patul puştii; descoperind că vine totuşi un moment când ţi se cere să îţi plăteşti datoriile vechi, şi că plata poate căpăta forme ciudate.

Cei unsprezece stăteau lângă perete, cu lectica pe jumătate ascunsă în mijlocul lor, ca şi când ar fi apărat-o de mine. Am văzut-o pe June care a avut decenţa să nu-mi întâlnească privirea. Mi-am dat seama că era speriată: ea, una, nu fusese sigură.

Spatele alb.

M-am îndreptat spre ei, spre Conchis. L-am văzut pe „Anton” lângă el, aplecându-se aproape imperceptibil spre faţă. Mi-am dat seama că se ridicase puţin pe vârfuri, gata să se repeadă. Şi Joe mă urmărea cu ochi de vultur. M-am oprit în faţa lui Conchis şi i-am întins mânerul biciului. Îl luă, fără să mă slăbească o clipă din ochi. Am stat aşa câtva timp, schimbând una din acele priviri pătrunzătoare, cum aveam noi obiceiul.

Se aştepta să vorbesc, să spun şi eu la rândul meu cuvântul pe care îl pronunţase el în piaţă. Dar nu voiam. Nu puteam.

Am privit feţele celor din jurul meu. Ştiam că nu sunt decât nişte actori, dar că nici actorii cei mai buni nu pot interpreta în tăcere anumite calităţi umane, ca inteligenţa, experienţa, onestitatea

intelectuală fără să le posede ei înşişi. Şi nu numai banii – oricât le-ar fi plătit Conchis – erau motivul pentru care acceptaseră să joace o astfel de scenă. Am avut deodată impresia că trăim, eu şi toţi cei de faţă, un moment de înţelegere, de respect reciproc. Din partea lor nu era poate decât uşurarea de a constata că eram aşa cum îşi închipuiseră ei, în spatele tuturor misterelor, şi al tuturor umilinţelor. În ce mă privea, era certitudinea de a fi intrat într-o societate esoterică, a cărei înţelepciune era atât de profundă, în faţa căreia puteam vorbi fără pericol. Aşa cum stăteam acolo, atât de aproape de cele unsprezece tăceri, aproape de feţele lor lipsite de ostilitate dar şi de indulgenţă, feţe disociate total de furia mea, atât de aproape şi totuşi atât de depărtate, ca figurile din adoraţiile flamande, m-am simţit deodată foarte mic; aşa cum te simţi diminuat în faţa unei opere de artă, în faţa unor anumite adevăruri care, prin contrast cu dimensiunile şi valoarea lor, ne fac să simţim cât suntem de mici, cât suntem de limitaţi.

Vedeam toate acestea în ochii lui Conchis; se demonstrase ceva chiar mai mult decât *eleutheria* şi eu eram singura persoană dintre toţi cei de faţă care nu ştiam ce era. I-am cercetat privirea căutând acest răspuns, dar era ca şi când te-ai scufunda în noaptea cea mai neagră. O mie de întrebări îmi tremurau pe buze, îmi tremurau în minte, dar au murit acolo.

Niciun răspuns. Nicio mişcare.

Brusc m-am îndreptat înapoi spre „tron”.

I-am văzut pe „studenţi” ieşind din sală; am văzut că o dezlegau pe Lily. June o ajută să se îmbrace şi amândouă s-au alăturat celorlalţi. Cadrul a fost luat. În cele din urmă, nu mai rămase decât grupul celor doisprezece şi încă o dată, cu perfecţiunea bine regizată a unui cor antic, m-au salutat cu o plecăciune, apoi s-au întors şi au ieşit.

Bărbaţii s-au dat la o parte să lase femeile să iasă pe uşă şi Lily a fost prima care a dispărut. Dar

după ce a ieşit şi ultimul bărbat, ea se întoarse o clipă în uşă şi mă privi fix, aşa cum o priveam şi eu, cu faţa lipsită de orice expresie, fără nicio urmă de gratitudine, lăsând obscure toate motivele care o determinaseră să îmi permită să o mai văd o ultimă dată sau, poate, să mă vadă ea o ultimă dată.

62

Rămăsesem singur cu aceiaşi trei paznici care mă aduseseră. Am aşteptat un minut, două minute. Adam îmi oferi o ţigară. Fumam, sfâşiat între furie şi uşurare, între regretul de a nu fi denunţat cu tărie practicile a căror victimă eram şi sentimentul că modul în care mă comportasem era singurul care îmi permitea să mai păstrez o brumă de decenţă. Aproape terminasem ţigara când Adam s-a uitat la ceas, apoi s-a întors spre mine.

— Acum...

Făcu semn spre cătuşele care rămăseseră atârnate de braţele „tronului”.

— Uite ce e, gata. Nu mai suport.

M-am ridicat în picioare, dar m-au apucat imediat de amândouă braţele. Voiam să protestez, dar Adam ridică din umeri.

— *Bitte.*

M-am lăsat încătuşat din nou de cei doi paznici. Anton veni cu căluşul. Era prea de tot. Am început să mă zbat dar m-au împins cu putere şi m-au aşezat din nou pe tron; nu aveam de ales; am fost iarăşi nevoit să mă supun. Adam îmi legă căluşul la gură, dar de data asta nu îl mai lipi cu leucoplast. După care mi-au pus din nou sacul negru pe cap şi am pornit. Odată ieşiţi pe uşă am luat-o la dreapta, nu la stângă, nu era drumul pe care venisem. Am mers vreo treizeci de paşi, apoi am coborât cinci trepte. Ne aflam în altă încăpere mare sau poate tot o cisternă.

Am fost împins înapoi, am auzit umblându-se la cătuşe, apoi cineva mă apucă de mâna stângă şi mi-o ridică; din nou zgomotul sec al cătuşelor care se închideau. Frica mă cuprinse ca o gheară rece. Îmi dădeam seama ce se întâmplă: fusesem ataşat de aparatul de flagelare. Atunci am început să mă

zbat din toate puterile. Loveam cu picioarele şi cu genunchii, încercând să sucesc încheietura paznicului de care mai eram încă legat. Ar fi putut să mă bată în voie. Ei erau trei, eu nu puteam să văd nimic şi totul era absolut ridicol. Dar probabil că primiseră ordin să se poarte cu blândeţe. În cele din urmă reuşiseră să mă facă să ridic şi celălalt braţ şi mă ataşară şi de al doilea inel. Apoi îmi scoaseră sacul de pe cap.

Mă aflam într-o cameră lungă şi îngustă, tot o cisternă, dar mult mai joasă, de vreo douăzeci de metri pe cinci. Undeva, pe la jumătatea camerei, se afla un ecran alb de cinematograf asemănător cu cel pe care îl folosiseră la Bourani. Cam pe la trei sferturi din lungimea camerei atârnau două perdele negre întinse din perete în perete, astfel că din peretele din fund nu se mai vedea decât o fâşie sus. Decorul era oarecum o replică ceva mai mare a bisericuţei cu catapeteasmă de lemn de la Moutsa. Puţin în faţa mea, uşor spre dreapta, se afla un mic aparat de proiecţie cu film de 16 mm. O dâră de lumină intra prin uşa întredeschisă din stângă.

Cei trei în cămăşi negre nu îşi iroseau timpul. Se ocupau de proiector; l-au pus în funcţiune, au controlat dacă filmul este aşezat bine şi i-au dat drumul. La început apăru roata neagră, pe fundalul alb al ecranului, ca şi cum ar fi fost emblema unei case de film. Unul din paznici potrivi puţin imaginea. Adam se întoarse şi se opri în faţa mea – ceva mai la distanţă ca să nu-l pot lovi cu picioarele – şi anunţă:

— Dezintoxicarea finală.

Am înţeles atunci că fusesem pus în situaţia de a „ierta” ca să pot fi astfel supus şi acestei ultime umiliri; o flagelare, dacă nu literală, oricum metaforică.

Nu ajunsesem încă la fund.

Eram singur cu proiectorul care bâzâia încet şi cu ce se afla în spatele perdelelor negre. Emblema dispăru şi pe ecran apărură nişte cuvinte:

CASA DE FILME POLYMUS
PREZINTĂ

Ecranul rămase o clipă alb. Apoi:

RUŞINOSUL ADEVĂR

Din nou roata cu opt spiţe. Apoi:

CU
VESTITA PROSTITUATA
IO

Blanc, şi:

PE CARE V-O AMINTIŢI ÎN ROLURILE
ISIS
ASTARTE
KALI

Un blanc mai lung, apoi:

CA ŞI ÎN CAPTIVANTUL ROL
„LILY MONTGOMERY”

O rapidă imagine a lui Lily, la picioarele unui bărbat. Abia când imaginea era pe punctul să dispară mi-am dat seama că bărbatul eram eu. Probabil că cineva, Conchis desigur, ne filmase cu un teleobiectiv în ziua când îmi recitase un fragment din *Furtuna.* Mi-am amintit că fata mă avertizase că Maurice avea obiceiul să folosească asemenea aparate.

ÎN ROLUL MULT DORITEI
„JULIE HOLMES”

Altă imagine scurtă: în plin soare, în picioare lângă Julie, o sărutam. Era în aceeaşi zi, lângă

statuia lui Poseidon.

ŞI ÎN ROLUL DOCTEI ŞI CURAJOASEI
„VANESSA MAXWELL”.

De data asta era un stop-cadru. Se afla în spatele unei mese de laborator plină de hârtii. Un stativ cu eprubete. Un microscop. Micuţa Marie Curie.

ŞI ACUM ÎN CEL MAI MARE DINTRE
ROLURILE EI:

O clipă roata apăru din nou.

EA ÎNSĂŞI!

Blanc.

Apoi, un *enchaîné:* Joe cu masca lui de şacal alergând pe poteca ce ducea la vila de la Bourani; un demon sub soarele arzător; alerga direct spre camera de luat vederi; ecranul se întunecă.

AVÎND CA PARTENER
MONSTRUL DIN MISSISSIPPI

Blanc.

JOE HARRISON

Şi din nou roata.

INTERPRETÎNDU-SE PE SINE

Apoi câteva rânduri într-un cadru ornamentat:

Lady Jane, o tânără aristocrată uşuratecă
în camera sa de la hotel.

Aveau de gând să ruleze un film indecent.

A început: un dormitor înzorzonat cu mobilă stil *Belle Epoque.* Apăru Lily cu părul lăsat pe umeri, într-un capot neîncheiat care lăsa să se vadă un corset negru. Se opri lângă un scaun să îşi aranjeze ciorapul, gestul obişnuit pentru a pune în valoare piciorul fin, deşi gros-planul îi permise să îşi arate şi cicatricea de la încheietura mâinii. Se întoarse brusc spre uşă şi strigă ceva. Intră un paj, ducând o tavă pe care se afla o scrisoare. Lily luă scrisoarea şi pajul se retrase. Deschise scrisoarea, avu un râs răutăcios şi mototoli scrisoarea în pumni. Secvenţa se încheia cu imaginea scrisorii aruncate pe jos.

Calitatea filmului era slabă, imaginile neclare, prost montate, cum erau filmele mute la începutul cinematografului. Apăru alt titlu, într-un cadru simplu, tot o imagine tremurată:

„...acum când cunosc groaznicul adevăr despre comportarea dumitale ruşinoasă, între noi totul s-a terminat. Rămân, nu pentru multă vreme, al dumitale dezgustat soţ... Lord de Vère”.

Secvenţă nouă. Lily lungită în pat, imaginea luată de undeva de deasupra ei. Îşi scosese capotul. Era în corset şi ciorapi perforaţi. Reuşise să dea feţei ei puternic fardate şi rimelate figura adecvată de *femme fatale* dar efectul vizual nu era departe de cel verbal: ca orice pornografie – intenţionată în acest caz, presupun – friza ridicolul.

În final, totul avea să fie o glumă, o glumă de prost gust dar totuşi o glumă.

Înfierbântată de patimă, ea aşteptă sosirea Partenerului negru pentru a se deda păcatului.

Din nou aceeaşi secvenţă. Brusc fata se ridică pe patul ei de bordel franţuzesc. În ochii ei se citea dorinţa. Cineva intrase în cameră.

Intrarea Taurului Negru,
un cântăreţ de vodevil.

Camera de filmat se plimbase luând imagini din încăpere şi se oprise asupra uşii deschise. În uşă era Joe, cu pantaloni negri exagerat de strâmţi şi un fel de bluză albă cu mâneci lungi, bufante. Arăta mai degrabă a toreador negru decât a taur. Închise uşa; privire plină de pasiune.

Singurul limbaj pe care îl cunosc.

Urmă o imagine în care Lily alerga spre el. Joe făcu un pas înainte, o apucă de braţe şi se sărutară pătimaş. El o împinse înapoi spre pat şi se lăsară să cadă de-a curmezişul lui. Apoi ea se rostogoli peste el, acoperindu-i faţa şi gâtul cu sărutări.

Un mascul negru şi o femeie albă.

Ea stătea sprijinită de perete cu mâinile întinse. Joe, cu trupul dezgolit, îngenunchease în faţa ei, trecându-şi mâinile peste corsetul ei negru până la sâni. Fata îi prinse mâinile şi i le apăsă de trupul ei.

Şi pentru, asta şi-a sacrificat un soţ iubitor,
copiii adorabili, prietenii,
familia, credinţa, totul.

Urmau cinci secunde ale unui interludiu fetişist. El stătea întins pe jos. Aparatul de filmat prinse în prim plan un picior gol într-un pantof negru cu toc înalt aşezat pe stomacul lui, în timp ce el îl mângâia cu mâinile. Începusem să devin bănuitor. Ar fi putut fi piciorul oricărei femei albe; şi pântecul şi mâinile oricărui negru.

Patima se înteţeşte.

Imagini din cameră. El sprijinit de perete şi ea copleşindu-l cu sărutări. Mâinile lui alunecând în jos, desfăcându-i corsetul. Un spate lung şi gol înlănţuit de două braţe negre. Aparatul se apropie. O mână neagră într-un prim plan sugestiv. Joe apare gol deşi ascuns de chipul ei alb. Puteam să-i văd faţa, dar calitatea filmului era atât de proastă că nu puteam fi sigur că e într-adevăr Joe. Iar chipul ei rămase tot timpul invizibil.

Neruşinare.

Începusem să fiu mai mult bănuitor decât şocat. Câteva secvenţe foarte scurte. Sâni dezgoliţi, coapse negre dezvelite; două trupuri goale pe pat. Dar imaginea era mult prea îndepărtată pentru o identificare. Părul blond al femeii devenise prea blond, prea lucios, ar fi putut fi o perucă.

**În timp ce se petrec asemenea orgii,
oamenii cumsecade duc o viaţă normală.**

O stradă dintr-un oraş pe care nu l-am recunoscut, dar care părea să fie american. Oră de vârf. Trotuare aglomerate. Calitatea secvenţei era mult mai bună şi era clar că fusese tăiată din alt film. Prezenţa ei făcea ca celelalte secvenţe să pară şi mai desuete, şi mai claustrofobe.

Mângâieri obscene.

O mână albă anonimă mângâie un falus anonim într-o scenă de dragoste ce nu avea nimic excepţional. Obscenitatea consta în faptul că cei doi oameni stăteau întinşi şi se lăsau filmaţi în tot acest timp. În imagine se vedea încheietura mâinii drepte, cea fără cicatrice şi deşi mişca degetele ca şi cum ar fi cântat la flaut aş fi putut paria că nu era Lily.

Invitaţie.

O secvenţă pornografică; aparatul se oprise pe fata goală întinsă pe pat, dar faţa tot nu i se vedea, căci ţinea capul dat pe spate, aproape că ieşise din cadru. Trupul fetei era în aşteptarea negrului, al cărui spate întunecat şi neclar era foarte aproape de aparat.

Între timp.

Deodată, calitatea filmului se schimbă. Se folosise alt aparat de filmat, în împrejurări diferite şi imaginea era sacadată. Două persoane într-un restaurant aglomerat. Am avut un şoc. Mă cuprinse o furie amară când am văzut cine era: Alison şi cu mine, în acea primă seară în Pireu. Un blanc scurt, apoi apăru altă imagine cu noi doi, şi o clipă m-am întrebat unde fusese oare luată. Alison cobora uliţa în pantă a unui sat, eu o urmam la vreo doi metri în spate. Amândoi arătam extenuaţi şi deşi imaginea era luată de prea departe pentru a ni se vedea expresia feţelor, se înţelegea, după distanţa dintre noi şi după mers, că eram tare nefericiţi. Şi, deodată, am recunoscut scena: eram la Arachova, ne întorceam din Parnas; Operatorul fusese probabil ascuns într-o casă din sat şi filmase cred prin deschizătura unui oblon, căci o dungă transversală tăia sfârşitul secvenţei. Mi-am amintit de Wimmel şi imaginile filmate cu el în timpul războiului. Şi am recunoscut şi implicaţia: şi noi fusesem urmăriţi, pândiţi şi filmaţi pe ascuns. Lucrul nu fusese posibil sus, pe pantele de piatră seacă ale Parnasului, dar printre pomi... Mi-am amintit de lac, de Alison, de soarele care îmi mângâia spatele gol. Era prea îngrozitor să gândesc măcar că din toate momentele noastre împreună, acela, tocmai acela, fusese public. Era o blasfemie.

Nu îmi mai lăsau nimic, eram deposedat de tot. Acum ştiam că ştiuseră tot timpul adevărul.

Din nou blanc. Apoi alt titlu.

Actul împerecherii.

Dar pe ecran apărură acum o serie de numere şi fulgere albe, ecranul alb zgâriat de linii: era capătul bobinei. Dinspre proiector se auzi un „clic” şi asta a fost tot. Nu mai aveam în faţă decât ecranul alb. Cineva intră în fugă şi opri aparatul. Am scos un mormăit dispreţuitor; mă aşteptasem la asta; nu avuseseră curajul să meargă până la capăt. Dar persoana care intrase – în lumina slabă care se strecura prin uşa întredeschisă, am văzut mai târziu că era tot Adam – se îndreptă spre ecran şi îl dădu deoparte. Eram din nou singur. Vreo treizeci de secunde încăperea rămase în întuneric, apoi, în spatele perdelelor negre, apăru o lumină.

Cineva se strecurase după perdele şi acum începuse să le deschidă, trăgând de o sfoară, aşa cum se făcea pe vremuri în sălile unde se ţineau serbări. Perdelele s-au deschis cam pe trei sferturi şi au rămas aşa; dar deja orice paralelă cu scena improvizată pentru o serbare sătească devenise absolut imposibilă. Lampa care atârna din tavan avea un abajur opac iar conul de lumină pe care îl emana dădea un caracter de intimitate scenei de dedesubt.

Un divan jos, acoperit de un enorm covor afgan în nuanţe de brun şi auriu. Peste un teanc de perne de culoarea aurului vechi şi a chihlimbarului, sprijinite de tăblia unui pat auriu, sculptat era Lily, complet goală. Nu puteam să-i văd cicatricea de la încheietura mâinii dar eram sigur că era ea. Soră-sa avea pielea mult mai bronzată. Stătea întoarsă pe o parte, cu faţa spre mine, imitare deliberată a tabloului lui Goya, *Maja Desnuda.* Curba delicată a şoldurilor, picioarele lungi, gleznele subţiri... Şi ochii imobili fixau cu un soi de linişte arogantă zona de penumbră unde mă aflam.

Dincolo de ea, pe peretele din spate erau desenate câteva arcade negre. La început am crezut că fuseseră făcute cu intenţia de a sugera colonadele de la Bourani, dar acestea erau mai înguste şi se terminau cu ogive în stil maur. Goya?... Alhambra? Mi-am dat seama că divanul nu era pus direct pe podea, cum crezusem la început, dar capătul mai îndepărtat al camerei era la un nivel ceva mai coborât, în genul băilor romane. Perdelele acoperiseră treptele.

Trupul zvelt nemişcat, întins într-un lac de lumină auriu-verzuie; ochii aţintiţi spre mine aveau privirea fixă a unui portret. Poza dura de atâta timp încât începusem să mă gândesc că acest tablou viu, această enigmă goală, la care nu voi putea ajunge niciodată, reprezenta, probabil, marele final.

Minutele treceau şi trupul minunat continua să stea nemişcat, învăluit în mister. Mi se părea că observ mişcarea imperceptibilă a respiraţiei... sau poate era numai o iluzie. O clipă m-am gândit că am în faţă o splendidă efigie de ceară, copie fidelă a fetei.

Dar chiar atunci se mişcă. Întoarse puţin capul în profil şi întinse braţul drept într-un gest graţios à la Madame de Récamier, o invitaţie adresată persoanei care aprinsese lumina şi trăsese perdelele. Un nou personaj îşi făcu apariţia.

Era Joe.

Purta pe umeri o pelerină albă dublată cu auriu. Făcu câţiva paşi şi se postă în spatele divanului. Roma? O împărătească şi sclavul ei? O clipă se uită fix la mine sau spre mine şi mi-am dat seama că nu putea fi vorba de un sclav. Era prea maiestuos, prea nobile îi erau trăsăturile negre. Părea să fie stăpânul camerei, stăpânul scenei şi al femeii. Se uita în jos spre ea, ea se uita la el; aceeaşi caldă afecţiune li se citea în priviri. Mângâie mâna întinsă a femeii.

Deodată mi-am dat seama cine erau; şi cine eram eu; cât de bine fusese pregătit acest moment.

Mi se dădea şi mie un rol nou. Şi am încercat cu disperare să mă eliberez de căluşul de la gură. Am muşcat, am căscat, mi-am frecat partea de jos a feţei de braţele întinse. Dar era legat prea strâns.

Negrul, maurul, îngenunche lângă femeie şi o sărută pe umăr. Un braţ, alb, delicat îi încolăci gâtul. O lungă sărutare. Apoi femeia se lăsă din nou pe divan. Bărbatul se uită la ea şi îi mângâie uşor umerii şi braţele. Ca şi când pielea ei ar fi fost de mătase. Sigur că femeia îi aparţinea.

Ani închis ochii.

Nimic nu este adevărat; totul e permis.

Conchis: *Rolul său încă nu s-a terminat.*

Am deschis din nou ochii.

Nu era nimic pervers în ideea că eu nu asistam decât la o scenă de dragoste; ca şi cum aş fi văzut doi boxeri într-o sală de gimnastică sau doi acrobaţi pe o scenă. Nu erau nici violenţi, nici acrobaţii nu făceau. Se comportau în aşa fel încât să arate că realitatea era complet diferită de perversitatea din filme.

Câteva momente lungi am închis ochii refuzând să mă uit. La un moment dat m-am simţit obligat, eram voyeurul în iad, să ridic capul şi să mă uit din nou. Ca o tortură în plus, braţele îmi amorţiseră. Cele două trupuri nu ţineau seama de mine, numai de ceea ce făceau.

De fapt, nu era nimic obscen, era numai intim, familial, un ritual biologic care se produce noaptea de sute de milioane de ori în rotirea pământului. Mă întrebam însă ce a putut oare să-i determine să facă demonstraţia în faţa mea, oare ce argument formidabil a folosit Conchis, oare ce argument şi-au invocat ei înşişi? Mi se părea acum că Lily mă depăşise mult în timp; nu ea era cea depăşită, cum crezusem eu la început. Învăţase, nu ştiu cum, să mintă cu trupul, aşa cum alţii mint din gură. Poate că dorise să atingă un stadiu de emancipare totală şi, acum, probabil că îşi demonstra ei însăşi că îl

atinsese servindu-se în acest scop de pretextul „dezintoxicării” mele.

Tot ce crezusem că am înţeles referitor la natura femeii acum îmi scăpa, se depărta, se învălmăşea, redevenea mister, umbre contorsionate, luate de un curent ce le ducea departe, pierzându-se în adâncurile întunecate ale apelor.

Spinarea lui neagră şi lungă. Împreunarea lor, genunchii albi despărţiţi. Mişcarea aceea teribilă, posesiunea totală între cei doi genunchi primitori. Ceva mi-a adus aminte de incidentul din noaptea în care ea a jucat rolul lui Artemis; de albeaţa stranie a pielii lui Apollo. Cununa de frunze aurite. Un trup atletic; marmură vie. Şi am ştiut atunci că Apollo şi Anubis fuseseră interpretaţi de acelaşi bărbat. Noaptea aceea în care ea fugise... şi a doua zi, fecioara inocentă de pe plajă. Bisericuţa. Păpuşa neagră îmi răsări în minte, craniul rânjind maliţios. Artemis, Astarte, eterna minciună.

El îşi celebra orgasmul în linişte.

Cele două trupuri au rămas nemişcate pe altarul patului. Capul lui întors era ascuns de al ei, şi îi vedeam mâinile mângâindu-i umerii, spatele. Am încercat să-mi eliberez braţele din ramă, dar fusese fixată în perete cu nişte belciuge speciale.

După o pauză insuportabil de lungă, el se ridică din pat, îngenunche şi îi sărută umărul, cu un gest aproape formal. Apoi, adunându-şi pelerina, părăsi calm scena. Ea rămase o clipă nemişcată aşa cum o lăsase el între pernele patului. Apoi se ridică, se propti în cotul stâng şi îşi reluă poziţia de la început. Mă fixă cu privirea, nici crudă, nici arogantă, aşa cum, demult, Desdemona privise înapoi spre Veneţia.

Aşa cum privise Desdemona oraşul care nu o înţelegea şi care se înăbuşea de furie neputincioasă. Mi se păruse că, într-un anume fel, eu eram trădătorul Iago, pedepsit într-un al şaselea act nescris. Aruncat în fundul iadului în lanţuri.

Dar eram şi Veneţia; oraşul lăsat în urmă, părăsit pentru totdeauna.

Acum perdelele se închideau încet. Eram din nou în întuneric, singur ca la început. Stinseseră chiar şi lumina din spatele perdelelor. Am avut un moment de ameţeală în care mă îndoiam că toate lucrurile astea se întâmplaseră. Oare procesul avusese realmente loc, sau să fi fost doar o halucinaţie provocată? Un vis? Se întâmplase cu adevărat ceva? Dar durerea violentă din braţe îmi spunea că totul era real.

Şi, deodată, din cauza acestei dureri, a acestei torturi pur fizice, am început să înţeleg. Eram Iago dar eram şi răstignit. Iago crucificat. Crucificat de... şi toate metamorfozele lui Lily îmi trecură cu repeziciune prin minte, menade ce mi se învârteau frenetic în cap, alungând orbirea, demonul din mine. Mi-am dat brusc seama care era adevăratul ei nume, sub atâtea măşti. De ce aleseseră situaţia lui Othello? De ce Iago? Şi înţelegând toate acestea, mi-am dat seama de adevăratul ei nume. Dar n-am iertat, din contra, m-am simţit cuprins de o furie şi mai violentă.

Acum îi ştiam adevăratul nume.

În uşă apăru cineva. Era Conchis. Se apropie de locul unde eram legat şi se opri în faţa mea. Am închis ochii. Braţele mă dureau atât de rău că nimic altceva nu mai conta.

De sub căluş am scos un fel de mormăit. Nici eu nu ştiam dacă intenţionasem să exprim astfel că mă dureau braţele sau că dacă îl voi mai vedea vreodată aveam să îl rup în bucăţi.

— Am venit să îţi spun că acum eşti printre cei aleşi.

Am scuturat violent din cap, în semn de protest.

— Nu te poţi împotrivi. Continuam să dau din cap, dar mai resemnat.

Stătea în faţa mea şi se uita la mine, cu privirea aceea care părea mai bătrână decât o viaţă de om şi

mi se păru că zăresc o urmă de simpatie, ca şi cum, în cele din urmă şi-ar fi dat seama că apăsase prea tare pe o pârghie subţire.

— Învaţă să zâmbeşti, Nicholas. Învaţă să zâmbeşti.

Îmi trecu prin cap că, pentru el, verbul „a zâmbi" nu avea acelaşi sens ca pentru mine. Că ironia, lipsa de umor, neîndurarea pe care le observasem întotdeauna în zâmbetul lui erau calităţi pe care le adoptase în mod deliberat, că pentru el zâmbetul era ceva esenţialmente crud, pentru că libertatea este crudă, libertatea care ne face cel puţin în parte responsabili pentru ceea ce suntem. Astfel că „a zâmbi" nu înseamnă atât să alegi o atitudine în faţa vieţii cât să recunoşti şi să exprimi natura cruzimii fundamentale, ineluctabilă a vieţii pe care nu putem nici măcar să încercăm să o evităm, ea fiind însăşi existenţa umană. Când mă sfătuia să "învăţ să zâmbesc" se referea la ceva mult mai subtil decât obişnuitul şi simplistul „zâmbeşte şi îndură". Voia, de fapt, să spună: "învaţă să fii crud, învaţă să fii neîndurător, învaţă să supravieţuieşti".

Căci nu ne stă în putere să alegem nici piesa, nici rolul. Există întotdeauna *Othello.* A fi înseamnă întotdeauna a fi Iago.

Înainte de a pleca, schiţă o vagă plecăciune, plină de ironie şi dispreţ.

Imediat după plecarea lui, intră Anton, urmat de Adam şi de celelalte cămăşi negre. Îmi desfăcură cătuşele şi mi-am putut lăsa mâinile în jos. Doi dintre ei purtau un fel de prăjină lungă învelită în pânză, pe care acum o desfăşurară şi am văzut că era o targă. M-au forţat să mă lungesc pe ea şi m-au prins din nou cu cătuşele de cele două margini. Nu puteam nici să mă lupt cu ei şi nici să mă rog de ei să înceteze. Aşa că m-am lăsat în voia lor pasiv, cu ochii închişi ca să nu îi văd. Am simţit miros de eter, apoi înţepătura uşoară a acului. Dar acum doream ca uitarea să vină repede.

63

Aveam în faţa mea un zid vechi, câteva bucăţi de tencuială mai acopereau ici-colo pietrele din care era făcut zidul. Dar şi din pietre multe căzuseră şi zăceau pe jos, la picioarele zidului, amestecate printre bucăţi de mortar. De undeva, se auzeau slab, tălăngile caprelor. Stăteam întins, atât de moleşit de efectul narcoticelor, încât nu puteam face efortul să descopăr de unde venea lumina care cădea pe zid; zgomotul tălăngilor, zgomotul vântului, ţipătul lăstunilor. Fusesem condiţionat: continuam să mă simt prizonier. În cele din urmă mi-am mişcat încet încheieturile mâinilor. Nu erau legate. M-am întors şi am privit înjur.

Prin acoperiş pătrundeau câteva raze de lumină. La câţiva metri mai încolo era o deschizătură în perete, în care se mai vedeau încă bucăţi din lemnul putred al tocului de la uşă. Afară, un soare orbitor. Eram întins pe o saltea pneumatică, sub o velinţă aspră de lână cafenie. Am întors capul. În spatele meu, mi-am văzut valiza şi deasupra ei un termos, un pachet înfăşurat în hârtie, ţigări, chibrituri, o cutie neagră ca o casetă de bijuterii şi o scrisoare.

M-am ridicat şi mi-am scuturat capul. Apoi am aruncat velinţa şi, călcând pe podeaua desfundată, am pornit, clătinându-mă, spre uşă. Mă aflam pe vârful unei coline. În faţa mea se întindea o pantă vastă acoperită de ruine. Sute de case din piatră, toate dărăpănate; din unele dintre ele nu mai rămăsese decât o grămadă cenuşie de bolovani, resturile zidurilor în ruină. Ici-colo, se vedeau câteva locuinţe ceva mai puţin distruse: se păstrase şi etajul de sus, se vedeau încă tocurile ferestrelor care încadrau cerul şi deschizătura neagră a uşilor. Dar lucrul cel mai extraordinar era că tot acest oraş

al morţii părea să plutească, înclinat în aer, la vreo trei sute de metri deasupra mării care îl înconjura. M-am uitat la ceas. Mergea: era aproape cinci. M-am căţărat pe un zid şi am privit în jur. În partea unde apunea soarele se vedea o limbă de pământ muntos ce se întindea departe spre nord şi spre sud. Mă aflam pe vârful unui promontoriu uriaş, absolut singur, ultimul supravieţuitor pe pământ al unei medievale Hiroşime, suspendat între mare şi cer. Şi o clipă n-am mai putut să îmi dau seama dacă trecuseră ore sau întregi civilizaţii.

Un vânt puternic sufla dinspre nord.

M-am întors să îmi iau valiza şi celelalte lucruri care mi le lăsaseră şi le-am adus afară la soare. Mai întâi am deschis plicul: paşaportul, vreo zece lire în monedă grecească şi o foaie de hârtie cu câteva rânduri bătute la maşină: *Este un vapor spre Phraxos, astă seară la 11,30. Te afli în cetatea veche de la Monemvasia. Trebuie să cobori în direcţia sud-est.*

Hârtia nu era nici datată, nici semnată. Am desfăcut termosul: cafea. Mi-am umplut ceaşca şi am băut-o pe nerăsuflate, apoi mi-am umplut-o din nou. În pachet erau sandvişuri. Am început să mănânc, cu aceeaşi plăcere intensă pe care o simţisem şi în dimineaţa aceea în cisternă, savurând cafeaua şi pâinea şi friptura rece de miel, presărată cu cimbru şi stropită cu zeamă de lămâie.

Dar la această plăcere se mai adăuga acum şi un alt sentiment, la care contribuia şi peisajul larg, aerisit, un sentiment de eliberare, bucuria de a fi supravieţuit, de a trăi; întoarcerea la viaţă. Dar mai presus de orice era caracterul absolut extraordinar al experienţei. Era unică şi astfel devenisem şi eu unic; era marele meu secret, o călătorie pe altă planetă, o recompensă pe care nimeni nu şi-o mai oferise vreodată. Şi apoi mai era şi modul în care mă comportasem; acum mi se părea că îl înţeleg. De când mă trezisem îl vedeam într-o lumină diferită, mai bună. Procesul şi dezintoxicarea erau

fantezii demonice ce urmăreau să stabilească dacă eram sau nu normal. Da, triumfasem. Eram un om normal. *Ei* fuseseră până la urmă cei umiliţi. Şi acum vedeam că acea uluitoare scenă din urmă fusese poate menită să reprezinte o umilire reciprocă. În timpul cât o jucaseră în faţa mea, nu văzusem în ea decât o feroce insistenţă de a împlânta şi mai adânc pumnalul într-o rană încă vie; dar acum puteam să o interpretez şi ca un fel de revanşă pe care mi-o acordau pentru comportarea *lor* faţă de Alison şi faţă de mine, acţionând ca spioni, ca *voyeurs.*

Măcar un lucru îmi rămăsese: un obscur sentiment de victorie. Eram din nou liber, dar era o libertate nouă... într-un fel purificată.

Îşi greşiseră socotelile.

Şi acest sentiment al meu continua să crească, transformându-se în bucurie, bucuria de a atinge piatra caldă pe care şedeam, bucuria de a fi singur pe acest straniu promontoriu, acest Gibraltar de la capătul lumii, Monemvasia – un loc pe care întotdeauna îmi dorisem să îl vizitez. Analiza faptelor petrecute, amintirile, răzbunarea: la toate acestea mă voi gândi mai târziu, ca şi la explicaţiile pe care va trebui să le dau la colegiu şi la hotărârea pe care trebuia să o iau dacă mai rămâneam încă un an sau nu. Important era că supravieţuisem. *Reuşisem* să scap.

Numai mai târziu aveam să îmi dau seama cât de artificială, de nenaturală era această bucurie care scuza toate infamiile, exploatarea morţii lui Alison, libertăţile monstruoase pe care îşi promiseseră să şi le ia faţă de mine. Îl bănuiam din nou pe Conchis că îmi declanşase această reacţie prin hipnoză, cu scopul să îmi asigure o plăcută întoarcere la viaţa normală; ca şi cafeaua şi sandvişurile.

Am deschis cutia neagră. Înăuntru, pe o căptuşeală verde, un revolver Smith & Wesson. L-am scos din cutie şi am verificat dacă e încărcat. În

încărcător erau şase gloanţe, şase cercuri mici de bronz cu un ochi cenuşiu de plumb. Invitaţia era cât se poate de clară. Am scos două gloanţe. Nu erau oarbe. Am îndreptat pistolul spre mare şi am apăsat pe trăgaci. Zgomotul îmi răsună în timpane iar lăstunii alb-cafenii care se învârteau pe cerul albastru de deasupra mea se risipiră speriaţi.

Ultima glumă a lui Conchis.

Am urcat vreo sută de metri, până în vârful colinei şi m-am ridicat pe ruinele unui zid de apărare, ultim vestigiu al fortificaţiei veneţiene sau, poate, otomane. De aici se vedea coasta care se întindea pe vreo douăzeci de kilometri spre nord. O plajă lungă, albă, un sat la vreo cincisprezece kilometri, câteva case răzleţe şi o bisericuţă. Şi dincolo de ele, un munte masiv care ştiam că trebuie să fie Parnasul, ale cărui creste, în zilele senine, se puteau vedea de la Bourani. Phraxos se afla peste mare, la vreo cincizeci de kilometri spre nord-est. M-am uitat în jos. Platoul cobora în pantă abruptă terminându-se vreo două sute de metri mai încolo cu o fâşie îngustă de pietriş; o panglică verde ca jadul în locul unde marea învolburată atingea pământul, şi dincolo, albastru intens al mării brăzdat de spuma valurilor. În picioare, pe zidul de apărare al vechiului bastion, am tras în aer cele cinci gloanţe care mai rămăseseră. Era un fel de *joie, î*mi exprimam astfel refuzul de a muri. Când se stinse şi ecoul celui din urmă foc, am apucat revolverul şi l-am aruncat cu putere spre cer. Descrise întâi o parabolă, apoi, încet, foarte încet, se prăbuşi în abis. Lungindu-mă pe burtă, am privit peste marginea prăpastiei şi am izbutit să îl văd sfărâmându-se de stânci.

Am început să cobor. După un timp am dat de o cărare care, în două rânduri, a trecut prin dreptul unor bolte ce duceau în jos spre intrarea blocată de bolovani a unor cisterne. În partea de sud a uriaşei stânci, am văzut jos, în depărtare un orăşel vechi înconjurat de ziduri, construit pe o limbă de

pământ care, de la picioarele falezei cobora în pantă abruptă spre mare. Multe case în ruină dar şi câteva cu acoperişurile în stare bună şi vreo opt, nouă, zece biserici. Poteca şerpuia printre ruine şi se termina în faţa unei porţi. De aici, un lung tunel în pantă ducea la altă poartă, închisă cu un gard de împletitură, ceea ce explica absenţa păstorului de capre. Era clar că nu exista decât o singură ieşire şi pentru oameni şi pentru capre. Am sărit peste împletitură şi am ieşit la lumină. O potecă pavată cu dale vechi de câteva secole, din bazalt alb-cenuşiu, brăzda colina şi se termina într-o curbă ce ducea spre acoperişurile roşietice ale cetăţii fortificate.

Am coborât pe străduţele înguste, printre casele văruite. O ţărancă bătrână ieşise în pragul casei cu o strachină plină cu coji de zarzavat pe care le arunca la găini. Probabil că arătam foarte ciudat, cu valiza în mână, neras, şi cu figura mea de străin.

— *Kal'espera.*

— *Pois eisai?* întrebă ea. *Pou pas?*

Vechile întrebări homerice ale ţăranului grec. Cine eşti? Unde te duci? I-am spus că sunt englez. Din echipa care turnase un film, *epano.*

— Care film, acolo sus?

Am făcut un gest vag i-am spus că nu avea nicio importanţă şi ignorând întrebările şi vocea ei indignată, am ajuns, în cele din urmă, în strada principală, o biată străduţă de vreo doi metri lăţime, mărginită de case înghesuite una într-alta, majoritatea nelocuite, sau oricum, cu obloanele închise. Totuşi pe una dintre ele am văzut o firmă; am intrat. Un bărbat în vârstă, cârciumarul, apăru dintr-un colţ întunecat al încăperii.

La un pahar de reţină, însoţit de câteva măsline, am aflat tot ce se putea afla. Mai întâi că trecuse încă o zi. Procesul nu avusese deci loc în dimineaţa aceea, ci cu o zi înainte. Nu era duminică, era luni. Mă drogaseră şi dormisem douăzeci şi patru de ore; şi mă întrebam ce mai

făcuseră de atunci. Dacă exploraseră din nou colţurile cele mai întunecate din subconştientul meu. Nu fusese nicio echipă de filmare la Monemvasia; nici vreun grup de turişti; nici străini afară de profesorul francez şi de soţia lui, acum vreo zece zile. Cum arăta profesorul? Foarte gras; nu ştia o boabă greceşte... Nu, n-auzise să fi urcat cineva acolo sus ieri, nici azi. Din păcate, nimeni nu venea să viziteze Monemvasia. Ştia că pe acolo pe sus erau cisterne mari cu picturi pe pereţi? Nu, nu exista aşa ceva. Nu erau decât ruine. Mai târziu, când am ieşit pe vechea poartă a oraşului şi am pornit-o pe la marginea falezei, am văzut două sau trei debarcadere putrezite, unde o barcă ar fi putut ancora neobservată, să debarce trei-patru oameni cu o targă. Nu era neapărat nevoie să treacă pe lângă cele câteva case locuite din sat şi ar fi putut veni noaptea.

Erau o mulţime de cetăţi în Pelopones: Korene, Methone, Pylos, Koryphasion, Passava. Toate aveau cisterne imense; şi nu erau decât la o distanţă de o zi de Monemvasia.

Am traversat digul bătut de vânt, ca să ajung la micul cătun de unde pleca vaporul. Am mâncat destul de prost într-o cârciumă şi m-am bărbierit în bucătărie. Da, eram turist. Am interogat cârciumarul, dar nici el n-a putut să îmi spună mai mult decât celălalt.

Legănându-se în dreapta şi în stângă din cauza tangajului puternic, micul vapor întârziat de *meltemi,* sosi la miezul nopţii, ca un monstru ieşit din adâncuri, împodobit cu lumini palide, şiruri de mărgele sidefii. Eu şi alţi doi călători, singurii pasageri, am fost duşi până la vapor cu o barcă. Am stat două ore în salonul pustiu, luptând împotriva răului de mare şi a încercărilor repetate ale unui negustor de zarzavaturi din Atena, venit după roşii la Monemvasia, care se încăpăţâna să lege o conversaţie. Se plângea întruna de preţuri.

În Grecia se discută întotdeauna despre bani; nu despre politică, sau despre plolitică numai în măsura în care are legătură cu banii. În cele din urmă, răul de mare mi-a trecut şi negustorul începu să-mi devină simpatic. El şi maldărul lui de pachete înfăşurate în hârtie de ziar erau ceva palpabil, aparţineau realităţii cotidiene, făceau parte integrantă din lumea în care mă întorceam; deşi zile în şir aveam să continui să studiez cu neîncredere fiecare străin care îmi ieşea în cale.

Când ne-am apropiat de insulă, am ieşit pe punte. Enormul cetaceu negru apăru din întunericul bătut de vânturi. Distingeam capul Bourani, deşi case nu se vedeau şi, bineînţeles, nu era nicio lumină. În jurul meu, pe puntea din faţă, vreo zece-douăsprezece siluete încovrigate: ţărani săraci care călătoriseră pe punte. Reflectam la misterul altor vieţi omeneşti: mă întrebam cât or fi costat jocurile lui Conchis din vara asta; probabil de vreo cincizeci de ori mai mult decât câştigă unul din oamenii ăştia într-un an întreg de muncă aspră. Cât o viaţă de muncă, deci.

De Deukans, Millet. Plantatorii de cartofi.

Lângă mine era o familie. Bărbatul cu spatele la mine dormea cu capul pe un sac. Între trupul lui şi cel al nevestei, ca într-un cuib cald, stăteau ghemuiţi doi puşti. Erau toţi patru acoperiţi cu o singură cuvertură subţire. Femeia era legată la cap cu o basma albă, înnodată sub bărbie, ca în epoca medievală. Iosif şi Maria; o mână se odihnea pe umărul copilului de lângă ea. M-am căutat în buzunare; mai aveam vreo şapte-opt lire din cele zece care mi se dăduseră. M-am uitat în jur, apoi m-am aplecat şi am vârât cele câteva bancnote mototolite într-un pliu al cuverturii sub capul femeii. Şi m-am furişat repede jos, ca şi cum aş fi făcut ceva ruşinos.

La trei fără un sfert, urcam fără zgomot scările din aripa profesorilor. Camera era aşa cum o lăsasem; totul era în ordine. Singura schimbare

consta în dispariţia teancului de lucrări. Pe masă, în locul lor, se aflau câteva scrisori.

Pe cea pe care am deschis-o prima am ales-o pentru că nu vedeam cine ar fi putut să îmi scrie din Italia.

14 iulie

Mănăstirea Sacro Speco,
Lângă Subiaco

Stimate domnule Urfe,

Mi s-a transmis scrisoarea pe care mi-aţi adresat-o. Iniţial hotărâsem să nu vă răspund, dar gândindu-mă mai bine cred că este mai cinstit faţă de dumneavoastră să vă scriu pentru vă spune că nu sunt dispus să discut problema care vă interesează. Hotărârea mea este definitivă şi v-aş fi foarte recunoscător dacă nu aţi mai reveni asupra acestui subiect.

Al dumneavoastră,
JOHN LEVERRIER

Scrisul era impecabil, ordonat şi lizibil, deşi literele se adunau cumva spre mijlocul paginii. În spatele ei – dacă scrisoarea nu era un fals – se ascundea un om ordonat şi cumpătat care se retrăsese pe undeva, unul dintre acei tineri catolici uscăţivi care, pe vremea când eram student, mişunau prin Oxford, învârtindu-se pe lângă Monsignor Knox şi prin Farm Street.

Scrisoarea următoare era din Londra, scrisă de cineva care se pretindea directoare de şcoală, pe o hârtie autentică, cu antet.

Domnişoara Julie Holmes

Domnişoara Holmes a lucrat, la şcoala noastră un singur an, predând latina şi greaca dar şi câteva ore de engleză şi istoria religiilor, elevelor noastre din cursul inferior. Avea calităţile unui profesor bun, deosebit de serioasă şi conştiincioasă şi, în acelaşi timp, foarte iubită de eleve.

Înţelesesem că doreşte să facă o carieră teatrală, dar mă bucur să aflu că se întoarce la învăţământ.

Trebuie să adaug că a regizat cu mare succes spectacolul nostru anual de teatru, participând activ şi ca membră a asociaţiei din şcoala noastră „Tinerii creştini”.

O recomand deci cu multă căldură.

Foarte nostim!

Următoarea scrisoare era expediată tot din Londra, înăuntru se afla scrisoarea mea către *Tavislock Repertory Company.* Cineva răspunsese – destul de impacientat, după câte se vedea – rugăminţii mele şi mâzgălise cu creion albastru, în josul paginii, numele agenţiei teatrale care se ocupa de June şi Julie Holmes.

Mai era şi o scrisoare din Australia. În plic se afla un faire-part, un carton cu chenar negru pe margini, cu un spaţiu gol pentru numele expeditorului care fusese completat cu un scris aproape copilăresc, patetic.

R.I.P.

Doamna Marry Kelly
vă mulţumeşte pentru scrisoarea
dumneavoastră de condoleanţe
şi pentru că aţi fost alături de ea
la tragica pierdere suferită recent

Ultima scrisoare era de la Ann Taylor. Conţinea o carte poştală şi nişte fotografii:

Am găsit aceste lucruri şi ne-am gândit că ţi-ar face poate plăcere să le păstrezi. Am trimis negativele doamnei Kelly.

Înţeleg foarte bine ce ai vrut să spui în scrisoare într-un fel sau altul, cu toţii avem o parte de vină. Dar lucrul pe care Allie nu l-ar fi dorit este să punem totul prea mult la inimă, acum când nu mai e nimic de făcut. Nici nu îmi vine să cred. A trebuit să-i împachetez toate lucrurile şi poţi să îţi dai seama prin ce am trecut. Mi se pare un pas atât de inutil şi am plâns tot timpul. În sfârşit, o să ne treacă, presupun. Plec acasă săptămâna viitoare şi am să trec pe la doamna K. îndată ce am să îmi fac puţin timp liber.

Cu bine,
ANN

Opt fotografii proaste. În cinci dintre ele eram eu sau diverse privelişti. În celelalte trei, Alison: în genunchi lângă fetiţa cu furuncul, în picioare la răspântia lui Oedip, şi în ultima, pe Parnas cu cărăuşul care ne însoţise cu măgarii. În cea de la răspântia lui Oedip, luată mai de aproape, i se vedea pe faţă zâmbetul acela direct, aproape băieţesc prin care se exprima cel mai bine absoluta ei loialitate... Cum îşi spusese? Vulgară. Nu era vulgară, avea numai savoarea mâncărurilor simple; candoarea sării. Mi-am amintit cum ne-am urcat în maşină şi cum i-am vorbit tot drumul despre tata. Şi dacă atunci fusesem în stare să îmi deschid sufletul a fost numai din cauza sincerităţii *ei.* Pentru că ştiam că este o oglindă care nu minte; pentru că o interesa sincer persoana mea; pentru că mă iubea cu adevărat. În aceasta consta virtutea ei supremă: în constanta ei autenticitate.

M-am aşezat la masa mea de lucru şi i-am privit chipul, şuviţele de păr pe care vântul i le zbârlise peste frunte. Clipele acelea minunate. Părul ei. Vântul. Momente încă atât de vii şi duse pentru totdeauna.

Tristeţea mă năpădi din nou. Nu puteam dormi. Am pus scrisorile şi fotografiile într-un sertar şi am ieşit din nou la aer, de-a lungul coastei. Departe spre nord, dincolo de ape, un foc de vreascuri. O linie frântă, roşie ca rubinul îşi croia

drum străpungând muntele, şi o linie de foc îşi croia drum străpungându-mi inima.

La urma urinei, ce eram eu? Ce mă forţase Conchis să spun era foarte aproape de adevăr: nu eram altceva decât suma numeroaselor mele eşecuri. Jargonul freudian din timpul procesului mă făcea să zâmbesc, dar toată viaţa mea nu făcusem decât să transform viaţa în ficţiune, refuzând să privesc realitatea în faţă. Mă comportasem întotdeauna ca şi când exista o a treia persoană care mă privea, mă asculta şi îmi punea notă bună sau rea – pentru comportarea mea. Un zeu. Sau un autor de romane spre care mă întorceam, şi eu eram personajul lui, în stare să facă exact ce trebuie ca să fie pe plac, vulnerabil la afronturile lui, capabil să se adapteze la tot ce credea că doreşte romancierul-zeu. Eu singur am creat această varietate de super-ego – ca o lipitoare; eu însumi am hrănit-o şi din cauza ei am fost întotdeauna incapabil să acţionez liber. Constituise sistemul meu de apărare dar devenise propriul meu tiran. Şi acum îmi dădeam seama, dar era prea târziu. Preţ de o moarte, prea târziu.

M-am aşezat pe mal şi am aşteptaţi ivirea zorilor deasupra mării cenuşii.

Singur. Insuportabilă singurătate.

64

NU ŞTIU DACĂ ERA ÎN NATURA MEA SAU DACĂ era reacţia metodei Coué de optimism la comandă pe care Conchis mi-o pompase în vine în timpul somnului din ultima zi, dar pe măsură ce zorile se apropiau, deveneam din ce în ce mai abătut. Eram pe deplin conştient de faptul că nu aveam nicio dovadă şi nici martori pe care să mă sprijin pentru stabilirea adevărului; şi eram convins că un om ca Maurice Conchis, care nu lăsa nimic la voia întâmplării, îşi organizase cu grijă retragerea. Îşi dădea desigur seama că riscă să mă duc să îl denunţ la poliţie şi îşi luase, evident, toate măsurile de siguranţă. La ora asta, probabil că el şi toată „trupa" lui părăsiseră deja Grecia. Nu mai aveai pe cine lua la întrebări, afară poate de unul ca Hermes, care era probabil şi mai nevinovat decât bănuiam eu, şi ca Pataresc, care nu avea să recunoască nimic.

Singurul martor real era Demetriades. N-aveam să reuşesc nicicum să-i smulg vreo mărturisire, dar îmi aminteam de inocenţa lui mieroasă de la început; şi existase probabil o vreme, înainte să mă duc eu la Bourani, când se bizuiseră în mare măsură pe el ca să le furnizeze informaţii. Avusesem ocazia să îmi dau seama, când discutasem cu el despre elevi, că era înzestrat cu destulă perspicacitate şi discernământ, ştiind să deosebească cu uşurinţă pe cei cu adevărat muncitori de leneşii înzestraţi cu inteligenţă. Mă înăbuşeam de furie când mă gândeam cum trebuie să fi arătat rapoartele lui detaliate despre mine. Simţeam nevoia să mă răzbun fizic pe cineva. Şi mai voiam să ştie toată şcoala cât sunt de furios.

Nu m-am dus la prima oră, rezervându-mi plăcerea de a îmi face o intrare spectaculoasă la

micul dejun. Când am intrat în sală, s-a făcut deodată linişte că atunci când arunci o piatră într-un lac plin de broaşte orăcăitoare; tăcere bruscă, apoi zgomotul reluat treptat. Unii dintre elevi zâmbeau. Ceilalţi profesori se uitau fix la mine ca şi când aş fi comis o crimă. L-am văzut pe Demetriades în fundul sălii şi m-am dus drept la el, prea repede ca să mai poată reacţiona. Se ridică pe jumătate de pe scaun, dar, înţelegând ce avea să urmeze, se aşeză la loc speriat. M-am dus lângă el.

— Ridică-te, nenorocitule.

Încercă să zâmbească, făcu un gest din umeri spre băiatul de lângă el. Am repetat ordinul tare, în greceşte, adăugând o insultă grecească:

— Ridică-te, vierme de lupanare.

În sală se făcu din nou o linişte perfectă. Demetriades se înroşi tot şi îşi aţinti privirea asupra mesei.

Avea în faţă o farfurie de pâine muiată în lapte peste care turnase miere, unul din felurile lui preferate, cu care se trata în fiecare dimineaţă. Am întins mâna şi i-am aruncat farfuria în faţă. Îi curse pe cămaşă şi pe costumul lui elegant. Sări în picioare scuturându-şi hainele cu mâna şi când ridică ochii spre mine, cuprins de o furie oarbă, copilărească, l-am lovit exact unde voiam, în plin în ochiul drept. Nu eram cu mare boxer, dar lovitura a fost straşnică.

Toată lumea se ridicase în picioare. Supraveghetorii strigau cât puteau încercând să restabilească ordinea. Profesorul de educaţie fizică se repezi spre mine şi încercă, pe la spate, să mă apuce de braţe, dar i-am făcut semn că terminasem. Demetriades, în picioare, ca o parodie a lui Oedip, îşi acoperea ochii cu mâinile. Apoi brusc, se repezi la mine şi începu să mă lovească cu picioarele şi să zgârie ca o harpie bătrână. Profesorul de gimnastică, care îl dispreţuia, se postă în faţa mea şi îl imobiliza cu uşurinţă, ţinându-i braţele de-a lungul trupului.

M-am întors şi am ieşit. Demetriades începu să strige după mine tot felul de blesteme pe care nu le înţelegeam. Lângă uşă era un chelner şi i-am cerut să îmi aducă o cafea în cameră. Ajuns sus, m-am aşezat la masă şi am aşteptat.

Şi bineînţeles, cum a început ora a doua, am fost chemat la director. În afară de bătrân, în birou mai erau directorul adjunct, supraveghetorul-şef şi profesorul de educaţie fizică, acesta din urmă adus probabil pentru cazul în care deveneam din nou violent. Supraveghetorul-şef, Androutsos, vorbea fluent franceza şi fusese chemat să facă pe translatorul acestei curţi marţiale.

De cum m-am aşezat pe scaun mi s-a înmânat o scrisoare. După antet am văzut că era de la consiliul de administraţie al colegiului. Era scrisă într-o franceză foarte oficială şi datată cu două zile în urmă:

> Consiliul de administraţie al colegiului Lord Byron, ţinând seama de raportul supus atenţiei noastre de directorul şcolii, vă informează cu regret că a hotărât să pună capăt contractului cu dumneavoastră, în baza clauzei 7 a contractului sus-menţionat: comportare nesatisfăcătoare ca profesor în activitatea didactică.
>
> Conform prevederii acestei clauze, vi se va achita salariul până la data de 1 septembrie, precum şi costul biletului de întoarcere în Anglia.

Deci nu avea să aibă loc nicio judecată, se trecea direct la comunicarea sentinţei. Am ridicat ochii de pe scrisoare şi m-am uitat pe rând la cele patru feţe. Nu puteam discerne nimic altceva decât stânjeneală, şi poate o uşoară părere de rău la Androutsos; dar nici cea mai mică urmă de complicitate.

Am spus:

— Nu ştiam că directorul colegiului este în solda domnului Conchis.

Androutsos părea sincer mirat.

— *A la solde de qui?*

Am repetat ce spusesem şi el a tradus; dar directorul nu părea să înţeleagă la ce mă refer. Era, de fapt, o persoană prea demnă – arăta mai degrabă ca rectorul unei universităţi americane decât ca un director de liceu ca să îl poţi bănui de complicitate la o concediere nedreaptă. Demetriades îşi merita ochiul învineţit chiar mai mult decât o bănuisem. Demetriades, Conchis, sau altă persoană influentă din consiliul de conducere... Un raport secret...

Urmă o rapidă convorbire în greceşte între director şi adjunctul său. Au pronunţat de două ori numele Conchis, dar n-am reuşit să înţeleg ce spuneau. Androutsos a fost rugat să traducă.

— Directorul nu înţelege remarca dumitale.

— Serios?

M-am uitat ameninţător spre bătrân, dar eram aproape convins că mirarea lui era sinceră.

La un semn al directorului adjunct, Androutsos luă de pe masă o hârtie şi începu să citească:

— „Vi se reproşează următoarele lucruri. Unu: Nu aţi reuşit să vă integraţi în viaţa colegiului, în ultimul trimestru absentând aproape toate week-end-urile".

Am început să zâmbesc.

— „Doi: Aţi mituit în două rânduri şefii de clasă ca să vă înlocuiască la supravegherea orelor de studiu."

Asta era adevărat, deşi mituirea nu constase în ceva prea grav: îi absolvisem de compunerea pe care o aveau de scris pentru ora mea. O făcusem la sugestia lui Demetriades şi el era singurul care ar fi putut raporta.

— „Trei: Aţi neglijat notarea lucrărilor de fine de an, obligaţie profesională de cea mai mare importanţă."

— „Patru: Aţi..."

Dar mă săturasem până peste cap de toată farsa. M-am ridicat. Directorul vorbi, figura lui ridată era gravă, buzele strânse.

Androutsos traduse.

— Domnul director spune că ieşirea dumneavoastră demenţială de astăzi dimineaţă, când aţi atacat un coleg, aduce prejudicii ireparabile respectului pe care l-a avut întotdeauna pentru patria lui Byron şi Shakespeare.

— Dumnezeule!

Am izbucnit în hohote de râs şi i-am făcut semn lui Androutsos cu degetul arătător. Profesorul de gimnastică se pregăti să sară pe mine.

— Ia ascultă. Spune-i aşa. Plec la Atena. Mă duc la ambasada britanică, la Ministerul învăţământului, la ziare şi am să fac un scandal de...

N-am terminat. I-am împroşcat pe toţi cu o privire plină de dispreţ şi am ieşit.

N-am reuşit să avansez prea mult cu făcutul bagajelor după ce m-am întors în cameră. Căci după vreo cinci minute s-a auzit o bătaie în uşă. Cu un zâmbet ironic am dat uşa de perete. Dar în prag se afla tocmai membrul tribunalului pe care mă aşteptam cel mai puţin să îl văd: directorul adjunct.

Îl chema Mavromichalis. Era director cu partea administrativă şi răspundea şi de disciplină; un soi de aghiotant de regiment, un tip de vreo cincizeci de ani, înalt, uscăţiv şi cu chelie. Întotdeauna rezervat, chiar şi faţă de ceilalţi greci. Nu prea avusesem de-a face cu el. Ca profesor titular de *demotiki* era, aşa cum o cere tradiţia, un iubitor fanatic al ţării sale. În timpul ocupaţiei, condusese un ziar clandestin la Atena şi pseudonimul clasic pe care îl folosise atunci *O Bouplix,* Văcarul, îi rămăsese şi acum. Deşi, în public, se ralia întotdeauna la punctul de vedere al directorului, el era, de fapt, sufletul şcolii. Detesta elementul bizantin care există încă în sufletul grec, cu mai multă înverşunare decât orice străin.

Stătea acolo, în uşă, măsurându-mă din cap până în picioare şi am fost atât de surprins de ceva ce se citea în ochii lui, încât mi-am uitat de furia mea. Reuşea să îmi sugereze că dacă împrejurările i-ar fi permis, poate că mi-ar fi zâmbit. Îmi spuse calm:

— *Je veux vous parler, Monsieur Urfe.*

Şi asta a fost o nouă surpriză căci, până atunci, nu mi se adresase decât în greceşte şi eu presupusesem întotdeauna că nu cunoştea nicio altă limbă. M-am dat la o parte să îl las să intre în cameră. Aruncă o privire rapidă spre valizele deschise pe pat şi îmi făcu semn să mă aşez la birou. El se aşeză pe un scaun lângă fereastră şi îşi încrucişă braţele; avea o privire pătrunzătoare, perspicace. Un timp lăsă în mod deliberat tăcerea să vorbească în locul lui. Am înţeles. Dacă pentru director nu eram decât un profesor slab, pentru omul acesta reprezentam altceva.

Am întrebat cu răceală:

— *Eh, bien?*

— Regret împrejurările.

— Nu aţi venit aici ca să îmi comunicaţi acest lucru.

Mă fixă cu privirea.

— Consideri că şcoala noastră e un colegiu bun?

— Domnule Mavromichalis, dacă vă închipuiţi...

Ridică brusc mâna dar cu un gest liniştitor.

— Sunt aici în calitate de coleg, nimic altceva. Întrebarea mea e serioasă.

Vorbea într-o franceză greoaie, nu prea fluentă dar nicidecum stricată.

— Coleg... sau emisar?

Îmi aruncă o privire severă. Băieţii, când glumeau, spuneau că pe unde trece el până şi pescăruşii se opresc din ţipat.

— Vă rog, răspundeţi la întrebarea mea. Şcoala noastră e bună?

Am ridicat impacientat din umeri.

— În ce priveşte activitatea didactică, da. Sigur.

Un timp continuă să mă privească în tăcere, apoi trecu la obiect.

— De dragul colegiului nostru, nu vreau niciun fel de scandal.

Am remarcat implicaţia persoanei întâia singular.

— Ar fi trebuit să vă gândiţi la asta mai de mult.

Din nou tăcere. Apoi îmi spuse:

— Există un vechi cântec popular grecesc care spune: „Cine fură pentru pâine nu are nicio vină. Cine fură pentru aur e vinovat.”

Mă sfredelea cu privirea să vadă dacă am înţeles.

— Dacă doriţi să vă daţi demisia... vă asigur că *Monsieur le Directeur* o va accepta. Cealaltă scrisoare va fi dată uitării.

— Care *Monsieur le Directeur?*

Zâmbi uşor fără să răspundă şi mi-am dat seama că nu va spune niciodată nimic. În mod ciudat, poate pentru că mă aflam în spatele biroului, mă simţeam de parcă eu aş fi fost anchetatorul tiranic, şi el patriotul curajos. În cele din urmă, întorcându-se spre fereastră, îmi spuse, aparent fără nicio legătură:

— Avem un laborator de ştiinţe excelent.

O ştiam prea bine. Ştiam că aparatura fusese donată de un binefăcător anonim, când se redeschisese şcoala, după război şi „povestea” care circula în cancelarie era că banii fuseseră storşi de la un colaboraţionist bogat.

Am zis:

— Ah, înţeleg.

— Am venit să vă rog să demisionaţi.

— Aşa cum au făcut şi predecesorii mei?

Nu răspunse. Am făcut din cap semn că nu.

Vorbi cu mai multă sinceritate:

— Nu ştiu ce vi s-a întâmplat. Nu vă cer să iertaţi ce a fost acolo. Vă rog să cruţaţi ce este aici: colegiul.

— După câte ştiu, mă consideraţi un profesor foarte slab.
— Vă vom da o recomandare bună.
— Nu-i un răspuns.
Ridică din umeri.
— Dacă insistaţi...
— Sunt chiar atât de slab?
— Aici n-avem loc decât pentru cei mai buni.
Sub privirea „văcarului" am plecat ochii. Valizele aşteptau pe pat. Doream să plec, la Atena sau în altă parte, n-avea importanţă unde, să îmi pierd identitatea, să mă desprind de tot. Ştiam că nu sunt un profesor bun. Dar eram prea lovit, prea deposedat de toate pentru ca să o recunosc.
— Îmi cereţi prea mult.
Aştepta în tăcere, implacabil. Am spus:
— N-am să povestesc nimic la Atena, cu o condiţie. Să vină să îl întâlnesc acolo.
— Imposibil.
Tăcere. Mă întrebam cum se acordă simţul acesta exagerat al datoriei lui faţă de şcoală cu fidelitatea sa, din cine ştie ce motive, faţă de Conchis. Un bondar veni să se lovească de geam, ameninţător, apoi bătu în retragere; după cum şi furia mea se retrase în faţa dorinţei de a termina cu toată povestea asta, de a-i pune capăt.
L-am întrebat.
— De ce dumneata?
De data asta îmi zâmbi; o umbră de zâmbet.
— *Avant la guerre.*
Ştiam că nu fusese profesor la colegiu; atunci trebuie să fi fost la Bourani. Am plecat ochii spre birou:
— Vreau să plec imediat. Chiar azi.
— Se înţelege. Dar fără alte scandaluri?
Se referea la vreo altă scenă similară cu cea de la micul dejun.
— Am să văd... Dacă... Numai pentru ce este aici.
— *Bien.*

Deodată vocea îi devenise mai caldă, ocoli biroul ca să îmi strângă mâna şi merse până acolo, încât mă scutură uşor de umăr, aşa cum făcea uneori Conchis, ca să mă asigure că se încredea în cuvântul meu.

Apoi se întoarse brusc şi ieşi fără să spună o vorbă.

Şi aşa am fost dat afară din şcoală. De cum a părăsit camera, furia m-a cuprins din nou. Eram furios că nici de data asta nu folosisem biciul. Nu îmi păsa că plec de la colegiu; ideea de a fi lâncezit aici încă un an, pretinzând că Bourani nu a existat niciodată, chinuit de amintiri amare... era de neconceput. Dar asta însemna să părăsesc insula, lumina, marea... Priveam în depărtare la livezile de măslini şi am simţit o durere ca atunci când ţi se taie o mână sau un picior. Îmi dădeam seama că nu era atât meschinăria de a face scandal, cât mai ales inutilitatea lui, căci orice s-ar întâmplă, fusesem alungat din Phraxos pentru totdeauna.

După un timp, am făcut efortul să îmi reiau împachetatul. Secretarul trimise pe cineva cu cecul pentru salariu şi adresa agenţiei de voiaj din Atena care urma să-mi elibereze biletul de întoarcere în Anglia. Imediat după prânz am ieşit pentru ultima dată pe poarta şcolii.

M-am dus direct la Patarescu acasă. O ţărancă ieşi în uşă: doctorul plecase pentru o lună în Rhodos. Apoi m-am dus la casa Iui Hermes. Am ciocănit la poartă. Niciun răspuns; era încuiată. Atunci am coborât prin sat spre vechiul port, la cârciuma unde îl întâlnisem pe bătrânul Barba Dimitraki. Aşa cum mă aşteptam, Georgiou ştia o cameră de închiriat într-o căsuţă din apropiere. Am trimis un puşti la colegiu, să îmi aducă valizele; după care am mâncat nişte pâine cu măsline.

Pe la două, sub soarele arzător al după-amiezii, am pornit-o cu greu în sus printre smochini, spre

creasta principală. Aveam cu mine un lămpaş, un levier şi o pânză de bomfaier. Să nu fac scandal era una, dar să nu fac cercetări era cu totul altceva.

65

AM AJUNS LA BOURANI PE LA TREI ŞI JUMĂTATE.

Atât spărtura din gard cât şi poarta erau acum închise cu sârmă ghimpată şi peste firma cu *Salle d'attente* era pusă alta, în greceşte, pe care scria: *Proprietate particulară, intrarea strict interzisă.* Chiar şi aşa, era destul de uşor de trecut gardul, dar nici bine n-am trecut în partea cealaltă că am şi auzit larmă de voci venind de dincolo de copaci, dinspre Moutsa. Am ascuns repede instrumentele şi lampa într-un tufiş şi am sărit gardul înapoi. Am coborât prudent poteca, încordat ca o pisică la pândă, până la locul de unde puteam vedea plaja. Tocmai la capăt era ancorată o barcă. Pe plajă vreo cinci-şase persoane în costume de baie viu colorate. Nu erau locuitori din insulă. Doi bărbaţi au luat o fată care ţipa cât o ţinea gura, au dus-o până la marginea mării şi i-au dat drumul în apă. De undeva se auzea un radio deschis la maximum. Am înaintat câţiva paşi printre pomii de la marginea plajei. Aproape că mă aşteptam să îi recunosc. Dar nu. Fata era scundă şi brună, tipic grecoaică. Mai erau două femei grase, un bărbat de vreo treizeci de ani şi alţi doi ceva mai bătrâni. Nu îi mai văzusem niciodată.

Am auzit un zgomot în spatele meu. Un pescar cu nişte pantaloni gri zdrenţăroşi, proprietarul bărcii, probabil, ieşea din bisericuţă. L-am întrebat cine erau oamenii de pe plajă. Erau de la Atena, un oarecare domn Sotiriades cu familia, care veneau în fiecare vară la Phraxos.

Veneau mulţi atenieni pe aici în august? Da, mulţi, foarte mulţi. Îmi făcu semn spre plajă: în două săptămâni vor fi zece-cincisprezece bărci; mai multă lume decât mare.

Deci Bourani nu era o fortăreaţă de necucerit. Şi aveam, astfel, un motiv în plus pentru a părăsi insula.

Casa era încuiată şi cu obloanele închise aşa cum o văzusem ultima dată. Mi-am continuat drumul, dincolo de malul surpat şi am ajuns la Vizuină. Am admirat din nou iscusinţa cu care fusese disimulată intrarea, apoi am ridicat capacul. Am coborât încet în puţul negru şi am aprins lampa, apoi am urcat din nou să iau uneltele. A trebuit să tai cu pânza de bomfaier inelul lacătului de la prima cameră, apoi, folosind bara metalică drept pârghie, am apăsat cu putere şi lacătul a cedat. Am luat lampa, am tras zăvorul, am împins uşa masivă şi am intrat.

Mă aflam în colţul dinspre nord-vest al unei încăperi dreptunghiulare. Pe peretele din faţă se vedea locul unde fuseseră două ferestre acum astupate aproape total. Nişte mici grile de ventilaţie dovedeau că exista totuşi o aerisire.

Pe partea opusă, un dulap lung zidit în perete. Lângă peretele dinspre răsărit, două paturi: unu dublu, celălalt de o persoană. Mese, scaune, trei fotolii. Pe podea un covor ţărănesc peste o bucată mare de fetru care acoperea toată camera. Trei pereţi fuseseră proaspăt văruiţi astfel încât, deşi fără ferestre, camera era mai puţin sinistră decât odaia din mijloc. Pe peretele dinspre apus, deasupra patului, era o frescă uriaşă reprezentând o serbare câmpenească în Tirol: *Lederhosen* şi o fată dansând, a cărei fustă săltată în vârtejul jocului lăsa să i se vadă picioarele deasupra ciorapilor cu flori. Culorile erau încă vii, sau poate cineva le retuşase.

În dulap, vreo douăsprezece costume diferite pentru rolul Lily, şi vreo opt dintre ele erau în dublu exemplar; unele nu le văzusem niciodată. În sertare mănuşi de epocă, genţi, ciorapi, pălării. Am

găsit chiar şi un costum de baie de modă veche şi bereta de marinar asortată.

Pe fiecare saltea erau teancuri de pături. Pernele nu păstraseră nicio urmă din parfumul folosit de Lily. Deasupra mesei, între cele două deschizături ale ferestrelor, erau câteva rafturi fixate în perete pe care se aflau cărţi. Am luat una: *Gazda perfectă. Mică culegere de principii şi reguli de etichetă respectate şi puse în practică de înalta societate. Londra. 1901.* Erau vreo douăsprezece romane eduardiene. Cineva făcuse în fugă cu creionul câteva observaţii pe pagina de gardă. *Dialoguri bune,* sau *Clişee folositoare la pagina 98 şi 164. Vezi scena p.203. „Îmi cereţi să îmi las obrazul pradă îndrăznelii dumneavoastră?” hohoti jucăuşa Fanny.*

Un scrin, dar era gol. De fapt, întreaga cameră era dezarmant de goală, nu exista niciun obiect personal. Dezamăgit, am ieşit şi m-am apucat să tai lacătul de la uşa cealaltă. Am păşit într-o cameră mobilată în acelaşi fel. De data asta, fresca de pe perete reprezenta munţi acoperiţi de zăpadă. În dulapul din perete am găsit cornul cu care sunase „Apollo”; costumul lui Robert Foulkes; un halat alb şi o bonetă de bucătar; o bluză laponă şi o uniformă completă de ofiţer din primul război mondial cu insignele regimentului.

Nimic. În cele din urmă m-am întors în cealaltă cameră şi m-am dus din nou la raftul cu cărţi. Enervat, le-am dat jos pe toate şi dintr-una din ele – o colecţie veche, legată, a revistei „Punch”, 1914 (în care unele ilustraţii fuseseră marcate cu creion roşu) – căzu un mic teanc de foi împăturite, despre care, la început, am crezut că sunt scrisori. Dar nu erau decât nişte hârtii multiplicate, care păreau să conţină un fel de ordine. Niciuna nu era datată.

1 *Aviatorul italian înecat*

Am hotărât să suprimăm acest episod.

2 *Norvegia*

Am hotărât să omitem vizitele cu acest episod.

3 *Rândunica*

Să fie tratat cu grijă. Problemă încă delicată.

4 *Dacă subiectul descoperă Vizuina*

Rog a se asigura pentru week-end-ul viitor că se cunosc măsurile ce trebuiesc luate în această eventualitate. Lily consideră că este foarte probabil ca subiectul să ne pună în faţa acestei situaţii.

Am notat că folosise numele „Lily”.

5 *Rândunica*

A se evita pe viitor această discuţie cu subiectul.

6 *Faza finală*

Încheierea la sfârşitul lui iulie pentru toţi în afară de nucleu.

7 *Starea subiectului*

Maurice consideră că subiectul a atins un stadiu suficient de maleabilitate. De reţinut că pentru subiect orice joc este acum mai bun decât nimic. Schimbaţi registrul, intensificaţi retragerile.

Pe cea de-a opta foaie era bătut la maşină pasajul din *Furtuna* pe care mi-l recitase Lily. În sfârşit, pe un alt fel de hârtie, un mesaj mâzgălit în grabă:

Bo să nu uite ştii-tu-ce şi cărţile. Ah! şi batiste de hârtie, te rog.

Pe fiecare din aceste foi se scrisese ceva pe dos; erau probabil (sau poate aşa voiau să pară) ciornele lui Lily. Erau ştersături, cuvinte scrise pe deasupra. Îi recunoşteam scrisul.

1. Ce este?

Dacă ţi s-ar spune numele
N-ai înţelege.
De ce?
Dacă ţi s-ar spune motivele
N-ai înţelege.
Este?
Nici de asta nu eşti sigur.
Bieţi paşi într-o cameră goală.

2. Dragostea este mobilul experimentului.
Se întinde până la limita imaginaţiei.
Dragostea este virilitatea ta în livezile mele.
Dragostea este figura ta întunecată citind aceasta.
Figura ta întunecată, figura ta blândă şi mâinile blânde.
Oare Desdemona

Era clar că nu terminase.

3. *Alegerea*
Cruţă-l până moare.
Chinuie-l până trăieşte,
ominus dominus
Nicholas
homullus est
ridiculus

4. igitur meus
parvus pediculus
multo vult date
sine morari
in culus illius
ridiculus
Nicholas
colossicus ciculus

5. Dă-mi hainele
Lasă-mă să-mi folosesc meningele.

Trebuie să fi fost vreun joc al celor două surori, alternau două caligrafii diferite.

6. Destul mister către amiază.
Căile oarbe, nebătute,
Deasupra prea bătutei mări
Fac labirint şi-ascund destul
De ce te-ai răsuci sub lună
Când pe-o stâncă tăinuită,
În alba furie a luminii,
Destul mister e spre amiază.

Pe ultimele trei pagini era o poveste.

PRINŢUL ŞI MAGICIANUL

A fost odată un prinţ tânăr care credea în toate lucrurile în afară de trei. Nu credea în prinţese, nu credea în insule, nu credea în Dumnezeu. Împăratul, tatăl său, îi spusese că aceste lucruri nu există. Şi cum nu erau nici prinţese, nici insule şi nici vreun semn al existenţei lui Dumnezeu în împărăţia tatălui său, tânărul prinţ îi dădu crezare.

Dar într-o zi, prinţul fugi din palat şi ajunse în împărăţia vecină. Aici, spre uimirea sa, văzu insule în largul coastelor şi pe aceste insule nişte făpturi stranii şi tulburătoare cărora nu îndrăzni să le dea un nume. În timp ce căuta o barcă pe mal, un bărbat îmbrăcat în haine de seară se apropie de el.

— Insulele de colo sunt adevărate? întrebă tânărul prinţ.

— Bineînţeles că sunt insule adevărate, răspunse bărbatul în haine de seară.

— Şi făpturile acelea stranii şi tulburătoare?

— Sunt toate prinţese adevărate şi autentice.

— Atunci trebuie să existe şi Dumnezeu! strigă prinţul.

— Eu sunt Dumnezeu, răspunse omul în haine de seară înclinându-se uşor.

Tânărul prinţ se întoarse acasă cât putu mai repede.

— Iată-te înapoi deci, îi zise împăratul.

— Am văzut insule, am văzut prinţese, l-am văzut pe Dumnezeu, îi răspunse prinţul, cu reproş în glas.

Împăratul rămase impasibil.

— Nu există nici insule adevărate, nici prinţese adevărate şi nici Dumnezeu adevărat nu există.

— Dar am văzut cu ochii mei!

— Ia spune-mi cum era îmbrăcat Dumnezeu.

— Dumnezeu era în haine de seară.

— Avea mânecile hainei suflecate?

Prinţul îşi aduse aminte că aşa erau. Împăratul zâmbi.

— E un costum de magician. Ai fost păcălit.

Auzind acestea, prinţul plecă din nou în împărăţia vecină şi se duse pe acelaşi mal unde îi ieşi din nou în cale omul în haine de seară.

— Împăratul, tatăl meu, mi-a spus cine eşti, zise prinţul indignat. Data trecută m-ai păcălit, dar nu se va mai întâmplă. Acum ştiu că insulele nu sunt reale şi nici prinţesele nu sunt reale, pentru că tu nu eşti decât un magician.

Omul în ţinută de seară zâmbi.

— Nu eu te păcălesc, băiete. În împărăţia tatălui tău există multe insule şi multe prinţese, dar tatăl tău te ţine sub vraja lui şi nu le poţi vedea.

Prinţul se întoarse acasă gânditor. Când îl văzu pe împărat, se uită drept în ochii lui.

— Tată, e adevărat că nu eşti împărat ci doar un magician?

Împăratul zâmbi şi îşi suflecă mânecile.

— Da, fiule, sunt magician.

— Atunci bărbatul de pe mal era Dumnezeu.

— Bărbatul de pe mal era doar un alt magician.

— Trebuie să cunosc adevărul adevărat, adevărul de dincolo de magie.

— Nu există adevăr dincolo de magie, răspunse împăratul.

Prinţul fu cuprins de tristeţe şi zise:

— Am să mă omor.

Prin farmecele sale, împăratul chemă moartea să vină. Moartea apăru în uşă şi îi făcu semn prinţului să vină cu ea. Prinţul se înfioră. Îşi aminti de insulele frumoase, frumoase dar ireale şi de prinţesele ireale, ireale dar frumoase.

— Prea bine, zise. Voi putea îndura totul.

— Vezi, fiule, zise împăratul, acum eşti şi tu magician.

„Ordinele” erau cam dubioase, păreau să fi fost toate bătute la maşină în serie, după cum şi poemele erau scrise cu acelaşi creion, cu aceeaşi apăsare egală, ca şi când ar fi fost scrise *ad-hoc,* una după alta. Şi nici nu puteam crede că se emiseseră vreodată asemenea „ordine”. Totul părea aranjat, îmi spărgeam capul să înţeleg referirile la „rândunică” – *problemă încă delicată;* nu trebuia discutată cu mine; vreo surpriză, vreun episod pe care nu mi-l arătaseră niciodată? Poemele ca şi fabula epistemologică erau mai uşor de înţeles; aveau aplicaţii clare. Bineînţeles că nu puteau fi siguri că am să intru cu forţa în Vizuină. Poate că asemenea indicii erau risipite peste tot, ei toţi pornind de la ideea preconcepută că nu aveam să descopăr decât foarte puţine dintre ele. Dar indiciile pe care le-am găsit eu îmi vor apărea cu totul altfel decât cele prea evidente lăsate de ei în mod deliberat – vor fi mult mai convingătoare. Şi totuşi mă pot induce în eroare la fel de bine ca toate celelalte indicii pe care mi le-au dat până acum.

Îmi pierdeam vremea la Bourani; tot ce aş fi putut găsi acolo nu putea decât să facă confuzia şi mai confuză.

Aceasta era semnificaţia fabulei. Cercetând atât de fanatic, transformam întâmplările din timpul verii într-un roman poliţist. Dar a considera viaţa un roman poliţist, ceva ce poate fi dedus, urmărit şi arestat este o idee la fel de nerealistă ca aceea de a considera romanul poliţist un gen literar major, când, de fapt, este unul dintre cele mai minore.

La Moutsa, când dădusem cu ochii de grupul de pe plajă, simţisem, în ciuda celor întâmplate, o animaţie bruscă, urmată de o dezamăgire la fel de revelatoare când mi-am dat seama că nu erau decât turişti. Poate că tocmai asta îi reproşam mai mult lui Conchis: *nu că făcuse ce făcuse, ci că încetase să mai facă.*

Intenţionasem iniţial să sparg uşa şi să intru şi în casă să îmi caut acolo un mod de răzbunare. Dar ideea îmi apăru deodată meschină şi fără sens; şi nesatisfăcătoare. Nu pentru că nu mai intenţionam să mă răzbun, ci numai pentru că acum vedeam limpede cum puteam s-o fac mai bine. Colegiul n-avea decât să mă concedieze, dar nimic nu mă putea împiedica să mă întorc la Phraxos vara viitoare. Şi atunci vom vedea cine râde la urmă.

M-am ridicat, am ieşit din Vizuină şi m-am îndreptat spre casă, păşind pentru ultima dată pe sub colonade. Scaunele dispăruseră şi nici măcar clopotul nu mai era. În grădina de zarzavat, castraveţii atârnau veşteji şi îngălbeniţi; Priapus dispăruse şi el.

Mă năpădea un sentiment de tristeţe multiplă: pentru trecut, pentru prezent, pentru viitor. Dar chiar şi în clipa aceea nu poposisem acolo numai ca să îmi iau un ultim rămas bun ci şi, în parte, în speranţa că apare poate cineva. Nu ştiu ce aş fi făcut dacă s-ar fi întâmplat aşa, după cum nu ştiam nici ce aveam să fac odată ajuns la Atena. Dacă voiam să trăiesc în Anglia sau ce voiam să fac. Eram în aceeaşi stare de spirit ca atunci când venisem de la Oxford, după absolvire. Nu ştiam decât ce nu voiam să fac; şi tot ce câştigasem, în ce priveşte alegerea unei cariere, era hotărârea fermă ca niciodată în viaţa mea să nu mai fiu profesor, de niciun fel. Mai bine gunoier!

În faţa mea se întindea un deşert sentimental, imposibilitatea de a mai iubi vreodată, cauzată de moarta virtuală a lui Lily şi de moartea reală a lui Alison. Mă vindecasem de Lily, dar dezamăgirea de a nu fi reuşit s-o cuceresc se transformase într-un fel de dezamăgire, de dezgust faţă de propria mea persoană; un sentiment indezirabil dar inevitabil totuşi că, de acum înainte, ea avea să mă urmărească, să mă vicieze şi să îmi distrugă orice legătură cu altă femeie, avea să apară ca o fantomă în spatele oricărei lipse de bun gust, în spatele

oricărei reacţii stupide. Numai Alison m-ar fi putut vindeca de ea. Mi-am amintit de momentele de linişte de la Monemvasia şi, mai târziu, pe vapor, la întoarcerea la Phraxos; momente când până şi lucrurile cele mai obişnuite păreau frumoase, minunate, în magnifica lor cotidianitate. Cu Alison aş fi putut regăsi aceste momente. Era unică pentru că era reală, normală şi previzibilă; pentru că exista în ea un sâmbure cristalin de sinceritate şi fidelitate; pentru că reprezenta ceea ce Lily nu era şi nici nu avea să fie vreodată.

Mă simţeam părăsit, singur, cu aripile frânte. Un stol de stranii creaturi zburătoare mă înconjuraseră o clipă dar mă abandonaseră, dispărând, uşoare şi misterioase; rămăsesem învăluit în tăcerea plină de voci pe care o lasă în urmă un stol de păsări cântătoare.

De jos, dinspre plajă, se auzea zvon de glasuri, ţipete ascuţite, voci prea obişnuite. Divertismentele banale continuau. Prezentul ştergea trecutul. Soarele cobora încet din spatele pinilor, şi am pornit-o, pentru ultima oară, înspre statuie.

Poseidon, în perfecta sa măreţie, perfectă stăpânire, cu sănătatea sa perfectă şi perfecta adaptare, stătea uşor aplecat asupra mării divine; Grecia eternă. De nepătruns, cea mai curajoasă, fiind cea mai curată, care îşi dezvăluie misterul la lumina zilei. Poate că statuia lui era centrul acestui loc, al său *omphalos* – nu casa sau Vizuina şi nici Conchis sau Lily, ci această figură împietrită, atotputernică deşi incapabilă să intervină sau să vorbească; capabilă numai să existe şi să creeze existenţă.

66

PRIMUL LUCRU PE CARE L-AM FĂCUT DUPĂ CE am ajuns la hotelul *Grande Bretagne* din Atena a fost să telefonez la aeroport. Mi s-a făcut legătura cu interiorul pe care îl cerusem. Îmi răspunse un bărbat.

Nu cunoştea numele. I l-am spus literă cu literă. Atunci s-a interesat cine sunt şi mi-a spus: „Aşteptaţi un minut, vă rog”.

Credeam că mă uitase când, în cele din urmă, am auzit un glas de femeie cu accent greco-american. Mi se păru că recunosc vocea fetei care fusese de serviciu când mă întâlnisem cu Alison acolo.

— Cine e la telefon, vă rog?

— Un prieten al lui Alison.

— Locuiţi aici?

— Da.

O clipă de tăcere. Am înţeles. De câteva ore mă amăgeam cu o minusculă umbră de speranţă. Priveam fix mocheta verzuie, decolorată.

— Nu ştiţi?

— Ce să ştiu?

— A murit.

— A murit?

Probabil că era ciudat că vocea mea exprima atât de puţină uimire.

— Acum o lună. La Londra. Credeam că a aflat toată lumea. A luat o doză prea...

Am pus receptorul în furcă. M-am lungit în pat cu ochii pironiţi în tavan. Mi-a trebuit câtăva vreme ca să găsesc puterea şi să îmi impun voinţa de a coborî la bar să încep să beau.

A doua zi m-am dus la *British Council.* L-am informat pe individul care se ocupa de mine că

demisionasem „din motive personale”, dar am reuşit să îi sugerez, fără să-mi calc promisiunea făcută lui Mavromichales, că n-ar trebui să îşi trimită oamenii la posturi atât de izolate. Trase imediat concluzii eronate. M-am grăbit să îl lămuresc.

— N-am făcut avansuri băieţilor, dacă la asta vă gândiţi.

— Prietene dragă, dar nici prin cap nu mi-a trecut.

Îmi oferi jenat o ţigară.

Am vorbit în general despre izolare, despre Egee, şi despre corvoada de a convinge ambasada să nu considere oficiul lor o anexă a secretariatului ei. La sfârşit, l-am întrebat într-o doară dacă auzise de cineva cu numele de Conchis. Nu, n-auzise.

— Cine e?

— Oh, o persoană pe care am întâlnit-o pe insulă. Care nu-i prea înghite pe englezi.

— În ultima vreme asta pare să devină un „hobby” naţional pe aici. Ne tot compară cu americanii şi comparaţia nu e în favoarea noastră. Închise dosarul, adăugând diplomatic: Ei, mulţumesc foarte mult, Urfe. O conversaţie foarte utilă. Îmi pare rău că s-a terminat aşa, dar nu îţi face griji. Vom ţine seama de tot ce ne-ai spus.

Pe când mă conducea spre uşă, i s-a făcut probabil şi mai milă de mine şi m-a invitat să luăm masa împreună în seara aceea.

Dar nici n-o pornisem bine prin piaţa Kolonaki, ieşind de la *British Council,* că începusem deja să regret că acceptasem invitaţia. Atmosfera asta englezească înăbuşitoare nu mi se păruse niciodată atât de străină; şi totuşi, îngrozit, m-am surprins încercând să mă adaptez, să mă conformez, să mă comport în aşa fel ca să obţin aprobarea lor. Ce spuseseră ceilalţi, la proces? *Caută situaţii care ştie că îl vor împinge să se răzvrătească.* Refuzam să fiu victima unor constrângeri repetate; dar dacă refuzam asta, trebuia să găsesc în mine puterea de

a îmi refuza tot trecutul, tot anturajul, tot comportamentul meu social. Nu era suficient să accept să fiu gunoier mai degrabă decât să fiu profesor, ci trebuia să fiu gata să accept să golesc lăzile de gunoi mai degrabă decât să trăiesc şi să muncesc laolaltă cu burghezia mijlocie a ţării mele.

Cei de la *British Council* erau de acum încolo străinii, grecii anonimi care treceau pe lângă mine pe stradă deveniseră adevăraţii mei compatrioţi.

Când venisem să îmi iau cameră la hotelul *Grande Bretagne,* mă interesasem dacă nu locuiseră aici, de curând, două gemene englezoaice, blonde, în jur de douăzeci de ani! Dar funcţionarul de la recepţie era sigur că nu. De fapt, nici nu mă prea aşteptam să primesc un răspuns afirmativ, aşa că n-am mai insistat.

Când am ieşit de la *British Council,* m-am dus la Ministerul de interne. Sub pretext că scriu o carte de călătorii, am reuşit să ajung la departamentul unde se ţine arhiva referitoare la crimele de război; şi în cincisprezece minute aveam în mână copia – în versiune engleză – a raportului redactat de Anton. M-am aşezat şi l-am citit cu atenţie; totul, cu excepţia câtorva detalii minore, era aşa cum îmi spusese Conchis.

L-am întrebat pe funcţionarul care se ocupase de mine dacă Maurice Conchis mai era încă în viaţă. Răsfoi dosarul din care extrăsese raportul. La dosar nu se afla decât adresa din Phraxos. Nu ştia. Nu auzise niciodată de Conchis; el era nou în departament.

Atunci am mai făcut o vizită, de data aceasta la ambasada Franţei. Fata căreia m-am adresat a reuşit cu mare greutate să îl ademenească pe ataşatul cultural să coboare din biroul lui. I-am explicat cine sunt, că ţineam mult să citesc lucrările acestui distins psiholog francez despre arta ca iluzie ridicată la rang de instituţie... Ideea

păru să îl amuze, dar de cum am menţionat facultatea de medicină de la Sorbona lucrurile s-au încurcat. Mi-a răspuns că regretă, dar trebuie să fie o greşeală: la Sorbona nu exista facultate de medicină. Mă duse totuşi la biblioteca ambasadei şi îmi arătă un raft cu cataloage şi alte lucrări de referinţă pe care puteam să le consult. S-au elucidat imediat câteva lucruri: Conchis nu fusese niciodată la Sorbona, nici ca profesor, nici ca altceva (şi nici la vreo altă universitate din Franţa), nu practicase niciodată medicina în Franţa şi nici nu publicase vreo lucrare în limba franceză. Exista un profesor Maurice Henri de Conches-Vironvay, din Toulouse, care scrisese o serie de tratate despre bolile viţei-de-vie dar nu mi s-a părut să aibă vreo legătură cu ce căutam eu. În cele din urmă am plecat, convins că pusesem şi eu o piatră la temelia prieteniei franco-engleze, întărind o dată mai mult convingerea galică că majoritatea englezilor sunt ignoranţi şi scrântiţi.

Am ieşit din nou în arşiţa amiezii şi m-am îndreptat spre hotel. Când mi-a dat cheia, funcţionarul de la recepţie mi-a întins şi o scrisoare. Pe plic nu era trecut decât numele meu, cu menţiunea *Urgent.* Am rupt nerăbdător plicul. Înăuntru era o foaie de hârtie cu un număr şi un nume: *184 Syngrou.*

— Cine a adus scrisoarea?

— Un băiat. Un comisionar.

— De unde era?

Ridică din umeri. Nu ştia.

Ştiam unde este Syngrou: un bulevard larg ce duce de la Atena la Pireu. Am ieşit imediat şi am sărit într-un taxi. Am cotit pe lângă cele trei coloane ale templului lui Zeus Olimpianul şi am pornit-o spre Pireu. O clipă mai târziu, taxiul se oprea în dreptul unei case retrase de la stradă, cu o grădină destul de mare în faţă. Pe plăcuţa de email, mâncată de rugină, se puteau citi cifrele 184.

Grădina era de multă vreme neglijată, iar casa avea scânduri bătute în ferestre. Un vânzător de bilete de loterie, aşezat pe un scaun sub un copac de piper, în apropiere, m-a întrebat ce caut, dar nu i-am acordat nicio atenţie. Am trecut prin grădină şi m-am dus până la uşa din faţă, apoi am ocolit casa şi m-am dus în spate. Casa era o scoică goală. Avusese loc un incendiu, cu câţiva ani în urmă probabil, şi urmele erau încă vizibile; acoperişul era rupt. Am cercetat grădina din spatele casei. Era la fel de uscată şi neîngrijită ca cea din faţă. Uşa din spate rămăsese dată de perete. Pe pereţii afumaţi, printre grinzile căzute, se puteau vedea urmele lăsate de ţiganii şi vagabonzii care stătuseră acolo; în cămin, cenuşa unui foc mai recent. Am aşteptat puţin, dar ştiam deja că era o pistă falsă şi că nu aveam să găsesc nimic.

M-am întors la taxiul care mă aştepta. Praful ridicat de vânt de pe pământul uscat se aşezase ca o pudră pe frunzele alburii ale olendrilor subţiri. Maşinile treceau în sus şi în jos pe bulevard, frunzele palmierilor de la poartă trosneau uşor. Vânzătorul de bilete de loterie stătea de vorbă cu şoferul meu. Când m-a văzut ieşind pe poartă, a venit spre mine.

— *Zitas kanenan*? Căutaţi pe cineva?

— A cui e casa asta?

Era neras, îmbrăcat într-un costum cenuşiu, ponosit, cu o cămaşă albă, murdară şi fără cravată şi în mână cu nelipsitele mătănii de chihlimbar.

Le ridică în sus în semn că nu ştie.

— Acum? Nu ştiu. A nimănui.

L-am privit din spatele ochelarilor mei de soare. Am rostit un singur cuvânt.

— Conchis?

Figura i s-a luminat deodată, ca şi când totul era clar.

— Îl căutaţi pe o *kyrios* Conchis?

— Da.

Deschise mâinile într-un gest de neputinţă:

— A murit.
— Când?
— De patru, cinci ani.
Ridică patru degete; apoi făcu un semn ca şi cum şi-ar fi tăiat gâtul şi spuse: *Kaput.* M-am uitat peste umărul lui la locul unde şiragul de bilete de loterie, atârnate de spătarul scaunului, fluturau uşor în bătaia vântului.
I-am zâmbit acru şi i-am spus în engleză:
— De unde eşti? De la *National Theatre?*
Dar a scuturat din cap ca şi când nu înţelegea ce spun.
— Un om foarte bogat.
Se întoarse spre şofer. El, cel puţin, avea să îl înţeleagă, dacă eu nu puteam:
— E înmormântat la cimitirul Sf. Gheorghe. Un cimitir frumos.
Şi era ceva atât de perfect în figura lui zâmbitoare, tipică, a grecului fără căpătâi, în modul lui de a-ţi oferi informaţii utile, încât aproape că am început să cred că era ceea ce părea. L-am întrebat:
— Asta-i tot?
— *Ne, ne.* Mergeţi să vedeţi mormântul. E foarte frumos.
M-am urcat în taxi. Se repezi la şirul cu bilete de loterie şi mi-l întinse prin fereastra maşinii.
— O să fiţi norocos. Englezii sunt întotdeauna norocoşi.
Apucă un bilet şi mi-l întinse. Şi brusc, adăugă în englezeşte:
— Ei, doar un bileţel.
Am dat şoferului un ordin scurt. Întoarse maşina şi o porni în goană pe bulevard, dar după vreo cincizeci de metri am oprit în faţa unei cafenele şi am făcut semn chelnerului.
— Casa de colo, ştia a cui e?
— Da. A văduvei Ralli, care trăia în Corfu.
M-am uitat prin fereastra din spate. Vânzătorul de bilete mergea repede, mult prea repede, în

direcţia opusă: şi cum mă uitam în urma lui, l-am văzut cotind pe o alee laterală şi dispărând.

După-amiază pe la patru, când s-a mai răcorit, m-am urcat în autobuz şi m-am dus la cimitir. Era situat la câţiva kilometri de Atena, pe o pantă împădurită a muntelui Aegaleos. Când am pus întrebarea omului de la poartă, nu prea mă aşteptam să îmi poată da vreo lămurire. Dar se ridică cu greu şi intră în ghereta sa; răsfoi un registru mare şi îmi spuse că trebuie să merg pe aleea principală şi s-o iau pe a cincea alee din dreapta. Am trecut printre şiruri de temple ionice şi busturi aşezate pe coloane şi pietre funerare ornamentale, o desfăşurare de prost gust elen; dar locul răcoros şi plin de verdeaţă era agreabil.

A cincea alee la dreapta. Şi aici, între doi chiparoşi, la umbra unui soi de lăcrămioare asiatice, se afla o simplă placă de marmură de Pentelikon pe care era gravat sub o cruce:

ΜΩΡΙΣ ΚΟΓΧΙΣ
1896 – 1949

Mort de patru ani.

La căpătâiul plăcii de marmură se afla un mic vas de flori verde, din care, dintre nişte floricele albe, discrete, răsărea un crin alb şi un trandafir roz. Am îngenuncheat şi le-am scos. Tijele fuseseră proaspăt tăiate, chiar azi-dimineaţă, apa era limpede şi proaspătă. Am înţeles: era modul lui de a îmi spune ceea ce ghicisem şi eu, că cercetările mele de detectiv nu aveau să mă ducă nicăieri – ci doar în faţa unui mormânt gol, la o altă glumă, un zâmbet ce se topea în vânt.

Am pus florile la loc. O crăcuţă din discretele floricele albe căzu din vas, am luat-o şi am mirosit-o; un parfum dulce, de miere. Mi-am pus-o la butonieră şi nu m-am mai gândit la ea.

La poartă, l-am întrebat pe paznic dacă nu ştia cumva de vreo rudă a decedatului Maurice

Conchis. Căută din nou în registru, dar nu figura nimic. Nu ştia cine adusese florile? Nu, multă lume venea cu flori. Briza îi zbârlise şuviţele de păr cânepiu peste fruntea ridată. Un om bătrân şi obosit.

Cerul era perfect albastru. Un avion bâzâia coborând lin spre aeroportul situat de cealaltă parte a câmpiei atice. Sosiră alţi vizitatori şi paznicul se îndepărtă şchiopătând.

Cina din seara aceea a fost groaznică, apogeul lipsei de imaginaţie a burghezului englez. Înainte să ajung acolo, mă gândisem să povestesc gazdelor mele câte ceva despre Bourani; îmi şi închipuiam o adunare vrăjită de povestirea mea. Dar după primele cinci minute de conversaţie am renunţat la această idee. Eram opt, cinci de la *British Council,* un secretar de la ambasadă şi un tip mărunţel între două vârste, critic literar, care venise să ţină câteva conferinţe. S-a vorbit despre ultimele apariţii literare. Mărunţelul pândea ca un vultur să vadă ce nume rostim.

— A citit careva ultima carte a lui Henry Green? se interesă tipul de la ambasadă.

— N-am putut s-o termin.

— Oh, mie mi-a plăcut.

Mărunţelul îşi aranjă nodul cravatei:

— Ştiţi, desigur, ce a spus dragul de Henry când...

După ce se dedase la acest joc pentru a noua sau a zecea oară, m-am uitat în jur, studiind feţele celorlalţi, în speranţa să descopăr o licărire de complicitate, să recunosc printre ei unul care ar fi vrut ca şi mine să îi strige în faţă că literatura consta din cărţi şi nu din detalii meschine privind viaţa personală a autorilor lor. Dar erau toţi deopotrivă, fiecare minte închisă în aceeaşi armură fantomatică, ca un guler la gâtul unui dinozaur, ca nişte franjuri de gheaţă. Toată seara nu am auzit decât clinchetul ţurţurilor de gheaţă spărgându-se,

pe măsură ce oamenii făceau încercări timide şi zadarnice de a trece dincolo de plata barieră a cuvintelor, un clinchet, şi încă unul, şi gata, descurajaţi, se retrăgeau.

Nimeni nu spunea ce voia de fapt să spună, ce gândea cu adevărat. Niciun spirit strălucit, nicio comportare caldă, naturală. În cele din urmă, mi s-au părut patetici. Îmi dădeam seama că gazda şi soţia lui admirau sincer Grecia, dar nu puteau să-şi exprime admiraţia, cuvintele li se opreau în gât. Criticul ne făcu o expunere, nu lipsită de fineţe, despre Leavis, dar strică totul cu o remarcă de o maliţiozitate gratuită. Eram la fel cu toţii. N-am vorbit aproape deloc, dar asta nu mă făcea nici mai puţin vinovat decât ceilalţi şi nici mai puţin părtaş. Prezenţele solemne ale bătrânei Englitere; Regina, Şcolile de elită, Oxford şi Cambridge, Accentul corect, Oamenii-Ca-Noi se aflau şi ei aici, în jurul mesei, supraveghindu-ne ca membrii poliţiei secrete, gata să zdrobească într-o clipă orice încercare a unuia dintre noi de a se comporta ca un european inteligent.

Era simptomatic faptul că forma verbală cea mai des folosită era impersonalul „se” – se crede, se consideră preferabil, se leagă prietenii, se citeşte cutare scriitor, se călătoreşte în Grecia – până când cumplitul Zeu Răzbunător al Burghezului Britanic, impersonalul „Se”, se înălţa ca un obelisc înnegrit de funingine, dominând întreaga adunare.

M-am întors la hotel împreună cu criticul, gândindu-mă, cu un soi de panică agonizantă, la singurătăţile pline de lumină de la Phraxos, la pierderile pe care le suferisem.

— Mari pisălogi tipii ăştia de la Consiliu, zise criticul. Dar ce să faci! Omul trebuie să trăiască.

El n-a intrat în hotel, mi-a spus că face o plimbare până la Acropole. Dar o luă spre Zappeion, un parc unde la Atena se adună cei mai disperaţi şi mai flămânzi tineri, gata să-şi vândă trupurile lor subţiri pentru o masă.

M-am dus la Zonar, în Panepistemiou, m-am aşezat la bar şi am băut un coniac mare. Eram amărât, incapabil să fac faţă întoarcerii în Anglia. Fie că mă întorc sau nu, voi rămâne toată viaţa un exilat. Puteam suporta exilul, dar singurătatea exilatului era intolerabilă.

Trecuse de miezul nopţii când m-am întors la hotel. Simţeam o uşoară sufocare din cauza căldurii înăbuşitoare a nopţilor de vară ateniene. Tocmai mă dezbrăcasem şi intrasem sub duş când sună telefonul. M-am dus să răspund aşa ud cum eram. O clipă m-am temut să nu fie criticul care nu găsise la Zappeion ce căuta.

— Alo.

— Domnu' Ouf. Era portarul. Telefon pentru dumneavoastră.

Se auzi un declic.

— Alo.

— Domnul Urfe? o voce necunoscută de bărbat. Era grec, dar vorbea cu accent corect.

— La telefon. Cine-i acolo?

— Vreţi să vă uitaţi pe fereastră, vă rog?

Clic. Linişte. Am bătut în furcă, dar nimic. Omul închisese telefonul. Mi-am smuls halatul de pe pat, am stins lumina şi m-am repezit la fereastră.

Camera mea, situată la etajul al treilea, dădea spre o stradă lăturalnică.

De partea cealaltă a străzii era parcat un taxi galben, cu spatele spre mine, oprit în pantă. Nimic anormal. Taxiurile care deserveau hotelul parcau de obicei acolo. Apăru un bărbat în cămaşă albă care merse grăbit pe trotuarul opus, trecând pe lângă taxi. Ajuns în dreptul meu, traversă strada. Nu mi s-a părut nimic neobişnuit. Trotuare pustii, felinare, prăvălii închise, birouri cu ferestre întunecate şi acel singur taxi. Bărbatul în cămaşă albă dispăru. Abia atunci am observat o mişcare.

Exact în faţă, pe trotuarul celălalt, sub fereastra mea, era un felinar fixat pe perete deasupra intrării

unui pasaj cu magazine. Din cauza unghiului unde mă aflam nu puteam vedea şi partea din fund a pasajului.

Din pasaj apăru o fată.

Motorul taxiului prinse viaţă.

Fata ştia exact unde sunt. Veni până la marginea trotuarului, mică, neschimbată şi totuşi schimbată, şi ridicând capul se uită drept spre fereastra mea. Lumina cădea din plin pe braţele bronzate, dar faţa îi era în umbră. Rochie neagră, pantofi negri, o mică poşetă de seară neagră în mâna stângă. Apăru din umbră cum ar fi apărut o femeie de stradă; aşa cum apăruse Robert Foulkes. Niciun fel de expresie, doar privirea fixă îndreptată în sus, de pe partea cealaltă a străzii, înspre mine. N-a durat decât o clipă. Totul se termină în cincisprezece secunde. Brusc, taxiul dădu înapoi până în dreptul ei. Cineva deschise portiera şi fata intră repede în maşină. O smucitură bruscă şi taxiul porni în goană. Cauciucurile scârţâiră când şoferul luă curba, la capătul străzii.

Un cristal zăcea sfărâmat.

Trădat de toţi.

67

ÎN ULTIMA CLIPA ÎI STRIGASEM NUMELE. ÎL strigasem cu furie. La început am crezut că îi găsiseră o sosie, dar nimeni nu i-ar fi putut imita mersul, ţinuta.

Dintr-un salt, am fost la telefon. Îmi răspunse portarul de noapte.

— Apelul acela telefonic – îl poţi localiza?

N-a înţeles „localiza”.

— Poţi să afli de unde provenea?

— Nu, nu ştiu.

Văzuse vreo persoană mai neobişnuită prin holul hotelului în ultima oră, o oră şi jumătate? Cineva care părea să aştepte?

— Nu, domnu’ Ouf, nimeni.

Am oprit apa la duş, mi-am aruncat hainele pe mine şi am ieşit în Piaţa Constituţiei. Am făcut turul cafenelelor, m-am uitat prin toate taxiurile, m-am dus înapoi la Zonar, la Zaporiti, în toate localurile elegante din centru, incapabil să gândesc, incapabil să fac altceva decât să-i rostesc numele, să i-l strivesc cu sălbăticie între dinţi.

Alison. Alison. Alison.

Înţelegeam. Oh, cât de bine înţelegeam, odată ce am acceptat incredibilul – şi am fost nevoit să o fac: acceptase să se unească cu ei. Dar cum a putut? Şi de ce? Îmi repetam aceeaşi şi aceeaşi întrebare: de ce?

M-am întors la hotel.

Conchis ştiuse de cearta noastră, poate că o şi ascultase chiar; dacă folosise aparatul de filmat, de ce n-ar fi folosit şi microfoane şi înregistrări pe bandă? Poate că în timpul nopţii sau în dimineaţa următoare luase legătura cu ea... Mesajele acelea din Vizuină: *Rândunica.* Locatarii de la hotelul din

Pireu care mă văzuseră încercând s-o conving să mă lase să intru înapoi în cameră. De cum îi menţionasem numele, Conchis trebuie să îşi fi ciulit urechile. De îndată ce a aflat că va veni la Atena, şi-a dat seama că s-ar putea ivi complicaţii pentru planurile lui. A pus să fim urmăriţi din primul moment când ne-am întâlnit. Şi apoi a reuşit s-o convingă, folosindu-se de tot farmecul lui, poate chiar minţind-o la început... Am avut o clipă un sentiment ciudat de gelozie, viziunea momentului când Conchis îi spusese, poate, adevărul: vreau să-i dau o lecţie tânărului ăsta al dumitale, o lecţie pe care să n-o uite toată viaţa. Îmi aminteam de vechile discuţii aprinse pe care le avusesem cu Alison referitor la lucruri nu tocmai lipsite de legătură: diverşi scriitori sau pictori contemporani. Îmi plăcuse întotdeauna mai mult să le scot în evidenţă defectele decât s-o aud lăudându-le meritele; chiar şi în astfel de discuţii obişnuiam să mă simt minimalizat... aşa cum avea ea grijă să mi-o tot repete cu viclenie.

Sau poate că lucrase pentru el de la bun început! Nu el mă forţase s-o întâlnesc retrăgându-şi invitaţia pentru week-end-ul de la mijlocul semestrului? Îmi oferise chiar şi casa din sat pentru cazul că voiam să o aduc la Phraxos. Dar mi-am amintit de ceva ce spusese „June” în acea ultimă seară – că improvizau, că i se oferea „cobaiului” posibilitatea să contribuie şi el la construirea labirintului. Da, îmi venea uşor s-o cred. Şi după ţipetele ei de la hotelul din Pireu, cu logica lor absurdă, cu nebunia, minciunile şi banii lor, găsiseră probabil o modalitate s-o cumpere pe Alison... Poate că merseseră până acolo încât îi mărturisiseră ei marele secret pe care eu nu aveam dreptul să îl cunosc: de ce mă aleseseră tocmai pe mine. Îmi aminteam toate minciunile pe care le spusesem despre Alison sau în legătură cu lucruri despre care ei cunoşteau perfect adevărul şi amintirea lor îmi smulse un geamăt.

Şi apoi, dacă mă gândeam mai bine, mi se păruse întotdeauna foarte ciudat că „June” avusese un rol atât de neînsemnat. Toate costumele acelea în două exemplare pe care le văzusem în Vizuină. Trebuie că i se pregătise un rol mult mai amplu înainte ca Alison să îşi facă neaşteptata ei „intrare în scenă”. Prima noastră întâlnire faţă în faţă, buzele ei mângâindu-le pe ale mele, încă de pe atunci plină de aluzii ironice despre nestatornicia mea, şi prostiile pe care le tot repeta despre subiectul piesei *Trei Inimi* – dovedeau cum s-ar fi putut desfăşura lucrurile. Urmase apoi duminica noastră de pe plajă, baia în mare sub clar de lună... probabil că Maurice nu era încă prea sigur de Alison, era prea curând după ce o contactaseră prima oară, trebuiau ţinute în rezervă şi alte posibilităţi. Dar, în final, o câştigaseră pe Alison de partea lor şi „June” se retrăsese din joc. Acesta fusese probabil şi motivul pentru care s-a schimbat personajul lui Lily, care trebuise, deodată, să joace rolul lui Circe.

Lectica-coşciug. Nu fusese goală; doriseră să fie şi ea de faţă, martoră a succesului metodei lor. Mă durea gândul că fusesem expus fără ruşine, observaţiei lor necruţătoare. Procesul: Alison le spusese că obişnuiam să consider femeile ca pe o „pradă”. Le vorbise probabil şi de propriile ei idei sinucigaşe, idei care îi trecuseră prin cap încă înainte de plecarea mea din Londra. Cu siguranţă că de la ea aflaseră toate câte le ştiau despre trecutul meu.

Eram nebun de furie. M-am gândit la valul de autentică tristeţe care mă năpădise la vestea morţii ei. Şi tot timpul ăsta, Alison fusese la Atena; sau poate în căsuţa lui Hermes sau chiar la Bourani. Observându-mă, invizibilă, jucând rolul Mariei din *douăsprezecea noapte, î*n timp ce Lily juca rolul Oliviei, iar eu pe al lui Malvolio – aceste permanente ecouri ale situaţiilor din piesele lui Shakespeare.

Umblam prin cameră de colo până colo, imaginându-mi scene în care Alison era în ghearele mele. O învineţeam în bătăi în timp ce ea plângea de durere şi remuşcare.

Dar, din nou, toată furia mea se revărsa asupra lui Conchis. Mă gândeam tot timpul la misterul puterii lui, darul de a se impune, de a modela cum voia fete atât de inteligente ca Lily sau atât de independente ca Alison. Ca şi când ar fi deţinut cine ştie ce secret care, odată dezvăluit, le făcea să se supună ordinelor lui. Şi, din nou, mă simţeam omul lăsat în beznă, exclus, permanenta ţintă a derâderii lor.

Nu Hamlet plângând-o pe Ofelia, ci Malvolio.

Nu puteam dormi şi îmi venea să mă reped la aeroportul Ellenikon să îi sucesc gâtul fetei care îmi răspunsese la telefon. Acum îmi dădeam seama că atât bărbatul care îmi răspunsese, cât şi fata cu care vorbisem insistaseră prea mult să afle cine sunt. Fuseseră probabil convinşi să coopereze. Poate chiar Alison îi convinsese. Dar eram sigur că de la ei nu aveam să aflu mare lucru. Aveau să îmi vâre sub nas aceleaşi false tăieturi din ziar.

Şi totuşi simţeam nevoia să fac ceva. Am coborât în holul hotelului şi m-am adresat portarului de noapte.

— Fă-mi, te rog, legătura cu Londra. Iată numărul.

I l-am scris pe o bucată de hârtie. Câteva minute mai târziu îmi făcu semn spre o cabină.

Stăteam nemişcat ascultând ţârâitul telefonului, în vechiul meu apartament din Russell Square. Sună mult. În sfârşit, cineva ridică receptorul.

— Alo! Cine e... la ora asta?

Am auzit vocea centralistei:

— Sunteţi chemată de Atena.

— De unde?

Am intrat pe fir.

— Alo?

— Cine e la telefon?

Vocea era plăcută, dar fata era probabil pe jumătate adormită. Convorbirea m-a costat patru lire, dar a meritat. Am aflat că Ann Taylor plecase într-adevăr în Australia, dar acum şase săptămâni. Nu se sinucisese nimeni. O altă fată, fata de la telefon nu o cunoştea, o prietenă de a lui Ann, preluase apartamentul. Dar nu mai trecuse pe acolo de câteva săptămâni. Da, era blondă. N-o văzuse decât de vreo două ori. Da, credea că e australiancă. Dar cine naiba era la telefon?

Întors în cameră mi-am amintit de crăcuţa cu flori albe de la butoniera hainei pe care o purtasem în după-amiaza aceea. Erau foarte veştejite, dar le-am scos şi le-am pus într-un pahar cu apă.

M-am trezit târziu, surprins să constat că reuşisem, în sfârşit, să dorm adânc. Am mai stat un timp în pat, ascultând zgomotele străzii, gândindu-mă la Alison. Încercam să îmi amintesc expresia exactă a feţei ei, aşa cum stătuse acolo jos, sub felinar: dacă pe figura ei existase vreo urmă de umor, de simpatie, vreun indiciu oarecare, bun sau rău. Puteam să înţeleg de ce aleseseră tocmai acest moment pentru a o reînvia. Odată ajuns la Londra, aş fi descoperit imediat adevărul, aşa că dezvăluirea trebuia să aibă loc la Atena.

Şi acum? Mă aşteptau probabil să o pornesc în căutarea lui Alison.

Voiam s-o văd, voiam s-o văd cu disperare, s-o fac să mărturisească adevărul, fie şi cu forţa; s-o fac să înţeleagă cât de infamă a fost trădarea ei şi să ştie că n-aveam s-o iert niciodată, chiar dacă ar face turul ecuatorului în genunchi. Că terminasem cu ea pentru totdeauna. Eram dezgustat şi vindecat şi de ea, aşa cum mă vindecasem şi de Lily. Doamne, mă gândeam, de-aş pune mâna pe ea... Dar singurul lucru pe care nu aveam de gând să îl fac era să plec în căutarea ei.

Trebuia să am răbdare, să aştept. În cele din urmă mi-o vor aduce chiar ei. Şi de data asta

aveam să folosesc biciul.

Am coborât la restaurant să mănânc ceva, şi primul lucru pe care l-am descoperit a fost că nu mă lăsaseră să aştept prea mult. La recepţie se afla o altă scrisoare, adusă tot de un comisionar. De data asta nu conţinea decât un singur cuvânt: *Londra.* Mi-am amintit de unul din ordinele găsite în Vizuină: î*ncheierea în iulie pentru toţi în afară de nucleu.* Nucleul, Ashtaroth cea Nevăzută, era Alison.

M-am dus la agenţia de voiaj şi mi-am luat bilet pentru avionul de seară; şi văzând pe perete o hartă a Italiei, în timp ce aşteptam să mi se scrie biletul, am descoperit unde era Subiaco; şi am hotărât să îmi încerc norocul. De data asta, ca să mai variem, marioneta era cea care avea să îl facă pe păpuşar să mai aştepte o zi.

Când am ieşit de la agenţie, m-am dus la cea mai mare librărie din Atena, la colţul străzii Stadion, şi am cerut un catalog cu numele florilor. Încercarea mea prea târzie de a reînvia crenguţa cu flori nu avusese succes şi în cele din urmă o aruncasem. Vânzătoarea îmi spuse că nu avea nimic în limba engleză, dar avea o carte foarte bună despre floră în franceză, în care numele florilor erau date în mai multe limbi. M-am prefăcut impresionat de ilustraţii, apoi, repede am întors cartea la index: *Alyssum,* p.69.

Era aici, izbindu-mă în faţă, la pagina 69: frunze subţiri verzi, flori mici albe, *Alysson maritime...* parfum de miere... din grecescul *a* (fără) şi *lyssa* (nebunie). Numită în italiană... în germană...

În engleză: *Sweet Alison – Dulce Alison.*

III

Le triomphe de la philosophie serait de jeter du jour sur l'obscurité des voies dont la providence se sert pour parvenir aux fins qu'elle se propose sur l'homme, et de tracer d'après cela quelque plan de conduite qui pût faire connaître à ce malheureux individu bipède, perpétuellement balloté par les caprices de cet être qui dit-on le dirige aussi despotiquement, la maniere dont il faut qu'il interprete les décrets de cette providence sur lui.

DE SADE, Les Infortunes de la Vertu

68

Roma

MI SE PĂREA CĂ PĂRĂSISEM GRECIA, NU DE câteva ceasuri, ci de câteva săptămâni. Soarele ardea cu aceeaşi intensitate, oamenii erau mult mai elegant îmbrăcaţi, arhitectura şi arta cu mult mai bogate, dar era ca şi când italienii, aidoma străbunilor lor romani, purtau o mască de lux, interpunând un ecran de senzualitate grosolană între lumină, adevăr şi personalitatea lor reală, îmi lipsea frumoasa goliciune a Greciei, atmosfera ei plină de umanism şi, în consecinţă, nu puteam suferi animalica opulenţă a romanilor, aşa cum uneori nu îţi poţi suporta propria imagine văzută în oglindă.

Dimineaţa, devreme, cum am sosit, am luat un tren local spre Tivoli şi muntele Alban. Mi-am continuat drumul cu autobuzul, am mâncat de prânz la Subiaco şi apoi am pornit pe jos pe un drum în pantă ce ocolea o prăpastie plină de verdeaţă. Un drumeag ducea spre o vale pustie. Auzeam ciripitul păsărilor şi de undeva, de jos, zgomotul unei ape curgătoare. Drumul continua cu o potecă ce urca printre pâlcuri de stejari-de-piatră, până la o scară îngustă învârtită în jurul unui perete stâncos. Mănăstirea apăru, cuib de lăstuni, agăţată de stânci ca vechile mănăstiri ortodoxe din Grecia. O logie gotică dădea spre panta împădurită ce cobora spre o mică fâşie de pământ cultivat în terase, care se întindea până jos. Fresce frumoase decorau zidurile interioare: răcoare, linişte.

Un călugăr bătrân în sutană neagră şedea în spatele uşii ce ducea spre o galerie interioară. L-am întrebat dacă puteam să vorbesc cu John Leverrier. Am adăugat: un englez care s-a retras

aici. Din fericire, aveam la mine scrisoarea primită de la el şi i-am întins-o. Bătrânul silabisi încet iscălitura, după care – spre surprinderea mea – făcu un gest afirmativ din cap şi dispăru în tăcere în interiorul mănăstirii. Am intrat într-un vestibul. Pe pereţi, fresce macabre: moartea străpungând cu coasa un tânăr vânător cu şoimi; un soi de benzi desenate, medievale, una reprezentând o fată tânără care se împodobea în faţa oglinzii, urma aceeaşi fată întinsă în coşciug, apoi oasele străpungându-i pielea şi, în sfârşit, scheletul descărnat. Am auzit pe cineva râzând: un călugăr bătrân, traversa, cu un aer amuzat, vestibulul din spatele meu, însoţit de un călugăr mai tânăr, pe care îl dojenea în franţuzeşte.

— *Oh, si tu penses que le football est un digne sujet de méditation...*

Apoi apăru alt călugăr; şi am avut un şoc când mi-am dat seama că era Leverrier.

Înalt, cu părul tuns foarte scurt, cu o faţă îngustă oacheşă şi ochelari cu rame ieftine. De la prima vedere îţi dădeai seama că e englez. Făcu un gest uşor şi mă întrebă dacă eu eram persoana care îl căuta.

— Sunt Nicholas Urfe. De la Phraxos.

Reuşi să arate în acelaşi timp uluit, timid şi nemulţumit. După un moment destul de lung de ezitare, îmi întinse mâna. Era rece şi uscată; a mea era umedă şi fierbinte din cauza mersului pe jos. Era cu vreo patru-cinci centimetri mai înalt ca mine şi cam tot cu atâţia ani mai mare. Am recunoscut în vocea sa ceva din tonul incisiv pe care îl au uneori tinerii profesori din universităţi.

— Aţi venit tocmai până aici?

— Mi-ar fi fost uşor să mă opresc la Roma.

— Credeam că v-am spus destul de clar că...

— Da, dar...

Am zâmbit amândoi de frazele astea pe care nu ne puteam hotărî să le rostim până la capăt. Apoi privirea îi redeveni fermă.

— Mă tem că vizita dumneavoastră se va dovedi inutilă.

— N-aveam nici cea mai mică idee că sunteţi...

Am făcut un gest vag spre sutană şi am continuat.

— Credeam că în scrisori călugării iscălesc...

— Al dumneavoastră întru Cristos? Zâmbi. Mă tem că aici încercăm să fim mai simpli.

Îşi plecă ochii. Stăteam unul lângă celălalt stânjeniţi. Şi brusc, conştient de ridicolul situaţiei, ajunse la o hotărâre mai binevoitoare; se îndulci.

— Ei, dacă tot sunteţi aici – să vă conduc să vizitaţi mănăstirea.

Am vrut să-i spun că nu venisem în calitate de turist, dar o pornise deja spre o curte interioară. Îmi arătă corbii şi cucuvelele tradiţionale, tufa sfinţită de spini, care s-a acoperit de trandafiri când sfântul Benedict s-a rostogolit peste ea şi, ca întotdeauna în astfel de împrejurări, ideea sfântă a auto-mortificării păli în mintea mea prea realistă, făcând loc imaginii unui om gol care îşi ia avânt să facă o săritură în lungime într-un tufiş de mure... şi mi se părea mai uşor să mă simt plin de respect faţă de peruginezi.

Despre vara lui 1951 n-am aflat absolut nimic, deşi am descoperit ceva mai mult despre Leverrier. Se afla la Sacro Speco numai de câteva săptămâni, după ce îşi terminase noviciatul într-o mănăstire din Elveţia. Studiase istoria la Cambridge, vorbea italieneşte curent, era considerat „oarecum nejustificat” un specialist al ordinelor monahale din Anglia din perioada premergătoare Reformei. Acesta era motivul pentru care se afla la Sacro Speco – să consulte lucrări din celebra lor bibliotecă. Nu se mai dusese în Grecia de când plecase de la Phraxos. Rămăsese intelectualul englez preocupat de ce se spunea despre el, conştient că trebuie să aibă aerul că este călugăr, costumat şi, din cauza asta, chiar puţin infatuat.

În cele din urmă m-a condus spre o scară, am coborât câteva trepte şi am ieşit în aer liber, undeva mai jos de mănăstire. Am admirat, politicos, via în terase şi grădina de zarzavat. M-a dus puţin mai încolo spre o bancă de lemn sub un smochin. Se aşeză lângă mine şi, întorcând privirea în altă parte, îmi spuse:

— Ştiu că asta nu vă satisface, dar vă avertizasem.

— E totuşi o uşurare să întâlneşti un frate întru suferinţă. Chiar dacă e mut.

Privea drept înaintea lui, dincolo de un rond cu flori, în ghivece, spre albastrul prăpastiei bătute de soare. Se auzea, de jos, zgomotul apei curgând.

— Frate, da. Dar nu întru suferinţă.

— Nu voiam decât să ne comparăm impresiile.

Un timp tăcu, apoi spuse:

— Esenţa însăşi a sistemului... folosit... de el... este că înveţi să nu „compari impresii”.

O spusese în aşa fel încât reuşise să facă expresia folosită de mine să pară ieftină şi de prost gust. Toată atitudinea lui mă lăsa să înţeleg că dorea să mă vadă plecat. L-am privit pe furiş.

— Veţi rămâne aici, acum, în cazul că...

— Dacă pe drumul pe care îl urmezi de multă vreme, o maşină se opreşte să te ia, asta nu poate schimba decât ora sosirii, nu poate explica şi motivul pentru care ai apucat-o în direcţia aceea.

— Experienţele noastre au fost probabil foarte deosebite.

— De ce ar fi fost similare? Sunteţi catolic?

Am făcut, din cap, semn că nu şi a continuat:

— Sau creştin, măcar?

Din nou am negat dând din cap. A ridicat din umeri. Avea cearcăne negre sub ochi, ca şi când ar fi fost obosit.

— Dar cred în... caritate.

— Prietene, nu pentru caritate ai venit la mine. Ci pentru mărturisiri pe care eu nu am de gând să ţi le fac. După părerea mea, sunt caritabil tocmai

pentru că nu ţi le fac. Dacă ai fi în locul meu, m-ai înţelege mai bine. Şi adăugă: Într-o zi, poate mă vei înţelege.

Vocea îi era rece şi tăioasă; urmă un moment de tăcere. După un timp spuse:

— Vă rog să mă scuzaţi. Mă obligaţi să fiu mai brutal decât aş vrea.

— Aş face mai bine să plec.

Profită de ocazie şi se ridică în picioare.

— Credeţi-mă că nu am nimic împotriva dumneavoastră personal.

— Bineînţeles.

— Vă conduc până la poartă.

Ne-am întors pe unde venisem, pe sub bolta săpată în stâncă, pe lângă uşi ca nişte celule de închisoare şi din nou în vestibulul cu fresce macabre, imaginea înfricoşătoare a eternităţii. Îmi spuse:

— Voiam să vă cer veşti de la colegiu. Era un băiat pe care îl chema Aphendakis, foarte promiţător. Îi dădeam lecţii particulare.

Am mai stat puţin în logie, schimbând câteva fraze despre colegiu. Vedeam că nu era sincer interesat, dar făcea un efort să fie amabil; să îşi înfrângă orgoliul. Dar chiar şi acum se simţea stânjenit.

Ne-am strâns mâna şi mi-a spus:

— Aici este un mare sanctuar european. Ni se spune că vizitatorii noştri, indiferent de credinţa lor, la plecare ar trebui să se simtă... cred că termenii folosiţi sunt “înviorați şi consolaţi”.

Se opri ca şi cum s-ar fi aşteptat să obiectez, să îi râd în nas, dar n-am spus nimic.

— Ţin să vă asigur încă o dată că păstrez tăcerea atât în interesul dumneavoastră, cât şi într-al meu.

— Am să mă străduiesc să vă cred.

Făcu un fel de plecăciune ceremonioasă, mai mult în stil italian decât englez, şi am coborât pe treptele de piatră spre poteca dintre pâlcurile de stejari verzi.

La Subiaco a trebuit să aştept autobuzul până seara. Am trecut din nou printre văi pline de verdeaţă, dedesubtul satelor construite în terase, prin păduri de plopi de munte care începuseră să se îngălbenească. Albastrul blând al cerului se acoperea de lumina galben-trandafirie a apusului. Ţărani bătrâni ieşiseră la porţi; unii aveau figuri de greci, trăsături nobile, impasibile, liniştite. Poate pentru că băusem o sticlă de Verdicchio, cât aşteptasem autobuzul, simţeam că aparţin şi voi aparţine întotdeauna unei lumi mult mai vechi decât Leverrier. Nu-mi plăcuse de el şi nici de religia lui. Şi faptul că îmi fusese antipatic părea să se împletească cu această dragoste de vechime ce îmi provenea în parte din sticla de vin, dragostea pentru lumea imuabilă greco-latină. *Eu* eram păgân sau, în cel mai bun caz, un stoic, iar în cel mai rău caz, un sibarit şi aşa aveam să rămân toată viaţa.

În aşteptarea trenului am băut din nou vin. Un bărbat de la restaurantul gării a reuşit să mă facă să înţeleg că vârful albăstrui al unei coline scăldată într-o lumină galben-verzuie, dinspre apus, era locul unde poetul Horaţiu îşi avusese ferma. Am băut pentru colina Sabinelor; mai bine un Horaţiu decât zece sfinţi Benedicţi; mai bine un poem decât zece mii de predici. Mult mai târziu, am înţeles că asupra acestui punct poate că Leverrier ar fi fost de acord cu mine; pentru că şi el alesese exilul şi pentru că există momente când tăcerea este un poem.

69

DACĂ, DUPĂ GRECIA, ROMA, ZGOMOTOASĂ ŞI VULGARĂ, mi se păruse deprimantă, Londra, ternă şi fără viaţă, era de o sută de ori mai groaznică. În spaţiile luminoase şi aerisite ale Egeei uitasem cât e de aglomerată şi urâtă, cu densa-i populaţie de termite. Mi se părea ca noroiul după diamante, o pădurice umedă după marmura scăldată în soare, şi în timp ce autobuzul aeroportului se târa pe drum prin nesfârşita suburbie ce se întindea între Northolt şi Kensington, mă întrebam cum putea cineva să locuiască sau să se întoarcă de bunăvoie într-un asemenea peisaj, într-o astfel de societate şi într-o asemenea climă. Nori mari, albi pluteau încet pe un cer cenuşiu, palid; în jurul meu auzeam oameni exclamând: „Ce zi frumoasă!” Dar culorile obosite, verdele, cafeniul, cenuşiul... păreau să fi comprimat toţi londonezii într-o masă informă. În Grecia, mă obişnuisem atât de mult cu diversitatea, încât nici nu o mai remarcam. Acolo fiecare chip se detaşa net dintre celelalte, părea unic în felul lui. Nu existau doi greci la fel. Şi în ziua aceea toate figurile englezilor mi se păreau identice.

Pe la patru m-am dus la un hotel lângă aerogară şi am încercat să hotărăsc ce să fac. Peste zece minute eram cu telefonul în mână şi formam numărul lui Ann Taylor. Nu răspundea nimeni. Peste vreo jumătate de oră am încercat din nou, dar tot nimic. O vreme m-am tot chinuit să citesc o revistă, apoi am încercat şi a treia oară, tot fără succes. Am luat un taxi şi am pornit-o spre Russell Square. Eram pradă unei emoţii intense. Mă gândeam că aveam s-o găsesc pe Alison sau aveam, cel puţin, să găsesc vreun indiciu; oricum, ceva tot se va întâmplă. Fără să ştiu prea bine de

ce, am intrat într-un bar, am băut un whisky şi am mai aşteptat vreun sfert de oră.

În cele din urmă am pornit-o înspre imobilul unde locuisem. Aşa cum mă aşteptasem, uşa de la stradă nu era încuiată. Nu era niciun nume la soneria de la etajul trei. Am urcat scările, m-am oprit în faţa uşii şi am aşteptat; am tras cu urechea dar n-am auzit nimic şi am ciocănit. Niciun răspuns. Am mai ciocănit o dată şi încă o dată. De la etajul de sus se auzea muzică. Am mai ciocănii o ultimă dată la Ann Taylor, apoi am urcat scările. Îmi aminteam de seara când le urcasem cu Alison, când am dus-o sus să facă baie. Câte vieţi se scurseseră de atunci? Şi totuşi, într-un fel simţeam că Alison e tot aici, mi se părea atât de aproape... Am hotărât că aşa era, că era aproape, că era în apartamentul de sus. Nu ştiam ce se va întâmplă. Nu ştiam ce aveam să fac. Emoţia îmi dicta acţiunile.

Am închis ochii, am numărat până la zece şi am ciocănit.

Zgomot de paşi.

O fată de vreo nouăsprezece ani deschise uşa; cu ochelari, plinuţă, prea mult ruj. În spatele ei, prin uşa deschisă se vedea un colţ din salon. Un băiat tânăr şi altă fată se întrerupseseră din dans. Jazzul, lumina soarelui la asfinţit, trei personaje întrerupte, rămase o clipă nemişcate, un peisaj contemporan pictat de Vermeer. Mi-a fost imposibil să îmi ascund dezamăgirea. Fata din uşă îmi zâmbi încurajator.

M-am dat un pas înapoi.

— Mă scuzaţi, am greşit etajul.

Am pornit-o pe scări în jos. Strigă după mine, voia să ştie pe cine căutam, dar i-am spus doar:

— Nu, nimic. La etajul al doilea.

Şi am dispărut înainte să poată face vreo legătură între figura mea bronzată, retragerea mea pripită şi ciudatul telefon de la Atena.

M-am întors la bar şi mai târziu, seara, m-am dus la un restaurant italian unde, pe vremuri, ne plăcea să mergem; îi plăcea lui Alison. Rămăsese neschimbat. Aceeaşi clientelă numeroasă recrutată din populaţia mai săracă a cercurilor universitare şi artistice din Bloomsbury; studenţi care lucrau la vreo disertaţie, actori între două roluri, tineri redactori de la diverse edituri, majoritatea cam de vârsta mea. Clientela nu se schimbase, eu însă da. Ascultam conversaţiile din jur, totul mi se părea atât de neinteresant; mă înstrăinasem de ei, de naivitatea lor insulară care îmi apărea deodată atât de clară. Am privit în jur încercând să găsesc pe cineva, o persoană pe care să fi dorit s-o cunosc mai bine, să fim prieteni; şi n-am găsit pe nimeni. Mi se confirma, o dată în plus, ceea ce ştiam deja. În Anglia nu mai eram la mine acasă. Şi m-am gândit, deodată, că aveam acum senzaţia pe care Alison trebuie s-o fi avut de atâtea ori în faţa englezilor: un amestec de iritare şi frustrare; căci, în ciuda faptului că aveam aceeaşi limbă, acelaşi trecut şi atâtea alte lucruri în comun, îmi erau totuşi străini. Eram mai mult decât dezrădăcinat... nu mai aparţineam niciunei specii.

M-am dus să mă mai uit o dată la imobilul din Russell Square, dar la etajul trei nu se vedea nicio lumină. M-am întors la hotel istovit şi învins. Bătrân. Foarte bătrân.

A doua zi m-am dus la agenţia imobiliară care se îngrijea de casa din Russell Square. Ocupa câteva camere modeste, cu pereţi vopsiţi în ulei verzui, deasupra unui magazin din Southampton Row. L-am recunoscut imediat pe funcţionarul fonfăit care a venit să mă întrebe ce doresc. Era acelaşi cu care discutasem şi cu un an în urmă. Şi-a amintit şi el de mine şi nu mi-a trebuit mult să scot de la el puţinul pe care îl ştia. Apartamentul îi fusese închiriat lui Alison la începutul lui iulie – vreo zece-cincisprezece zile înainte de excursia în

Parnas. Habar n-avea dacă Alison mai locuia sau nu acolo. Căută copia noului contract. Adresa actualului semnatar era aceeaşi cu adresa semnatarului precedent.

— Prietena cu care împărţea apartamentul probabil.

Asta era tot.

Şi ce îmi păsa mie? De ce trebuia să continui s-o caut?

Dar după vizita la agenţia imobiliară am rămas în cameră toată scara, în speranţa că voi primi vreun mesaj. A doua zi m-am mutat la hotelul Russell, aşa că nu aveam decât câţiva paşi de făcut ca să pot vedea casa de pe partea cealaltă a pieţei; urmăream să văd dacă nu apare vreo lumina la una din ferestrele întunecate de la etajul trei. Trecură patru zile şi nicio lumină; nicio scrisoare, niciun telefon, nici cel mai mic semn.

Îmi pierdeam răbdarea şi mă simţeam frustrat, iritat de această inexplicabilă lipsă de acţiune. M-am gândit că poate mă pierduseră, că nu ştiau unde sunt şi lucrul acesta mă nelinişteа; ca apoi să mă enervez constatând că eram de fapt îngrijorat.

Nevoia de a o vedea pe Alison copleşea orice alt sentiment. S-o văd. Să-i storc secretul; s-o fac să mărturisească nu mai ştiam nici eu ce. Trecu o săptămână. O săptămână pierdută prin cinematografe, prin teatre, stând trântit pe patul din camera mea de hotel cu ochii pironiţi în tavan, aşteptând să aud soneria telefonului de lângă mine, care se încăpăţâna să rămână mut. La un moment dat, am fost pe punctul să trimit o telegramă la Bourani cu adresa mea, dar mândria m-a reţinut.

În cele din urmă am cedat. N-am mai putut suporta hotelul din Russell Square şi apartamentul din faţă cu ferestrele permanent întunecate. Am văzut la tutungerie un anunţ de închiriere. Era un „apartament” mansardat, destul de prost întreţinut, la etajul al treilea, deasupra unui atelier de

croitorie, undeva în Charlotte Street, în celălalt capăt al lui Tottenham Court Road. Chiria era destul de mare, dar avea telefon, iar proprietăreasa, deşi locuia la subsol şi era o femeie urâtă şi neglijentă care fuma ţigară de la ţigară, era clar că aparţinuse boemei din Charlotte Street a anilor '30. În primele cinci minute mă şi informase că Dylan Thomas îi fusese „prieten apropiat".

— Doamne, de câte ori nu l-am cărat sus să-l duc la culcare, bietul de el!

Bineînţeles că n-am crezut-o. „Dylan a dormit aici" este în Charlotte Street ceea ce fusese pe vremuri pentru hanurile de ţară din Anglia regina Elisabeta. Dar mi-a fost simpatică.

— Mă cheamă Joan. Toată lumea îmi spune Kemp. În capul ei era aceeaşi învălmăşeală ca şi în atelierul unde picta şi unde făcea vase de ceramică; dar avea o inimă de aur.

Pe când mă conducea spre uşă, după ce îi comunicasem hotărârea mea de a închiria apartamentul, îmi spuse:

— E în regulă! Să ştii că pe mine nu mă interesează. Atâta vreme cât plăteşti, poţi să aduci pe cine vrei, când vrei. Băiatul dinainte era un întreţinut. O dulceaţă. Nemernicii de fascişti l-au umflat săptămână trecută.

— Cine?

Făcu din cap un semn aprobator.

— Da, da. Ei.

M-am uitat în jur şi am văzut doi poliţişti tineri în colţul străzii.

Mi-am cumpărat şi o maşină de ocazie, un MG. Caroseria era în stare destul de proastă şi prin capotă pătrundea apa, dar motorul părea să mai ţină un an-doi. Ca s-o inaugurez, am dus-o pe Kemp la *Jack Straw's Castle.* A băut şi a înjurat ca un sergent major, dar în toate celelalte privinţe a fost exact ceea ce voiam şi de ce aveam cu nevoie: o inimă generoasă, preocupată să-ţi facă tot felul de confesiuni despre ea, privind fără suspiciune

faptul că nu aveam serviciu. În felul ei, sarcastică şi inimoasă în acelaşi timp, a reuşit în parte să mă împace cu Londra, cu ideea că sunt englez şi, cel puţin la început, m-a împiedicat să mă simt singur şi părăsit.

70

LUNA AUGUST A TRECUT GREU. ACCESE DE neagră depresiune alternau cu accese de totală indiferenţă. Eram ca un peşte în apă stătută, sufocat de cenuşiul Angliei. Îmi aminteam mereu, ca Adam după alungarea din rai, de peisajele pline de lumină, de mirosul de sare şi de cimbru de la Phraxos. Îmi aminteam de întâmplările de la Bourani, întâmplări neverosimile, dar care avuseseră totuşi loc şi mă surprindeam, uneori, spre sfârşitul unei terne după-amiezi londoneze, că îmi era la fel de imposibil să doresc ca aceste întâmplări să nu fi avut loc, pe cât îmi era de imposibil să îl ieri pe Conchis pentru a mă fi distribuit în rolul în care mă distribuise. Cu timpul, am început să îmi dau seama că dilema mea era un fel de iertare *de facto,* o trecere cu vederea a tot ce mi se făcuse. Deşi, încă prea îndurerat ca să pot accepta ideea că ce mi se întâmplase era ceva activ, continuam să folosesc verbul „a face" la forma pasivă.

În acelaşi fel mă gândeam şi la Lily. Într-o zi, eram cât pe-aci să provoc un accident; zărind pe trotuar o fată înaltă şi subţire, cu părul blond, am frânat prea brusc, am parcat maşina lângă trotuar şi am pornit-o în goană după ea. Dar chiar înainte să îi pot vedea faţa am ştiut că nu e Lily. Dacă alergasem după fata cea blondă de pe trotuar o făcusem pentru că voiam să fiu faţă în faţă cu Lily, să îi pot pune întrebări, să o fac să îmi explice inexplicabilul şi nu pentru că îmi era dor de ea. Ar fi putut să îmi fie dor de unele aspecte ale ei, de unele faze – dar tocmai pentru că această aventură se desfăşurase în faze, îmi era imposibil s-o iubesc. Astfel încât mă puteam gândi la ea, la Lily cea din fazele luminoase, aşa cum te gândeşti cu tandreţe

la momentele de poezie din viaţă: ca la ceva ce s-a întâmplat demult. Dar în acelaşi timp o şi uram pentru ceea ce era de fapt, imaginea întunecată a momentului prezent.

Aşteptam. Dar în timp ce absorbeam experienţa prin osmoză, simţeam totuşi nevoia să fac ceva, să acţionez. Aşa că în a doua jumătate a lui august am pornit-o prin Anglia să caut urmele lui Lily şi ale lui Conchis; şi prin ei, pe ale lui Alison.

Păstram astfel o legătură, oricât de precară, cu jocul de măşti de la Bourani; şi îmi mai domoleam dorinţa ucigătoare de a o revedea pe Alison. Ucigătoare, pentru că în mine se înrădăcinase un sentiment nou, care creştea continuu, un sentiment care eram conştient că fusese sădit de Conchis şi care germina acum, în tăcerea şi absenţa pe care o crease, deliberat, în jurul meu. Un sentiment care mă chinuia zi şi noapte, pe care îl dispreţuiam, îl dezaprobam şi de care încercam să mă eliberez; dar care continua totuşi să crească, ca un embrion nedorit în pântecele mamei, umplând-o de furie, dar uneori şi de tandreţe, simţindu-se năpădită tocmai de acest sentiment de... dar nu puteam rosti cuvântul.

Şi un timp, cercetările, anchetele, scrisorile mi-au permis să îl înăbuş, M-am hotărât să dau uitării tot ce îmi spuseseră Conchis şi fetele despre ce era „adevărat" sau „fals". Nu voiam decât să găsesc cu însumi urme, indicii, amprente digitale; doar ca să îmi iau revanşa, să îi bat la propriul lor joc: abilitatea de a mă induce în eroare.

Tăietura din ziar referitoare la Alison. Caracterele tipografice erau diferite de cele folosite de ziarul „Holborn Gazette" unde ar fi trebuit să apară ştirea despre rezultatul anchetei.

Pamfletul lui Foulkes. Figurează în catalogul de la British Museum. Opus-urile lui Conchis nu apar nicăieri.

Istoria militară. Scrisoarea primită de la maiorul Arhur Lee-Jones:

> Stimate domnule Urfe,
>
> Mă tem că scrisoarea dumneavoastră cere, aşa cum spuneţi, imposibilul. Unităţile angajate în bătălia de la Neuve Chapelle erau, majoritatea, compuse din trupe regulate. Cred că este foarte puţin probabil ca voluntari din regimentul Princess Louise să fi luat parte la această acţiune, fie şi în împrejurările pe care le menţionaţi dumneavoastră. Dar, desigur, la arhivă nu posedăm rapoarte prea detaliate referitoare la evenimentele din acea perioadă de haos, şi nu fac decât să avansez o părere.
>
> N-am găsit nicăieri menţionat numele vreunui căpitan Montague, deşi informaţiile despre ofiţeri sunt, de obicei, mai uşor de obţinut. Dar se poate să fi fost detaşat de la vreun alt regiment.

De Deukans. Nicio familie cu acest nume nu apare în Almanahul de la Gotha şi nici în alte documente pe care le-am consultat. Numele Givray-le-Duc nu apărea nici în cele mai complete liste cu numele gazetarilor francezi. Păianjenul *Theridion deukansii:* nu există, deşi există o specie numită Theridion.

Seidevarre. Scrisoare primită de la John Fredriksen:

> Stimate domn,
>
> Sunt învăţător la Kirkenes şi primarul m-a rugat să vă răspund la scrisoare. Există în Pasvikdal o localitate numită Seidevarre, unde, cu mulţi ani în urmă, a locuit o familie Nygaard. Regret însă că nu ştiu ce s-a întâmplat cu această familie.
>
> Aş fi foarte bucuros să vă pot ajuta...

Eram foarte bucuros şi, de fapt, mă şi ajutase. Conchis fusese acolo. Ceva se întâmplase. Nu era totul ficţiune.

Mama lui Lily. M-am dus la Cerne Abbas, unde, bineînţeles, n-am găsit nicio vilişoară numită Ansty Coltage. Nici nu mă aşteptam. I-am spus

patroanei micului restaurant unde am luat masa că avusesem mai demult ocazia să cunosc două fete din Cerne Abbas – gemene, foarte frumoase, dar uitasem cum le cheamă. Era foarte intrigată – cunoştea pe toată lume din orăşel şi nu îşi dădea seama cine puteau să fie. „Directorul” şcolii primare era de fapt directoare. Era clar că scrisorile fuseseră concepute la Phraxos.

Charles-Victor Bruneau. Numele nu figurează în niciun anuar al muzicienilor. Cineva cu care am vorbit la Academia regală de muzică nu auzise niciodată de el. Şi nu e nevoie s-o mai spun că nu auzise nici de Conchis.

Costumele lui Conchis de la „proces”. Întorcându-mă de la Cerne Abbas, m-am oprit să iau masa de seară la Hungerford şi, în drum spre hotel, am trecut prin faţa unui magazin de antichităţi. În vitrină, se aflau cinci cărţi vechi din jocul de tarot. Una din ele înfăţişa un bărbat îmbrăcat cu un costum exact ca cel purtat de Conchis la proces, până şi emblema de pe pelerină era aceeaşi, iar dedesubt era scris cuvântul *Le Sorcier* – vrăjitorul. Magazinul era închis, dar am luat adresa şi mai târziu am cumpărat cărţile – „splendide, din secolul XVIII” – care mi-au fost trimise prin poştă.

Când am dat prima oară cu ochii de ele, am avut un şoc. M-am uitat în jur; parcă cineva le pusese acolo, anume ca să le văd eu; ca şi când aş fi fost urmărit.

Psihologul de la „proces”. Am încercat la clinica Tavistock şi la ambasada americană. Toate numele erau absolut necunoscute, deşi unele institute existau. Cercetări suplimentare cu privire la Conchis nu au dat niciun rezultat.

Nevinson. Era numele profesorului de engleză de dinainte de război a cărui iscălitură o găsisem pe pagina de gardă a uneia din cărţile de la biblioteca colegiului din Phraxos, cu menţiunea „Balliol, Oxford”. Secretariatul Colegiului Balliol

îmi trimise o adresă în Japonia. I-am scris o scrisoare şi, două săptămâni mai târziu, am primit răspuns.

Facultatea de limbă engleză
Universitatea din Osaka

Stimate Domnule Urfe,

Vă mulţumesc pentru scrisoare. A sosit, ca să zic aşa, dintr-un trecut îndepărtat şi a fost o mare surpriză! Dar sunt încântat să aflu că şcoala a supravieţuit războiului şi sper că v-aţi bucurat, ca şi mine, de o şedere foarte plăcută acolo.

Uitasem complet de Bourani. Acum îmi amintesc de locul acela şi parţial (destul de vag!) de proprietar. Parcă îmi amintesc că am avut o dată cu el o discuţie foarte aprinsă despre Racine şi despre predestinare. Dar a trecut atâta vreme de atunci.

Alte „victime” dinainte de război? Din păcate, nu pot să vă ajut. Nu l-am întâlnit niciodată pe predecesorul meu. L-am cunoscut pe Geoffrey Sugden, care a venit după mine şi a rămas la colegiu trei ani. Nu l-am auzit niciodată vorbind în mod special de Bourani.

Dacă se întâmplă să vă aflaţi pe aceste meleaguri, aş fi încântat să vă întâlnesc, să vorbim despre vremurile de odinioară şi să vă ofer, dacă nu un uzo, măcar un *sake pou na pinete.*

Al dumneavoastră,
DOUGLAS NEVINSON

Wimmel. La sfârşitul lui august am avut noroc. M-a durut un dinte şi Kemp m-a trimis la dentistul ei. În sala de aşteptare am răsfoit o revistă veche de cinema din ianuarie precedent. Pe la jumătatea revistei am dat de poza falsului Wimmel. Era chiar îmbrăcat în uniformă nazistă. Sub poză era scris:

Ignaz Pruszynski, care a jucat rolul diabolicului comandant neamţ al oraşului în excelentul film polonez despre rezistenţă *Calvarul negru,* a jucat în viaţă un rol total diferit. A fost, în timpul ocupaţiei, şeful unui grup de

partizani, fapt pentru care a primit o decoraţie poloneză echivalentă cu decoraţia noastră Victoria Cross.

Hipnotism. Am citit câteva cărţi despre acest subiect. Conchis îşi însuşise tehnica aceasta ca un profesionist. Sugestia post-hipnotică – ce urmărea executarea unor ordine, la un anumit semnal, de către un subiect trezit din starea de transă şi redevenit normal din toate celelalte puncte de vedere – era „perfect realizabilă şi deseori folosită”. Gândindu-mă la cele petrecute, nu puteam stabili niciun moment în care să fi fost forţat în mod inconştient să mă comport altfel decât aş fi făcut-o în mod conştient – altfel decât mă comportasem de fapt. Fusesem, fără îndoială, „tras de limbă” sub hipnoză. Dar, exceptând câteva lucruri fără importanţă, acţionasem din propria mea voinţă, exact aşa cum se aşteptaseră, ceea ce făcea inutilă orice manipulare din partea lor.

Ambele braţe ridicate deasupra capului. Conchis preluase acest gest de la vechii egiptenii. Era semnul lui Ka, folosit de iniţiaţi pentru „a pune stăpânire pe forţele cosmice ale misterului”. Se găsea în picturile din morminte. Însemna: Sunt stăpânul magiei. Eu deţin puterea. Eu transmit puterea. Crucea cu un inel la capăt, de pe peretele camerei unde avusese loc procesul, era tot un simbol egiptean: „cheia vieţii”.

Simbolul roţii. „Mandala sau roata este simbolul universal al existenţei”.

Panglica legată la piciorul meu, umărul gol. Din ritualul mason. Dar se crede că provine din Misterele eleusine. Face parte din ritualul de iniţiere.

„Maria”. Era probabil o ţărancă autentică, dar o ţărancă inteligentă. Nu mi-a adresat decât câteva cuvinte în limba franceză. În tot timpul procesului nu a scos o vorbă; în mod evident, o prezenţă insolită. Spre deosebire de ceilalţi, *ea* ar fi putut fi ceea ce părea la prima vedete.

Banca lui Lily. Am scris din nou şi am primit răspuns de la directorul adevăratei sucursale a băncii Barclay's. Numele lui nu era P.J. Fearn, iar hârtia cu antet a scrisorii era diferită de cea pe care o primisem la Phraxos.

Şcoala. Julie Holmes – necunoscută.

Mitford. Am scris o carte poştală pe adresa din Northumberland pe care o obţinusem cu un an în urmă şi am primit răspuns de la mama Iui. Mă informa că Alexander lucra acum în Spania, la o agenţie de voiaj. Am luat legătura cu agenţia, dar mi-au răspuns că nu se întorcea din deplasare decât în septembrie. I-am lăsat o scrisoare.

Picturile de la Bourani. Am început cu picturile lui Bonnard. Primul album cu reproduceri după tablourile lui pe care l-am deschis conţinea şi pictura cu fata care se usucă în faţa ferestrei. Am întors albumul la indicele de la sfârşit. Tabloul se afla la Los Angeles County Museum. Albumul fusese tipărit în 1950. Mai târziu „am găsit" şi celălalt Bonnard la Muzeul de artă din Boston. Deci ambele tablouri fuseseră copii. Tabloului de Modigliani nu i-am putut da de urmă; dar am o bănuială (de câte ori mă gândesc la ochii aceia atât de curios de asemănători cu ai lui Conchis) că nu era nici măcar o copie.

Ziarul „Evening Standard" din 8 ianuarie 1952. Nici urmă de vreo fotografie a lui Lily şi Rose, în niciuna din ediţii.

L'Astrée. Oare Conchis şi-a amintit că mă consideram înrudit cu familia d'Urfe? Povestea din *L'Astrée* este următoarea: Ciobăniţa Astrée auzind vorbindu-se de rău despre păstorul Celadon, i-a interzis să mai apară în faţa ei. Izbucneşte un război şi Astrée este luată prizonieră. Celadon reuşeşte s-o elibereze, dar păstoriţa nu îl iartă. Nu va dobândi mâna ei decât după ce transformă în stană de piatră leul şi unicornul care îi mănâncă pe îndrăgostiţii necredincioşi.

Şaliapin. A cântat la Covent Garden în iunie 1914, în *Prinţul Igor.*

„Eşti printre aleşi”. Când a rostit aceste cuvinte, la prima noastră întâlnire, atât de ciudată, voia pur şi simplu să spună: „Am hotărât să mă folosesc de tine”. Era, de fapt, singurul sens în care, la sfârşit, puteam fi printre aleşi. Însemna: „M-am folosit de tine”.

Lily şi Rose. Două surori gemene, amândouă foarte frumoase, talentate (deşi începusem să mă îndoiesc de studiile de clasică ale lui Lily) care, dacă fuseseră cu adevărat la Oxford sau Cambridge, ar fi putut fi cuplul Zuleika Dobson, din acei ani. Dar nu pot să cred că au fost la Oxford – deoarece parte din acea perioadă fusesem şi eu acolo – aşa încât am încercat „cealaltă” alternativă. Am căutat prin revistele studenţeşti, am găsit fotografii de la diverse spectacole teatrale universitare, m-am adresat chiar şi câtorva servicii administrative ale unor colegii de fete, dar în zadar. La Girton, colegiul unde pretindea Lily că a fost, nu existase nicio candidată care ar putea fi ea. Nici la Universitatea din Londra n-am găsit nimic.

Am încercat şi câteva agenţii teatrale din Londra. În trei rânduri mi s-au arătat fotografiile a două surori gemene şi în trei rânduri am fost dezamăgit. N-am avut mai mult noroc nici la Berman’s şi nici la doi sau trei creatori de costume şi scenografi pe care i-am contactat. *Tavistock Repertory* nu pusese în scenă niciun spectacol cu *Lysistrata.* Am încercat şi la Academia Regală de Artă Dramatică – nimic. De fapt, tot ce am dobândit în urma acestui exerciţiu – deoarece cercetările mele implicau şi inventarea unor motive plauzibile – a fost o admiraţie retrospectivă pentru iscusinţa fetelor de a improviza atâtea minciuni.

Mai exista încă o perfidie în invenţia lui „Julie Holmes”. Avem întotdeauna tendinţa să dăm crezare celor care au avut aceleaşi experienţe ca şi

noi. Cambridge-ul lui Julie echivala cu Oxfordul meu, dragostea ei nefericită o echivala pe a mea şi aşa mai departe.

Othello, Actul 1, scena III:

Fostu-mi-a înşelată,
Furată ea mi-a fost şi zăpăcită
Cu prafuri şi cu vrăji, şarlataneşti.
Căci, dacă firea nu-i beteagă, – oarbă,
Neghioabă-n simţuri, e cu neputinţă
Să fi ajuns în halul în care este.

Şi:

O fată-atâta de modestă totdeauna,
Şi-atât de gospodină, paşnică,
Ce se roşea de un lucru de nimic –
S-ajungă ea, în ciuda firii, vârstei,
Renumelui – în ciudă a tot – să intre
În dragoste c'un om ce-i groaza lumii.

Vestita prostituată Io. Lempriere: *în gotica veche, Io şi Gio înseamnă „pământ", după cum Isi sau Isa înseamnă „gheaţă" sau apa în stare primară; şi amândouă erau, de asemenea, şi numele unor zeiţe, care reprezentau puterea productivă şi nutritivă a pământului.* Kali în India, Astrate (Ashtaroth) în Siria, Isis în Egipt şi Io în Grecia erau considerate ca una şi aceeaşi zeiţă. Pe pereţi, la proces, avea trei culori: alb, roşu şi negru – fazele lunii şi, în acelaşi timp, fazele feminităţii: fecioara, mama, bunica. Lily era evident zeiţa în faza ei albă de fecioară; şi poate că şi în cea neagră. Rose ar fi putut fi faza roşie, dar rolul ei fusese, mai târziu, încredinţat lui Alison.

Casa de filme Polymus. N-am observat decât foarte târziu ceea ce fusese evident de la bun început: deplasând o singură literă obţineai cuvântul „Olympus".

Tartar. Cu cât mă documentam mai mult asupra acestui mit, cu atât reuşeam să stabilesc o apropiere mai mare cu situaţia de la Bourani – sau cel puţin situaţia de la sfârşit. Peste Tartar domnea un rege, Hades (Conchis); o regină, Persefona, aducătoare de discordie şi distrugere (Lily) – care stătea „şase luni cu Hades, în regatul lui din infern şi îşi petrecea cealaltă jumătate a anului cu mama ei, Demetra, pe pământ”. Mai exista în Tartar şi un judecător suprem – Minos (doctorul cu barbă care prezidase la proces?); şi, bineînţeles, mai era şi Anubis – Cerber, câinele negru cu trei capete (trei roluri?). În plus, Tartar era locul unde se afla Euridice când a pierdut-o Orfeu.

Îmi dădeam seama că în toată mascarada asta jucam rolul pe care eram hotărât să nu îl joc: cel de detectiv, de copoi, şi de câteva ori am abandonat vânătoarea. Dar tocmai atunci, una din cercetările mele, tocmai cea care părea cel mai puţin promiţătoare, a dat rezultate spectaculoase.

71

A ÎNCEPUT ÎNTR-O LUNI, CÎND AM HOTĂRÎT să încerc o premisă absolut ipotetică şi aparent fără niciun temei, că Maurice Conchis locuise cu adevărat la Londra în copilărie şi că existau, poate, realmente, o Lily Montgomery în St. John's Wood. M-am dus la biblioteca centrală din Marylebone şi am cerut un plan al străzilor şi numele locatarilor între 1912 şi 1914. Numele Conchis nu apărea, bineînţeles, nicăieri. M-am uitat la Montgomery. Acacia Road, Prince Albert Road, Henstridge Place, Queen's Grove... Cu un plan al Londrei alături, am cercetat toate străzile posibile la est de Wellington Road. Şi deodată, am tresărit de emoţie: *Montgomery, Fredk, 20 Allitsen Road.*

Numele vecinilor erau Smith şi Manningham, deşi în 1914, acesta din urmă se mutase şi apărea în locul lui numele Huckstepp. Mi-am notat adresa şi mi-am continuat căutările. Aproape imediat, de cealaltă parte a arterei principale, am dat din nou de numele Montgomery, în Elm Trece Road. Dar m-am dezumflat repede, căci numele întreg dat aici era Sir Charles Penn Montgomery; un eminent chirurg, judecând după lungul şir de iniţiale înscrise după numele lui; Nicidecum omul pe care mi-l descrisese Conchis. Aici numele vecinilor erau Hamilton-Dukes şi Charlesworth. Mai era încă un lord printre locatarii din Elm Tree Road, un cartier select.

Mi-am continuat cercetările, am verificat încă o dată totul, dar n-am găsit niciun Montgomery.

Atunci am pornit să caut în anuarele din anii următori cele două familii Montgomery pe care le descoperisem. Cei din Allitsen Road dispăruseră în 1922. Cei din Elm Tree Road au continuat să

locuiască acolo multă vreme, deşi după câte se părea, Sir Charles murise prin 1922, căci după aceea, până în 1938, numele proprietarului era lady Florence Montgomery.

După masa de prânz m-am urcat în maşină şi m-am dus în Allitsen Road. De cum am intrat pe stradă, am ştiut că nu era ce căutam eu. Casele mici cu terase nu aveau nimic din locuinţele somptuoase pe care mi le descrisese Conchis.

Cinci minute mai târziu eram în Elm Tree Road. Locul era mai aproape de imaginea pe care mi-o lăsaseră discuţiile cu Conchis: un ansamblu armonios de case mari alternând cu vile victoriene. Cartierul nu părea să fi suferit modificări în cursul anilor. Numărul 46 se dovedi a fi una din casele cele mai mari de pe stradă. Am parcat maşina şi m-am îndreptat spre impozanta uşă de la intrare, păşind pe o alee largă străjuită de două şiruri de hortensii. Am sunat.

Dar soneria răsună într-o casă goală şi continuă să răsune astfel toată luna august. Cine locuia aici era în vacanţă. Am găsit numele trecut în anuar: un oarecare domn Simon Marks. De asemenea, dintr-un *Who's Who* mai vechi, am aflat că Sir Charles Penn Montgomery avusese trei fete. Poate că aş fi putut să le aflu şi numele, dar mă străduiam să prelungesc perioada căutărilor, ca un copil care îşi drămuieşte puţinele bomboane ca să-i ţină mai mult. Aproape că am fost dezamăgit când, într-o dimineaţă de septembrie, am văzut o maşină pe aleea din faţa uşii. Presimţeam că o nouă palidă speranţă era pe cale să se spulbere.

Uşa mi-a fost deschisă de un valet italian în vestă albă.

— Vă rog să mă scuzaţi, aş putea vorbi cu proprietarul sau cu soţia sa?

— Aveţi oră?

— Nu.

— Vindeţi ceva?

Am fost salvat de o voce ascuţită.

— Cine e, Ercole?

Apăru o femeie de vreo şaizeci de ani, evreică, îmbrăcată foarte elegant şi cu o figură inteligentă.

— Vă cer scuze, lucrez la o cercetare şi încerc să găsesc o familie Montgomery.

— Sir Charles Penn? Chirurgul?

— Cred că a locuit aici.

— Da, aşa e.

Valetul rămăsese lângă uşă şi, cu un gest *grande-dame,* femeia i-a făcut semn să plece; parţial, gestul era îndreptat şi spre mine.

— De fapt... e destul de greu să vă explic... caut o domnişoară Lily Montgomery.

— Da. O cunosc.

Nu păru prea încântată de zâmbetul plin de stupefacţie care îmi luminase faţa.

— Doriţi s-o vedeţi?

— Scriu o monografie despre un celebru scriitor grec – celebru în Grecia, vreau să zic – şi cred că domnişoara Montgomery l-a cunoscut bine, cu ani în urmă, pe când locuia şi el în Anglia.

— Cum îl cheamă?

— Maurice Conchis.

Era clar că nu auzise niciodată de el.

Explicaţiile referitoare la cercetările mele păreau să-i fi risipit oarecum neîncrederea. Îmi spuse:

— Am să caut adresa. Intraţi.

Am aşteptat în holul splendid, tot în marmură şi decoraţiuni aurii, între goluri ornamentale şi un tablou ce părea a fi un Fragonard. Opulenţă pietrificată; emoţie încordată. Peste câteva clipe apăru cu un cartonaş, pe care era scris: *Doamna Lily de Seilas, Dinsford House, Much Hadham, Herts.*

— N-am mai văzut-o de câţiva ani, îmi spuse doamna.

— Vă mulţumesc foarte mult.

Am început să mă retrag încet spre ieşire.

— Nu doriţi să beţi ceva? Un ceai?

Îi apăruse în ochi o lucire rapace. În scurtul răstimp cât lipsise părea să fi hotărât că ar putea să găsească şi ea o plăcere din această vizită. O femeie – Mantis religiosa; flămândă, în mijlocul acestui lux. Am fost bucuros să scap.

Înainte de a pleca, am mai aruncat o privire caselor impunătoare ce se ridicau de ambele părţi ale locuinţei de la numărul 46. Poate că Maurice îşi petrecuse tinereţea într-una din ele. În spatele numărului 46 era ceva ce aducea a uzină, deşi, din planul oraşului, am aflat că era spatele tribunelor vestitului teren de cricket „Lord's". Grădinile erau ascunse de zidurile înalte, dar „mica livadă" era probabil dominată de tribunele înalte, care fără îndoială că nu fuseseră construite decât după primul război mondial.

A doua zi dimineaţă, pe la unsprezece, eram la Much Hadham. Era o zi splendidă de septembrie cu cer senin şi fără nori, aproape ca dimineţile din Grecia. Dinsford House se afla puţin în afara satului şi, deşi nu era atât de impresionantă cum mi-o imaginasem, era frumoasă şi proporţională: o casă veche, albă, cu cărămidă aparentă, cu cinci ferestre mari, aşezată graţios – în mijlocul unei proprietăţi de cam jumătate de hectar de teren bine întreţinut. De data aceasta, uşa mi-a fost deschisă de o tânără studentă scandinavă. Da, doamna Seitas era acasă. Aveam s-o găsesc la grajduri dacă ocoleam casa şi o luam pe partea aceea.

Am traversat aleea cu pietriş şi am trecut pe sub o arcadă de cărămidă. Erau două garaje şi puţin mai încolo se putea vedea o construcţie joasă, care, judecând după miros, era grajdul. În prag apăru un puşti cu o găleată în mână. Mă văzu şi strigă:

— Mami! A venit un domn.

O femeie zveltă, cu pantaloni de călărie şi bluză în carouri, legată cu un fular roşu la cap, ieşi în uşă. Părea să aibă vreo patruzeci de ani, încă frumoasă, foarte dreaptă şi cu pielea bronzată.

— Cu ce vă pot fi de folos?

— Aş dori să vorbesc cu doamna de Seitas.

— Eu sunt doamna de Seitas.

Mi-o închipuisem ca pe o persoană cu părul alb, de vârsta lui Conchis. De aproape se vedeau ridurile din jurul ochilor şi o uşoară moliciune a muşchilor gâtului. Părul negru şi bogat era probabil vopsit. Poate că se apropia de cincizeci de ani, dar chiar şi aşa, era cu vreo zece ani mai tânără decât crezusem eu.

— Doamna Lily de Seitas?

— Da.

— Doamna Simon Marks mi-a dat adresa dumneavoastră.

După uşoara schimbare din expresia feţei am înţeles că nu era o recomandare prea bună.

— Am venit să vă întreb dacă aţi dori să mă ajutaţi într-o cercetare literară.

— Eu?

— Dacă sunteţi fosta domnişoară Lily Montgomery.

— Dar tatăl meu...

— Nu este vorba de tatăl dumneavoastră.

În grajd nechează un ponei.

Puştiul mă privea suspicios. Mamă-sa îl trimise să umple găleata cu apă. Mi-am desfăşurat tot farmecul meu oxfordian.

— Dacă acum vă deranjez, pot să revin oricând doriţi.

— Făceam curat în grajd.

Rezemă de perete mătura de nuiele pe care o avea în mână.

— Despre cine e vorba?

— Scriu un studiu despre... Maurice Conchis.

N-o slăbeam din ochi; dar rămase perfect indiferentă.

— Maurice cum?

I-am spus numele literă cu literă.

Cu mâna înmănuşată făcu un gest stângaci şi îşi dădu pe spate o şuviţă de păr. Era, după câte îmi

puteam da seama, una din acele englezoaice care trăiesc la ţară, de o abisală inocenţă în legătură cu orice în afară de cai, casă şi copii.

— Îmi pare sincer rău, dar cred că este o eroare.

— Poate l-aţi cunoscut sub numele... Charlesworth? Sau Hamillon-Dukes? Demult. Primul război mondial.

— Dar prietene dragă... Vă rog să mă scuzaţi, voiam să spun... Oh! Doamne! – şi lăsă fraza neterminată.

Părea încurcată şi-am recunoscut în ea persoana specialistă în gafe. Dar, cu pielea bronzată, cu ochii ei albaştri şi silueta încă tânără, era o femeie drăguţă pe care nu îţi venea greu să o ierţi.

Mă întrebă:

— Cum vă numiţi?

I-am spus.

— Domnule Urfe, ştiţi ce vârstă aveam eu în 1914?

— Eraţi probabil foarte tânără.

Zâmbi ca şi când complimentul era un obicei continental care o stânjenea.

— Aveam zece ani.

Se întoarse spre locul unde puştiul umplea găleata.

— Eram de vârsta lui Benjie.

— Dar celelalte nume?... Nu vă spun nimic?

— Ba da, dar... Maurice – cum i-aţi spus? – locuia la ei?

Am negat din cap. Conchis mă pusese din nou într-o situaţie ridicolă. Alesese probabil numele la întâmplare dintr-un anuar vechi; tot ce îi rămăsese de făcut era să afle numele uneia dintre fete. Am continuat, stânjenit:

— El era fiul. Poate singurul copil. Foarte bun muzician.

— Mă tem că e totuşi o eroare. Familia Charlesworth nu avea copii, iar familia Hamilton-Dukes avea un băiat dar – a avut o clipă de ezitare ca şi când îşi amintea ceva – a murit în război.

— Cred că tocmai v-aţi mai amintit şi altceva.

— Nu. Vreau să zic, da. Nu ştiu. Când aţi spus că era bun muzician.

Mă privea uşor mirată, parcă nu îi venea să creadă.

— Nu cumva vă referiţi la domnul Viezure?

Izbucni în râs şi îşi vârî degetele mari în buzunarele pantalonilor de călărie.

— *Vântul printre sălcii.* Era un italian care venea să ne dea lecţii de pian, surorii mele şi mie.

— Tânăr?

Ridică din umeri.

— Destul de tânăr.

— Puteţi să îmi spuneţi câte ceva despre el?

Plecă ochii.

— Gambellino, Gambardello... ceva în genul ăsta. Gambardelio?

Rosti numele ca şi când ar fi fost o glumă.

— Numele mic?

Nu şi-l amintea.

— De ce domnul Viezure?

— Pentru că avea ochi căprui, ageri şi pătrunzători. Îi tachinam tot timpul.

Se strâmbă, puţin stânjenită, la puştiul care tocmai se întorsese şi care o împinse uşor ca şi când pe el l-ar fi tachinat. Nu văzu scânteia de triumf din ochii mei: certitudinea că Maurice nu alesese numele la întâmplare.

— Era scund? Mai scund decât mine?

Îşi duse mâna la cap, încercând să-şi amintească, apoi mă privi perplexă.

— Ştiţi... dar nu, nu se poate...

— Vreţi să fiţi atât de amabilă să acceptaţi să răspundeţi la întrebările mele numai zece minute?

Ezită. Am insistat, politicos; zece minute, nu mai mult. Se întoarse spre puşti:

— Benjie, fugi şi roag-o pe Gunhild să ne facă două cafele. Şi să le aducă în grădină.

Băiatul se uită înspre grajd.

— Şi Lazy?

— Ne ocupăm de Lazy puţin mai târziu.

Benjie o luă la fugă pe aleea de pietriş, iar eu am urmat-o pe doamna de Seitas care, scoţându-şi mănuşile şi smulgându-şi fularul de pe cap, mă conduse, cu mersul ei elegant şi silueta fină, de-a lungul unui zid de cărămidă şi apoi, intrând pe o poartă, într-o grădină veche şi frumoasă; un lac de flori de toamnă; în fund, de-a lungul casei, o peluză şi un cedru. Se îndreptă spre o pergolă, unde se afla un balansoar cu acoperiş de pânză şi câteva scaune frumoase din fier forjat vopsite alb. Am dedus că Sir Charles Penn Montgomery trebuie să fi avut un bisturiu de aur. Se aşeză în balansoar şi îmi făcu semn cu mâna spre un scaun. Am murmurat ceva în legătură cu grădina.

— E plăcut, nu? Soţul meu se ocupă el singur de ea, dar acum, săracul de el, abia dacă mai are timp să treacă pe aici. E economist. Blocat la Strasbourg.

Zâmbi şi îşi întinse picioarele înainte. Juca prea mult pe tinerica, prea conştientă că are o siluetă frumoasă. Probabil o reacţie împotriva monotoniei vieţii de la ţară.

— Ei, hai să vedem. Vorbiţi-mi despre celebrul dumneavoastră scriitor de care n-am auzit niciodată... L-aţi întâlnit?

— A murit în timpul ocupaţiei.

— Bietul om. Din ce cauză?

M-am lansat:

— Cancer. Ştiţi, nu voia deloc să vorbească despre trecutul lui, aşa că numai din lucrările sale se mai pot culege unele informaţii. Ştim că era grec, dar se poate să se fi dat şi drept italian.

Am sărit să-i aprind ţigara.

— Nu pot să cred că e vorba de domnul Viezure. Era un omuleţ tare caraghios.

— Nu puteţi să vă amintiţi dacă se pricepea să cânte la clavecin la fel de bine ca la pian?

— Clavecinul e cei care face plonc-plonc?

Am făcut semn că da, dar ea a ridicat din umeri.

— Dar nu ziceaţi că a fost scriitor?

— Mai târziu s-a apucat de literatură. Vedeţi, în primele lui poeme, ca şi într-un roman pe care l-a scris, se fac frecvente referiri la o dragoste nefericită, pe vremea când locuia în Anglia, o întâmplare ce pare să fi jucat un rol important în viaţa lui. Bineînţeles că nu ştim cât este realitate şi cât este fantezie.

— Dar – sunt menţionată eu?

— Sunt tot felul de aluzii care sugerează că fata purta un nume de floare, că erau vecini şi că îi lega muzica...

Mă privea fascinată.

— Cum de aţi *reuşit* să stabiliţi o legătură între el şi noi?

— Oh, diverse indicii – din referiri literare. Ştiam că locuise undeva pe lângă terenul de cricket „Lord's", într-unul din pasaje vorbeşte despre fata care purta un vechi nume englezesc. Oh! şi de tatăl ei care era un doctor cunoscut. După aceea am început să caut prin anuarele vechi cu străzile şi locuitorii Londrei.

— E absolut fantastic!

— A fost o întâmplare. Sunt atâtea piste false. Dar într-o bună zi se întâmplă să nimereşti în plin.

Zâmbi şi uitându-se spre casă zise:

— Iat-o pe Gunhild.

Timp de câteva minute îşi concentra atenţia asupra ceremonialului servirii cafelei. Politicos, am pus câteva întrebări despre Norvegia – am descoperit că Gunhild nu ajunsese niciodată mai sus de Trondheim. Curând Benjie primi ordin să dispară, Gunhild se retrase şi am rămas din nou singur cu Lily de Seitas.

Ca să o impresionez, am scos un carnet.

— Dacă îmi permiteţi să vă pun câteva întrebări...

— Ei, iată-mă, în sfârşit, devenită celebră!

Începu să râdă, un râs uşor prostesc, ca un nechezat. Era clar că toată povestea o amuza.

— Credeam că era vecin cu dumneavoastră, dar înţeleg că nu e aşa. Unde locuia?

— Habar n-am. Ştiţi, la vârsta aceea...

— Nu v-a spus nimic despre părinţii lui... cine erau?

Făcu din cap semn că nu.

— Poate că surorile dumneavoastră ştiu mai multe.

Deveni gravă.

— Sora mea mai mare locuieşte în Chile. E cu zece ani mai mare decât mine. Iar sora mea Rose...

— Rose?

Zâmbi.

— Da. Rose.

— Extraordinar! Ar fi o explicaţie. Există un fel de... un fel de poem misterios printre lucrările care se referă la dumneavoastră. E foarte obscur, dar acum că am aflat că aveţi o soră...

— Că am avut o soră. Rose a murit în 1916.

— De febră tifoidă?

Am spus-o cu atâta siguranţă încât, o clipă, a rămas deconcertată. Apoi îmi zâmbi:

— Nu. În urma unor complicaţii foarte rar întâlnite, după un icter.

O clipă privi în gol, apoi adăugă:

— A fost marea tragedie a copilăriei mele.

— Aveţi impresia că profesorul de muzică avea o afecţiune specială pentru dumneavoastră... Sau pentru surorile dumneavoastră?

Zâmbi din nou, amintindu-şi:

— Am bănuit întotdeauna că era în secret îndrăgostit de May – sora mea cea mare – ea era logodită, dar venea uneori să stea cu noi la lecţie. Da, oh! cât e de ciudat... îmi amintesc că avea obiceiul să îşi dea aere, sau aşa ziceam noi, că îşi dă aere, de câte ori era şi ea de faţă. Cânta bucăţi îngrozitor de grele. Şi ei îi plăcea melodia aia de Beethoven – *Für Elise.* Obişnuiam s-o fredonăm când voiam să-l scoatem din sărite.

— Sora dumneavoastră Rose era mai mare?

— Cu doi ani.

— Deci imaginea ar fi cea a două fetiţe necăjindu-şi profesorul de muzică italian.

Începu să se legene cu balansoarul.

— Ştiţi, e groaznic, dar nu prea mi-aduc aminte. Vreau să zic, da, desigur, nu încape nicio îndoială că îl necăjeam şi sunt absolut sigură că eram groaznice amândouă. Şi pe urmă a început războiul şi el a dispărut.

— Unde a plecat?

— Nu ştiu. N-am idee. Tot ce îmi amintesc e că în locul lui a venit o harpie bătrână. *O uram.* Pe el, sunt sigură că l-am regretat. Presupun că eram două puştoaice snoabe şi obraznice. Era un lucru obişnuit la vremea aceea.

— Cât timp a fost profesorul dumneavoastră?

— Doi ani?

Avea aerul că mă întreabă pe mine.

— Şi nu vă puteţi aminti de niciun indiciu care ar dovedi că avea pentru dumneavoastră o afecţiune deosebită?

Se gândi puţin, apoi scutură din cap.

— Nu vă referiţi la ceva... ceva urât?

— Nicidecum. Dar aţi fost, să zicem, vreodată singură cu el?

Se prefăcu şocată.

— *Niciodată.* Guvernanta noastră era întotdeauna cu noi, sau mama, sau sora mea.

— Nu puteţi să-mi spuneţi nimic despre caracterul lui?

— Sunt sigură că dacă l-aş întâlni acum, aş spune că e un omuleţ simpatic.

— Dumneavoastră sau sora dumneavoastră aţi cântat vreodată la flaut?

— Nici vorbă.

Îi veni să râdă de ideea mea absurdă.

— Şi acum o întrebare foarte personală. Aţi putea spune că aţi fost o fetiţă de o frumuseţe uluitoare? Sunt sigur că aţi fost, dar

dumneavoastră aveaţi sentimentul că sunteţi mai altfel decât celelalte fete?

Studia cu atenţie vârful ţigării.

— În interesul... cum să spun... în interesul cercetării dumneavoastră şi vorbind ca o biată mamă decrepită ce sunt, răspunsul este... da, cred că am fost deosebit de frumoasă. Mi s-a făcut şi portretul, şi tabloul a devenit celebru. Marele succes al expoziţiei Academiei Regale în 1913. E în casă. Am să vi-l arăt puţin mai târziu.

Mi-am consultat însemnările.

— Şi chiar nu vă puteţi aduce aminte ce s-a întâmplat cu el după izbucnirea războiului?

Îşi apăsă ochii cu mâinile ei frumoase.

— Nu vreţi să înţelegeţi că... Mi se pare că a fost internat într-un lagăr. Dar sincer, n-aş putea pentru nimic în lume...

— Credeţi că sora dumneavoastră din Chile şi-ar putea aminti mai multe detalii? Aş putea să-i scriu?

— Sigur că da. Vreţi adresa ei?

Mi-a dat-o şi am notat-o în carnet.

Benjie se apropie, dar se opri la vreo cinci-şase metri de noi, rezemat de o coloană de piatră lângă care creştea o hortensie. Iar figura lui exprima mai clar decât cuvintele că îşi pierduse răbdarea. Mama sa îi făcu semn să se apropie şi cu un gest mângâietor îi netezi părul peste frunte.

— Bătrâna ta mamă tocmai a avut un şoc, dragule. A descoperit că e muză. Aşa se spune, nu?

— Ce e o muză?

— O doamnă care îl face pe un domn să scrie o poezie.

— El scrie poezii?

Doamna de Seitas începu să râdă şi se întoarse spre mine.

— Şi chiar este celebru?

— Cred că va deveni

— Pot să îl citesc?

— Încă n-a fost tradus, dar va fi.

— De dumneavoastră?

— Ei...

Am lăsat-o să creadă că aveam speranţe.

Îmi spuse:

— Cu toată sinceritatea, nu cred că pot să mai adaug ceva la cele spuse până acum.

Benjie şopti ceva. Ea râse şi luându-l de mână ieşi în soare.

— Hai să-i arătăm domnului Urfe un tablou, apoi, înapoi la muncă.

— Urfe e numele meu.

Ruşinată îşi ascunse faţa în mâini.

— Doamne! Numai gafe fac.

Puştiul o smuci de mână. Şi el era stânjenit de gafa ei. Ne-am îndreptat toţi trei spre casă, am trecut printr-un salon, într-un hol mare şi de aici într-o cameră laterală. Am văzut o masă lungă de sufragerie, sfeşnice de argint. Pe peretele lambrisat, între două ferestre, se afla un tablou. Benjie dădu fuga şi aprinse o lumină plasată deasupra tabloului. Fetiţa cu bucle lungi, îmbrăcată cu o rochie marinar, semăna cu Alice în ţara minunilor. Stătea ascunsă după o uşă şi privea pe furiş ca şi când i-ar fi urmărit amuzată pe cei care o căutau fără succes. Expresia feţei era vie, încordată, la pândă şi totuşi nevinovată. Sub portret, pe o plăcuţă neagră, era scris cu litere aurii: *Ştrengăriţa* de Sir William Blunt, R.A.

— Încântător.

Benjie se agăţă de mama sa şi îi şopti ceva.

— Vrea să vă spună ce nume i-a dai familia.

Îi făcu un gest încurajator şi copilul strigă:

— „Ce o fi punând la cale?”

Copilul zâmbi şi mama îl mângâie din nou pe frunte.

Alt tablou încântător.

S-a scuzat că nu mă poate opri la dejun, dar avea o întrunire la Women’s Institute, la Hertford. Am promis să-i trimit un exemplar din traducerea poemelor lui Conchis de îndată ce vor apărea.

Pe când o ascultam, îmi dădeam seama că, în ce mă priveşte, nu se schimbase nimic: continuam să fiu victima bătrânului. Până în clipa aceea dădusem crezare, fie şi numai parţial, ultimei versiuni despre trecutul lui cosmopolit pe care mă lăsase să îl întrevăd şi care îmi fusese apoi confirmat de „June”. Acum îmi aminteam că în poveştile lui existase ceva despre o schimbare esenţială în viaţa sau în situaţia lui materială, survenită prin 1920. Am început să clădesc o ipoteză nouă. Fusese poate fiul talentat al unei familii sărace de emigranţi greci, poate din Corfu sau din vreo altă insulă din Marea Ionică, şi ruşinat de numele pe care îl purta îşi luase un nume italienesc. Încercase să se ridice în lumea aceea străină din Londra epocii edwardiene, să se dezbare de trecutul lui şi de mediul din care provenea, ducând încă de pe atunci un soi de viaţă dublă... Noi toţi care fusesem prinşi în mrejele lui, la Bourani, am fost probabil ţapi ispăşitori, plătind pentru toate chinurile şi umilinţele pe care le suferise în tinereţe în casa familiei Montgomery şi, desigur, şi în alte case. În timp ce conduceam maşina, zâmbeam la gândul că în spatele întregii teoretizări intelectuale se ascundea, de fapt, un vechi sentiment de ranchiună dar, parţial, şi la gândul perspectivei promiţătoare pe care mi-o deschidea această nouă ipoteză.

Am ajuns în strada principală din Much Hadham. Era douăsprezece jumătate şi m-am oprit să mănânc ceva înainte de a porni înapoi la Londra. M-am oprit deci la o cârciumioară, un han vechi cu bârne exterioare. Eram singurul client.

— Sunteţi în trecere? mă întrebă hangiul, umplându-mi halba cu bere.

— Nu. Am venit să văd pe cineva. La Dinsford House.

— Au o proprietate foarte frumoasă.

— Îi cunoaşteţi?

Purta papion; vorbea cu un accent ciudat.

— Ştiu câte ceva despre ei. Pentru sandvişuri vă iau comanda separat.

Apăsă pe soneria de lângă tejghea şi adăugă:

— Copiii mai veneau prin sat.

— Am fost pe acolo cu treburi.

— Ah, da?

O femeie cu părul oxigenat apăru în uşă. Îmi întinse o farfurie cu sandvişuri şi în timp ce îmi dădea restul, patronul mă informă:

— A fost cântăreaţă de operă parcă, nu?

— Nu cred.

— Aşa umblă vorba pe aici.

Am aşteptat să mai spună ceva, dar nu părea să îl intereseze prea mult subiectul. Mi-am terminat sandvişul. Stăteam să mă gândesc.

— Soţul ei cu ce se ocupă?

— Nu există niciun soţ.

Remarcă privire mea uimită.

— Sau... noi, cei puţin, care suntem de doi ani aici, n-am auzit de niciun soţ. Vin... prieteni, după cum vorbeşte lumea.

Îmi făcu cu ochiul.

— Ah, înţeleg.

— Nici ele nu sunt din partea locului. Au venit de la Londra.

Urmă un moment de tăcere. Luă un pahar de pe tejghea.

— Frumoasă femeie. I-aţi văzut fetele?

Am făcut din cap semn că nu. Începu să şteargă paharul.

— O splendoare!

Tăcere.

— Câţi ani au?

— Greu de spus. În ziua de azi nu mai poţi deosebi una de douăzeci de ani de una de treizeci. Fetele cele mari sunt gemene.

Dacă n-ar fi fost atât de ocupat să lustruiască paharul, în speranţa că îi ofer ceva de băut, ar fi remarcat figura mea încremenită.

Ridică paharul privindu-l în lumină.

— Sunt ceea ce se cheamă „identice”. Aşa e la gemeni. Unii sunt „obişnuiţi”, alţii sunt „identici”. Lumea zice că nici mama nu le poate deosebi decât pentru că una are o cicatrice sau nu ştiu ce la...

M-am năpustit afară atât de repede că n-a mai avut nici timp să strige după mine.

72

NU, LA ÎNCEPUT N-AM FOST FURIOS: CONDUCEAM cu viteză mare; era gata să dau peste un om şi zâmbeam tot timpul. De data asta n-am mai parcat maşina discret lângă poartă ci am intrat, derapând uşor, pe aleea cu pietriş până în faţa uşii şi apucând ciocanul de la uşă, în formă de cap de leu, l-am lovit cu atâta putere cum nu cred că mai fusese lovit vreodată.

Îmi deschise uşa chiar doamna de Seitas. Îşi schimbase doar pantalonii de călărie cu nişte pantaloni obişnuiţi, de culoare deschisă. Se uită peste umărul meu, la maşina din faţa uşii ca şi cum ar fi căutat acolo explicaţia întoarcerii mele. I-am zâmbit.

— Văd că v-aţi răzgândit; nu mai luaţi masa în oraş.

— Da, am făcut o greşeală prostească, am încurcat zilele.

Îşi încheie nasturele de la gulerul bluzei.

— Aţi uitat ceva?

— Da.

— Ah!

N-am zis nimic şi femeia adăugă repede, dar o fracţiune de secundă prea târziu.

— Ce?

— Pe gemenele dumneavoastră.

Expresia figurii i se schimbă. Nu avea nicidecum un aer vinovat, dar păru că îmi face o concesie şi schiţă un zâmbet vag. M-am întrebat cum de nu observasem asemănarea; ochii, gura prelungă. Păstrasem în mine trăsăturile persoanei din fotografia pe care mi-o arătase Lily, o femeie cu părul încreţit şi mutră tâmpă, despre care îmi spusese că este maică-sa. Se dădu puţin înapoi să îmi facă loc să intru.

— Da, aşa e.

Benjie apăru în capătul culoarului. Îi vorbi liniştită, închizând uşa în urma mea:

— E în regulă, Benjie; du-te şi mănâncă.

Am înaintat repede şi, aplecându-mă puţin spre el, l-am întrebat:

— Benjie, vrei să-mi spui şi mie cum le cheamă pe surorile tale gemene?

Se uită la mine cu neîncredere şi chiar cu puţină teamă, ca un copil care fusese prins ascunzând ceva. Se uită la maică-sa care probabil că i-a făcut un semn aprobator din cap.

— Lil şi Rose.

— Mulţumesc.

Puştiul îmi aruncă o ultimă privire plină de suspiciune şi dispăru. M-am întors spre Lily de Seitas.

În timp ce se îndrepta liniştită spre salon, îmi spuse:

— Le-am botezat aşa ca să o îmbunăm pe mama. Era o junonă voluntară.

Odată cu hainele îşi schimbase şi fizionomia, gesturile; şi vaga disparitate pe care o remarcasem la început între vocabularul folosit şi aspectul ei fizic acum se explica. Deodată mi se părea foarte posibil să fie în jur de cincizeci de ani şi mă miram că putusem s-o consider nu prea inteligentă. Am intrat după ea în salon.

— Vă deranjez de la masă.

Îmi aruncă o privire ironică.

— Aştept acest deranj de câteva săptămâni.

Se aşeză într-un fotoliu şi îmi făcu semn să iau loc pe imensa canapea din mijlocul camerei, dar am refuzat dând din cap. Nu părea neliniştită, ba chiar îmi zâmbea.

— Ei?

— Pornim de la faptul cert că aveţi două fete întreprinzătoare. Ia să vedem ce puteţi inventa mai departe.

— Mă tem că nu prea mă pricep să inventez. Nu pot decât să fac apel la adevăr.

Dar în timp ce vorbea continua să zâmbească; zâmbea văzându-mă că nu zâmbesc.

— Maurice este naşul fetelor.

— Ştiţi deci cine sunt?

Calmul ei mă împinsese să-i pun această întrebare. Nu puteam să cred că era la curent cu tot ce se întâmplase la Bourani.

— Da, domnul Urfe. Ştiu *exact* cine sunteţi.

Privirea ei părea să mă avertizeze; ochii aţintiţi asupra mea mă jenau.

— Şi ce s-a întâmplat?

Coborî ochii privindu-şi mâinile, apoi îi ridică din nou spre mine.

— Soţul meu a fost ucis în 1943. În Extremul Orient. N-a apucat să-l mai vadă pe Benjie.

Îmi citi nerăbdarea din priviri şi continuă:

— A fost primul profesor de engleză de la colegiul Lord Byron.

— Nu, n-a fost. Am studiat toate prospectele vechi.

— Atunci, vă amintiţi probabil de numele Hughes?

— Da.

Şedea foarte dreaptă, picior peste picior, într-o berjeră stil, îmbrăcată în brocard auriu. Femeia care trăia în aer liber şi se ocupa de cai dispăruse.

— Aş fi bucuroasă dacă aţi lua loc.

— Nu.

Acceptă răspunsul meu rece cu o uşoară ridicare din umeri şi mă privi drept în ochi. O privire şireată, directă, aproape arogantă. Apoi începu să vorbească.

— Tata a murit când aveam optsprezece ani. Ca să scap de acasă am făcut o căsătorie dezastruoasă, aproape prostească. Apoi, în 1928, l-am întâlnit pe cei de al doilea soţ al meu. Am divorţat de primul bărbat la un an după aceea. Ne-am căsătorit. Am căutat să plecăm o vreme din Anglia, dar nu aveam

destui bani şi soţul meu a candidat pentru un post de profesor în Grecia. Studiase limbile clasice... Iubea Grecia. Acolo l-am întâlnit pe Maurice. Lily şi Rose au fost concepute la Phraxos, într-o casă pe care Maurice ne-o pusese la dispoziţie.

— Nu cred o vorbă, dar continuaţi.

— N-am îndrăznit să rămân să nasc acolo, mai ales că mi se spusese că voi avea gemeni, şi ne-am întors în Anglia.

Luă o ţigară dintr-o casetă de argint de pe măsuţa de lângă ea. Îmi oferi şi mie, dar am refuzat şi am lăsat-o să îşi aprindă singură ţigara. Era foarte calmă, stăpână pe ea.

— Numele de fată al mamei mele a fost de Seitas. Poţi găsi confirmarea la Somerset House. Avea un frate neînsurat, unchiul meu, foarte bogat, care mă trata – mai ales după moartea tatei – ca pe propria lui fiică, mă rog, atât cât îi îngăduia mama. Era o persoană foarte autoritară.

Mi-am amintit data la care Conchis îmi spusese că descoperise locul de la Bourani: aprilie 1928.

— Vreţi să spuneţi că nu l-aţi întâlnit niciodată pe... Maurice înainte de 1929?

Zâmbi.

— Bineînţeles că nu l-am întâlnit. Dar i-am furnizat toate datele privitoare la această parte a povestirii pe care v-a relatat-o.

— Şi sora pe care o chema Rose?

— Duceţi-vă la Somerset House.

— Mă voi duce.

Studia în tăcere vârful ţigării şi mă lăsă o clipă să aştept.

— Au sosit gemenele. Un an mai târziu, unchiul meu a murit. Am fost înştiinţaţi că îmi lăsase aproape toată averea, cu condiţia ca Bill să îşi schimbe oficial numele în de Seitas. Nici măcar de Seitas – Hughes. Era tot mâna mamei.

Se uită la cele câteva miniaturi ce atârnau lângă ea pe perete, aproape de consola căminului.

— Unchiul meu era ultimul descendent de sex masculin al familiei de Seitas. Soţul meu şi-a schimbat numele, luând numele familiei mele, ca în Japonia. Puteţi găsi şi confirmarea acestei schimbări. Şi încheie: Asta-i tot.

— Doamne Dumnezeule! E departe de a fi tot!

— Îmi permiteţi, din moment ce tot ştiu atâtea despre dumneavoastră, să vă spun Nicholas?

Nu îşi coborî privirea, cu acelaşi zâmbet uşor, exasperant, pe care îl văzusem pe buzele tuturor – ale fiicelor ei, ale lui Conchis şi, într-un anume fel, chiar pe buzele lui Anton şi ale Mariei, ca şi când făcuseră toţi exerciţii să arboreze aceste zâmbete superioare, enigmatice; poate că aşa şi era. Şi bănuiam că femeia din faţa mea era cea care se ocupase de instruirea lor.

— Să nu vă închipuiţi că sunteţi singurul tânăr care mi s-a înfăţişat aici, dezamăgit şi furios pe Maurice. Pe noi toţi care îl ajutăm. Deşi sunteţi, e drept, primul care respingeţi o ofertă de prietenie ca cea pe care v-am făcut-o adineauri.

— Am câteva întrebări neplăcute să vă pun.

— Să vedem.

— Mai întâi altceva. De ce se spune în sat că sunteţi cântăreaţă de operă?

— Am cântat o dată sau de două ori la concerte locale. Am studiat muzica.

— Ah! „Clavecinul este cel care face ploncplonc?”

— Vreţi să spuneţi că nu-i aşa?

M-am întors cu spatele la ea; la gentileţea ei surâzătoare, la aerul ei de doamnă distinsă de care se servea ca de o armă.

— Stimată doamnă de Seitas, nici farmecul, nici inteligenţa şi nici discursurile dumneavoastră abile nu vă vor duce nicăieri.

Un timp nu mai spuse nimic.

— Dar dumneata ai contribuit la situaţia în care ne aflăm astăzi cu toţii. Probabil că ţi s-a spus acest lucru. Vii aici să îmi spui minciuni. Vii cu tot

felul de motive mincinoase. Îţi răspund şi eu tot cu minciuni. Îţi dau şi eu tot motive mincinoase.

— Fiicele dumneavoastră sunt aici?

— Nu.

M-am întors să îi văd faţa.

— Alison?

— Alison şi cu mine ne-am împrietenit.

— Unde e?

Scutură din cap fără să răspundă.

— Cer să mi se spună unde e!

— În casa mea nimeni nu îşi poate permite să îmi ceară nimic.

Figura îi rămânea impasibilă, dar mă observa cu încordarea cu care un jucător de şah urmăreşte partida.

— Foarte bine. Să vedem ce părere are poliţia.

— Pot să îţi spun de acum. Va fi de părere că eşti un prost.

I-am întors din nou spatele, sperând că avea să vorbească. Dar continua să stea nemişcată în fotoliu şi îi simţeam ochii pironiţi pe spatele meu. Ştiam că stă acolo în berjera de culoarea grâului copt şi că era ca Demetra-Ceres, zeiţă pe tronul ei şi nu doar o femeie deşteaptă în jur de cincizeci de ani, din anul de graţie 1953, într-o cameră în care se auzea zgomotul unui tractor de undeva din apropiere. Dar o femeie care juca un rol atât de profund înrădăcinat în respectarea unor concepte pe care eu nu le înţelegeam, în fidelitatea faţă de fiinţe pe care eu nu le puteam ierta, încât aproape că încetase să mai fie un rol.

Se ridică, se îndreptă spre biroul aşezat într-un colţ al camerei şi se întoarse cu câteva fotografii pe care le puse pe măsuţa din spatele canapelei. Apoi se aşeză la loc în fotoliu, invitându-mă cu un gest să mă uit la ele. Într-una era ea în balansoarul din faţa logiei. La celălalt capăt al balansoarului stătea Conchis; între ei Benjie. În altă fotografie erau Lily şi Rose. Lily zâmbea spre aparat, iar Rose, în profil, ca şi când ar fi vrut să se ascundă

în spatele ei, râdea. Undeva, în fundal, se vedea din nou logia. Următoarea fotografie era veche. Am recunoscut casa de la Bourani. Cinci persoane stăteau pe treptele din partea din faţă a casei. Conchis la mijloc, fata drăguţă din spatele lui era evident Lily de Seitas. Lângă ea, un bărbat înalt o ţinea pe după umeri. Am întors fotografia: Bourani, 1935.

— Cine sunt ceilalţi doi?

— Unul din ei e un prieten. Celălalt e un predecesor al dumitale.

— Geoffrey Sugden?

Aprobă din cap, uşor surprinsă. Am pus fotografia la loc pe masă şi m-am hotărât să îmi iau o mică revanşă.

— Am reuşit să iau legătura cu unul din profesorii de engleză dinainte de război. Mi-a spus o mulţime de lucruri.

— Oh?

O uşoară urmă de neîncredere în voce.

— Hai să nu ne îndepărtăm de adevăr.

Urmă o tăcere penibilă. Mă cerceta cu privirea.

— Şi ce ţi-a spus?

— Destule.

O clipă continuă să mă privească, apoi se ridică din nou şi se duse la birou. Scoase din sertar o scrisoare, desprinse ultima pagină, se uită încă o dată la ea, se apropie de mine şi mi-o întinse. Era o copie cu indigo a scrisorii pe care o primisem de la Nevinson. Pe partea de sus a paginii cineva scrisese de mână: *Sper ca acest praf să nu afecteze permanent ochii destinatarului!* Se întoarse şi căută ceva în biblioteca de lângă birou, apoi se întoarse spre mine şi fără o vorbă îmi întinse trei cărţi şi recuperă scrisoarea. Mi-am stăpânit o remarcă sarcastică şi mi-am aruncat ochii pe volumul de deasupra, un manual şcolar legat în pânză albastră: *Antologie de poeme greceşti pentru uz şcolar, elaborată şi adnotată de William Hughes, M.A. (Canteb.) 1932.*

— Pe asta a făcut-o pentru bani. Pe celelalte două din plăcere.

Cea de a doua carte era o ediţie cu tiraj redus, o traducere din Longos, datată 1936.

— 1936? Mai folosea tot numele Hughes?

— Un autor poate semna cum doreşte.

Holmes, Hughes: Mi-am amintit un amănunt din povestirea fiicei ei.

— A predat la Winchester?

Zâmbi.

— Scurt timp. Înainte de a ne căsători.

Cealaltă carte era o traducere a poemelor lui Palamas, Solomos şi ale altor poeţi greci moderni, erau chiar şi câteva poezii de Seferis.

— Maurice Conchis, marele poet.

Am adăugat sarcastic:

— Strălucită alegere am mai făcut!

Luă cărţile şi le puse pe masă.

— Găsesc că ai făcut o alegere foarte inteligentă.

— Deşi nu sunt decât un prost.

— Prostia şi inteligenţa nu sunt incompatibile. Mai ales la sexul şi la vârsta dumitale.

Se aşeză din nou în fotoliu şi zâmbi iarăşi văzând figura mea severă. Zâmbetul insidios, cald şi prietenesc al unei femei inteligente şi echilibrate. Dar cum putea fi atât de echilibrată, de liniştită? M-am apropiat de fereastră. Căldura soarelui îmi mângâia mâinile. Îl puteam vedea pe Benjie în faţa logiei jucându-se de-a prinselea cu tânără norvegiană. Din când în când ţipetele lor ajungeau până la noi.

— Şi dacă aş fi crezut povestea cu domnul Viezure?

— Mi-aş fi amintit ceva foarte interesant despre el.

— Şi?

— Ai fi venit din nou ca să afli ce aveam de spus.

— Şi dacă nu reuşeam să vă dau deloc de urmă?

— La un moment dat, o oarecare doamnă Hughes te-ar fi invitat la dejun.

— Aşa, deodată?

— Bineînţeles că nu. Mai întâi ţi-ar fi scris o scrisoare.

Se rezemă în fotoliu şi închise ochii.

— „Dragă domnule Urfe, / Am obţinut numele dumneavoastră de la British Council. Soţul meu, care a fost primul profesor de engleză la colegiul Lord Byron, a murit acum câtva timp, şi printre hârtiile lui am găsit unele note de care n-am ştiut niciodată, o relatare a unui experiment remarcabil care...”

Deschise ochii şi mă privi întrebător.

— Şi când ar fi venit acest apel? Cât ar mai fi trebuit să aştept?

— Mă tem că nu pot răspunde la această întrebare..

— Nu vreţi să răspundeţi.

— Nu. Nu eu sunt cea care hotărăşte.

— Uitaţi că există o singură persoană care poate hotărî. Dacă ea...

— Tocmai.

Se întinse spre consola căminului de lângă ea şi din spatele unei statuete scoase o fotografie.

— Nu e prea bună. A făcut-o Benjie cu aparatul lui.

Reprezenta trei femei călare. Lily de Seitas, Gunhild şi, între ele, Alison, care nu părea prea la largul ei, dar râdea în aparat.

— Le-a întâlnit pe... fiicele dumneavoastră?

Continua să mă fixeze cu ochii ei albaştri-cenuşii.

— Dacă vrei, poţi s-o păstrezi.

Am hotărât să îmi confrunt voinţa mea cu a ei.

— Ea unde este?

Ridică din umeri.

— Eşti liber să percheziţionezi casa.

Din jilţul ei auriu, mă privea indiferentă, cu bărbia sprijinită în palmă, foarte sigură. Sigură pe

ce, nu ştiu, dar sigură. Mă simţeam ca un căţel tânăr şi fără experienţă fugărind un iepure bătrân şi şiret: de câte ori mă repezeam cu colţii, muşcam în gol. M-am mai uitat o dată la fotografia lui Alison, apoi am rupt-o în patru şi am aruncat-o într-o scrumieră aşezată pe o consolă, lângă fereastră. Doamna de Seitas întrerupse tăcerea.

— Tinere dragă, în ciuda ranchiunei dumitale, dă-mi voie să-ţi mai spun un lucru: dragostea rezultă mai ales din aptitudinea de a iubi, existentă în noi înşine, şi nu neapărat din faptul că partenerul are reale calităţi pentru a fi iubit. Găsesc că Alison are aptitudini deosebite de iubire şi devotament. Mult mai mult decât am avut eu vreodată. Şi ăsta e un lucru foarte preţios. Eu n-am făcut decât s-o conving că nu trebuie să subaprecieze ce are de oferit, aşa cum presupun că s-a subapreciat toată viaţa.

— Prea amabilă!

Suspină.

— Tot sarcastic.

— La ce vă aşteptaţi? Lacrimi de remuşcare?

— Sarcasmul este ceva atât de vulgar. Şi de revelator. După o clipă de tăcere continuă: Eşti cel mai orb şi mai norocos dintre tineri! Norocos pentru că ai un farmec înnăscut care atrage femeile, deşi după câte văd, eşti ferm hotărât să nu îl demonstrezi şi faţă de mine. Şi orb pentru că n-ai fost în stare să recunoşti acest perfect exemplu de feminitate pe care l-ai avut în mână. Nu îţi dai seama că Alison posedă singura calitate cu adevărat importantă prin care sexul nostru contribuie la viaţă? Pe lângă care educaţia, mediul, clasa socială nu înseamnă nimic? Şi n-ai ştiut să o păstrezi, ai lăsat-o să-ţi scape.

— Cu ajutorul preţios al fiicelor dumneavoastră.

— Fiicele mele nu au fost altceva decât personificarea propriului dumitale egoism.

O furie surdă mocnea în mine.

— S-a întâmplat – din prostie, recunosc – să mă îndrăgostesc de una dintre ele.

— Ca un colecţionar lipsit de scrupule care se îndrăgosteşte de tabloul pe care şi-l doreşte cu orice preţ. Gata de orice pentru a-l obţine.

— Numai că nu este vorba de un tablou. Este vorba de o fată tânără cu tot atâta simţ moral cât o femeie de stradă din Place Pigalle.

Un timp tăcu. Salonul elegant dezaproba vorbele mele. După o vreme îmi spuse, calmă:

— Cuvinte grele.

M-am întors spre ea.

— Încep să mă întreb cât ştiţi cu adevărat. Mai întâi, fiica dumneavoastră nu tocmai fecioară...

— Ştiu absolut tot ce a făcut.

Stătea în fata mea calmă, foarte dreaptă.

— Şi cunosc exact şi motivele pentru care a făcut ce a făcut. Dar dacă ţi le-aş spune, ţi-aş dezvălui totul.

— Vreţi să-i chem pe cei doi de afară. Să spun fiului dumneavoastră că soră-sa se dă în spectacol? O săptămână cu mine şi următoarea cu un negru?

Lăsă din nou să se aştearnă între noi o scurtă tăcere; aşa cum laşi fără răspuns o întrebare pentru a-l enerva pe cel care o pune.

— Crezi că e mai grav pentru că e vorba de un negru?

— Nu îmbunătăţeşte situaţia cu nimic.

— E un om foarte plăcut şi inteligent. Sunt de mai multă vreme împreună.

— Şi sunteţi de acord?

— Lily n-are nevoie de acordul meu. E majoră.

I-am făcut un semn spre grădina ce se întindea dincolo de fereastră şi, cu un zâmbet ironic, i-am spus:

— Acum înţeleg de ce creşteţi atâtea flori.

Se întoarse spre mine, uşor mirată, neînţelegând ce vreau să spun.

— Să nu se mai simtă mirosul de sulf.

Se ridică în picioare şi cu mâna sprijinită de consola căminului mă urmărea cu privirea în timp ce umblam nervos prin cameră. Continua să rămână calmă dar atentă, jucându-se cu mine cum te joci cu un zmeu de hârtie. Puteam să plonjez şi apoi să mă avânt din nou; dar ea era cea care ţinea sforile.

— Eşti gata să mă asculţi fără să mă întrerupi?

Am privit-o o clipă, apoi am ridicat din umeri în semn de aprobare.

— Foarte bine. Să rezolvăm mai întâi problema asta cu ce este şi ce nu este acceptabil din punct de vedere sexual.

Vorbea cu o voce egală, calmă, nicidecum stânjenită, ce amintea de tonul femeilor hotărâte să elimine diferenţa de sex din sălile de operaţie.

— Să nu îţi închipui că dacă locuiesc într-o casă din epoca reginei Ann, trebuie neapărat să mă şi conformez preceptelor de moralitate din acea epocă.

— Dar nici nu m-am gândit la aşa ceva.

— Vrei să mă asculţi?

M-am dus la fereastră şi am rămas acolo, cu spatele spre ea, privind afară. Simţeam că trebuia să am eu ultimul cuvânt; şi în cele din urmă îl voi avea.

— Cum să-ţi explic? Dacă Maurice ar fi fost aici ţi-ar fi spus că plăcerea fizică nu este decât o plăcere; poate ceva mai mare decât celelalte, dar, oricum, o plăcere ca oricare alta. El ţi-ar spune că nu reprezintă decât un aspect – şi nu cel mai important – al relaţiei pe care o numim iubire. Ţi-ar spune că lucrul esenţial este adevărul, încrederea care se stabileşte între doi oameni, două suflete, două spirite... cum vrei să-i spui. Că adevărata infidelitate este cea care ascunde infidelitatea fizică. Pentru că lucrul care nu trebuie să existe niciodată între doi oameni, care şi-au oferit unul altuia dragostea, este minciuna.

Continuam să privesc grădina de afară. Ştiam că tot ce îmi spune a fost pregătit dinainte, poate chiar învăţat pe dinafară. Un discurs-cheie.

— Îndrăzniţi să-mi ţineţi o predică, doamnă de Seitas?

— Îndrăzneşti să pretinzi că nu ai avea nevoie de ea?

— Uitaţi că...

— Te rog să mă asculţi până la capăt.

Dacă în vocea ei s-ar fi simţit fie măcar şi cea mai vagă urmă de enervare, de aroganţă, n-aş fi ascultat-o. Dar era neaşteptat de blândă, aproape rugătoare.

— Încerc să îţi explic ce suntem. Maurice ne-a convins – acum mai bine de douăzeci de ani – că trebuie să eliminăm din viaţa noastră obişnuitele tabuuri fizice. Nu pentru că am fi mai imorali decât alţii, ci tocmai pentru că avem mai mult simţ moral. Am încercat să le eliminăm din vieţile noastre şi în acelaşi spirit ne-am crescut şi copiii. Trebuie să înţelegi că pentru noi, noi toţi cei care îl ajutăm pe Maurice, sexualitatea nu este un lucru important. Sau, în orice caz, nu are importanţa pe care o deţine în viaţa altora. Avem lucruri mult mai importante de făcut.

Nu, nu aveam să mă întorc spre ea, nu voiam s-o privesc.

— Înainte de război, am jucat şi eu de două ori roluri aproape similare cu cel pe care Lily l-a jucat cu dumneata. Ea însă este pregătită să facă lucruri pe care eu nu le-am putut face. Eram mult prea inhibată şi nu mă puteam elibera aşa uşor. În plus, eu mai aveam şi un soţ pe care îl iubeam din punct de vedere fizic, la fel de mult ca şi din alte puncte de vedere mai importante. Dar dacă noi am pătruns atât de adânc în viaţa dumitale, mă simt datoare să îţi spun că încă de pe când soţul meu mai era în viaţă, chiar cu consimţământul lui, am fost iubita lui Maurice. Iar în timpul războiului, el a trăit cu o tânără indiană, bineînţeles, cu consimţământul

meu. Cu toate acestea, personal, consider că am avut o căsnicie completă, foarte fericită, pentru că am respectat două reguli esenţiale: nu ne-am minţit niciodată unul pe celălalt şi... pe cealaltă n-am să ţi-o spun decât după ce am să te cunosc bine.

Atunci m-am întors şi am privit-o dispreţuitor. Calmul ei mi se părea îngrijorător, în spatele lui se simţea nebunia. Se aşeză din nou.

— Sigur, dacă vrei să trăieşti într-o lume a ideilor gata primite şi a comportărilor impuse, ceea ce am făcut noi, ce a făcut fiica mea pare dezgustător. Foarte bine. Dar nu uita că mai există şi altă explicaţie. Poate că i-a trebuit foarte mult curaj. Nici eu şi nici copiii mei nu pretindem că suntem oameni obişnuiţi. N-au fost crescuţi să fie ca toată lumea. Suntem bogaţi şi inteligenţi şi vrem să trăim o viaţă bogată şi inteligentă.

— Aveţi noroc!

— Bineînţeles că avem noroc. Şi suntem gata să acceptăm responsabilitatea pe care ne-o impune norocul nostru la loteria vieţii.

— Responsabilitatea?

M-am întors din nou spre ea.

— Chiar îţi închipui că facem toate astea numai pentru dumneata? Crezi că... nu ne plătim biletul de călătorie? Continuă pe un ton mai liniştit: Tot ce am făcut a fost pentru noi o necesitate.

Voia să spună că nu o făcuseră numai din plăcere.

— Necesitatea obscenităţilor gratuite.

— Necesitatea unui experiment deosebit de complex.

— Prefer experimentele simple.

— Timpul experimentelor simple a trecut.

Între noi se lăsă o tăcere care se prelungea. Continuam să fiu plin de amărăciune şi, într-un fel, îmi era şi teamă s-o ştiu pe Alison în mâinile acestei femei, aşa cum te simţi când afli că o regiune care ţi-a plăcut mult, undeva la ţară, a fost parcelată şi vândută constructorilor. Şi mă simţeam

din nou lăsat în urmă, părăsit. Eu nu aparţineam acestei lumi de pe altă planetă.

— Cunosc tineri care te-ar invidia.

— Nu m-ar mai invidia dacă le-aş povesti totul.

— Atunci te-ar compătimi pentru vederile dumitale înguste.

Veni în spatele meu şi îmi puse mâna pe umăr, forţându-mă să mă întorc.

— Am aerul unei femei periculoase? Şi fetele mele au?

— Faptele contează. Nu aerul persoanei.

Glasul îmi suna aspru; îmi venea să-i dau peste mână şi să plec.

— Eşti realmente convins că faptele noastre au fost rău intenţionate, periculoase?

Am coborât privirea. Nu voiam să-i răspund. Îşi luă mâna de pe umărul meu, dar continuă să stea lângă mine, privindu-mă în faţă.

— Nu vrei să ai încredere în mine? Nici măcar puţin?

N-am zis nimic, şi a continuat:

— Poţi să îmi telefonezi oricând. Dacă vrei să supraveghezi casa, eşti liber s-o faci. Dar vreau să îţi spun de la bun început că n-ai să vezi pe niciuna dintre persoanele pe care doreşti să le întâlneşti. Aici nu voi fi decât eu, Benjie şi Gunhild şi cei doi copii mijlocii ai mei, cei de după gemene, care se întorc săptămână viitoare din Franţa. În clipa de faţă, o singură persoană te face să aştepţi.

— Ar trebui să mi-o spună chiar ea.

Se uită afară pe fereastră, apoi se întoarse uşor spre mine.

— Tare aş dori să te pot ajuta.

— De Alison am nevoie, nu de ajutor.

— Acum pot să-ţi spun Nicholas?

I-am întors spatele; m-am dus la măsuţa din spatele canapelei şi am rămas acolo uitându-mă la fotografii.

— Foarte bine. N-am să mai întreb.

— M-aş putea duce la un ziar să le vând povestea. V-aş putea distruge tot nenorocitul vostru de...

— Aşa cum ai fi putut lovi şi spatele fetei mele cu biciul.

M-am întors brusc spre ea.

— Dumneavoastră eraţi în lectică?

— Nu.

— Alison?

— Ţi s-a spus; lectica era goală. Îmi întâlni privirea neîncrezătoare şi continuă: îţi dau cuvântul meu că nu era Alison. Şi nici eu.

Zâmbi, văzându-mă că rămân neîncrezător.

— Ei, poate că era totuşi cineva în lectică.

— Cineva... foarte cunoscut în lumea întreagă. O persoană pe care poate că ai fi recunoscut-o. Asta-i tot.

Simţeam că tentaculele simpatiei ei aveau să reuşească să-mi domolească furia. I-am aruncat o ultimă privire, după care i-am întors spatele şi m-am îndreptat spre uşă. Veni repede după mine, smulgând, în trecere, o foaie de hârtie de pe birou.

— Te rog să iei asta.

Am văzut o listă de nume, date de naştere: *Hughes de Seitas, 22 februarie 1933* şi numărul de telefon.

— Asta nu dovedeşte nimic.

— Ba dovedeşte. Du-te la Somerset House.

Am ridicat din umeri, am înghesuit neglijent hârtia în buzunar şi am ieşit fără să mă mai uit la ea. Am smucit uşa de la intrare şi am pornit-o pe trepte în jos. Veni după mine, dar se opri în capul scărilor. De lângă portiera maşinii am privit-o cu ură.

— S-o văd pe Alison arzând în iad şi tot nu mă mai întorc aici.

Deschise gura ca şi când ar fi vrut să îmi spună ceva, dar se răzgândi. Mă privi cu reproş, apoi cu îngăduinţa cu care priveşti un copil capricios. Reproşul nu-şi avea locul, iar îngăduinţa mă

exaspera. M-am urcat în maşină şi am pornit. Pe când ieşeam pe poartă, am zărit-o o clipă în oglinda retrovizoare. Rămăsese acolo în capul scărilor şi mi se părea realmente ridicolă, cu aerul că îi pare rău că mă vede plecând.

73

Dar chiar şi atunci îmi dădeam seama ca mă pretindeam mai furios decât eram în realitate; şi aşa cum ea încerca să-mi înfrângă ostilitatea cu calmul ei, tot astfel, eu încercam să-i înfrâng calmul cu ostilitatea mea. Nu regretam câtuşi de puţin că fusesem nepoliticos, că îi respinsesem încercările de a stabili o apropiere între noi şi, la vremea aceea, eram şi eu aproape convins de tot ce spusesem despre Alison.

Pentru că acest fapt devenise acum adevăratul mister: nu mi se permitea să o văd pe Alison. Se aştepta ceva de la mine. Ca Orfeu, trebuia să dobândesc permisiunea de a intra în lumea tenebrelor unde era ţinută ascunsă... sau unde se ascunsese de bunăvoie. Eram pus la încercare. Dar nu mi se dădea niciun indiciu despre ce anume trebuia să îndeplinesc. Găsisem, după câte se părea, intrarea în Tartar, dar nu mă puteam apropia de Euridice.

Ce îmi spusese Lily de Seitas nu lămurise nicidecum misterul: ce bilete, ce călătorie?

Enervarea mă ajută oarecum să trec şi peste ziua următoare, dar a treia zi m-am dus la Somerset House unde am descoperit că tot ce îmi spusese Lily de Seitas, îndemnându-mă să verific, era perfect adevărat. Şi, nu ştiu cum, dar furia mea se transformă în deprimare. Seara i-am telefonat la Much Hadham. Îmi răspunse Gunhild:

— Dinsford House. Cine este vă rog?

N-am răspuns. Probabil că cineva o întreba cine telefonează, pentru că am auzit-o spunând:

— Nu răspunde nimeni.

După care s-a auzit altă voce.

— Alo! Alo!

Am pus receptorul în furcă. Era deci tot acolo. Dar pentru nimic în lume nu aveam să-i vorbesc.

Toată ziua următoare, a treia zi după vizita la doamna de Seitas, mi-am petrecut-o încercând să mă îmbăt şi să redactez o scrisoare plină de sarcasm pe care să i-o trimit lui Alison în Australia. Hotărâsem că Alison era acolo. Am aşternut pe hârtie tot ce aveam pe suflet. Cred că am citit-o de vreo douăzeci de ori ca şi când tot recitind-o aş fi putut exprima mai clar tot adevărul despre nevinovăţia mea şi complicitatea ei. Dar amânam expedierea scrisorii şi, în cele din urmă, şi-a petrecut noaptea pe consola căminului.

Luasem obiceiul ca dimineaţa să cobor să iau micul dejun cu Kemp. Dar în ultimele trei zile, fiind supărat pe toată omenirea, nu mă mai dusesem. Kemp nu prea punea piciorul în bucătărie, dar se pricepea să facă o cafea minunată şi în cea de a patra dimineaţă simţeam mare nevoie să beau o ceaşcă de cafea.

Când am intrat la ea, lăsă ziarul din mână – citea „Daily Worker”, „ca să afle adevărul”, şi un alt ziar oarecare „ca să afle minciunile lor sfruntate” – şi continuă să fumeze. Kemp fără ţigară în gură era ca un iaht fără catarg; prevestea o catastrofă. Am schimbat câteva vorbe, şi după un timp Kemp amuţi. Dar după câteva minute mi-am dat seama că eram supus unei examinări prelungite, mă studia cu privirea din spatele vălului de fum care îi proteja figura de gorgonă. Mă prefăceam că citesc, dar nu se lăsa indusă în eroare.

— Ce-i cu tine, Nick?

— Cu mine?

— Niciun prieten. Nicio fată. Nimic.

— Te rog, nu la ora asta. E prea devreme.

Stătea cufundată în fotoliu, înfăşurată într-un capot roşu, vechi, nepieptănată, bătrână.

— Îţi cauţi serviciu, pe dracu.

— Dacă zici tu.

— Încerc să te ajut.

— Ştiu, Kemp.

M-am uitat la ea. Faţa îi era umflată, îngălbenită, ochii pe jumătate închişi ca să se apere de fumul de ţigară; o mască pentru un spectacol *no* care, curios, se potrivea cu intonaţiile vocii ei cu accent *cockney* şi cu aspra lipsă de sentimentalitate pe care o afişa. Şi iat-o acum, cu un gest care din partea ei era o extraordinară dovadă de afecţiune, întinzându-se peste masă să mă bată uşor pe mână. Ştiam că era cu cinci ani mai tânără decât Lily de Seitas, dar arăta cu zece ani mai bătrână. După criteriile obişnuite, era foarte liberă la gură şi aparţinea, fără doar şi poate, grupului de indivizi pe care tatăl meu îi detesta cel mai mult, un grup pe care îl plasa şi mai jos decât pe „socialiştii ăştia infami” sau pe „blestemaţii birocraţi de la Whitehall” ori „artiştii pletoşi”. O clipă mi l-am închipuit în uşa studioului, cu privirea agresivă a ochilor lui albaştri, cu mustaţa stufoasă de colonel şi am devenit brusc conştient de patul nefăcut, de vechea sobă de tablă ruginită puţind a păcură, de dezordinea de pe masă, de picturile abstracte atârnate pe pereţi, culori ţipătoare şi forme lubrice, un haos de vase murdare, de haine vechi, de ziare vechi. Dar în acest simplu gest al ei şi în privirea cu care l-a însoţit am simţit mai multă căldură decât am simţit vreodată în casa părinţilor mei. Şi totuşi, casa aceea, anii aceia... Mă ţineau încă sub influenţa lor şi mi-am reprimat impulsul natural de a-i răspunde. Ochii ni s-au întâlnit peste o prăpastie peste care nu ştiusem să arunc o punte. Era gata să îmi ofere, temporar, o aspră afecţiune maternă. Eu mă agăţam de ceea ce trebuia să rămân: fiul singuratic. Îşi trase mâna înapoi.

I-am spus:

— E prea complicat, Kemp.

— Am toată ziua la dispoziţie.

Continua să mă observe din spatele fumului albăstrui şi deodată ochii ei îmi apărură la fel de

goi, de ameninţători şi indiferenţi ca ai unui anchetator. Ţineam la ea, da, ţineam mult la ea şi totuşi simţeam curiozitatea ei învăluindu-mă ca o plasă. Eram o specie de parazit care, pentru a reuşi o simbioză cât de precară, are nevoie de o situaţie cu totul deosebită. Greşiseră la proces. Nu consideram femeile ca pe o pradă. Dar nu puteam avea acces la o umanitate normală, nu puteam cunoaşte o viaţă socială decentă, o viaţă sentimentală curată decât prin intermediul femeilor, eram prada lor. Şi astfel, adevărata victimă eram eu.

Nu exista decât o singură persoană cu care doream să vorbesc. Şi până atunci eram legat de mâini, paralizat, nu puteam avansa, nu puteam face niciun plan, nu puteam deveni mai bun, nu puteam nimic. Până atunci aveam să păstrez în mine misterul, secretul meu ca pe un scut de apărare; singurul meu tovarăş.

— Poate într-o zi, Kemp... Nu acum.

Ridică din umeri, îmi aruncă o privire rece, sibilină care lăsa să se înţeleagă că se aştepta la ce era mai rău.

Bătrâna care venea o dată la două săptămâni să facă curat pe scară strigă cât o ţinea gura că la mine sună telefonul. M-am repezit pe scări în sus şi am smucit receptorul, îngrozit că sosisem prea târziu.

— Alo! Nicholas Urfe la telefon.

— Bună dimineaţa, Urfe. Sunt eu, Sandy Mitford.

— Te-ai întors?

— Da, sau mai bine zis, ce-a mai rămas din mine.

Îşi drese glasul:

— Am primit biletul tău. M-am gândit că am putea lua o gustare undeva împreună.

O clipă mai târziu, fixasem ora şi locul şi reciteam încă o dată scrisoarea, către Alison. Fiecare rând lăsa să se întrevadă un Malvolio

ultragiat. În minutul următor, scrisoarea nu mai exista; dar aşa cum se întâmplă cu toate celelalte legături omeneşti din viaţa mea, nu îmi mai rămăsese din ea decât o crustă de cenuşă peste o rană. Expresia e neobişnuită dar exactă.

Mitford nu se schimbase deloc. De fapt, puteam să jur că purta aceleaşi haine, acelaşi blazer bleumarin, aceiaşi pantaloni de caşa gri, cravata cu culorile clubului. Arătau numai ceva mai ponosite, ca şi cel care le purta; era mult mai puţin dezinvolt decât la prima noastră întâlnire deşi, după câteva pahare de gin, îşi mai redobândise o parte din vechiul lui spirit bătăios. Îşi petrecuse vara „cărăuşind cohorte de americani” prin Spania. Nu, nu primise scrisoarea mea din Phraxos. Probabil că ei o distruseseră. Mitford ştia ceva şi ei voiau să îl împiedice să vorbească cu mine.

În timp ce ne mâncăm sandvişurile, am vorbit despre colegiul din Phraxos. Nicio vorbă despre Bourani. Îmi tot repeta că mă avertizase. Aşteptam momentul potrivit să aduc în discuţie singurul subiect care mă interesa. Şi, aşa cum sperasem, îmi oferi chiar el ocazia:

— Te-ai dus vreodată până la „Sala de aşteptare”?

Mi-am dat imediat seama că nu era o întrebare anodină, că era curios dar şi puţin speriat, că, de fapt, amândoi aveam acelaşi motiv nedeclarat pentru care dorisem să ne întâlnim.

— Da, adevărat. Voiam să te întreb... îţi aminteşti chiar când ne-am despărţit...

— Da.

Se uită pe furiş la mine.

— N-ai fost niciodată în golful de la Moutsa? O plajă înspre sud. Un loc foarte plăcut.

— Sigur că da. Ştiu unde e.

— Ai remarcat vila de sus de pe promontoriu?

— Da, am văzut-o. A fost închisă tot timpul. Aşa mi s-a spus.

— Ah! interesant. Foarte interesant.

Mă lăsă să aştept, privea prin micul restaurant fără să vadă nimic, sau poate vedea în gând plaja de la Moulsa. Mâna în care ţinea o ţigară de lux descrise un arc impecabil, de adevărat cunoscător al tutunului fin din Virginia, îşi duse ţigara la gură şi scoase fumul pe nări.

— Ei bine, bătrâne, n-ai pierdut nimic. În realitate, nu era mare lucru.

— Dar de ce mi-ai spus atunci să „iau seama”, să mă feresc de „Sala de aşteptare”?

— Ah, nimic. Absolut nimic.

— Atunci de ce nu îmi spui şi mie?

— Dar ţi-am spus.

— Mi-ai spus?

— O răfuială cu un colaboraţionist. Îţi aminteşti?

— Da.

— Vila e proprietatea lui.

— Ah, dar...

Am pocnit din degete şi am continuat:

— Stai puţin... Oare cum îl chema?

— Conchis.

Zâmbea amuzat ca şi când ştia ce aveam să spun. Şi se tot trăgea de mustaţă.

— Aveam impresia că făcuse ceva bun în timpul Rezistenţei.

— Nici vorbă! S-a înţeles cu nemţii, asta a făcut. A organizat personal executarea a optzeci de localnici. Apoi i-a pus pe friţi să îl treacă şi pe el în rândul ostatecilor. Înţelegi. Ca să treacă drept nevinovat şi plin de bravură.

— Dar parcă am auzit că a fost grav rănit, sau cam aşa ceva.

Îmi suflă fumul în faţă, amuzat de naivitatea mea.

— Bătrâne, n-a scăpat nimeni viu dintr-o execuţie nemţească. Nu, escrocul a ştiut să se descurce. Un trădător devenit peste noapte erou. A reuşit chiar să fabrice şi un raport fals al nemţilor

referitor la incidentul de pe insulă. Una dintre cele mai ingenioase muşamalizări din timpul războiului.

L-am privit cu atenţie. Brusc, o bănuială groaznică îmi încolţise în minte. Noi coridoare în labirint.

— Dar nimeni...?

Mitford făcu gestul grecesc pentru corupţie: arătătorul şi degetul mare frecat unul de altul.

— Dar tot nu mi-ai explicat povestea cu „Sala de aşteptare”.

— Era numele pe care îl dăduse el vilei. Un fel de anticameră a morţii sau cam aşa ceva. Atârnase într-un pom o placă scrisă în franţuzeşte: *Salle d'attente.*

— Ce s-a întâmplat între voi?

— Nimic, bătrâne. Absolut nimic.

I-am zâmbit candid:

— Hai, povesteşte-mi, dacă tot cunosc locurile!

Mi-am amintit de o zi din copilăria mea când, întins pe o cracă de salcie deasupra unui râu din Hampshire, îl priveam pe tata pescuind păstrăvi. Era singurul lucru pe care ştia să îl facă cu delicateţe. Punea uşor pe apă musca uscată, ca un strop de funingine. Din pom vedeam păstrăvul pe care voia să îl momească şi îmi aminteam de clipa în care peştele, venit din adâncuri spre suprafaţa apei, se învârtea încet dedesubtul muştei, o clipă care nu se mai termina, inima înceta să îmi mai bată şi, deodată, o mişcare bruscă cu coada, lovitura ca un trăsnet a tatei şi bâzâitul mulinetei.

— Nu, bătrâne. N-a fost nimic. Ţi-am spus.

— Of, Doamne! Acum de ce nu-mi spui? Ce importanţă mai are?

— Totul e atât de absurd...

Peştele înghiţea momeala.

— În ziua aceea făceam o plimbare. Era prin mai sau iunie, nu mai ştiu. La colegiu nu era prea vesel. Am pornit-o spre Moutsa să înot puţin şi am coborât printre pomi, cunoşti locul, şi ce văd: două

fete. Dar mai mult, două fete aproape goale, în nişte costume de baie microscopice. Bun. Studiez pe dată linia de atac cea mai rapidă, mă duc glonţ la ele şi mă adresez în greceşte. Stupoare, îmi răspund în englezeşte. Erau englezoaice. Două creaturi superbe. Gemene.

— Dumnezeule! Mă duc să-ţi mai comand un gin.

La bar, în timp ce aşteptam băutura, m-am privit în oglindă şi mi-am făcut cu ochiul.

— *Sygeia.* Inutil să-ţi mai spun că m-am mobilizat *poly* rapid. Am consolidat poziţiile. Am aflat cine sunt. Finele bătrânului cu vila de sus. Fete de clasă mare, educate în Elveţia. Îţi dai seama! Mi-au spus că stau toată vara şi că bătrânul ar dori să mă cunoască şi de ce nu vin cu ele să luăm ceaiul cu toţii? Nici n-au terminat de zis că... am pornit-o. M-am văzut cu bătrânul. Ceai în toată regula.

Păstrase obiceiul să-şi lungească gâtul ca şi cum l-ar fi strâns gulerul cămăşii, ca să-şi dea aerul unui om de lume.

— Şi ăsta, cum-îl-cheamă, vorbea şi el englezeşte?

— Da, perfect. Cutreierase Europa toată viaţa; legături cu înalta societate, chestii de astea. Ei, una din gemene nu prea era pe gustul meu. Nu era genul meu. Mi-am îndreptat bateriile către cealaltă. Bun, şi după ceai, bătrânul şi geamăna nedorită s-au volatilizat şi cealaltă fată, June, aşa o chema, m-a condus să vizitez domeniul.

— Bună mişcare.

— N-am ajuns chiar imediat la luptă corp la corp, dar am simţit eu că nu-i displăceam. Ştii cum e pe insulă. Plin de muniţie, dar nu-ţi pică nimic în bătaia puştii.

— Cam aşa.

Cu un gest graţios îşi netezi părul spre spate.

— Bun. Am pornit-o înapoi spre colegiu. Despărţire tandră. Invitaţie la cină sâmbăta

următoare. Trece săptămână. Mă prezint la vilă pus la patru ace. Cu tot echipamentul necesar. Bem, fetele ucigătoare... Dar atunci...

Mă ţintuia cu privirea, ca povestitorul care vrea să te ţină cu sufletul la gură.

— Îmi dau deodată seama că una din fete, nu June, cealaltă, s-a cherchelit.

— Ce spui?

— O mirosisem eu încă de la prima întâlnire. Tipul ăla de intelectuală care face pe nebuna că n-o sperie nimic şi după două ginuri nu mai ştie ce-i cu ea. Şi în timpul mesei n-a fost vesel deloc. Penibil al dracului. Julie asta s-a luat de mine. La început nu i-am prea dat atenţie. M-am gândit că, ce vrei, fata-i cam pilită, sau poate nu era în zi bună, cine ştie. Dar, a începui să mă ia peste picior şi ştii, într-un mod aşa, al dracului de neplăcut.

— Adică?

— De exemplu mă imita, îmi imita vocea, felul de a vorbi. Trebuie să recunosc că se pricepea. Totuşi era al dracului de nepoliticos.

— Şi ce spunea?

— O grămadă de tâmpenii despre mişcarea pacifistă şi despre bomba atomică. Cunoşti genul. Dar n-am marşat.

— Şi ceilalţi? Ei nu ziceau nimic?

— Nu prea. Erau al dracului de stânjeniţi. Şi deodată, pac! unde nu începe frumoasa Julie să debiteze o suită de insulte, dar nişte vorbe ale dracului de neplăcute. Şi-a ieşit complet din fire. Şi deodată s-au dezlănţuit cu toţii. Cealaltă, June, a sărit cu gura pe soră-sa. Bătrânul dădea din mâini ca un corb rănit. Şi geamăna Julie a şters-o. Şi după ea a plecat şi soră-sa. Am rămas acolo pe scaun, doar cu bătrânul. A început să îmi îndruge că erau orfane, că... mă rog, tot felul de tâmpenii, încercând să se scuze.

— Şi ce insulte înşira? Ce spunea?

— Cine mai ştie acum. Ce mai, îţi spun, fata era turtă. Dacă ţi neapărat să ştii, m-a făcut nazist.

— Nazist!
— Unul din subiectele pentru care ne-am luat la harţă a fost Mosley.
— Doar nu eşti vreun partizan al lui Mosley! E şeful partidului fascist, ce dracu!
— Bineînţeles că nu, bătrâne. Ce îţi închipui? Începu să râdă şi reluă făcându-mi cu ochiul: Dar ca să fim sinceri, nu tot ce spune Mosley sunt prostii. Dacă vrei să ştii, după părerea mea, ţara asta se duce dracului de râpă. Nu i-ar strica oleacă de disciplină, de mândrie naţională...
— Poate, dar oricum Mosley!
— Să nu mă înţelegi greşit, bătrâne. Împotriva cui dracu crezi că am luptat în război? Doar că... Hai să luăm Spania. Uite ce a făcut Franco pentru Spania.
— Eu aveam impresia că tot ce a făcut a fost să construiască închisori la Barcelona.
— Ai fost vreodată în Spania, prietene?
— Nu. Ce e drept, n-am fost.
— Ei, cine n-a fost acolo e mai bine să tacă din gură şi să nu mai comenteze ce-a făcut şi ce n-a făcut Franco.
Am tăcut şi am început să număr până la cinci.
— Scuză-mă. Să lăsăm asta. Continuă cu povestirea.
— Se întâmplă că am citit câteva lucruri scrise de Mosley şi să ştii că unele nu sunt prostii. Şi repetă, articulând clar fiecare silabă: Nu sunt prostii deloc.
— Poate.
Îşi redobândise calmul şi siguranţa de sine. Continuă:
— Geamăna mea, June, s-a întors, bătrânul ne-a lăsat câteva minute singuri şi a fost... avea aerul că vrea să fie cât se poate de drăguţă cu mine. Eu, bineînţeles, mi-am luat o mutră jignită şi i-am cam dat să înţeleagă că o plimbare sub clar de lună, ceva mai târziu, m-ar ajuta să îmi revin. Şi când, deodată, îmi spune: „Ce-ai zice să mergem să

înotăm?” Şi crede-mă, bătrâne, era suficient s-o auzi ca să-ţi dai seama că scăldatul ăsta putea duce la activităţi cum nu se poate mai interesante. Fix la miezul nopţii, la poartă. Bun. Ne ducem cu toţii la culcare la unsprezece. Aştept ora H. Mă strecor afară din casă, fără probleme, ajung la poartă, cinci minute mai târziu apare şi ea. Şi, bătrâne, ascultă la mine, am mai făcut eu lupte greco-romane în viaţa mea, dar fata asta era ca focul. Bombă nu altceva. Tocmai începeam să cred că Operaţiunea înot Miezul Nopţii avea să fie anulată şi înlocuită cu un exerciţiu mai important, când hop, îmi spune că vrea să se răcorească puţin.

— Mă bucur că nu mi-ai povestit toate astea înainte de a mă duce la Phraxos. Dezamăgirea m-ar fi ucis.

Zâmbi condescendent.

— Am coborât pe plajă. Mi-a spus: N-am costum, vrei, te rog, să intri tu întâi în apă? M-am gândit că poate e sfioasă, că poate vrea să se aranjeze. Bine. Operaţiunea Dezbrăcare Rapidă. Ea se dă după nişte arbuşti. Eu, prostu’, fac exact ce mi se spune, înot câţiva metri, calc apa, aştept vreo două minute, trei, patru, care s-au făcut vreo zece până la urmă. A început să-mi fie al dracului de frig şi nici urmă de fată.

— Şi hainele dispărute!

— Chiar aşa, bătrâne. Gol puşcă. Umblând pe afurisita aia de plajă, şoptind numele fetei.

Am râs, dar Mitford zâmbea galben.

— Grozavă glumă. Înţelesesem. Poţi să-ţi închipui cât eram de furios. Îi acord o jumătate de oră să se întoarcă. Am cercetat împrejurimile. Nimic. O iau spre casă. Călcam ca pe ace. Rupsesem o ramură de pin să mi-o pun ca pe o frunză de viţă dacă era cazul.

— Fantastic!

Începea să îmi fie tot mai greu să nu pufnesc în râs. Dar era evident că se aştepta să îi împărtăşesc indignarea.

— Am intrat pe poartă, am mers pe alee până în dreptul casei. Dau să intru prin faţă şi pe ce crezi că îmi pică ochii?

Ridic din umeri.

— Un om spânzurat.

— Glumeşti!

— Nu, bătrâne. Ei glumeau. De fapt era un manechin. Ca cele folosite în exerciţiile de luptă la baionetă, ştii? Umplut cu paie, cu o funie în jurul gâtului şi îmbrăcat cu hainele mele. Cu faţa pictată ca să semene cu Hitler.

— Sfinte Doamne! Şi ce-ai făcut?

— Ce puteam să fac? Am dat jos marioneta aia stupidă şi mi-am luat hainele.

— Şi după aceea?

— Nimic. Plecaseră. O şterseseră.

— Plecaseră?

— Cu barca cu motor. Am auzit zgomotul jos, la Moutsa. Am crezut la început că e vreun pescar. Îmi lăsaseră sacul afară. Nu şterpeliseră nimic. Nu îmi rămânea decât să îmi iau picioarele la spinare, şase kilometri până la colegiu.

— Cred şi eu că erai furios.

— Mă sufocam de furie!

— Dar şi-au muşcat mâinile, sper.

Avu un zâmbet satisfăcut.

— Asta cam aşa *e.* A fost destul de simplu. Am făcut un mic raport. Mai întâi, despre cele întâmplate în timpul războiului. Apoi câteva observaţii despre actualele simpatii ale domnului Conchis în materie de politică. Şi l-am trimis unde trebuia.

— Era comunist?

În Grecia, de la sfârşitul războiului civil, din 1950, comuniştii fuseseră permanent urmăriţi.

— Ştiam câţiva comunişti din Grecia. Am spus că văzusem doi dintre ei la Phraxos, şi, urmărindu-i, i-am văzut că s-au dus la el. A fost destul. Nu mai era nevoie de altceva. Puţinul ăsta poate duce

foarte departe. Acuma ştii de ce n-ai mai avut plăcerea.

Învârteam între degete piciorul paharului gândindu-mă că, dimpotrivă, poate că tocmai din cauza tipului absurd din faţa mea avusesem „plăcerea”. Cândva, în anul precedent, aşa cum recunoscuse „June”, îşi făcuseră un calcul greşit şi renunţaseră: atâta lipsă de şiretenie din partea vulpii îi făcuse probabil să renunţe la vânătoare imediat după ce a început. Nu spusese Conchis că, iniţial, participarea mea fusese un joc al hazardului? Cel puţin, cu mine, avuseseră de furcă. I-am zâmbit lui Mitford.

— Şi deci ai avut ultimul cuvânt.

— Asta-i obiceiul meu, bătrâne. Mi se asortează la culoarea ochilor.

— Dar de ce dracu au făcut-o? Foarte bine, nu te-au plăcut, nu te-au plăcut... dar puteau să-ţi facă vânt de la început.

— Ca şi istoria că bătrânul e naşul lor. Poveşti de adormit copii! Bineînţeles că era o minciună. Erau două dame de lux. Vocabularul lui Julie a dat-o de gol. Şi aveau şi un fel de a te privi... foarte sugestiv. Era o situaţie tipică pentru regiunile mediteraneene, în special dacă mergi mai spre Orient. Am mai întâlnit lucrurile astea.

— Vrei să spui...

— Pe şleau, bătrâne, vreau să spun că bogatul domn Conchis nu prea mai făcea faţă, dar că, să spunem... îşi găsea plăcerea asistând la performanţele altora.

L-am privit din nou cu coada ochiului pierdut într-o interminabilă împletitură de ecouri trecute... Conchis... era sau nu era un *voyeur?*

— Dar nu ţi-au făcut niciun fel de propunere?

— Au fost doar câteva aluzii. Abia mai târziu le-am înţeles. Numai aluzii.

Se duse la bar şi se întoarse cu alte două ginuri.

— Ai fi putut să mă avertizezi.

— Te-am avertizat, bătrâne.

— N-a fost prea clar.

— Când eram în Levka Ore, munţii albi din vestul Cretei, ştii ce făcea Xan-Xan Fielding, şeful partizanilor, cu noii veniţi care erau paraşutaţi? Cum îi vedea, îi şi trimitea la treabă. Uite aşa, nu explicaţii, nu discursuri, nu avertizări. Atât: „Fiţi atenţi". Şi cu asta gata.

Îmi displăcea Mitford pentru că era meschin şi de o prostie crasă, dar mai ales pentru că era un soi de caricatură, o prelungire a unora din propriile mele trăsături de caracter. Cancerul, care lui îi mânca pielea era cel care pe mine mă rodea pe dinăuntru. Şi dacă, de obicei, mă temeam de o tendinţă paranoică ce mă făcea să văd peste tot numai agenţi de ai lui Conchis, puşi să mă încerce, să îmi dea o lecţie, omul din faţa mea era atât de lipsit de subtilitate, încât îmi era imposibil să cred că juca un rol. M-am gândit la Lily de Seitas. Probabil că eram pentru ea ceea ce era Mitford pentru mine: un barbar.

Am ieşit afară pe trotuar.

— Luna viitoare plec în Grecia, îmi spuse.

— Ah!

— Firma începe excursiile cu turişti, acolo, vara viitoare.

— Dumnezeule, nu!

— Lasă că are să le mai schimbe şi lor ideile. O să le prindă bine grecilor.

Priveam strada, aglomeraţia din Soho.

— Sper ca Zeus să te lovească cu unul din fulgerele sale de cum pui piciorul acolo.

A luat-o ca pe o glumă.

— E secolul omului obişnuit, bătrâne.

Îmi întinse mâna. Mi-ar fi făcut mare plăcere să fi fost în stare cu o smucitură să îl azvârl drept peste umăr. Ultima oară când l-am văzut nu mai era decât o spinare îmbrăcată în bleumarin ce se îndrepta spre Shaftesbury Avenue; etern victorios într-o luptă în care câştigători sunt cei care pierd.

Câţiva ani mai târziu, am descoperit că în ziua aceea jucase totuşi teatru, deşi nu în sensul în care mă temusem eu. Într-o zi când răsfoiam ziarul, mi-au căzut ochii pe numele lui. Fusese arestat în Torquay, acuzat că emisese cecuri fără acoperire. Făcuse acelaşi lucru cam peste tot în Anglia, prezentându-se drept căpitanul Mitford, distins pe câmpul de luptă şi de două ori decorat.

„În realitate”, spunea procurorul, „deşi acuzatul fusese în Grecia cu trupele de ocupaţie, după căderea Germaniei, nu participase nicidecum la mişcarea de rezistenţă”. Ceva mai jos, adăuga: „La câtăva vreme după demobilizare, Mitford s-a întors în Grecia, unde a obţinut un post de profesor pe baza unor referinţe pe care şi le confecţionase singur. Ca urmare a fost concediat”.

Târziu, în după-amiaza aceleiaşi zile, am format din nou numărul de la Much Hadham. A sunat mult, dar în cele din urmă cineva ridică receptorul. I-am recunoscut vocea lui Lily de Seitas. Venise în fugă:

— Dinsford House.

— Sunt eu, Nicholas Urfe.

— Ah, bună scara.

O spusese cu totală indiferenţă.

— Scuză-mă, eram în grădină.

— Aş dori să vă văd.

O clipă, de tăcere.

— N-am nicio veste.

— Aş vrea totuşi să vă văd.

Tăcere. Ştiam că zâmbeşte.

Întrebă:

— Când?

74

A DOUA ZI DIMINEAŢĂ AM IEŞIT ÎN ORAŞ. CÎND m-am întors, pe la două, am găsit sub uşă un bileţel de la Kemp: „Te-a căutat un iancheu. A zis că e urgent. Revine la ora patru”. Am coborât să vorbesc cu ea. Tocmai întindea, cu degetul mare, nişte viermi graşi, verzi, peste o mâzgăleală neagră cu explozii chihlimbarii. Nu-i plăcea să fie deranjată când „făcea o pictură”.

— Ce-i cu iancheul?

— A zis că trebuie să le vadă.

— În ce problemă?

— Se duce în Grecia.

Se dădu un pas înapoi, cu ţigara în colţul gurii.

— Slujba pe care ai avut-o tu sau cam aşa ceva.

— Dar cum a aflat unde locuiesc?

— Pe mine mă întrebi?

Rămăsesem locului, cu ochii pe biletul lui Kemp.

— Cam ce fel de tip e?

— Ce dracu! Nu poţi să aştepţi două ore? Hai, şterge-o!

A venit la patru fără cinci. Un tip înalt, slab, cu părul tuns scurt, tipic american. Purta ochelari; era cu un an sau doi mai tânăr decât mine. O figură plăcută, zâmbet plăcut, totul plăcut; candid şi proaspăt ca o lăptucă. Îmi întinse mâna.

— John Briggs.

— Salut.

— Sunteţi Nicholas Urfe? Aşa se pronunţă? Doamna...

I-am făcut semn să intre.

— Scuză-mă, apartamentul nu-i cine ştie ce.

— E drăguţ.

Căută un cuvânt potrivii.

— Are atmosferă.

Am pornit-o pe scări în sus.

— Nu mă aşteptam la un american.

— Nu? Poate din cauza situaţiei din Cipru?

— Aha!

— Am fost un an aici la Universitatea din Londra şi tot timpul am căutat o posibilitate să petrec un an în Grecia înainte de a mă întoarce acasă. Nu vă daţi seama cât sunt de încântat şi de nerăbdător.

Am ajuns la unul din paliere. Prin uşa deschisă văzu croitoresele la lucru. Când a dat cu ochii de ele, câteva au fluierat. Le-a făcut cu mâna.

— Minunat. Îmi aminteşte de Thomas Hood.

— De unde ai aflat de postul de la Lord Byron?

— Din „The Times Educational Supplement".

Chiar şi când cita instituţiile engleze cele mai familiare, folosea un ton uşor interogativ, ca şi când s-ar fi putut ca eu să nu fi auzit de ele.

Am intrat în apartamentul meu şi am închis uşa.

— Consiliul britanic n-a renunţat deci să recruteze profesori pentru liceul acela.

— Adevărat, iar conducerea şcolii a hotărât, probabil, să profite de prezenţa domnului Conchis aici şi să aibă el întrevederea preliminară cu candidaţii.

Intrase în salon şi privea pe fereastră priveliştea ternă pe care o oferea vechea Charlotte Street.

— E minunat. Ştii, ador oraşul ăsta.

I-am făcut semn spre singurul fotoliu mai puţin unsuros.

— Şi... domnul Conchis ţi-a dat adresa mea?

— Da, el. Sper că nu te deranjează.

— Nu, nu, deloc.

M-am aşezat pe scaunul de la fereastră.

— Ţi-a mai spus şi altceva despre mine?

Ridică mâna ca şi când ar fi fost nevoie să mă liniştească.

— Ei bine... da... vreau să spun că... m-a avertizat cât de periculoase pot deveni intrigile din

colegiu. După câte am înţeles, ai avut ghinionul să...

Renunţă să mai termine fraza.

— Tot te mai roade întâmplarea?

Am ridicat din umeri.

— Asta-i Grecia.

— Fac pariu că-şi freacă mâinile la ideea că le soseşte un american în carne şi oase.

— Foarte probabil.

Scutură din cap, ca şi când ideea că cineva ar putea antrena un american adevărat, în carne şi oase, într-o intrigă levantină era de neconceput.

L-am întrebat:

— Când te-ai văzut cu domnul Conchis?

— Acum trei săptămâni, când a fost aici. Aş fi luat mai curând legătura cu dumneata, dar pierduse adresa. Mi-a trimis-o din Grecia, chiar azi-dimineaţă.

— Azi-dimineaţă?

— Da. O telegramă. Zâmbi şi adăugă: Am fost şi eu surprins. Credeam că a şi uitat de ea. Dumneata îl... îl cunoşti bine?

— Ah... l-am întâlnit de câteva ori. De fapt, n-am înţeles niciodată prea bine care este exact poziţia lui în consiliul de administraţie al şcolii. După câte mi-a spus, n-are nicio poziţie oficială. Îi ajută doar. Dar vorbeşte o engleză remarcabilă.

— Nu-i aşa?

Ne studiam unul pe celălalt. Avea un aer relaxat, care nu era atât o calitate înnăscută, cât mai degrabă produsul educaţiei pe care o primise, rezultatul lecturii unor cărţi gen: *Cum să te simţi la largul tău cu necunoscuţii.* Simţeai că nimic nu-i ieşise prost în viaţă. Dar avea un soi de prospeţime, de entuziasm şi energie care nu puteau fi complet anulate de invidie.

Am analizat situaţia. Faptul că apăruse imediat după telefonul meu la Much Hadham mi se părea atât de puţin probabil să fie o simplă coincidenţă, încât aproape că devenise un argument în favoarea

nevinovăţiei lui. Pe de altă parte, doamna de Seitas dedusese probabil din telefonul meu că furia mi se mai domolise şi era o ocazie foarte bună să-mi testeze reacţiile. Totuşi, faptul că-mi pomenise de telegramă, îl făcea să pară cu adevărat nevinovat. Şi, deşi înţelesesem că alegerea „subiectului” trebuia să fie o chestiune de hazard, poate că existase vreun motiv, vreun rezultat necunoscut al experimentului din vară care îl determinase pe Conchis să-şi aleagă singur cobaiul. În faţa lui Briggs, în faţa entuziasmului său candid, simţeam ceva asemănător cu ceea ce probabil simţise Mitford în legătură cu mine; o satisfacţie maliţioasă, la care, în cazul meu, se adăuga şi plăcerea răutăcioasă pe care o simte orice european să vadă trufaşa Americă victima unor înşelătorii. Dar se mai adăuga şi dorinţa binevoitoare, pe care n-aş fi recunoscut-o niciodată faţă de Conchis sau de Lily de Seitas, aceea de a nu-i strica lui Briggs plăcerea experienţei de la Phraxos.

Cu siguranţă că – presupunând că Briggs e nevinovat – se gândiseră la posibilitatea că aveam să-i povestesc totul; dar în acelaşi timp ştiau că eram perfect conştient că, dacă vorbeam, aveam să plătesc. Pentru ei, asta putea să însemne că nu acceptam nimic şi că nu puteam da nimic în schimb. În faţa riscurilor pe care şi le asumau nu ştiam cum să procedez: eram tentat să pedepsesc, dar silit să admir. Şi, în cele din urmă, am rămas din nou cu biciul în mână, incapabil să lovesc.

Briggs scoase un carnet din sacul pe care-l avea pe umăr.

— Pot să pun câteva întrebări? Mi-am făcut o listă.

Altă coincidenţă. Făcea exact ce făcusem şi eu, cu câteva zile înainte, la Dinsford House. Ridică spre mine figura lui zâmbitoare. I-am zâmbit.

— Dă-i drumul.

Se dovedi înspăimântător de metodic. Metode de predare, manuale, îmbrăcăminte, climă, sporturile care se puteau practica, medicamente necesare, hrana, dimensiunile bibliotecii, ce era de văzut în Grecia, scurtă prezentare a celorlalţi profesori – cerea informaţii despre toate aspectele vieţii de la Phraxos. În cele din urmă îşi ridică ochii din carnet şi de la însemnările multiple pe care şi le făcuse şi luă paharul cu bere pe care i-l pusesem în faţă.

— Mii de mulţumiri. Asta-i grozav. Acoperă totul.

— Afară doar de viaţa însăşi de acolo.

Aprobă din cap.

— Da. Domnul Conchis m-a avertizat.

— Vorbeşti greceşte?

— Ca Shakespeare: „Puţină latină, greacă şi mai puţină".

— Ai să înveţi acolo.

— Am început să iau lecţii.

— Şi, să ştii, femei nu sunt.

— Ştiu. E greu, dar, oricum, sunt logodit, aşa că...

Îşi scoase portvizitul şi-mi întinse o fotografie. O fată cu trăsături nu prea fine, păr negru, o gură prea mică şi un surâs la comandă. Recunoşteam o primă schiţă, vagă, a măştii zeiţei Ambiţia. I-am dat-o înapoi.

— Pare englezoaică.

— Este englezoaică. Din Ţara Galilor, de fapt. Studiază arta dramatică aici, în Londra.

— Serios?

— Mă gândeam că ar putea veni şi ea la Phraxos la vară, dacă nu mă concediază până atunci.

— I-ai vorbit şi... domnului Conchis?

— Da. Şi a fost foarte amabil. Mi-a spus chiar că ar putea sta în casa lui.

— Mă întreb în care din ele. Are două, ştii.

— Cred că a pomenit de casa din sat. Zâmbi. De fapt, mi-a propus un aranjament ca să plătesc

camera.

— Da?

— Vrea să-l ajut să...

Făcu un gest care voia să spună: „Ştii tu ce”.

— Să ce?

— Nu...?

Dar a văzut clar pe figura mea că indiferent despre ce era vorba, eu nu eram la curent.

— Atunci, poate că...

— Mie poţi să-mi spui.

Ezită puţin, apoi zâmbi.

— Numai că vrea să rămână un secret. Credeam că eşti la curent, dar dacă nu l-ai prea întâlnit... e vorba de descoperirea remarcabilă făcută pe proprietatea lui.

— Descoperire?

— Cunoşti casa? E undeva pe partea cealaltă a insulei.

— Ştiu unde e.

— Ei bine, astă vară s-a surpat o bucată din faleză şi au descoperit ceea ce se presupune că ar fi fundaţiile unei cetăţi miceniene.

— Cum o să ţină aşa ceva secret?

— Aşa am zis şi eu, dar el crede c-o să reuşească, măcar un timp. Se pare că a acoperit locul cu pământ afânat şi în primăvară va începe săpăturile. Bineînţeles că pentru moment nu vrea niciun fel de vizitatori.

— Bineînţeles.

— Aşa că sper să nu mă plictisesc.

Mi-o imaginam pe Lily deghizată în zeiţa-şarpe din Knossos, în Electra, Clitemnestra, dr. Vanessa Maxwell, tânără şi strălucita arheoloagă.

— Aşa se pare.

Îşi termină berea şi se uită la ceas.

— Trebuie să fug. Mă întâlnesc cu Amanda la şase.

Ne-am strâns mâna.

— Nici nu-ţi dai seama cât sunt de încântat că ne-am întâlnit. Şi să ştii că am să-ţi scriu, să-ţi

spun cum merg lucrurile.

— Chiar te rog. Mi-ar face plăcere să mă ţii la curent.

Am coborât scările în urma lui, cu ochii pironiţi pe ceafa lui tunsă. Începeam să înţeleg de ce îl alesese Conchis. Dacă cineva ar fi luat un milion de tineri absolvenţi ai universităţilor americane şi i-ar fi distilat într-un unic exemplar care să reprezinte chintesenţa lor, rezultatul ar fi fost Briggs. Nu-mi plăcea ideea de a-i vedea pe americani omnipenetranţi, ajungând în chiar inima lumii noastre europene. Dar mi-am amintit de numele pe care îl purta, un nume mult mai englezesc decât al meu. Şi, oricum, Joe exista deja şi mai era şi doctorul Marcus, procurorul de la proces.

Am ieşit în stradă.

— Niciun sfat înţelept de ultimă oră?

— Nu cred. Doar urările mele de bine.

— Atunci...

Ne-am strâns din nou mâinile.

— Totul o să fie bine.

— Crezi?

— Bineînţeles că vei avea şi experienţe care ţi se vor părea ciudate.

— Desigur. Să nu crezi că plec cu idei preconcepute. Şi sunt pregătit pentru orice eventualitate. Graţie dumitale.

I-am zâmbit. Voiam să-şi aducă aminte că zâmbetul meu fusese prea lung, că încercase să-i spună mai multe decât cereau împrejurările. Ridică mâna în semn de salut şi se îndepărtă. După câţiva paşi se uită la ceas şi o luă la fugă. Şi în sufletul meu i-am mulţumit lui Leverrier.

75

ÎNTÎRZIASE ZECE MINUTE. VENEA REPEDE, zâmbind politicos şi, scuzându-se deja din privire, se îndreptă imediat spre locul unde mă postasem în aşteptarea ei, lângă chioşcul cu cărţi poştale.

— Te rog să mă scuzi. Taxiul abia se târa.

I-am strâns mâna pe care mi-a întins-o. Pentru o femeie de jumătate de secol era impresionant de frumoasă şi îmbrăcată cu atâta gust, că toţi oamenii şterşi care veniseră în după-amiaza aceea la Victoria and Albert Museum păreau şi mai ponosiţi decât erau în realitate. Îi sfida pe toţi, n-avea nimic pe cap, iar taiorul Chanel gri-deschis îi punea în valoare tenul bronzat şi ochii luminoşi.

— E o nebunie să-ţi dai o întâlnire aici. Sper că nu te-ai supărat.

— Nicidecum.

— Zilele trecute am cumpărat o farfurie din secolul optsprezece şi aici au experţi foarte buni. N-o să dureze decât un minut.

Părea să cunoască foarte bine muzeul şi mă conduse spre lift. Am aşteptat puţin. Îmi zâmbi; zâmbetul familiei; solicitând, bănuiam, un răspuns pe care nu eram încă pregătit să i-l dau. Hotărât să-mi asigur simpatia ei fără să-mi calc amorul propriu, îmi pregătisem o mulţime de lucruri să-i spun. Dar acum, după sosirea ei precipitată şi descoperirea că făcuse un efort să-mi acorde câteva minute într-o zi foarte încărcată, nimic din ce pregătisem nu mi se părea potrivit.

I-am spus:

— M-am întâlnit marţi cu John Briggs.

— Adevărat? Eu nu l-am cunoscut.

Parcă am fi vorbit despre vicarul proaspăt sosit în parohie. A venit liftul şi ne-am urcat în şl.

— I-am spus tot ce ştiam. Totul despre Bourani şi la ce trebuia să se aştepte.
— Am bănuit că aşa se va întâmplă. De aceea l-am şi trimis la dumneata.
Zâmbeam amândoi, uşor ironic. Tăcere încordată.
— Aş fi putut s-o fac.
— Ştiu.
Liftul se opri. Ne aflam într-o galerie unde erau expuse mobile.
— Adevărat. Ai fi putut s-o faci.
— Poate am fost numai pus la încercare?
— Nu mai era nevoie să te punem la încercare.
— Păreţi foarte sigură.
Mă privi cu ochii larg deschişi, aşa cum mă privise şi atunci când îmi întinsese scrisoarea de la Nevinson. La capătul galeriei ne-am oprit în faţa unei uşi: *Secţia de ceramică.* Apăsă pe butonul soneriei.
Am zis:
— Cred că discuţia noastră a început pe picior greşit.
Plecă ochii.
— Da, se poate. Nu vrei să mai facem o încercare? Dacă nu te deranjează să mă aştepţi puţin.
Uşa se deschise şi doamna de Seitas intră. Totul se petrecea repede... cu întreruperi... nu-mi acorda nicio şansă, deşi ultima privire pe care mi-a aruncat-o în fugă, înainte ca uşa să se închidă în urma ei, părea să mă roage s-o scuz; ca şi când s-ar fi temut că am să plec.
Peste două minute apăru din nou.
— Mulţumită?
— Da, e ceea ce credeam. Porţelan Bow.
— Deci nu vă bazaţi î*ntotdeauna* numai pe intuiţia dumneavoastră.
Mă privi amuzată.
— Dar ar exista şi o secţie de tineri.

— Ca să fiu aşezat pe o etajeră, după ce am fost etichetat cu grijă?

Zâmbi din nou şi aruncă o privire în sala din spatele meu.

— Nu prea îmi plac muzeele. Mai ales cele care expun atitudini din trecut.

Făcu câţiva paşi.

— Mi-au spus că au într-una din vitrine o farfurie exact ca a mea. Hai s-o luăm pe aici.

Am intrat într-o sală pustie, unde erau expuse porţelanuri. Începeam să bănuiesc că pregătise această scenă, că o repetase, căci se duse drept la una din vitrine. Scoase farfuria din coşul pe care îl avea în mână şi începu să ocolească încet vitrina, până când, în spatele unui set de ceşti şi ceainice, descoperi o farfurie alb cu albastru, aproape identică cu a ei. M-am dus lângă ea.

— Iat-o.

Compară cele două farfurii, o înfăşură pe a ei în foiţă şi, pe neaşteptate, mi-o întinse.

— E pentru dumneata.

— Dar...

— Te rog.

Zâmbi de aerul meu aproape ofensat.

— Am cumpărat-o cu Alison. Imediat se corectă: Alison a fost cu mine când am cumpărat-o.

Îmi împinse farfuria în mână. Nu mai înţelegeam nimic. Am despachetat-o. În mijloc era un desen naiv, un chinez cu nevastă-sa; între ei cei doi copii. Eternele fosile pe porţelan. Nu ştiu de ce gândul mi se duse la ţăranii pe care îi văzusem pe vaporul cu care mă întorsesem de la Monemvasia; am simţit din nou hula şi vântul nopţii.

— Cred că ar trebui să înveţi cum să umbli cu obiecte fragile. Cu unele mult mai valoroase decât farfuria asta.

Continuam să privesc farfuria; micile siluete de culoarea cernelii.

— Tocmai de asta am şi vrut să ne vedem.

Privirile ni s-au întâlnit şi pentru prima oară am avut senzaţia că se uită la mine nu numai cu scopul de a mă judeca.

— Mergem să bem un ceai?

— Ei, acum spune-mi care e adevăratul motiv pentru care ai vrut să ne întâlnim.

Găsisem o masă într-un colţ al încăperii şi ni se servise ceaiul.

— Alison.

— Eu ţi-am spus.

Luă ceainicul de pe tavă.

— Depinde de ea.

— Şi de dumneavoastră.

— Nu. Absolut deloc.

— E la Londra?

— I-am promis să nu-ţi spun unde e.

— Uitaţi, doamnă de Seitas, eu cred…

Dar m-am oprit aici. Am privit-o în timp ce turna ceaiul. Tăcea. Nu voia să-mi vină în ajutor.

— Dar, pentru Dumnezeu, ce vrea? Ce trebuie să mai fac?

Îmi întinse o ceaşcă cu ceai.

— E prea tare?

Cu un gest nerăbdător al capului, i-am făcut semn că nu. Îşi turnă puţin lapte şi îmi întinse şi mie ceşcuţa. Mă privi zâmbind uşor:

— Nu mă las niciodată impresionată de enervare.

Aş fi vrut să refuz, aşa cum, cu o săptămână în urmă, când mi-a pus mâna pe umăr, voisem să mă feresc. Dar ştiam că sub această condescendenţă de suprafaţă nu făcea decât să cântărească deosebirile existente între experienţa ei de viaţă şi experienţa mea. Avea ceva discret matern, un fel de a-mi reaminti că dacă mă răzvrăteam împotriva judecăţii ei, mă răzvrăteam, de fapt, împotriva lipsei mele de maturitate – şi că urbanitatea ei mă indigna tocmai pentru că îmi lipsea mie. Am plecat ochii.

— Numai că eu nu sunt dispus să mai aştept mult.

— Atunci va scăpa în sfârşit de dumneata.

Am luat o gură de ceai. Calmă, începu să-şi pună miere pe pâine. I-am spus:

— Mă cheamă Nicholas.

Mâinile îi rămaseră o clipă nemişcate, apoi continuă să pună mierea... Nu numai la propriu, ci şi la figurat, poate.

— Asta-i adevărată ofrandă?

— Dacă e sinceră.

— La fel de sinceră ca şi oferta de ajutor pe care mi-aţi făcut-o mai zilele trecute.

— Ai fost la Somerset House?

— Da.

Lăsă cuţitul din mână şi se uită la mine.

— Aşteaptă atât cât vrea Alison. Nu cred să dureze mult, dar nu pot face nimic ca s-o aduc la dumneata. Acum numai voi doi puteţi rezolva situaţia. Sper că te va ierta. Dar să nu fii prea sigur. Va trebui, oricum, s-o recucereşti.

— Acelaşi lucru va trebui să facă şi ea.

— Poate. Asta rămâne s-o stabiliţi voi doi.

Privi o clipă felia de pâine prăjită pe care o ţinea în mână, apoi ridică ochii spre mine şi-mi spuse zâmbind:

— Pentru noi, jocul de-a Dumnezeu a luat sfârşit.

— De-a ce?

— De-a Dumnezeu.

O clipă îi apăru în ochi o lumină maliţioasă, uşor sardonică. Adăugă:

— Pentru că nu există Dumnezeu şi pentru că nu e un joc.

Îşi mânca liniştită felia de pâine prăjită. Priveam peste umărul ei banala sală a cofetăriei. Clinchetul discret al porţelanului şi al tacâmurilor, murmurul vocilor; sunete la fel de obişnuite ca şi ciripitul gureş al vrăbiilor.

— Deci jocul de-a Dumnezeu... aşa îi spuneţi.

— Da, aşa l-am botezat noi.

— Dacă mi-ar mai fi rămas o fărâmă de mândrie, m-aş ridica şi aş pleca.

— Contez pe dumneata să mă ajuţi să găsesc un taxi peste câteva minute. Azi am făcut cumpărături pentru Benjie. Începe şcoala.

— Nu prea mi-o imaginez pe zeiţa Demetra într-un magazin universal.

— Nu? Cred că i-ar fi plăcut. Până şi fulgarinele de gabardină şi pantofii de gimnastică.

— Îi plac şi întrebările?

— Depinde de întrebări.

— Va veni vreodată ziua să-mi spuneţi şi mie dacă vă daţi seama exact ce faceţi şi ce intenţii aveţi?

— Ţi s-a spus.

— Minciună după minciună.

— Poate că ăsta este felul nostru de a spune adevărul.

Dar, ca şi când şi-ar fi dat seama că întinsese prea mult coarda, plecă ochii şi adăugă repede:

— Maurice mi-a spus o dată – când i-am pus o întrebare cam ca a dumitale – mi-a spus: „Un răspuns este întotdeauna o formă a morţii”.

Expresia figurii i se schimbase. Nu mai era implacabilă, devenise, într-un fel, impenetrabilă.

— Eu cred că întrebările sunt o formă a vieţii.

Am aşteptat, dar n-a spus nimic.

— De acord. M-am purtat foarte urât cu Alison. Sunt un măgar, un porc, ce vreţi voi. Dar de ce această colosală punere în scenă – doar ca să forţaţi un biet ratat moral să devină conştient de acest fapt?

— Ţi-ai pus vreodată întrebarea de ce evoluţia speciilor şi-a dat atâta osteneală să ajungă la această infinită diversitate de forme şi dimensiuni? Asta nu ţi se pare tot o inutilă punere în scenă?

— Maurice a făcut o dată aluzie la asta. Dintr-un punct de vedere oarecum metafizic, ştiu ce vreţi să spuneţi, dar...

— Aş vrea să mă conving. Ia să vedem.
— Că există un motiv bine determinat pentru care nu suntem toţi perfecţi – nu suntem toţi la fel.
— Şi care e motivul?
Am ridicat din umeri.
— Că se oferă unora bătuţi în cap ca mine posibilitatea de a deveni ceva mai puţin imperfecţi?
— Ţi-ai dat vreodată seama de acest lucru înainte de vara asta?
— N-aveam nevoie să mi se spună că sunt departe de a fi perfect.
— Şi? Ai luat vreo măsură?
— Nu prea. Nu.
— De ce nu?
— Pentru că...
Am oftat şi mi-am plecat ochii.
— Nu încerc să apăr ceea ce am fost.
— Dar refuzi totuşi să accepţi ceea ce ai putea deveni.
— Nu lecţia îmi displace, ci maniera în care mi s-a dat.
Ezită şi din nou am văzut că mă judeca. Dar tonul îi deveni mai puţin categoric.
— Nicholas, ştiu că ţi-am spus lucruri îngrozitoare la pretinsul proces. Dar dumneata ai fost judecătorul. Şi dacă acele lucruri îngrozitoare ar fi fost singurele lucruri care s-ar fi putut spune despre dumneata, n-ai fi dat verdictul pe care l-ai dat. O ştiu cu toţii. Şi fetele mele mai bine ca oricine.
— De ce a acceptat să facem dragoste?
— Am înţeles că asta a fost dorinţa ei. Aşa a hotărât ea.
— Nu mi-aţi răspuns la întrebare.
— Atunci presupun că a făcut-o ca să-ţi dea o lecţie şi să-ţi arate că plăcerea fizică şi responsabilitatea morală sunt două lucruri diferite.
Dar noaptea aceea fusese ceva mai mult decât o lecţie bine pregătită; sau, dacă era vorba de lecţie,

atunci fusese o lecţie şi pentru Lily. Doamna de Seitas continuă:

— Nicholas, dacă vrem să încercăm să reproducem, fie şi numai parţial, câte ceva despre legile misterioase care guvernează existenţa, atunci trebuie să ştim să depăşim, unele din convenţiile pe care omul le-a inventat pentru a ţine în frâu aceste scopuri fundamentale. Asta nu înseamnă că în vieţile noastre obişnuite asemenea convenţii trebuie ignorate. Nicidecum. Ele sunt ficţiuni necesare. Dar în jocul de-a Dumnezeu, noi am pornit de la premiza că în realitate totul este ficţiune şi, totuşi, nicio ficţiune nu este necesară. Zâmbi: M-ai făcut să spun mai mult decât aveam de gând.

— Fără să-mi răspundeţi totuşi la întrebarea mea iniţială – de ce, ca să revenim la subiect, m-aţi ales tocmai pe mine?

— Legea fundamentală a universului nostru este hazardul. Maurice îmi spune că principiul este unanim acceptat. În fizica atomică, de pildă, dacă se merge mai adânc, se ajunge la o situaţie de pur hazard. Bineînţeles că împărtăşim cu toţii iluzia că nu se poate să fie chiar aşa.

— Totuşi, sunteţi gata să „aranjaţi” puţin hazardul de anul viitor.

— Nu tocmai. Cine poate şti cum va reacţiona tânărul american?

— Ce s-ar fi întâmplat dacă aş fi adus-o pe Alison la Phraxos? Mi s-a făcut această sugestie la un moment dat.

— De un lucru sunt sigură: Maurice ar fi văzut imediat că Alison nu este o persoană a cărei sinceritate sufletească trebuia pusă la încercare.

Am plecat ochii.

— Ea ştie că...?

— Înţelege despre ce este vorba. Detaliile... nu.

— A acceptat imediat?

— Ştiu că până la urmă a acceptat – cel puţin în ce priveşte sinuciderea – numai că a fost asigurată

că vei descoperi adevărul foarte curând.

După o scurtă pauză am întrebat:

— I-aţi spus că vreau s-o văd?

— Cunoaşte punctul meu de vedere în legătură cu asta.

— Că nu merit să se mai gândească la mine.

— Numai atunci când vorbeşti prostii ca acum.

Cu furculiţa trasam linii pe faţa de masă, încercând să par circumspect.

— Ce vi s-a întâmplat în acel prim an la Phraxos?

— Am simţit dorinţa să-l ajut pe Maurice în anii care aveau să urmeze. O clipă a tăcut, apoi a continuat: Pot să-ţi spun că totul a început de la un week-end, nu, nici n-a durat atât, a fost o noapte lungă în care am stat de vorbă şi care a debutat cu un sentiment de culpabilitate. La moartea unchiului meu, Bill şi cu mine ne-am trezit deodată destul de bogaţi. Pentru noi a fost ceva care în ziua de azi se cheamă o experienţă traumatizantă. Am discutat cu Maurice. S-au făcut unele... salturi în necunoscut; de stabilire a unor relaţii. Presupun că aşa s-au făcut toate descoperirile, nu crezi? Ceva care se impune brusc, total. Dar din clipa aceea eşti obligat să explorezi totul până la capăt.

— Şi victimele?

— Nicholas, succesul nostru nu e niciodată foarte sigur. Ai aflat secretul nostru. Acum eşti ca o substanţă radioactivă. Sperăm să te menţinem stabil, dar nu suntem siguri. Cineva... care a fost într-o situaţie aproape similară... mi-a spus odată că eram ca un eleşteu în care dorea să arunce o piatră. În astfel de situaţii nu sunt atât de calmă cum par.

— Vă descurcaţi totuşi foarte bine cu ei, foarte inteligent.

— *Touchée.* Plecă capul, apoi spuse: Săptămână viitoare plec – ca în fiecare an când nu mai trebuie să mă ocup de copii. Să nu-ţi închipui că mă

ascund. Fac exact ce fac de obicei în luna septembrie.

— Veţi fi... cu el?

— Da.

Era curios, dar parcă şi-ar fi cerut scuze; ca şi când ar fi fost conştientă de înţepătura de gelozie pe care o simţeam şi care nu puteam să pretind că e nejustificată; pentru că îmi dădeam seama că ceea ce bănuiam exista cu adevărat: această bogăţie de sentimente, de experienţe împărtăşite şi de înţelegere reciprocă.

Se uită la ceas.

— Vai de mine! Te rog să mă scuzi, dar Gunhild şi Benjie mă aşteaptă la King's Cross. Şi prăjiturile astea minunate...

Stăteau neatinse în groaznica lor splendoare policromă.

— Cred că plătim plăcerea de a nu le consuma.

Îmi zâmbi complice şi i-am făcut semn chelnăriţei. În timp ce aşteptam nota de plată, îmi spuse:

— Un lucru pe care ţineam să ţi-l spun e că în ultimii trei ani Maurice a avut două atacuri de inimă destul de grave. Aşa că s-ar putea să nici nu existe... un an viitor.

— Da, ştiu. Mi-a spus.

— Şi nu l-ai crezut?

— Nu.

— Pe mine mă crezi?

I-am dat un răspuns indirect:

— Nimic din tot ce mi-aţi spus nu mă poate face să cred că dacă el moare, nu va mai exista un an viitor.

Îşi puse mănuşile.

— Ce vrei să spui cu asta?

I-am zâmbit, imitând propriul ei zâmbet.

Dădu să spună ceva, apoi se răzgândi. Mi-am amintit de expresia pe care o folosisem odată în legătură cu Lily: era în afara rolului. Ochii mamei ei şi, prin ei, ochii lui Lily; labirintul; privilegiile

acordate şi privilegiile respinse; o încetare temporară a focului.

O clipă mai târziu ne îndreptam spre ieşire. Doi bărbaţi veneau înspre noi. Ne depăşiseră aproape când cel din stângă avu deodată o tresărire. Lily de Seitas se opri. Şi pe ea această întâlnire o uimea. Bărbatul avea un costum bleumarin, papion, păr des prematur albit, o gură cărnoasă şi volubilă şi o figură uşor congestionată. Doamna de Seitas se întoarse repede spre mine.

— Nicholas – te rog să mă scuzi un moment – vrei să chemi un taxi?

Avea aerul unui bărbat, un bărbat distins, care deodată, prin această întâlnire neaşteptată care îi trezise desigur amintiri emoţionante, îşi recăpătase, aproape comic, expresia unui băiat tânăr. M-am dat deoparte, cu excesivă politeţe, pentru a face loc altor persoane să treacă, ceea ce mi-a permis să mai întârzii puţin. O ţinea de amândouă mâinile şi o trăsese puţin mai la o parte, iar ea îi zâmbea, cu zâmbetul ei straniu, ca Ceres întoarsă pe pământul arid. Am fost nevoit să plec, dar după câţiva paşi am întors capul. Bărbatul celălalt îşi continuase drumul şi se oprise în uşă să aştepte. Cei doi stăteau nemişcaţi. O privea afectuos – îi puteam vedea ridurile din jurul ochilor – iar ea, cu faţa ridicată spre el, continua să zâmbească, acceptându-i omagiul.

Nu era niciun taxi şi am aşteptat puţin la marginea trotuarului. Mă întrebam dacă bărbatul nu era poate „persoana foarte cunoscută” care fusese în lectică; dar nu l-am recunoscut. Nu recunoşteam decât fascinaţia. Nu avea ochi decât pentru ea, ca şi când ce făcuse până atunci, treburile lui se risipiseră în neant la vederea acestui chip.

Două-trei minute mai târziu ieşi grăbită din cofetărie.

— Pot să te las undeva?

N-avea de gând să-mi dea niciun fel de explicaţie şi ceva în expresia ermetică a feţei ei îmi dădea să înţeleg cât de vulgară era curiozitatea mea, şi eram furios. Nu era doar manierată ci o specialistă în problema manierelor elegante şi se folosea de ele cum se foloseşte inginerul de buldozer, ca să mă împingă, să mă ţină la distanţă când o jenam.

— Nu, mulţumesc. Eu merg spre Chelsea.

Nu era adevărat, dar voiam să scap de ea.

O clipă am privit-o pe furiş, apoi i-am spus:

— Fiica dumneavoastră mă făcea să-mi aduc aminte de o poveste de care dumneavoastră mi-aţi amintit şi mai mult.

Zâmbi, puţin deconcertată. Am continuat.

— Probabil că nu este autentică, dar este despre Maria Antoaneta şi un măcelar. Măcelarul se afla în fruntea gloatei care a intrat în palatul de la Versailles. Avea în mână un satâr şi striga în gura mare că avea să-i taie capul Mariei Antoaneta. Mulţimea a omorât garda palatului şi măcelarul a forţat uşile apartamentelor regale. S-a năpustit în sfârşit în dormitorul reginei. Era singură. Stătea la fereastră. În cameră nu mai era nimeni, doar măcelarul cu satârul în mână şi regina.

— Şi ce s-a întâmplat?

Am văzut un taxi care se îndrepta în direcţia opusă şi i-am făcut şoferului semn să întoarcă.

— Măcelarul a căzut în genunchi şi a izbucnit în lacrimi.

O clipă nu a zis nimic.

— Sărman măcelar!

— Cred că astea au fost şi cuvintele Mariei Antoaneta.

Urmărea taxiul care întorcea.

— Nu crezi că totul depinde de cine era persoana pentru care plângea măcelarul?

I-am evitat privirea.

— Nu, nu cred.

Taxiul a tras lângă noi şi am deschis portiera. O clipă s-a uitat fix la mine, apoi a renunţat sau poate atunci şi-a amintit.

— Ah! Farfuria dumitale.

O scoase din coş şi mi-o întinse.

— Am să mă străduiesc să n-o sparg.

— Ia-o cu urările mele de bine.

Îmi întinse mâna.

— Dar Alison nu e un cadou. Trebuie să plăteşti pentru ea.

— S-a răzbunat din plin.

Fusese pe punctul să-mi dea drumul mâinii dar acum mi-o reţinu.

— Nicholas, nu ţi-am spus care a fost cealaltă poruncă pe care şi eu şi soţul meu am respectat-o unul faţă de celălalt.

Mi-o spuse fără nici cea mai mică umbră de zâmbet. Se uită un timp drept în ochii mei, apoi se urcă în taxi. Am privit în urma maşinii până ce a dispărut, dincolo de Brompton Oratory. Eu nu vărsăm lacrimi, dar arătam la fel ca acel nenorocit de măcelar care privea covorul de Aubusson de la picioarele lui.

76

ŞI AM AŞTEPTAT.

Toate zilele astea goale... mi se părea sadism. Era ca şi când Conchis, cu complicitatea lui Alison, proceda conform unei stupide morale dietetice din perioada victoriană: nu ai dreptul la marmeladă – plăcuta dulceaţă a acţiunii – până ce nu mănânci şi mai multă pâine – pâinea seacă a zilelor lipsite de acţiune. Dar mă săturasem să tot filozofez. Săptămânile care urmară au fost o lungă luptă între nerăbdarea mea crescândă – nu scădea nicidecum şi artificiile de care mă foloseam ca să o fac mai suportabilă. Aproape în fiecare seară îmi făceam drum prin Russell Square, aşa cum nevestele marinarilor şi fetele oacheşe din port îşi găseau drum pe chei, împinse mai mult de plictiseală decât de speranţă. Dar nava mea nu apărea la orizont. De două sau de trei ori, m-am dus noaptea la Much Hadham, dar ferestrele de la Dinsford House erau la fel de întunecate ca cele din Russell Square.

În rest, petreceam ore întregi în cinematografe, ore întregi citind cărţi, majoritatea prostii, pentru că tot ce ceream unei cărţi, în perioada aceea, era să acţioneze asupra minţii mele ca un drog. Luam maşina şi umblam toată noaptea prin locuri unde nu doream să mă duc – la Oxford, la Brighton, la Bath. Orele petrecute la volan mă calmau, îmi dădeau senzaţia că făcusem ceva constructiv pentru că mânasem cu viteză prin noapte; traversam oraşele adormite fără să încetinesc măcar viteza, mă întorceam spre casă numai odată cu zorile, ajungeam la Londra epuizat, mă culcam şi dormeam până a doua zi după-amiaza.

Nu numai plictiseala căutam să mi-o alung. Cu mult înainte de întâlnirea mea cu Lily de Seitas se mai ivise şi o altă problemă.

Îmi petreceam cea mai mare parte din timp în Chelsea sau în Soho, două cartiere în care un logodnic cast nu prea are ce căuta – afară doar dacă vrea să-şi pună la încercare castitatea. Pădurea era plină de balauri, de la bătrânele din Greek Street, cu un deget de fard pe faţă până la „manechinele” şi demi-mondenele din King’s Road, la fel de uşor de abordat, dar mult mai apetisante. Deseori întâlneam fete care mă atrăgeau din punct de vedere fizic. La început am refuzat categoric ideea; dar mai târziu am recunoscut-o deschis. Dacă m-am retras sau am întors spatele unor situaţii promiţătoare, am făcut-o dintr-o varietate de motive, în general nu din motive nobile, ci mai degrabă egoiste. Voiam să le dovedesc *lor, î*n cazul în care ochii lor mă puteau vedea – şi nu eram niciodată sigur că nu sunt la pândă pe undeva prin preajmă – ţineam să le arăt că puteam trăi şi fără aventuri amoroase şi, mai mult sau mai puţin conştient, ţineam să mi-o dovedesc şi mie însumi. În acelaşi timp voiam să-i fiu fidel lui Alison ca să pot, când ne vom întâlni, să mă servesc de această fidelitate ca de o armă, o nouă frânghie adăugată biciului, dacă ar fi fost nevoie să folosesc biciul.

Adevărul era că sentimentele pe care le aveam acum pentru Alison n-aveau nimic de-a face cu dragostea fizică. Poate că se datora în mare parte alienării mele de Anglia şi de englezi, faptului că mă simţeam exilat, că nu mai aparţineam niciunei specii. Dar mi se părea că aş fi putut să-mi petrec fiecare noapte cu altă fată şi totuşi să continui să tânjesc după Alison. Acum, altceva doream de la ea – şi acest altceva numai ea putea să mi-l dea. În asta consta deosebirea. Numai ea putea să mi-l dea... Nu puteam s-o numesc dragoste pentru că o priveam ca un fel de experiment, depinzând, încă

înainte de începerea experimentului propriu-zis, de o multitudine, de factori; trebuia să-mi dovedească gradul de constrângere, să-mi facă mărturisiri complete, să mă convingă că *ea î*ncă mă mai iubeşte şi că dacă mă trădase, o făcuse din dragoste. Iar faţă de jocul lui Conchis, jocul de-a Dumnezeu, simţeam un amestec de fascinaţie şi repulsie pe care îl simţi faţă de o religie cu un grad oarecare de raţionalitate. Îmi dădeam seama că „era ceva" în toată povestea asta, dar la fel de bine ştiam că nu eram nicidecum tipul religios. În plus, concluzia logică a deosebirii, resimţite acum mai clar, între dragoste şi sexualitate era departe de a fi o invitaţie la fidelitate. Într-un fel, doamna de Seitas bătuse la uşi deschise când vorbise de demarcaţia clară între dragostea fizică şi cea sufletească.

Şi totuşi, în adâncul meu, ceva se revolta. Acceptam principiile dar îmi făceau o uşoară greaţă. Împroşca cu noroi ceva mult mai profund înrădăcinat în mine decât convenţiile şi ideile general acceptate, contrazicând convingerea mea fermă că ar fi trebuit să găsesc în Alison tot ce aveam nevoie şi că dacă nu reuşisem, era vorba şi de altceva, nu numai de senzualitate sau simţ moral; ceva ce nu puteam defini, ceva biologic, dar şi metafizic în acelaşi timp; ceva strâns legat de imaginaţie şi de moarte. Poate că Lily de Seitas era în căutarea unei moralităţi sexuale a secolului XXI, dar lipsea ceva, un gard de protecţie absolut vital. Şi aveam senzaţia că viziunea mea aparţinea, probabil, secolului XXII.

Era uşor să gândeşti toate lucrurile astea, dar era mult mai greu să le trăieşti în actualul secol XX. Instinctele noastre n-au ieşit niciodată mai mult la iveală în totala lor nuditate, emoţiile şi dorinţele noastre nu au fost niciodată mai schimbătoare. În epoca victoriană, un tânăr de vârsta mea nu ar fi găsit neobişnuit să-şi aştepte iubita cincizeci de luni, cu atât mai puţin cincizeci de zile, fără să lase

vreun gând necurat să-i pângărească mintea, ca să nu mai vorbim de trup. Mă trezeam eu dimineaţa cu mentalitatea unui tânăr victorian, dar pe la prânz, când mă aflam alături de o fată frumoasă, în faţa unor rafturi cu cărţi, în vreo librărie, mă surprindeam, deseori, rugându-mă unui Dumnezeu, în care nu cred, să nu cumva s-o lase să se întoarcă spre mine sau, mai rău, să-mi zâmbească.

Dar, într-o seară, în Bayswater, o fată mi-a zâmbit; nu fusese nevoie să se întoarcă spre mine. Mă aflam într-un bar-expres şi tot timpul cât mâncasem o privisem cum sporovăia cu o prietenă care şedea în faţa ei; braţele goale, sânii frumos arcuiţi. Părea italiancă: păr negru, ochi de căprioară. Prietena plecă şi fata mă privi cu un zâmbet încântător, direct, care nu avea însă nimic provocator. Îmi vorbea numai din priviri şi ochii ei îmi spuneau: dacă vrei să stăm de vorbă, vino-ncoace.

M-am ridicat stânjenit, am petrecut un moment penibil la intrare, aşteptând chelnăriţa să-mi ia banii. Retragerea mea ruşinoasă era parţial rezultatul unei tendinţe paranoice. Cele două fete intraseră în restaurant mai târziu şi se aşezaseră la o masă unde nu se putea să nu le văd. Era absurd. Ajunsesem să cred că orice fată care îmi ieşea în cale fusese pusă special să mă chinuie, să mă pună la încercare, înainte de a intra începusem să verific prin fereastra restaurantelor sau a barurilor de zi, să văd dacă pot găsi un loc retras, ferit din calea acestor creaturi îngrozitoare. Comportarea mea devenea tot mai ridicolă şi eram tot mai furios pe împrejurările care mă aduseseră aici. Şi atunci apăru Jojo.

Era spre sfârşitul lui septembrie, cam la vreo două săptămâni după ultima mea întâlnire cu Lily de Seitas. Plictisit până peste cap de propria mea persoană, m-am dus într-o după-amiază să văd un film vechi de René Clair. M-am aşezat undeva la

întâmplare, lângă o siluetă ghemuită şi mă uitam la nemuritorul film *Pălăria de pai italienească.* După un timp, judecind după suspinele şi smiorcăielile de alături, am dedus că masa informă de lângă mine, descinsă parcă din piesele lui Beckett, era de sex feminin. Peste vreo jumătate de oră se întoarse spre mine să-mi ceară un foc. Am văzut o faţă rotundă, nefardată, sprâncene groase; părul castaniu, care îi cădea pe frunte ca un breton, era legat la spate într-un fel de coadă de cal; între degetele cu unghii murdare avea un chiştoc de ţigară. Când s-au aprins luminile şi am rămas în continuare, aşteptând spectacolul următor, încercă să-mi facă avansuri cu o deplorabilă lipsă de experienţă. Era în blugi, un pulover ponosit şi o jachetă bărbătească antică. Dar avea trei particularităţi care îi dădeau un farmec asexual: un zâmbet până la urechi, un puternic accent scoţian şi un aspect atât de neglijent şi de delăsat, încât am simţit imediat în ea un suflet chinuit, înrudit cu al meu. Nu ştiu de ce, dar zâmbetul nu părea natural; aveai impresia că apare numai dacă păpuşarul trage sforile. Stătea ghemuită pe scaun, ca un căţel gras, încercând fără succes să scoată de la mine cu ce mă ocup, unde locuiesc... Şi atunci, poate din cauza zâmbetului ei de broască, poate pentru că ştiam că această încălcare a regulilor mele de conduită nu reprezenta niciun pericol, nu era în mod clar, o încercare la care mă supuneau, am invitat-o la o cafea.

Şi am intrat într-un bar de zi. Îmi era foame şi i-am spus că eu iau şi o porţie de spaghete. La început nici nu a vrut să audă, apoi a recunoscut că îşi cheltuise ultimii bani pe biletul de cinema, după care înfulecă tot, ca un lup. Mă gândeam că acum începusem să culeg animale părăsite.

Ne-am dus la o cârciumă. După câte se părea, venise de la Glasgow în urmă cu vreo două săptămâni ca să studieze artele plastice. Acolo, la Glasgow, făcuse parte dintr-un grup ciudat al

boemei celte şi acum trăia prin baruri de zi şi cinematografe „cu un mic ajutor din partea prietenilor”. Renunţase la studii, devenind prototipul eternului vagabond din provincie.

Cu ea castitatea mea era în siguranţă şi poate că ăsta a fost şi motivul pentru care mi-a plăcut atât de mult şi atât de repede. Mă distra, avea personalitate, cu vocea ei aspră şi o lipsă de feminitate aproape grotescă. Şi mai avea ceva: nu se văita, era total lipsită de autocompătimire şi totodată eram, fascinat de o comportare atât de diferită de a mea. Am dus-o cu maşina în faţa uşii, un imobil cu camere mobilate în Notting Hill. Era clar că-şi închipuia că voiam să urc sus cu ea.

Am deziluzionat-o repede.

— Atunci, nu ne mai vedem?

— Poate că da.

M-am uitat la silueta bondoacă de lângă mine.

— Câţi ani ai?

— Douăzeci şi unu.

— Aiurea

— Douăzeci.

— Optsprezece?

— Îţi baţi joc de mine? Am douăzeci bătuţi.

— Ţi-aş sugera să...

Pufni uşor pe nas.

— Scuză-mă, uite ce-ţi propun: eu aştept pe cineva... o fată... să se întoarcă din Australia şi pentru două-trei săptămâni aş avea nevoie de companie.

Zâmbi cu gura până la urechi.

— Îţi ofer o slujbă. În Londra există şi agenţii pentru astfel de lucruri. Furnizează oameni ca parteneri, însoţitori...

Continua să zâmbească.

— Hai mai bine sus cu mine, mie mi-ar face plăcere.

— Nu – îţi ofer exact ce ţi-am spus. Pentru moment umbli fără căpătâi şi eu la fel. Deci hai să umblăm împreună... şi eu acopăr cheltuielile. Nu e

vorba să facem dragoste. Ne ţinem unul altuia tovărăşie.

Îşi frecă încheieturile mâinilor una de alta, zâmbi din nou şi ridică din umeri, ca şi când un nebun în plus pe lume tot nu mai conta.

Şi aşa ne-am întovărăşit. Dacă mă supravegheau, era rândul lor să facă o mişcare. Mă gândeam că poate astfel lucrurile se vor precipita.

Jojo era o fiinţă ciudată, blândă ca ploaia – ploaia londoneză, căci era rareori curată – şi lipsită de ambiţii şi meschinării. Se încadrase perfect în rolul pe care i-l atribuisem. Împreună ne petreceam timpul prin cinematografe, prin expoziţii, prin cârciumi; câteodată stăteam toată ziua în apartamentul meu. Dar când venea seara, o trimiteam întotdeauna înapoi în colţişorul ei. Deseori stăteam ore întregi la aceeaşi masă, răsfoind ziare şi reviste, fără să schimbăm nicio vorbă. După şapte zile mi se părea că ne cunoaştem de şapte ani. Îi dădeam patru lire pe săptămână şi m-am oferit să-i cumpăr câte ceva de îmbrăcăminte şi să-i plătesc chiria neînsemnată pentru odaia ei. A acceptat o jachetă bleumarin de la Marks şi Spencer, dar altceva nimic. Se achita foarte bine de misiunea ei. Ţinea la distanţă orice fată care s-ar fi întâmplat să ne privească, iar eu, la rândul meu, dezvoltasem un fel de nebunească fidelitate faţă de ea.

Era întotdeauna senină, recunoscătoare până şi pentru cea mai neînsemnată dovadă de amabilitate, ca un câine afectuos; răbdătoare, deschisă şi nu se supăra niciodată. Am refuzat să-i vorbesc despre Alison şi probabil că Jojo a încetat după o vreme, să mai creadă că a existat cu adevărat, acceptând, cu felul ei de a accepta totul, ideea că sunt pur şi simplu „puţin sărit”.

Dar într-o seară de octombrie, mi-am dat seama că n-am să pot dormi şi i-am propus să pornim cu maşina, s-o duc unde vrea ea, cu condiţia să fie

destul de aproape ca să ne putem întoarce până la ziuă. O clipă a stat pe gânduri, apoi hotărî, Dumnezeu ştie de ce: „Stonehenge”. Aşa că am pornit-o spre Stonehenge şi pe la trei noaptea ne-am plimbat prin menhirele ce se înălţau în jurul nostru: vântul sufla rece şi, dinspre cerul înnorat prin care ici şi colo străbătea lumina lunii, se auzeau ţipetele nagâţilor care se învârteau pe deasupra capetelor noastre. Mai târziu ne-am aşezat în maşină şi am mâncat ciocolată. În întuneric îi puteam distinge faţa, petele întunecate ale ochilor, zâmbetul inocent şi încântat.

— De ce zâmbeşti, Jojo?

— Că sunt fericită.

— Nu eşti obosită?

— Nu.

M-am aplecat şi am sărutat-o pe obraz. N-o mai sărutasem niciodată: am pornit imediat motorul. După un timp a adormit şi capul veni încet să se sprijine pe umărul meu. Când dormea, nu părea să aibă mai mult de cincisprezece-şaisprezece ani. Din când în când îmi veneau peste faţă şuviţe din părul ei, pe care şi-l spăla foarte rar. Aveam pentru ea cam aceleaşi sentimente pe care le aveam şi pentru Kemp: multă afecţiune; nici cea mai mică dorinţă.

La puţină vreme după această plimbare nocturnă, într-o seară ne-am dus împreună cu Kemp la cinema. Kemp considera că numai un nebun poate să umble cu o urâtă ca Jojo – căci nici n-am încercat să-i explic cum stăteau de fapt lucrurile – era totuşi fericită că încep să mă comport cât de cât ca un om normal. După film ne-am dus la ea în „studio” să bem câte o cacao şi ce-i mai rămăsese dintr-o sticlă de rom. Pe la unu Kemp ne-a dat afară, pentru că voia să se culce, ceea ce, de altfel, voiam şi eu. Am condus-o pe Jojo până la uşa de jos. Era prima seară cu adevărat friguroasă din toamna aceea şi, în plus,

ploua cu găleata. Am rămas amândoi în uşă privind afară.

— Nick, mai bine dorm la tine pe fotoliu.

— Nu, stai puţin, mă duc să aduc maşina. O parcam de obicei pe o străduţă laterală. M-am urcat în maşină, am pornit motorul, dar n-am mers prea departe. Roata din faţă era complet dezumflată. Am coborât în ploaie, am înjurat şi am deschis portbagajul să scot pompa. Nu era acolo. N-o mai folosisem de mai bine de o săptămână, aşa că nu-mi puteam da seama când dispăruse. Am trântit capota la loc şi ne-am întors la uşă.

— Afurisita de rablă e pe geantă.

— Foarte bine.

— Mulţumesc.

— Nu fi aşa încuiat. Am să dorm în fotoliu şi gata.

M-am gândit s-o trezesc pe Kemp, dar gândul la înjurăturile de care avea să răsune studioul m-a făcut imediat să mă răzgândesc. Am urcat scările împreună, trecând pe lângă atelierele de croitorie, pustii la ora asta. Am deschis uşa apartamentului.

— Ascultă, tu bagă-te în pat că eu dorm aici.

Îşi şterse nasul cu dosul mâinii şi dădu aprobator din cap. Se duse la baie, apoi intră în dormitor, se întinse pe pat, acoperindu-se cu jacheta bărbătească cu care umbla îmbrăcată. Eram furios pe ea şi eram obosit, dar am tras două scaune unul lângă altul şi m-am întins pe ele. Au trecut cinci minute. Deodată apăru în uşa dintre cele două camere.

— Nick?

— Îm?

— Vino.

— Unde să vin?

— Ştii tu.

— Nu.

Stătea acolo în uşă şi tăcea. Îşi calcula mişcarea următoare.

— Eu vreau.

Uimit, mi-am dat seama că era prima oară când o auzeam folosind verbul a vrea la persoana întâi singular.

— Jojo, suntem prieteni. Nu ne culcăm unul cu altul.

— Dar putem dormi unul lângă altul.

— Nu.

— Doar o dată.

— Nu.

Continua să stea în uşă, îmbrăcată în blugi şi cu puloverul pe ea, o formă durdulie şi întunecată acuzându-mă în tăcere. Lumina care venea din stradă deforma umbrele din jurul ei, izolându-i figura, astfel încât părea o litografie de Munch. Gelozia sau Invidia sau poate Inocenţa.

— Mi-e tare frig.

— Atunci bagă-te sub pătură.

O clipă rămase nemişcată, apoi am auzit-o strecurându-se spre pat. Trecură cinci minute. Simţeam că mi s-a înţepenit ceafa.

— Sunt în pat Nick. Ai putea să vii să te culci deasupra cuverturilor.

Am oftat.

— Mă auzi?

— Da.

Tăcere.

— Credeam că ai adormit.

Ploaia bătea în geam, curgea zgomotos pe burlane; aerul umed al nopţii londoneze se infiltra în cameră. Eram singuri. Era iarnă.

— Pot să vin puţin să aprind focul.

— Doamne!

— Nu te trezesc.

— Foarte mulţumesc.

Intră în cameră şi am auzit-o aprinzând un chibrit. Gazul începu să şuiere. O lumină roşiatică inundă încăperea. Jojo stătea nemişcată, dar după un timp n-am mai putut răbda şi m-am ridicat.

— Nu te uita. N-am nimic pe mine.

M-am uitat. Era lângă foc şi tocmai îşi scotea un maiou bărbătesc mult prea mare pentru ea. Şi am fost neplăcut surprins să constat că în lumina focului era aproape drăguţă sau, oricum, feminină. M-am întors cu spatele şi m-am întins să iau o ţigară.

— Ascultă Jojo. Lasă-mă cu chestiile astea. *Nu* vreau să fac dragoste cu tine. Ai înţeles?

— Doar nu voiai să mă culc în patul tău curat cu hainele pe mine?

— Încălzeşte-te şi fugi la loc în pat.

Am fumat cam jumătate din ţigară.

— Numai pentru că ai fost atât de drăguţ cu mine.

N-am răspuns.

— Vreau să-ţi fac şi eu o plăcere.

— Dacă-i aşa, nu-ţi face probleme. Nu-mi datorezi nimic.

M-am uitat pe furiş spre ea. Şedea pe podea cu spatele ei durduliu spre mine, cu braţele în jurul genunchilor strânşi, cu ochii pironiţi spre foc. Tăcere. După un timp relua:

— Nu e numai asta.

— Du-te şi pune-ţi ceva pe tine. Sau urcă-te în pat şi pe urmă putem sta de vorbă.

Mi-am aprins o a doua ţigară de la mucul celei dintâi.

— Ştiu eu de ce nu vrei.

— Ia zi!

— Crezi că am luat vreo boală din alea murdare din împuţitul tău de oraş.

— Jojo!

— Poate c-am luat. Poţi transporta microbi chiar şi fără să fii bolnav.

— Termină!

— Nu fac decât să spun ce crezi tu.

— Eu n-am crezut *niciodată* aşa ceva.

— Nu te învinuiesc. Nu te învinuiesc deloc.

— Jojo, taci din gură. Te rog să taci.

Linişte.

Zgomotul picioarelor ei goale călcând apăsat pe parchet, uşa dormitorului fu trântită cu putere şi se deschise singură din nou. După câteva secunde am auzit-o plângând. M-am blestemat că putusem să fiu atât de prost; m-am blestemat că toată seara nu dădusem nicio atenţie unor semne care ar fi trebuit să-mi dea de bănuit: părul proaspăt spălat, pieptănat cu grijă în coadă de cal; unele priviri. Aveam senzaţia îngrozitoare că în orice clipă puteam auzi un ciocănit sever la uşă: Alison. Eram şi şocat de gestul ei brutal.

Un minut mai târziu intram în dormitor. Soba cu gaz proiecta până aici o lumină caldă. I-am înfăşurat cuvertura pe lângă ea, învelind-o până sub bărbie.

— Of, Jojo. Mare caraghioasă eşti.

Am mângâiat-o pe păr, ţinând strâns cuverturile cu cealaltă mână în cazul că s-ar fi aruncat pe mine. Începu să se smiorcăie. I-am întins o batistă.

— Pot să-ţi spun ceva?

— Sigur.

— N-am făcut-o niciodată. N-am făcut niciodată dragoste cu vreun bărbat.

— Isuse!

— Sunt neatinsă ca în ziua în care m-am născut.

— Slavă Domnului!

Se întoarse pe spate şi se uită la mine.

— Acum vrei?

Întrebarea strică oarecum efectul celor spuse mai înainte. Am atins-o uşor pe obraz şi am făcut din cap semn că nu.

— Te iubesc, Nick.

— Jojo, nu-i adevărat, nu se poate!

Spre exasperarea mea, începu din nou să plângă.

— Ia spune-mi, tu ai pus la cale toate astea? Cauciucul dezumflat?

Mi-am amintit că în timp ce Kemp pregătea cacaoa, ea ieşise puţin din cameră sub pretext că merge până sus.

— Trebuia s-o fac, Nick. În noaptea când ne-am întors de la Stonehenge, ţii minte? N-am dormit nicio picătură tot drumul. Mă prefăceam.

— Jojo, pot să-ţi spun o poveste lungă pe care n-am spus-o nimănui până acum? Pot?

I-am şters ochii cu batista şi am început să-i vorbesc, aşezat pe marginea palului, cu spatele spre ea. I-am povestit totul despre Alison, despre felul în care o părăsisem, fără să mă cruţ deloc. I-am vorbit despre Grecia. Fără să-i povestesc incidentele reale ce avuseseră loc în timpul legăturii mele cu Lily. I-am vorbit despre Parnas şi de sentimentul meu de culpabilitate. Am mers până la capăt, până la Jojo însăşi, explicându-i motivul pentru care îi căutasem tovărăşia. Era preotul cei mai ciudat căruia să i te spovedeşti; dar nu era un preot rău, căci mă absolvi.

De i-aş fi spus totul de la bun început! N-ar fi fost aşa proastă!

— Iartă-mă. Eu n-am observat nimic.

— A fost mai tare decât mine.

— Te rog să mă ierţi, Jojo. Îmi pare tare rău.

— Eh! sunt numai o biată gâsculiţă din provincie. Mă privi cu un aer solemn: Să ştii că te-am minţit. Am numai şaptesprezece ani.

— Dacă îţi plătesc eu biletul, ai vrea să...

Dar imediat a negat din cap.

Au trecut apoi câteva minute de tăcere, timp în care m-am gândit la singurul adevăr care conta, singura moralitate care conta, singurul păcat, singura crimă. Când, la sfârşitul întâlnirii noastre de la muzeu, Lily de Seitas îmi povestise versiunea ei, considerasem că se referă la trecut, un comentariu asupra trecutului meu şi asupra anecdotei mele cu măcelarul. Dar acum îmi dădeam seama că se referea la viitor.

Istoria înlocuise cele zece porunci biblice. Pentru mine ele nu însemnaseră niciodată nimic sau nu însemnaseră altceva decât o morală conformistă. Dar, aici, aşezat în acest dormitor,

privind reflexele roşiatice ale focului pe panoul uşii, simţeam dintr-odată toată forţa acestei super-porunci care le rezuma pe toate celelalte. Am înţeles că trebuia s-o accept, că trebuia să accept în fiecare zi din nou, chiar dacă nu reuşeam întotdeauna s-o respect. Conchis vorbise odată de aceste clipe cruciale, în care ne întâlnim propriul viitor. Şi mai ştiam că pentru mine, toate lucrurile acestea erau legate de Alison, de faptul că o alesesem pe Alison şi că, zi după zi, trebuia să continui s-o aleg. Vârsta adultă era ca un munte şi eu mă aflam în faţa acestui perete de gheaţă pe care îmi era imposibil să-l escaladez: *Să nu pricinuieşti durere inutil.*

— Îmi dai şi mie o ţigară, Nick?

M-am dus şi i-am adus o ţigară. Stătea lungită trăgând fumul în piept; obrajii i se înroşeau cu intermitenţe; mă observa. O ţineam de mână.

— La ce te gândeşti, Jojo?

— Presupunând că...

— Că nu mai vine?

— Da.

— Mă însor cu tine.

— Asta-i o baliverną.

— Şi am să-ţi fac o grămadă de bebeluşi durdulii cu obrajii bucălaţi şi cu zâmbet de maimuţă.

— Termină, monstrule ce eşti!

Continua să mă privească în tăcere; întuneric; duioşie frustrată. Mi-am amintit de un moment asemănător, toamna trecută, în octombrie, când stătusem tot astfel cu Alison în camera de lângă Baker Street. Şi această amintire îmi demonstră, în modul cel mai simplu şi mai grăitor, cât de mult mă schimbasem.

— Cineva mult mai drăguţ decât mine are s-o facă într-o bună zi.

— Ea seamănă vreun pic cu mine?

— Da.

— Ce spui? Ca să vezi. Săraca!

— Pentru că amândouă sunteţi... altfel decât toate celelalte.

— Există numai câte un singur exemplar din fiecare.

M-am dus dincolo şi am mai pus bani în aparatul de gaz, apoi m-am întors şi am rămas în pragul uşii dintre cele două camere.

— Jojo, tu ar trebui să locuieşti într-un cartier din afara oraşului sau să lucrezi într-o fabrică. Sau să te înscrii la un colegiu select şi....mai ştii, ai să ajungi să fii invitată la dineuri pe la ambasade.

Se auzi şuieratul unui tren pornit spre nord din gara Euston. Se întoarse pe o parte şi stinse ţigara în scrumieră.

— Tare mi-ar place să fiu cu adevărat frumoasă.

Se înfăşură în cuverturi trăgându-le până aproape de faţă, ca şi cum ar fi vrut să-şi ascundă urâţenia.

— Frumuseţea este ceva de adaos. Ca ambalajul în jurul cadoului. Nu e cadoul în sine.

O lungă tăcere. Minciuni caritabile. Dar cum să faci ca să nu fii crud.

— Ai să mă uiţi, Nick.

— Nu. Am să-mi amintesc de tine. Totdeauna.

— Nu totdeauna. Poate un pic, din când în când.

Căscă.

— Eu am să-mi amintesc de tine.

Apoi, peste câteva minute, am auzit-o spunând, ca şi când prezentul nu ar mai fi fost chiar real, ci un vis din copilărie.

— În bătrâna Anglie împuţită.

77

N-AM ADORMIT ÎNAINTE DE ORA ŞASE; ŞI CHIAR şi după aceea m-am trezit de câteva ori. În cele din urmă, pe la unsprezece, m-am hotărât, în sfârşit, să înfrunt o nouă zi. M-am dus să mă uit în dormitor. Jojo plecase. M-am dus în bucătărie, care servea şi de baie. Aici, mâzgălite pe oglindă cu o bucată de săpun, erau trei X-uri, un „rămas bun" şi numele ei. Ieşise din viaţa mea la fel de simplu cum intrase. Pe masa din bucătărie am găsit pompa maşinii.

De la etajul de dedesubt ajungea până la mine ţăcănitul maşinilor de cusut; voci de femei, sunetele unor melodii cântate la radio. Eu eram omul singuratic de la etajul de sus.

Aşteptarea. Mereu aşteptarea.

Rezemat de vechiul uscător din lemn, beam cafeaua şi mâncăm biscuiţi vechi. Ca de obicei, uitasem să cumpăr pâine. Privirea mi se oprise pe o cutie goală de fulgi de porumb. Reclama prezenta o femeie „obişnuită" dezgustător de fericită în jurul mesei, la micul dejun: tatăl bronzat, mama tânără şi frumuşică, o fetiţă, un băieţel, o lume de vis. Metaforic, am scuipat cu scârbă. Şi totuşi, în toate astea trebuie să existe un pic de realitate, o aspiraţie spre ordine, armonie, în spatele dorinţei meschine de a fi ca toţi ceilalţi, în spatele dorinţei egoiste de a avea pe cineva care să-ţi spele lucrurile, să-ţi coasă nasturii, să-ţi asigure urmaşi şi să-ţi gătească mâncăruri gustoase,

Mi-am mai turnat o ceaşcă de cafea şi am blestemat-o pe Alison, căţeaua afurisită. De ce mă încăpăţânam s-o aştept? Şi de ce tocmai la Londra, un oraş cu mai multe femei uşoare pe metru pătrat decât orice alt oraş din Europa? Fete frumoase, un

regiment de fete, nerăbdătoare, venite la Londra pentru a fi seduse, dezbrăcate şi pentru a se trezi dimineaţa în patul vreunui necunoscut...

Şi Jojo, ultima fiinţă de pe lume pe care aş fi vrut s-o rănesc. Parcă aş fi alungat cu lovituri de picior în coaste, un biet câine vagabond însetat de afecţiune.

Dezgustul faţă de mine însumi, ranchiuna sfârşiră prin a-mi provoca o reacţie violentă. Toată viaţa mă străduisem să mă feresc de influenţe. Acum eram la cheremul unei alte fiinţe; mai lipsit de libertate decât fusesem vreodată. Am început să-mi imaginez viaţa fără Alison, să mă gândesc la un nou început... singur, dar liber şi chiar înnobilat prin faptul că descoperisem că eram condamnat, orice aş face, să provoc altora suferinţă. În America, poate, sau, poate, în America de Sud.

Libertatea însemna o alegere bruscă, urmată de acţiune imediată. Era ceea ce făcusem la Oxford, voinţa îmi susţinuse instinctul şi mă ajutase să scap prin tangentă şi să mă regăsesc singur, într-o situaţie nouă, simţeam nevoia să mă încred în hazard. Trebuia să sfărâm zidurile acestei săli de aşteptare în care mă aflam.

Umblam de colo-colo, prin cele două încăperi meschine. Farfuria chinezească din porţelan Bow era atârnată deasupra căminului. Altă scenă de familie, ordine şi ataşament, închisoarea. Afară ploaia; un cer plumburiu. Mă uitam pe fereastră jos, în Charlotte Street şi m-am hotărât să plec de la Kemp, chiar în ziua aceea, imediat.

Ca să-mi dovedesc mie însumi că încă mai puteam acţiona, că puteam face faţă situaţiei, că eram liber.

M-am dus jos la Kemp. A primit comunicarea mea cu răceală. Mă întrebam dacă ştia de plecarea lui Jojo; mi s-a părut că avea o uşoară licărire de dispreţ în ochi şi primi cu o nepăsătoare ridicare din umeri explicaţia pe care o găsisem – că mă

hotărâsem să închiriez o casă la ţară ca să pot să scriu.

— O iei şi pe Jojo?

— Nu. Ne-am hotărât să tragem linie.

— *Tu* ai hotărât să tragi linie.

Deci ştia de plecarea lui Jojo.

— Ei bine, da. *Eu* am hotărât.

— Te-ai plictisit de plebe. Bănuiam eu.

— Las-o baltă.

— Aduni de pe drumuri o biată fată ca ea, Dumnezeu ştie de ce, şi când eşti sigur că s-a îndrăgostit lulea de tine, te porţi ca un adevărat gentleman. Îi dai cu piciorul.

— Ascultă...

— Pe *mine* nu mă duci, băiete.

Stătea acolo, intransigentă şi inexorabilă.

— Hai, du-te. Fugi acasă.

— Înţelege că pentru mine nu există niciun „acasă”.

— Ba bine că nu. Casa ta se numeşte burghezie.

— Scuteşte-mă.

— Am văzut chestia asta de o mie de ori până acum. Burghezi care descoperă că suntem şi noi fiinţe umane şi fac pe ei de frică. Şi ca să mi-o reteze scurt, adăugă: Nu e vina ta. Eşti victima procesului dialectic.

— Şi tu eşti baba cea mai îngrozitoare...

— Fleoşc!

Se întoarse cu spatele ca şi cum nu i-ar fi păsat câtuşi de puţin; ca şi când viaţa ar fi fost ca studioul ei, plin de eşecuri, plin de murdărie şi dezordine şi avea nevoie de toată energia pentru a putea supravieţui în el. O *Mutter Courage* acrită. Se duse la masa ei cu vopsele şi începu să scotocească printre tuburi.

Am ieşit. Dar nici n-ajunsesem bine la primul palier de deasupra parterului, că deschise uşa şi strigă după mine cât o ţinu gura:

— Am să-ţi spun ceva, individ mizerabil ce eşti!

M-am întors.

— Ştii ce o să se întâmple cu biata puştoaică? Se va duce să facă trotuarul. Şi ştii cine a împins-o acolo?

Mă arătă cu un deget acuzator.

— Sfântu' Nicholas Urfe. *Domnul* Urfe.

Acest „domnul" mi se părea cuvântul cel mai obscen pe care-l auzisem vreodată pe buzele ei. Mă sfredelea cu ochii. Se întoarse brusc şi trânti uşa studioului după ea. Astfel, nu-mi mai rămânea decât să mă las tras la fund, între Scylla – Lily de Seitas şi Charybda – Kemp.

Mi-am făcut bagajele cuprins de o mânie rece; şi lansat într-o ceartă imaginară cu Kemp – o ceartă în care eu marcam toate punctele – am apucat neatent farfuria de porţelan Bow ca s-o scot din cui. Mi-a alunecat, s-a lovit de marginea sobei cu gaze; şi o clipă mai târziu zăcea la picioarele mele spartă în două, pe mijloc.

Am îngenuncheat. A trebuit să-mi muşc buzele cu putere ca să nu plâng. Stăteam în genunchi, ţinând în mână cele două bucăţi ale farfuriei. Nici măcar nu încercam să le potrivesc una lângă alta. Nici nu m-am mişcat când am auzit paşii lui Kemp pe scară. Când a intrat în cameră, eram tot în genunchi în faţa sobei. Nu ştiu ce venise să-mi spună, dar când mi-a văzut faţa n-a scos o vorbă.

Am întins spre ea cele două cioburi de porţelan, arătându-i ce se întâmplase: viaţa mea, trecutul şi viitorul meu. Era simbolul vieţii mele sfărâmate şi vorba vechiului cântec pentru copii: „Nici toţi caii regelui şi nici toţi oamenii lui nu vor putea lipi bucăţile la loc".

Rămase o clipă tăcută, privind în jur, la valiza umplută pe jumătate, la învălmăşeala de cărţi şi hârtii de pe masă: individul mizerabil, măcelarul răpus, în genunchi lângă cămin.

Rosti:

— Isuse! La vârsta ta.

Şi aşa am rămas mai departe la Kemp.

78

PÎNĂ ŞI CEA MAI NEÎNSEMNATĂ SPERANŢĂ, simpla continuare a existenţei sunt suficiente pentru a reprezenta viitorul unui antierou. Să fie lăsat, spune epoca noastră, să fie lăsat acolo unde omenirea se zbate în propria sa istorie, la o răscruce, într-o dilemă, având totul de pierdut şi prea puţin de câştigat. Lăsaţi-l să supravieţuiască, dar nu-i daţi nicio îndrumare, nu-i promiteţi nicio recompensă; pentru că şi noi aşteptăm, în camerele noastre solitare, unde telefonul nu sună niciodată, aşteptăm întoarcerea unei fete, întoarcerea acestui adevăr, a acestui cristal de umanitate, a acestei realităţi pierdute în imaginaţia noastră; să spui că fata se va întoarce e o minciună.

Dar labirintul nu are centru. Sfârşitul nu este decât un punct printre alte puncte înşirate pe o aţă, o tăietură de foarfecă făcută la întâmplare. În cele din urmă, Benedick a sărutat-o pe Beatrice, dar ce va fi peste zece ani? Şi cu Elsinore ce se va întâmplă în primăvara următoare?

Alte zece zile deci. Dar despre ce s-a întâmplat în anii următori, tăcere; căci e vorba de un alt mister.

Deci alte zece zile în care telefonul nu a sunat.

În ultima zi a lui octombrie – era o sâmbătă, în ajun de ziua tuturor sfinţilor – Kemp m-a rugat s-o întovărăşesc, după-amiază la o plimbare pe jos. Pentru ea era un lucru foarte neobişnuit. Ar fi trebuit să-mi dea de bănuit. Dar se întâmplă să fie o zi splendidă, cu un cer de primăvară din altă lume, de un albastru intens ca o petală de delphinium, cu pomii ruginiu, galben şi chihlimbar, cu aerul blând ca într-un vis.

În plus, Kemp începuse să-şi ia faţă de mine rolul de mamă. Era un proces care cerea, în compensaţie, un ton răstit de sergent major şi folosirea atâtor cuvinte vulgare, încât, la prima vedere, relaţia noastră părea exact contrariul a ceea ce era de fapt. Totuşi, dacă am fi acceptat deschis legăturile care se ţeseau între noi, am fi stricat totul; refuzul de a le recunoaşte făcea parte din afecţiunea noastră reciprocă. Dacă nu ne etalam sentimentele, o făceam dintr-un fel de delicateţe reciprocă ce reprezenta, de fapt, dovada că ele existau cu adevărat. Poate că datorită lui Kemp mă simţisem mai fericit în aceste zece zile din urmă; sau poate datorită lui Jojo, cel mai puţin angelic dintre îngeri, dar trimis de hazard, dintr-o lume mai bună în lumea mea. Sau poate provenea din satisfacţia de a descoperi că puteam aştepta mai mult decât îmi închipuisem. Oricare ar fi fost cauza, indiscutabil ceva în mine se schimbase. Continuam să mă consider persecutat, dar în alt sens; adevărurile lui Conchis se maturizaseră în mine; în special cele pe care le întrupase prin Lily. Încet-încet, învăţam să zâmbesc, cu surâsul pe care îl dorea Conchis. Poţi accepta fără să ierţi, după cum poţi lua o hotărâre fără s-o pui neapărat în aplicare.

Am pornit-o spre nord şi traversând Euston Road, mergând pe Outer Circle, am ajuns în Regent's Park. Kemp era îmbrăcată cu nişte pantaloni negri de pânză şi un pulover vechi şi murdar; ţinea în gură o ţigară stinsă ca un avertisment dat aerului proaspăt că nu-i permitea accesul în plămâni decât pentru scurt timp. Parcul era plin de verdeaţă; oamenii împrăştiaţi peste tot în grupuri mici, familii, perechi de îndrăgostiţi, oameni singuri ieşiţi la plimbare cu câini; culorile îndulcite de imperceptibila ceaţă de toamnă; totul părea simplu şi plăcut ca o plajă pictată de Boudin.

Ne-am plimbat, m-am uitat cu drag la raţe şi cu dispreţ la jucătorii de hockey.

— Nick, băiatule, zise Kemp, simt nevoia unei ceşti din afurisita noastră băutură naţională.

Şi asta ar fi trebuit să mă pună în gardă. În lumea ei nu se bea decât cafea.

Aşa că ne-am dus la pavilionul unde se servea ceai, am stat la rând şi apoi ne-am găsit o jumătate de masă liberă. Kemp plecă la toaletă. Mi-am scos cartea pe care o aveam în buzunar. Perechea cu care împărţeam masa se ridică şi plecă. Zgomotul, dezordinea, mâncarea nu prea îmbietoare, coada de la casă... Kemp stătea probabil şi ea la coadă. M-am cufundat în lectură.

Şi deodată... am văzut-o aşezată pe scaunul din faţa celui pe care îl păstrasem pentru Kemp.

Totul era atât de calm, atât de simplu.

Ţinea privirea aţintită spre masă; nu spre mine. M-am întors brusc, căutând-o cu privirea pe Kemp, dar aproape imediat am ştiut că nu mai era acolo; Kemp era în drum spre casă.

Nu spunea nimic. Aştepta.

Tot timpul mă aşteptasem la o reintrare spectaculoasă, un telefon misterios, o coborâre metaforică, poate chiar la propriu, într-un Infern modern. În timp ce o priveam, incapabil să vorbesc, constatând refuzul ei de a-mi întâlni privirea, am înţeles totuşi că acesta era singurul mod posibil de întoarcere. Apariţia ei în cea mai banală dintre scene, în această Londră banală, în această lume reală, obişnuită şi ternă. Din moment ce fusese distribuită în rolul Realităţii, venise nedeghizată; o simţeam străină, purtând încă aura unei alte lumi; ieşită din mulţimea din spatele ei, dar neaparţinându-i.

Purta un costum de tweed cu un desen fin în culori de toamnă şi iarnă; un fular verde închis, legat sub bărbie; stătea cu mâinile în poală, cuminte ca şi când şi-ar fi făcut datoria: venise, era aici. Era rândul meu să fac mişcarea următoare; Numai că acum, când sosise momentul, nu eram în stare să fac nimic, nu spuneam nimic, nu gândeam

nimic, îmi închipuisem reîntâlnirea noastră în atâtea feluri, dar niciodată nu mă gândisem că va fi astfel. În cele din urmă mi-am plecat ochii pe carte, ca şi când nu voiam să am nimic de-a face cu ea – ca apoi să-i ridic repede şi să privesc dincolo de ea, la familia ce se instalase la masa de pe partea cealaltă a aleii: figuri stupide, pline de curiozitate, care mirosiseră că aici avea loc o scenă. Îmi aruncă o scurtă privire pătrunzătoare doar o fracţiune de secundă, dar surprinsese pe faţa mea expresia pe care mi-o compusesem pentru cei de la masa vecină.

Brusc se ridică în picioare şi-mi întoarse spatele. Am văzut-o îndepărtându-se printre mese. Micuţă. Trupul subţire, uşor trist, parte naturală a atracţiei ei fizice. La altă masă, un bărbat o urmări cu privirea până la uşă.

Am lăsat să treacă un moment de uimire şi sfâşiere. Apoi am pornit după ea, împingându-i brutal pe toţi cei care-mi stăteau în cale. Mergea încet pe iarbă, îndreptându-se spre est. Am venit în spatele ei şi am mers lângă ea. Aruncă o privire scurtă spre picioarele mele. Nu spuneam niciunul nimic. Fusesem luat prin surprindere în aşa măsură, încât simţeam acest lucru până şi în hainele noastre. Nu mă mai interesa de mult ce puneam pe mine, cum arătam... împrumutasem culorile criptice ale lumii lui Kemp şi ale lui Jojo. Acum, lângă ea, mă simţeam prost îmbrăcat şi eram nemulţumit; nu avea dreptul să apară aşa, ca o soţie mic-burgheză, calmă şi elegantă. Era ca şi când ar fi vrut să-mi fluture pe sub nas faptul că rolurile şi destinele noastre se inversaseră. M-am uitat împrejur. Erau atâţia oameni şi mulţi din ei erau prea departe ca să le pot distinge trăsăturile. Şi Regent’s Park. Cealaltă întâlnire a tânărului dezertor cu iubita lui; mirosul de liliac, abisul tenebrelor.

— *Ei* unde sunt?

Ridică uşor din umeri.

— Sunt singură.

— Pe dracu!

Mai făcurăm câţiva paşi în tăcere. Îmi făcu semn cu capul spre o bancă goală pe o alee mărginită de pomi. Îmi era atât de străină, ca şi când ar fi venit cu adevărat din Infern; atât de rece, atât de calmă.

Am urmat-o. Se aşeză la un capăt al băncii, iar eu m-am aşezat spre mijloc, cu faţa spre ea, privind-o. Mă înfuria faptul că nu se uita la mine, că nu făcuse nici cea mai vagă încercare de a-şi cere scuze; că nu spunea nimic.

Am zis:

— Aştept. Aşa cum aştept de trei luni şi jumătate.

Îşi dezlegă fularul şi îşi scutură uşor părul care îi cădea liber pe spate. Îi crescuse la loc, aşa cum era când o văzusem prima oară şi era bronzată. De la prima privire mi-am dat seama şi lucrul mă irită, că amintirile mele, care reţinuseră despre Lily numai imaginile care o avantajau, despre Alison nu reţinuseră decât imaginile cele mai puţin avantajoase. Sub taiorul bine croit purta o bluză elegantă, maron-deschis. Era un taior foarte scump; Conchis îi dăduse probabil bani. Era drăguţă şi atrăgătoare, chiar şi fără îmbrăcămintea asta frumoasă...

Mi-am amintit de Parnas, de Alison cea de atunci. Ţinea ochii pironiţi pe vârful pantofilor cu toc jos.

Privind întinderea de iarbă din faţa mea, i-am spus:

— Vreau ca un lucru să fie clar de la început. Te iert pentru festa incalificabilă pe care mi-ai jucat-o astă-vară. Te iert, indiferent din ce meschină răzbunare feminină ai hotărât să mă laşi să aştept atât.

Ridică din umeri. Tăcere. Apoi:

— Dar?

— Dar vreau să ştiu ce dracu s-a întâmplat în ziua aceea la Atena. Ce dracu se petrece de atunci? Şi unde dracu o să ajungeam acum?

— Şi după aceea?

— După aceea, vom vedea.

Îşi scoase o ţigară din geantă şi o aprinse; apoi, cu un gest destul de brusc, îmi întinse pachetul.

— Nu, mulţumesc.

Privea în depărtare, către zidul de case aristocrate care formau Camberland Terrace, ale căror ferestre dădeau spre parc. Stucaturi crem, un şir de statui albe de-a lungul cornişelor, albastrul prăfuit al cerului.

Un caniş, veni în fugă până lângă noi. I-am făcut vânt cu piciorul, dar ea îl mângâie pe cap. O femeie strigă:

— Tina! Tina dragă, vino aici!

Altă dată am fi schimbat o grimasă plină de dispreţ. Îşi întoarse ochii spre şirul de case din faţă. M-am uitat în jur. Câţiva metri mai încolo mai erau alte bănci. Alţi oameni şedeau şi priveau. Deodată parcul populat mi se păru ca o scenă; întregul peisaj, un peisaj invadat de măşti şi de spioni. Mi-am aprins o ţigară din pachetul meu. Aş fi vrut ca Alison să mă privească, dar refuza să se uite la mine.

— Alison!

Îmi aruncă o privire scurtă, apoi plecă din nou ochii. Stătea aici pe bancă, cu ţigara în mână, ca şi când nimic n-ar fi putut-o determina să vorbească. O frunză de platan coborî încet în zbor şi-i atinse fusta. Se aplecă, o luă de jos, îi netezi zimţii galbeni pe fusta de tweed. Un indian veni şi se aşeză la celălalt capăt al băncii. Pardesiu negru, jerpelit, fular alb, o faţă îngustă. Părea slab şi amărât, timid, singur şi străin. Chelner poate sau ajutor de bucătar într-un restaurant de mâna a doua. M-am tras mai aproape de Alison, am coborât vocea şi m-am străduit să vorbesc pe un ton la fel de rece ca al ei.

— Şi Kemp face parte din complot?

— Nicko, te rog, nu mă interoga. Te rog.

Îmi pronunţase numele; se apropiase puţin. Dar continua să fie rece şi dură.

— Ne urmăresc? Sunt undeva pe aici?

Oftă exasperată.

— Răspunde-mi!

— Nu.

Dar se corectă imediat:

— Nu ştiu.

— Ba ştii.

Tot nu voia să se uite la mine. Vorbi încet, pe un ton aproape plictisit:

— Ei nu mai au niciun amestec acum.

Un lung moment de tăcere. I-am spus:

— Nu poţi să mă minţi. Când suntem faţă în faţă. Îţi netezi părul. Părul, încheietura mâinii, felul ei de a-şi ridica puţin bărbia când făcea acest gest, lobul urechii o clipă dezvelit. Eram indignat, ca şi când mi se refuza ceva ce-mi aparţinea.

— Eşti singura persoană despre care am crezut întotdeauna că e incapabilă să mă mintă. Poţi măcar să-ţi imaginezi prin ce-am trecut astă vară? Când am primit scrisoarea, florile...

Zise:

— Dacă ne apucăm acum să vorbim despre trecut...

Toate încercările mele se dovedeau a fi inutile, pe ea altceva o preocupa. Degetele mele atinseră un obiect rotund şi neted în buzunarul hainei: o castană, un talisman. Jojo mi-o dăduse învelită într-o foiţă de bomboane, ca să-mi facă o farsă, într-o seară la cinema. Gândul mi s-a dus la Jojo, undeva la numai două-trei mile dincolo de zidurile de cărămidă şi strada aglomerată, stând probabil lângă un nou prieten, întâlnit întâmplător; Jojo plutind la întâmplare spre vârsta femeii adulte. Jojo, a cărei mână cu degete boante o ţineam într-a mea, în întuneric. A trebuit să lupt cu mine însumi să nu o iau pe a lui Alison.

— Allie!

Hotărâtă brusc să nu se lase atinsă, aruncă frunza îngălbenită.

— M-am întors la Londra ca să vând apartamentul. Mă întorc definitiv în Australia.

— Lungă călătorie pentru o treabă atât de neînsemnată.

— Şi ca să te văd.

— Aşa cum ne vedem acum?

— Să văd dacă am...

Se opri.

— Dacă ai ce?

— N-am vrut să vin.

— Atunci cum de eşti aici?! Dacă a fost împotriva voinţei tale?

Ridică din umeri, dar nu răspunse.

Era misterioasă; o altă femeie aproape; trebuia să mă dau câţiva paşi înapoi şi să o iau de la început; şi ca în versul lui T. S. Eliot *„...şi să mă apropii ca pentru prima oară”*. Ca şi când ceea ce fusese altă dată liber în ea, accesibil ca solniţa de pe masă, era acum sacrosant, închis cu grijă într-o fiolă. O cunoşteam pe Alison. Ştiam că oricât de independentă ar fi rămas în sinea ei, se identifica uşor, la suprafaţă, cu cei pe care îi iubea sau pe care îi plăcea. Ştiam şi de unde provenea această netedă impermeabilitate. Mă aflam în prezenţa unei preotese din templul Demetrei.

Am încercat să fiu practic:

— Unde ai fost după Atena? Te-ai dus acasă?

— Poate.

Am mai făcut un pas:

— Te-ai gândit vreun pic la mine?

— Câteodată.

— Există altcineva?

Ezită puţin, apoi zise:

— Nu.

— Nu pari prea sigură.

— Întotdeauna există un altcineva – dacă îl cauţi.

— Şi tu l-ai căutat?

Zise:

— Nu e nimeni.

— Sunt şi eu inclus în acest „nimeni”?

— Ai fost întotdeauna inclus, începând... din ziua aceea.

Priveam figura închisă a lui Alison, ochii care se încăpăţânau să fixeze un punct în depărtare. Era conştientă că mă uitam la ea, dar ea urmărea cu privirea un trecător, ca şi când îl găsea mai interesant decât pe mine.

— Ce trebuie să fac? Să te iau în braţe? Să-ţi cad în genunchi? Ce vor?

— Nu înţeleg ce vrei să spui.

— Ba o ştii al naibii de bine.

Îmi aruncă o privire într-o parte, apoi plecă ochii din nou. Zise:

— În ziua aceea am văzut limpede în tine. Pentru totdeauna. Asta-i tot.

— În ziua aceea ne-am iubit. Şi într-un fel tot pentru totdeauna.

Am auzit-o pufnind uşor pe nas, aproape cu dispreţ; am aşteptat să-mi spună ceva, orice, fie şi numai să-şi exprime dispreţul. Încercam să potolesc furia care mocnea în mine, străduindu-mă să rămân calm.

— A fost un moment, acolo pe munte, când te-am iubit. N-am să spun că *bănuiesc* că ştii, pentru că ştiu sigur că ştii. Ştiu că ai înţeles. Te cunosc prea bine ca să nu fiu sigur că ai înţeles. Şi că-ţi aminteşti. Am adăugat: Nu mă refer la dragostea trupească.

Din nou lăsă să treacă un timp înainte de a răspunde.

— De ce mi-aş aminti? De ce n-aş face tot ce-mi stă în putinţă ca să uit?

— Cunoşti şi aici răspunsul.

— Adevărul?

— Alison...

— Nu te apropia. Te rog, nu te apropia.

Refuza să mă privească, dar am simţit-o în vocea ei. O simţeam cuprinsă de un tremur profund, invizibil; ca şi când celulele din creier tremurau. Vorbi, uitându-se în altă parte:

— Bun, de acord, ştiu ce înseamnă asta.

Îşi luă altă ţigară şi o aprinse, continuând să ţină capul întors în cealaltă parte.

— Sau ce însemna, când te iubeam. Însemna că tot ce-mi spuneai sau tot ce făceai avea un sens, un sens emoţional. Trezea în mine ecouri. Eram tulburată, eram exaltată, eram deprimată, eram...

Ezită puţin, apoi continuă:

— După tot ce s-a petrecut, poţi să stai acolo, la o masă, în aşteptarea unei ceşti de ceai, să mă priveşti ca şi când aş fi o femeie de stradă şi să...

— Dar, pentru Dumnezeu, am avut un şoc.

În clipa aceea am atins-o, i-am pus mâna pe umăr, dar se trase imediat. Ca să aud ce spune a trebuit să mă dau mai aproape de ea.

— Ori de câte ori sunt cu tine este ca şi când m-aş duce la cineva şi i-aş spune: „Torturează-mă, bateţi joc de mine, insultă-mă. Pentru că...”.

— Alison.

— Oh, acum eşti drăguţ. Eşti drăguţ acum. Al dracului de drăguţ. Dar cât timp? O săptămână? O lună? Şi apoi o luăm de la început.

Nu plângea, m-am aplecat puţin s-o privesc. Într-un fel, îmi dădeam seama că joacă teatru şi totuşi, nu era teatru. Poate că repetase replica asta, dar în acelaşi timp exprima convingerea ei.

— Dacă tot te întorci în Australia...

Am vorbit fără sarcasm, dar se întoarse brusc şi se uită la mine, ca şi când tâmpenia mea era monstruoasă. Am făcut greşeala să zâmbesc, să încerc s-o iau de mână. Brusc, se sculă în picioare şi, traversând poteca, o porni pe sub copaci spre spaţiul deschis, acoperit cu iarbă, şi ajunsă acolo, după câţiva paşi se opri.

Dacă era plauzibil ca reacţie, era departe de a fi plauzibil ca mişcare, în special faptul că se oprise.

Ceva în ţinuta ei, direcţia spre care se întorsese... Şi atunci, într-o străfulgerare, am ştiut sigur. Dincolo de ea era o întindere de iarbă, un sfert de milă de gazon, până la marginea parcului. În continuare se înălţa faţada *stil Regence,* cu şirul de statui, şi numeroasele ferestre elegante de la Cumberland Terrace.

Un perete de ferestre, un şir de statui ale zeilor clasici. *Ei* supravegheau parcul ca de la balconul unui teatru. Cu complicitatea lui Alison: ea mă atrăsese afară din pavilionul unde se servea ceai, ea alesese banca pe care ne aşezasem şi acum stătea în acest loc descoperit, aşteptându-mă să mă duc lângă ea. Dar de data asta era prea mult. M-am ridicat şi m-am dus în faţa ei, cu spatele întors spre clădirile de la marginea parcului. Îşi plecă ochii. Nu era un rol prea greu de jucat: faţa ei tristă, aproape în lacrimi, dar fără o lacrimă.

— Ascultă, Alison. Ştiu cine ne supraveghează. Ştiu de unde ne spionează. Ştiu de ce suntem aici. Aşa că, unu: nu mai am aproape niciun ban. N-am nicio slujbă şi n-o să am niciodată o slujbă bine plătită. În consecinţă, în momentul de faţă te afli alături de individul cel mai neinteresant din toată Londra. Doi: dacă Lily ar veni acum pe aleea din spatele nostru şi mi-ar face semn s-o urmez... nu ştiu. Faptul că nu ştiu ce aş face şi că n-am să ştiu probabil niciodată este lucrul pe care aş vrea să-l ţii minte. Şi fiindcă a venit vorba despre ea, aminteşte-ţi şi că nu este o fată anume, ci un anume tip de relaţie.

M-am întrerupt puţin, apoi am reluat:

— Trei: cum ai avut amabilitatea să mi-o spui la Atena, în pat nu sunt cine ştie ce.

— N-am spus asta.

Îmi ţineam ochii aţintiţi pe creştetul capului ei plecat şi simţeam în spatele meu ferestrele goale de la Cumberland Terrace cu divinităţile albe de piatră.

— Patru: el mi-a spus într-o zi ceva. Referitor la bărbaţi şi femei. Cum noi, bărbaţii, vedem lucrurile ca pe nişte obiecte pe când voi, femeile, vedeţi relaţiile dintre obiecte. E adevărat. Tu ai ştiut întotdeauna să vezi... ce este între noi, indiferent cum vrei să-i spui. Ce ne leagă unul de altul. Eu nu. Asta e tot ce-ţi pot oferi. Posibilitatea ca de acum înainte să încep să văd.

— Pot să vorbesc?

— Nu. Acum trebuie să faci o alegere. Şi ai face bine să te grăbeşti. Ori eu, ori ei. Dar alegerea trebuie să fie definitivă.

— N-ai niciun drept...

— Am tot atâta drept cât ai avut şi tu în ziua aceea, la hotelul din Pireu. Adică, toate drepturile. Tot pentru acelaşi motiv ca şi tine.

— Dar nu-i acelaşi lucru.

— Ba e exact acelaşi lucru, dar acum rolurile sunt inversate.

Am făcut un gest spre Cumberland Terrace.

— Ei îţi pot oferi totul. Iar eu un singur lucru, ca şi tine atunci. Nici nu pot măcar să te învinuiesc dacă repeţi şi tu greşeala pe care am făcut-o eu; considerând că „totul” oferit de ei este o alegere mult mai bună decât orice viaţă pe care am putea-o avea împreună. Dar este un pariu şi trebuie să te hotărăşti pe cine mizezi, acum, aici, în văzul lor, imediat.

Se uită spre Cumberland Terrace şi o clipă m-am întors şi eu într-acolo. Soarele după-amiezii scălda zidurile cu razele sale, cu elixirul acela olimpian de lumină senină, blândă, oarecum îndepărtată, de care sunt uneori luminaţi norii, în zilele de vară.

Ca şi cum ne respingea şi pe mine şi pe ei, zise:

— Mă întorc în Australia.

Aveam senzaţia că între noi se căscase un abis, nespus de adânc şi absurd de îngust, la fel de îngust ca şi distanţa care ne despărţea, de cel mult un pas. Îi priveam figura psihologic răvăşită,

încăpăţânarea, lipsa de maleabilitate. În aer se simţea miros de frunze arse. La vreo sută de metri mai încolo, un orb mergea cu paşi siguri şi, dacă n-ar fi avut în mână bastonul alb, ai fi crezut că vede.

Brusc, am pornit-o spre poarta dinspre sud. Mă întorceam acasă. Doi paşi, patru, şase, zece paşi.

— Nicko!

Suna ciudat, imperativ, aspru, deloc conciliant. M-am oprit o clipă şi m-am întors pe jumătate, apoi am făcut un efort să-mi continui drumul. Am auzit-o alergând în urma mea, dar nu m-am întors decât când aproape mă ajunsese. La cinci-şase paşi de mine se opri, respirând ceva mai repede. Spusese adevărul, se întorcea în Australia; sau cel puţin spre o Australie a minţii şi a inimii, să-şi trăiască restul vieţii fără mine. Totuşi nu voia să mă lase să plec astfel. Se uita la mine cu o privire rănită, iritată. Eram mai insuportabil ca oricând. Am făcut doi paşi spre ea, am ridicat un deget acuzator şi i-am spus:

— Tot n-ai învăţat nimic. Continui să interpretezi scenariul lor.

Îmi susţinu privirea, la fel de furioasă ca şi mine.

— M-am întors pentru că am crezut că te-ai schimbat.

Nu ştiu de ce am făcut ce a urmat. N-a fost nici instinctiv, nici intenţionat; n-a fost nici cu sânge rece, nici clocotind de furie; dar, odată comis, a părut un act necesar, care nu încălca porunca. Mâna mi-a pornit din umăr şi a plesnit-o peste obrazul stâng cât a putut de tare. Lovitura o luă complet pe neaşteptate, gata-gata s-o trântească jos; şocul o făcu să clipească, apoi foarte încet îşi duse palma la obrazul stâng. Un timp ne-am privit sălbatic unul pe celălalt, terorizaţi: lumea dispăruse şi noi ne prăbuşeam în spaţiu. Abisul era îngust, dar era fără fund. Dincolo de Alison puteam vedea oameni care se opriseră pe alee. Un bărbat se ridică de pe bancă. Indianul stătea în

picioare şi ne privea. Ea continua să-şi ţină mâna pe obraz şi ochii i se umpleau de lacrimi, lacrimi de durere, cu siguranţă, dar în privirea ei se citea şi stupoare.

În chiar clipa aceea, când stăteam unul în faţa celuilalt, tremurând, cercetându-ne cu privirea, ezitând între tot trecutul şi tot viitorul nostru, în această clipă când diferenţa dintre fisiune şi fuziune era practic imperceptibilă, o mişcare imperceptibilă, umbra unei temeri de trădare, o mică neînţelegere – în chiar acea clipă am înţeles adevărul ultim.

Nimeni nu ne supraveghea. Ferestrele erau la fel de goale cum păreau. Teatrul era gol. Nu era un teatru. Poate că-i spuseseră că era un teatru şi ea îi crezuse, iar eu o crezusem pe ea. Poate că nu era vorba decât să mă aducă pe mine aici, să-mi dea o ultimă lecţie, să mă supună la o ultimă caznă, care consta, ca în L'Astrée, să preschimb leii şi unicornii, magii şi ceilalţi monştri mitici în statui de piatră. Mi-am întors privirea de la Alison spre ferestrele din depărtare, spre faţada împodobită cu pompoase siluete albe. Era logic, apogeul perfect al jocului de-a Dumnezeu din care se retrăgeau. Eram singuri. Eram atât de sigur şi totuşi... după atâtea câte mi se întâmplaseră, cum mai puteam fi absolut sigur de ceva? Cum puteau fi atât de reci, de inumani – deveniţi subit indiferenţi? Abandonau partida după ce trucaseră zarurile.

M-am uitat înapoi spre alee. Cei care urmăriseră scena în mod firesc îşi vedeau de drum, ca şi când acest trivial exemplu de brutalitate masculină, scena promisă nu mai prezenta nici pentru ei niciun interes. Alison nu se clintise, stătea tot cu mâna la obraz, dar acum îşi plecase capul. Am auzit-o suspinând adânc, un fel de suspin, forţându-se să nu plângă; apoi vocea ei aspră, abia perceptibilă, disperată şi în acelaşi timp uluită, rosti:

— Te urăsc. *Te urăsc.*

N-am spus nimic, n-am încercat s-o ating. După o clipă ridică ochii şi am putut vedea pe faţa ei ceea ce percepusem şi în glas: ură, durere şi tot resentimentul femeilor, adunat de la începutul tuturor timpurilor. Dar am mai văzut şi altceva, de care m-am agăţat, ceva ce nu mai văzusem niciodată sau care mă temusem întotdeauna că am să văd în ochii aceia cenuşii, intenşi, ceva esenţial în spatele urii, suferinţei şi a lacrimilor. Ceva abia schiţat: sclipirea unui cristal sfărâmat, gata să se formeze din nou. Ca pentru a ucide ce descoperisem, repetă:

— Te urăsc.

— Atunci de ce nu m-ai lăsat să plec?

Scutură brusc capul pe care-l ţinea din nou plecat, ca şi când ar fi găsit că întrebarea e nedreaptă:

— Ştii de ce.

— Nu.

— Eu am ştiut imediat, la nici două secunde după ce te-am văzut.

M-am apropiat. Îşi duse brusc cealaltă mână la faţă, ca şi când se temea să n-o lovesc din nou.

— Acum înţeleg cuvântul acela, Alison. Cuvântul tău.

Stătea nemişcată, cu faţa în mâini, ca cineva căruia i se comunicase o veste tragică.

— Nu poţi să urăşti pe cineva deja înfrânt. Care, fără tine, nu va mai fi niciodată om întreg.

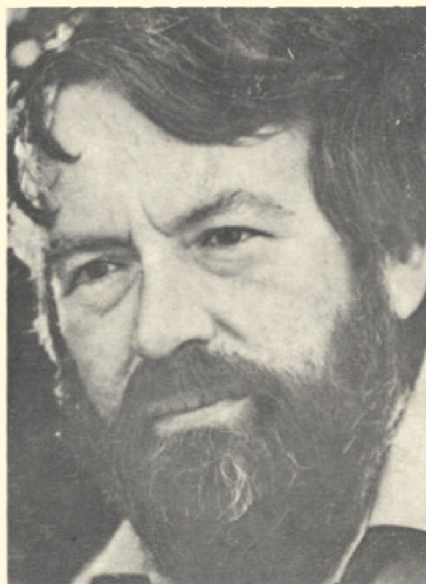
Capul plecat, faţa în mâini.

E tăcută, nu va vorbi niciodată, nu va ierta, nu va întinde niciodată mâna, va rămâne de-a pururi în acest prezent îngheţat. Totul este suspendat în aşteptare: copacii de toamnă, cerul de toamnă, trecătorii anonimi. Printre sălciile de la malul lacului, o biată mierlă cam nebună cântă, deşi nu e timpul ei. Un stol de porumbei deasupra caselor; fragmente de libertate, de hazard, o algebră incarnată. Şi venind nu se ştie de unde, mirosul înţepător de frunze arse.

cras amet qui numquam amavit
quique amavit cras amet
(mâine să iubească cel care n-a iubit niciodată
şi cel care a iubit să iubească mâine)

univers

„Începusem să fiu mai mult bănuitor decît şocat. Urmară cîteva secvenţe scurte: sîni dezgoliţi, coapse negre dezvelite, două trupuri goale pe pat. Dar imaginea era mult prea îndepărtată pentru o identificare. Părul blond al femeii devenise prea blond, prea lucios; ar fi putut fi o perucă..."

Magicianul

MAGICIANUL
EDIŢIE NECENZURATĂ

JOHN FOWLES s-a născut în 1926 în Essex. A studiat franceza şi germana la Oxford, iar apoi a predat engleza la Universitatea din Poitiers şi la Şcoala Anagyriou din Spetses, Grecia.

Din 1963 este scriitor liber-profesionist. În 1963, o dată cu apariţia romanului Colecţionarul, a devenit cunoscut în toată lumea. Acestuia i-au urmat alte cărţi de mare succes: Magicianul (1963), Iubita locotenentului francez (1969), Turnul de abanos (1974), după care s-au realizat nu mai puţin celebre versiuni cinematogrfice.

Actualmente, scriitorul trăieşte în Lyme Regis, Dorset, se ocupă de scrisul său şi colecţionează cărţi vechi şi porţelanuri rare.

ISBN 973-34-0251-6 LEI 650

Table of Contents

Table of Contents